

R. P. R.

DOS. Nr. 4000

VOL. Nr. 39

MINISTERUL SECURITAȚII STATULUI

ARHIVA OPERATIVA

DOSAR

Ancheta PĂTRĂȘCANU LUCREȚIU

ZILBER HERBERT

SA. ALTI

1959981

P 000218, Vol. 39

Data 26 IUN 1954

Urmează vol. Nr. 40

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

Directia VIII^a

11259 vol. 39.

ANUL 19⁵⁴.

D O S A R Nr. ....

Referitor la

ZILBER

HERBERT

VOLUMUL III

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901, în comuna Tg. Rumos jud. Iași, fiul lui (+) Carol și (+) Roza, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie 2, declar următoarele:

În cursul lunii Aprilie 1944, PATRASCANU mi-a cerut să-i procur o mașină pentru ca să se ducă la FLORICA unde avea să-l întâlnească pe DINU BRATIANU. Nu i-am putut satisface cererea mai târziu am aflat dela dânsul că fusese totuși la FLORICA.-

În cursul lunii Mai mi-a spus că se întâlnește cu MANIU, DINU BRATIANU și TITEL PETRESCU, pentru negocieri politice. Dela dânsul am aflat că principala temă în discuție era un angajament din partea P.C.R. și P.S.D. de a nu ridica problema anarhiei. Stiu că una din aceste întâlniri a avut loc în casa COSTINESCU și alta în a lui DINU BRATIANU. PATRASCANU era foarte enervat din cauza tergiversărilor lui MANIU. În luna Iulie i-am povestit că auzisem dela dr. MANUILA despre o întâlnire secretă între MANIU și ION ANTONESCU. Cu această ocazie i-am atras atenția asupra faptului că MANIU încearcă să-l convingă pe ANTONESCU să încheie armistițiul pentru ca în chipul acesta el să ^{ajute} mainile libere pentru perioada următoare. PATRASCANU mi-a răspuns că-i mirat de aceasta.

Ultima întrevvedere pe care PATRASCANU a avut-o cu MANIU, a fost în ziua de 23 August 1944, în casa MANUILA unde eu îl condusesem în seara de 22/23. Nu știu ce au discutat.-

Despre GH. TATARASCU știu că în Aprilie sau Februarie 1944 fusese la PATRASCANU acasă. În Iunie sau Iulie mi-a cerut să-i duc lui BEJAN acasă o scrisoare pe care mi-a citit-o. PATRASCANU vorbea în termeni violenți de afirmația făcută de TATARASCU în fața regelui sau altcuiva; că ar avea o înțelegere cu P.C.R. Tot înainte de 23 August, știu că PATRASCANU avusese legături cu RADU XENOPOL.-

După 23 August 1944 știu că PATRASCANU a utilizat ca om de legătură cu liberalii pe RADU XENOPOL.-

Înainte de 23 August, PATRASCANU mi-a spus că fusese la dânsul (în Armenească 14) NICULESCU BUZESTI și STIRCEA, care i-au povestit discuția lui ANTONESCU cu HITLER. După 23 August, s'a certat cu acesta în Consiliul de Miniștri (Sept.), însă tot el mi-a spus în cursul anului 1945, că se împăcase cu NICULESCU BUZESTI și dăduse și o carte cu dedicație.-

Știu de la PATRASCANU că în 1944, avusese legături cu C.VISOIANU, înainte de plecarea acestuia la Cairo și îl întâlnise în Sept. 1944 la Moscova. În Noembrie 1944 m'a trimis la C.VISOIANU să-l convingă că între în guvernul RADESCU iar dacă refuză să-l aduc la dânsul acasă. L-am adus și l-a convins să accepte Ministerul de Externe. N'am participat la discuție. În August 1945, m'a rugat să-i transmit lui C.VISOIANU dorința lui de a-l întâlni la FLORICA BRATESCU în str. Vasile Lascăr. Am făcut aceasta și știu că s'au întâlnit dar nu știu ce au discutat.-

În cursul anului 1945, sau începutul lui 1946, mi-a spus că a fost la dânsul unul PASCU sau PENESCU și i-a propus în numele național-țărăniștilor să accepte ca aceștia să-l susțină în mod particular. El a refuzat și a anunțat Partidul.-

Pe MIRCEA DURMA i l-am prezentat eu în Oct. 1944 ca un economist burghez, antihitlerist. Spre sfârșitul lunii Martie 1945, i-am spus lui PATRASCANU că RICA GEORGESCU fusese la mine la birou și-mi povestise că la Istanbul nu a putut cumpăra bumbac contra produse petrolifere românești, deoarece sovieticii le oferă cu 15% mai puțin decât noi. La observația mea că sovieticii parcă ne împiedică să importăm din Turcia, mi-a răspuns că în adevăr vor să cumpărăm totul numai prin dânsii. L-am propus să discute problema la partid, însă PATRASCANU mi-a replicat că nu are sens. Atunci i-am propus să discutăm cu DURMA care trebuie să plece la Moscova ca președinte al comisiei economice ce avea să ducă negocieri cu URSS. A acceptat dar cu condiția să nu se afle la partid pentru că astfel s'ar supăra DEJ că ne amestecăm în sectorul lui. L-am propus lui DURMA și întâlnirea a avut loc la TOROSSIAN acasă. După ce i-am spus lui DURMA că ar fi o greșeală să angajăm tot disponibilul exportabil numai față de URSS și DURMA s'a declarat de acord cu mine, acesta i s'a plâns lui PATRASCANU că eu cer să menție în Consiliul de Administrație CEC doi istorici, pe GHITA POP și A.CARIBOL. PATRASCANU i-a dat dreptate, cerând să dea afară toți istoricii. (Dealtfel după 6 Martie

mi-a cerut și mie să rup relațiile cu istoricii).-

La întoarcerea lui M.DURMA dela Moscova (Aprilie 1945); ne-a invitat la masă la dânsul acasă și în prezența soției sale ne-a povestit cum au decurs negocierile.- Cu GH.TATARASCU, PATRASCANU a fost în relații continuu după 6 Martie, în calitate de delegat al Partidului pentru trimitere de personal la legațiile din străinătate și apoi pregătirea conferinței de pace. Deasemenea știu că era în relații bune cu ALEXANDRINI cu care fusese coleg de liceu. Cu privire la TATARASCU mi-a spus că "iubește cu adevărat poporul" și că "era în dreptul lui să facă memoriul". (Decembrie 1947).-

Aceasta-mi este declarația pe care o dau și semnez.-

ss.Herbert Zilber

24 Sept.1951.-

3 ex.

Declarație

Subsemnatul Ziller Herbert, născut la 14 oct. 1904, în com. Tg. Frumos, jud. Saz., fiul lui (*) Carl și (*) Raza, cu ultimul domiciliu în București Str. Diavidei, declar următoarele:

În cursul lunii Aprilie 1944, Patrascanu mi-a cerut să-i procur o mașină pentru ca să se ducă la Floria unde are o întăritură pe Dinu Brătianu. Mi-i-am putut reține cererea. Mai târziu am aflat dela stăutul că fusese la Floria.

În cursul lunii Mai mi-a spus că se întâlnește cu Marin, Dinu Brătianu și Titel Iotescu pentru negocieri politice. Dela stăutul am aflat că principalele teme de discuție era un angajament din partea P.C.R. și P.S.D. de a nu pică problema morții. Știu că una din aceste întâlniri s-a avut loc în casa Costinera născut în Str. Dinu Brătianu. Patrascanu era foarte enervat din cauza trădărilor lui Marin. În luna Iunie i-am promis că aș putea dela dl. Manuile despre o întâlnire secretă între Marin și Ion Antonescu. Cu această ocazie i-am atras atenția asupra faptului că Marin încercă să-l convingă pe Antonescu să îndeplinească cerințele în chipul acesta el și cei frații lui Marin pentru a se putea căsători. Patrascanu mi-a răspuns că-i urmează de acest lucru.

Ultima intervenție pe care Patrascanu a avut-o cu Marin a fost în ziua de 23 August 1944, în casa Manuile unde eu îl cunoșteam cu numele de 12/23. Nu știu ce au discutat.

H. Ziller

Deapă G. Tătărușan stău cu în Apriele sau Mai 1944
 fusese la Bătrâncu acasă. În Iunie sau Iulie mi-a
 cerut să-i dau lui Bezan acasă o scrisoare pe care
 mi-a citit-o. Bătrâncu vorbea în termeni violenți
 de informații făcute de Tătărușan în fața regelui sau
 altcuiva, că or avea o înțelegere cu P.C.R. -
 Tat înaintea de 23 Aug. Stău cu Bătrâncu amusea
 legilei la Rada Xenopol. -

După 23 Aug. 1944 Stău cu Bătrâncu a utilizat ca om
 de legătură cu liberalii pe Rada Xenopol.
 Înainte de 23 Aug. Bătrâncu mi-a spus că fusese
 la dărușul (la Armeșeni R) Niculescu. Pușgari &
 Ilircea care i-au povestit discuția lui Antoniu cu
 Hitler. După 23 Aug. s'a certat cu acesta în consiliul
 de miniștri (Sept.), însă tot el mi-a spus în cursul
 anului 1945, că se înțicase cu Niculescu Pușgari &
 dăduse și o carte cu dedicație. -

Stău deli Bătrâncu cu în 1944, amusea legătură cu C.
 Vărbian înaintea de plecarea acestuia la Cairo pe
 o l. întârzie în Sept. 1944 la Moscova. În Noiembrie
 1944 m-a trimis la C. Vărbian să-l convingă să
 intre în guvernul Rădescu în dăci refuză să-l
 aducă la dărușul acasă. L. am adus și l-a convins
 să accepte Ministerul de Externe. N-au participat
 la discuție. În August 1945 m-a rugat să-i transmit
 lui C. Vărbian din partea lui de o l. întârzie la Florica
 Bontean în H. Văde Lăzar. Am făcut aceasta și stău cu
 o l. întârzie din un stău ce au discutat.

În cursul anului 1945 sau începutul lui 1946 mi-a spus
 că a fost la dărușul marelui Vasile sau Gheorghe și i-a
 propus în numele național - transformă să accepte ca aut
 să-l susțină în mod particular. El a refuzat și a amintit
 întotdeauna. -

Pe Mihail Durnea i l-am prezentat cu în Oct. 1944
 ca un comunist lungă, anti hitlerist. Spus foarte
 H. 7/84

2

lunii Martie 1945, i-au spus lui Patrascanu si Rici
Gorgescu fusese la mine la lucru si-mi povestise ca
la Istanbul nu a putut cumpara brumbari pentru
produse petiolifere romaneesti. De aceea societati le
spui ca 15% mai este scieat noi. La observatia mea
si societati par sa ne impiedice sa importam din Turcia
mi-a raspuns ca in acesti vor si cumpara totul una
peri dănaei. I-au propus sa discute problema la partid
tut Patrascanu mi-a replicat ca nu are sens. Atunc
i-au propus sa discutăm cu Durma car tuluia si
plece la Moscova cu presedinte al comitii economice
ca avea si daci Negru si U. R. S. S. A acceptat dar cu
conditiei si nu se afle la partid pentru ca altfel s'ar
supara de ce ne amestecam in re-torul lui. I-au
propus lui Durma si tataluia a avut loc la Tiraspol
acasa. Daji ca i-au spus lui Durma ca or fi
grosali si angajam tot disponibilitat exportatului numai
feti de U. R. S. S. si Durma si-a doborat de acord
ca mine, acesta i-a plasat lui Patrascanu ca eu
am sa mentii in Consiliul de Administratie CEE
feti istorici, pe Ghiti Fay si A. Combol. Patrascanu
i-a dat dreptate, cerand sa dea apoi toti istorici. De
altfel dupa 6 Martie mi-a cerut si mie si rug relatii
cu istorici)

La intorcerea lui M. Durma de la Moscova (April 1945)
ne-a invitat la masa la dănaei acasa si, in prezent,
ortii sale. Nu a povestit cum au decurs negocierile.
Cu G. Tatarusan, Patrascanu a fost in relatii contin-
daji 6 Martie, in calitate de delegat al Partidului pentru
amun trimiterii de personal la legatiile din strainatate
si apoi pregătirea Conferintei de Pace. De asemenea din ca-
re in relatii bune cu Alexandru si care fusese coleg
de liceu. Cu privire la Tatarusan mi-a spus ca "incheie
cu adevarat poporul" si ca era in dreptul lui si "feti
memorial". (Dănaei 1947).

Acum mi este dănaei pe cine o dau si sunt

24 Sept. 1951

H. Zeller

229

007

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901, în comuna Tg. Frumos jud. Iași, fiul lui (+) Carol și (+) Roza, cu ultimul domiciliu în Buc. str. Dionisie nr. 2, asupra celor întrebate declar următoarele:

Intrebare:

Unde și cu cine ați făcut revelionul anului 1944/45_a?

Răspuns:

Am făcut revelionul în casa PATRASCANU (str. Vasile Lascăr 100) ~~de~~ unde am venit pela ora 12 noaptea. Mai erau H. TROSIAN, MIHAIL SEBASTIAN, LENA CONȘTANȚE și cred, HARI BRAUNNER. Nu țin minte cum ne-am adunat, dar îmi amintesc că pela ora 1 noaptea am plecat cu toții la H. TROSIAN (str. Armenească 14). De acolo am plecat acasă pela ora 3 sau 4 dimineața. -

Intrebare:

Unde ați fost dvs. până la ora 12 și cu cine ați fost?

Răspuns:

Nu-mi amintesc. -

Intrebare:

A fost și MIHAIL SEBASTIAN tot timpul cu dvs.?

Răspuns:

Nu-mi amintesc.

Intrebare:

HARI BRAUNNER a mers cu dvs. la TROSIAN?

Răspuns:

Nu-mi amintesc. -

Intrebare:

Dece nu vă amintiți de cele întrebate?

Răspuns:

Pentru că sunt fapte fără nici o importanță și mi s'au șters din memorie.

Intrebare:

În noaptea de revelion dvs., PATRASCANU și TROSIAN, ați mai văzut alte persoane în afară de cele menționate mai sus?

Răspuns:

În noaptea aceea nu am văzut pe nimeni împreună cu TROSIAN și PATRASCANU. -

Aceasta-mi este declarația pe care o dau și semnez.

27 SEPT. 1951

ss. H. Zilber

Declarații

Intrebare Declarații Zeller Herbert, născut la 14 oct. 1904, în com. Bg. Fimus, jud. Sarg., fiul lui (+) Carol și (+) Rosa, cu ultimul domiciliu în București, Str. Dăncuș 2, asupra celor întrebat de către următorii:

Răspuns Unde și cu cine ați făcut revoluția din 1904/05?

Intrebare Am făcut revoluția în casa Patrascu (Str. Vasilă Dăncuș 100) de unde am venit pe la ora 12 noaptea. Mai erau H. Tomșian, Mihail Sebastian, Leca Constantin și, cred, Harry Brauer. Mă așteptam că ne-o să aducă, doct. amatori și pe la ora 1 noaptea am plecat cu toți la H. Tomșian (Str. Dăncuș 14). De acolo am plecat cu toți pe la ora 3 sau 4 dimineața.

Intrebare Unde ați fost după prânz la ora 12 și cu cine ați fost?

Răspuns Nu-mi amintesc.

Intrebare A fost și Mihail Sebastian tot timpul cu voi?

Răspuns Nu-mi amintesc.

Intrebare Harry Brauer a venit cu voi la Tomșian?

Răspuns Nu-mi amintesc.

Intrebare De ce nu vă amintiți la cele întrebat?

Răspuns Găturci sunt foarte fărâmișcați și nu-mi amintesc din memorie.

Intrebare În noaptea de revoluție din 1904, Patrascu și Tomșian ați mai văzut alte persoane în afară de cele menționate mai sus?

Răspuns În noaptea aceea nu am văzut pe nimeni în afară de Tomșian și Patrascu.

Acum nu pot declara pe cine aș da și semn.

27 Sept. 1951

H. Zeller

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901, în com. Tg. Frumos jud. Iași, fiul lui + Carol și + Roza, cu ultimul domiciliu în str. Dionisie Lupu 2, asupra celor întrebate declar următoarele:

Intrebare:

Ce ați citit dvs. din declarația originală a lui L.D. PATRASCANU?

Răspuns:

Am citit declarația originală a lui L.D. PATRASCANU în care afirma că a avut o discuție cu NICULESCU BUZESTI și POGONEANU cu privire la însărcinarea lui cu funcția de președinte al Consiliului de Miniștri. În pasajul citat afirmă că a comunicat acestea celor din casă, adică LENEI CONȘTANTE și lui HARI BRAUNER. De asemenea afirmă că eu și H. TOROSSIAN cunoșteam această discuție.

Intrebare:

Ce credeți dvs. despre cele arătate de PATRASCANU în declarația sa?

Răspuns:

Intrucât privește persoana mea, minte.

Intrebare:

Ce interes are PATRASCANU să mintă?

Răspuns:

Singura explicație posibilă este că o face din ură personală.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau și semnez.

ss. H. Zilber

27 Sept. 1951

Declarație

Instrumentul Ziller Herbert, născut la 14 oct. 1902, în Com. Bg. Treias, Jud. Iar, fiul lui (+) Carol X. Roșu, cu ultimul domiciliu în Str. Dimitrie Dupa?, asuză celor întrebate declar următoarele:

Întrebare Ce ați citit din declarația originală a lui Le D. Patrascu?

Răspuns Am citit declarația originală a lui L. D. Patrascu în care afirmă că a avut o discuție cu Niculescu Bugat și Pogonceanu cu privire la însoțirea lui cu funcția de președinte a Consiliului de miniștri. În paragraful citat afirmă că a comunicat acestea celor din casă, adicălenei Constante și lui Harry Brauer. De asemenea afirmă că cu G. H. Tănăsian discutase această discuție.

Întrebare Ce credeți din desigur cele arătate de Patrascu în declarația sa?

Răspuns Intrucât privește persoana mea, nimic.

Întrebare Ce interes are Patrascu să mințe?

Răspuns Singura explicație posibilă este că a făcut din ură personală.

Această-mi este declarație pe care o dau în adevăr.

27 Sept. 1938.

H. Ziller

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901, în com. Tg. Frumos Jud. Iași, fiul lui + Carol și + Roza, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2, asupra celor întrebate declar următoarele:

Intrebare:

Cunoașteți dvs. o întâlnire secretă între POGONEANU, BUZESTI și PATRASCANU la TOROSSIAN în str. Armenească 14?

Răspuns:

N'am cunoștință despre o asemenea întâlnire.

Intrebare:

Cunoașteți dvs. o întâlnire secretă între PATRASCANU, BUZESTI și POGONEANU în locuința lui FLORIN TEODORU din str. Dionisie nr. 12?

Răspuns:

N'am cunoștință despre o asemenea întâlnire.

Intrebare:

Când s'au purtat discuții și între cine, pentru ca PATRASCANU să preia funcția de președinte al Consiliului de Miniștrii?

Răspuns:

N'am cunoștință despre asemenea discuții.

Intrebare:

Dacă mințiți veți suporta consecințe?

Răspuns:

Sunt gata să suport orice consecințe.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau și semnez.

ss. H. Zilber

27 Sept. 1951

Declarație

Subsemnatul Zilber Herbert, născut la 14 oct. 1904, în com. Jg. Omus, jud. Jargh, fiul lui (†) Carol & (†) Roza, cu ultimul domiciliu în București, Str. Dionisie Lupu 7, asuprin celor întrebate de cele următoare.

Întrebare Cuvarteli din o întâlnire secretă între Pogoneanu-Bugești & Patrascanu la Timșariu în Str. Amzevescilor 14?

Răspuns. N-am cunoștință despre o asemenea întâlnire.

Întrebare Cuvarteli din o întâlnire secretă între Patrascanu, Bugești & Pogoneanu în locația lui Florin Teodor din Str. D. nr. 12?

Răspuns. N-am cunoștință despre o asemenea întâlnire.

Întrebare Cuvarteli s'au ținut discuții & între cine pentru ca Patrascanu să preia funcția de președinte al Comitetului de Muncă?

Răspuns. N-am cunoștință despre asemenea discuții.

Întrebare Dacă nimeni n'are suportul conștient

Răspuns Sunt gata să suport orice conștient.

Amant - mi s-a declarat pe care o dău & secrete

H. Zilber

27 Sept. 1953

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901, în comuna Tg. Frumos jud. Iași, fiul lui (+) Carol și (+) Roza, cu ultimul domiciliu în str. Dionisie 2, asupra celor întrebate declar următoarele:

Întrebare:

Unde locuia FLORIN TEODORU după 23 August 1944?

Răspuns:

Până în primăvara lui 1945, cred că a continuat să locuiască în str. Al. Buișchele, apoi s'a mutat în str. Dionisie 2, etaj VIII, unde avea închiriată o garsonieră.

Întrebare:

Când și în ce împrejurări ați primit cheia locuinței lui TEODORU din str. Dionisie 12?

Răspuns:

Cred că i-am cerut cheia în Noembrie 1944, pentru a o da lui ILIE CONSTANTINOVSKI care venise la București și nu avea locuință. Nu țin minte în ce împrejurări i-am cerut cheia.

Întrebare:

Cu ce scop și de cine a fost folosită această garsonieră?

Răspuns:

Garsoniera a fost folosită odată sau de două ori de ILIE CONSTANTINOVSKI, pentru a locui. Deasemeni a mai fost folosită odată în 1945 (în prima jumătate a anului) de un ofiter sovietic recomandat de Maiorul SEMINOV, tot ca locuință.

Întrebare:

Când și din ce motive ați restituit cheia garsonierei din str. Dionisie 12?

Răspuns:

Am restituit-o în primăvara anului 1945, pentru că nu mai aveam nevoie de garsonieră și mi se pare că și TEODORU mi-a spus că are nevoie de locuință.

Întrebare:

Cu cine s'a întâlnit PATRASCANU în locuința lui FLORIN TEODORU din str. Dionisie 12, etaj VIII?

Răspuns:

Nu știu dacă PATRASCANU s'a întâlnit cu cineva în locuința lui FLORIN TEODORU, din str. Dionisie 12 etaj VIII și nici cu cine s'a întâlnit.-

Intrebare:

După ce a avut loc această întâlnire, ați discutat cu PATRASCANU despre conținutul discuțiilor și scopul întâlnirii?

Răspuns:

PATRASCANU nu mi-a povestit niciodată despre vre-o întâlnire pe care ar fi avut-o în locuința lui FLORIN TEODORU și nici nu mi-a povestit conținutul sau scopul întâlnirii și nici de la alții nu am auzit despre aceasta.-

Intrebare:

Dacă îți vom dovedi că ai mințit asupra celor declarate mai sus, vei suporta consecințe?

Răspuns:

Nu se poate dovedi ceva ce nu a existat, decât prin dovezi mincinoase. Altfel voi suporta consecințele.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau și semnez.-

ss. Zilber Herbert

27 Sept. 1951.-

Interactie

Subsemnatul Zilber Herbert, născut la 14 Oct 1908, în Com. D. Frumus, jud. Iași, fiul lui (+) Col. 20/Rege, cu ultimul domiciliu în St. Dorian 2, asupra celor întrebat de către unii locuitori:

Întrebare Unde locuia Florin Teodan după 23.04.1944?

Răspuns Pădure în primăvara lui 1945, cred că a continuat să locuiască în St. ~~St.~~ Bughite, apoi s'a mutat în St. Dorian 12, Et. V-a, unde avea închisat o garsonieră.

Întrebare Când și în ce împrejurări și primăvara locuia în Teodan din St. Dorian 12?

Răspuns Către St. s'am venit chesia în Noiembrie 1944, pentru a o da lui Ilie Costantineski care venise la București și un avea locuit. Nu în urmă în ce împrejurări s'am venit chesia.

Întrebare De ce s'ap și de cine a fost folosită această garsonieră?

Răspuns Garsoniera a fost folosită udată oare de domeniul de Ilie Costantineski pentru a locui. De asemenea a mai fost folosit udat. În 1945 (în primăvara toată a anului) de un ofițer sovietic recomandat de Mașina lui Ionescu, tot ca locuit.

Întrebare Când și din ce motive alți reștituit chesia garsonieri din St. Dorian 12?

Răspuns Au reștituit-o în primăvara anului 1945 pentru că nu mai aveau nevoie de garsonieri și unii pare că în Teodan nu a spus că are nevoie de locuit.

Întrebare Cu cine s'a întâlnit Patrascu în locuința lui Florin Teodan din St. Dorian 12, Et. V-a?

Răspuns Nu știu dacă Patrascu s'a întâlnit cu cuiva în

H. Zilber

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901, în comuna Tg. Frumos jud. Iași, fiul lui (+) Carol și (+) Roza, cu ultimul domiciliu în str. Dionisie 12, asupra celor întrebate declar următoarele:

Intrebare:

Ce discuție violentă a avut PATRASCANU cu soția în noaptea de revelion în prezența dvs.?

Răspuns:

Când am venit în casa PATRASCANU, ELENA PATRASCANU dormea și PATRASCANU a sculat-o. ELENA PATRASCANU s'a supărat de ce o scoală din somn.-

Intrebare:

PATRASCANU a venit înaintea dvs. sau împreună?

Răspuns:

Cred că a venit cu noi.

Intrebare:

Unde l-ați găsit pe PATRASCANU de l-ați adus acasă?

Răspuns:

Cred că la LENA CONSTANTE.-

Intrebare:

Pe cine ați găsit la LENA CONSTANTE când ați venit dvs.? Ați venit singur?

Răspuns:

Cred că am venit cu MIHAIL SEBASTIAN. Nu-mi amintesc pe cine am găsit la LENA CONSTANTE.

Intrebare:

Când a venit PATRASCANU la LENA CONSTANTE și de unde?

Răspuns:

Venea dela partid pela ora 11-11,30 noaptea.

Intrebare:

L-ați găsit pe HARI BRAUNER la ELENA PATRASCANU, îmbrăcat sau desbrăcat?

Răspuns:

Nu-mi amintesc să-l fi găsit pe HARI BRAUNER la ELENA PATRASCANU.-

- 2 -

Intrebare:

Când și cu cine a venit HARI BRAUNNER la ELENA
PATRASCANU?

Răspuns:

Nu sunt sigur, dar am impresia că a venit cu noi.-
Aceasta-mi este declarația pe care o dau și semnez.

ss. H. Zilber

27 Sept. 1951.-

Declarații

Intrebare Subsemnatul Zilber Hebert, născut la 14 oct. 1902, în com. Bg. Fimus, jud. Sar., fiul lui (+) Carol n. (6) Roza, cu ultimul domiciliu în H. Divizia 2, acuză celor încheiate declar următoarele:

Intrebare Ce discuție voluntară a avut Patrascanu cu Solis în noaptea de revoluție în prezența dvs.?

Răspuns Când am venit în casa Patrascanu, Elena Patrascanu domnea și Patrascanu a sculat-o. ~~El~~ Patrascanu s'a supărat de ce o sculă din somn, a fost

Intrebare Patrascanu a venit imediat după sau înainte?

Răspuns Cred că a venit cu noi.

Intrebare Unde l. ați găsit pe Patrascanu de l. ați adus acasă?

Răspuns Cred că la Sereu Constante.

Intrebare Pe cine ați găsit la Sereu Constante când ați venit din?

Răspuns Cred că am venit cu Michael Sebastianu. Nu mi s'a spus.

Intrebare Pe cine ați găsit la Sereu Constante?

Răspuns Când am venit Patrascanu la Sereu Constante și de

Intrebare Unde?

Răspuns Venis de la Parlat pe la ora 11-12 noaptea.

Intrebare L. ați găsit pe Harry Brauner la Elena Patrascanu întriat sau debriat?

Răspuns Nu mi s'a spus să-l fi găsit pe Harry Brauner

la Elena Patrascanu.

Intrebare Când și cu cine a venit Harry Brauner la Elena

Patrascanu?

Răspuns Nu sunt sigur, dar am impresia că a venit cu noi.

Intrebare Cu cine ați declarat pe cine o dată în Sereu

H. Zilber

27 Sept. 1951

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 24 Oct. 1901, în comuna Tg. Ffumos Jud. Iași, fiul lui + Carol și + Roza, cu ultimul domiciliu în str. Dionisie Lupu 2, declar următoarele:

Nu-mi amintesc cum am petrecut revelionul 1945/46 și nici unde am fost.

Imi aduc aminte că a doua zi după revelion (1 Ianuarie 1946) fiind la soții PATRASCANU, nu țin minte care dintre aceștia mi-a spus că au fost la un mare revelion. Cred că era vorba de serbarea zilei la Misiunea Americană, unde fusese și A.I. VISINSKI, precum și membrii guvernului. Deasemeni cred că tot atunci unul din soții PATRASCANU mi-a povestit că după ce au petrecut la americani au fost undeva la familia BRAGADIRU unde au stat până dimineața.

În zilele de după acest revelion văzându-l pe C. VISOIANU mi-a povestit că la revelionul dela Misiunea Americană, au luat parte și cei trei miniștri trimiși pentru soluționarea crizei ministeriale (A.I. VISINSKI, A. HARRIMAN și ambasadorul Marelui Britanii la Moscova). Cu această ocazie VISOIANU a avut un schimb de cuvinte cu A.I. VISINSKI, care, la afirmația lui VISOIANU că nu face nimic, i-a spus răsând: "Ba sunt informat că faci politică". MIHAIL SEBASTIAN a murit într'un accident în Mai 1945. Nu-mi aduc aminte ce am făcut în acel revelion, pentru că o memorie nu este o mașină care se deschide la comandă.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau și semnez.

ss. H. Zilber

28 Sept. 1951.

Declarație

Subsemnatul Ziller Herbert, născut la 14 oct. 1901, în com. Tg. Buzoia, jud. Iași, fiul lui (f.) Carol & (f.) Roza, cu ultimul domiciliu în Str. Dimitrie Lupaș 7, doctor medic, nu mi amintesc cum am petrecut revoluția 1945/46 și nici unde am fost.

Am adus aminte că a doua zi după rebeliune (3 Iunie 1946) fiind la Băile Pătrășcanu, am din nou aminte care dintre acești mi-a spus că au fost la un mare rebeliune. Căd că era vorba de ambasașii zilei lui Misiunea Americană, unde fusese și A. I. Vîșinsky precum și membri guvernului. De asemenea cred că tot atunci unul din băile Pătrășcanu mi-a povestit că după ce au petrecut la americani au fost mulțumiți de familia Borogodina unde au stat până diminețile.

În zilele de după acest rebeliune vizitându-l pe C. Vîșianu mi-a povestit că la reînălțarea de la Misiunea Americană, fusese parte și cei trei miniștri trimiși pentru soluționarea crizei miniștrilor (A. I. Vîșinsky, A. Harizanov și ambasadorul mareșalului la Moscova). Cu această ocazie Vîșianu a avut un schimb de cuvinte cu A. I. Vîșinsky care, la afirmația lui Vîșianu că se face nimic, i-a spus referindu-se la ea: "Nu sunt informat și fac politici".

Mihail Sebastian a avut într-o reclamație în mai 1946. Nu mi aduc aminte ce am făcut eu în acel rebeliune, pentru că o memorie nu este o necesitate care se deschide la amănunt. În fine.

Decret. nu este declarație pe care o dau și secrete

H. Ziller

18 Sept 1955

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901, în comuna Tg. Frumos jud. Iași, fiul lui + Carol și Roza, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2, declar următoarele:

În cursul lunii Iunie 1946, fiind anunțat că voi pleca la Paris, ca expert economic, l-am rugat pe maiorul HALL să mă recomande cuiva din Delegația Americană, pentru a-mi ușura munca mea acolo. Maiorul HALL mi-a promis că-mi va da o recomandare colegului său de școală CAMPBELL, însă până la urmă s'a eschivat. De aceea m'am adresat lui C. VISOIANU care mi-a promis scrisori de recomandare de la BERY și Ministrul Angliei. Nici acesta nu mi-a dat însă recomandarea cerută și C. VISOIANU mi-a dat să înțeleg că vor scrie la Paris. Era o fișă de consolație pentru că, fără să fi cerut ceva I. CRISTU găsisse în cutia de scrisori o scrisoare de recomandare pentru dânsul.

Văzând că nu reușesc prin căile de mai sus, l-am întrebat pe A. GOLOPENTIA, dacă nu cunoaște el pe cineva dintre americani sau englezi. Mi-a răspuns că are în delegația americană un prieten pe MOSLEY care fusese în țară și lucraseră împreună în "monografiile sociologice". Cu o zi sau două înainte de plecarea mea (11 Iulie), mi-a adus o scrisoare, scrisă în românește, în care vorbea elogios despre mine și-i atrăgea atenția că sunt comunist.

La câteva zile de la sosirea mea la Paris, m'am dus la hotel Majestic (?), unde era sediul delegației americane. MOSLEY m'a primit foarte bine. La început am vorbit în engleză. Apoi el a început să-mi vorbească într-o românească corectă. M'a întrebat despre publicațiile Institutului Central de Statistică, pe care le ceruse lui GOLOPENTIA și despre MANUILA. Mi-a povestit că D. GUSTI fusese la Paris și plecase în U.S.A., dar nu-și făcea nici o iluzie că acesta ar putea să capete o catedră în U.S.A. I-am spus că aș dori unele lămuriri cu privire la articolele economice din Tratatul de Pace. MI-a răspuns că nu s'a ocupat decât cu părțile politice și mi-a promis să mă pue în contact cu expertul economic REINSTEIN. Ceeace a și făcut. Tot atunci mi-a spus că este plictisit până peste cap de negocierile cu sovieticii cu care negociază de patru ani. M'a întrebat cum ne împăcăm noi cu sovieticii. I-am răspuns

că ne împăcăm bine: "După primele săptămâni când nici ei și nici noi nu știam ce vrem, lucrurile s'au aranjat. Este adevărat că sunt negociatori dificili, dar trebuie ținut seamă că au fost păcăliți de prea multe ori ca să aibă încredere în parteneri".

Peste opt sau zece zile CHRISTU m'a invitat la masă împreună cu MOSLEY. Discuția s'a purtat aproape exclusiv între ei. La o remarcă a mea asupra imperialismului american care se trezește la viață la apusul întregului sistem capitalist, MOSLEY mi-a replicat: "Te înșeli, astăzi intervenția Statelor Unite nu mai este ca pe vremuri". Imprumutăm bani și trimitem experți în favoarea debitorilor nu a creditorilor. Vă place mai mult ce au făcut rușii în Manciuria unde au lăsat țara din nou în stare pastorală".

Spre sfârșitul lunii Iulie m'am dus din nou la hotelul Delegației Americane ca să văd dacă aceasta ar accepta modificarea art. 26, în sensul ca să nu se blocheze numai capitalurile cetățenilor români aflate în Statele Aliate ci și în cele neutre, urmând ca după despăgubirea aliaților restul să se înapoieze Statului Român. MOSLEY mi-a răspuns că el nu se amestecă în această chestiune dar este de părere că "Prietenii dvs. rușii nu vor accepta, și ungurii au cerut ceva similar dar sovieticii s'au opus". Tot atunci mi-a spus că el ~~xx~~ pleacă peste câteva zile la New-York, unde își va relua catedra de sociologie. M'a rugat să-i spun lui GOLOPENTIA să-i trimită la New-York lucrările Institutului Central de Statistică pe care nu le primise. Recomandațiile cerute în țară aveau ca scop să pot obține dela americani și englezi următoarele informații: 1). Ce categorii de debitori vor să despăgubim. 2). Ce se înțelege prin unele pasagii intenționat obscure redactate. 3). Ce sume au blocat aliații. 4). Ce scopuri economice și politice urmăresc anglo-americanii-francezii. După sosirea lui I.G. MAURER la Paris, acesta mi-a recomandat să mențin contactul cu englezii, americanii și francezii.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau și semnez.

ss. H. Zilber

4 Oct. 1951.

2

La câteva zile după sosirea mea la Paris, m-am
dus la Hotel Majestic (?), unde era sediul delegației
Americane. Mosley m-a primit foarte bine. La
început am vorbit în engleză. Apoi el a început
să-mi vorbească într-o română foarte corectă. M-a interesat
despre unele publicații ~~de~~ Institutului Central
de Statistică pe care le ceruse lui Gologan după sosirea
Maurici. Mi-a povestit că D. Gheorghe fusese la Paris
să plece în U. S. A., dar nu s-a făcut nici o eluzie că
acesta ar putea să capete o catedră în U. S. A., și am
după el ar doi unde launțuri cu privire la evoluția
economice din Tratatul de Pace. Mi-a răspuns că el nu
s-a ocupat decât cu probleme politice și mi-a promis
să mă pună în contact cu expertul economic românesc.
Ceea ce a și făcut. Tot atunci mi-a spus că este plăcut
până peste cap de negocierile cu Sovieticii și că negociază
de patru ani. M-a interesat cum se împacă noi cu
sovieticii. I-am răspuns că se împacă bine, după unele
sugestii ca să nu se facă nici noi un diavol cu doi,
cum s-au arătat. Este adevărat că sunt negocieri
dificile, dar trebuie știut de asemenea că au fost perioade
de pace multe ori ca să aibă încredere în parteneri.
Peste opt sau zece zile Christu m-a invitat la masă
împreună cu Mosley. Discuția s-a purtat aproape exclusiv
într-o direcție a marei arie imperialiste
americane care se trezește la viață la apusul întregului
sistem capitalist. Mosley mi-a replicat: "Te înșeli, astăzi
interventia Statelor Unite, nu mai este ca pe vremuri.
Dacă presupunem că și trimitem experti în favoarea
debitorilor nu a creditorilor. Ei place mai mult să
fiu lași în Marea Mediterană unde au lăsat țara din nou
în stare pastorală?".

Str. de Mureș
H. Filib

Str. de Mureș

H. Filib

82 026

3

Într-o scrisoare lui: Iulie m. au dus dar non la
hotelul Delegation Americane ca să vâd dacă
aceasta ar accepta modificarea Art. 26, în
sensul ca să nu se blocheze numai capitalurile
cetățenilor români aflate în Statele aliate, ci și în cele
neutre, urmând ca după despăgubirea aliaților să
restul să se înapoieze Statului Român. Maley mi-a
răspuns că el nu se amestecă în această chestiune
dar este de părere că, fiindcă și Rușii nu vor
accepta și Ungurii au cerut ceva similar dar
doar în scopuri s'au opus". - Tot atunci mi-a spus că
el nu pleacă peste câteva zile la New-York unde
îmi va relua catedra de Sociologie. M-a rugat să-i
dau lui Golopentza și-i trimite la New-York, la
Institutul Central de Statistică pe care mi l-a furnizat
Recomandatiile cerute în țară aveau ca să se
poată obține de la americani și englezi următoarele
informații: 1) ce categorii de salubritate vor să despăgubească
2) ce se înțelege prin unele pasagi intenționat obscure
redactate 3) la sume au blocat aliații 4) ce scopuri
economice și politice urmăresc anglo-americano-franței.
Am dat scrisorile lui F. G. Maurer la Paris, ocazia mi-a
dăruit și mențiunea contactului cu englezii,
americani și francezi.
Acesta mi-a dat declarația pe care o dau și de urmă.

H. Zili

4 oct. 1951

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901, în comuna Tg. Frumos jud. Iași, fiul lui +Carol și + Roza, cu ultimul domiciliu în str. Dionisie Lupu 2, declar următoarele:

Pe dl. BENVENISTI l-am cunoscut în vremea războiului la prietenul nostru comun VIRGIL SCHULDER. În perioada 1941-1944 am luat de câteva ori masa împreună, fiind invitați de acesta. După 23 August nu țin minte să-l mai fi întâlnit până în Sept. 1946. În acea lună fiind la Paris, am aflat că aa sosit în țară o delegație evreiască compusă din MAXY (comunist), FILDERMAN (soc. dem.), BENVENISTI (sionist), SCHWEFELBERG și mi se pare și TH. FISCHER. MAXY mi-a povestit că au venit după ce în prealabil luaseră asentimentul partidului pentru a cere ca în Tratatul de Pace să se prevadă unele clauze pentru populația evreiască. De la MAXY sau de la altcineva din delegația noastră, am aflat că Congresul Mondial Evreesc, prin col. BERNSTEIN, GORSCHAK și P....., vor să propună două amendamente prin care se prevede tratarea evreilor din România ca "națiune aliată" care are de primit reparații și administrarea bunurilor evreiești fără proprietar, de către o comisie internațională evreiască. Dându-mi seama de pericolul prezentat de cele două amendamente, i-am vorbit lui I. G. MAURER și de acord cu acesta m'am hotărât să interviu pentru a împiedica votarea celor două amendamente. Iată prin cine și cum:

În Iulie sau August 1946, fiind în vizită la expertul american REINSTEIN pentru a discuta problemele economice ale Tratatului, acesta m'a invitat la un coniac într-o odaie alăturată. Acolo am cunoscut pe col. BERNSTEIN, CAMPBELL și OLIVER. Am schimbat câteva cuvinte cu col. BERNSTEIN, care mi-a spus că fusese conducătorul financiar al armatei americane din Germania și se afla la Paris pentru congresul mondial evreesc. După ce am vorbit cu I. G. MAURER, l-am căutat pe col. BERNSTEIN la hotelul acestuia. Am avut două întâlniri la care a participat și GORSCHAK. Temele mele au fost acestea: 1) A specificat în tratat că evreii au de primit reparații ca națiune aliată este și nedrept și periculos pentru că aceasta va duce la paroxism antisemitis-

mul. 2).a creia o comisie internațională pentru administrarea bunurilor evrești în România înseamnă a transforma o mare parte din evreimea românească în agenți americani și a opune permanent Statului Român".Pe baza acestor considerente le-am cerut "ca evreu",nu ca comunist" să renunțe la amendamente. După ce au discutat cu delegația evreiască din România,s'au declarat de acord să renunțe la amendamente dacă delegația românească va citi în Conferința Picii o declarație prin care se obligă să dea anumite satisfacții populației evrești. FILDERMAN,BENVENISTI, SCHWEFELBERG și MAXY au făcut proiectul unei declarații pe care au dat-o,lui I.G.MAURER.Acesta a acceptat unele părți din acest proiect și a respins altele. Intre timp o delegație a Congresului Mondial Evreesc,ceruse o întâlnire lui TATARASCU și PATRASCANU. Aceștia au fixat ora întâlnirii dar n'au venit,ceceace a enervat pe evrei.

După aceste întâmplări,m'am dus din nou la col.BERNSTEIN să văd rezultatul. BERNSTEIN mi-a răspuns : "Comuniștii dumitale sunt tot români și huligani.Nu avem încredere.Noi vom cere votarea amendamentelor". I-am comunicat cele auzite lui I.G.MAURER. A doua sau a treia zi MAURER mi-a cerut să-l văd din nou pe BERNSTEIN,dându-mi a înțelege că-l schimbase părerea. In adevăr prin evreul francez WORMS (proprietarul fabricii "Cimentul Titan" și a marilor magazine pariziene "Grauds Magasins de blanc") îi invitase pe BERNSTEIN la masă și-l îmbătase. Când l-am întâlnit pe BERNSTEIN acesta mi-a spus:"Dl.MAURER își închipue că dacă m'a îmbătat mi-am schimbat și părerile. Noi nu cerem amendamentele de dragul evreilor din România,ci pentrucă acestea ar fi începutul creierii unui statut internațional al evreilor". In aceeași zi sau a doua zi (amendamentele au fost votate).

In perioada când încercam să împiedic votarea amendamentelor evrești am luat odată masa cu dl.BENVENISTI la un restaurant pe Rue Royale. Acesta ca și MAXY și dl.SCHWEFELBERG erau pentru amendamente. In timpul mesei i-am arătat punctul meu de vedere. Intre altele i-am spus:"Dacă într'o zi izbucnește un război între Uniunea Sovietică și Statele Unite,prin aplicarea amendamentelor masa evreiască devenită dușmănoasă față de U.R.S.S., va fi tratată de Armata Roșie ca un dușman. Vreți asta?"

După votarea amendamentelor n'am mai văzut nici pe BERNSTEIN și nici pe dl.BENVENISTI.

Nu-mi amintesc dacă în cursul anului 1947,(în prima

- 3 -

jumătate a anului) când am reînceput să frecventez pe VIRGIL SCHULDER, să mai fi întâlnit pe dl. BENVENISTI.

Sunt sigur că nu am avut cu acesta nici o discuție politică deosebite importanță.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau și semnez.

ss. H. Zilber

4 Oct. 1951.-

Dednatie

Subsemnatul Eilber Herbert, născut la 14 oct. 1901, în Com.
 Bg. Timisoara, jud. Savi, fiul lui (+) Carol & (+) Roga, cu ultimul
 domiciliu în St. Dimitrie Lupa 2, declar următoarele:

Pe d. Benvenisti l. am cunoscut în vremea vizitării la
 prietenul nostru comun Virgil Schuler. În perioada 1941-
 1944 am lucrat de câteva ori marea împreună, fiind invitați de
 acesta. După 23 August am fost multe să-l mai fi
 întâlnit până în Sept. 1946. În aceea vreme fiind la
 Paris, am aflat că au sosit dintr-o delegație evreiască
 compusă din Maxy (Comunist), Filderman (Doc. dem.),
 Benvenisti (Fimist), Schoefelberg & nu de pace Dr. Fischer.
 Maxy mi-a povestit că au venit după ce în finalul
 lucrării sentimentul partidului pentru a cere ca în
 Tratatul de Pace să se prevadă unele clauze pentru
 populația evreiască. De la Maxy sau de la altcineva din
 delegația noastră, am aflat că Congresul Mondial Evreesc,
 frun Cos. Benvenisti, Gonschak & P. ---, vor să propună
 două amendamente prin care se prevede tratarea evreilor
 din România ca „națiuni aliate” care are de primit
 reparații & administrarea bunurilor evreiești fără proprietar,
 de către o comisie internațională evreiască, dintr-un număr
 de pericolul pe care prezentat de cele două amendamente
 și-au valit lui I. G. Maurer și de acord cu acesta,
 m-am hotărât să intervin pentru a împiedica votarea
 celor două amendamente. Lași lași pentru cine & cum.
 În zilele sau August 1946 fiind în vizită la nepotul
 H. Eilber

2

031

american Bernstein pentru a discuta problemele economice
ale Tratatului; acesta m. a invitat la un coniac tîrziu
odată alăturată. Acolo am cunoscut pe Col. Bernstein,
Campbell și Oliver. Am schimbat câteva cuvinte cu
Col. Bernstein. Dar m. a spus că fusese conducătorul
financiar al armatei Americane din Germania și se
afila la Paris pentru Congresul Mondial Evreesc. -
După ce am vorbit cu J. G. Maurer, l. am cîntat pe
Col. Bernstein la hotelul acestuia. Am avut două
întîlniri la care a participat și Gerschik. Temele
mule au fost acestea: 1) A specifica în tratat că evreii
au de primit reparații ca națiune aliată este și nedrept
și periculos pentru că aceasta va duce la paroxisme
alte similare unde 2) a crea o comisie internațională
pentru supra administrarea bunurilor luate în România
încununat o transformă o mare parte din evreimea
românească în agenți americani și o opere permanent
Statului Român. Pe baza acestor considerații l. am
cerut, ca evreii, nu ca comunisti, să renunțe la
amendamente. După ce am discutat cu delegația
breiască din România, s'au declarat de acord să renunțe
la amendamente dacă delegația românească va
citi la Conferința Păcii o declarație prin care se obligă
să dea amănute satisfacții populației evreiești. Fildman,
Benvenisti, Schwefelberg și Marx au făcut cîm proiectul
unei declarații pe care au dat-o lui J. G. Maurer. Acest
a acceptat unele părți din acest proiect și a respins
alte. Într-un timp o delegație a Congresului Mondial
Evreesc, cîrșind o întîlnire lui Tătăreanu și Patruscan
Acetia au făcut o întîlnire dar n-au venit, cîm
a cîștat pe evrei. -
După aceste întîmplări m. am dus din nou la Col. Bernstein

H. Fil

2
să vad rezultatul. Bernstei mi-a răspuns: „Comisii
dele sunt tot români & bulgari. Nu avem încredere. Noi
vom cere votarea amendamentelor”. I-am comunicat
cele auzite lui T. G. Maurer. A doua sau a treia zi
Maurer mi-a cerut să-l văd din nou pe Bernstei,
dându-mi a înțelege că-l scriasem prierei. În adevar
ferm locuț francez Worms (franzetanele fabrici
Cimentul Titan & a marilor magazine pariziene
“Grands magasins de blanc”) lăsa invitație pe Bernstei
la masă și-l îmbăta. Când l-am întâlnit pe Bernstei
acesta mi-a spus: „D. Maurer în: închipuie că dacă
m-a îmbătat mi-am schimbat și părerea. Noi nu cerem
amendamentele de dragul lucrilor din România, ci
pentru că acestea ar fi începutul creării unui statut
internțional al lucrilor”. În aceeași zi sau a doua zi
amendamentele au fost votate. -

În perioada când începeam să împiedec votarea
amendamentelor brești au luat adăst masă cu
d. Bernstei la un restaurant pe Rue Royale. Preșta
ca & Mary M. Schisfelberg erau pentru amendamente.
În timpul mesei am zăbovit puștel meu de vedere.
Între altele i-am spus: „Dacă într-o zi igbuceste un război
între America Sovietică & Statele Unite, prin aplicarea
amendamentelor Brește enverși, va deveni dușmănoasă
pută de U. R. S. S., va fi tratată de Olanda Rozie
Ca un dușman. Vreți astă?”. &

După votarea amendamentelor m-am mai văzut nici pe
Bernstei și nici pe d. Bernstei -

M-am mai auzit doară în anul amului 1947 când (cu
a fostă frumetea a amului) când am reînceput să frecventez
pe Virgil Schuller, ~~dar~~ și-l am întâlnit pe d. Bernstei
Sunt unu sigur că mi-am avut cu vârstă năo discutii
politice de oarecând în urmă.

Acum mi-este de acord pe cum o dau & Bernstei

Henr de Maurer
p. 74

H. Fick

Acțiunile

Intrebatul Ziller Herbert, născut la 14 Oct. 1903, în com. Bg. Timos, jud. Sar., fiul lui (+) Carol & (+) Reza, cu ultimul domiciliu în Str. Dorian 2, membru celor întrebate doctor universitare:

Intrebare Când ati primit scrisoare & stiloul de la Madison prin Patrascanu?

Răspuns În februarie 1947 când s'a întors Patrascanu de la Paris.

Intrebare Orăritate împreună în casa s'a întâlnit Patrascanu cu ~~Patrascanu~~ Madison la Paris.

Răspuns În seara zilei când s'au întors totu Patrascanu de la Paris. ~~Am~~ am dus la Patrascanu acasă în Str. Vasile Lascar 100. În sufragerie el era Patrascanu în despacheta geamantă în prezența doamnei Corina & mi se pare, a lui Harry Bauer. La un moment dat mi-a spus surâzând: „Am ceva pentru tine de la prietenul tău Madison”. A scos din geamantă o scrisoare (în plic deschis) & un stilou înfărmat în folie.

Imediat am citit scrisoarea. Apoi am intrat în dormitor unde era Patrascanu singur (useră din sufragerie & se dăduse) & am întrebat: „L. ai rănit pe Madison la Paris?”. Mi-a răspuns: „A aflat că sunt acolo & a fost la hotel. Mi-a trimis o scrisoare & un stilou”.

În opritul scrisorii Madison mi-a spus & trimite această scrisoare prin „prietenii noștri”.

Acum - mi este clar că pe cer o dau & domnii

H. Ziller

15 Oct. 1943.

18.10

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901, în comuna Tg. Frumos jud. Iași, fiul lui (+) Carol și (+) Roza, cu ultimul domiciliu în str. Dionisie 2, asupra celor întrebate declar următoarele:

Întrebare:

Cum pretindeți că nu vă aduceți aminte discuțiile purtate în Casa LENEI CONȘTANTE între PATRASCANU și MADISON, când dvs. ați pregătit și ați asistat la aceste discuții?

Răspuns:

Recunosc că este un neexplicabil lapsus de memorie și nu găsesc nici o soluție la această problemă deși capul meu e perfect sănătos.-

Întrebare:

Ce ați spus dvs. lui PATRASCANU în legătură cu pregătirea întâlnirii?

Răspuns:

I-am spus: "americaniții își închipuiesc că le suntem dușmani. Spune-le câteva cuvinte". La acestea PATRASCANU mi-a răspuns: "Bine, am să le spun ceva, dar nu vreau să se afle la Partid".-

Întrebare:

La întâlnirea care a avut loc, care sunt cuvintele spuse de PATRASCANU lui MADISON?

Răspuns:

Nu-mi amintesc și nu am soluție.-

Aceasta-mi este declarația pe care o dau și semnez.-

ss. Zilber Herbert

18 Oct. 1951.-

Interviu

Subsemnatul Ziller Herbert, născut la 14 oct. 1902, în Com. Jg. Innoș, Jud. Iași, fiul lui (+) Carol & (+) Roza, cu ultimul domiciliu în St. Dimitrie 2, asupra celor întrebate declar următoarele:

Întrebare Cum pretindeți că au vă aduși aminte discurile puse în Casa Lucei Constante între Patrascanu & Madison când d^{le} al^{te} pregătis^{eră} al^{te} aște^{ptări} la aceste discuri?

Răspuns Recunoșc că este un ~~un~~ inexplicabil lapsus de memorie & nu găsesc nici o soluție la această problemă deși capul meu e perfect sănătos. —

Întrebare Ce al^{te} spus d^{le} lui Patrascanu în legătură cu pregătirea întâlnirii?

Răspuns . I-am spus că americanii își închipuiesc că le simțim dușmanii. Spune-le că toată civilizația le acestora Patrascanu nu-i a răspuns: „bine, am și la spun că ei, dar nu înțeleg să se afle la Potol”. —

Întrebare La întâlnirea care a avut loc, care sunt cuvintele spus^e de Patrascanu lui Madison?

Răspuns . Mi-am amintit și nu am soluție. —
Acesta mi-a fost declarația pe care o dau și de acum.

H. Ziller

18 oct 1951.

Declarație

Subsemnatul Zilber Herbert, născut la 14 Oct. 1902, în
Com. Ig. Frumos, Jud. Iași, profesor universitar, fiul lui (s) Carol
(s) Răz, cu ultimul domiciliu în București, Str. Dîmbovița Supră,
în prezent deținut, declar următoarele:

nu-l cunosc și nu l-am văzut niciodată pe Berry,
deci mi-e căta declarația pe care o dau, o susțin și semnez
proprie

H. Zilber

31 Oct. 1953.

51

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901, în comuna Tg. Frumos, Iași, profesor universitar, fiul lui (+) Carol și (+) Roza, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu nr. 2, în prezent arestat, declar următoarele:

În declarațiile date în cursul anchetei, am spus unele inexactități cu privire la convorbirea avută cu PATRASCANU în Martie 1945, înainte de întâlnirea cu MIRCEA DURILĂ. În adevăr, am afirmat că la informația dată de PATRASCANU asupra intenției U.R.S.S. de a monopoliza comerțul exterior al României, aș fi răspuns: "Ar fi o greșeală. Vorbeghe la Partid", iar PATRASCANU ar fi replicat: "dacă-i vorba de ruși n'ai cu cine vorbi". În urma acestui răspuns, aș fi zis: "Atunci hai să vorbim cu DURILĂ".-

În realitate lucrurile s'au întâmplat astfel. La afirmația lui PATRASCANU că "rușii vor să cumpărăm totul numai prin dănsii", eu am răspuns: "Asta nu trebuie lăsat. Hai să vorbim cu DURILĂ". Restul convorbirii cu PATRASCANU ca și cea avută cu DURILĂ, le-am reproduș corect. -

Prin urmare, nici un moment nu m'am gândit să facem apel la Partid. (Este adevărat că PATRASCANU mi-a dat răspunsul: "Dacă-i vorba de ruși, n'ai cu cine vorbi", dar nu atunci, ci în primăvara lui 1946, când i-am propus să vorbească la Partid în chestia unor cereri nejustificate a Comisiei Aliate de Control). Dece mi-a venit în minte să vorbim cu DURILĂ? În Noembrie 1944, analizând modul cum se aplică clauzele economice ale Convenției de Armistițiu, am ajuns la următoarele concluzii: 1). Guvernul sovietic vrea să împiedice ca un guvern român reacționar să obțină un împrumut din Statele Unite în schimbul unor mari concesiuni, împrumut cu care ar achita imediat datoriile față de U.R.S.S.; 2). Guvernul sovietic vrea să poată oricând manevra un guvern român reacționar; 3). Guvernul sovietic vrea să dea opiniei publice sovietice o mică satisfacție pentru marile pierderi suferite.

În ziua de 8 sau 9 Martie 1945, PATRASCANU îmi spusese că în întrevederea secretă dintre membrii Biroului Politic P.C.R. și A.I. VISINSKY, acesta a formulat linia Partidului: scoaterea lui TATARASCU din guvern până în 3 luni, formarea unui guvern F.N.D. pur și până într'un an formarea unui guvern P.C.R. pur.-

Din aceste premise ca și din informația lui RICA GECR-
GESCU cu privire la piedicile puse de Uniunea Sovietică în comerțul nostru cu Turcia, am dedus că se pregătește intrarea noastră de fapt în U.R.S.S., adică a mărfurilor de proastă calitate din U.R.S.S. și mai cu seamă a celei care numeam "climatul sovietic", adică teama de a vorbi, de a scrie și de a făptui. Informația lui PATRASCANU (nici un moment nu mi-a trecut prin minte că era o fantezie sau o simplă minciună, așa cum s'a dovedit ulterior), mi-a confirmat concluzia. Ori eu nu voiam nici mărfuri de proastă calitate și nici "climat sovietic". Propunerea mea făcută lui PATRASCANU de a-l întâlni pe DURMA, ca și propunerea lui PATRASCANU ca întâlnirea să fie secretă, corespund înțelegerii noastre tacite că nu vrem aceasta. Deși conținutul formal al discuției mele cu PATRASCANU, ca și acela al discuției cu DURMA, nu are nimic dușmănos sau ce nu ar fi fost acceptabil din punct de vedere partinic, substratul real era dorința de a împiedica intrarea definitivă a României în sfera de influență sovietică. Atât PATRASCANU cât și DURMA au înțeles perfect acest lucru. Prin această intenție dușmănoasă, întâlnirea cu DURMA constituie un act dușmănos, indiferent de ce ar spune unul sau celălalt.-

Dealtfel, în tot cursul anilor 1945-1947, eu am dus de unul singur, un fel de luptă de guerilă, împotriva comerțului cu Uniunea Sovietică. În Noembrie 1945, fiind numit de Ministerul de Externe membru în comisia ce urma să negocieze un acord comercial cu Cehoslovacia, am propus delegației cehoslovace un sistem de schimb favorabil României. AUGENTALLER, președintele delegației cehoslovace, nu le-a acceptat și refuză să semneze acordul. După zece zile de negocieri, m'am informat la I. CRISTU dacă AUGENTALLER este "om discret" și m'am dus la dânsul acasă, unde în esență, i-am spus următoarele: "Dacă nu semnezi, vom fi obligați să angajăm tot excedentul exportabil față de U.R.S.S. Asta nu trebuie. Nici dvs. nu aveți alte interese". "Beneficiarul" AUGENTALLER a înțeles și a doua zi a semnat acordul!

Începând din 1945, am criticat în permanență calitatea și prețurile mărfurilor livrate de U.R.S.S. față de toți cei cu cari am vorbit (soția mea, PATRASCANU, referenții dela Institutul de Conjectură, etc.). Faptele relatate de mine erau exacte. Știam însă că Partidul la cunoaște, știam că răul este datorit organelor sovietice locale (conducerea cocseriilor din Donbas etc.) și mai știam din experiența sovietică că va veni un moment când autoritățile centrale sovietice vor pune capăt acestei stări de lucruri. Totuși, continuam să întreb: "Oare în Anglia se livrează la fel? Dece se procedează altfel față de noi?". Aceiaș critică demoralizantă am dus-o cu privire la inactivitatea "sovroamelor" etc. Ce era în spatele acestor critici obiective? Teama de "climatul sovietic", mica și fricoasa mea dușmănie!

Textul declarațiilor mele anterioare, cu privire la discuția mea cu PATRASCANU dinainte de întâlnirea cu MADISON și ROBERTS, deformează ușor realitatea și dă faptului o altă culoare. În adevăr, după ce i-am spus lui PATRASCANU că MADISON pleacă, că a văzut pe MANIU, BRATIANU, TITEL PETRESCU și VASILE IUCA, și acesta a spus aceleași lucruri care sunt scrise în "Scântea", i-ași fi adăugat că "este în interesul Partidului, să-l vadă pe MADISON și să-i spuie că "noi", adică Partidul, nu suntem dușmanii Statelor Unite. Nu-mi amintesc exact cuvintele mele, dar sensul era următorul: "Trebuie să le spui că, tu nu ești de acord cu Partidul, că nu ești dușmanul americanilor și că vrei efectiv relații bune cu Statele-Unite. MADISON va raporta aceasta Departamentului de Stat (în vremea aceea eram convins că MADISON este agentul Departamentului de Stat) și este în interesul tău ca acolo să existe o bună părere despre tine. Raportul internațional de forță este în favoarea Statelor Unite. Nu are sens să mergem pe linia Partidului!!

PATRASCANU nu mi-a răspuns așa cum am spus până astăzi, că "discuțiile cu americanii sunt rău văzute la Partid", ci, după un moment de ezitare, m'a întrebat: "Dar ăsta-i om serios? N'are să vorbească". La răspunsul meu afirmativ, PATRASCANU mi-a cerut să organizez întâlnirea dela LENA CONSTANȚE.-

Din discuția cu MADISON, nu-mi amintesc decât primele cuvinte (Spuneți Departamentului de Stat ...) pe care eu le-am spus în englezește fără ca PATRASCANU să le fi spus în românește. După aceea a urmat un text alambicat pe care, chiar în mo-

mentul când traduceam, l-am considerat sub așteptările mele. Asupra sensului nu am însă nici o îndoială. Acesta era: "Eu nu sunt ca ceilalți conducători ai Partidului; eu sunt și cu americanii". Indiferent de ce s'ar stabili cu privire la conținutul formal al spuselor lui PATRASCANU, aceasta rezulta din spusele lui PATRASCANU și aceasta era în intenția noastră tacită: o ofertă personală de a colabora cu americanii! De aceea convorbirea a fost și a rămas secretă.-

Prin intenția care a stat la baza întrevederii cu MADISON, în conștiința mea și a lui PATRASCANU, scopul acesteia era o ofertă la colaborare peste capul Partidului, adică începutul unui act de trădare. MADISON și ROBERTS au înțeles aceasta (Nu este adevărat că după aceea MADISON ar fi spus că PATRASCANU a vorbit ca în Codul Bunelor Maniere. Este o inexactitate inventată pentru a-mi diminua vina).-

PATRASCANU nu mi-a spus niciodată cum concepe relațiile cu Statele Unite. Eu însă, am avut un punct de vedere precis, pe care l-am expus atât în fața lui PATRASCANU cât și altor prieteni și anume:

Contrar părerii lui EUGEN VARGA și altor economiști sovietici, Statele Unite nu vor intra în criză de supraproducție, înainte de începutul lui 1949. Nu va exista ceva similar cu criza din 1919. Până în 1949, capitaliștii americani vor încerca să previe criza lărgind piețele externe prin export de capital, forțând schimburile comerciale sau pregătind războiul după rețeta din 1914 și 1939. În această situație capitaliștii americani vizează în primul rând țările din zona sovietică (democrațiile populare) pentru că reprezintă 100 mil. consumatori și producători gata formați, spre deosebire de China și India unde ar trebui de abia formați.-

În perioada 1945-1949, raportul internațional de forțe va fi în favoarea imperialismului american pentru că controlează 70% din producția industrială a lumii, domină aerul și mările și are monopolul bombeii atomice și nu are în spate un proletariat conștient, în timp ce Uniunea Sovietică este pe jumătate distrusă, nu are bomba atomică și are în față proletariatul european demoralizat de fascism. După 1949 situația va fi alta.-

Din aceste prenițe am tras concluzia că în perioada 1945-1949, Uniunea Sovietică va fi probabil obligată să facă

11041
.051

"un pas înapoi" față de realizările din timpul războiului și în primul rând să admită sistemul "porților deschise", pentru zona democrațiilor populare. În această situație, P.C.R. trebuia să fie gata la orice fel de concesiuni cu condiția păstrării esențialului din puterea cucerită la 6 Martie 1945, adică Ministerul de Interne, Ministerul de Justiție și dezarmarea armatei. Din punct de vedere economic, nu numai că trebuia să accepte intrarea capitalului internațional (american în speță), dar să-l solicite și să profite de psihoza crizei din St. Unite pentru a obține condiții optime. - Chiar și în condiții mai grele, încă trebuia să-l accepte. Atâta vreme cât U.S. putea asigura menținerea noastră la putere, orice realizare pe tărâm economic cu ajutorul capitalului american, trebuia să fie, până la urmă, în favoarea socialismului, chiar dacă imperialiștii ar fi profitat în mod pasager depe urma concesiunilor obținute. Astfel, după o discuție cu MAX AUSCHNITZ, am imaginat să propunem trusturilor americane, concesiunea electrificării României în decurs de 5 ani, cu drept de răscumpărare (tip concesiunea telefoanelor). Plata ratelor urma să se facă din concesiunea exploatarei și industrializării papurei din Delta Dunării (fabrici de celuloză, etc.). De asemenea am imaginat specializarea sau crearea unor întreprinderi destinate să producă mărfuri exportabile în U.S.A. ca mobilă din lemn curbat, cașcaval, lemn de etc. În fine, voiam să realizez un prim import printr'un credit pe bază de gaș de aur și eventual prin vânzare de aur. În perioada Martie-Septembrie 1945, am făcut diferite încercări pentru a convinge Partidul să cumpărăm autocamioane "Studebaker" din soldurile americane din orientul apropiat, cu 20% din valoarea lor, adică 600 dolari bucata. La aceasta GHEORGHIU DEJ, mi-a răspuns: "Nu, eu voi cumpăra ZIS-uri". După aceea am spus prietenilor mei, "Decât ZIS-uri, adică Ford-uri model 1926, cu un consum mare de benzină și o caroserie mizerabilă, la preț de 2950 dolari bucata, prefer de o mie de ori Studebakere rulate 2-3000 km., cu 600 dolari bucata". -

La obiecția care mi s'a adus că, capitalul american nu va acorda credite și nu va face investiții de 1 miliard dolari, fără garanții politice, am răspuns că putem ceda orice în afară de posturile de comandă. Astfel nu primim. La Conferința Păcii, am avut impresia că art. 5 aprobat de sovietici și lup-

ta pentru "clauza națiunii celei mai favorizate justifică analiza mea. Deabia, după ce m'am întors în țară, mi-am dat seama că Tratatul de Pace nu se va aplica (1947) și că Uniunea Sovietică consideră faza cea mai grea ca trecută. Din Aprilie 1947 (discursul lui TRUMAN), am fost convins că nu mai avem ce căuta în Statele Unite și că se merge la război.-

Aceste puncte de vedere le-am expus nu numai tuturor cunoscuților mei, dar și în public. În raportul meu la Congresul "AGIR"-ului din Noembrie 1945 și într-o conferință la Sindicatul Ziaristilor din Februarie 1947.-

Au avut părerile mele vre-o tendință dușmănoasă sau prin acestea am funcționat, în mod obiectiv, ca agent american? Deși n'am spus nimănui, mărturisesc că după ce am făcut analiza de mai sus, m'am gândit că prezența americanilor în țară, va obliga pe sovietici la un mare efort economic (concurență) iar pe noi ne va împiedica să importăm "climatul sovietic". Dacă analiza mea nu este la fel cu a Partidului și dacă concluziile mele depășesc pe ale Partidului, nu este mai puțin adevărat că în 1946, Partidul a încercat prin MAX AUSCHNITZ, MALAXA și BLANK și MAXIMO, să obțină ajutorul capitalului străin.- Prin urmare, ca în mai toate ideile și gesturile mele din 1944-1947, și în atitudinea față de americani există un dublu conținut: unul sincer pentru socialism și unul ipocrit, dușmănos.-

Discuția cu V. RADULESCU POGONEANU din 21 August 1945, nu am reprodus-o concret. Este adevărat că scopul întrevederii a fost pur informativ (pentru PETEA și PATRASCANU). Când am intrat în locuința acestuia și mi-am dat seama că mă bănuiește, m'am hotărât să-i spun ceva ca să-i recâștig încrederea. Mi-am amintit de discuția din Februarie 1945, când POGONEANU protesta împotriva ANEI PAUKER și a lui VASILE LUCA și fără să mă mai gândesc i-am spus: "M'a trimis PATRASCANU să-ți spun ca să ceri expulzarea ANEI și a lui LUCA". Imediat POGONEANU și-a schimbat atitudinea și mi-a răspuns: "Chiar astăzi voi remite o notă lui BERRY". După aceea am mai schimbat câteva cuvinte despre criză, mi-a spus că speră să reușească și apoi am plecat amândoi în oraș. Toată convorbirea nu a durat mai mult de 20 minute.-

Când am ajuns la birou, am judecat astfel: "Acum știu sigur că POGONEANU este la originea crizei, dar am făcut o chestie gravă. Dacă spun lui PATRASCANU și lui PETEA, voi fi exclus din Partid. Mai bine nu spun. Dealtfel, dacă ăștia reușesc, dispariția

ANEI și a lui LUCA va fi un bine, iar PATRASCANU va veni automat pe primul plan. Atunci am să-i spun ce am făcut și o să-i pară bine".-

Discuția cu PATRASCANU dinainte de a-l vedea pe POGONEANU și aceia de după întrevedere, au fost relatate cred. Niciodată nu i-am spus ce am făcut.-

Formal și obiectiv discuția mea cu POGONEANU este o provocare dușmănoasă. În fapt intenția dușmănoasă a fost ulterioară convorbirei. Mai întâi s'a mișcat limba și apoi a gândit creierul. De aceia fapta mea este o prostie dușmănoasă.-

Despre cele spuse lui POGONEANU mi-am reamintit deabia în Octombrie 1949. După ce spuseseam tot ce știam despre PATRASCANU, am avut remușcări, că nu spuseseam și tot ce făcusem eu. Atunci am declarat că prin modul cum l-am chestionat pe POGONEANU l-am făcut să ceară expulzarea ANEI și a lui LUCA. În "autocritica" din Martie 1950, am scris textul exact, apoi l-am șters cu grijă. Din Aprilie 1951 și până astăzi m'am menținut pe punctul de vedere din 1950, pentru a nu face impresie proastă.-

În Ianuarie 1947, m'am întâlnit cu SKUYLER și RURAK, în fosta locuință a lui HAIL. Deși am povestit de mai multe ori această întrevedere, niciodată n'am povestit-o corect. Iată adevărul. După ce mi l-a prezentat pe RURAK și l-a scuzat pe HAIL, SKUYLER m'a felicitat pentru intrarea la Universitate. Eu l-am întrebat ce origine are, deoarece numele mi se părea bizar. Mi-a răspuns că este sloven. În timpul când se servea ceaiul, RURAK mi s'a adresat: "Domnule profesor, am aflat că zilele acestea, sosește din orient, un vapor în portul Constanța. Ce conține? Dacă m'ar fi întrebat, așa cum făcea MADISON sau HAIL, ceva general (de pildă ce părere am despre situația economică, despre Conferința Păcii sau ceva similar, faptul n'ar fi avut nici o semnificație. Dimpotrivă, a pune o întrebare, ca aceia cu vaporul, înseamnă că RURAK mă consideră un fel de informator voluntar al lor. Faptul m'a neașchit și m'a surprins. De aceia, i-am răspuns sec: "Nu știu!" și m'am întors spre SKUYLER cu care am început o discuție asupra aplicării Tratatului de Pace, mi-am spus că în Aprilie părăsește România și că pleacă cu o impresie plăcută. După vreo zece minute m'am ridicat să plec. La întrebarea lui RURAK dacă aș vrea să iau masa cu dânsul, i-am răspuns să-mi telefoneze.-

Lui PETRA i-am povestit întreaga întâmplare cu excepția întrebării despre "vapor". Știam că asupra mea planează bânuiala

044

că sunt "agent american" și am crezut că povestind acest detaliu voi face impresie proastă. Totuși, analizând împrejurările în care am fost invitat la ceai, PETEA mi-a spus: "Să știi că ei te consideră un informator. Dacă-ți telefonează, rupe cu dânsii, iar dacă te șantajează, spune-mi mie".-

În ultimii ani mi-am analizat de multe ori atitudinea și discuțiile mele cu MADISON și HALL. Ce au aflat ei dela mine pentru ca BENNY să-i afirme lui C. VISCIANU (Ianuarie 1941) că sunt "singurul comunist în care americanii au încredere" și ca RURAK să tragă concluzia că pot fi întrebat despre conținutul unui vapor care trebuia să sosească și ca SKUYLER să-și permită de a-mă invita în numele lui HALL în casa acestuia? Si astăzi sunt convins că atitudinea mea față de MADISON și HALL a fost justă și că, prin cele spuse de mine, am adus servicii Partidului. Totuși, din discuțiile cu mine, MADISON s'a informat prea corect asupra situației din țară (majoritatea poporului român este reacționară, anticomunistă, antisovietică și antisemită). "N'au fost 700 mii demonstranți ci cel mult 200 mii". "Armistițiul este greu", etc.). A fost o greșeală de nuanță, nu de atitudine. În relațiile cu HALL am făcut două greșeli mai grave. Una este aceea că am spus lui ETHRIDGE (în prezența lui SKUYLER și HALL) că în alegeri sub control internațional guvernul GROZA nu ar fi obținut decât 20-30% din voturi, față de 50-60%, fără control. ETHRIDGE și-a notat cifrele spunând: "Asta este interesant". Eu i-am spus sincer ce credeam, dar aceasta a constituit probabil un argument împotriva guvernului GROZA. Mi-am dat seama că am făcut o greșeală, mi-a fost frică și din nota mea către PETEA este singurul pasaj omis. - A doua greșeală am făcut-o în Noembrie 1945, când i-am confirmat lui HALL informația că s'ar putea ^{să} avem turburări din cauza foamei. Și despre acest răspuns mi-am dat seama că este o greșeală și nu l-am relatat lui PETEA. Prin narelatarea greșelilor comise le-am dublat. -

Probabil că MADISON și HALL au lăsat note cu privire la convorbirile cu mine semnalând că sunt un comunist care acceptă invitație la masă, face mici servicii, are o întâlnire secretă cu ETHRIDGE, și vorbește obiectiv dacă este întrebat. Deasemeni, scrisoarea trimisă lui MADISON în Sept. 1945 prin HALL, trebuie să figureze în dosarul meu ca o eventuală piesă de șantaj (PETEA o cunoaște cu excepția "post-scriptum-ului") care nu prezintă nici o însemnătate). Din toate acestea tăbăra RURAK

a tras probabil concluzia că mă poate chestiona puștește, după ce SKUYLER, bazat pe întrevederea "secretă" cu EFRIDGE, i-a afirmat că o invitație în numele lui HALL nu mă va supăra. După refuzul meu de a veni la masă, DURAN și SKUYLER n'au mai încercat nici un demers.-

În Decembrie 1947, sau Ianuarie 1948, fiind la Institutul Central de Statistică, am avut o discuție cu RETEGAN, fost referent la Institutul de Conjunctură. La un moment dat, acesta mi-a spus: "BETEA a încercat să treacă frontiera, dar n'a reușit și s'a întors în București. Acum este aici, dar nu are bani". Nu i-am răspuns. În același zi l-am văzut pe ANTON GOLUBENIA, pe care l-am întrebat ce este cu BETEA. Mi-a răspuns: "Acum e pe aici, dar nu are bani". N'am făcut nici un comentariu.-

Până astăzi n'am povestit cele de mai sus, de teamă să nu fiu acuzat de "omisiune de danș".-

În rezumat, m'am făcut vinovat de următoarele acte dăgănoase:

1.- În Octombrie 1944, PATRASCANU mi-a spus că are de gând să spargă Partidul și să facă un "partid muncitoresc", după plecarea Armatei Roșii din țară. N'am spus aceasta decât în cursul anchetei din Noembrie 1949.-

2.- În ziua de 7 Martie 1945, PATRASCANU mi-a spus că l-a "operat" pe BODURAS la rege, sabotând astfel o hotărâre importantă a Partidului și n'am spus decât în cursul anchetei din Noembrie 1949.-

3.- În ziua de 20 Martie 1945, din inițiativa mea, am avut o întâlnire secretă cu PATRASCANU și DURMA, întâlnire care a avut la bază o intenție dăgănoasă față de U.R.S.S. și n'am vorbit despre aceasta decât în cursul anchetei din Decembrie 1949.

4.- La sfârșitul lunii Iulie 1945, din inițiativa mea, am avut o întâlnire secretă cu PATRASCANU, MADISON și ROBERTS, întâlnire care a însemnat și intențional și în fapt, începutul unui act de trădare și n'am spus decât în cursul anchetei din Noembrie 1949.-

5.- În ziua de 20 August 1945, la cererea lui PATRASCANU, am aranjat o întâlnire secretă între acesta și C. VISOLIANU. La baza acestei întâlniri era o intenție dăgănoasă față de partid și n'am spus decât în cursul anchetei din Dec. 1949.-

- 10 -

6.- In ziua de 21 August 1945, în cursul unei discuții cu POCOTIBANU am făcut o provocare dușmănoasă față de partid și n'am spus întregul adevăr decât astăzi 5 Noembrie 1951.-

7.- In Noembrie 1945, în cursul unei vizite secrete făcândă lui AUGUSTAILLER (Președintele delegației economice cehoslovace), am avut o atitudine dușmănoasă față de U.R.S.S., cerându-i să nu ne lase să intrăm complet în sfera de influență sovietică și n'am spus decât în Martie 1950.-

8.- In toamna anului 1945, mi-am dat seama că fotografia ANNEI PAUKER apărută în revista americană "Time" își are originea în familia ZARIFOPOL și n'am spus decât în Martie 1950.-

9.- In Septembrie 1946, la Paris, în cursul discuțiilor cu dușmanii A.SANOF și ROBERT MARGOTIN, am avut o atitudine dușmănoasă față de U.R.S.S. și n'am spus decât în Martie 1950.-

10.- Deși și-tiam din 1944, că PATRASCANU este un dușman, n'am spus decât în Octombrie 1949.-

11.- Prin critici de bună și de rea credință, prin bârfeli și mahalagisme, prin ironii și glume dușmănoase, am dezorientat și am demoralizat prietenii și cunoșcuții mei și am încurajat dușmanii. Despre acestea am spus tot adevărul abia în Martie 1950.-

Alte acte cu intenții dușmănoase n'am făcut și nici nu m'am gândit să fac.-

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu.-

ss. Zilber Herbert

5 Noembrie 1951.-

5 XI 1951

037

Declarație

Subsemnatul Ziller Herbert, născut la 14 oct. 1901, în com. Ig. Inos, Jasi, profesor universitar, fiul lui (†) Carol și (†) Roza, cu cetățenia română în București, Str. Dimitrie Duplez, în prezent arestat, doborât în urma războiului. În declarațiile date în cursul anchetei, am spus unele înșirări cu privire la convorbirea avută cu Patrașcanu în Martie 1945, înaintea de întâlnirea cu Mircea Duma. În adevăr, am afirmat că la informația dată de Patrașcanu asupra intenției U.R.S.S. de a monopoliza comerțul exterior al României, am fi răspuns: „Or fi o groază. Vorbește la Partid”, iar Patrașcanu ar fi replicat: „Dacă-i vorba de Ruși n-ai cu cine vorbi”. În urma acestor răspunsuri, am fi zis: „Atunci hai să vorbim cu Duma”. - În realitate lucrurile s-au întâmplat astfel. La afirmația lui Patrașcanu că „Rușii vor să cumpăreze totul numai prin danzi”, eu am răspuns: „Asta nu trebuie lăsat. Hai să vorbim cu Duma”. Restul convorbirii cu Patrașcanu ca și cea avută cu Duma, le-am reproduș corect. -

Priu urmare, aici nu mai am să mă gândească să facem apel la Partid. (Este adevărat că Patrașcanu mi-a dat răspunsul: „Dacă-i vorba de Ruși, n-ai cu cine vorbi”, dar eu atunci, ci în primăvara lui 1946, când i-am propus să vorbească la Partid în chestia unor cereri nejustificate a Comisiei Aliate de Control). Deci mi-a venit în minte să vorbim cu Duma? În Noembrie 1944, analizând modul cum se aplică clauzele comune ale Convenției de la Moscova, am ajuns la următoarele concluzii: 1) Guvernul Sovietic nu să împiedice ca un guvern român reactiv să obțină un împrumut din Statele Unite în schimbul unor mari concesiuni, împrumut cu care ar achita imediat datorile făcute de U.R.S.S. 2) Guvernul Sovietic nu să poartă oricând negocierile cu guvernul român reactiv 3) Guvernul Sovietic nu să dea opinii publice Sovietice o mică satisfacție pentru marile pierderi suferite.

H. Ziller

În ziua de 8 sau 9 martie 1945, Patrascanu mi-a spus că în
interesul secretă dintr-un membru Biroului Politic P.C.R. nr. A.1
Viziesky, acesta a formulat linia Partidului: scoaterea lui
Tătăreanu din guvern până în 3 luni, formarea unui guvern
F.N.D., „pur și simplu” mi-am spus că formarea unui guvern P.C.R.
pur.

Din aceste premise că și din informația lui Rădă Gheorgheanu cu
privire la friedriche fusse de Uniunea Sovietică în comitetul
constituțional în țară, am dedus că se pregătise intrarea noastră
de fapt în U.R.S.S., adică a marșurilor de proastă calitate
din U.R.S.S. și mai cu seamă a ceea ce numeam „climat sovietic”,
adică teama de a vorbi, de a scrie și de a face. Informația lui
Patrascanu (nici în momentul în care mi-a trecut prin minte că era
o fantasmă sau o simplă minciună, apoi cum s'a dovedit altfel),
mi-a confirmat concluzia. Ori eu nu voiam nici marșuri de
proastă calitate și nici „climat sovietic”. Propunerea mea
făcută lui Patrascanu de a-l întâlni pe Dumuș, ca și
propunerea lui Patrascanu de întâlnire să fie secretă, corespund
înțelegerii noastre tacite că nu vom accepta. Seră continuatul
formal al disentei mele cu Patrascanu, ca și acela al disentei
cu Dumuș, nu are nimic dușmănos sau ce nu ar fi fost
acceptabil din punct de vedere partinic, substratul real
era dorința de a împiedeca intrarea definitivă a României
în sfera de influență sovietică. Atât Patrascanu cât și Dumuș
am întâlnit perfect acest lucru. Prin această intenție dușmănoasă,
întâlnirea cu Dumuș constituie un act dușmănos, indiferent
de ce ar spune unul sau celălalt. -

De altfel, în tot cursul anilor 1945-1947, eu am dus de
unul singur, un fel de luptă de guerilla, împotriva
Comitetului cu Uniunea Sovietică. În Noiembrie 1945, fiind
numit de Ministerul de Externe, membru în comisia ce
ce urma să negocieze un acord Comercial cu Cehoslovacia,
am propus delegației Cehoslovace un sistem de schimb
favorabil României. Augustaller, președintele delegației
cehoslovace, nu le-a acceptat și refuză să semneze
H. Zille

acordul. După zece zile de negocieri, m-am informat la J. Christ
dacă Augustaller este „un discret” și m-am dus la căminul
acasă, unde, în esență, i-am spus următoarele: „Dacă nu
seunși, vom fi obligați să angajăm tot excedentul exportabil
făcut de U. R. S. S. Asta nu trebuie. Nic. Dîr nu aveți alte
intense”. „Bineînțeles”. Augustaller a înțeles și a doua zi
a semnat acordul!

Începând din 1945, am criticat în permanență calitatea și
prețurile mărfurilor livrate de U. R. S. S., făcând de tot: cei
cu care am vorbit (sotia mea, Patrascu, reprezentanții dela
Institutul de Conjunctură etc). Faptele relatate de mine erau
exacte. Știam însă că Partidul le curăță, știam că răul
este datorit organelor sovietice locale (conducerea consilierilor
Dombas etc) și mai știam din experiența sovietică, că va veni
un moment când caștontările centrale sovietice vor pune capăt
acestei stări de lucruri. Totuși, continuam să întreb: „Dacă tu
România se lăsa la fel? De ce se procedează altfel față
de noi?”. Această critică demoralizantă am dus-o cu privire
la inactivitatea sovieticilor etc. Ce era în spatele acestor
critici obiective? Teama de „eliminarea sovietică”, miza și furcarea
mea dusmăni!

Textul declarațiilor mele anterioare, cu privire la discuția mea
cu Patrascu dinaintea de înțelegerea cu Madison și Roberts,
deformează ușor realitatea și dă faptului o altă culoare. În
adevăr, după ce i-am spus lui Patrascu că Madison
flecă, că a văzut pe Maniu, Băltănuș, Titel Petrescu și Varile
druce și acesta a spus aceluși lucru care sunt scrise în
„Scănteia”, i-am fost adăugat că „ești în interesul Partidului” să-l
vadă pe Madison și să-i spună că „noi”, adică Partidul, nu
suntem dușmanii Statelor Unite. M-am amintit exact cuvintele
mele, dar sensul era următorul: Trebuie să le spun că tu nu
ești de acord cu Partidul, că nu ești dușmanul americanilor și
că vei efectua relații bune cu Statele Unite. Madison va raporta
aceasta Departamentului de Stat (în vremea aceea erau cunoscuți
H. Filb

Că Madison este agentul Departamentului de Stat) n' este în
interesul tău ca acolo să existe o bună părere despre tine.
Raportul internațional de fapt este în favoarea Statelor - Unite.
Nu are sens să mergem pe linia Partidului!!

Patrascau mi mi-a răspuns, apoi cum am spus până astăzi, că
"discuțiile cu americani sunt rău văzute la Partid" ci, după
un moment de ezitare, m-a întrerupt: "Dar asta-i au scris? N-are
să vorbească?". La răspunsul meu afirmativ, Patrascau m'a
cerut să organizez întâlnirea dela Ileana Constanta.

Am discutat cu Madison, mi mi-a amintit decât primele cuvinte
fi Spuneti Departamentului de Stat --) pe care eu le -am spus
în engleză fără ca Patrascau să le fi spus în românește. După
aceia a înmănat un text alambicat pe care, chiar în momentul
când traduceam, l. am considerat sub aspectul celei acceptabile
mele. Asupra sensului mi am însă născut o îndoielă. Acesta era:
"Eu nu sunt ca ceilalți conducători ai Partidului; eu sunt și eu
americani". Indiferent de ce s'ar stabili cu privire la conținutul
formal al spuselor lui Patrascau, aceasta rezultă din spusele
lui Patrascau și aceasta era în intenția noastră tacită: o ofiță
personală de a colabora cu americanii! De aceea convorbirea a
fost și a rămas secretă.

Pentru intenția care a stat la baza întrevăderii cu Madison, în
constința mea și a lui Patrascau, desigur acestia era o ofiță
la colaborare pe lângă Partidul, dedată începutul unui act
de trădare. Madison și Roberts au înțeles aceasta (Nu este adevarat
că după aceea Madison ar fi spus că Patrascau a vrut ca
în Codul Bunelor Maniere. Este o încredințare învențiată pe lângă a-mi-
dimina vina).

x Patrascau mi mi-a spus mi s'olăta cum concep relațiile
cu Statele - Unite. Eu însă, am avut un punct de vedere
precis, pe care l. am spus atât în fața lui Patrascau, cât și
altor prieteni și amici:

Oricât păreai lui Eug. Varga și altor economiști sovietici,
Statele - Unite nu vor intra în criză de supraproducție,
începând de începutul lui 1949. Nu va exista era similară cu criza
din 1919. Până în 1949 capitaliștii americani vor începe să
H. Zilber

precie criza lărgind piețele externe prin export de capital
~~sa~~, fortând schimbările comerciale sau fragătind războiul
 după rețeta din 1914 și 1929. - În această situație capitaliști
 americani vizează în primul rând țările din zona sovietică (Democrație
 Populare) pentru a reprezenta 100 mil. consumatori și producători
 gata formați spre deosebire de China și India unde ar trebui
 de alcătuși formați. -

În perioada 1945-1949 raportul internațional de forțe va fi în
 favoarea imperialismului american practică controlază 70% din
 producția industrială a lumii, domine aerul și mările, are
 monopolul bănelei atonice și nu are în opoziție un proletariet
 coezistent, în timp ce Uniunea Sovietică este pe jumătate distrusă,
 nu are banii atonice și are în fața proletariatului european
 demoralizat de fascism. După 1949 situația va fi alta. -

Din aceste premise am tras concluzia că în perioada 1945-1949,
 Uniunea Sovietică va fi probabil obligată să facă, un pas "imposibil"
 față de realizările din timpul războiului și în primul rând să
 activeze sistemul "portilor electrice" pentru zona Democratărilor
 Populare. - În această situație, P.C.R. trebuie să fie gata la
 orice fel de concesii cu condiția păstrării esențialului din
 puterea curentă la 6 Martie 1945, adică Ministerul de Interne,
 Ministerul de Justiție și dezarmarea Armatei. - Din punct de
 vedere economic, nu numai că trebuie să accepte intrarea capitalului
 internațional (american în special), dar să-l solicite și să profite
 de psihologia crizei din S.U.A. pentru a obține condiții
 optime. Chiar și în condiții mai grele, încă trebuie să-l
 accepte. Statul român ca și U.S. trebuie să asigure menținerea
 noastră la putere, născă realizare pe termen economic cu
 ajutorul capitalului american, trebuie să fie, până la urmă, în
 favoarea socialismului, chiar dacă imperialismul ar fi profitat
 foarte mult dintr-un pasager de pe urma concesiunilor obținute. Astfel
 după o discuție cu Max Auschütz, am imaginat să propunem
 tratatului american, concesionarea electrificării României în
 decurs de 5 ani și, cu drept de răscumpărare (tip concesiune
 telefoanelor). Plata ratelor urmează să se facă din concesiunile
 exploatării și industrializării papucii din Delta Dunării (fabri
 de celuloză etc). De asemenea am imaginat specializarea sau
 H. Filbi

crearea unor întreprinderi destinate să producă mărfuri exportabile
 în U.S.A., ca moliză din lemn curbat, cașcaval, lemn de rezoră
 etc. În fine, voram să realizez un prim împrumut financiar
 credit pe bază de gaz de aur și eventual prin vânzare de aur.
 În perioada Martie - Septembrie 1945, am făcut diferite încercări
 pentru a conviige Partidul să cumpere ~~cu~~ autocamioane
 „Studebaker”, din soldurile americane din Muntele Apropiat, cu
 20% din valoarea lor, adică 600 dolari bucătă. La aceasta
 Ghenghis-Id, mi-a răspuns: „Nu, eu voi cumpăra ZIS-uri”. -
 După aceea am spus prietenilor mei: „Dacă ZIS-uri, adică
 Fordouri model 1936, cu un consum mare de benzină și o
 caroserie mizerabilă, la prețul de 2950 dolari bucătă,
 prefer de o mie de ori Studebaker-ere mulate 2-3000 Km, cu
 600 dolari bucătă”. -

La obiectia care mi s'a adus că capitalul american nu va
 acorda credite și nu va face investiții de 1 miliard dolari,
 fără garanții politice, am răspuns că putem ceda orice
 în afara de pretențiile de comandă. Altfel nu primim. -
 La Conferința Păcii am avut impresia că art. 5. respingea de
 sovietici și lupta pentru „clanșă națională” celor mai favorizați
 justifică analiza mea. De altă, după ce m. am întors în
 țară, mi-am dat seama că Tratatul de Pace nu se va
 aplica (1947) și că Uniunea Sovietică consideră faza cea
 mai grea ca trecută. Deși Aprilie 1947 (Discursul la Truman)
 am fost convins că nu mai avem ce căuta în Statele -
 Unite și că se merge la război. -

Accese puncte de vedere le-am spus un număr tuturor cunoscuților
 mei, dar și în public: În raportul meu la Congresul „Agiv”, ul.
 din Noiembrie 1945 și într-o conferință la Sindicatul Ziaristilor
 din Februarie 1947. -

Au avut păreri mele m'o tendință dusmănoasă sau prin
 acestea am funcționat, în mod obiectiv, ca agent american?
 Deși n-am spus nimănui, mărturisesc că după ce am făcut

H. Băla

analiza de mai sus, m-am gândit că prezentu americanilor
 în țară ^{nu} m'obligă pe sovietici la un mare efort economic (ciment!)
 iar pe noi ne va împiedeca să importăm "climatul sovietic". Deci
 analiza mea nu este la fel cu a Partidului și dacă concluziile
 mele depășesc pe ale Partidului, nu este mai puțin adevărat
 că în 1946, Partidul a încercat prin Mos Anshuht, Malaxa și
 Blank și Maximo să obțină ajutorul capitalului străin. -

Prin urmare, ca în toate ideile și gesturile mele din 1944-1947
 și în atitudinea față de americani există un dublu continut: unul
 sincer pentru socialism și unul ipocrit, dusmănos. -

× Discuția cu V. Rădulescu Păguncu din 21 Aug. 1948, nu am
 reprodus-o corect. Este adevărat că scopul întrevederii a fost pur
 informativ (pentru Petre și Patrascanu). Când am intrat în locuința
 acestuia și mi-am dat seama că mă schimbă, m-am hotărât
 să-i spun ceva ca să-i răstăgătesc încrederea. Mi-am amintit de
 discuția din Februarie 1945 când Păguncu protestase împotriva lui
 Pauker și a lui Vasile Luca, și făcând să mă mai gândesc, i-am spus:
 "Mă-a trimis Patrascanu să-ți spun ca să ceri excluderea lui și
 a lui Luca". Immediat Păguncu și-a schimbat atitudinea și mi-a
 răspuns: "Chiar astăzi voi revizui o notă lui Berry". După aceea am
 mai schimbat câteva cuvinte despre viață, dar a spus că speră să
 reușească și apoi am plecat amândoi în oraș. Toată convorbirea
 nu a durat mai mult de 20 minute. -

Când am ajuns la birou, am judecat astfel: "Acum știu sigur
 că Păguncu este la originea crizei, dar am făcut o chestie
 gravă. Dacă spun lui Patrascanu și lui Petre, voi fi exclus din
 Partid. Mai bine nu spun de altfel, dacă aștia revorse, dispoziția
 lui și a lui Luca va fi mai bună, iar Patrascanu va veni autotul
 pe primul plan. Atunci am să-i spun ce am făcut și o să-i prote-
 bine".

Discuția cu Patrascanu dimineața de a-l vedea pe Păguncu și
 aceea de după întrevedere, au fost relatate corect. - Nu a dat
 nu i-am spus ce am făcut. -

Formal și obiectiv discuția mea cu Păguncu este o provocare
 dusmănoasă. În fapt intenția dusmănoasă a fost ulterioară
 H. Zili

Convorbiri. Mai târziu s'a născut linia și apoi a gădit creșterea.
De aceea fapta mea este o povestire dușmănoasă. -

Despre cele spuse lui Pogreanu mi-am reamintit de abia în
octombrie 1949. După ce spuseseam tot ce știam despre Patrascanu
, am avut remușcări, că nu spuseseam n'atâtea făcuseam eu. Atunci
am declarat că priu model cum l.-am chestionat pe Pogreanu
l.-am făcut să ceară expulzarea lui și a lui Luca. În Autobiografia
din Martie 1950, am scris textul exact, apoi l.-am ștears cu grijă.
Din Aprilie 1953 m' amintesc astăzi m.-am menționat pe punctul de
vedere din 1950 pentru a nu face impresia piovăstă.

× În Ianuarie 1947, mi-am întâlnit cu Schuyler și Rurak, în fosto
locuință a lui Hall. Deși am povestit de mai multe ori această
întrevedere, niciodată n.-am povestit-o corect. Iată adevărul.
După ce mi l.-a prezentat pe Rurak și l.-a rugat pe Hall, Schuyler
m'a felicitat pentru intrarea la Universitate. Eu l.-am întrebat
ce m'întreabă are, de oarece numele mi se părea bizar. Mi.-a răspuns
că este cloveu. În timpul când se servea ceaiul, Rurak mi
s'a adresat: „Domnule profesor, am aflat că zilele acestea, doctore
dus Munt. nu vapor în portul Constanta. Ce continut? Dacă m.-ai
fi întrebat, așa cum făceau Modisan sau Hall, ceva general
de pildă ce părere am despre situația economică, despre
Conferința Păcii sau ceva similar, faptul m.-ar fi avut născut
semnificație. Dimpotrivă, a fost o întrevedere, de aceea cu
vaporul, însemna că Rurak mă considera un fil de informator
voluntar al lor. Faptul m.-a necăjit și m.-a surprins. De
aceia, i.-am răspuns sec: „Nu știu.” și m.-am întors spre
Schuyler cu care am început o discuție asupra aplicării
Tratatului de Pace, mi.-a spus că în Aprilie plănuiește să vină,
și că pleacă cu o impresie plăcută. După un-o jec minute
m.-am ridicat să plec. La întrevederea lui Rurak dacă aș
vrea să iau masa cu dănașul, i.-am răspuns să-mi
telefoneze. -

Lui Petre i.-am povestit întreaga întâmplare cu excepția
întrevederii despre „vapor”. Știam că asupra mea făcuse
bătăie că sunt agent american, și am crezut că
H. H. H.

1052)
prevestind acest detalii voi⁹ face impresia proastă. Totuși,
analizând împrejurările în care am fost invitat la cea,
Petra mi-a spus: „Să știți că și te consideră un informator.
Deci: îi telefonază, mișcă cu dăruș, iar dacă te sântărează,
spune mi-mie”. -

În ultimii ani mi-am analizat de multe ori atitudinea și
discuțiile mele cu Madison și Hall. Ce am aflat și de la
mine pentru că Berry și-i afirmă lui C. V. Șorău (Januarie 1947)
că sunt „singurul comunist în care americanii au încredere” și
că Rusak și trage concluzia că pot fi întrebat despre
continutul unui vapor care trebuie să socrască și că Schuyler
și-i prezentat de a mă invita în numele lui Hall în casa
acestui? Și astăzi sunt convins că atitudinea mea față
de Madison și Hall a fost justă și că, prin cele spuse de mine,
am adus servicii Partidului. Totuși, după discuțiile cu
mine Madison s'a informat prea corect asupra situației
din țară („Majoritatea Popului Român este reacționară, anti-
comunistă, antisovietică și antisemită”, „n-au fost 700 mii demunstrați
ci cel mult 200 mii”, „Comunistul este gen. etc.”). A fost o greșală
de mână, une de atitudine. În relațiile cu Hall am făcut
dona greșeli mai grave. Una este aceea că am spus lui Ehridge
(în prezența lui Schuyler și Hall) că în alegeri sub control intern
guvernul țării nu ar fi obținut decât 20-30% din voturi, față
de 50-60%, fără control. Ehridge și-a notat cifrele spunând:
„Asta este interesant”. Eu i-am spus sincer ce credeam, chiar
aceasta a constituit probabil un argument în împotriva guvernului
țării. Mi-am dat seama că am făcut o greșală, mi-a fost
fără și din nota mea că Petre este singurul paragon meu. -
A doua greșală am făcut-o în Noiembrie 1946, când i-am
confirmat lui Hall informația că s'ar putea să avem turburi
din cauza foamei. Și deși acest război mi-am dat seama
că este o greșală și mi l-au relatat lui Petre. Prin verbalizarea
greșelilor comise am de le-au dublat. -
Probabil că Madison și Hall au lăsat note cu privire la comunist
cu mine revăzându-le că sunt un comunist care acceptă invitații
H. F. G.

invitație la masă, face miei servicii, are o întâlnire secretă cu Ethridge, și vorbește obiectiv dară este înțeles. De asemenea, scrioarea trimisă lui Madison în Septembrie 1945 prin Hall trebuie să figureze în dosarul meu ca o eventuală pierdută de șantaj (Betea o cunoaște cu excepția „Pot- scriptum-ului” care nu prezintă nici o însemnătate).

Din toate acestea, tânărul Rurak a tras probabil concluzia că mă poate cheama frustate, după ce Schuyler, bazat pe înțelegerea „secretă” cu Ethridge, i-a afirmat că o invitație în numele lui Hall nu mă va supăra, după refuzul meu de a veni la masă, Rurak și Schuyler n-au mai încercat nici un demers. -

În Decembrie 1947 sau Ianuarie 1948, fiind la Institutul Central de Statistică, am avut o discuție cu Rotegau, fost referent la Institutul de Conjunctură. La un moment dat, acesta mi-a spus: „Betea a încercat să treacă frontiera, dar n-a reușit și s'a întors în București. Acum este aici, dar nu are bani”. Mi i-am răspuns. În aceeași zi

l-am văzut pe Anton Golopentă, pe care l-am înțeles că este ca Betea. Mi-a răspuns: „Acum e pe aici, dar nu are bani”. N-am făcut nici un comentariu.

Până astăzi n-am povestit cele de mai sus, de teamă să nu fiu acuzat de „mașină de demut”. -

În regimul, m-am făcut vinovat de următoarele acte disonante:

1) În Octombrie 1944, Patrascanu mi-a spus că are de gând să spargă Partidul și să facă un „partid unicitar”, după plecarea Armatei Roșii din țară. N-am spus aceasta decât în cursul anchetei din Noiembrie 1949.

2) În ziua de 7 Martie 1945, Patrascanu mi-a spus că l-a operat „pe Bodhiaras la Rege, salotând astfel o întărire importantă a Partidului și n-am spus decât în cursul anchetei din Noiembrie 1949.

3) În ziua de 20 Martie 1945, din inițiativa mea, am avut o întâlnire secretă cu Patrascanu și Burma, întâlnire care a avut la bază o intenție disonantă față de U. R. S. S. (n-am spus despre aceasta decât în cursul anchetei din Decembrie 1949. La sfârșitul lunii Iulie 1946, din inițiativa mea, am avut o întâlnire secretă cu Patrascanu, Madison și Roberto, întâlnire care însemnat și intențional și în fapt, înseamnă un act de trădare.

H. Bili

- 11
- 2) n-am spus decât în cursul anchetei din Noiembrie 1949. 2053
- 3) În ziua de 20 August 1945, la cererea lui Patrascanu, am arătat o înțelțuire secretă între acesta și C. Vășianu. La baza acestei înțelțuiri era o intenție disimulată față de Partid și n-am spus decât în cursul anchetei din Decembrie 1949.
- 6) În ziua de 21 August 1945, în cursul unei discuții cu Pogoncu am făcut o provocare disimulată față de Partid și n-am spus întregul adevăr decât astăzi 5 Noiembrie 1951. -
- 7) În Noiembrie 1945, în cursul unei vizite secrete făcute lui Argutellu, (Președintele Delegației Comuniste Cehoslovace), am avut o atitudine disimulată față de U. R. S. S., cerându-i să nu ne lase să intrăm complet în sfera de influență sovietică și n-am spus decât în Martie 1950. -
- 8) În toamna anului 1945 ne-am dat seama că fotografia Ansei Pauker apărută în revista americană "Time" nu era o fotografie în familia Zarefopol și n-am spus decât în Martie 1950. -
- 9) În Septembrie 1946, la Paris, în cursul discuțiilor cu disimulanții A. Lavy și Robert Marglin, am avut o atitudine disimulată față de U. R. S. S. și n-am spus decât în Martie 1950. -
- 10) Din ziua din 1944, că Patrascanu este un disimulant, n-am spus decât în Octombrie 1951. -
- 11) Prin critici de bună și de rea credință, prin bârfeli și mahalașisme, prin insinui și glume disimulate, am dezorientat și am dăminat prietenii și cunoștințele miei și am înmășinat disimulanții. Despre aceia am spus tot adevărul de abia în Martie 1950. -
- Alte acte cu intenție disimulată n-am făcut și nici eu nu am gândit să fac.
- Această-mi este declarația pe care o dau, jurând și dăruindu-mi

5 Noiembrie 1951

H. Billea

Declarație

Subsemnatul Zilber Herbert, născut la 14 oct. 1901, în Com. Tg. Mures, Sargi, fiul lui (s) Carol și (s) Roza, cu ultimul domiciliu în Str. Dionisie Lupu, asupra celor întrebatute declar următoarele:

Întrebare. Când și prin cine ai cunoscut pe Petre Petrescu?

Răspuns. La sfârșitul lunii Aprilie sau începutul lunii Mai 1945, a venit la biroul meu din Str. Polona 4, Mihail Simion care mi-a cerut să-i dau note scrise asupra discuțiilor și relațiilor mele cu L. Madison. Deoarece mi-l cereau din urmărire, l-am întrebat din partea cui vine și la cine pot cere referințe asupra lui. Mi-a răspuns să mă adresez lui Mircea Costăchescu, pe vremea aceea Secretarul Capitalei. I-am telefonat acestuia și mi-a spus că pot avea laotă mîndrețea în Mihail Simion și să-i dau tot ce-mi va cere. Prin urmare ziua din care mi l-a cerut Mihail Simion a fost o notă asupra relațiilor mele cu Madison. După aceea mi-a cerut să-i scriu tot ce discutăm cu acesta. I-am [dat cele cerute]. În luna Mai 1945, Madison mi-a rugat să intervin pentru eliberarea micii ființe a sale, nume Colette Bonitau, care fusese arestată. În urma schimbului eliberării acesteia, Madison prezintă o listă de informații sau mi-a dat Mișinei Americane.

54

M-am adresat lui Lucian Stupineanu, pe care ⁵⁵ l-am cunoscut anterior prin Emil Boduăraș. Am fost cu Madison la biroul lui Stupineanu din Str. Dr. Sayta și, la placare, mi-a spus că s'a întâlnit cu acesta ca Colette Ponteau să fie eliberată a doua zi la ora 11. În același timp, a doua zi Madison mi-a telefonat că Colette Ponteau a fost eliberată și mi-a propus să vie cu sursa la mine în după amieză următoare, pentru a mi-o prezenta și ca aceasta să - mi mulțumească pentru intervenția făcută. Am acceptat. La ora 10 ora urmă după telefonul lui Madison, a venit la mine Mihai Simion și mi-a spus: „Iti întregesc s'o cunosti pe Colette Ponteau. Dacă o vezi, să știi că vâ arestăm pe amândoi”. Immediat i-am telefonat lui Madison și i-am spus că ~~un~~ refuz s'o cunosc pe Colette Ponteau.

După acest incident, vizitele lui Mihai Simion la biroul meu s'au succedat regulat. În a doua jumătate a lunii August 1945, Mihai Simion m'a avertizat că va veni la birou cu Petea Petrescu, zeful său. În aceeași zi a venit cu acesta în Str. Polona 4. După ce Mihai Simion m-a prezentat, Petea Petrescu a făcut o scurtă inspecție prin birou. ~~Am~~ Mi-am dat seama că banuie ceva și i-am arătat unde dau toate urile, ~~care pleacă din~~

Întrebare Ce ti-a cerut Petrescu în legătura cu spioni americani?

Răspuns Petrescu, ca și Mihai Simion, mi-a cerut să-i reproduc ce discutăm cu acesta. La întrebarea mea, repetată și mai târziu, dacă trebuie să mă interesez de ceea ce discutăm, mi-a răspuns că să discut ce vreau și să reproduc totul. Măi atunci și aici mai târziu, mi mi-a dat

no o instructiune.

Intrebare Ce ti-a vorbit Petrescu in legatura cu ~~ser~~ serviciul din care facea parte?

Răspuns. Spre sfârșitul lunii Septembrie sau în Octombrie 1945, Mihail Simion mi-a spus să mă duc în Alsea Zee (fostul sediu al Partidului) de carece Petrescu voia să - mi vorbească. La ora convenită m-am dus în Alsea Zee unde l-am întâlnit pe Petrescu. M-a luat într-o cameră unde ~~era~~ ^{era} un ^{era} mai altămănaș și mi-a spus ~~că~~ (reproduc aproape textual): „Până când sovieticii își vor face un serviciu propriu de contrainformații, ^{în București} noi (adică Partidul) trebuie să - i ajutăm. Este o chestie de inteligență și de tact”. Astfel am aflat că Petru Petrescu face parte din Serviciul Sovietic de Contrainformații.

După această întrevvedere, Petrescu a venit de ~~și~~ câteva ori la mine la birou sau acasă. Spre sfârșitul anului 1945 sau în Ianuarie 1946, mi-a spus că Serviciul său a dat lui A. I. Viskisky, ~~informații~~ (care venise în București cu ~~Amos~~ ^{Amos} Harriman și Clark - Carr), informații asupra activității americanilor în București și i-a dat și unele informații dela mine. -

În primăvara anului 1946 mi-a spus că ~~organizația~~ Serviciul său dădea lipsă de bani, ~~și~~ a vorbit cu Iuliu Bodușar, și acesta l-a ajutat să ~~facă~~ ^{fiindcă} fiindeze o firmă care să facă afaceri. ~~Atunci~~ Petrescu mi-a spus că a creat firma „Rocol”, în care lucrează un oarecare Andrei Niculescu din Serviciul de Contrainformații și mi-a cerut să fac unele intervenții la Ministerul Comerțului Exterior pentru a ușura afacerile acestei firme. Am făcut aceste intervenții.

În toamna anului 1945, Petrescu a ~~cau~~ ^{când} i-am dat

lui Petrescu prinso scriitoare feminină dela Madison, au volit despre acesta. Cu această ocazie Petrescu mi-a spus (reproduc afwaye textual): „Este un băiat bun. Noi (adică Serviciul Sovietic de Contrainformații), i-am dat o legătură în străinătate, Cuvști: lupta lui împotriva lui Bosch, șeful contrainformațiilor? A făcut o serie de rapoarte împotriva lui și a reușit să-l tulătare”...

La plecarea mea la Paris (11 Iulie 1946), Petrescu mi-a cerut să-i las lui garsoniera N° 12 din Șt. Dimisie N° 2, pentru a o utiliza ca locuință conspirativă. I-am dat cheia. La sfârșitul lunii Octombrie 1946 când eu am intrat în țară, Petrescu mi-a negat să-i las eu departe garsoniera la dispoziție. Să-i'o și mi-a spus că a avut acolo o întrevvedere cu sovietici, pentru cari era și Col. Borisov. Tot la întorcarea mea dela Paris am adus mai multe bucăți de stofă pentru mine și familia mea. Petrescu ^{san} ~~cau~~ Mihail mi-a propus să-i dau mea conducătorului Serviciului Sovietic de Contrainformații, un amuse Colea. I-am trimis această stofă împreună cu o carte de vizită pe care scrieseră câteva rânduri amicale, ~~Col~~ prin Petrescu. Colea a refuzat stofa și Petrescu mi-a trimis-o. Astfel am aflat că conducătorul organizației de munca Colea. Mai târziu Petrescu mi-a spus că acesta a plecat în Uniune... -

Interviu Ce ti-a spus Petrescu despre legăturile sale cu organele informative sovietice?

Răspuns În afară de faptul că a avut la mine în casă o întrevvedere la care participă și Col. Borisov și că pe conducătorul Serviciului Sovietic de Contrainformații îl cheama Colea și era inginer de meserie, mai știu dela Petrescu că avea legături cu un amuse, Iutov dela Ambasada U. R. S. S. N-am auzit dela dănsul nici un alt nume de sovietic, ~~cau~~ de asemenea un ~~cau~~

nu am tîrîbat şi nu mi-a spus nimic despre modul cum lucrează organele informative sovietice sau despre vreun informator al acestora.

Întrebare Cum a fost folosită de Petrescu şi organele sale garsoniera Hleb?

Răspuns. În perioada 11 Iulie - 24 oct. 1946 cînd am lîpsit din ţară, nu ştiu cum a fost folosită garsoniera mea. Singurul indiciu care-l am că garsoniera a fost folosită, este faptul că la înmăparea în ~~la~~ ^{la} Bucureşti, ştia mea a găsit sub o pernă un prezervativ, ceea ce înseamnă că cineva adusese acolo femei. Atît ştia mea cît şi eu, am reproşat acest lucru lui Petrescu care mi-a promis că asemenea ~~la~~ fapte nu se vor mai mai repeta. Atunci sau mai tîrziu, ~~am~~ ^{am} în cursul unei discuţii cu Petrescu, am avut impresia că unul din locatarii garsonierii în lipsa mea, a fost un oarecare Lucian.

După 24 oct. 1946 Petrescu a utilizat garsoniera pînă în Februarie 1947, de cîteori ori Petrescu mi-a telefonat sau mi-a trimis vobă prin Mihai Simion să pregătesc pahare ~~de~~ ^{de} şi farfurii, urmînd ca el să ~~mi~~ ^{mi} aducă băutura şi mâncare pentru persoanele cu care avea să stea de vobă. ~~Adat~~ ^{Adat} de obicei tîrziu telefona din vreme pentru a mă avertiza ~~să~~ ^{să} ~~la~~ ^{la} ~~fi~~ ^{fi} ~~la~~ ^{la} ~~or~~ ^{or} ~~le~~ ^{le} convenite să nu fie nimeni în garsonieră şi să nu vie nimeni + -

Cu privire la persoanele cari au venit în garsonieră în acea vreme (în afara de Col. Bonsov), ştiu de la Petrescu că a venit cineva pe care a cîntat să-l tîrîbe şi l'a tîrîbat. De asemenea odată mi-a spus că a fost cu o fată, că s'a scris ceva şi că documentul l'a pus într-o carte din bibliotecă.

De am răspuns că nu vreau să ştiu nimic. ~~Pe~~ ^{Pe} ~~asta~~ ^{asta}

se întâmpla pe înserate. În aceeași seară mi-a spus că a luat documentul.

În afara de mine, singurul cui care știe despre utilizarea garsonierii și șeful în care era utilizată, este știa mea. Servitoarea pe care o aveam atunci a făcut de câteva ori peregrinări pentru întrevederile lui Petrescu, știa că în garsonieră viu oameni străini de casă, dar nu știa despre ce este vorba, nu mai tin minte numele acestei servitoare. (Trebuie întrebată știa mea).

Tu să menționez că într-o zi, Petrescu mi-a adus o sticlă de coniac și mi-a spus că aceasta este în schimbul unei sticle de vin pe care o luase din bucătăria garsonierii cu o seară înainte. Atunci mi-a spus (reproduc textual) „Lulu venise la noi la masă și nu aveam vin. Mi-am adus aminte că la tine în bucătărie sunt sticle cu vin, m-am urcat în masină, am venit și am luat o sticlă”.

Astfel am aflat că Petrescu este în relație de prietenie cu Luiza Năvodaru. Acesta se întâmplase ^{în} ian. 1944/47. Altă utilizare a garsonierii nu cunosc.

Intrebare Ce propunerii ti-a făcut Petrescu cu privire la plecarea din țară la Conferința Păcii?

Răspuns. În primăvara anului 1946, i-am spus lui Petrescu că ar vrea să fie și eu trimis ca expert la Conferința Păcii. După câțiva timp, Patrașcanu mi-a spus că a propus trinitereș mea la Paris, dar că Partidul se opune. I-am comunicat acestea lui Petrescu care mi-a spus că va face el intervențiile necesare. După puțin timp, mi-a spus că a intervenit și voi fi trimis. În urma acestui fapt și fără să-i comunic lui Patrașcanu cine intervenise, i-am spus că sunt

pentru acesta. Am comunicat lui Petrescu interesele mele pentru a obține scrisori de recomandare și rezultatele acestor intervenții.

La seara zilei de 10 Iulie 1945, l-am chemat pe Petrescu la mine acasă. A venit însoțit de Mihail Simion. L-am întrebat ce instrucțiuni are să-mi dea pentru Paris. Mi-a răspuns (reproduc textual) „Faci ce-ți vor cere conducătorii delegației.” Ne-am luat rămas bun și a doua zi am plecat. —

Întrebare Ce ți-a vorbit Petrescu în legătură cu conducătorii Partidului?

Răspuns. În toamna anului 1945, Petrescu a venit la mine acasă și mi-a spus (reproduc textual) „Să nu-ți mai faci prostii!” Nu i-am răspuns nimic. Tot în toamna anului 1945 mi-a spus că a vorbit cu Gheorghiu-Dez și Enil Boduăras despre mine, dar nu mi-a povestit ce amune. Dintr-o aluzie a lui Petrescu, am avut impresia că nu era în raporturi bune cu Enil Boduăras. În primăvara anului 1946, l-am întrebat dacă să-l înformez și asupra celor aflate dela Patrascanu. Mi-a răspuns: „Nu. Cu asta se ocupă altcineva”. În toamna anului 1946, după întorcerea mea dela Paris, Petrescu mi-a spus că a vorbit cu Gheorghiu-Dez despre mine și acesta i-a spus că sunt „un tip pasiv”, că mi trebuie avut încredere în mine și că el nu crede că în adevăr vorbesc sau americanii numai ce scriu în reviste către Petrescu. În primăvara anului 1947, când am fost exclus din partid, i-am spus lui Petrescu că acuzația adusă împotriva mea că aș fi agent al Siguranței și are originea la J. G. Maurer care închipul acesta sora să lovească în Patrascanu. La acestea Petrescu mi-a răspuns: „Dece ți amesteci între dânși? Asta nu-ți treaba ta.”

Intrebare ~~manifestările~~ Arată d-ă toate discuțiile ~~avute~~ cu caracter dusmănos avute cu Petrescu.

Răspuns. Nu am discutat cu Petrescu niciodată despre politica Partidului sau a Uniunii Sovietice. O singură dată, nu tin minte în ce împrejurări, Petrescu mi-a spus, gândind de Troțkișto - buhariniști: „De multe ori noi gândeam că dănași și totuși îi arătam”. În 1946 mi-a spus că Senela Păsculescu sau Amela Toma, i-a vorbit rău despre mine și a comentat faptul spunându-mi că este rea. - Din această dată ~~de~~ multe discuții eu am imaginat formula că „România este condusă de soborul tatelor”. Am spus aceasta sârbilor și altora, dar nu lui Petrescu. -

În 1946 ~~sau~~, nu tin minte cu ce ocazie, mi-a vorbit extrem de elogiios despre Gheorghiu - Dej și mi-a făcutit unele întâmplări dela Doftana. . Când am fost exclus din Partid, Petrescu mi-a spus să am încredere în C. Parvulescu și să-mi fac o autocritică. -

În fața lui Petrescu nu am vorbit niciodată de rău vreunul dintre conducătorii partidului și nici el nu mi-a spus ceva defavorabil acestora. Singurul decare mi lăsa vâreacune joc, era Emil Bodușan. Mi-a spus că la Doftana făcea pe strategul și me se juca.

Intrebare Ce discuții ai purtat și ce intervenții a făcut Petrescu în legătură cu numirea d-ale la Washington?

Răspuns. În Noiembrie sau Decembrie 1944, i-am cerut lui C. Vășian să mă numească în Ministerul de Externe și să mă trimeată în post diplomatic atunci când vom fi reluat relațiile diplomatice cu statele aliate. Acesta mi-a răspuns că legea nu-i permite să mă numească decât consilier economic și mi-a promis că mă trimite cu această funcție la Paris. Pentru formalitățile necesare, mi-a spus să mă adresez lui Rădulescu Bogdan. În Ianuarie 1945 am primit numirea în calitate de consilier economic divizionar. În Aprilie 1945, Patrascanu mi-a spus că a fost înșorinat de partid să se ocupe cu trimiterea de personal diplomatic în străinătate. Atunci l-am rugat să mă trimeată în

pe mine, fie ministru plin la Bonnells, fie consilier de legatie la Londra sau Washington. Peste câteva zile Patrascanu mi-a spus că a vorbit cu Tătărașcu să mă numească ministru plenipotențiar la Bonnells și mi-a recomandat să nu mă prezint aceluia. Mi-au amintit în audiență la Tătărașcu (până atunci nu-l cunosceam) și acesta mi-a comunicat că a hotărât să mă numească ministru la Bonnells, ~~de acord cu~~ I-am telefonat lui Miron Costăchinescu și i-am arătat propunerile lui Tătărașcu, fără însă să-i spun că acesta aceasta era urmarea discuției mele cu Patrascanu. A doua sau a treia zi, Miron Costăchinescu mi-a scris că să refuz numirea la Bonnells. De aceea i-am propus lui Patrascanu să mă numească în altă parte. Acesta mi-a răspuns că la Londra nu se poate și am căutat de acord să mă propun pentru postul de consilier economic la Washington. Patrascanu mi-a promis să obțină această numire de la Partid. Totuși, peste câteva zile mi-a spus că Partidul refuză să mă trimeată. La tre timp, sigur pe propunerea lui Patrascanu, am spus tuturor cunoscuților mei că voi pleca în misiune diplomatică la Washington. (Cred că și tu mi-ai scris a apărut ceva în acest sens).

În primăvara anului 1945, Năvodaru mi-a spus în treacăt (reproduc textul): „Un Monsieur bien hupé (în românește ar fi: un domn foarte bine) s'a interesat de tine. Mi-a spus că mi-ai vorbi nu poate fi de trimiterea ta la Washington”. Mai târziu când mi-am dat seama că Petru Petrescu este prieten cu Năvodaru, am dedus că „domnul foarte bine” era Petrescu. Nu i-am comunicat însă acestuia cele spuse mie de Năvodaru în primăvara anului 1945.

11
 În Septembrie sau Octombrie 1945, în cursul întrevederii mele cu Petrescu din Albea Zec, după ce acesta mi-a spus că este vorba de nouă informații pentru Serviciul Sovietic de Contrainformații, a adăugat (reproduc textural): „Voi o să te ajutăm. O să ne vă o mașină de lux dela Budapesta și o să ti-o lăsam la dispoziție. O să te sustinem să fii trimis în străinătate.”

După această întvedere, Mihai Ionian mi-a spus că se va trimite la Washington „o echipă tare”, din care ar face parte eu și Colette Bontea. Astfel am aflat de hotărârea Serviciului de Contrainformații de a mă trimite la Washington. Cum în vremea aceea problema formării listelor de personal pentru legatiile noastre redevenise actuală, i-am spus lui Patrascanu că pentru trimiterea mea la Washington voi fi susținut de sovietici. La câteva timp după aceea, Patrascanu mi-a comunicat că a vorbit cu Gheorghiu-Dez și Cuil Boduăres, și aceștia au fost de acord cu plecarea mea. Tot odată mi-a spus să-l văd pe Gheorghiu-Dez. I-am telefonat acestuia și mi-am dus la dânsul acasă. Gheorghiu-Dez mi-a dat a înțelege că voi fi probabil trimis în Statele - Unite și mi-a cerut să-l mai sun în telefon pentru așezarea hotărârii definitive. Peste câteva zile i-am telefonat și mi-a răspuns să mă ocup mai departe de treburile mele, dându-mi astfel a înțelege că la Partid există opoziție la plecarea mea.

La începutul anului 1946 sau în sfârșitul primăverii

acelui an, când problema trinității personalului diploma-
la Washington devenise acută, Petrescu mi-a cerut să-i recomand
un membru de partid de încredere și care să știe limba
engleză. Îl-am recomandat pe Alexandru Lăzărescu.
După munca mea, mi-am amintit să fi discutat ceva
timp cu am răsplas cu impresia că el face tot posibilul
să mă trimeată și am spus celor doi jurul meu că
voi pleca la Washington. De altfel chiar și în cercurile
partidului se acreditase acest zvon. Dovadă este faptul
că întro zi am primit vizita lui Maevski (membru de
partid), trimis la mine pentru a discuta cu dăseală
să-l las conducător al Institutului de Conjunctură
pentru perioada cât aș lipsi din țară.

Spre surprinderea mea, ~~am~~ în primăvara anului 1946
am aflat dela Patrașcanu că toate posturile dela
Washington fuseseră completate și că în postul de
consilier economic, la propunerea lui Petru Groza, fusese
numit un marecine Lulu. Patrașcanu mi-a spus că totuși
și-a spus la plecarea mea.

Din primăvara anului 1946, n'a mai fost niciodată vorba
între mine și Petrescu despre o eventuală trimitere a
mea în post diplomatic. —

Tin să precizez că nici în 1945 și nici în 1946, n-am
insistat pe lângă Petrescu să mă trimeată la Washington.

Interviu Ce discuții ai avut de cu Petrescu în legătură
cu „Signatura” de după 23 Aug. 1944?

Răspuns. În toamna anului 1945 sau în 1946, Petrescu
mi-a spus că vorbind cu Emil Bodușan, „a atras
atenția acestuia că (reproduc textual) „englezii se
întă în serviciile lui ca într-o carte deschisă”. Al-
tă dată mi-a spus că se aflase despre conducătorul

conducătorul serviciului de centralizare informații dela S.S.T. era în slujba englezilor sau altcuiva și că aceasta nu voia să mărturisească. ~~Al~~ Petrescu ar fi cerut să-l aresteze el, l'a luat la Șoseaua Kirelef și l'a amenințat că-i zboară creierii dacă nu mărturisează; ~~altfel~~ în caz contrar i-a promis sănătate. Acesta ar fi mărturisit și l'a ertat. -

În Aprilie 1947, după ce am fost exclus din Partid ca agent de Siguranță și făcusem apel la Comisia Centrală de Control, i-am relatat lui Petrescu acuzațiile pe care le formulase Raughet împotriva mea și amine:

"1) eu mi se spune că după procesul din 1932, ai avut numeroase întrevăderi cu Viștilă Ionescu 2) ai fost eliberat ~~gratie~~ intervenției lui Viștilă Ionescu și Monșor prin Eugen Cristescu".

I-am povestit lui Petrescu că după în August și Septembrie 1932, un agent (tunalt, ~~spas~~ și cu figură de mope), a venit odată la biroul meu din Str. Dimitrie Nr. 19 și m'a dus la Siguranță, unde am dat lui Viștilă Ionescu o declarație în legătură cu "Ikoda". De atunci mi-l-am mai văzut pe Viștilă Ionescu. I-am spus lui Petrescu că "omul", care informează minciunos Partidul, este probabil acest agent pe care, cu câteva vreme în urmă, îl găisem pe stradă. Petrescu mi-a răspuns că de atunci fiind la S.S.T., i s'a arătat mi se cu figura desensă de mine, care ar fi dat informații false de varca servise multi ani un micșor ca agent de ~~siguranță~~ în Siguranța Generală, dar și ca locuitor conspirativ pentru întâlnirile lui Viștilă Ionescu cu Monșor. Petrescu mi-a spus că-l cheama Antonescu. (Mai târziu am aflat că "Securitate" l'a cheama Pravica.)

Amel?

Intrebare Arată de continuitate problemelor pe care le-ai discutat cu Petrescu la încheierea celei Conferințe Pace la Paris;

Răspuns. La câteva zile după încheierea uneia din Paris (24 oct 1946), Petrescu a venit la mine acasă. M'a întrebat ce au devenit Mihail Simion și Andrei Niculescu. Era curios și mi-a spus că scrisese acestuia din urmă că dacă nu se întorcea în țară, el va aduce priet. Dr. Sayla. I-am răspuns că cele două persoane se căzuseră foarte mult pentru a cumpăra ~~de~~ două automobile, că n-au avut banii necesari și că eu am intervenit la H. Tomsian să-i împrumute cu 2000 dolari pe garanția mea. Mihail Simion și Andrei Niculescu trebuiau să plece din Paris, ~~la~~ aproximativ odată cu mine și să aducă în țară mașinile și unele lucruri. --

Petrescu Apoi l-am întrebat dacă primise primul meu raport trimis pe și stiloul trimis priet. Mihail Simion. Acesta mi-a răspuns afirmativ. I-am spus că și pești o zi sau două și voi face un nou raport. În acestor i l-am făcut. În acesta înșiruiam numele persoanelor pe care le cunoscuseam (Mosley, Rabinstein, Charguier et al.). Am insistat asupra două fapte și anume: cum a publicat articolul duse-nău din "New York Herald Tribune" și asupra politicii Statelor Unite, Angliei și Franței în România. Pentru primul fapt i-am indicat ca autori probabili pe I. Christu sau Mircea Niculescu. Pentru politica statelor capitaliste i-am scris următoarele concluzii: Franța mea să-și retragă cât mai repede capitalurile din țară, și

68

Societățile engleze ar vrea să părăsească România
tusa Guvernul englez le obligă să rămână pentru
a avea posturi de observare 3) Statele - Unite se
pregătesc să intre în România pentru a ocupa
o poziție antisovietică. Aceste concluzii le-am
dedus din discuțiile cu Charquenet, specialist
la Douai d'Orsay în chestiile românești, cu Fisher
delegatul Africii de Sud și cu Rabinstein, expert
american. -

Cred că tot în această notă s-a scris despre telefonul
dat de agentul britanic lui Cr. Chastelain lui Cristescu
și despre aventurile lui I. G. Maier. -

Nu-mi amintesc să fi avut cu Petrescu n-o discuție asupra
altor fapte întâmplătoare la Paris sau, asupra Tratatului
de Pace sau a lucrărilor delegației noastre. -

Interviu. Tot cu ocazia înmărmurii mele de la Paris, ce
ai discutat cu Petrescu, sau mai bine spus, ce ai raportat
lui Petrescu, în legătură cu Madison?

Răspuns. Cu ocazia înmărmurii mele de la Paris,
n-am discutat și nu am raportat nimic lui Petrescu
în legătură cu Madison. În Noembrie sau Decembrie
1946, am primit o scrisoare de la Roberta (prin asist.)
în care mi-a cerea unele date cu privire la reforme
agrare din 1945 pentru o teză de doctorat pe care
ar fi lucrat-o la Oxford și o scrisoare de la Hugh
Seaton Watson în care-mi cerea date similare
și-mi trimitea extrase din ziarul "Times" și
cuprinzând impresiile lui din vizajul făcut tot
în vara lui 1946 în Sud-Est. În scrisoarea lui Roberta
acesta mi-a comunica că plănuiește să viziteze în

vara lui 1947, ~~în~~ (în România), împreună cu Madison, într-un voiaj de studii. Aceste scrisori le-am fcut lui Petrescu. Cu această ocazie, Petrescu mi-a spus că ~~de~~ faptilia lui Madison nu este curată cum credea. Întrebare Unde, când și ce s'a discutat la întâlnirile dintre Petrescu și Madison.

Răspuns Nu știu unde; când s'a întâlnit Petrescu cu Madison de asemenea nu știu ce s'a discutat. ~~În~~ În August 1945, Madison a venit la mine la birou și mi-a spus (necredutabil): „Am discutat despre d. cu un înalt funcționar al N. K. V. D-ului. Mi-a spus că este un rău comunist. Uneori am avut și eu încrederea asta. Ti-am oferit să vă fac servicii și nu ai profitat. Te rog să nu comit asta.” ~~Pe~~ Pe Petrescu, am aflat de la acesta că este face parte din Serviciul Sovietic de Contrainformații, că are un grad mare și că i-a dat lui Madison o legătură în străinătate, am dedus că el trebuie să fie „înaltul funcționar al N. K. V. D-ului” despre care ține vorba Madison. De altă parte, din incidentul cu Mihail Simin din Mai 1945, cu privin la Colette Bonneau, am dedus că aceasta trebuie să fie o informatoare a lui Petrescu. În fine, ~~pe~~ din faptul că Petrescu mi-a vorbit în toamna lui 1945 și în 1946, atâta rău de Colette Bonneau, am dedus că o cunoste foarte bine, nu din surse, ci personal. ^{De altă parte,} cum aceasta era amica lui Madison, am dedus că cele relatate de Madison mie în August ~~an~~ 1945, au fost spuse de Petrescu în casa sau prin intermediul Colette Bonneau. Altfel nu știu.

Întrebare Arată ~~de~~ ce întrebări și ce probleme s'au discutat în timpul când ai fost arestat la S.S.I. în prezența lui Petrescu

Răspuns. În Noiembrie 1949, am fost chemat de d. Procuror General. Mai erau prezenți Petrescu și ~~un~~ un anchetator. După ce i-am prezentat d. Procuror General, o declarație scrisă de mine în celulă și aceasta a părut-o, am adăugat verbal: „Am mai scris o declarație în legătură cu o problemă care ~~nu~~ ~~am~~ privește alt subiect, dar din acia am să v-o prezint după terminarea anchetei care mă privește”. Atunci Petrescu a replicat: „Nu! Să arăți ce ai făcut ~~de~~, nu ce ai făcut ~~altu~~”. Ce a fost cu Mașila și Golopența? Să spui ceva în legătură cu 23 Aug.”. La asta am răspuns: „Nu a fost nimic și nu am nimic de adăugat în legătură cu Mașila și Golopența”. Atunci Petrescu mi-a replicat: „Iti ce a făcut asta la Institutul de Statistici!!” La rândul meu am răspuns: „Se poate, dar eu nu am nici o vină. Te-am avertizat încă din 1946 asupra lor”. După aceea, d. Procuror General mi-a dictat unele întrebări ~~am~~ la care trebuia să răspund prin o declarație și apoi am plecat în celulă.

La un-o două săptămâni dela această întălnire, ~~am~~ adică spre sfârșitul lunii Noiembrie sau începutul lunii Decembrie 1949, am fost anchetat de o persoană dela Comitetul Central arătat de d. Procuror General și de Petrescu. Persoana dela C.C. mi-a întrebat dacă mai am ceva de adăugat la anchetă. Am dat câteva detalii. Petrescu mi-a întrebat unde a avut loc întâlnirea Madison-Patrascu. Am răspuns că la Lina Constanta. Apoi, persoana dela C.C. mi-a întrebat dacă u-am spus până în Noiembrie despre intervenția lui Patrascu în chestia Boduăraș. După ~~ce~~ Petrescu a adăugat: „Când ai fost exclus, nu te-ai putut fi cu să-ți faci o autocritică? De ce nu ai făcut-o?”. I-am răspuns

că afirmația lui este exactă și am adăugat: „Nu te-ai întrebat odată dacă să-ți scrie ~~ale~~ și despre cele aflate dela Patrascau și mi-ai răspuns negativ”. La acestea Petrescu a replicat că ~~for~~ amintea ~~despre~~ de întrebară mea, dar că de problemele marșului C. C. se ocupa altcineva și de aceea nu mi-a cerut informații despre Patrascau. -

Spre sfârșitul lunii Decembrie 1949, am fost anchetat de d. Procuror General în prezența lui Petrescu. Primul mi-a cerut o declarație în legătură cu cele de mai sus, declarație pe care am scris-o imediat. Cu această ocazie Petrescu nu mi-a pus nici o întrebare. În Martie 1950, după „autocritica” scrisă de mine, am fost anchetat de persoane dela Comitetul Central, d. Procuror General și Petrescu. După câteva minute am fost trimis la carcăra. Petrescu nu mi-a pus nici o întrebare. Peste ni-o două zile, am fost chemat din nou de același grup de anchetatori și mi s-a cerut să fac o declarație detaliată asupra discuțiilor cu Patrascau și una despre discuțiile mele cu Leuca Constante în arestul din Calea Rahovei. ~~A doua sau a treia zi, după ce am fost.~~ Cu această ocazie Petrescu a făcut următoarea observație: „Să fii sincer, adică să nu spui că nu-ți amintesci când și prin cine ai cunoscut pe cine și altele la fel”. - După ce am predat declarațiile cerute, am fost anchetat de același grup de anchetatori. Petrescu a intervenit cu următoarea observație: „Ești codac. Toti au menținut că au fost spioni. Și Leuca Constante și ceilalți. ~~Ala~~ Grăbește-te să spui. Este singura ta șansă”. - De atunci nu l-am mai văzut.

În cursul anchetei din noiembrie 1949, la care participau persoanele dela C.C., d. Procuror General și Petrescu, spre sfârșitul sedinței, persoana dela C.C. a spus, adresându-se lui d. Procuror General: "Unde este dosarul Porter?". Această întrebare a făcut să-mi aduc aminte despre masa dela "Caftea" despre care uitasem să scriu în declarațiile anterioare și am scris imediat o declarație de completare. Mai târziu, d. Procuror General, vorbindu-mi despre dosarul Porter mi-a spus că Madison avea doi câmpași, pe al lui și pe Alexandru Ștefănescu căruii îi raporta tot ce făcea iar acesta transmitea lui Porter.

Întrebare Ce greșeli și descoperiri a făcut Petrescu față de spionii americani și alții?

Răspuns 1) Fie direct, fie indirect, din vanitate sau dintr-un i-a spus făcut curiosul lui Madison că este "un tânăr funcționar al N.R.V.D.-ului." 2) Chiar dacă Madison ar fi fost un ciostit simpatizant ~~la~~ absurd să-i se dea o legătură în străinătate cu serviciul societății de contrainformație, de vreme ce aici Madison funcționa ca conducător de fapt al serviciului American de Contrainformație. Informațiile date prin Collette Proteanu Macosescu, Subsecretarul sau altii erau cu totul insuficiente pentru verificarea unui om din Serviciul de Spionaj American. 3) Firma "Rocol" creată pentru a înșelă Serviciul lui Petrescu avea în cap un om foarte dubios (un oarecare Gheorghe), ginerelul lui Roger Sarnet, vechi atârșat comercial și probabil spion al Francei în România. Acest Gheorgheștia, fiu dela Petrescu, fiu dela palatragiul Andrei Niculescu, cum căsă "Petrescu" și mi-a dat-o a înțelege chiar mine. Din câte am auzit dela Mihai Simion, atât Gheorgheștia cât

ajutorul acestuia (cu sarcina Mănu), ar fi fugit din
 țară în 1947. Nu este înfinit probabil că Serviciul de Informații
 Francez l'a pus în mișcare pe Petrescu încă din 1945/46.
Pitrebare Arată alți metodele și problemele în care ai
 dezinformat pe Petrescu?

Răspuns Din disensiune. În cursul lunilor Mai - August
 1945, am avut cu Madison trei discuții despre cari
 mi s-au prezentat. Una cu privire la autogovernarea între
 URSS și Franța, altă cu privire la problema germană
 și alta referitoare la banca atomică și improprietate
 atomică. În prima, eu am susținut că U.R.S.S. n'ar
 fi început campania de presă dacă nu ar fi putut
 să lichideze problema eserei la Marea Mediterană.
 Madison mi-a răspuns că asta este posibil, dar
 că pentru moment nu se vad pregătiri militare.
 În nota mea către Petrescu am arătat că Madison
 credea ~~în~~ ^{ca} într-un conflict dintre U.R.S.S. și Franța.
 Cu privire la problema germană eu am susținut
 că teoria reacționarilor nouăni ~~nu~~ ^{nu} desfiere eu
 război ^{imediat} ~~nu~~ ^{nu} continuare, ~~pe~~ ^{pe} între anglo-americani
 și sovietici, este exclus, însă afirmam că într-un
 viitor îndepărtat, problema germană va fi piatră
 de încercare a raporturilor între anglo-americani
 și sovietici. Madison a fost ^(în general) de aceeași părere
 cu mine și ~~mi~~ a adus în favoarea tezei mele
 argumentul că ~~se~~ soldații americani ~~se~~ din
 Germania se demobilizează zăgăz. -
 În nota mea către Petrescu, l-am făcut pe Madison
 să susțină teoria unui conflict la scurt interval

În discuția din Iulie asupra bombeii atomice și imperialismului atomic, eu am susținut că după ~~ce~~ atât din cauza supra-marci supra-capacității de producție a Statelor Unite cât și din cauza perspectivei ca energia atomică să intre repede în practica industrială, capitalul american va avea în scurt timp nevoie nu numai de întreaga planetă ca debuseu, ci de două planete. De aceea imperialismul american va deveni extrem de violent și va încerca să ~~recâștige~~ câștige ~~nu numai~~ coloniile engleze și franceze dar și să și asigure debuseul celor 400 mil. locuitori consumatori din zona de influență sovietică. Madison mi-a răspuns că americanii par să fie înnebuniți de bomba atomică. Nu-i da însă seama de implicațiile viitoare ale imperialismului atomic.

În nota mea către Petrescu i-am atribuit lui Madison ideile mele și cred că l-am mai pus să spun și altele pe care eu l-am spus nici eu și nici el. -

În August 1945, am avut la locuința lui Houghtling din Str. Gn. Cihoski, o discuție cu acesta și cu Hall despre criza constituțională. Amândoi au reproșat guvernului sovietic că a forțat formarea Guvernului Goza fără să consulte ^{la} anglo-americani ~~ca~~ consumatori ai Convenției de Armistitiu și mi-au spus că Guvernul Goza nu are majoritatea în țară. Eu am apărut poziția

23

Gavrilului Sovietic și am susținut că Gusevul
Gruza va obține 50-60% din voturi. -

Se nota căre Petrescu are reproduces corect
continutul esențial al discursului jura are
stilizat-o.

Cu privire la această discuție lui să prezice
 că în cursul primei mele întrevăderi cu
 Petrescu din Aug. 1945, acesta mi-a spus că
 trebuia să aduc ca argument în favoarea
 Guvernului Sovietic faptul că englezii nu
 numai că au fost formarea unui guvern reacționar
 în Grecia, dar trupele engleze au tras în
 populație. De asemenea mi-a spus că Guvernul
 Goga va obține în alegeri 80% din voturi.
 În Septembrie 1945 Petrescu mi-a spus să-i
 scriu numai scurte rugămini sau impresii asupra
 celor discutate.

În discuția de Ethridge, în prezența lui Schuyler
și Hall, Ethridge a adus împotriva Guvernului
Groza cauză aceleși argumente ca și Hall-Horothy
cu privire la Guvernul Groza. Totuși la
un moment dat Ethridge nu a putut să-și
dădea seama de voturi și a obținut Guvernul Groza
alegerile și a făcut sub control internațional.

I-am răspuns: „Mai puțin. Probabil 30-40%!”
 L'Abbride a exclamat: „Astăzi interesant!”
 După aceea, mi-am dat seama că am făcut

o gresală și nu am reprodus această întrebare
și acest răspuns în nota către Petrescu.

Pe baza instrucțiunilor lui Petrescu, în cursul lunelor
1945 și a primei jumătăți a anului 1946, am
făcut scurte reșumate a discuțiilor. De pildă
am avut reproduș o discuție principală avută
cu Lt. Col. Christ (economistul Misiunii Americane)
asupra posibilităților de a stabili prețurile
în perioada de inflație. - Tot așa în fine avar
anului 1946 am când eram convins că voi
pleca în Statele - Unite, am avut o discuție
cu Hall în care l-am întrebat și acesta mi-a
răspuns, asupra măsurilor de ordine domestic
pe care ar fi trebuit să le iau (dacă se lasă servitorii
deci toți etc). -

După întoarcerea mea dela Paris, în noembrie
1946, am avut două discuții cu Hall. În una
i-am spus impresii asupra Conferinței Păcii. ~~El~~
cu tot ~~el~~ În aceasta sau în cea următoare
am avut Hall mi-a spus că din informațiile
lui, în ~~februarie~~ februarie sau martie 1947 s'ar putea
să avem tulburări la sate din cauza foametei.
I-am răspuns că și eu sunt îngrijorat, că guvernul
a întârziat mult cumpărarea de cereale, dar
că eu mă aștept să avem tulburări la sate,
ci la orașe.

În nota către Petrescu am am menționat acest
răspuns al meu. #

În afară de cele de mai sus, ^{În August 1945,} ~~am~~ ^{am} ~~în~~ ^{am}
am reproduș fals discuția cu Rădulescu Bogdan.

Pentru a-l face să vorbească, eu i-am spus ¹⁵aceluia
: "M'a trimis Patrascanu să-ți spun ca să cerți
expulzarea Anei Pauker și a lui Vasile Luca". ~~Eu~~ ^{Eu}
nota că Petrescu am reprodus unuși răspunsul
lui Bogdan : "Chiar se va revine lui Berry o
notă în care i se va cere aceasta". -
De asemenea n-am fost cunoscut față de Petrescu
în următoarele :

1) Înainte de plecarea din țară a lui Madison
și Roberts, am arănat ~~o~~ ^{un} propus și arănat
o întâlnire între Patrascanu și cei doi spioni. -
Mi-am comunicat aceasta lui Petrescu. -

2) În primăvara anului 1946 Patrascanu mi-a
rugat să-i cer lui Hall o copie a traducerii
în limba engleză a cărții "Sub trei dictaturi".
Am obținut copia de la Hall, i-am dat-o lui
Patrascanu și mi-am comunicat lui Petrescu. -

3) În Februarie 1947 Madison l'a văzut pe Patrascanu
la Paris și mi-a trimis prin acesta o scrisoare
și un stilou. Scrisoarea am predat-o lui Petrescu
și mi i-am spus prin cine am primit-o. -
În fine, în Ianuarie 1947, mi i-am reprodus lui
Petrescu conținutul întreaga conversație cu Schuyler și
Rusak. Amine mi i-am spus lui Petrescu că
Rusak mi-a întrebat ce conține un vapor care trebuie
să sosească din Orient. - De asemenea cred că
mi i-am reprodus lui Petrescu următoarea conversație
cu Hall din toamna anului 1945. Hall mi-a
întrebat : "Dacă ai voce, dacă știu și dacă vrei,

26

spune-mi te rog de ce nu mai este ^{la} ~~ma~~ ^{la} ~~Petrescu~~ pe primul plan, ci de Gheorghiu-Dej? ". La aceasta i-au răspuns: " Nimeni nu mă împiedcă să-ți spun ce vreau. De știut un stiu, dar ții închisuri că pentru că este ~~un~~ femeie și areică, în condițiile actuale era mai bine să fie în fruntea partidului român. ~~am~~ Nu ^{poate fi} ~~este~~ vorba de o schimbare în politica partidului! ". -

Intrebare Arată din înțelegerea pe care ai avut-o ca Madison de a-l dezinforma pe Petrescu.

Răspuns.

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901, în comuna Tg. Frumos Iași, profesor universitar, fiul lui (+) Carol și (+) Roza, cu ultimul domiciliu în București, str. Dionisie Lupu Nr. 2, în prezent reținut, asupra celor întrebate declar următoarele:

Întrebare:

Prin ce împrejurări ați ajuns să intrați în legătură cu MADISON și ROBERTS?

Răspuns:

La începutul lunii Septembrie 1944, prietenul meu (+) MIHAIL SEBASTIAN, a venit la mine acasă și m'a întrebat dacă vreau să iau masa la restaurantul "Capșa", cu dânsul, IMPERIU MATEESCU și niște ofițeri americani. Am acceptat. În ziua convenită m'am dus la "Capșa" unde am găsit pe MIHAIL SEBASTIAN, IMPERIU MATEESCU, COMSA, MADISON, ROBERTS și VINTILA PETALA. Pe ultimii trei nu-i cunoșteam. După ce s'au făcut prezentările, ne-am așezat la masă. În timpul mesei am discutat în englezește cu PETALA și SEBASTIAN asupra lui 23 August. PETALA susținea că 23 August este opera "istoricilor", în timp ce eu și cu SEBASTIAN am susținut că nu au avut nici un rol. Ceilalți comenseni nu s'au amestecat în discuție. La sfârșit masa a fost plătită de MATEESCU, ceea ce m'a făcut să cred că invitația reală pornea de la acesta prin MIHAIL SEBASTIAN. Înainte de plecare, MADISON m'a întrebat dacă aș vrea să iau masa cu dânsul pentru ca să-i explic în detalii cum s'au întâmplat lucrurile înainte de 23 August. Am acceptat și i-am dat numărul meu de telefon. -

Întrebare:

Când au venit în România, MADISON și ROBERTS?

Răspuns:

La începutul lunii Septembrie 1944. Aceasta mi-a spus-o MADISON chiar la "Capșa" sau la prima întâlnire care am avut-o cu dânsul. -

Întrebare:

De unde îi cunoștea MIHAIL SEBASTIAN pe MADISON și ROBERTS?

Răspuns:

Nu știu de unde îi cunoștea MIHAIL SEBASTIAN pe MADISON și ROBERTS?

Întrebare:

Cum explici d-ta faptul prezentării acestora de către MIHAIL SEBASTIAN?

Răspuns:

Imi închipui că odată sosiți în țară, MADISON și ROBERTS s'au adresat agentului american MATEESCU, cerându-i să-i prezint oameni pe care eventual i-ar fi putut utiliza ca informatori voluntari sau inconștienți. Cum MATEESCU mă cunoștea și știa că sunt comunist, l-a întrebat probabil pe MIHAIL SEBASTIAN cu care era în bune relații, dacă m'ar putea hotărî să accept o invitație la masă. Desigur că SEBASTIAN, i-a răspuns afirmativ și m'a invitat.

În Septembrie 1944, n'am acordat nici o însemnătate invitației lui SEBASTIAN. De abia în timpul anchetei din 1949, am reconstituit cele de mai sus.-

Întrebare:

Prin ce împrejurări ați aflat că MADISON era agent al Serviciului American de Informații?

Răspuns:

În Octombrie sau Noembrie 1944, SALOMEA BENEDICT mi-a atras atenția asupra faptului că MADISON, cu care mă văzuse pe stradă, este un ofițer cu informațiile că este periculos și m'a sfătuit s'o rup cu dânsul. Acestea le știa de la colonelul BORISOV, a cărui profesoară de limbă engleză era. I-am răspuns că asta nu prezintă nici o importanță.-

În luna Mai 1945, MADISON a venit la mine la birou și mi-a spus că sunt singurul comunist în care are încredere, că ar vrea să facă Partidului servicii și că ar putea să-mi dea informatorii Misiunii Militare Americane. De aici am dedus că este ofițer cu informațiile în serviciul Departamentului de Stat, confirmând astfel cele spuse de SALOMEA BENEDICT.-

Întrebare:

Ce ați făcut Dvs. în urma acestei situații?

Răspuns:

I-am spus lui PATRASCANU, căruia îi vorbisem anterior, de MADISON ca de un simpatizant, că acesta vrea să facă Partidului servicii și l-am întrebat ce să fac. PATRASCANU m'a sfătuit să vorbesc cu EMIL BODNARAS, ceea ce am și făcut chiar a doua zi.-

Din ușurință nu i-am spus lui PATRASCANU nici ce mi-a spus SALOMEA BENEDICT și nici propunerea concretă a lui MADISON de a

da informatori români pe care îi avea Misiunea Militară Americană.-

Lui EMANOIL BODNARAS i-am spus de oferta lui MADISON de a ne face servicii. La întrebarea acestuia dacă s'ar putea face contra-informație prin MADISON, i-am răspuns că aceasta a fost și oferta lui. După acela BODNARAS m'a prezentat lui LUCIAN STUPINEANU căruia urma să-i predau informațiile obținute dela MADISON.-

Intrebare:

Când și în ce împrejurări a știut PATRASCANU de calitatea pe care MADISON o avea în cadrul Misiunii Militare Americane?

Răspuns:

În ziua în care PATRASCANU trebuia să-l întâlnească pe MADISON la LENA CONSTANTE, i-am spus că acesta va raporta cele ce-i va spune el, Departamentului de Stat, ceea ce arăta clar funcția lui MADISON de ofițer cu informațiile al Departamentului de Stat.- Înainte de acea zi, i-am spus de câteva ori în trecut, că MADISON ne-a făcut servicii și că, în acest sens am o legătură specială pentru dânsul cu Serviciul Sovietic de Contrainformație.-

Prin urmare, la sfârșitul lunii Iulie sau începutul lunii August 1945, înainte de întâlnirea MADISON-PATRASCANU, acesta din urmă știa precis de misiunea lui MADISON în țară, misiune pe care o cunoșteam și eu, de ofițer cu informațiile al Departamentului de Stat.-

Intrebare:

În ce scop ați dat diverse versiuni în declarațiile anterioare, prin care ați căutat să justificați, printre altele, că PATRASCANU nu știa de ocupația reală a lui MADISON în țară?

Răspuns:

N'am urmărit nici un scop în diferitele versiuni date în declarațiile anterioare, ci am oscilat între amintirile, impresiile și deducțiile mele, după cursul anchetei. În Decembrie 1949, am declarat corect însă incomplet, deoarece nu am menționat că-i spusese lui PATRASCANU că MADISON va raporta Departamentului de Stat și că, prin urmare, era ofițer cu informațiile. În Martie 1950, pentru a scăpa de anchetă, am declarat că PATRASCANU știa că MADISON aparține Serviciului American de Informații, ceea ce nu este exact. După acela n'am mai vrut

să revin pentru a nu face impresie proastă. Astăzi am declarat cele de mai sus, care nu sunt decât o confirmare și o complectare a declarației din Decembrie 1949.-

Intrebare:

MADISON știa că d-ta erai în legătură cu serviciul nostru de contra-informații?

Răspuns:

MADISON nu a știut delă mine ce legături am. Își putea închipui că propunerea de a face servicii și a da liste de informatori, precum și realizarea acestora, le-am comunicat organelor de partid sau serviciilor de contrainformație sau nu le-am comunicat nimănui.-

Legătura pe care eu i-am făcut-o cu STUPINEANU, el și-a putut-o închipui ca ceva accidental, deoarece STUPINEANU nu m'a lăsat să asist la întrevvedere. Sunt deasemeni sigur că nici un moment nu s'a gândit că ași fi în legătură cu PETEA.-

Prin urmare, MADISON știa că sunt în legătură cu STUPINEANU directorul Serviciului Secret, dar nu știa delă mine ce relații aveam cu acesta. Tot așa, MADISON nu avea din ce anume să știe sigur că sunt în legătură cu vre'un serviciu de contrainformație. Putea avea cel mult bănueli în acest sens.-

Intrebare:

Când d-ta i-ai cerut lui MADISON informatori delă M.St.M. putea el să-și închipuie că d-ta nu aveai legătură cu vre-un serviciu de contrainformație sau că era ceva "accidental" sau că nu ai comunicat nimănui propunerea și listele ce ți le-a dat?

Răspuns:

Recunosc că faptul de a fi cerut lista de informatori din M.St.M. îl putea face să creadă că am o legătură cu vre-un serviciu de contrainformație și că am comunicat cuiva responsabil cele aflate delă dânsul. Este deci clar că m'am înșelat în răspunsul de mai sus. MADISON trebuia să-și închipuie că am o legătură cu vre-un serviciu de contrainformație. Din felul cum s'au petrecut faptele, nu-și putea închipui altceva.-

Intrebare:

Dacă MADISON se oferise în mod "sincer" să facă "servicii" regimului nostru dând liste de informatori, atunci de ce a refuzat să dea informatorii din M.St.M. la cererea pe care d-ta i-ai făcut-0?

Răspuns:

Când i-am cerut lui MADISON informatorii dela M.St.M. acesta m'a refuzat explicându-mi că informatorii dela M.St.M. sunt oameni cinstiți care sunt sincer convingși că în chipul acesta își servesc patria.-

Intrebare:

Cele motivate de MADISON constituiau în adevăr o realitate de care d-ta te-ai convins în acel timp?

Răspuns:

Nu m'am gândit niciodată dacă cele motivate de MADISON, constituiau sau nu o realitate. Am avut însă impresia că MADISON era sincer în acea apreciere, anume că cei dela M.St.M. sunt patrioți cinstiți, spre deosebire de alți informatori pe care mi-i semnalase.-

Intrebare:

Refuzul lui MADISON de a da informatorii dela M.St.M. dovedea că acesta voia în adevăr să facă servicii regimului nostru?-

Răspuns:

Refuzul lui MADISON de a da informatorii dela M.St.M. dovedește că acesta era gata să facă unele servicii și nu era dispus să facă altele.-

Intrebare:

Arătați amănunțit cum au decurs faptele în legătură cu predarea celor două liste de informatori date de MADISON?

Răspuns:

Când MADISON mi-a propus să facă Partidului servicii, propunând de exemplu să dea liste de informatori ai Misiunii Militare Americane, eu i-am răspuns că sunt de acord și voi vorbi cu cineva în acest sens. La câteva zile după aceea, MADISON a venit la mine la birou și mi-a dat o listă de informatori. I-am mulțumit și l-am rugat să continue. După alte câteva zile mi-a adus o nouă listă. În aceeași vreme fiind la dânsul la masă, i-am cerut informatorii dela M.St.M. pe care MADISON mi i-a refuzat pentru că, după dânsul, erau oameni cinstiți.-

Intrebare:

Ce ați răspuns lui MADISON și HALL despre PATRASCANU, când ați fost întrebat despre acesta?

Răspuns:

Cele declarate în cursul anchetei din Oct. 1949, anume

846

că MADISON și HALL m'ar fi întrebat ce fel de om este PATRASCANU și că eu le-aș fi spus ce știam despre dânsul, nu corespund realității. Am scris o inexactitate. MADISON nu m'a întrebat niciodată ceva despre PATRASCANU și nici eu nu i-am spus nimic. Cu HALL am discutat în Decembrie 1945, despre conținutul cărții "Sub trei dictaturi", pe care HALL mi-a spus că o citește pe măsură ce i se traduce. Mi-a cerut unele lămuriri pe care i le-am dat. Apoi i-am arătat în ce nu sunt de acord cu interpretările lui PATRASCANU. Cu această ocazie a venit vorba despre cum este văzut PATRASCANU de opinia publică românească. Eu am afirmat că este cel mai popular membru al Comitetului Central. HALL mi-a răspuns că este popular în special în "clasele mijlocii". După această discuție i-am vorbit lui PATRASCANU despre traducerea ce se face pentru HALL. Acesta mi-a spus să-i cer lui HALL o copie din traducerea în limba engleză, deoarece vrea să publice cartea în Anglia. Am făcut comisionul și HALL mi-a dat traducerea pe care am remis-o lui PATRASCANU, care m'a rugat să-i mulțumesc lui HALL, ceea ce am și făcut. În primăvara anului 1946, HALL mi-a spus indignat că fiind la o recepție împreună cu PATRASCANU, s'a apropiat de acesta pentru a discuta despre carte, dar acesta i-a întors spatele. Apoi a exclamat indignat: "Ce fel de om este dl. PATRASCANU?! Imi cere un serviciu și după aceea îmi întoarce spatele!". L-am scuzat pe PATRASCANU spunând că așa este el și că nu trebuie să i-o ia în nume de rău. De atunci n'am mai discutat nimic cu HALL despre PATRASCANU.-

Întrebare:

Dumneata ai arătat în declarațiile anterioare pe de o parte că MADISON era un element "progresist" și "simpatizant" al regimului nostru, că din acest motiv el s'a oferit să ne facă "servicii" și mai departe, că tot din acest motiv el se interesa de situația politică dela noi din țară. Pe de altă parte ai arătat că acesta era ofițer cu informațiile al Departamentului de Stat American și care lucra conștiincios pentru imperialismul american în legătură cu misiunea sa în România.

Cum se împacă între ele cele două afirmații ale Dvs. date mai sus?

Răspuns:

Este adevărat, am fost convins și am afirmat că MADISON era un simpatizant și un progresist și voia să ne facă servicii. Tot eu am afirmat că MADISON era ofițer cu informațiile și un om conștiincios. Pentru că era însă un simpatizant, eram convins că trimetea șefilor informațiile primite din sursă comunistă sau cele verificate de dânsul pe teren și nu cele primite dela reacționari. În acest sens nu există contradicție între ceea ce credeam eu că sunt convingerile lui și conștiinciozitatea cu care-și împlinea misiunea în România. Altceva nu am știut și n'am afirmat despre dânsul.-

Intrebare:

În ce scop ați dat până în prezent o serie de versiuni asupra împrejurărilor ce au dus la întâlnirea MADISON-PATRASCANU?

Răspuns:

La începutul anchetei din 1949 am afirmat că inițiativa întâlnirii MADISON-PATRASCANU, a fost a mea. Mai târziu, de teamă să nu fiu acuzat că am pus în legătură un spion american cu un membru al Comitetului Central fără să-l fi avertizat pe acesta în mod explicit despre funcția reală a lui MADISON, am spus că întâlnirea a fost făcută la cererea lui MADISON. Este inexact. E adevărat că ideea întâlnirii mi-a fost sugerată de nemulțumirea lui MADISON față de cele spuse de VASILE LUCA, dar nu-i adevărat că mi-a cerut-o MADISON. Inițiativa a fost a mea și numai a mea.-

După ce am dat a doua versiune, am menținut-o până astăzi pentru a nu face impresie proastă.-

Intrebare:

Care au fost împrejurările reale ce au dus la această întâlnire, ce scop a avut aceasta și de ce PATRASCANU a admis să se întâlnească în mod secret cu MADISON, știind în același timp că acesta era omul spionajului american în România?

Răspuns:

Cu 3-4 săptămâni înainte de a părăsi țara, adică în a doua jumătate a lunii Iulie 1945, MADISON mi-a spus că a văzut diverși oameni politici, printre care pe VASILE LUCA. Din cele spuse de acesta, MADISON a tras concluzia că Partidul este împotriva Statelor Unite. De aici mi-a venit ideea de a-l povățui pe PATRASCANU să-l întâlnească pe MADISON pentru ca prin aceasta, să comunice Departamentului de Stat, că el nu este de acord cu

Partidul și că dorește efectiv relații bune cu Statele Unite. I-am vorbit lui PATRASCANU în acest sens. Indiferent de cuvintele utilizate, conținutul celor spuse de mine lui PATRASCANU era: "MADISON pleacă cu impresia că Partidul este dușmănos față de Statele Unite și nu dorește decât relații diplomatice formale cu acestea. Tu trebuie să-i spui că nu ești de acord cu VASILE LUCA, adică cu Partidul, și că dorești efectiv relații economice și politice bune cu Statele Unite. MADISON va comunica aceasta Departamentului de Stat. Este bine să se știe acolo că tu ai altă părere decât Partidul, să fii bine văzut la Departamentul de Stat". Neexprimată în cuvinte dar subînțeleasă și înțeleasă de PATRASCANU, era fraza lui: "Noi trebuie să avem relații bune cu Statele Unite, pentru că altfel, intrăm complet în sfera de influență sovietică, ceea ce nu dorim nici unul și nici altul". "Dacă americanii vor să întreprindă ceva, este bine să știe că se pot sprijini pe tine". La aceasta PATRASCANU mi-a răspuns "Dar ăsta n-o să vorbească?". După ce l-am asigurat asupra discreției lui MADISON, PATRASCANU mi-a cerut să organizez întâlnirea dela LENA CONSTANTE.-

Prin urmare, secretul întâlnirii nu este datorat secretomaniei lui PATRASCANU, ci înțelegerii noastre tacite că va comunica prin MADISON, ceva pentru Departamentul de Stat, potrivit liniei Partidului, deci în fond începutul unei acțiuni împotriva Partidului.-

Cât despre știința lui PATRASCANU că MADISON era omul spionajului american, aceasta nu corespunde realității. Din cele spuse de mine lui PATRASCANU, el trebuia să tragă concluzia că MADISON nu este un simplu amator de informații politice, ci un ofițer însărcinat cu informațiile pentru Departamentul de Stat.-

Intrebare:

MADISON și ROBERTS știau de caracterul secret al acelei întâlniri?

Răspuns:

Da, știau că această întâlnire avea un caracter secret, față de autorități și partid.-

Intrebare:

Atunci ce ați discutat cu aceștia în acest sens, deoarece ei știau că d-ta în afară de calitatea de membru de partid, erai și în legătură cu serviciul nostru de contrainformație?

Răspuns:

Înainte de întâlnirea cu PATRASCANU, am rugat pe MADISON și ROBERTS să păstreze discreția asupra celor ce se vor discuta: Este adevărat că MADISON și ROBERTS știau că sunt membru de partid și trebuiau să-și închipuie că sunt în legătură cu vre-un serviciu de contrainformație, dar era dela sine înțeles că nici eu nu voi comunica nimănui nimic. În acest sens n'am discutat nimic cu MADISON și ROBERTS.

Întrebare:

Ce s'a discutat cu ocazia întâlnirii ce a avut loc între d-ta și PATRASCANU, cu MADISON și ROBERTS?

Răspuns:

Nu-mi amintesc conținutul și cuvintele discuției ce au avut loc între mine, PATRASCANU, MADISON și ROBERTS, cu excepția primelor trei cuvinte pe care eu le-am spus în engleză, fără ca PATRASCANU să le fi spus în românește. Acestea sunt: "Spuneți Departamentului de Stat ....".

Întrebare:

Ați arătat în declarațiile anterioare că dvs. ați fost acela care ați inițiat această întâlnire, ați participat efectiv la pregătirea ei și la discuția ce a avut loc cu ocazia acelei întâlniri. Susțineți categoric acest lucru?

Răspuns:

Da, susțin categoric că eu am inițiat această întâlnire. Am participat efectiv la pregătirea ei și la discuția ce a avut loc cu ocazia acelei întâlniri.-

Întrebare:

Ați arătat în declarațiile anterioare că cele discutate cu ocazia acelei întâlniri erau adresate, prin MADISON, Departamentului de Stat. Susțineți categoric acest lucru?

Răspuns:

Da, este adevărat că cele discutate cu ocazia acelei întâlniri erau adresate, prin MADISON. Acest lucru îl susțin categoric.

Întrebare:

Ați arătat în declarațiile anterioare că d-ta și PATRASCANU ați hotărât ca cele discutate cu ocazia acelei întâlniri să rămână secrete față de Partid și Serviciul de Contrainformație, cu care d-ta erai în legătură. Susțineți categoric acest lucru?

Răspuns:

Da, susțin categoric că eu și PATRASCANU ne-am înțeles ca cele discutate cu ocazia acelei întâlniri să rămână secrete față

de partid și Serviciul de Contrainformație cu care eram în legătură.-

Intrebare:

Ați arătat în declarațiile anterioare că discuția ce a avut loc cu ocazia acelei întâlniri a fost comentată imediat după plecarea americanilor de la LENA CONSTANTE. Susțineți categoric acest lucru?

Răspuns:

Da, susțin categoric că după plecarea americanilor de la LENA CONSTANTE, am comentat cu aceasta, cu ELENA PATRASCANU și L. PATRASCANU, întrevederea avută cu MADISON și ROBERTS.

Intrebare:

Ați arătat în declarațiile anterioare că înainte de arestarea dvs. ați discutat cu PATRASCANU cum anume și ce să ascundeți față de organele anchetatoare, deci ați discutat și despre întâlnirea cu MADISON. Confirmați acest lucru?

Răspuns:

Confirm faptul că înainte de arestarea mea, m'am înțeles cu PATRASCANU să nu spun nimic despre activitatea noastră. Nu confirm faptul că ne-am fi înțeles cu acea ocazie în mod special asupra întâlnirii cu MADISON. Înțelegerea a purtat un caracter general.-

Intrebare:

În decursul anchetei ați ascuns un timp îndelungat atât întâlnirea respectivă, cât și faptul că la această întâlnire a mai participat și ELENA PATRASCANU și la comentarea făcută după plecarea americanilor că a participat și LENA CONSTANTE. Confirmați aceasta?

Răspuns:

Da confirm că în decursul anchetei am ascuns un timp îndelungat atât întâlnirea, cât și faptul că după sfârșitul discuției cu MADISON și ROBERTS, a participat și ELENA PATRASCANU. Comentarea făcută după plecarea acestora ca și participarea LENEI CONSTANTE, nu le-am ascuns ci le-am uitat.

Intrebare:

Ați recunoscut în decursul anchetei că ați ascuns cele de la întrebarea de mai sus, în mod conștient, arătând că dacă recunoașteți întâlnirea MADISON-PATRASCANU, acesta din urmă, precum și ELENA PATRASCANU și LENA CONSTANTE, nu ar mai fi știut ce ați spus și ce nu ați spus și că din această cauză "puteau intra

toți mesa". Confirmați acest lucru?

Răspuns:

Da, confirm că în decursul anchetei am ascuns cele întrebate mai sus, în mod conștient, pentru că altfel PATRASCANU, ELENA PATRASCANU și LENA CONȘTANTE nu ar mai fi știut ce am spus și ce n'am spus și "puteau intra toți mesa", adică să spue tot ce știau, deoarece nu-și puteau imagina ce știam sau nu știam eu și ce anume am spus din ce știam.-

Intrebare:

În decursul anchetei, până în prezent, ați dat tot felul de versiuni în jurul întâlnirii MADISON-PATRASCANU, sau mai bine zis, ați făcut tot felul de acrobații posibile, fără însă a recunoaște în fond, adevărul asupra acestei întâlniri. Confirmați acest lucru?

Răspuns:

Confirm că în decursul anchetei am dat mai multe versiuni în jurul întâlnirii MADISON-PATRASCANU, unele pentru a-mi atenua vina și puțin din simplă uitare. Până în ultima vreme n'am spus anchetei sensul real al acestei întâlniri, așa cum l-am arătat mai sus.-

Intrebare:

Toate acestea dovedesc că ați fost și sunteți sincer sau vă poate îndreptăți să afirmați că nu vă amintiți ce s'a discutat la întâlnirea MADISON-PATRASCANU?

Ancheta vă pune în vedere ca să părăsiți poziția care ați avut-o până în prezent și să recunoașteți adevărul pe care nu-l puteți și nu veți putea să-l mai ascundeți.

Răspuns:

Toate acestea dovedesc că n'am fost sincer, însă nu dovedesc că astăzi nu sunt complet sincer. Recunosc că toate acestea îndreptățesc ancheta să nu mă creadă sincer nici astăzi și că nu vreau să spun adevărul asupra celor discutate în întâlnirea MADISON-PATRASCANU.

Poziția mea actuală este complet cinstită. Nu-mi aduc aminte nici astăzi cele discutate în întâlnirea MADISON-PATRASCANU

Intrebare:

Cele stabilite cu PATRASCANU înainte de întâlnire au constituit fondul discuției cu MADISON și ROBERTS?

Răspuns:

Da, au constituit fondul discuției cu MADISON și ROBERTS.

Deși nu-mi amintesc textul celor spuse de PATRASCANU, deși chiar atunci am apreciat că forma utilizată de PATRASCANU este sub așteptările mele, totuși asupra sensului celor spuse de PATRASCANU, nu am avut și nu am vre-o îndoială. Acesta era: "Eu nu sunt ca ceilalți conducători ai Partidului; eu sunt și cu americanii". Din cele spuse de PATRASCANU, rezulta - și aceasta era și intenția noastră - o ofertă de a colabora cu americanii peste capul Partidului, în sensul că dacă americanii ar vrea să întreprindă ceva, să știe că se pot sprijini pe PATRASCANU. În conștiința mea, întâlnirea MADISON-PATRASCANU, precum și fondul discuției cu ocazia acelei întâlniri, au constituit începutul unui act de trădare față de partid și de Stat. MADISON și ROBERTS au înțeles fondul celor spuse de PATRASCANU.

Am calificat cele de mai sus ca începutul unui act de trădare, pentru că în acea vreme eram membru de partid, colaborator al serviciului de contrainformație și aveam o atitudine dușmănoasă față de Partid și Uniunea Sovietică.-

Întrebare:

În afară de angajamentul luat față de Departamentul de Stat cu ocazia întâlnirii MADISON-PATRASCANU, s'a mai discutat și altă problemă în afară de aceasta?

Răspuns:

N'a fost un angajament față de Departamentul de Stat ci o ofertă de principiu. Altceva nu-mi amintesc să fi spus PATRASCANU.

Întrebare:

Ați arătat în declarațiile anterioare că MADISON și ROBERTS au acea ocazie au pus unele întrebări. Care a fost conținutul acestora și răspunsul primit?

Răspuns:

Da, este adevărat că MADISON și ROBERTS au pus unele întrebări, dar nu-mi amintesc nici conținutul lor și nici răspunsurile date de PATRASCANU.

Întrebare:

Ați discutat după aceasta cu MADISON și ROBERTS referitor la întâlnirea cu PATRASCANU?

Răspuns:

Nu, după aceasta n'am mai discutat cu MADISON și ROBERTS, cu privire la întâlnirea cu PATRASCANU pentru că de atunci și până când a venit MADISON la mine să-și ia rămas bun, nu i-am mai văzut.

Întrebare:

Dacă PATRASCANU - indiferent de cuvintele întrebuintate - le-a făcut americanilor o ofertă de colaborare, de ce ați considerat textul declarațiilor lui PATRASCANU, sub așteptările dvs.? Nu era în fond ceea ce stabiliserăți înainte de întâlnire?

Răspuns:

Am considerat că textul celor spuse de PATRASCANU era sub așteptările mele pentru că utiliza termeni generali: vagi, diploma-tici și nu spunea concret intențiile noastre. Era în fond ceea ce stabiliserăm noi înainte de întâlnire, dar în termeni mai nebuloși, adică indiferent de cuvintele întrebuintate, totuși PATRASCANU a făcut oferta de colaborare.-

Întrebare:

Nu dovedesc cele de mai sus că d-ta cunoști conținutul discuției MADISON-PATRASCANU și nu vrei să arăți acest lucru anchetei?

Răspuns:

Cele de mai sus nu dovedesc că îmi amintesc conținutul discuției MADISON-PATRASCANU și nu vreau să-l arăt anchetei, ci că-mi aduc aminte cu certitudine impresia pe care am avut-o atunci asupra sensului celor spuse de PATRASCANU și uitarea termenilor nebuloși în care s'a exprimat.-

Întrebare:

Dece aveți interesul dvs. și PATRASCANU ca în Statele Unite respectiv la Departamentul de Stat, să existe o părere bună despre acesta și în special să se conteze pe acesta?

Răspuns:

Doream ca PATRASCANU să fie bine văzut în Statele Unite, respectiv la Departamentul de Stat și să se conteze pe dânsul, pentru ca în eventuale negocieri, americanii să aibă simpatie și încredere în cuvântul lui.-

Întrebare:

În ce sens se arăta dispus PATRASCANU să colaboreze cu americanii?

Răspuns:

PATRASCANU nu mi-a spus niciodată în mod concret cum imaginează colaborarea cu americanii. Din discuțiile avute până atunci, din discuția prealabilă întâlnirii cu MADISON și prin oferta propriu-zisă, spiritul acestei colaborări trebuia să fie anti-

partinică și antisovietică, precizată de mine și aprobată de PATRASCANU în discuția prealabilă, a fost ideea de a-i asigura pe americani că el nu este de acord cu Partidul. Subînțelege și înțelege de PATRASCANU erau ideile că noi nu dorim să intrăm complet în sfera de influență sovietică și că el trebuie să dea a înțelege americanilor că pot conta pe sprijinul său. Spiritul celor spuse de PATRASCANU lui MADISON era în sensul de mai sus. -

Intrebare: Cum ați înțeles d-ta și cu PATRASCANU posibilă, colaborarea cu americanii peste capul Partidului?

Răspuns:

Nu m'am gândit niciodată și nu am discutat niciodată cu PATRASCANU, cum ar fi posibilă o colaborare cu americanii peste capul Partidului. Oferta de principiu a fost făcută ca să fie, urmând să realizăm sau nu ceva după principiul "văzând și făcând". -

Intrebare:

Ce asigurări ați dat americanilor pentru a-i face să creadă în seriozitatea ofertei făcută sau mai bine zis în realitatea sprijinului pe care dvs. îl puteați da Statelor Unite?

Răspuns:

Seriozitatea ofertei principiale făcută prin MADISON, rezulta din încrederea pe care eu și PATRASCANU i-o inspiram și din secretul întrevederii cerut de noi, adică doi comuniști bătrâni, dintre care unul membru în C.C. și Ministru în guvern. Asigurări verbale n'am dat nici eu și nici PATRASCANU și n'am precizat în mod expres că puteam da vre-un sprijin Statelor Unite și nici MADISON n'a cerut ceva în acest sens. -

Intrebare:

Ce ai răspuns d-ta la întrebarea lui PATRASCANU, dacă MADISON este om serios?

Răspuns:

La întrebarea lui PATRASCANU dacă MADISON n'are să vorbească, i-am răspuns că este om serios și-l cred discret. Această era impresia mea din relațiile pe care le avusesem cu MADISON.

Intrebare:

Ce fapt te-a determinat pe d-ta să ai convingerea că MADISON era discret ținând cont că v'ați asumat riscul unei întrevederi secrete cu acesta?

Răspuns:

Încrederea mea în MADISON, provenea nu numai din impresia generală bună pe care mi-o lăsase, ci și din faptul că-l credeam

cinstit în oferta lui de a ne face servicii, evident fără şti-
rea şefilor săi. La încrederea lui în mine, i-am plătit cu
aceiaş monedă.-

Intrebare:

Ce garanţii i-ai putut oferi lui PATRASCANU ca să-l de-
termini să accepte riscul unei întâlniri secrete cu MADISON?

Răspuns:

Nu i-am oferit lui PATRASCANU nici o garanţie pentru
a-l determina să-l întâlnească pe MADISON. Secretul a fost
cerut de dânsul. Prin încrederea pe care o avea în capacitatea
mea de a cunoaşte oamenii, l-am asigurat că MADISON nu va vor-
bi.-

Intrebare:

Arătaţi explicit cum v'aţi format convingerea că MADI-
SON este un om serios şi nu are să vorbească, pentru ca să fi-
ţi în măsură să-i daţi asigurările de mai sus lui PATRASCANU?

Răspuns:

Prin oferta făcută mie de a ne face servicii, prin lis-
tele de informatori date, prin vizita nocturnă la biroul lui
STUPINEANU, prin conştiinciozitatea cu care verifica ştirile
defavorabile nouă pentru a da versiuni favorabile, MADISON
mi-a lăsat convingerea că este şi discret şi serios. Altfel
risca să fie cel puţin rechemat.-

Aceasta-mi este declaraţia, pe care o dau, susţin şi
semnez propriu, nesilit de nimeni.-

ss.H.Zilber

17 Noembrie 1951.-

19.11

DECLARAȚIE

=====

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1903, în comuna Tg. Frumos. - Iași, profesor universitar, fiul lui CAROL și ROZA (decedați), cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupa 2, în prezent reținut, asupra celor întrebate, declar următoarele:

Întrebare:

Ce v'ă determinat să nu acordați importanță celor spuse de SALOMEA BENEDICT?

Răspuns:

În toamna anului 1944, SALOMEA BENEDICT m'a avertizat că MADISON este ofițer cu informațiile și că este periculos. Nu am dat atenție celor spuse de aceasta pentru că aveam încredere în mine și eram convins că Partidul informează greșit pe americani asupra situației din țară. Indiferent de funcția pe care MADISON o avea aici, părerea mea era că contra-propaganda noastră trebuie făcută cu abilitate pentru a contrabalansa cele spuse de reacționari. În urma convingerii că Partidul face greșeli în modul cum prezintă situația din țară, m'am hotărât să profit de simpatia pe care vădit i-o inspiram lui MADISON și să-i prezint lucrurile așa încât să raporteze mai departe prezentând situația efectiv favorabil Partidului și anume așa încât cele raportate de dânsul să fie credute.-

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, fără a fi silit de cineva.

19 Noembrie 1951

ss/ Herbert Zilber.

Salonul

Salonul Dilei Aschut, notat la 14 Oct. 1902, în con. dg. Fines,
 Tas, profesor universitar, fiul lui (+) Carol (+) Roze, cu ultimul domiciliu
 în București, Str. Dimitrie Cupez 2, în prezent război, asupra celor
 întâlnite de către următoarele:

Interviu Ce v-a determinat să nu acceptați ieșirea celor spuse de
 Salomea Benedict?

Răspuns. În toamna anului 1904, Salomea Benedict m-a avertizat
 că Madison este aflat cu informațiile pe care o este periculos. Nu am
 dat atenție celor spuse de aceasta pentru că aveam încredere
 în mine și eram convins că Partidul informează corect pe
 americani asupra situației din țară. Indiferent de funcția pe
 care Madison o avea aici, părerea mea era că cauzele
 propaganda noastră trebuie făcute cu abilitate pentru a
 contrabalansa cele spuse de reacționari. De pildă în urma
 convingerii că Partidul face greșeli în modul cum prezintă
 situația din țară, am-am hotărât să profit de simpatia pe
 care iădă i-o inspira lui Madison și să-i prezint lucrurile
 așa încât să repeteze mai departe prezentând situația
 efectiv favorabil Partidului și amine așa încât cele raportate
 de dăunul să fie create. -

Acum - mi este declarată pe care o dau, destinație și venim proprii
 și făr. o fi. Silit de C. m. r.

19 Noembrie 1904

H. Filler

DECLARAȚIE

=====

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1903, în comuna Tg. Frumos, Iași, profesor universitar, fiul lui CAROL și ROZA (decedați), cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2, în prezent reținut, asupra celor întrebate, declar următoarele:

Întrebare:

Când și în ce împrejurări l-ați cunoscut pe COMSA și ce relații ați avut cu dânsul?

Răspuns:

În 1928 sau 1929, fiind la Brașov la prietena mea HENRIETTE STAHL, în aceeași vilă locuia familia COHEN (COMSA). Tânărul COMSA avea atunci 15 -16 ani și mi-a fost prezentat de HENRIETTE STAHL. După aceea nu l-am mai văzut mulți ani. Înainte de 1940 cred că l-am întâlnit odată sau de două ori pe stradă. În Sept. 1944, l-am revăzut la masa dela "Capsa" la care au participat: MADISON, ROBERTS, SEBASTIAN, MATEESCU și PETEA. Am schimbat cuvinte convenționale. Între 1944- 1948 l-am întâlnit de două sau trei ori pe stradă. Odată mi-a spus că redactează buletinul Misiunii Americane. L-am rugat să trimită și Institutului de Conjunctură un exemplar, ceea ce nu a făcut.-

Înainte de 1944, știu dela MIHAIL SEBASTIAN că practica avocatura și lucrau împreună în biroul avocatului SĂSA ROMAN. După 23 August, PETEA mi-a spus că era agent american.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu fără a fi silit de cineva.

19 Noembrie 1951

ss/ Herbert Zilber.

Declarație

Interesentul Hilber Herbert, născut la 14 oct. 1901, în com.

dg. Imus. Jaz, profesor universitar, fiul lui Carol & (s) Roza, ca ultimul domiciliu în București. Ss. dintr-o legătură, în prezent detinut, asupra celor întrebate, dălor următoarele:

Întrebare Căruia și în ce împrejurări l-ați cunoscut pe Comșa și ce relații ați avut cu dănsul?

Răspuns. În 1928 sau 1929, fiind la Brașov la prietena mea Henriette Stahl, în aceeași vreme locuia familia Cohen (Comșa). Tănașul Comșa avea atunci 15-16 ani și mi-a fost prezentat de Henriette Stahl. După aceea mi l-am mai văzut mulți ani. Dinainte de 1940 cred că d. au întâlnit odată sau de două ori pe stradă. În Sept. 1944, l-am revăzut la masa dela "Caftea" la care au participat Madison, Roberts, Sebastian, Mateescu & Petala. Am schimbat câteva cuvinte. Într. 1944 & 1948 l-am întâlnit de două sau trei ori pe stradă. Odată mi-a spus că redactează buletinul Mășina. Americană. L-am rugat să trimită și Institutului de Cercetări un exemplor, ceea ce mi-a făcut. -

Dinainte de 1944, știu dela Mihail Sebastian că practica avocatură și lucra în împreună în biroul avocaților Săpă Roman. După 13 Aug. Petăruș mi-a spus că era agent sovietic. Aceasta mi este declarație pe care o dau, măști și demnă propiu fără a fi silit de cineva.

H. Hilber

19 Noiembrie 1951

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1903 în comuna Tg. Trumos, Iași, profesor universitar, fiul lui CAROL și al ROZEI (Decedați), cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2, în prezent reținut, asupra celor întrebate declar următoarele:

Întrebare:

Când și în ce împrejurări l-ați cunoscut pe VINTILA PETALA și ce relații ați avut cu dânsul?

Răspuns:

L-am cunoscut cu ocazia mesei dela "Capșa" din Sept. 1944, la care au participat MADISON, ROBERTS, SERASTIAN, MATESCU și COMSA.- Incepând din Martie 1945 și până în Iunie 1946, l-am revăzut la Ministerul de Externe, unde era șeful Diviziei Economice și unde eu eram consilier economic. De două sau trei ori l-am văzut pentru că mă dusesem la Minister să-mi iau leafa. Am schimbat cuvinte convenționale. Odată m'a chemat el și m'a rugat să intervin la Ministerul de Agricultură pentru ca moșia lui să fie categorisită "Permă". I-am promis, dar nu am făcut nimic. Altă dată m'a rugat să fac ceva ca să fie trimis Ministru în Statele Unite. I -am răspuns că nu pot face nimic. În primăvara lui 1946, l-am văzut pentru a-l întreba ce lucrări s'au făcut în vederea Conferinței de Pace. Mi-a dat lămuririle necesare și i-am făcut unele sugestii. Din Iunie 1946 nu l-am mai văzut.-

VINTILA PETALA era fiul mareșalului PETALA. Nu știu ce profesiune avea.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, fără a fi silit de cineva.

19 Noembrie 1951

ss/ Herbert Zilber .

Declarație

Subsemnatul Eilber Herbert, născut la 14 oct. 1908, în com. Hg, Timuș, Jaz., profesor universitar, fiul lui (Carol & H) Roze, cu ultimul domiciliu în București, Str. Dimitrie Lăpuș, în prezent retinut, asupra celor întrebate declar următoarele:

Întrebare Când și în ce împrejurări l-ați cunoscut pe Viñtelo Petela și ce relații ați avut cu dănușul?

Răspuns. L-am cunoscut la ocazia mesei de la Capșa „din sept. 1944, la care au participat Macdon, Roberts, Sebastian, Măteșu & Coșea. Încipând din martie 1945 și până în iunie 1946, l-am văzut la Ministerul de Externe, unde era șeful Diviziei Economice și unde era membru în Comitetul economic. De dorso sau treiori l-am văzut pentru că mi dușesem la ministru și mi iau laap. Am schimbat cuvinte cu el în moduri. Odată m-a chemat el și m-a rugat să intervin la Ministerul de Agricultură pentru ca moșia lui să fie categorisită „fermă”. I-am promis, dar nu am făcut nimic. Altfel data m-a rugat să fac ceva ca să fie trimis ministerul în Statele-Unite. I-am răspuns că nu pot face nimic. În primă vară lui 1946, l-am văzut pentru a-l întreba ce lucrări s-au făcut în vederea Conferinței de Pace. Mi-a dat launirile necesare și i-am făcut unele sugestii. Din iunie 1946 nu l-am mai văzut. Viñtelo Petela era fiul mareșalului Petela. Nu știu ce profesie are. Acum nu este declarat pe care o dau, susțin și scumug proprii, fără a fi silit de cineva.

H. Eilber

19 noiembrie 1951

Declarație

Subsemnatul Elber Herbert, născut la 14 oct. 1904, în com. Tg. Buz., Jari, profesor universitar, fiul lui (+) Carol & (+) Roza, cu ultimul domiciliu în București, Str. Dimitrie Lupu 2, în prezent retras, asupra celor întrebate declar următoarele:

Întrebare Când & unde v-a cunoscut Madison să vă faci cunoscuti cu Maionul Hall?

Răspuns La începutul lunii Iulie 1945, fiind la masă la Madison, acesta mi-a spus că i-a venit înlocuitorul său Maionul Hall și m-a întrebat dacă vreau să-l cunosc. I-am răspuns că nu vreau să-l cunosc pe telefon. Într-un timp am cerut lui Peter autorizație să a-l cunoască pe Hall, autorizație pe care mi-a dat-o prietenul Mihai Simion. După

Întrebare Când și unde ați făcut cunoscuti cu Maionul Hall?

Răspuns În prima jumătate a lunii Iulie 1945, am fost invitat la masă la casa Madison și am prezentat Maionul Hall care era în vizită.

Întrebare Când v-ați întâlnit cu Madison la Lena Constante și cunoscuti pe Maionul Hall?

Răspuns Da, când m-am întâlnit cu Madison la Lena Constante și cunoscuti pe Maionul Hall.

Acum v-ați dat declarație pe conștiință sau pe scut propriu, fără a fi silit de cineva.

H. Elber

20 Marel 1951.

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1903, în comuna Tg. Frumos, - Iași, profesor universitar, fiul lui CAROL și ROZA (decedați), cu ultimul domiciliu în str. Dionisie Lupa, în prezent reținut, declar următoarele:

Despre COLETTE BRUTEANU mi-a vorbit MADISON în primăvara anului 1945. Mi-a spus că este o simpatizantă deșteapăt și cultivată. Din modul cum mi-a descris-o, călduros și ologios, am înțeles că este amanta lui. A mai revenit asupra acestui subiect odată sau de două ori. În urma acestora am întrebat-o pe soția mea dacă nu ar putea fi utilizat la Apărarea Patriotică. Aceasta nu mi-a dat nici un răspuns. În Mai sau Iunie 1945, MADISON mie a spus că COLETTE BRUTEANU, a fost arestată și m'a întrebat dacă nu pot face ceva pentru dânsa. Am răspuns negativ. Atunci s'a oferit să dea în schimb eliberării ei, o listă de informatori. I-am transmis propunerea lui LUCIAN STUPINEANU. Acesta a acceptat în principiu, dar cu condiția ca MADISON să vie personal la dânsul la birou. Am fost cu MADISON în str. Dr. Sayta. După discuția care am avut-o, MADISON mi-a spus că a doua zi dimineața COLETTE BRUTEANU va fi eliberată. În adevăr, a doua zi MADISON, mi-a telefonat că a fost eliberată și ar vrea să mă prezinte acesteia ca să-mi mulțumească. I-am răspuns afirmativ. La vre'o oră după aceasta, a venit la mine MIHAI SIMION, care mi-a spus că-mi interzice s'o cunosc pe COLETTE BRUTEANU. I-am telefonat lui MADISON și întâlnirea proiectată pentru după amiază aceleiași zile n'a mai avut loc.-

În toamna anului 1945, COLETTE BRUTEANU, mi-a telefonat și a venit la mine la birou (cred că în prealabil am cerut autorizația lui MIHAI SIMION). Mi-a spus că a cumpărat pentru MADISON un serviciu de cafea neagră dar nu are banii necesari ca să-l achite și m'a rugat să-i împrumut 400.000 lei pe care MADISON urma să mi-i înapoieze prin HALL. I-am dat banii și am invitat-o să vie la Universitatea unde peste câteva zile trebuia să-mi trec teza de doctorat. A fost la Universitate și am schimbat câteva cuvinte. De atunci n'am mai văzut-o.

Asupra profesiunii COLETEI BRJTEANU, am aflat dela MADISON și apoi dela PETEA că este avocat. Dela dânsa am aflat când a fost la mine la birou, că este și pianistă. Mi se pare că tot ea mi-a spus că lucrează pe lângă conducerea P.N.T. Dela PETEA am aflat lucruri foarte rele asupra moralității COLETEI BRJTEANU, nu știu unde locuie.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, susțin și semnez proprie.

1 Decembrie 1951

ss/ Herbert Zilber.

Declarație

Subsemnatul Zilber Herbert, născut la 14 oct. 1906, în com. Iz.
Formos, Jara, profesor universitar, fiul lui (+) Carol & (+) Reza, cu
ultimul domiciliu în Str. Dimitrie Dăruș, în prezent reținut, doborât
universitare :

Despre Colette Bouteau mi-a vorbit Madism în primăvara
anului 1945. Mi-a spus că este o foarte simplă, aută descriptivă &
cultivată. Din modul cum mi-a descris-o, călduros & elogiis,
am înțeles că este amanta lui, la care revin asupra
acestui subiect odată sau de două ori. În urma acestora
am înțeles-o pe soția mea dacă nu ar putea fi utilizat
la Apărarea Patriotică. Aceasta mi-a dat nici un răspuns.
În Mai sau Iunie 1945, Madism mi-a spus că Colette
Bouteau a fost arestată și mi-a înțeles dacă nu pot
face ceva pentru dăna. Am răspuns negativ. Atunci s'a
oferit să dea în schimb eliberării ei, o listă de informații
I-au transmis propunerii lui Lucian Stăpăneanu. Acesta
a acceptat în principiu, dar cu condiția ca Madism să vi
personal la dănașul la loim. Am fost cu Madism în
Str. Săta. După discuția care am avut-o, Madism mi-a
spus că a dăna și dimineața Colette Bouteau va fi eliberat.
În adevăr, a dăna și Madism mi-a telefonat că a fost
eliberată și au vrea să mă prezinte acesteia ca să-mi
multumescă. I-am răspuns afirmativ. La m'ă oră după
aceasta, a venit la mine Mihai Simion care mi-a spus
că mi interzice o' cunos pe Colette Bouteau. I-am
H. Filla

Telefonat lui Madison și întăluirea proiectată pentru dăruirea
amiază aceleiași zile, n-a mai avut loc. —

În toamna anului 1945, Colette Ponteau m-a telefonat
și a venit la mine la birou (Cred că în prealabil am
cerut autorizația lui Mihai Simion). Mi-a spus că a
cumpărat pentru Madison un serviciu de cafea neagră
dar nu are banii necesari ca să-l achite și m-a rugat
să-i împrumut 100.000 lei pe care Madison urma să mi-i
înapoieze prin Hall. I-am dat banii și am invitat-o
să vie la Universitate unde peste câteva zile trebuia
să-mi treacă teza de doctorat. A fost la Universitate și am
schimbat câteva cuvinte. De atunci n-am mai văzut-o.
Asupra profesiei Colette Ponteau am aflat dela Madison
și apoi dela Petre că este avocat. Dela dănaș am
aflat, când a fost la mine la birou, că este și pianistă.
Dela mi se pare că tot ea mi-a spus că lucrează pe
la încălțăminte P.N.T. Dela Petre am aflat lucruri
foarte rele asupra moralității Colette Ponteau.
Nu știu unde locuiește.

Aceasta mi este declarația pe care o dau, sustin și semnez
personal.

A. Ziller

1 Decembrie 1951.

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901, în comuna Tg. Frumos Iași, profesor universitar, fiul lui (+) Carol și (+) Roza, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu Nr. 2, în prezent reținut, asupra celor întrebate declar următoarele:

Întrebare:

Arătați amănunțit în ce a constatat atitudinea lui PATRASCANU față de P.C.R.?

Răspuns:

În Oct. 1944, PATRASCANU mi-a spus furios "Aici nu trebuie partid comunist, ci muncitoresc. Să plece numai rușii de aici și știu ce am de făcut!". Această expresie definește clar poziția lui PATRASCANU față de partidul de tip leninist-stalinist, el nu dorea un partid P.M.R. de tip monolitic, ci un nou P.S.R. La plecarea Armatei Roșii din țară el vroia să spargă partidul. -

Deși în vremea conferinței din Octombrie 1945, mi-a spus bucuros: "S'a făcut mare partidul nostru!", antipatia față de partid nu i-a părăsit. În 1946 la Paris și apoi în 1947 la București, mi-a spus: "E totuși partidul nostru de 25 ani". Pentru cine știe să citească în cuvintele hermetice ale lui PATRASCANU, aceasta exprimă aceiași repulsie față de partid, plus resemnarea de^a nu putea face ceva contra lui. Deabia în August 1947, îmi spune: "Este un an de când sunt un bun membru de partid", pentru ca în Ianuarie 1948 să-mi spună: "Nu mai pot! Mi-i scârbă, mi-i scârbă..." Prin urmare, la Paris PATRASCANU hotărâse să redevină un bun membru de partid, dar în Ianuarie 1948, vechea ură îl cuprinsese din nou.

Dece ura PATRASCANU P.C.R. și dorea să-l spargă? În toamna anului 1944, în C.C. s'a pus problema preluării puterii politice, adică formarea unui guvern sub control P.C.R. În acel moment PATRASCANU propune la partid un guvern care să reprezinte "întreaga burghezie sau majoritatea ei". Mie acasă mi-a spus că dorește guvern Bloc Național, adică un guvern în care

P.C.R. ar fi avut un rol de subaltern. Această evoluție a avut-o în cap tot timpul din 1944 până în 1947. În adevăr, în toamna 1947, când i-am spus că în locul lui TATARASCU ar fi fost mai buni "bătrânii liberali", mi-a răspuns: "Te înșeli! Tot Blocul Național a fost cea mai bună soluție".

În cursul anului 1945, când la Partid s'a pus problema pe care atitudinii noastre față de țărănime, PATRASCANU cere să colaborăm "cu întreaga țărănime sau cea mai mare parte a ei" mie acasă mi-a spus însă că nu dorește să fie și la noi ca dincolo "adică în U.R.S.S. pentru că-i este milă de țărani și intelectuali". -

În ziua de 6 Martie 1945, PATRASCANU mi-a spus că "acum începe și la noi ca dincolo". Asta arată repulsia lui PATRASCANU față de dictatura proletariatului condusă de P.C.R.

Poziția lui PATRASCANU față de U.R.S.S. am analizat-o în altă parte. Atunci când mi-a spus "tu n'ai înțeles încă că noi suntem niște quislingi", el mi-a definit indirect P.C.R. ca un partid din trădători față de poporul român. După discursul dela Cluj, mi-a spus că nu-și va face autocritică cerută de partid. Deci în mintea lui, discursul nu era o greșeală, ci un element dintr'un plan mai mare. În 1945 și 1946, când i-am vorbit de necesitatea naționalizării mi-a spus că este contra pentru că "nu are cine să conducă întreprinderile". De mai multe ori în cursul anilor 1945-1947 mi-a spus indignat, vorbind de conducătorii Partidului: "Numai la poliție le e capul". De pildă în iarna 1946/47 după o masă la TEOHARI GEORGESCU unde se discuta despre măsurile ce trebuiesc luate pentru a preveni agitații reacționare în masse, mi-a spus: GHITA (GHEORGHIU DEJ), i-a atras atenția lui TEOHARI GEORGESCU să aibă suficiente trupe în orașe. Este ca pe vremuri! O altă dată l-am întrebat dacă organizațiile subversive descoperite au avut vre-o activitate. Mi-a răspuns: "Aș de unde! E ca pe vremuri cu noi. Nu fac nimic, îi arestează și-i condamnă!". În 1947 când au fost arestați maniștii, mi-a spus: "ANA (ANA PAUKER) mi-a spus că trebuiesc arestați vre'o 2000 de oameni ca să putem face ce vrem!". Asemenea observații împotriva aparatului represiv și al politicii progresiste a Partidului le-a făcut de multe ori. -

Atitudinea lui față de democrația burgheză s'a reflectat în mai multe observații. De exemplu în primăvara anului 1946, când făcea legea electorală, mi-a cerut să dovedesc că legea propusă de dânsul cuprindea principiul primei. Atunci mi-a spus: "TATARASCU vrea o lege cu primă mare. Nu vrem asta". Când

s'a întors de la Budapesta în Ianuarie 1948, mi-a spus: "Acolo nu-i ca la noi. Nu se controlează ce se vorbește la radio, sunt ziare străine..." De mai multe ori am vorbit despre necesitatea de a lăsa libertatea de a scrie și vorbi și am fost amândoi de acord că este necesară.-

Poziția lui în filozofie era alta decât cea arătată în public. De pildă când scria Tendințe și curente în filozofia românească" mi-a spus: "Materialismul dialectic este numai o metodă nu și o concepție".-

Prin urmare, PATRASCANU era din punct de vedere ideologic un anticomunist.-

În ce privește atitudinea lui PATRASCANU față de hotărârile P.C.R. semnalez: sabotarea nunții lui EMIL BODNARAS, întâlnire cu DURMA, întâlnirea cu MADISON, întâlnirea cu VISOIANU, sensul acestora este cunoscut și nu voi reveni. Acestea și altele sunt acte politice grave. Există însă la PATRASCANU o mulțime de acte mărunte care arată dorința lui de a face ceva contra partidului. De pildă pe mine mă sfătuiește să nu cer autorizația Partidului de a intra la Universitate, iar atunci când la lecția inaugurată am mulțumit guvernului de largă concentrare, mi-a spus: "Dece le-ai mulțumit? Nu ei te-au făcut ce ești!". În vara anului 1946 i-am povestit că I. CHISINEVSCHI mi-a cerut în numele partidului un credit de 2 miliarde lei, pe care eu îl consideram inutil. Mi-a spus: "Să nu-l dai!"

PATRASCANU urăște de moarte pe ceilalți conducători ai Partidului, le găsește numai păcate și nu ascunde față de mine ura lui împotriva lui GHEORGHIU DEJ, ANA PAUKER, BODNARAS, VASILE LUCA. Împotriva PATRASCANU are o bună părere despre TATARASCU care "iubește poporul".-

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, fără a fi silit de cineva.-

ss. H. Zilber

5 Februarie 1952.-

118/4
4/8

Declarație

Salesianul Zilber Hubert, născut la 14 oct. 1901, în com. Șig. Nouă, Șig., profesor universitar, fiul lui (+) Carol și (+) Roza, ca ultimul domiciliu în București, Str. Dăncuș după 2, în prezent rămânând, ocupă celor întrebați, deilor următoarele:

Intrebare Anăstol' amănunțit în ce a constat atitudinea lui Patrascanu față de P.C.R.

Răspuns În octombrie 1944, Patrascanu mi-a spus furios: „Păi am trebură partid comunist, ci unuștrou. Să plece numai lași de aici și alții ce au de făcut!”. Această expresie deficiente clar papistia lui Patrascanu față de partidul de tip leninist-stalinist, el un dănea un partid P.M.R. de tip monoteistic, ci un rus P.S.R. - La plecarea Anăstol' Roșii din țară el oare să spargă partidul. -

Și la Orașul Conferinței din octombrie 1945, mi-a spus furios: „S'a făcut mare partidul nostru!”, anticipația față de partid sau la părăsire. - În 1946 la Paris și apoi în 1947 la București, mi-a spus: „E totuși partidul nostru de 25 ani?”. Pentru cine dă să citească în curiozitate hermetică ale lui Patrascanu, acestă expresie ociașă repulsie față de partid, plus rezervarea de a nu putea face ceva contra lui. - De altă în August 1947, mi-a spus: „Este un an de când sunt un bun membru de partid”, pentru că în Januie 1948 se va spune: „Nu mai pot! Mi-i scribi, mi-i scribi...”. - Prin urmare, la Paris Patrascanu hotărâre să redea un bun membru de partid, dar în Januie 1948, vechea ură îl cuprinsese din nou. -

De ce a ura Patrascanu P.C.R. și dăna să spargă? În

107
Tomașcu anului 1944, în C.C. s'a pus problema ~~finalității~~
pentru politică, adică formarea unui guvern sub control P.C.R.
În acel moment Patrascanu propunea la Partid un guvern
care să reprezinte în întreaga lor înțelegere sau înfaptitate a. Miș
acelor mi-a spus că dorate guvern BNR Național, adică
un guvern în care P.C.R. ar fi avut un rol de subalterne.
Acum soluția a avut-o în cap tot timpul din 1944 pînă
în 1947. În adăvăr, în toamna 1947 când i-am spus că
în locul lui Tătărescu ar fi fost mai buni „bătrâni liberi”.
mi-a răspuns: „Te înșeli! Tot Bloul Național a fost
cea mai bună soluție!”. -

În cursul anului 1945 când la Partid s'a pus problema
față de atitudinile noastre față de țărăniștii, Patrascanu care
să colaborăm cu întreaga țărăniștie sau cea mai mare
parte a ei. Miș acelor mi-a spus că un dorate să
fi la noi ca pliocolo, adică în U.R.S.S. pentru că-i este
mili de țărani și intelectuali... -

În ziua de 6 mai 1945, Patrascanu mi-a spus că, acum începe
și la noi ca diocolo. Asta arată repulsiia lui Patrascanu
față de dictatura proletariatului condusă de P.C.R. - -

Legătura lui Patrascanu față de U.R.S.S., am analizat-o
în alta parte. Atunci când mi-a spus „te n-ai înțeles încă
cu noi dintr-un niste quibling?”, el mi-a definit indirect P.C.R.
ca un partid care face trăsături față de Poporul Român. -
Când după discursul dela Cluj, mi-a spus că mi-ș în face
autocritica erorilor de partid. Deci în mintea lui, discursul
nu era o greșală, ci un element dintr-un plan mai mare. -

În 1945 și 1946 când i-am vorbit de necesitatea naționalizării
mi-ș spus că este erorile pentru că „eu are cine să conducă întreprind
de mai multe ori în anul anilor 1945-1947, mi-a spus
indignat, vobid de construcții Partidului: „Numai la politică
la e capul”. De pildă în ianuar 1947, după o masă la
Teohari Gheorghe unde se discutase despre mărirea ce trebuiesc
luate pentru a preveni agitații reacționare în masă, mi-a
spus: „Gheorghe (Gheorghe Dej), i-a atras atenția lui Teohari Gheorghe

5
să aibă suficiente trupe în oraș. Este ca pe vremea! "Alți
dato l-au întrebat dacă organizațiile subversive descoperite
au avut vre-o activitate. Mi-a răspuns: „Aș de unde! E ca pe
vremea cu noi. Mi faci primu, îi arestează și-i condamnă!". În
1947 când au fost arestați muncii, mi-a spus: „Ama (Ana
Pauker) mi-a spus că trebuie arestați în-o Zăo de oameni
ca să putem face ce vrem!". ~~Pravda...~~ De asemenea alături
împotriva aparatului regresiv și al politicii regresive a Partidului
le-a spus făcut de multe ori. -

Atitudinea lui față de democrația burgheză s'a reflectat în
mai multe observații. De exemplu în luna primăriei anului
1946 când făcea legea electorală, mi-a cerut să discutăm cu
legea propusă de dănușul cuprindea principiul primu. Atunci
mi-a spus: „Tătarăden vrea o lege cu primu mare. Deu nu
vrem astu". Când o'a întors dela Budapesta în decembrie 1947

mi-a spus: „Acelu mi-i ca la noi. Nu se controlează ce se
vorbește la radio, sunt grave străine...". De mai multe ori
am vorbit despre necesitatea de a lăsa libertatea de a scrie și
vorbi și am fost amănunțit de acord că trebuie este necesar. -

Profesia lui în filosofie era alta decât cea creată în public.
De pildă când scria „Tendințe și curente în filosofie nouă"
mi-a spus: „Materialismul dialectic este numai o metodă,
nu e o concepție". -

Prin urmare, Patrascanu era din punct de vedere ideologic un
anticomunist.

În ce privește atitudinea lui Patrascanu față de histonile
P.C.R. revitalize: relatarea noastră lui Linu Bodiușan, întrebare
cu Duran, întrebare cu Madson, întrebare cu Vîșniac. Senzual
acestea este cunoscut și nu mi revine. - ~~Tendințe~~ Acestea
și altele sunt acte politice grave. Există însă la Patrascanu
multitudine de acte minore care arată dorința lui de a
face ceva contra Partidului. De pildă pe mine m'a sfătuit
să nu cer autorizația Partidului de a intra la Universitate
iar atunci când la lecția inaugurală am mulțumit
Guvernului de largi concedii, mi-a spus: „De ce de-a"

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901, în comuna Tg. Frumos, Iași, profesor universitar, fiul lui (+) Carol și (+) Rosa, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu nr. 2, în prezent reținut, asupra acestor întrebări declar următoarele:

Întrebare:

Care au fost împrejurările mesle ce au dus la întâlnirea d-lui LENA CONSTANIE cu MADISON și ROBERTS, ce scop a avut și cum a decurs această întâlnire?

Răspuns:

Cu 3-4 săptămâni înainte de a părăsi țara, adică în a doua jumătate a lunii Iulie 1945, MADISON mi-a spus că a văzut diverși oameni politici, printre cari pe VASILE LUCA. MADISON mi-a spus că din înțelegerea cu acesta a rămas cu impresia că Partidul nu vrea în realitate să aibă relații efectiv bune cu Statele Unite, ci numai relații formal bune. În urma acestei afirmații, n'am gândit să-l povățuiesc pe PATRASCANU să-l vadă pe MADISON pentru ca prin acesta să comunice Departamentului de Stat că el nu este de acord cu VASILE LUCA, adică cu Partidul și că el este pentru relații efectiv bune (economice și politice) cu Statele Unite. Ideile pe care i-le expusesem anterior și cu care-l cheasam de acord. Tîm să precizes că și în cazul când MADISON nu ar fi rămas cu o impresie rea în urma discuției cu VASILE LUCA, tot i-ași fi propus lui PATRASCANU să-l vadă, deoarece atât eu cât și el eram convingți că Partidul nu dorește în realitate să aibă relații economice și politice bune cu Statele Unite. M'am gândit să-l povățuiesc pe PATRASCANU să vorbească cu MADISON pentru ca acesta, raportînd Departamentului de Stat, să se știe acolo că în cazul când Statele Unite ar vrea să întreprindă ceva în România, PATRASCANU ar fi de acord și ar putea susține o inițiativă americană, în cadrul Partidului și Guvernului.-

Până în momentul când mi-a trecut prin cap ideea să-i propun lui PATRASCANU să-l vadă pe MADISON, i-am vorbit în câteva rânduri despre punctul meu de vedere asupra relațiilor cu Statele Unite. Astfel i-am vorbit despre raportul internațional de forțe care este în favoarea Statelor Unite și opiniam că: în ce ne privește, trebuie să admitem sistemul porților deschise, acceptând intrarea capitalului internațional, american în speță, fiind gata la concesiuni, cu condiția păstrării posturilor de comandă cucerite la 6 Martie 1945, adică Ministerul de Interne, Ministerul de Justiție și Ministerul de Război (sau dezarmarea armatelor). Chiar și în condiții economice mai grele, încă aș dorea necesar importul capitalului american. Acesta urma să fie făcut pe bază de concesiuni în economia națională sau pe gaj de aur. Deasemenea m'am gândit și la import de mărfuri americane prin vânzare de aur.-

Știam că americanii nu vor acorda credite și nu vor face investiții fără garanții politice. La aceasta spuneam că putem ceda orice în afară de posturile de comandă cucerite la 6 Martie 1945. Mă gândeam că pentru a stimula venirea capitalului american în România, acesta trebuie să fie garantat prin respectarea unui minim de libertăți burghezo-democratice și totodată prin luarea unor măsuri care să întărească încrederea Statelor-Unite că eventualele angajamente luate față de aceasta vor fi respectate. Îl credeam de acord pe PATRASCANU cu cele de mai sus pentru că niciodată nu m'a contrazis și mai cu seamă pentru că știam atitudinea lui antisovietică și antivrusă (pe plan naționalist). În ce mă privește, deosebit de PATRASCANU care nu dorea intrarea noastră în sfera de influență sovietică, eu doream ca România să nu intre complet în sfera de influență sovietică. Totodată, atât eu cât și Patrascanu nu doream importul "climatului sovietic". În acelaș timp, prin concurența americană în România speram să pun U.R.S.S. în poziția de a face un efort economic mare în sensul de a avea un export de calitate și prețuri convenabile și de a face investiții la sovroame.-

La o zi sau două după ce am vorbit cu MADISON, m'am dus la PATRASCANU acasă. Cred că era într-o după amia-

să.Bram singuri în biroul lui PATRASCANU.I-am spus cele auzite dela MADISON precum și propunerea mea de a-l vedea pe acesta.Indiferent de cuvintele utilizate de mine,conținutul lor era următorul:"MADISON pleacă cu impresia că Partidul nu dorește decât relații diplomatice formale cu Statele Unite. Tu trebuie să-i spui că nu ești de acord cu această linie a Partidului și că dorești efectiv relații economice și politice bune cu Statele Unite.MADISON va comunica aceasta Departamentului de Stat. Este bine să se știe acolo că tu ai altă părere decât Partidul și este în interesul tău ca acolo să existe o bună părere despre tine.Raportul internațional de forțe este în favoarea Statelor Unite și nu are sens să mergem pe linia Partidului.-

În cursul anului 1945,am avut mai multe discuții secrete cu PATRASCANU,discuții în care i-am spus părerea mea despre raportul internațional de forțe și despre dorința mea de a nu intra complet în sfera de influență sovietică. De pildă discuția premergătoare întâlnirii cu DURMA face parte din această categorie. De aceea,neexprimate în cuvinte dar subînțelese și înțelese de PATRASCANU erau frazele: "Noi trebuie să avem relații bune economice și politice cu Statele Unite,pentru că altfel intrăm complet în sfera de influență sovietică,ceea ce nu doream nici unul și nici altul Prin prezența capitalului american s'ar menține un minim de libertăți burghezo-democratice care ar împiedica importul climatului sovietic. Dacă americanii vor să întreprindă ceva este bine să știe că se pot sprijini pe tine. Tu trebuie să dai a înțelege americanilor că pot conta pe sprijinul tău". Din discuțiile anterioare cu PATRASCANU,din atmosfera care era între noi,aveam convingerea că PATRASCANU gândește la fel ca mine și a înțeles sensul antipartinic și antisovietic al propunerii mele. În adevăr nu m'am înșelat. După câteva momente de ezitare,PATRASCANU a acceptat întâlnirea propusă. Din faptul că PATRASCANU a ținut ca înțelegerea să fie secretă,rezultă nu numai că el gândea ca mine,dar era de acord cu propunerea mea. În plus mai aveam în general o atitudine dușmănoasă față de Partid și URSS, așa încât cele de mai sus corespund în totul atitudinii noastre.-

CĂ PATRASCANU nu dorea intrarea României în sfera de influență sovietică, aceasta rezultă din următoarele: În vremea ilegalității (Iulie sau August 1944), vorbind despre o eventuală intrare a României în U.R.S.S. mi-a spus: "Mai bine țară liberă decât provincie la margine de imperiu". În toamna anului 1944, mi-a spus că ar dori prezența unor trupe anglo-americeane în țară pentru a modera atitudinea membrilor din C.C. Tot în toamna anului 1944, mi-a spus indignat că ANA PAUKER dorește atașarea Moldovei la Ucraina. De mai multe ori în cursul anului 1945, mi-a spus că membrii C.C. nu așteaptă decât hotărârile "Rugilor" și nu se sfătuiesc decât cu dâgii. În Martie 1945 a fost de acord cu mine să-i vorbim lui DURMA pentru a împiedica monopolizarea comerțului nostru exterior de către URSS.-

În ce mă privește, în afară de propunerea de a-l vedea pe DURMA, nu-mi amintesc să-i fi spus vre'odată lui PATRASCANU ceva din care să rezulte că nu doresc intrarea noastră completă în sfera de influență sovietică (propunerea de d-l vedea pe DURMA conținea însă evident această dorință a mea). Totuși, din întreaga atmosferă dintre noi, precum și din propunerea mea de a face cunoscută Departamentului de Stat dorința lui și a mea ca să întreținem relații efectiv bune cu Statele Unite, rezultă neîndoelnic cele subliniate mai sus, ca "subînțelese și înțelese" de PATRASCANU.-

Cu privire la "climatul sovietic" am vorbit cu PATRASCANU de mai multe ori în cursul anului 1944/45 și amândoi am fost de acord că acesta consta în teama de a nu greși față de linia Partidului: în vorbă, în scris sau fapte din cauza sancțiunilor polițienești și că acest lucru era o frână în calea socialismului. Frica mea și a lui PATRASCANU de acest "climat sovietic" era însă determinată și de faptul că noi doream libertatea de a scrie, vorbi sau făptui și în afara liniei Partidului, deși știam că acesta era în contrar intereselor socialismului. Aceasta era tendința noastră burghezo-democratică antisocialistă.-

În mintea mea, ideea de a-i propune lui PATRASCANU să spue că el nu este de acord cu Partidul în ce privește relațiile noastre cu Statele Unite, a avut ca scop să semna-

leze Departamentului de Stat nu este ca ceilalți conducători comuniști, ci unul care dorește relații bune nu numai cu URSS, dar și cu Statele Unite. Că PATRASCANU a înțeles aceasta nu am avut și nu am nici o îndoielă, deoarece mi-a răspuns: "Dar ăsta n'are să vorbească?".

Consideram că este în interesul lui PATRASCANU ca el să fie bine văzut la Departamentul de Stat, pentru că în cazul unei intervenții active a Statelor Unite în România, el să fie exponentul acestei politici în rândurile Partidului și Guvernului.-

Din cele de mai sus rezultă intenția noastră ca PATRASCANU să facă în fond o ofertă de principiu la colaborarea cu americanii peste capul Partidului, în scopul creșterii unor relații economice și politice între România și Statele Unite, într'un moment când eram convins că Partidul și U.R.S.S. nu doresc aceasta. Rezultă mai departe că PATRASCANU urma să asigure indirect Departamentul de Stat că poate conta pe sprijinul său în sânul Partidului și Guvernului pentru a schimba linia Partidului față de Statele Unite.-

În urma propunerii mele, PATRASCANU mi-a răspuns: "Bine, am să-i spun ceva. Dar ăsta n'are să vorbească?". De aici rezultă că avea de spus ceva grav, că întâlnirea trebuia să fie secretă și că în fond este de acord cu propunerea mea. Eu l-am asigurat că MADISON nu va vorbi, iar PATRASCANU mi-a spus să organizez pentru aceeași seară întâlnirea dela LENA CONSTANȚE.-

Prin urmare, secretul întâlnirii nu este datorat secretomaniei lui PATRASCANU, ci înțelegerii noastre că va comunica, prin MADISON, Departamentului de Stat, ceva potrivit liniei Partidului. Prin aceasta, întâlnirea cu MADISON era începutul unei acțiuni antipartinice.-

Deoarece PATRASCANU mi-a cerut ca întâlnirea să fie secretă, am organizat-o după toate regulile conspirative. După ce m'am înțeles cu LENA CONSTANȚE, am chemat la mine pe MADISON care a venit cu ROBERTS. Le-am spus că am aranjat o întâlnire cu PATRASCANU și i-am rugat să păstreze discreție asupra celor ce se vor discuta deoarece întâlnirea trebuia să rămâie secretă. Prin urmare, MADISON știa că nici eu nu

voi comunica nimic serviciului nostru de contrainformații cu care trebuia să bănuiască că sunt în legătură și nici Partidului. Deasemeni știa că nici PATRASCANU nu va comunica nimic Partidului sau Guvernului.-

Eu, MADISON și ROBERTS am venit la LENA CONSTANȚE pela ora 8,30 seara. Ne-a deschis LENA CONSTANȚE, care a rămas în altă odaie. La vre-o câteva minute după noi, a venit PATRASCANU. După ce am făcut prezentările, PATRASCANU a vorbit timp de 8-10 minute în românește și eu am tradus în englezește. Am început traducerea prin cuvintele: "Spuneți Departamentului de Stat", cuvinte pe care PATRASCANU mi le-a pronunțat. Deși nu-mi amintesc textual cuvintele spuse de PATRASCANU, totuși în acea seară am avut impresia că, în esență, PATRASCANU a spus cele convenite anterior între noi, deși utilizând cuvinte generale și termeni vagi. Atât de puternică a fost acea impresie încât dăinue și astăzi în mine. Asupra sensului celor spuse de PATRASCANU lui MADISON nu am avut și nu am vre-o îndoielă. Aceasta era ca și cum ar fi zis: "Eu nu sunt ca ceilalți conducători ai Partidului; eu sunt și cu americanii", adică semna la Departamentului de Stat, că dănsul se poate discuta altfel decât cu ceilalți conducători. Era deci o ofertă principială la colaborare peste capul Partidului, colaborare al cărei spirit trebuia să fie antipartinic și antisovietic. Aceasta rezultă atât din discuția prealabilă dintre mine și PATRASCANU, cât și din cele spuse de acesta lui MADISON.-

MADISON și ROBERTS au înțeles desigur aceasta, deoarece în ochii lor inițiativa întrevederii și a secretului, au pornit dela mine și PATRASCANU, iar eu am început traducerea cu "Spuneți Departamentului de Stat" cuvinte pe cari ei le-au atribuit d-lui PATRASCANU.-

Nu m'am gândit niciodată la un plan concret cu privire la eventuale negocieri cu americanii, peste capul Partidului. Dacă s'ar fi ajuns la aceasta ași fi reflectat atunci ce am de făcut. În conștiința mea, întâlnirea MADISON-PATRASCANU, precum și fondul discuției cu ocazia acelei întâlniri, au constituit în ce mă privește, începutul unui act de trădare față de Partid și de Stat, precum și exteriorizarea faptică a atitudinii mele dușmănoase față de U.R.S.S.

Aceasta îmi este declarația, pe care o dau, susțin și semnez propriu.- ss. H. Zilber

5.II.1952.-

Declarație

Subsemnatul Ziller Herbert, născut la 14 oct. 1901, în com. Tg. Frumos, Jari, profesor universitar, fiul lui (1) Carol și Roze, cu ultimul domiciliu în București, Str. Dimitrie Dupaș, în prezent reșind, asupra celor întrebate declar următoarele:

Întrebare Care au fost împrejurările reale ce au dus la înțelegerea dela Sena Constanta cu Madison și Roberts, ce scop a avut și cum a decurs această înțelegere?

Răspuns Cu 3-4 săptămâni înainte de a părăsi țara, adică în a doua jumătate a lunii Iulie 1945, Madison mi-a spus că a văzut diversi oameni politici, printre cari pe Vasile Luca. Madison mi-a spus că din înțelegerea cu acesta a rămas cu impresia că Partidul are mai în realitate o altă relație efectiv bună cu Statele - Unite, ci numai relații formale bune. În urma acestei afirmații, m-am gândit să-l povățuiesc pe Patrascanu să-l vadă pe Madison pentru a-și arăta să comunice Departamentului de Stat că el nu este de acord cu Vasile Luca, adică cu Partidul și că el este pentru relații efectiv bune (economice și politice) cu Statele - Unite, idae pe care i-o exprimaseram anterior și cu care-l credeam de acord. Tău să fie, ci și în cazul când Madison nu ar fi rămas cu o impresie rea în urma discuției cu Vasile Luca, tot i-ar fi propus lui Patrascanu să-l vadă, de oarecât el cu cât și el crede conștient că Partidul are dintr-o în realitate o altă relație economică și politică bună cu Statele - Unite. M-am gândit să-l povățuiesc pe Patrascanu să vorbească cu Madison pentru acesta, raportând Departamentului de Stat, să se știe

acolo că în cazul când ² Statele - Unite ar veni să întreprindă
ceva în România, Patrascanu ar fi de acord și ar putea
sustine o inițiativă americană în cadrul Partidului
Guvernului.

Până în momentul când mi-a trecut prin cap ideea să-i
propun lui Patrascanu să-l vadă pe毛主席, i-am vorbit
în câteva rânduri despre punctul meu de vedere asupra relațiilor
cu Statele - Unite. Astfel i-am vorbit despre raportul interstițial
de fapt care este în fațada Statele - Unite și opinasem că,
în ce ne privește, trebuie să admitem sistemul portilor deschise,
acceptând intrarea capitalului internațional, american în special,
fiind gata la emersiuni, cu creditele păstrării porturilor de
comandă cucerite la 6 Martie 1945, adică Ministerul de Interne,
Ministerul de Justiție și Ministerul de Război (sau dezarmarea armatei).
Chiar și în condiții economice mai grele încă credeam necesar
în portul capitalului american. Acesta urma să fie făcut pe
bază de emersiuni în economia națională sau pe bază de aur. De
aceiași m-am gândit și la import de mărfuri americane prin
vânzare de aur.

Știam că americanii nu vor acorda credite și nu vor face înaltă
față garanții politice. La aceasta opinasem că puteam cere
orică în afara de porturile de comandă cucerite la 6 Martie 1945.
Mi se gândeam că pentru a stimula venirea capitalului american
în România, acesta trebuia să fie garantat prin respectarea unui
minimum de libertăți borghize - democratice și tot adătuți fărâșuri
mari măruri care să întărească încrederea Statele - Unite că
eventualele angajamente luate față de acesta vor fi respectate.
El credeam de acord pe Patrascanu cu cele de mai sus
pentru: intrare în noua contrapartidă și mai cu seamă pentru
stăruință atitudinea lui antisovietică și antirusă (pe plan naționalist).
În ce mi se privește, de cel al Patrascanu care nu dorea intrarea
noastră în sfera de influență sovietică, eu doream ca România să
nu intre complet în sfera de influență sovietică. Tot adătuți, atât eu
cât și Patrascanu am dorim în portul „climatului sovietic”. În
acele timpuri, prin concursul american în România speram
să facem U.R.S.S. în poziție de a face un afat economic mare.

H. Filles

În sensul de a avea un export de calitate și prețuri convenabile
și de a face investiții la Sovoare. -

128

La o săptămână după ce am vorbit cu Madison, m-am
dus la Patrascanu acasă. Crede că era puțin o săptămână
era singur în biroul lui Patrascanu. S-au spus cele auzite de la
Madison precum și propunerea mea de a-l vedea pe acesta.
Indiferent de curiozitatea obișnuită de mine, conștientul lui era
urmat de: „Madison pleacă cu impresia că Partidul nu dorește
deci relații diplomatice formale cu Statele - Unite. Tu trebuie
să-i spui că nu ești de acord cu această linie a Partidului
și să-l convingi schimbând relații economice și politice între Statele
Unite. Madison va comunica această departamentului de Stat.

Este bine să se știe acolo că tu ai altă părere decât Partidul
și este în interesul tău ca acolo să existe o bună părere
despre tine. Raportul internațional de forțe este în favoarea
Statelor - Unite și nu are sens să mergem pe linia Partidului.
În cursul anului 1945 am avut mai multe discuții sale
cu Patrascanu, discuții în care i-am spus părerea mea
despre raportul internațional de forțe și despre dorința mea
de a me intra complet în opera de influențare sovietică. De
pildă discuția premergătoare întâlnirii cu diverse forțe parte
din această categorie. De aceea, negocierile în curinte
dar subtile și înțelegeri ale Patrascanu erau fragile: „
Nu trebuie să avem relații bune economice și politice
cu Statele - Unite, pentru că altfel intrăm complet în opera de
influențare sovietică, ceea ce nu dorim nici unul și nici altul.
Pui prețuri capitalului american și ar menține un minim
de libertate burgheză - democratică care ar împiedica raportul
climatic sovietic. Deci americanii vor să împiedice ceea ce
bine să știe că se pot sprijini pe tine. Tu trebuie să dai o înțelegere
americanilor că se pot sprijini pe tine. Conța pe sprijinul tău.
Din discuțiile anterioare cu Patrascanu, din altele care era
într-o măsură, aveam conștientizarea că Patrascanu gândea că felul
mău și a înțelegerii sensul antiportiv și auto-sovietic al propu-
nute. În adevăr nu mă am înșelat. - După câteva momente
de efort, Patrascanu a acceptat înțelegerea propusă. Din faptul
că Patrascanu a înțeles că înțelegerea să fie sovietică, rezultă un
H. Fells

meuă cu el gândeă ca mine, dar era de acord cu program
mea. În plus noi aveam în general o atitudine deprimantă
față de Partidul U.R.S.S., așa încât cele de mai sus erau
în totală contradicție noastră. [Ca Patruscan eu dădă intrare
României în sfera de influență sovietică, aceasta rezultă din
unul dintre. În volumul Legatului (Iulie sau August 1944),
vorbind despre o eventuală intrare a României în U.R.S.S.,
mi-a spus: "Mai bine lasă liberă decât provincie la mână
de imperiu". În toamna anului 1944, mi-a spus că ar dori să
nuo trage anglo-americani în țară pentru a vedea situația
membrilor din C.C. Tot în toamna anului 1944, mi-a spus că
îndignat că Mrs. Parker dădă atenția lui Moldovei la Ucraina.
De mai multe ori în cursul anului 1945, cu membrii C.C. eu
am discutat despre situația Rusiei și eu se opăreau deocă eu dădă.
În martie 1945 a fost de acord ca mine să-i scriu lui Druma
pentru a împiedica monopolizarea conștiinței noastre externe de
către U.R.S.S.

În ce mi privește, în afară de propunerea de a-l vedea pe domnul
mi-am amintit și: în scris mi-a dat lui Patruscan că
care se referă la un dor de intrare noastră în sfera
de influență sovietică (propunerea de a-l vedea pe domnul
continuă să aibă această dorință a mea). Totuși, din
înțelegere amuzantă dintr-o parte și dintr-o altă propunere mea
de a face cunoscut. Departamentul de Stat dădă lui și a mea
ca să întărească relații afecțioase între noi și Statele Unite rezultă
mădușelă cele subliniate mai sus ca "inutilitate și inutilitate".
de Patruscan. -

Ca privire la "climatul sovietic" eu vultuă Patruscan de
mai multe ori în cursul anului 1944 și amintind am fost de
acord că acest climat în țara de a mi propriu față de linia
partidului. În viziune, în sens sau față de creșterea sancționării
politice și că acest lucru era o frică în calea socializării.
Prin urmare și a lui Patruscan de acest climat sovietic, era
său determinat și de faptul că noi dădă libertate de a fi
în viziune sau față de și în afară de linia partidului, deși și-au și
era contra interesele socializării. Acest eu tendință
noastră burghezo-democratică antisocialistă. -

5
În mintea mea, ideea de a-i propune lui Patroscanu
după ce el nu este de acord cu Partidul în ce privește relațiile
noastre cu Statul - Unite, a avut ca scop să demoleze
Departamentul de Stat sau este ca ceilalți conducători comuniști,
ci unul care domolește relații bune cu noi cu A.R.S.S., de
n'cu Statul - Unite. Cu Patroscanu o întelț această, sau am
am avut și un am mic o îndoielă, deoarece noi a răzvrăt:
"Dar asta n-are să umbrească?"

Consideram că este în interesul lui Patroscanu ca el să
fie bine vădit la Departamentul de Stat pentru în capul unei
intervenții active a Statului - Unite în România, el să fie reprezentat
acelor politici în rândurile Partidului și Guvernului.

Prin cele de mai sus refulă intenția noastră cu Patroscanu
să facă în fond o afecție de principiu la colaborare cu
amurcării pentru capul Partidului, în scopul creării unor
relații economice și politice între România și Statul - Unite,
într-un moment când eram convins că Partidul și A.R.S.S.
nu dădea aceasta. Refulă și mai departe cu Patroscanu

unul să angajeze indirect Departamentul de Stat și poate conti
pe sprijinul său în satul Partidului și Guvernului pentru
a schimba linia Partidului față de Statul - Unite.

În urma propunerii mele, Patroscanu mi-a răspuns: „Bine,
am să-i spun ceva. Dar asta n-are să umbrească?”. De aici
refulă că avea de spus ceva grav, că întelținea treburile să
fie secrete și că în fond este de acord cu propunerea mea. Eu
l. am arătat că Madison nu va umbri în Patroscanu mi-a
după să organizez pentru acționar seacă întelțirea de la
Constanta.

Prin urmare, secretul întelțirii nu este datorat secretismului
lui Patroscanu, ci întelțirii noastre cu el comună, prin
Madison, Departamentul de Stat, care protomina linia
Partidului. Prin această întelțirea cu Madison era începutul
unei acțiuni antigatruce.

De oare Patroscanu mi-a cerut ca întelțirea să fie secretă, am
organizat o disp. toate republike conspirative. După ce m-am
întelț cu Lena Constanta, am chemat la mine pe Madison
H. Hills

123

care a venit cu Robets. ⁶ Le-au spus că au arătat
interiorul cu Patroscam și i-au refuzat să poartă de sacie
asupra celor ce se vor distanța de varice infectioase teribile și
rămân secrete. Pui umare, Madison și-a căutat în un
comuni. Numele serviciilor noastre de contrainformații cu care
trăbău: și la urmă și sunt în legătură și nici Potidului. De
asemenea și-a căutat Patroscam și la urmă și nici Potidului
deu guvernului.

Eu, Madison și Robets am venit la Lema Constant pe la ora
8³⁰ seara. Ne-a deschis Lema Constant. Care a rămas în
altă odaie. La un-o căteva minute după noi, a venit Patroscam
după ce am făcut prezentările. Patroscam a solicitat timp de
8-10 minute în românește și eu am tradus în engleză.
Am început traducerea prin cuvintele: „Spuneți Departamentul
de Stat...”, cuvinte pe care Patroscam mi le-a promovat. De
mi-am amintit textual cuvintele spuse de Patroscam,
totuși în acea seară am avut impresia că, în esență, Patroscam
a spus cele convenite anterior între noi. Deci utilizând cuvinte
generale și termeni vagi. Alături de puterile a fost asea
un proces înalt dăruire și arde în mine. După servirea celor
spuse de Patroscam lui Madison mi-am avut și eu am mi-
industrial. Astea era, ce și acum ar fi așa: „Eu am sunt cu
cealaltă conducător ai Potidului; eu sunt și cu guvernarea”
; adică servirea Departamentului de Stat cu, cu deosebit
se poate distanța altfel decât cu cealaltă conducător. Era
deci o ofertă principală la colaborare peste capul Potidului,
colaborare a cărei spirit trebuie să fie autoproductiv și anti-
sovietic. Aceasta pe lângă alături din distanță prealabilă interioară
dintre mine și Patroscam cât și din cele spuse de restul lui.

Madison.

Madison și Robets au înteles degenere această de ordine în
ochii lor inițiative intervederi și a servitului, au primit de la
mine și Patroscam, dar eu am deapărat traducerea cu „Spuneți
Departamentul de Stat” cuvinte pe care ei le-au tradus
din Patroscam -

H. Filler

Eu m-am gândit încredut la un plan concret alu mîno
la eventuale negocieri cu americani; pe la capul Polidului: dar
s'ar fi ajuns la acestu az fi reflectat atun ce am de făcut. -
In constiinta mea, înalura Medisor - Patroscan spreun "i"
fundul discurii cu ocapia acelei tîtului: au constituit în ce un
primeste, începutul unui act de trădare de Polid & Stat spreun &
actiunea faptică a alitudinea mele descurioasa fati de
U. R. S. S.

Deci este declaratio pe care o dau, bretea m' deunef pover

5 Februar 1952.

H. Zilber

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1903, în comuna Tg. Frumos Iași, profesor universitar, fiul lui + Carol și + Roza, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu Nr. 2, în prezent reținut, asupra celor întrebate declar următoarele:

Întrebare:

Arătați în mod amănunțit atitudinea antisovietică a lui PATRASCANU cunoscută de dvs.

Răspuns:

În Iulie sau August 1944, discutând cu PATRASCANU despre o eventuală intrare a României în U.R.S.S., acesta mi-a spus: "Mai bine țară liberă decât provincie la marginea imperiului", ~~și~~ Prin Urmare, PATRASCANU considera U.R.S.S. ca "un imperiu" și atașarea României la U.R.S.S. ca transformarea României într-o "provincie". Este punctul de vedere și terminologia oricărui antisovietic.-

În Sept. 1944, după întoarcerea lui dela Moscova unde fusese ca Președinte al delegației pentru negocierea armistițiului mi-a spus: "Am fost la Muzeul Revoluției în 1921: Era plin cu fotografii. L-am revăzut în 1932: Dispăruseră o parte din fotografii și apăruseră tablourile. L-am văzut acum (în 1944): Erau numai tablouri! Ce era Stalin în 1921? Un personaj de mâine zicea..."

Această observație mi-a spus-o din nou în 1945 și 1946. Ea arată sentimentul intim al lui PATRASCANU asupra Generalismului Stalin și a troțkisto-bunariniștilor. Ca și cum mi-ar fi spus: "I-a omorât pe toți ca să fie numai el pe toate tablourile!". În ziua de 6 Martie 1945, la observația mea "De aici încolo soarta noastră este pecetluită: problema este numai care ajunge întâi în Siberia!". PATRASCANU mi-a răspuns: "Acum începe ca dincolo. Să nu mai vorbiți, să nu mai criticați, să nu vorbești la telefon, s'o rupi cu VISOIANU....". Aceasta arată clar poziția lui PATRASCANU față de U.R.S.S., care în mintea lui este "dincolo" unde oricine este urmărit pentru critică și discuții, unde teroarea este fenomen permanent.

În Martie 1945, a fost de acord cu mine că "nu trebuie lăsat" ca U.R.S.S. să monopolizeze comerțul nostru exterior **pentru** aceasta ar fi însemnat intrarea noastră completă în

sfera de influență sovietică.-

În August 1945, la observația mea că anglo-americanii ar putea reuși să forțeze pe sovietici să abandoneze guvernul GROZA printră **raportul** internațional de forțe este în favoarea lor, mi-a răspuns: "Nu. Rușii au să le spun niște minciuni și n'are să se schimbe nimic". Lupta nu era deci între "sovietici" și "imperialiști" ci între ruși și niște oameni corecți care se lasă păcăliți de acești "mincinoși". Intreaga expresie și tonul de scârbă cu care a fost spusă arată sentimentele lui PATRASCANU față de U.R.S.S.-

În Iulie 1945, după aruncarea bombelor atomice la Hingima și Nagasaki, mi-a spus: "Rușii dacă aveau bomba atomică, o aruncău în Europa!". Cu alte cuvinte americanii civilizați, au aruncat-o numai asupra galbenilor, în timp ce "bestiile de ruși" o aruncau și asupra albilor!

În August 1945, după alegerile din Anglia i-am spus că acestea arată o schimbare profundă în mentalitatea proletariatului britanic care a votat împotriva "omului victoriei", a lui CHURCHIL și trăgeam concluzia că ar fi necesară o apropiere a Uniunii Sovietice de Anglia, împotriva Statelor Unite. Mi-a răspuns: "Mi-ar fi părut bine să iasă CHURCHILL ca să-i oprească pe ruși". Această frază arată clar dorința lui PATRASCANU de a-i vedea pe "ruși" în afară de Europa Occidentală. Nici un moment nu s'a gândit că este vorba de Armata Roșie care ocupa Europa pentru proletariatul european. În August 1945, PATRASCANU vota pentru CHURCHIL ca exponent al politicii antesovietice.

În 1945, într-o zi am observat că depe biroul său, dispăruse portretul tatălui său și aparuse un mic portret al Generalisimului STALIN. L-am întrebat ce înseamnă aceasta. Mi-a răspuns "Nu-mi place dar n'am ce face". "De seară vine la masă SUSAIKOFF...."

În Septembrie sau Octombrie 1945, întors dela Palat unde fusese să convingă pe rege să reia relațiile cu guvernul, mi-a spus furios: "Are dreptate! Dacă la TEO (TEOHARI GEORGESCU) în birou este numai tabloul în mărime naturală a lui STALIN!"

Această observație și cu același ton, mi-a făcut-o în 1946 și 1947. Ea arată clar sentimentul intim al lui PATRASCANU față de Generalisimul STALIN și față de Mihai.-

Spre sfârșitul anului 1945 l-am întrebat pe PATRASCANU ce vrea VASILE LUCA. Mi-a răspuns revoltat și resemnat: "Vrea ca până în trei ani să fie și la noi ca dincolo! Mi-i milă de țărani și intelectuali...." Acest răspuns arată oroarea lui

față de stările de "dincolo" din Uniunea Sovietică.-

În primăvara anului 1946, vorbind de cererile Comisiei Aliate de Control pe care eu le găseam nedrepte, mi-a răspuns: "Tu n'ai înțeles încă că noi suntem niște *quixotlingi*". Aceasta arată că PATRASCANU vedea U.R.S.S. ca Germania hitleristă.-

În vara lui 1946, mi-a spus furios: "Uf, nu-i pot suferi pe ruși! De nu i-ași mai vedea pe aici!". Este exact poziția oricărui naționalist român față de sovietici, care sunt "ruși".-

În cursul anilor 1945-1947, mi-a vorbit de rău pe generalul colonel SUSAIKOFF și pe ambasadorul KAFARADZE.-

În Decembrie sau Ianuarie 1948, întors dela Budapesta, mi-a spus revoltat: "CONSTANTA CRACIUN mi-a spus furioasă că la cinematografele când apare STALIN, lumea nu aplaudă". Aceasta arată sub altă formă sentimentul intim al lui PATRASCANU față de Generalisimul STALIN.-

Mai mult încă decât frazele spuse de PATRASCANU cu privire la U.R.S.S. merită reliefată întreaga atmosferă dintre noi când era vorba de URSS.- De pildă comentând cartea contrarevoluționarului BEUNHAM "Revoluția directorilor", ELENA PATRASCANU spune în prezența lui PATRASCANU și a mea: "BEUNHAM scoate în evidență ce știm. Constituția sovietică este cea mai democratică dar nu se aplică. Dreptul naționalităților, dreptul de azil...". Amândoi, PATRASCANU și cu mine tăceam.

Altădată, povestesc ce-mi spusese ILIE COSTANTINOVSKI că în URSS ziarele se cumpără pentru împachetat sau făcut țigări, că nimeni nu citește literatura de partid, că la trei oameni, unul este informator. PATRASCANU face un gest de scârbă.

În 1947 PATRASCANU mi-a făcut o observație antisovietică - textul nu-l mai țin minte - și eu i-am replicat: "Oricum ar fi, prin structura Uniunii este un stat socialist". Replica lui PATRASCANU a fost un gest parcă ar fi spus: "O fi, dar mie nu-mi place". Pot afirma fără posibilitate de replică, că în tot cursul anilor 1944-1947, n'am auzit din gura lui PATRASCANU un singur cuvânt favorabil Uniunii Sovietice. Toate cuvintele, toate gesturile totul era *impregnate* de spirit antisovietic.-

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin și semnez.

ss.H.Zilber

5.II.1952.-

Declarație

Interveniatul Ziller Herbert, născut la 14 oct 1902, în com.
 Tg. Jiu, Jiu, profesor universitar, fiul lui (+) Carol și Regina, ca
 ultimul domiciliu în București, Str. Dinu Nicușor, în prezent
 reținut, asupra celor întărite declar următoarele:
Intrebare Răspuns: În mod amănunțit atitudinea antisovietică a
 lui Patrușcanu evocată de sus.
Răspuns. În Iulie sau August 1944, discutând cu Patrușcanu despre
 o eventuală intrare a României în U. R. S. S., acesta mi-a spus:
 „Mai bine țară liberă decât provincie la raia lui Imperiu”.
 Prin urmare, Patrușcanu considera U. R. S. S. ca „un imperiu”.
 Și atâtașea României la U. R. S. S. ca transformarea României
 într-o provincie. El se permitea să se refere și terminologia sovietică
 antisovietică.
 În septembrie 1944, după întoarcerea lui de la Moscova unde
 fusese ca Președinte al Delegației pentru negocierile Armistitului.
 mi-a spus: „Am fost la Muzeul Revoluției. În 1921: Era plin
 cu fotografii. I-au rămas în 1932: Disparuseră o parte din
 fotografii și apăraseră tablouri. I-au rămas acum (în 1944): Erau
 numai tablouri! La era Italia în 1944? Un personaj de renume
 yuca ...”.
 Această declarație mi-a spus-o din nou în 1945 și 1946. Ea
 arată sentimentul intim a lui Patrușcanu asupra Generalatului
 Italian și a troțkisto-bucureniștilor. Ca și cum mi-a fi spus:
 „I-o omorât pe tot! Ce să fie numai el pe toate tablouri!”
 În ziua de 6 martie 1945, la declarația mea „de aici încolo
 soarta noastră este pecetluită: sovietizarea este numai care
 aprinde uită în Siberia!”, Patrușcanu mi-a răspuns: „Bună
 începe ca diavol. Să nu mai vorbim, și nu cutici, să nu vorbim

2

la telefon, s'a rugit cu "Mănușă" - - - "Aceasta arată clar
poziția lui Patrascau față de U. R. S. S., care în mintea
lui este "dincolo", unde viața este unuitor pentru cucerirea
dincului, unde traversa este fenomen permanent. -

În Martie 1945 a fost de acord cu mine că "multe lucruri lăsat",
ca U. R. S. S. să monopolizeze cucerirea noastră exterioară pentru
aceasta ar fi însemnat intrarea noastră completă în sfera
de influență sovietică. -

În August 1945, la observatia mea că anglo-americani au putut
veni să forteze pe sovietici să abandoneze General Grop
pentru a răspunde la întrebarea internațională de pace este în favoarea lor.
Mi-a răspuns: "Nu. Rușii au să le spună niste minime: p.
"n-are să se schimbe nimic". Lupta nu era deci între "sovietici"
și "imperialisti", ci între "Ruși" și "niste oameni mici care se
lasă păcăliți de acești minime". - Intrarea expresă în
tonul de război cu care a fost spusă arată sentimentele
lui Patrascau față de U. R. S. S.

În Iulie 1945, după aruncarea bombei atomice la Hiroshima
și Nagasaki, mi-a spus: "Rușii deci au aruncat bombe atomice,
o aruncare în Europa!". Cu alte cuvinte americanii cinstiți
au aruncat o muniție asupra galbenilor, în timp ce "hostile
de Ruși" o aruncă asupra albilor!.

În August 1945, după alegerea lui Anglia i-a spus că
câteva arată o schimbare profundă în mentalitatea
proletariatului britanic care a votat împotriva omului
victorios", a lui Churchill și trăgeau concluzia că ar fi
necesari o apăsare a minii sovietice de Anglia, împotriva
Statelor Unite. Mi-a răspuns: "Mi-a ar fi părut bine să
iasă Churchill ca să-i spească pe Ruși". Aceasta face
arată clar dincolo lui Patrascau de a-i vedea pe "Ruși"
în sfera de Europa Occidentală. Nu am moment un s'a gândit
că este vorba de Armată Roșie care ocupă Europa pentru
proletariatul european. În August 1945, Patrascau vine pentru
Churchill ca exponent al politicii anti-sovietice!.

În 1945, într-o zi am observat că dege biroul său, dispăruse
portretul tatălui său și apăruse un mic portret al generalului
Stăni. L. am întrebă de însemnătatea aceasta. Mi-a răspuns:

"Nu-mi place, dar n-am ce face!". De acum vine la masă
Suraikoff.

În Septembrie sau Octombrie 1945, întors de la Palat unde fusese
să convingă pe Rege să revină la viață cu guvernul, mi-a spus
juris: "Are dreptate! Dacă la Teco (Tebhari Georgia) în bina
este numai tabloul în ușa intrării naturale a lui Stalin!

Acum observăm și cu același ton, mi-a făcut-o în 1946
și 1947. Ea are o clar sentimentul simțim a lui Patrușcan
fata de Generalul Stalin și fata de Mihail.

Spus oficialul anului 1945 l-am întâlnit pe Patrușcan ce mi
vare luea. Mi-a răspuns foarte rău și nesemnificativ: "Vasa ce
pauză în trei ani și fi în la noi ce dincolo!... Mi-i mult
de timp și intelectual...". Acumă sunt răspuns nat-
moarea lui fata de stăruie de "piccolo" - din Uniunea
Sovietică.

În primăvara anului 1946, volind de cererile Comitetului Aliat de
Control pe care eu le găseam nedrepte, mi-a spus: "Tu n-ai
tutela în ci noi suntem uitate quicun?". Acumă are o
Patrușcan vede la U.R.S.S. ca Germania hitlerist.

În vară lui 1946, mi-a spus juris: "Nu-mi pot suferi pe Rusi!
De un timp mai vedea pe aici!". Este exact poziția omului
naționalist român fata de Sovietici, care sunt "Rusi".

În anul anilor 1945-1947, mi-a vorbit de rău pe Generalul
Colonel Suraikoff și pe Ambasadorul Kaitchadze.

În Decembrie sau Ianuarie 1948, întors de la Budapesta mi-a spus
rău: "Căutăm Crăciun mi-a spus jurisdicție și la cinematografe
când apăs Stalin, lumea se apleacă!". Acumă are o altă
fata sentimentul simțim a lui Patrușcan fata de Generalul
Stalin.

Mai mult încă decât frazele spus de Patrușcan ca privire la
U.R.S.S. este meita reliefată întreaga atitudine din
noi când era vorba de U.R.S.S. De pildă lamentând cartea
counter-revolutionarilor Bergham "Revoluția disecțională", Elan
Patrușcan spune în prefața lui Patrușcan și a mea: "Bun
se poate în evidență ce simțim. Constituția sovietică este cea
mai democratică din lume și aplică. Dreptul naționalităților
dreptul de apărare...". Amândoi, Patrușcan și eu, ținem.

Alte date, fostești ce-mi sporește și la Cortaulimorsk: că
 în U.R.S.S. grădile se cumpără pentru împochetat sau fără
 țigări, și unives un citate literatură de genul, că la trei
 oameni unul este informator, Patrascanu face un gest de revoltă.
 În 1943, Patrascanu mi-a făcut o observație ambivalentă - testat
 mi-e mai puțin vinde - și eu i-am replicat: "Oricum or fi, prin
 structuri Uniunii este un stat socialist". Replica lui Patrascanu
 a fost un gest parca or fi spus: "O fi, dar cam mi-e glaci".
 Pat afirma fără posibilitate de replică, că în tot cursul anilor
 1944-1947, n-am auzit din gura lui Patrascanu un singur
 cuvânt favorabil Uniunii Sovietice. Toate cuvintele, toate gesturile
 totul era impregnate de spirit anti-sovietic.
 Acestea mi este declarația pe care o dau, sustin și scuzele
 proprii, făc a fi rădăcină de cină.

H. Ziller

5 februarie 1952. -

Declarație

Subsemnatul Filbas Herbert, născut la 14 oct. 1902, în com.
 Ig. Bănos, Jari, profesor universitar, fiul lui (s) Carol și (s) Ana, cu ultimul
 domiciliu în București, Str. Dimitrie Lăpuș, în prezent reținut, declar
 următoarele:

La Rodica Filozianu am o curiozitate. În cursul anchetei din
 1951, mi-am adus aminte vag că în Januie sau Februarie 1945
 fiind în biroul lui Rădulescu Pașcanu pentru a mi-a interes
 de numirea mea la Ministerul de Interne, acesta a zăcut și a
 spus curiozitate: „Să vezi Rodică Filozianu”. Cred că aceasta a venit
 în birou, dar eu eram turtit cu spatele la dăruș și nu am văzut.
 Altfel nu știu despre această persoană.

Acasta-mi este declarație pe care o dau, astfel de semn propriu

11 februarie 1952

H. Filbas

24 noi 1952
 Ceză fură
 Navodaru
 Jupa

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 16 Octombrie 1903 în comuna Trg. Frumos-Iași, profesor universitar, fiul lui + CAROL și + ROZA, cu ultimul domiciliu în Str. Dionisie Lupu 2, asupra celor întrebate declar următoarele :

Întrebare :

Când și în ce împrejurări ați cunoscut pe NAVODARU BETRE ?

Răspuns :

În anul 1933, s'a prezentat la Institutul de Conjunctură (Bdl. Take Ionescu), NAVODARU BETRE (FISCHER) mi-a spus că este comunist, licențiat în drept și ar vrea să fie angajat la Institut. - I-am răspuns că eu nu pot face angajamente și l-am sfătuit să se adreseze lui DAN BERIETEANU, Secretar General. - Mi-a răspuns că a intervenit la acesta prin ruda sa Ing. RESOVSKY. - În adevăr după câteva zile, BERIETEANU mi-a comunicat că NAVODARU este angajat la Institut. -

Întrebare :

Ce relații ați avut în cadrul Institutului de Conjunctură până la 23 August 1944 și după aceea ?

Răspuns :

În perioada 1933-1940 l-am văzut pe NAVODARU aproape zilnic. - Ajunsesem foarte buni și intimi prieteni. - Am discutat tot felul de probleme politice și economice. - O singură dată nu am fost de acord, anume în 1939, după încheierea acordului germano-rus. - Eu am susținut că comunistii din țările capitaliste trebuie să lupte împotriva Germaniei hitleriste alături de oricine luptă împotriva acesteia, pe când NAVODARU a susținut tactica defetistă. Niciodată NAVODARU nu a susținut în fața mea vre-o părere personală. - Ceeace este caracteristic pentru dânsul este inconstanța ideologică. - Când discuta cu mine era de părerea mea. - După aceea

dacă discuta cu altcineva care avea altă părere lua părerea acestuia.- Apoi schimba din nou.- Caracteristic în această privință este poziția lui din 1936 cu privire la legalizarea Partidului.- FORIS l-a convins că Partidul poate și trebuie să fie legalizat după reluarea relațiilor cu U.R.S.S., iar eu l-am convins că Partidul nu poate și nu trebuie să fie legalizat.-

După 1944, NAVODARU care lucra la Apărarea Patriotică, m'a rugat să vorbesc cu PATRASCANU ca să-l scoată dela Apărare.- Am vorbit și în adevăr NAVODARU a fost trecut la Institut.- După câțva timp a plecat la Editura de Stat.- Aceiași inconstanță caracteristică pentru dânsul poate fi relevată și după 23 August.- Nu are păreri personale sau ce are le abandonează la prima ocazie și după aceea schimbă din nou.- Ceeace rămâne constant la dânsul este disciplina de Partid, fidelitatea față de Partid și devotamentul.-

Intrebare :

Dacă v'a cunoscut atitudinea Dvs. antipartinică și legăturile pe care le-ați avut cu străinii și ce atitudine a luat ?

Răspuns :

NAVODARU știa despre mine că am păreri personale în diferite probleme politice și economice, păreri care nu depășeau cadrul normal.- De pildă NAVODARU știa că nu am fost de acord cu unele părți ale legilor economice din Aprilie 1945.- Cu privire la sentimentele mele profunde, la lupta din mine, pentru și contra Uniunii Sovietice sau Conducerii Partidului, NAVODARU nu știe nimic.- NAVODARU știa atâtea dela HETEA cât și dela mine că lucrez pentru acesta în legătură cu străinii.- Deasemeni înainte de război cunoștea toți străinii care veneau la Institut sau la mine (HUGH SEATONA WATSON, agent britanic, Dr. JOHN din Oficiul de Studii a lui I.G. FARBER, Dr. SCHILLER dela Bauste Uber der Landwirtschaft, FISCHER englez dela Chaitan House etc.).- Nu și-a făcut niciodată observații cu privire la aceste relații.-

Intrebare :

S'a oferit NAVODARU să-ți facă vre-un serviciu în legături cu străinii ?

Răspuns :

Da.- În iarna 1944/45, i-am spus că am cunoscut doi ofițeri americani, MADISON și ROBERTS.- Tot atunci i-am făcut observa-

aceaia că reacționarii îi influențează în rău prin femei tru-
moase și care știu englezește.- Nu țin minte dacă ideea a
pornit dela mine sau dela dânsul, dar îmi aduc aminte că el s'a
însărcinat să convingă pe sora lui și pe VERA CALIN să ia masa
cu MADISON și ROBERTS.- Rostul acestei cunoștințe era ca punctul
de vedere ~~partinic~~ să ajungă la americani pe calea unor femei și
nu a bărbaților, ceace eu consideram util pentru partid.- Sora
lui NAVODARU și VERA CALIN au luat într'adevăr masa la MADISON și
ROBERTS acasă.- Nu știu din care motive aceștia nu le-au mai
invitat și a doua oară.- După aceea MADISON mi-a spus că sunt
fete deștepte.-

Nu știu ce a discutat sora lui NAVODARU și VERA CALIN
cu MADISON și ROBERTS.-

După ce am citit procesul verbal de interogatoriu
cuvânt cu cuvânt și am constatat că este întocmai cu cele decla-
rate de mine, susțin și semnez.-

sa/Herbert Zilber

24 Mai 1952

22.5.57

Năvodaru

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1908 în com. Tg. Frumos -Iagi, fiul lui CAROL+ și ROZA+, cu ultimul domiciliu în Str. Dionisie LUPU, nr. 2, asupra celor întrebate, declar următoarele:

Intrebare:

Din partea cui a plecat ideea să fie recomandate lui MADISON, VERA CATIN și sora lui NAVODARU?

Răspuns:

Din partea mea a pornit această idee și anume în următoarele împrejurări: Discutând cu MADISON în iarna 1944-45, acesta mi s'a plâns că reacționarii îi recomandă fel de fel de bărbați și femei care știu englește, pe când comuniștii nu fac nimic pentru a contrabălansa influența acestora. De aici mi-a venit ideea să-i prezint pe VERA CATIN și sora lui NAVODARU, care erau comuniste și știu englește foarte bine.

Intrebare:

Cu MADISON ați discutat înainte de a le recomanda?

Răspuns:

Da, am discutat și am aranjat cu dânsul să le invite la masă, după ce în prealabil am vorbit cu NAVODARU, care a transmis, cred, propunerea mea surorii lui.-

Intrebare:

Ce atitudine politică au avut până la 23 August VERA CATIN și sora lui NAVODARU?

Răspuns:

Știam că sunt comuniste și totdeauna am avut impresia că nu au nici-o divergență cu Partidul. Intrucât privește activitatea lor în legătură cu Partidul știu următoarele:

Sora lui NAVODARU a căutat pentru mine, roște pentru PĂRASCANU, pe un oarecare GRUNBERG, despre care auzisem că este comunist și radiotelegrafist.-

ss/H. Zilber.

118
127
Nu mai țin minte ce rezultat mi-a adus. VERA CALIN, a cerută de PATRASCANU ca tehnică în perioada Iunie- August 1944. Eu i-am propus să o ceară la Partid după ce în prealabil o întrebasesm dacă ar vrea să lucreze cu PATRASCANU și cu mine. Stiu că VERA CALIN a împlinit toate sarcinile date de PATRASCANU.-

Intrebare:

Ați comunicat lui MADISON activitatea politică și situația lor față de Partidul Comunist?

Răspuns:

Nu am comunicat lui MADISON decât că sunt comuniste fără să-i precizez măcar dacă sunt membre de partid.-

Intrebare:

V'a cerut MADISON să-i recomandați comuniste din partid și de ce ați admis acest lucru?

Răspuns:

MADISON nu mi-a cerut să-i recomand pe cineva, dar mi-a spus că i-ar face plăcere să cunoască comuniști și comuniste.- Ideia de a le recomanda a fost a mea.-

Intrebare:

Ați făcut cunoscut VEREI CALIN și sorei lui NAVODARU, funcția ocupată de MADISON în țară?

Răspuns:

Nu, nu le-am spus pentru bunul motiv, că nici eu nu știam în acea vreme cu ce se ocupă MADISON în țară.- Este adevărat că SALOMEA BENEDICT m'a avertizat în Oct. sau Noembrie 1944 că MADISON este ofițer cu informațiile, dar nu am luat în serios și nici în grav cele spuse de SALOMEA BENEDICT. Până târziu în 1945, MADISON a fost pentru mine un simpatizant al Partidului, un fel de tovarăș. Deaceia l-am dus la C.G.M. și tot de aceia i-am recomandat pe VERA CALIN și sora lui NAVODARU.- Acestea, ca și NAVODARU știau dela mine că MADISON este un sindicalist american, simpatizant al Partidului Comunist.-

Intrebare:

Care au fost rezultatele întâlnirii de a avut loc între MADISON, VERA CALIN și sora lui NAVODARU?

Răspuns:

Nu știu ce au discutat. N'am întrebat nici pe MADISON și nici pe VERA CALIN sau sora lui NAVODARU.-

ss/H. Zilber.

Intrebare:

La propunerea d-tale și cu un scop bine definit, adică acela de a influența în bine pe MADISON, ați făcut această legătură?

Răspuns:

Da, am făcut această legătură numai cu scopul de a influența în bine pe MADISON.-

Intrebare:

Care este contribuția lui PETER NAVODANI la întrevvedere între MADISON, VERA CALIN și sora lui NAVODANI?

Răspuns:

El este acela care a transmis sorei sale nu țin minte dacă și VEREI CALIN, propunerea mea de a lua masa la MADISON și ROBERTS.-

Aceasta mi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu.-

27 Noi 1952

ss/H. Zilber.

28.5.952
Năvodaru

140
139

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1908, în com. Tg. Frumos - Iași, fiul lui CAROL + și ROZA +, cu ultimul domiciliu în Str. Dionisie Lupu 2, asupra celor întrebate, declar următoarele:

Întrebare:

NAVODARU PETER a cunoscut legăturile d-tale cu străini și dacă l-ați folosit și pe el în această legătură?

Răspuns:

În toamna anului 1944, după ce l-am cunoscut pe MADISON i-am spus lui NAVODARU despre această cunoștință. Nu mi amintesc dacă NAVODARU l-a cunoscut pe MADISON în iarna 1945 când lucra la Institutul de Conjunctură și ne vedeam zilnic. Este posibil ca în una din vizitele lui MADISON la Institut să-l fi prezentat lui NAVODARU. Sunt însă absolut sigur că niciodată nu au discutat.-

Întrebare:

După ce ați fost demascat și exclus din partid, dacă ați mai avut legături și discuții cu NAVODARU PETER?

Răspuns:

După excluderea mea din partid l-am văzut pe PETER NAVODARU de mai multe ori până la începutul lunii Septembrie 1947 când a rupt relațiile cu mine. În acest interval i-am arătat textul apelului meu la Comisia Centrală de Control și i-am povestit cele discutate acolo. În August 1947 mi-a spus că i-a recomandat lui MIRON COMBĂREANESCU să mă utilizeze, dar acesta a refuzat. Mi-a cerut totuși din partea lui MIRON COMBĂREANESCU un comentariu asupra stabilizării, comentariu pe care l-am făcut.-

Târziu în cursul anului 1947, am fost la NAVODARU la birou în Str. Bresolanu. Atunci mi-a povestit că a fost în Oile să preia legația ca trimis de Ministerul de Externe.-

ss/H.Zilber.

După aceea nu l-am mai văzut până la arestarea mea.-

În cursul întrevederilor mele cu NAVODARU din primăvara
anul 1947 (mai 20 (ziua excluderii) și până la sfârșitul aceluia
an m'am plâns de câteva ori cu privire la situația mea, spunându-i
că nu am fost nici agent de Siguranță și nici spion american.
El mi-a răspuns că la Partid există convingerea că am
fost agent de Siguranță și m'a sfătuit să scriu Comisiei Centrale
de Control dacă am ceva nou de adăugat la cele spuse în cursul
audierii mele din Mai 1947.-

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, susțin și
semnez propriu.-

as/H. Zilber.

28 Mai 1952.-

BN
3 ex.

~~142~~

~~141~~

PROCESS VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul ZILBER HERBERT zis BILU, născut în
Tg. Frumos, 14 Oct. 1901, fiul lui CAROL și ROZA, de profesie
funcționar, ultimul domiciliu în București str. Dionisie
Lupu Nr. 2

24 Septembrie 1952, București

Interogatorul a început la ora 20,02

" s'a terminat la "

Intrebare:

Când și în ce împrejurări ai cunoscut pe COLETTE
BRUTEANU.

Răspuns:

Am cunoscut-o în toamna 1945 când COLETTE BRUTEANU
s'a prezentat la mine la Institutul de Conjectură și m'a
rugat să-i împrumut suma de 400.000 lei pentru ai cumpăra
un serviciu de cafea lui MADISON.

Intrebare:

Ce ai discutat dta cu MADISON când acesta a pără-
sit țara, în legătură cu COLETTE BRUTEANU?

Răspuns:

Cu o zi înainte de a părăsi țara MADISON a fost la
mine acasă să-și ia rămas bun și nu a pomenit nimica de
COLETTE BRUTEANU.

Intrebare:

Când și în ce împrejurări ai discutat cu COLETTE
BRUTEANU după plecarea lui MADISON și ce anume?

Răspuns:

Am văzut-o când mi-a cerut banii la Institutul de
Conjectură. Mi-a spus că a intrat în serviciul PNT-ului și
a fost în Arceal în conducătorii acestui partid. Am invitat
la teza de doctorat când a venit.

După aceasta nu am mai văzut-o niciodată.

Intrebare:

Ce ai discutat dta cu MADISON despre evenimentele
dela 24 Februarie 1945?

./.

ss/H. ZILBER

Răspuns:

I-am spus lui MADISON că faptul că RADESCU a îndrăznit să tragă înseamnă că are în spatele lui pe anglo-americani.

Prezentul proces verbal l-am citit cuvânt cu cuvânt și corespunde în totul cu cele declarate de mine.

ss/H.ZILBER

LT.MAJ.DE SECURITATE

T.Staicu

143 1444

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestatul ZILBER HERBERT sive BILU, născut în
Tg. Frumos, 14 Oct. 1901, fiul lui CAROL și ROZA, de profesie
funcționar, ultimul domiciliu în București str. Dionisie
Iupu Nr. 2

24 Septembrie 1952, București

Interogatorul a început la ora 20,02

" s'a terminat la "

Intrebare:

Când și în ce împrejurări ai cunoscut pe COLETTE
BRUTEANU.

Răspuns:

Am cunoscut-o în toamna 1945 când COLETTE BRUTEANU
s'a prezentat la mine la Institutul de Conjectură și m'a
rugat să-i împrumut suma de 400.000 lei pentru a cumpăra
un serviciu de cafea lui MADISON.

Intrebare:

Ce ai discutat dta cu MADISON când acesta a pără-
sit țara, în legătură cu COLETTE BRUTEANU?

Răspuns:

Cu o zi înainte de a părăsi țara MADISON a fost la
mine acasă să-și ia rămas bun și nu a pomenit nimica de
COLETTE BRUTEANU.

Intrebare:

Când și în ce împrejurări ai discutat cu COLETTE
BRUTEANU după plecarea lui MADISON și ce anume?

Răspuns:

Am văzut-o când mi-a cerut banii la Institutul de
Conjectură. Mi-a spus că a intrat în serviciul MIT-ului și
a fost în Ardeal în conducătorii acestui partid. Am invitat-o
la teza de doctorat când a venit.

După aceasta nu am mai văzut-o niciodată.

Intrebare:

Ce ai discutat dta cu MADISON despre evenimentele
dela 24 Februarie 1945?

Răspuns:

I-am spus lui MADISON că faptul că RADESCU a îndrăznit să tragă înseamnă că are în spatele lui pe anglo-americani.

Prezentul proces verbal l-am citit cuvânt cu cuvânt și corespunde în totul cu cele declarate de mine.

ss/H. ZILBER

LT. MAJ. DE SECURITATE

T. Staicu

146
145

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1908 în com. Tg. Frumos-Iași, fiul lui (+) CAROL și (+) ROZA, cu ultimul domiciliu în Buc. str. Dionisie Lupu 2, declar următoarele:

În Octombrie 1944 (+) MIHAIL SEBASTIAN a venit la mine acasă și m'a întrebat dacă primesc să iau masa la "Capșa" ca invitat a lui IMBRIU MATESCU. La această masă trebuiau să participe doi ofițeri americani și alte persoane. Am acceptat. În ziua convenită m'am dus la restaurantul "Capșa" unde într-o cameră separată am găsit pe IMBRIU MATESCU, AUREL COMBA (Cohen), VINTELA ISTALA, Cap. L. MADISON, Lt. H. ROBERTS și MIHAIL SEBASTIAN. Pe MATESCU, COMBA și SEBASTIAN îi cunoașteam, ceilalți mi-au fost prezentați de MATESCU. În timpul mesei a avut loc o discuție ocazională cu privire la evenimentele dela 23 August. După masă Cap. L. MADISON m'a întrebat dacă aş vrea să iau masa cu dânsul ca să continuăm discuția la care asistasem. Am acceptat și am schimbat numerele de telefon. Este 10-12 zile am primit un telefon dela MADISON și am aranjat să luăm masa la dânsul acasă. În ziua convenită m'am dus la dânsul. Era singur. În cursul mesei mi-a spus că a auzit mult bine despre mine dela o serie de persoane, printre care Dr. SABIN MANUILA și I. PORTER, că știe că sunt un comunist obiectiv și ar vrea să afle părerea mea în unele probleme. M'a întrebat dacă este adevărat că Partidul Comunist dorește să transforme România la începutul într-o republică sovietică. I-am răspuns că nu am auzit de așa ceva și că eu sunt în orice caz împotriva unei atari acțiuni pentru că sunt împotriva oricărei dictaturi și doresc o democrație de tip occidental sau american. (Același întrebare mi-o pusese anterior în cursul unei mese, NICULESCU BUCUREȘTI și Cap. PORTER). MADISON mi-a răspuns că și el este sindicalist și că el și nici el nu poate accepta tipul democrației sovietice.

as/M. ZILBER

Apoi am discutat despre situația politică din România, l-am descris-o așa cum o vedeam eu. Cu aceasta s'a terminat prima masă cu MADISON și ne-am înțeles să ne mai întâlnim. Peste alte 3-4 zile, am primit un nou telefon de la MADISON și m'am dus la dânsul în 84, Bacia. De astă dată MADISON m'a întrebat dacă nu vreau să colaborez cu dânsul și cu Serviciul American de Informații în lupta pentru democrație. Am răspuns afirmativ și l-am rugat să-mi facă propuneri concrete. MADISON mi-a propus următorul plan:.

1) Să intru la Ministerul Externe și să intervin pe toate căile pentru a fi trimis în Misiunea diplomatică în Statele Unite, fiind comunist nu numai că aş putea cunoaște intențiile Partidului Comunist Român cu privire la relațiile cu Statele Unite, dar aş putea să mă introduc pe lângă Ambasada Uniunii Sovietice din Washington precum și pe lângă misiunile diplomatice ale statelor prietene cu Uniunea Sovietică. În chipul acesta aş deveni un informator prețios pentru Departamentul de Stat și alte instituții americane.

2) Atâta vreme cât el va fi în România, să-l țin la curent cu intențiile politice și economice ale Partidului Comunist și ale Uniunii Sovietice.

3) Să-l recomand comuniștii de la care s'ar putea afla câte ceva.

4) Dacă în urma activității mele aş fi suspectat sau periclitat, Statele Unite mi-ar da nu numai azil, dar și posibilitatea de a-mi câștiga existența mai mult decât abundent. Am acceptat planul lui MADISON. La întrebarea mea care ar trebui să fie relațiile noastre față de membrii partidului și alți cunoștinți, MADISON mi-a răspuns că cel mai bun sistem este lucrul pe față ca și cum nu ne-am păzi de nimeni simple relații amicale. Am găsit metoda propusă adecvată scopului urmărit și i-am promis să fac tot posibilul pentru a realiza propunerile lui.

După această convorbire, adică în iarna 1944-1945 am întreprins următoarele:

1) Sub pretextul că americanii trebuiesc influențați am trimis la MADISON la masă, două tinere membre de partid, VERA CALIN și LUIZA NAVODARU. Acestea s'au dus.

2) După o discuție prealabilă cu MADISON, am propus marelui sovietic de informații SMIRNOV, să se întâlnească cu MADISON în secret. Acesta a refuzat. -

3). I-am dat unele informații secrete de partid printre care aceia a unei întrevederi secrete a membrilor Biroului Politic al Partidului Comunist cu A.I. Viginsky, informații aflate dela PATRASCANU.

4). M'am înțeles cu C. VISOIANU, pe atunci Ministru de Externe, să mă numească consilier economic la Washington. Deasemenea m'am înțeles cu PATRASCANU să intervie pentru numirea mea la Washington. I-am spus că acolo voi lucra MADISON din Serviciul American de Informații și PATRASCANU a fost de acord, susținând în toate chipurile trimiterea mea.

5). După ce m'am consultat cu MADISON, am scris la revista "Agora" din Ianuarie sau Februarie 1945 un articol semnat ANDREI SERBULESCU și intitulat "Planificare" în care atacam indirect Uniunea Sovietică și preconizam apelul la Statele Unite.-

6). I-am dat trei note secrete, alcătuite de mine asupra situației economice și în special asupra efectelor aplicării Convenției de Armistițiu. (Una în Februarie, alta în Aprilie și alta în Iulie 1945).

În Aprilie 1945 i-am propus lui MADISON să-l antrenăm pe PATRASCANU în acțiunea noastră deoarece și el are aceleași păreri ca și mine deși este membru în Comitetul Central al Partidului. La rândul său MADISON mi-a propus să intrăm amândoi pe firul contrainformații românești și sovietice sub pretextul că dorim să servim Partidul și Uniunea Sovietică. El a acceptat propunerea mea și eu pe a lui. După ce ne-am sfătuit asupra modului de a proceda, am început acțiunea. I-am spus lui PATRASCANU intenția mea și a lui MADISON și acesta a aprobat-o, sfătându-mă să iau legătura cu EMANUEL BODNARAS, pe vremea aceea conducătorul Serviciului Secret, însă cu condiția ca acesta să nu știe că L. PATRASCANU este la curent cu activitatea mea. I-am vorbit lui EMANUIL BODNARAS, care m'a pus în legătură cu MUCIAN STUȚINEANU. MADISON mi-a dat două liste de informații ale lui, liste pe care le-am dat lui L. STUȚINEANU în lunile Aprilie și Mai 1945.

La sfârșitul lunii Aprilie sau începutul lunii Mai 1945, a venit la mine MIHAI SIMION din partea Serviciului de Contrainformații și mi-a cerut să-i scriu totul despre relațiile mele cu MADISON și despre discuțiile pe care le aveam cu acesta.

După ce m'am sfătuit cu MADISON, i-am dat o serie de note fantaziste care aveau foarte puțin comun cu realitatea. În aceste note am căutat să scot în evidență caracterul de simpatizant cinstit a lui MADISON. Atât acesta cât și PATRASCANU au aflat dela mine că conducătorul Serviciului nostru de contra-informații, un anume PATRASCU, apreciază în mod favorabil atât persoana mea cât și a lui MADISON. "A urma acestui fapt și într-o largă măsură grație propagandei favorabile făcute de mine, PATRASCU i-a dat lui MADISON o legătură în strîinătate cu Serviciul Sovietic de contra-informații. Aceasta o știu dela PATRASCU. MADISON mi-a povestit că a avut și o discuție personală cu PATRASCU în care acesta m'a calificat totuși de rău comunist. Mi-a atras atenția să-mi studiez bine comportarea pentru că altfel voi pierde încrederea Partidului, încredere de care eu absolută aveam. Pentru a-l avea în mână pe PATRASCANU, nu cu vorbe ci cu fapte, l-am convins să aibă o întrevvedere secretă cu MADISON și ROBERTS întrevvedere în care PATRASCANU trebuia să comunice Departamentului că el nu este de acord cu ceilalți conducători ai Partidului în ceea ce privește relațiile noastre cu U.R.S.S. și că împreună cu mine, dorește sprijinul Statelor Unite, politic și economic, pentru a contrabalansa influența Uniunii Sovietice. PATRASCANU, fiind la curent și de acord cu activitatea mea antipartinică și antisovietică în cadrul Serviciului American de Informații și fiind sigur de discreția lui MADISON și ROBERTS, mi-a cerut să organizez această întâlnire secretă la LENA CONSTANTE. Întâlnirea a avut loc în cursul lunii Iulie 1945, în condiții absolut conspirative și PATRASCANU a comunicat celor doi spioni americani că dorește sprijinul Statelor Unite ca să nu intrăm în sfera de influență sovietică.

Cei doi spioni au luat notă de această cerere. De altfel din inițiativa mea și cu știința lui MADISON, în cursul lunii Martie 1945, PATRASCANU și eu mine ne-am întâlnit în secret cu MIRCEA DURMA, Ministru de Finanțe tătară-cian care trebuia să plece la Moscova pentru negocieri economice cu URSS. Această întâlnire a avut loc la H. TOROSIAN și eu i-am comunicat lui DURMA, din partea mea și a lui PATRASCANU, dorința noastră de a evita să acordăm Uniunii Sovietice o cotă mare din disponibilul de export, ceea ce, după mine și PATRASCANU, ar fi însemnat și absorbirea noastră

in U.S.S.R.

Înainte de a părăsi țara, MADISON m'a recomandat maiorului HALL, mi-a cerut să-l ajut în munca lui informativă însă fără să-i comunic activitatea noastră comună și planurile ce le aveam pentru viitor. Deasemenea m'a sfătuit să continui pseudo-munca informativă pentru serviciul nostru de contra-informații și să insist viguros pentru numirea mea la Washington. Între timp el urma să-mi aranjeze situația față de forurile responsabile. Mi-a oferit 500 dolari în monedă măruntă pentru a-i utiliza la nevoie. Am acceptat. În afară de această activitate de informare a lui MADISON și dezinformare a Serviciului de Contrainformații, în perioada Ianuarie-August 1945, am luat de mai multe ori masa cu MADISON, ROBERTS BUTA, COLISTEA BRUTEANU, GEORGE MACOVESCU și alte persoane din anturajul lui MADISON, am căutat să-i fac relații în Comisia Executivă a C.G.M. provocând o vizită a acestuia la C.G.M., etc.

Tu să menționez că antrenarea lui PATRASCANU în activitatea mea nu urmărea numai un scop politic, ci avea în vedere și posibilitatea ca grație poziției lui PATRASCANU în Comitetul Central și în Guvern să pot obține prin dăruirea informațiilor cu caracter militar. Această intenție ca și altele nu am putut-o duce la bun sfârșit din cauza excluderii mele din partid și apoi a arestării.

Deasemenea țin să precizez că în cursul anului 1945, PATRASCANU și-a exprimat față de mine satisfacția de a avea în mine un om de legătură și cu americanii deoarece avea deja unul care-i ținea legătura cu englezii.

După plecarea lui MADISON am continuat, prin PATRASCANU și PETRESCU, insistențele de a fi trimis în misiune diplomatică la Washington și am luat măsurile necesare pentru a fi numit profesor universitar deoarece acest titlu este foarte bine cotat în Statele-Unite. În fine, de acord și la sfatul lui MAX AUSCHNIT, am pregătit planuri pentru pătrunderea capitalului american în România, concesionarea electrificării și altele.

După sfatul lui MADISON, cu maiorul HALL am întreținut relații informative mai simple. Îl vedeam aproximativ la două săptămâni singur sau în prezența lui HANGTHING sau CHRIST.

Am încercat să-l pun în legătură cu membrii Apărării Patriotice și ai Confederației Generale a Muncii, dar n'am

reuşit. Cu ocazia vizitei lui ETHRIDGE în țară (în toamna anului 1945) am avut o întrevvedere secretă cu acesta la HALL acasă și în prezența lui SCHUYLER. Atunci i-am explicat lui ETHRIDGE că poziția Guvernului Gроза este extrem de slabă și că o presiune serioasă din partea Statelor Unite va duce la căderea acestuia. ETHRIDGE mi-a mulțumit pentru explicațiile date.

Tot în toamna anului 1945, am trimis lui MADISON prin HALL, o scrisoare cu conținut dușmănos față de Guvernul Gроза și cu acelaș scop cu care am avut și discuția cu ETHRIDGE. Textul pe care l-am arătat lui PETRESCU era cu totul altfel.

Lui HALL i-am dat câteva lucrări confidențiale ale Institutului de Conjunctură (prațuri negre, executarea Convenției de Armistițiu, etc.) În primăvara anului 1946, HALL mi-a spus că este în interesul meu ca în Statele Unite să existe o autobiografie a mea. Am făcut una inexactă pe care a vizat-o PETRESCU, însă eu i-am dat lui HALL una corectă.

În toamna anului 1946, după ce m'am întors dela Conferința Păcii la Paris, i-am făcut lui HALL o expunere detaliată a greșelilor comise de americani în legătură cu Tratatul de Pace cu România și i-am explicat de ce au avut sovieticii un succes categoric. Tot atunci sau ceva mai târziu i-am explicat lui HALL că refuzul Statelor-Unite de a vinde României grâu și porumb ar putea avea drept consecință turburări ale populației înfometate și i-am spus, pe baza unei informații primite dela PATRASCOIU, că membrii Guvernului sunt foarte alarmați din această cauză.-

În Noembrie 1946, HALL a părăsit țara pe neașteptate. În Ianuarie 1947 am fost invitat la locuința lui HALL, de SCHUYLER și urmașul lui HALL, lt. BURAK. Acesta mi-a cerut să-i dau informații asupra conținutului unui vapor ce trebuia să sosască din Orient. Am fost foarte surprins de naștămintele lui BURAK și am răspuns că nu știu. Cum tot în vremea aceea aflasem dela PATRASCOIU și din alte părți că la partid se spune despre mine că aș fi agent american, conform indicațiilor lui MADISON am cerut lui PETRESCU să-mi lămurească situația față de partid. În loc de aceasta, PETRESCU mi-a cerut să rup relațiile cu americanii, ceea ce am și făcut în mod brutal. Știam că MADISON nu lăsase urme grave cu privire la relațiile mele cu dânsul, iar pentru cele pe care le-ar fi putut lăsa HALL, PETRESCU mi-a spus că în caz de șantaj să-i spun lui.

*la mine la casa
nu m-a văzut*

Tot cu privire la MADISON, țin să subliniez că după plecarea lui, conform înțelegerii între noi, mi-a trimis câteva scrisori prin poștă. În Ianuarie-Februarie 1947, PATRASCANU fiind la Paris pentru semnarea Tratatului de Pace, la însoțire, mi-a spus că a fost vizitat la hotel de MADISON care se afla la Paris. Mi-a vrut să-mi spună ce au discutat. ELENA PATRASCANU mi-a dat o scrisoare și un stilou dela MADISON.

În cursul primăverii anului 1946 am insistat în mod deosebit prin PATRASCANU și PETRESCU să fim trimisi la Conferința Păcii ca expert. Scopul mărturisit atât în fata unuia cât și a celuilalt era de a nu face impresie proastă asupra americanilor (SCHUYLER, HALL, etc). Căderea lor anunțaseră anticipat numirea mea. În realitate voiam să dau partidului o dovadă de capacitate profesională pentru ca după aceea să fim trimisi la Washington. Fiind la Paris, am avut totuși o convorbire confidențială cu MONLEY, Secretarul Delegației Americane, convorbire în care am criticat în mod aspru atitudinea Uniunii Sovietice față de România.

Relațiile mele informative cu spionajul american au o legătură și un precedent, în relațiile mele cu spionajul britanic. În 1938 am cunoscut prin V. MADGEARU și C. VISOIANU, agenți politici Intelligence Service, secția Foreign Office pe HUGH SCALTON WATSON care a petrecut în Jugoslavia, Bulgaria și România perioada 1937-1939. Acesta mi-a cerut o serie de informații politice și economice, pe care i le-am dat. Am discutat cu dânsul de mai multe ori asupra Uniunii Sovietice și i-am făcut cunoscute părerile mele antisovietice. Mi-a cerut informații despre Partidul Comunist Român.

I-am spus ce știam despre puterea acestuia în diferite regiuni ale țării (Valea Jiului, Brașov, București, etc) așa cum le aflasem și eu dela I. NAVODARU, GOGU RAIBULESCU și alții, membri de partid. I-am sfătuit însă să caute legături mai bune prin Frontul Muncitorilor și unii membri de partid care cunoștea situația mai bine decât mine, în ciuda p. și făcut. În 1939 când a părăsit țara, m'a rugat să-l țin la curent cu situația din România, printr'un căarecare INGLISIS pe care-l puteam găsi la Consulatul Englez. La biroul acestuia am lăsat o scrisoare și pe urmă consulatul s'a închis. În 1943 C. VISOIANU mi-a spus că l'a întâlnit pe WATSON la Cairo și purta gradul de maior. În toamna anului 1944, în unul din

cele trei întâlniri pe care le-am avut cu I. PORTER, acesta mi-a spus că WATSON i-a vorbit de mine ca de "singurul comunist interesant din România". După cum am arătat mai sus, la rândul său, MADISON mi-a spus că I. PORTER i-a vorbit despre mine. Deci informațiile date lui WATSON în perioada 1938-1939 sunt la originea dorinței lui MADISON de a mă cunoaște și de a-mi propune să fiu informator american, deși el nu mi-a mărturisit direct aceasta. În 1946 în timpul Conferinței de Pace, l-am întâlnit la Paris pe ZĂVEDEȚIANU, trimis de PATRASCANU consilier la Ambasada României la Londra. Acesta mi-a spus că-l vedea pe WATSON care s'a interesat de aproape de persoana mea. În primăvara aceluiaș an (1946) spionul englez SYERS mi-a spus că în vremea războiului a lucrat împreună cu WATSON, la Intelligence Service. În fine în toamna anului 1946, spionul american ROBERTS (subalternul lui MADISON) mi-a scris că lucrează "o teză de doctorat la prof. WATSON". De altă parte și acesta mi-a scris o scrisoare și extrase din "Times" "a unor articole ale lui cu privire la situația din Sud-Est." Din toate acestea eu am dedus că spionajul american lucrează în colaborare cu cel englez, că în 1944 acesta mă predase primului, iar la sfârșitul lui 1946, spionajul american voia să mă predea din nou celui englez. Prin excluderea mea din partid planurile lor s'au spulberat probabil. Totuși în Iunie 1947, a venit la mine un fost coleg de liceu, anume BRATULESCU, cu care nu avusesem timp de 30 ani decât relații de bună ziua. Acesta mi-a spus că este însurat cu o englezoaică care se interesează de mine și m'a invitat la masă. Știind că sunt supravegheat mi-a fost teamă și nu m'am dus, așa încât n'am putut afla ce voia Intelligence Service dela mine. Deasemenea din prudență nu am răspuns unui carecare CHARLES (sau JEAN) VERMONT, directorul revistei periziene "Femmes Nouvelle" (nu sunt sigur de titlu) care într-o scrisoare îmi cerea în numele "prietenului nostru comun MADISON," să intra în corespondență cu dânsul.

Am uitat să povestesc mai sus despre un fapt întâmplat în Ianuarie 1945. C. VIȘCIANU pe vremea aceia Ministru de Externe a venit la mine acasă și mi-a spus că BERRY i-a afirmat că eu sunt singurul comunist în care americanii au încredere.

Întrebându-l pe MADISON ce semnificație are acest

ta, mi-a spus că BERRY reprezentantul politic al Statelor Unite în România este singurul om din țară pe care l'a informat asupra înțelegerii noastre.

Accasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu.

ss/H. ZILBER

25 Sept. 1952

155
154

DECLARAȚIE
=====

Subsemnatul ZILBER HERBERT născut la 14 Oct. 1908, în com. Tg. Frumos-Iași, fiul lui (+) CAROL și (+) ROZA, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2, declar următoarele:

În cursul toamnei 1944 și a iernii 1944-1945 am avut mai multe discuții cu PATRASCANU cu privire la situația politică. Amândoi am fost de acord asupra următoarelor puncte:.

1) trebuie împiedicată cu orice preț intrarea României în sfera de influență sovietică.

2) trebuie paralizată intenția Partidului de a instaura dictatura proletariatului.

3) necesitatea de a întreține legături cu reprezentanții politici și informativi ai Statelor Unite și Marii Britanii, singurele forțe internaționale în stare să bareze drumul Uniunii Sovietice.

4) necesitatea de a întreține legături cu regele și partidele istorice, singurele forțe în stare să bareze venirea la putere a Partidului.

În plus PATRASCANU mi-a spus că așteaptă plecarea Armatei Roșii pentru a sparge Partidul și a forma un nou partid muncitoresc.

Fornind dela aceste premise eu am acceptat propunerea lui MADISON de a întreține cu dânsul relații informative, fapt despre care l-am informat pe PATRASCANU. De altă parte PATRASCANU mi-a spus că este în legătură cu VIȘCIANU, Ministru de Externe și RADESCU și întreține relații strânse cu regele.

În seara zilei de 6 Martie 1945, eu și PATRASCANU eram disperați de concursul nașteptat dat Partidului de Uniunea Sovietică. A doua zi (7 Martie) PATRASCANU mi-a spus că l'a silit pe rege să nu-l accepte pe EMANUIL BODNARAS ca subsecretar de stat la Interne, celace va însemna puțin situația politică.

Deasemeni mi-a spus că la cererea regelui, s'a

înțeles cu PETRU GROZA să împiedice represiunea împotriva reacționarilor, împotriva voinței eventuale a Partidului. În fine peste câteva zile mi-a spus că s'a pus de acord TATARASCU să colaboreze împotriva "tendințelor antidemocratice" din partid.

Spre mijlocul lunii Martie, alarmați de RICA GEORGESCU, agent britanic, ne-am hotărât să-l convocăm pe MIRCEA DUMEA, ministru de finanțe tătarăscian la o întâlnire secretă pentru a-i atrage atenția ca în negocierile ce avea să le auctă la Moscova pentru încheierea unui acord comercial să reziste presiunii sovietice de a obține o cotă prea mare din disponibilul exportabil a României. Întâlnirea a avut loc la locuința lui H. TOROSIAN. Despre acest fapt, cu știința lui PATRASCANU l-am informat pe MADISON.

În cursul lunii Aprilie 1945, PATRASCANU mi-a spus că a reușit să stabilească legături cu BERRY și SCHUYLER cari l-au asigurat că Statele Unite nu vor tolera situația creată la 6 Martie, iar el i-a asigurat de sprijinul său în partid și guvern.

Tot în Aprilie i-am spus despre hotărârea luată ca MADISON de a intra pe firul serviciilor române și sovietice de contra-informații. PATRASCANU a fost de acord și mi-a spus să iau legătura cu EMANUIL BODNARAS, csiace am și făcut.

În Mai când am luat legătura cu Serviciul de Contrainformații, de asemenea i-am spus lui PATRASCANU care s'a declarat de acord. Atunci mi-a afirmat că mă are pe mine ca legătură pentru serviciul american de informații și că are pe altcineva pentru legătura cu Intelligence Service.

În Iulie 1945, i-am propus lui PATRASCANU să comunice prin MADISON și ROBERTS, care trebuiau să părăsească țara că el și cu mine nu suntem de acord cu linia partidului față de URSS că nu dorim intrarea noastră în sfera de influență sovietică, că noi mergem pe linia democrațiilor burghezo-parlamentare și dorim o intervenție a Statelor Unite. PATRASCANU a fost de acord cu mine și mi-a cerut să organizez o întâlnire secretă la LENA CONSTANȚE. Întrevederea a avut loc și PATRASCANU a subliniat că Statele Unite pot conta pe sprijinul său în partid și guvern.

În ziua de 20 August, PATRASCANU mi-a povestit întâlnirea lui secretă cu SCHUYLER care i-a dat informații cu privire la demersul anglo-american care a provocat criza

constituțională.

Mi-a cerut să-i aranjez o întâlnire secretă cu C.VISOIANU la FLORICA BRATESCU pentru a studia posibilitatea unei colaborări. L-am prevenit pe C.VISOIANU și întâlnirea a avut loc. Amândoi mi-au confirmat că au ajuns la un acord.

De altă ou m'am dus la VICTOR RADULESCU POGONIANU și am cerut în numele lui PATRASCANU ca opoziția să ceară expulsarea ANEI FAUKER și a lui VASILE LUCA ca cetățeni străini. În chipul acesta speram ca prin înlăturarea acestora din primele locuri ale partidului PATRASCANU va câștiga o poziție preeminentă în partid, cciace i-ar fi ajutat să îndrepte partidul pe linia noastră.

I-am comunicat acestea lui PATRASCANU care s'a declarat de acord cu intervenția mea. Mai târziu în Septembrie PATRASCANU mi-a spus că a avut două întrevederi secrete cu NICULESCU BUZESTI și VICTOR RADULESCU POGONIANU, una la H.TOROSIAN și alta într'o garsonieră a lui FLORIN TEODORU, întrevederi în care s'a hotărât ca partidele istorice și regale să torpileze guvernul GROZA, propunând un guvern de bloc-național cu PATRASCANU ca prim-ministru. Tot în toamna aceluiaș an, PATRASCANU mi-a spus că fiind trimis de partid pentru a încerca o împăcare între rege și guvern, l'a sfătuit pe rege să reziste până la capăt. De altă parte eu i-am povestit discuția avută cu STEPHENSON, în prezența lui SCHUYLER și HALL, discuție în care am avut o poziție similară.

În cursul anului 1945 și 1946, am discutat de mai multe ori problema înlocuirii magistraților reacționari, înlocuirea cerută de partid. Amândoi am fost de acord că această înlocuire nu trebuie și nu poate fi făcută. Politica dusă de PATRASCANU la Ministerul de Justiție a fost pe această linie.

Tot în acești ani, pe baza înțelegerii mele MADISON, PATRASCANU a făcut numeroase intervenții pentru numirea mea în post diplomatic la WASHINGTON. De PATRASCANU cunoșteam planurile mele cu privire la aducerea capitalului american în România, sub forma unor largi concesiuni și era de acord. În fine, în vara anului 1946 i-am expus lui PATRASCANU planul meu de a găsi întregul nostru stoc de aur, în schimbul unui împrumut american.

În cursul anului 1946 i-am vorbit lui PATRASCANU despre faptul că în Ardeal s'ar afla 300 mii refugiați unguri și a necesității de a reacționa împotriva acestui fapt. În luna Mai PATRASCANU mi-a spus că va ține la Cluj un discurs anti-maghiar fără știrea partidului. Eu am comunicat acest lucru cunostiților mei (NAVODARU, etc) După ținerea discursului mi-a spus că a aranjat publicitatea din cursul înaintea ca partidul să se fi putut sesiza. În fine după ce partidul i-a cerut să-și facă autocritica pentru acest discurs, mi-a spus că nu-și va face autocritica pentru că el are alt punct de vedere decât partidul și nu înțelege să renunțe la el.

În timpul Conferinței de Pace, la Paris, PATRASCANU mi-a spus că s'a înțeles cu TATARASCU pentru a stabili împreună cu americanii un plan de torpilarea guvernului GROZA pe baza stipulațiilor Tratatului de Pace și că în urma acestui acord TATARASCU a avut o întrevedere cu BYORNS care s'a declarat de acord cu cele stabilite între PATRASCANU și TATARASCU.

În Februarie 1947 întors de la Paris mi-a spus că a avut o întrevedere cu MAGISON care se afla la Paris. Eu a vrut însă să-și spun ce au discutat. În Martie 1947 mi-a spus că a reușit să-și restabilească situația în partid și că o bucată de vreme va sta liniștit. În toamna anului 1947 după excluderea mea din partid, mi-a spus că partidul a aflat despre încercarea de a torpila guvernul GROZA în 1945 și despre înțelegerea lui cu TATARASCU și regele, că a încercat să fugă în străinătate, dar nu a reușit. În Decembrie mi-a spus că singura soluție pentru dansul este războiul pe care-l aștepta.

În Ianuarie 1948 ne-am înțeles ca în caz de arestare fiecare să susținem că după 23 Aug. 1944 n'am făcut nimic împreună și nu am discutat nimic.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, susțin și semnez.

sc/H. ZILBER

25 Sept. 1952

159
u/58

?

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1909 în com. Tg. Frumos-Iași, fiul lui (+) CAROL și (+) R. ZA, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu Nr. 2, declar următoarele:

În toamna anului 1944, după ce PATRASCANU mi-a explicat că partidul nu poate fi spart înainte ca Armata Roșie să fi părăsit țara, am hotărât ca acțiunea noastră să o ducem pe cât se poate fără o organizație prea mare ci numai cu câteva elemente de încredere, firele întregii acțiuni fiind în mâinile lui PATRASCANU. Deși PATRASCANU nu mi-a dezvăluit niciodată numele tuturor de cari s'a servit și ne-am servit, o parte dintre aceștia îi cunosc. Ei sunt: LENA CONȘTANȚE, ELENA PATRASCANU, H. TOROȘIAN, H. BETEA, A. RĂTIU, H. BRAUNER, ZEVEDOI BARBU, ANTON GOLOPENTA. Cu excepția ELENEI PATRASCANU, toți ceilalți i-au fost recomandați de mine.

LENA CONȘTANȚE avea încă înainte de război relații intime cu agentul Intelligence Service, NICOL GROSU. În toamna anului 1940 acesta a plecat în Palestina și a lăsat-o pe LENA CONȘTANȚE administratoare a averii sale. În toamna anului 1944 mi-a spus că NICOL GROSU este în Anglia și că primește regulat scrisori dela dânsul printr'un ofițer al Misiunii Britanice.

Mai târziu curierul a fost un secretar al Legației Britanice. Deasemeni LENA CONȘTANȚE era în relații cu agentul american SABIN MANUILA, cu ANTON GOLOPENTA, VICTOR RADULESCU DOGONĂRANU, HARRY BRABNER și alții. De aceea am insistat pe lângă PATRASCANU să o utilizeze. Nu cunosc exact misiunile pe care i le-a dat PATRASCANU, însă dela dânsa am aflat că în Iulie 1947, PATRASCANU a intervenit să i se elibereze pașaport pentru a pleca la Praga unde trebuia să se întâlnească cu NICOL GROSU. Deasemeni știu dela PATRASCANU că a utilizat-o pentru legătura cu V. RADULESCU DOGONĂRANU și SABIN MANUILA. La dânsa în casă am avut loc întâlnirea conspirativă cu MARIBOR și ROBERTS și tot ea a organizat întâlnirile conspirative cu mine, după excluderea mea din partid. În toamna anului 1947,

ss/H. ZILBER

când acțiunea noastră era pe punctul de a fi descoperită, LENA CONSTANCE trebuia să-l însoțească pe PATRASCANU în fuga lui în străinătate. Ca și PATRASCANU și ea m'a sfătuit să fug, dar eu am refuzat, convins fiind că voi putea brava autoritățile noastre.

Pe HARRY BRAUNER l-am recomandat pentru relațiile lui în cercurile Intelligence Service. Înainte de război nu era numai în relații foarte bune cu HUGH LEALTON WATSON, NICOL GROCU, dar și cu REGINALD HOARE, cu atașatul Militar al Marii Britanii și alții. Nu știu ce misiuni i-a dat PATRASCANU.

Pe H. TOROSIAN l-am recomandat lui PATRASCANU înainte de 23 August 1944. Știam de la dânsul că prin familia lui din Paris avea relații cu Gestapo-ul și cu 2-in Bureau. Soția lui era o contrarevoluționară fugită din URSS odată cu trupele românești. Ca și pe LENA CONSTANCE și HARRY BRAUNER, PATRASCANU a încercat să-l introducă pe TOROSIAN în cercurile conducătoare ale partidului. În 1945 mi-a spus însă că-l trimite Consul General la Paris pentru a avea astfel o legătură directă cu cercurile conducătoare franceze. Cât a stat în țară TOROSIAN a fost utilizat ca locuință conspirativă. La dânsul ne-am întâlnit cu DURMA. Deasemeni PATRASCANU mi-a spus că la dânsul s'a întâlnit cu V. RADULESCU IGOAREANU, NICULESCU BUZEȘTI și alții. În toamna anului 1947 când acțiunea noastră era pe punctul de a fi descoperită PATRASCANU mi-a spus că l'a chemat pe TOROSIAN în țară pentru a încerca să-l aranjeze situația. La venirea lui TOROSIAN acesta mi-a spus că și-a aranjat cu ajutorul fostului agent al Gestapo-ului CAROL SCHARENBRUCH, posibilitatea de a fugi în orice caz din țară. Deasemeni mi-a spus că este în legătură cu N. BETEA și A. RATIU care formaseră împreună cu unul BOROS, o organizație întregă pentru a ajuta fuga oamenilor politici din țară. Tot de la dânsul știu că împreună cu PATRASCANU aranjaseră o intrigă în sânul conducătorilor partidului pentru a masca activitatea noastră, dar intriga nu a reușit.

Pe H. BETEA l-am prezentat lui PATRASCANU înainte de 23 August 1944, pentru caracterul lui de mână forte și relațiile lui în cercurile maniste: GUSTI IOPA, SABIN MANUILA și alții. Prin el PATRASCANU a cunoscut pe troțkistul și agentul britanic ZEVEDERI BARBU pentru care a insistat să fie numit în postul de consilier al Legăției noastre la Londra. În vara anului 1946, ZEVEDERI BARBU mi-a spus la Paris că

./.

ss/H. ZILBER

este în legătură cu HUGH SCATTON WATSON, conducătorul Secției Intelligence Service din Foreign Office precum și cu alți conducători ai acestei organizații și că PATRASCANU este la curent cu activitatea lui la Londra.

Pe ANTON GOLOIENȚA l-am recomandat înainte de 23 August 1944 pentru relațiile lui cu spionii anglo-americani SABIN MANUILA, HUGH SCATTON WATSON, MOSLEY și alții, precum și pentru posibilitățile pe care le prezenta această organizație a Institutului Central de Statistică unde GOLOIENȚA avea un rol dominant (în 1947 a fost numit director al acestei instituții). Nu știu relațiile lui PATRASCANU cu GOLOIENȚA în perioada 1944-1947. Potuși, în toamna anului 1947 PATRASCANU mi-a spus că l'a utilizat pe GOLOIENȚA, dar nu mi-a precizat în ce fel.

ELENA PATRASCANU cunoaște relațiile mele și ale soțului cu spionii americani MADISON și ROBERTS precum și întreaga noastră activitate. PATRASCANU mi-a spus că este singurul om care știe despre dănușul absolut totuși. În 1946 la Paris, ELENA PATRASCANU ne-a pus în contact pe soțul ei și pe mine, cu VALIANI troțkist italian și om de încredere a lui GAMBERI. Știu de la PATRASCANU că în 1947, tot la Paris, a avut mai multe întrevederi cu VALIANI.

În 1945, în vîmpul crizei constituționale, PATRASCANU mi-a spus că în vederea torpilării Guvernului BROZA, a avut mai multe întrevederi cu MANIU și GRITA POP, cu scopul de a forța formarea unui guvern de "bloc-național" sub președenția lui PATRASCANU. În urma eșecului suferit de acțiunea întreprinsă PATRASCANU s'a hotărât să abandoneze colaborarea cu vîrfurile național țărăniste și a așteptat atacul pe care anglo-americanii aveau să-l deslăștue pe baza unor stipulații ale Tratatului de Pace (art. 5 și clauza națiunii celei mai favorizate). După cum am declarat noua acțiune a pornit în vremea pregătirii Conferinței de Pace, prin discursurile naționaliste dela Cluj și Sibiu, prin înțelegerea cu TATARASCU în timpul Conferinței de Pace, și a culminat în 1947 prin "Memoriul TATARASCU".

Alte fapte de carecure însemnătate din activitatea întregului grup PATRASCANU, nu cunosc. De pildă nu cunosc cât de departe au mers relațiile lui PATRASCANU cu BERRY și SCHUYLER sau relațiile LĂȘTEI CONȘTANTE cu spionajul britanic.

ss/H. MILBEN

Intrucât mă privește, pe lângă activitatea dușmă-
noasă și de spionaj dusă cu PATRASCANU, am avut și intenții
personale pe care nu le-am spus acestuia. De pildă ideea de
a-l convinge sau forța, în momentul când România ar fi dispus
de o armată revoluționară să-și furnizeze informații militare.
Tot așa PATRASCANU nu mi-a mărturisit niciodată întreaga lui
activitate și toate intențiile lui. De exemplu din relațiile
lui cu regele nu cunosc decât fragmente. Din toamna anului
1945 până în iarna 1947-1948 când PATRASCANU mi-a spus că
el și regele nu mai speră decât într'un război victorios al
anglo-americanilor, nu mi-a spus nimic.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, susțin și
semnez propriu.

ss/H. ZILBER

26 Sept. 1952

✓
PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arrestatul ZILBER HERBERT, născut în Tg. Frumos
la 14 Octombrie 1901, fiul lui CAROL și al ROZA, de profesie
funcționar, cu ultimul domiciliu str. Dionisie Lupu
Nr. 2 București.

29 Septembrie 1952, București.

Interogatorul a început la ora 21

" s'a terminat la " 22

Întrebare:

Ce ai vorbit cu MADISON în seara de 24 Februarie
precum și toate discuțiile în legătură cu 24 Februarie
1945.

Răspuns:

La câteva zile după întâmplările dela 24 fe-
bruarie 1945, fiind invitat la masă la MADISON, am discu-
tat despre aceste evenimente și i-am spus că primele
focuri au pornit din Piața Palatului din mulțimea adu-
nată. Adică din rândurile membrilor Partidului Comunist.
De altă parte i-am spus că RADESCU nu ar fi îndrăznit
să dea dispoziții trupei să tragă în mulțimea de mani-
festanți, dacă nu ar fi fost asigurat de anglo-americiani
că nu i se va întâmpla nimic. MADISON mi-a confirmat
aceasta, spunându-mi că reprezentanții statelor Unite
și Angliei i-au dat asigurări în acest sens.

Întrebare:

Arată data împrejurările și scopul introducerii
lui VERA CALIN și LUIZEI NAVODARU pe lângă MADISON.

Răspuns:

Pe VERA CALIN și LUIZA NAVODARU le-am introdus
pe lângă MADISON cu gândul ca acesta le-ar putea convin-
ge să devină informatoare a Serviciului de spionaj ame-
rican, în rândurile Partidului Comunist.

./.

ss/H. ZILBER

Au luat masa odată la MADISON și după aceea acesta mi-a spus că nu par elemente bune pentru un asemenea serviciu și nici nu crede că le-ar putea convinge să accepte un asemenea serviciu.

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu, cuvânt cu cuvânt și am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine susțin și semnez.

Anchetat,
ss/H. ZILBER

Anchetator
Lt. Maj. de Securitate
T. Staicu

25. IX. 1952

164

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT născut la 14 Oct. 1908 în com. Tg. Frumos-Ieși, fiul lui (+) CAROL și (+) ROZA, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2, declar următoarele:

În cursul toamnei 1944 și a iernii 1944-1945 am avut mai multe discuții cu PATRASCANU cu privire la situația politică. Amândoi am fost de acord asupra următoarelor puncte:.

- 1) trebuie împiedicată cu orice preț intrarea României în sfera de influență sovietică.
- 2) trebuie paralizată intenția Partidului de a instaura dictatura proletariatului.
- 3) necesitatea de a întreține legături cu reprezentanții politici și informativi ai Statelor Unite și Marii Britanii, singurele forțe internaționale în stare să bazeze drumul Uniunii Sovietice.
- 4) necesitatea de a întreține legături cu regele și partidele istorice, singurele forțe în stare să bazeze venirea la putere a Partidului.

În plus PATRASCANU mi-a spus că așteaptă plecarea Armatei Roșii pentru a sparge Partidul și a forma un nou partid muncitoresc.

Fornind dela aceste premise eu am acceptat propunerea lui MADISON de a întreține cu dânsul relații informative, fapt despre care l-am informat pe PATRASCANU. De altă parte PATRASCANU mi-a spus că este în legătură cu VISCIANU, Ministru de Externe și RADESCU și întreține relații strânse cu regele.

În seara zilei de 6 Martie 1945, eu și PATRASCANU eram disperați de concursul naștegătat dat Partidului de Uniunea Sovietică. A doua zi (7 Martie) PATRASCANU mi-a spus că l'a strănut pe rege să nu-l accepte pe IMANAIL BOGDANAS ca subsecretar de stat la Interne, celiace va însemna puțin situația politică.

Deasemoni mi-a spus că la cererea regelui, s'a

./.

ss/H. ZILBER

înțeles cu PATRU GROZA să împiedice reprimarea împotriva reacționarilor, împotriva voinței eventuale a Partidului. În fine peste câteva zile mi-a spus că s'a pus de acord TATARASCU să colaboreze împotriva "tendințelor antidemocratice" din partid.

Spre mijlocul lunii Martie, alarmăți de NICA GEORGESCU, agent britanic, ne-am hotărât să-l convocăm pe MINOȘA DUMEA, ministru de finanțe tătărească la o întâlnire secretă pentru a-i atrage atenția ca în negocierile ce avea să ia ducă la Moscova pentru încheierea unui acord comercial să reziste presiunii sovietice de a obține o cota prea mare din disponibilul exportabil a României. Întâlnirea a avut loc la locuința lui H. TOROBIAN. Despre acest fapt, cu știința lui PATRASCOANU l-am informat pe MADISON.

În cursul lunii Aprilie 1945, PATRASCOANU mi-a spus că a reușit să stabilească legături cu BERRY și SCHUYLER care l-au asigurat că Statele Unite nu vor tolera situația creată la 6 Martie, iar el i-a asigurat de sprijinul său în partid și guvern.

Tot în Aprilie i-am spus despre hotărârea luată ca MADISON de a intra pe firul serviciilor române și sovietice de contra-informații. PATRASCOANU a fost de acord și mi-a spus să iau legătura cu EMANUIL BODNARȘ, cehiace am și făcut.

În Mai când am luat legătura cu serviciul de Contrainformații, deasemeni i-am spus lui PATRASCOANU care s'a declarat de acord. Atunci mi-a afirmat că mă are pe mine ca legătură pentru serviciul american de informații și că are pe altcineva pentru legătura cu Intelligence Service.

În Iulie 1945, i-am propus lui PATRASCOANU să comunice prin MADISON și ROBERTS, care trebuiau să părăsească țara că el și cu mine nu suntem de acord cu linia partidului față de URSS că nu dorim intrarea noastră în sfera de influență sovietică, că noi mergem pe linia democrațiilor burghezo-parlamentare și dorim o intervenție a Statelor Unite. PATRASCOANU a fost de acord cu mine și mi-a cerut să organizez o întâlnire secretă la LENA CONSTANȚE. Întrevederea a avut loc și PATRASCOANU a subliniat că statele Unite pot conta pe sprijinul său în partid și guvern.

În ziua de 26 August, PATRASCOANU mi-a povestit întâlnirea lui secretă cu SCHUYLER care i-a dat informații cu privire la demersul anglo-american care a provocat criza

constituțională.

Mi-a cerut să-i aranjez o întâlnire secretă cu C. VISOIANU la FLORICA BRATESCU pentru a studia posibilitatea unei colaborări. I-am prevenit pe C. VISOIANU și întâlnirea a avut loc. Amândoi mi-au confirmat că au ajuns la un acord. De altă dată eu m'am dus la VICTOR RADULESCU DOGONESANU și mi-a cerut în numele lui PATRASCANU ca opoziția să ceară expulzarea AMEI PAUKER și a lui VASILE LUCA ca cetățeni străini. În chipul acesta speram ca prin înlăturarea acestora din primele locuri ale partidului PATRASCANU va câștiga o poziție predominantă în partid, cciace i-ar fi ajutat să îndrepte partidul pe linia noastră.

I-am comunicat acestea lui PATRASCANU care s'a declarat de acord cu intervenția mea. Mai târziu, în Septembrie PATRASCANU mi-a spus că a avut două întrevederi secrete cu NICULESCU BUZEȘTI și VICTOR RADULESCU DOGONESANU, una la H. TOROȘIAN și alta într-o garsonieră a lui FLORIN TEODORU, întrevederi în care s'a hotărât ca partidele istorice și regele să torpiloze guvernul ȘOZA, propunând un guvern de bloc-național cu PATRASCANU ca prim-ministru. Tot în toamna aceluiași an, PATRASCANU mi-a spus că fiind urmis de partid pentru a încerca o împacare între rege și guvern, l'a sfătuit pe rege să reziste până la capăt. De altă parte eu i-am povestit discuția avută cu ETHRIDGES, în prezența lui SCHUXLER și HALL, discuție în care am avut o poziție similară.

În cursul anului 1945 și 1946, am discutat de mai multe ori problema înlocuirii magistraților reacționari, înlocuirea cerută de partid. Amândoi am fost de acord că această înlocuire nu trebuie și nu poate fi făcută. Politica dusă de PATRASCANU la Ministerul de Justiție a fost pe această linie.

Tot în acești ani, pe baza înțelegerii mele cu MAKAROV, PATRASCANU a făcut numeroase intervenții pentru numirea mea în post diplomatic la WASHINGTON. De PATRASCANU cunoșteam planurile mele cu privire la aducerea capitalului american în România, sub forma unor largi concesiuni și era de acord. În fine, în vara anului 1946 i-am expus lui PATRASCANU planul meu de a găsi întregul nostru stoc de aur, în schimbul unui împrumut american.

În cursul anului 1946 i-am vorbit lui PATRASCANU despre faptul că în Ardeal s'ar afla 300 mii refugiați unguri și a necesității de a reacționa împotriva acestui fapt. În luna Mai PATRASCANU mi-a spus că va ține la Cluj un discurs anti-maghiar fără știrea partidului. Eu am comunicat acest lucru cunoștilor mei (NAVODARU, etc) După ținerea discursului mi-a spus că a aranjat publicitatea din cursul înminte ca partidul să se fi putut sesiza. În fine după ce partidul i-a cerut să-și facă autocritica pentru acest discurs, mi-a spus că nu-și va face autocritica pentru că el are alt punct de vedere decât partidul și nu înțelege să renunțe la el.

În timpul Conferinței de Pace, la Paris, PATRASCANU mi-a spus că s'a înțeles cu TATARASCU pentru a stabili înțelegere cu americanii un plan de torpilarea uvernului GHOZA pe baza stipulațiilor Tratatului de Pace și că în urma acestui acord TATARASCU a avut o întrevedere cu BIANES care s'a declarat de acord cu cele stabilite între PATRASCANU și TATARASCU.

În Februarie 1947 întors de la Paris mi-a spus că a avut o întrevedere cu MADISON care se afla la Paris. Eu a vrut însă să-mi spun ce au discutat. În Martie 1947 mi-a spus că a reușit să-și restabilească situația în partid și că o bucată de vreme va sta liniștit. În toamna anului 1947 după excluderea mea din partid, mi-a spus că partidul a aflat despre încercarea de a torpila guvernul GHOZA în 1945 și despre înțelegerea lui cu TATARASCU și regele, că a încercat să fugă în străinătate, dar nu a reușit. În Decembrie mi-a spus că singura soluție pentru câștig este războiul pe care-l aștepta.

În Ianuarie 1948 ne-am înțeles ca în caz de arestare fiecare să susținem că după 23 Aug. 1944 n'am făcut nimic împreună și nu am discutat nimic.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, susțin și sermoz.

ss/H. ZILBER

25 Sept. 1952

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestat ZILBER H EBERT, născut la 14 Oct. 1901 în
Brg. Brumoa, fiul lui +CAROL și +ROZA, cu ultimul domiciliu
în str. Dionisie Lupu 2.

2 Octombrie 1952, București

Interogatorul a început la ora 11,10

" " s'a terminat la " 12,30

Intrebare:

Arată dta anchetei ce ți-a vorbit L. PATRASCANU de
relațiile lui cu ALEX. ȘTEFANESCU.

Răspuns:

În toamna anului 1944, fiind invitat împreună cu
PATRASCANU la masă la NICA GEORGESCU, între alți invitați
pe care i-am cunoscut cu această ocazie, era și ALEX. ȘTE-
FANESCU. Țin minte că PATRASCANU a discutat ceva cu ALEX.
ȘTEFANESCU dar n'am auzit ce anume. După ce am plecat de la
NICA GEORGESCU împreună cu PATRASCANU, acesta mi-a spus că
înainte de 23 august, ALEX. ȘTEFANESCU a avut o intensă acti-
vitate politică și este mirat că în momentul acela nu mai
ținea nimic.

Știi înainte de a-l cunoaște pe ALEX. ȘTEFANESCU și
nici după aceea, PATRASCANU nu mi-a spus nimic cu privire
la acesta.

Intrebare:

Ce discuții ai avut dta cu PATRASCANU, privitor la
comutarea pedepsei lui EUGEN CRISTESCU.

Răspuns:

După terminarea procesului grupului ANTONESCU, care
s'a sfârșit printr-o serie de condamnări la moarte,
PATRASCANU mi-a spus că va propune grațierea unora dintre
cei condamnați și m'a întrebat dacă sunt de acord ca ce-i
grățiați să fie FANTAZI și EUGEN CRISTESCU. Am fost de acord
cu această propunere.

./.

ss/H. ZILBER

Intrebare:

Ce discuții ai avut dta cu PATRASCANU, despre legături
le și poziția lui troțkistă din Uniunea Sovietică și alte
lucruri.

Răspuns:

Nu am avut nicio discuție cu LUCRETIU PATRASCANU cu
privire la poziția lui troțkistă din URSS sau alte locuri
și nici persoanele cu care ar fi avut legături în calitate
de troțkist.

Intrebare:

Arată dta anchetei ce ți-a vorbit PATRASCANU de rela-
țiile lui cu FORIS.

Răspuns:

Singurul lucru pe care îl știu despre relațiile lui
PATRASCANU cu FORIS, este faptul că în iarna anului 1944,
după încercări neisbutite a reușit să aibă o întrevvedere cu
FORIS. Nu mi-a spus ce au discutat.

Intrebare:

Arată dta ce ți-a vorbit PATRASCANU de întâlnirea lui
cu ION ANTONESCU, organizată de NICOL VASILIU.

Răspuns:

PATRASCANU nu mi-a vorbit niciodată de astfel de în-
tâlnire.

Intrebare:

Arată dta ce ți-a vorbit PATRASCANU de legăturile lui
cu AUSCHNIT.

Răspuns:

PATRASCANU mi-a spus că înainte de 23 August, a primit
bani dela AUSCHNIT prin GUTA STAINBERG. În primăvara anului
1946 i-am spus lui PATRASCANU că AUSCHNIT mi s'a plâns că
nu i se dă pașaport pentru a pleca în străinătate, în interes
de afaceri și că părerea mea este că ar trebui să i se de-a
pașaportul cerut. După aceea PATRASCANU mi-a spus că a inter-
venit să i se acorde pașaport.

Intrebare:

Arată dta planul lui PATRASCANU, ANTON GOLORENTIA, CARIL
MAVUILA, plan de organizarea evadării deținuților din închisori
și ce scop s'a urmărit prin acesta.

Răspuns:

N'a fost un plan a lui PATRASCANU, MAVUILA sau GOLOREN-
TIA pentru a organiza evadările deținuților politici din

Inchisori,ci un plan am meu expus lui PATRASCANU,pentru a aranja evadarea deţinuţilor politici din închisoarea Caransebeş cu scopul de a evita un masacru ca cel dela Răbniţa. PATRASCANU a fost de acord cu mine.De alt plan n'am cunoştiinţă.

In rebare:

Ancheta îţi cere să arăţi toate relaţiile d-le cu Siguranţa?

Răspuns:

Din momentul achitării mele din procesul din anul 1932 n'am avut niciun fel de relaţii cu Siguranţa.

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuânt cu cuvânt şi am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine,susţin şi semnez.

Anchetator,
Lt.Maj.de Securitate
T.Staicu

Anchetat,
ss/H.HILBER

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestat ZILBER HENRIET, născut la 14 Octombrie 1901
în Tr. Frumos, fiul lui CAROL și ROZA, cu ultimul domiciliu
în str. Bionisie Lupu 2.

2 Octombrie 1952, București

Interogatoriul a început la ora 7,40

" s'a terminat la " 11,10

Intrebare:

Arată data începerii activității a lui LUCRETIU PATRAS-
CANU până la 23 August 1944, dusă împotriva Partidului și
după această dată, dusă împotriva Statului.

Răspuns:

Înainte de 23 August 1944 n'am cunosțință de vreo
activitate a lui LUCRETIU PATRASCANU împotriva Partidului.

În toamna anului 1944, PATRASCANU mi-a spus, că el
este împotriva intrării României în sfera de influență sovie-
tică, că el este pentru o democrație burgheză-parlamentară, că
este împotriva dictaturii proletariatului, că este pentru adu-
cerea de trupe anglo-americane în România - că este pentru
lichidarea Partidului Communist, după plecarea Armatei Roșii
din țară și este pentru formarea unui partid muncitoresc de
tip laburist. Tot în toamna anului 1944 mi-a spus că duce o
activitate pentru formarea unui guvern de tip bloc național
și că în acest scop s'a înțeles cu C. VIȘOIANU și alți con-
ducători naționali-țărăniști. După formarea guvernului RADESCU
PATRASCANU mi-a spus că s'a pus de acord cu RADESCU, ca împreu-
nă să se opună tuturor încercărilor Partidului Communist și
P.M.D.-ului de a schimba acest guvern printr'un guvern GROZA.

După 6 Martie mi-a spus că l'a sfătuit pe rege să nu
abdice, așa cum îl sfătuisese pe rege unii din entourageul palatu-
lui. Pentru ca în chipul acesta să se mențină o forță care să
se opună transformării României într-o țară de democrație

populară. Tot atunci mi-a spus că l'ă sfătuit pe rege să-l steargă pe EMIL BODURAS de pe lista ministerială, pentruca în chipul acesta să-și demonstreze puterea față de Partidul Comunist și să împiedice activitatea partidului împotriva elementelor contra-revoluționare.

În urma cererii regelui, PATRASCANU mi-a spus că a intervenit în Partid și Guvern pentru a împiedica judecarea antonescienilor și reprimarea acțiunii istoricilor împotriva regimului. Astfel PATRASCANU mi-a spus că nu a apurat și nu va apura Ministerul de Justiție, de elementele dăunătoase noului regim instaurat la 6 Martie 1945.

Tot după 6 Martie, mi-a spus că a luat contact cu reprezentanții politici și diplomatici americani, adică BERRY și SCHUYLER, în vederea unei acțiuni pe care Statele Unite aveau să o întreprindă împotriva Guvernului GROZA.

În Martie 1945 la propunerea mea am avut o întâlnire secretă cu MIRCIA DURHA, întâlnire la care i-am cerut, eu și PATRASCANU, acestuia din urmă, ca negocierile economice pe care avea să le ducă la Moscova cu delegația sovietică, să reducă cât de mult schimbul de mărfuri cu URSS, pentru a împiedica astfel intrarea noastră în sfera de influență sovietică și a dispune de posibilități pentru a intra în legături economice strânse cu țările capitaliste.

În luna Iulie 1945 la propunerea mea PATRASCANU a acceptat să aibă o întâlnire secretă cu reprezentanții serviciului de spionaj american MADISON și ROBERTS, pentru a comunica și prin aceștia departamentului de Stat, că PATRASCANU este împotriva intrării României în sfera de influență sovietică, că PATRASCANU dorește o intervenție viguroasă a Statelor Unite în acest sens și că este gata să susțină o asemenea intervenție în Partid și Guvern. La cererea lui I. PATRASCANU, această întâlnire secretă a avut loc la LENA CONSTANȚE str. Dionisie 12 și I. PATRASCANU a comunicat celor doi spioni cele de mai sus.

În August 1945, când a izbucnit criza constituțională PATRASCANU mi-a cerut să-i aranjez o întrevedere secretă cu C. VISOIANU pentruca pe baza acțiunii anglo-americane împotriva Guvernului GROZA, să organizeze acțiune paralelă internă în vederea torpilării Guvernului GROZA. După indicațiile lui PATRASCANU am aranjat această întâlnire la PLOIEȘA BRĂTESCU. Am luat contact cu C. VISOIANU și după aceea PATRASCANU mi-a comunicat că întrevederea a avut loc și am ajuns

la un acord, fără însă a-mi specifica relații.

În cursul toamnei 1945 PATRASCANU mi-a spus că a avut mai multe întrevederi secrete cu NICHULESCU BUZESTI, RADULESCU DOGHEBANU, MANIU și GHITA POP, în vederea răsturnării Guvernului GROZA și înlocuirea acestuia cu un guvern de bloc-național sub președinția lui PATRASCANU. Tot în toamna anului 1945 mi-a spus că a avut o întvedere cu regele, în cursul căreia ia cerut să reziste până la capăt împotriva Guvernului GROZA.

În Decembrie 1945 mi-a spus PATRASCANU în urma rezistenței Partidului, Uniunii Sovietice și maselor populare, acțiunea de răsturnare a Guvernului GROZA a eșuat și că va aștepta un moment politic internațional mai prielnic pentru a reîncepe activitatea împotriva regimului.

În primăvara anului 1946 PATRASCANU mi-a spus că se apropie un nou moment favorabil unei acțiuni împotriva regimului, anume negocierile pentru încheierea tratatului de pace. Discursurile naționaliste, dela Cluj și Sibiu au fost destinate popularizării lui în cercurile naționaliste și reacționare și o garanție dată acestora, că un eventual guvern PATRASCANU va avea o linie antipartinică și antisovietică. PATRASCANU mi-a spus că refuzul său de a-și face autocritica cerută de Partid, pentru discursul dela Cluj, se explica prin aceea că nu voia să piardă încrederea cercurilor reacționare a regelui și anglo-americanilor.

În timpul Conferinței de pace dela Paris, PATRASCANU mi-a spus că s'a înțeles cu GH. TATARASCU, în vederea unei noi acțiuni destinate să ducă la răsturnarea Guvernului GROZA, pe baza unor prevederi a Tratatului de pace și cu sprijinul anglo-americanilor. În acest scop GH. TATARASCU a avut o întvedere cu BYERES.

În Februarie 1947, PATRASCANU mi-a spus că fiind la Paris pentru semnarea tratatului de pace a avut o întvedere cu spionul american MADISON. Nu mi-a povestit conținutul discuției.

În toamna anului 1947 PATRASCANU mi-a spus că Partidul și autoritățile noastre au aflat despre activitatea lui împotriva regimului și că de teamă să nu fie arestat a încercat să fugă din țară, dar încercarea lui a eșuat. Mi-a propus și mie să fug din țară, dar am refuzat. În cursul lunii Decembrie 1947, mi-a spus că atât el cât și

regele nu mai au altă speranță decât un război victorios al anglo-americanilor împotriva Uniunii Sovietice și al Democrației Populare. În Ianuarie 1948 m'am înțeles ca în caz de arestare să spunem că nu am discutat și nu am făcut nimic împreună.

Intrebare:

Arată dta concret discuțiile avute cu LUCRETIU PATRASCANU privitor la poziția lui după-amasă.

Răspuns:

În Ianuarie 1945 cu ocazia provocărilor fasciste dela Uzinele Malaxa, PATRASCANU mi-a spus că membrii Partidului Comunist sunt aceia cari din ordinul Partidului au tras în muncitori. Cu ocazia provocării lui RADESCU, din ziua de 24 Februarie 1945 din Piața Palatului, PATRASCANU mi-a spus că în realitate a fost o provocare din partea Partidului Comunist, provocare a cărui scop a fost asasinarea lui. După discursul provocator a lui RADESCU, PATRASCANU mi-a spus că este mulțumit de acest discurs a lui RADESCU. În cursul primăverii și verii anului 1945 i-am arătat în câteva rânduri lui PATRASCANU, de ce raporturile internaționale de forțe după război va fi în favoarea statelor imperialiste. PATRASCANU a fost de acord cu mine și mi-a spus că această situație va trebui folosită pentru răsturnarea Guvernului GROZA. După alegerile britanice din vara anului 1945 PATRASCANU mi-a spus că regretă faptul că CHURCHILL a căzut, deoarece era singurul în care să-i oprească pe sovietici, adică să stăvilească acțiunea Uniunii Sovietice, pentru instaurarea socialismului în lume. În 1945-1946 mi-a spus de câteva ori că nu vrea în România un regim social și politic similar cu cel din URSS.

În August 1945, când i-am comunicat că am cerut lui RADULESCU POPESCANU informații cu privire la acțiunea "istoricilor" împotriva regimului și că acesta mi-a răspuns că au siguranța victoriei, PATRASCANU mi-a răspuns că asta va curma perspectivele dictaturii proletarietului din țară.

După ce am citit prezentul proces verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, susțin și sumez.

Anchetator,
Lt. maj. de Securitate
P. Stăicu

Anchetat,
ss/H. ZILBER

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestat ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901, în
Tg. Frumos, fiul lui + CAROL și + ROZA, cu ultimul domiciliu în
str. Dionisie Lupu Nr. 2

6 Octombrie 1952 București
Interogatoriul a început la ora 8,40
" s'a terminat c" "13.-

Intrebare:

Arată în folosul căror servicii de spionaj ai lucrat
dta.

Răspuns:

Începând din primăvara anului 1938 am fost recrutat
de serviciu de spionaj britanic, prin SCALTON WATSON, căruia
i-am dat informații politice și economice până în vara anului
1940.

După istoricul act dela 23 August 1944, am intrat în
slujba serviciului de spionaj american, fiind recrutat de
spionul MADISON din Misiunea Militară Americană din București.
Prin MADISON, am servit serviciul de spionaj american cu informa-
ții politice, economice și militare până la plecarea acestuia
din țară și anume până în luna August 1945. Cât MADISON la
plecarea s'a din țară m'a predat, pentru a lucra mai departe
în interesul serviciului de spionaj american maiorului HALL,
tot din Misiunea Militară Americană din București. Maiorului
HALL i-am dat tot felul de informații, pe care acesta le-a
cerut dela mine, în timpul cât a stat el în țară.

În slujba serviciului de spionaj american, am lucrat
până în vara anului 1946.

Spionajul american se interesa în țara noastră de
toată activitatea regimului democratic. De tot ceea ce era în
legătură cu activitatea de guvernare a regimului, se interesa
de măsurile de organizare sau de securitate ale țării noastre,
de tot ce ar fi putut servi, ca elemente pentru acțiunea de sub-
minare și răsturnarea prin violență a regimului democratic,

instaurat la 6 Martie 1945. Toate acestea făceau obiectul de informare a serviciului de spionaj american din România. 1367

Intrebare:

Arată data împrejurările în care ai intrat în legătură cu spionajul britanic?

Răspuns:

În primăvara anului 1938, am cunoscut prin V. MADGEARU și C. VISCIARU pe agentul politic, din Secția Foreign Office din Intelligence Service a Marii Britanii SCALTON WATSON, care umbla în vremea aceea în misiune de spionaj prin Jugoslavia, Bulgaria și România. SCALTON WATSON, după ce m'a recrutat ca agent în slujba serviciului britanic de informații, mi-a cerut informații politice, economice și militare. Am discutat cu dânsul de mai multe ori asupra Uniunii Sovietice și i-am făcut cunoscut atitudinea mea dușmănoasă și antisovietică. Mi-a cerut și i-am dat informații despre Partidul Comunist Român.

Intrebare:

Când și de ce l'a trimis V. MADGEARU pe SCALTON WATSON la data la Institutul de Conjunctură?

Răspuns:

V. MADGEARU l'a trimis pe WATSON la Institutul de Conjunctură, unde eu lucram, la câteva zile după sosirea acestuia în țară. El știa că WATSON este venit în România cu misiune de spionaj și că făcea parte din cadrele serviciului de spionaj britanic.

Intrebare:

Arată data împrejurările în care ai transmis lui WATSON informații economice.

Răspuns:

SCALTON WATSON, venea foarte des la mine la Institut, în care timp pentru că cunoșteam scopul vizitelor sale făceam tot posibilul ca să rămânem singuri pentru a putea să-i dau informațiile cerute. Astfel în unele împrejurări îi dictam și el își nota date cu caracter secret ale Institutului de Conjunctură. I-am mai dat diferite referate secrete pe care le lua cu dânsul și din care și-a extras date ce-l interesau, cu privire la economia națională.

Intrebare:

Arată data concret ce informații politice și economice ai furnizat lui WATSON?

Răspuns:

La întâlnirile secrete pe care le aveam cu spionul

WATSON, i-am transmis date asupra producției, date asupra venitului național, date despre structura proprietății și altele. I-am dat informații politice în legătură cu partidele burgheze, în legătură cu Partidul Comunist din România și în general tot felul de informații politice cerute de acesta. I-am comunicat informații, despre P.C.R. în legătură cu puterea Partidului în București, Valea Prahovei, Valea Jiului și alte centre muncitorești din țară. I-am mai comunicat că Partidul Comunist, dispune în București, de organizații ilegale, care numără circa 5.000 de membrii de partid și că organizația de București conduce organizații de masă de 30-40 mii membrii. Deasemenea i-am transmis că în Valea Prahovei, Partidul Comunist dispune de organizații ilegale de câteva mii de membrii. În legătură cu Frontul Țăgarilor i-am spus că acesta dispune de organizații puternice în țară și l-am sfătuit să ia legătura cu organizația.

Intrebare:

Arată dta locul și modul în care îi transmiteai informațiile?

Răspuns:

Informațiile date de mine lui WATSON i le-am transmis în timpul întâlnirilor secrete pe care le aveam cu acesta, în biroul meu dela Institutul de Conjunctură. I-am mai dat informații și la întâlnirile pe care le aveam cu el la mine acasă. Asupra modului de transmitere a informațiilor, precizez că parte din ele au fost date în formă de note scrise și parte din ele i le-am transmis verbal și el și le nota. Cele verbale le-am comunicat la întâlnirile pe care le aveam la Cafeneaua "Corco", unde noi de obicei am stat singuri la masă, ferindu-ne să fim audiți de alte persoane din jurul nostru.

Intrebare:

De unde ai cules dta informații în legătură cu Partidul Comunist?

Răspuns:

Informațiile transmise lui WATSON de mine, au fost culese din discuțiile purtate cu PETRE NAVODARU, GOGU RADULESCU ILIE CONSTANDINOVSKI și dela alți membrii de partid, cu care mă vedeam în vremea aceea.

Intrebare:

Ce discuții ai avut dta cu WATSON în legătură cu Uniunea Sovietică.

Răspuns:

În discuțiile avute cu WATSON, privitor la Uniunea Sovietică, mi-am arătat ura mea dușmănoasă față de țara socialismului, spunându-i că nu pot suporta regimul politic din această țară.

Întrebare:

Ce instrucțiuni ai primit de la WATSON la plecarea sa din România?

Răspuns:

În vara anului 1940, WATSON a părăsit țara, dându-mi instrucțiuni să-i transmit mai departe informații din România prin spionul INGLESIS de la Consulatul englez. După plecarea lui WATSON m'am dus la Consulat și am lăsat un plic cu informații politice și economice lui INGLESIS. În urma evenimentelor politice din vara anului 1940 (plin război între Germania fascistă și țările imperialiste) Consulatul cu întreg personalul a părăsit țara, printre aceștia și legătura mea de spionaj lăsată de WATSON. Astfel am fost obligat să întrerup legăturile mele cu spionajul britanic.

Întrebare:

Cât timp ai fost în slujba serviciului de spionaj englez?

Răspuns:

Din primăvara anului 1938 și până în toamna anului 1940 când s'a închis Consulatul Britanic.

Întrebare:

Arată data alte legături și discuții avute cu diferite persoane asupra activității de spionaj a lui WATSON.

Răspuns:

În toamna 1944 C. VISCIANU mi-a spus că l'a întâlnit pe WATSON la Cairo și purta gradul de maior. În toamna anului 1945 la una din cele trei întâlniri cu I. PORTER (spion britanic acesta mi-a spus că WATSON i-a vorbit de mine ca de "singurul comunist interesant din România". După cum am arătat mai sus, la rândul său, spionul american MADISON în toamna 1944 mi-a spus că I. PORTER i-a vorbit de mine în termeni foarte buni. Deci informațiile date lui WATSON în perioada 1938-1940 sunt la originea dorinței lui MADISON de a mă cunoaște și de a-mi propune să fiu informator al serviciului de spionaj american. În felul acesta mi-am dat seama că MADISON cunoștea activitatea mea dusă în serviciul de spionaj britanic. Am intrat în slujba

serviciului de spionaj american, din ură față de Partidul Comunist și față de regimul de democrație populară din țara noastră, fiind conștient că servește imperialismul american în lupta sa împotriva Republicii Populare Române.

După ce am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că este în total cu cele declarate de mine, susțin și semnez.

Anchetator:
Lt. Maj. de Securitate
Staicu T.

Anchetat
ss/H. ZILBER

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestat EILBER HERBERT, născut la 14 Octombrie
1901, în Tg. Frumos, fiul lui +CAROL și +RAZA, cu ultimul
domiciliu în București str. Dionisie Lupu Nr.2

8 Octombrie 1952, București

Interogatoriul a început la ora 9

" s'a terminat la " 15,30

Intrebare:

În declarația d-tale din 25 Sept. 1952, ai arătat
că începând din toamna anului 1944 ai intrat în slujba
serviciului de spionaj american. Arată d-ta în ce împrejurări
ai luat contact cu acest serviciu de spionaj?

Răspuns:

În Oct. 1944, +MIHAIL SEBASTIAN a venit la mine
acasă și m'a întrebat dacă primesc să iau masa la "Cappo"
ca invitat a lui IMBRIU MATRESCU. La această masă trebuia
să participe doi ofițeri americani și alte persoane. Am
acceptat invitația. În ziua convenită m'am dus la restauran-
tul "Cappo" unde într-o cameră se arată am găsit pe IMBRIU
MATRESCU, AUREL COMA, VINTILA PETALA, cpt. L. MADISON, lt. R.
ROBERTS din "Asiunea Militară Americană" și MIHAIL SEBASTIAN.
Pe MATRESCU, COMA și SEBASTIAN îi cunoșteam, ceilalți mi-au
fost prezent și de MATRESCU. În timpul mesei a avut loc o
discuție ocazională cu privire la evenimentele dela 25 August

După masă cpt. MADISON m'a întrebat dacă aș vrea
să iau masa cu dânsul, ca să continuăm discuția la care
asistasem. Am acceptat și am schimbat numerele de telefon.
Peste câteva zile am primit un telefon dela MADISON și
am aranjat să luăm masa la dânsul acasă. În ziua convenită
m'am dus la el acasă. În cursul mesei mi-a spus că a auzit
mai multe despre mine dela o serie de persoane printre care
Dr. SABIN MALUIA și alții. Cu această ocazie mi-a spus deschi
că agentul britanic I. COTTER i-a comunicat despre mine că am

./.

so/H. EILBER

foast recrutat în primăvara anului 1938, de SCAMTAN HANSEN și că am colaborat cu acesta în serviciul de spionaj britanic până în 1940.

Întrebare:

Arată dă când și în ce mod ai fost recrutat de serviciul de spionaj american.

Răspuns:

Cu ocazia primelor întâlniri avute cu MADISON, am discutat despre situația politică din România, în care timp i-am expus pe larg părerile mele antipartinice și antisovietice. La a treia întâlnire MADISON mi-a propus să colaborez cu el pentru serviciul de spionaj american, cu un acordat cerându-i să-mi facă propuneri concrete.

Întrebare:

Ce propuneri concrete ți-a făcut MADISON cu ocazia recrutării tale în slujba spionajului american.

Răspuns:

MADISON mi-a propus următorul plan:

1) Să intru la Ministerul de Externe și să intervin pe toate căile pentru a fi trimis în misiunea diplomatică în Statele Unite, fiind comunist, nu numai că aş putea cunoaşte intervenţiile Partidului Comunist Român cu privire la relaţiile cu Statele Unite, dar aş putea să mă introduc pe lângă ambasada Uniunii Sovietice din Washington precum şi pe lângă misiunile diplomatice ale Statelor prietene cu Uniunea Sovietică. În chipul acesta aş deveni un informator preţios pentru - Departamentul de Stat şi alte instituţii americane.

2) Atâta vreme cât el va fi în România, să-l țin la curent cu intenţiile politice şi economice ale Partidului Comunist şi ale Uniunii Sovietice.

3) Să-i recomand comunişti dela care s'ar putea culege informaţii şi să-i recomand comunişti pe care să-i recruteze ca informatori în slujba serviciului de spionaj american.

4) Dacă în urma activităţii mele aş fi suspectat sau periclitat, Statele Unite să-mi de nu numai azil, dar şi posibilitatea de a-mi câştiga existenţa mai mult decât abundanţă. La întrebarea mea care ar trebui să fie relaţiile noastre faţă de membrii Partidului şi alţi cunoscuţi, MADISON mi-a spus că cel mai bun sistem este lucrul pe faţă cu şi

cum nu ne-am p[ă]zi de nimeni, singile relații omicale. m[ă]i dădit metoda propusă adecuată scopului urmărit și i-am promis să fac tot posibilul pentru a realiza propunerile lui.

Întrebare:

Ce instrucțiuni și-a dat MADISON cu această ocazie?

Răspuns:

1. Să culeg informații politice, economice privitor la Partidul Comunist și Uniunea Sovietică, să recomand și să fac legături cu membrii de partid pentru a fi recrutați de el ca informatori.

2. Să strâng relațiile cu elemente din conducerea Partidului, care nu sunt de acord cu linia partidului.

3. Să prezint pe MADISON ca pe un prieten și simpatizant al Partidului Comunist și al Uniunii Sovietice.

4) Să nu mă compromit prin atitudine nepartinică sau antipartinică față de membrii de partid, simpatizanți sau chiar fața de dușmani.

5. MADISON mi-a spus să culeg informații de la persoane care sunt în funcții de răspundere în aparatul de Stat și de Partid și să verific cu precizie informațiile culese. Să nu dau niciodată impresia că mă informez și să cant să angajez discuții libere în care să nu dau de bănuț că culeg informații pentru vreun scop personal.

Întrebare:

Ce informații ai transmis de la lui MADISON?

Răspuns:

I-am transmis lui MADISON următoarele informații: O notă detaliată asupra capacității de producție industrială a României, despre rezervele de utilaj de tot felul și despre stocurile de materie primă. O notă în legătură cu bugetul Statului, circulația judiciară și a prețurilor. I-am comunicat hotărârea secretă a Partidului de a încheia un acord de colaborare economică cu URSS, care prevedea formarea de societăți mixte româno-sovietice, în industria petroliferă - industria metalurgică și altele. I-am dat o notă critică asupra legilor economice din Aprilie 1945, din care rezulta că nu se va putea opri scăderea producției și debilizarea prețurilor. I-am dat efectivul Confederației Generale a muncii, care în luna 1945, era de circa 700 mii de membrii. În ianuarie 1945 înainte de apariția manifestului

P.R.G. pentru un guvern GROZA, i-am spus lui MADISON că Partidul Comunist va porni o campanie pentru răsturnarea guvernului BURESCU. I-am dat date detaliate asupra raportului de forțe dintre partidele "istorice" și partidele muncitorești. După 6 Martie 1945 i-am comunicat lui MADISON întâlnirea secretă între membrii Biroului Politic al Partidului Comunist și ANDREI IAGUAREVICI VANINSCHI, informație primită de la INCHIREIU PATRASCANU, care participase la întâlnire. I-am dat o notă secretă în care arătam cât la sută din producția României, merge în contul Armistițiului și cât la sută din bugetul statului erau destinate aceluiaș scop. Cu privire la manifestările publice de stradă, i-am arătat că cifrele oficiale date de ziarul "Scântea" nu erau reale și că erau foarte mult exagerate.

Întrebare:

Dela cine și cum ai cules informațiile transmise de dta lui MADISON?

Răspuns:

În timpul activității mele de spionaj, am obținut de la INCHIREIU PATRASCANU următoarele informații: Hotărârea (pe atunci secretă) Partidului de a începe o campanie de răsturnare a guvernului BURESCU, întâlnirea secretă între B.P. al P.C.R. cu A.I. VANINSCHI, hotărârea Partidului și Guvernului (pe atunci secretă) de a încheia un acord de colaborare cu URSS, înțelegerea lui PATRASCANU cu regele de a sabota Guvernul GROZA. Aceste informații, PATRASCANU mi le-a dat știind că eu colaborez cu serviciul de spionaj american și cu scopul vădit de a face cunoscut și poziția lui. Informațiile de ordin economic, le-am obținut în calitate de director al Institutului de Conjunctură, de la Min. Economiei Naționale, Min. de Finanțe, Banca Națională, Institutul Central de Statistică și de la Comisia Centrală pentru executarea Armistițiului. Informațiile cu privire la puterea și influența diferitelor partide politice, precum cele referitoare la manifestațiile publice sunt culese de mine, în urma discuțiilor avute cu diferiți membrii de partid.

Eu i-am spus lui MADISON că într'un viitor mai depărtat să culeg și informații militare.

Fin să menționez că antrenarea lui PATRASCANU în activitatea mea de spionaj, nu urmărea numai un scop politic, ce avea în vedere și posibilitatea ca grație poziției lui PATRASCANU în Comitetul Central și Guvern să pot obține prin cănsul informații cu caracter militar.

1947

Intrebare:

* Si aratat mi s-a ca HABISON i-a dat misiunea de a-i recomanda persoane pentru a fi recrutate ca agenti. rati-
da cum i-si indeplinise aceasta sarcina?

Raspuns:

In Dec. 1944, HABISON mi-a cerut sa-i prezint membrii de partid pentru a fi recrutati de serviciul de spionaj ame-
rican. Mi-a luat angajamentul sa caut persoane care sa aiba
relatii in partid si care ar putea fi recrutate in serviciul
de spionaj american. Cu in urma celor stabilite cu HABISON,
m'am adresat lui ILIE SAVODARI, spunandu-i ca HABISON vrea
sa cunoasca membrii de partid care stiu englezeste.

SAVODARI mi-a spus ca a prezentat pe sora sa LIZA
SAVODARI si pe VERA CALIN. a comunicat lui HABISON ca au
gasit doua persoane si amuz pe LIZA SAVODARI si VERA CALIN
si m'am intales cu dñsul ca acesta sa vină la masă la el,
intr-o anumită zi pe care el o prefera dñsaul. a comuni-
cat lui SAVODARI faptul ca el de mine cu HABISON si in
ziua careia el a trimis pe VERA CALIN si LIZA SAVODARI
la masă la HABISON. HABISON mi-a comunicat ca fetele au fost
la masă, dar fără nici un rezultat în rezultatul întreve-
derii.

In Ianuarie sau Februarie 1945, fiind intales cu
HABISON, el m-a luat la dñsul între carele unui gunatete si
dual, acesta a venit cu masina în strada Polonă nr. 4 la
Institutul de Conjunctură. Cum personalul Institutului părăsea
serviciu la ora aceea m-a scut afara împreună cu SAVODARI si
i-am făcut cunoştinţă cu HABISON, după aceasta am plecat mai
departe cu masina cu HABISON.

Cu câteva zile înainte de 6 Martie 1945, fiind acasă
la mine în Bionisie 2, am primit un telefon de la HABISON,
spunandu-mi că vrea să vină să mă vadă. I-am răspuns că-l
pot primi şi peste câţva timp a sosit împreună cu HABISON.
In oclia mea se găseau invitaţi, ANIL OSIARU, H. ORSIARU,
cred că eu mai fost de faţă RICU CALIN şi ILIE SAVODARI.
Pe ANIL l-am cunoscut de mult în 1944, a plecat în URSS
şi s'a înscris în toamna 1944, ca solicit în Armata Roşă.
RICU CALIN îl cunoştea din timpul războiului şi la vremea
aceea era student la filosofie. După venirea lui HABISON
şi pe SAVODARI, am făcut prezentările, în care timp eu m-a dis-
cutat cu ei lucruri fără importanţă. ^A Singurul lucru de

de semnalat a fost informația dată de mine lui MADISON în legătură cu pregătirea Partidului în vederea venirii la putere a guvernului GROZA. *

În Dec.1944, la cererea lui MADISON de a cunoaște conducătorii și organizarea Confederației Generale a Muncii am luat contact cu CHIVU ȘTEICA, cărui i-am spus că am cunoscut un ofițer american din Misiunea Militară Americană care este simpatizant al Partidului Comunist Român și sindicalist american, în viața civilă și că acesta vrea să cunoască conducătorii Confederației. CHIVU ȘTEICA a fost de acord și în ziua convenită, am venit cu MADISON la Confederație unde MADISON a cunoscut pe CHIVU ȘTEICA, LIUBA CHISINEVSCHI, ȘTAFĂLEANU și alții. CHIVU ȘTEICA i-a dat o serie de explicații pe care le-am tradus eu în engleză. Interviul a durat circa o jumătate de oră, după care am plecat împreună cu MADISON.

În Mai 1945, COLLETTE BRUTEANU a fost prezentată în legătură cu activitatea sa desfășurată într-o organizație subversivă. Pentru acest lucru MADISON mi-a cerut să fac tot posibilul pentru a obține eliberarea ei, remițând în schimb o listă de informatori români desconfiați din serviciul de spionaj american.

M'am adresat lui IULIAN ȘTEUȚEANU pe care îl cunoscusem cu câteva săptămâni mai înainte și i-am transmis propunerea lui MADISON. Aceasta a fost de acord să discute cu MADISON eliberarea COLLETTEI BRUTEANU și prin mine i-a fixat lui MADISON o întâlnire la biroul său. Am comunicat aceasta lui MADISON și la ora convenită am venit împreună cu el la biroul lui ȘTEUȚEANU. La întâlnirea lor n'am asistat, însă după plecare MADISON mi-a spus că a ajuns la o înțelegere cu acesta.

Întrebare:

Arată-mă ce ai întreprins pentru a fi trimis într-o misiune diplomatică în Statele Unite, conform instrucțiunilor lui MADISON.

Răspuns:

În urma înțelegerii luate cu MADISON, în Dec.1944, am cerut lui C. VIȘNĂNĂ, pe vremea aceea ministru de externe, să mă numească consilier economic în Min.de Externe și să mă trimeată în misiune în Statele Unite de îndată ce vor fi restabilite relațiile diplomatice cu Statele Unite. Acces-

ta a fost de acord și în Ianuarie 1945, am fost numit consilier economic. Intrucât C. VICK IANU a încetat să fie ministru de externe la 6 Martie 1945 n'a putut să mă trimeată în misiune.

După 6 Martie 1945, am reînceput intervențiile pentru a fi trimis în Statele Unite de astă dată prin IACOBSCU IACOBSCU. Lui IACOBSCU i-am spus că în urma înțelegerii mele cu MADISON, trebuie să plec în misiune diplomatică, pentru a fi utilizat de serviciul de spionaj american, ca informator în sâmul Legației noastre, al Ambasadei Sovietice și al Legațiilor prietene cu URSS. IACOBSCU a fost de acord și a intervenit în mai multe rânduri pe lângă partid, pentru a fi trimis în misiune, dar intervențiile lui n'au avut rezultat. Scopul urmărit de IACOBSCU era de a avea în Statele Unite un om de încredere, care să fie legătura directă cu Guvernul American și în cazul când acțiunea lui împotriva regimului de democrație populară din țară ar fi ajutat, să aibă prin mine un loc de refugiu în Statele Unite.

În vara anului 1945, dându-mi seama că intervențiile lui IACOBSCU nu au șansă de succes, n'am adresat lui IACOBSCU conducătorul serviciului de contra informații, cerându-l să intervină el în vederea numirii mele în Statele Unite. Scopul pentru care IACOBSCU urma să mă trimeată în Statele Unite, era de a mă folosi ca informator în această țară. IACOBSCU a intervenit în câteva rânduri pe lângă partid cerând trimiterea mea la Washington, dar nici intervențiile lui n'au avut succes.

Întrebare:

În afară de cele arătate mai sus, arată dta ce înconjurări ai mai primit dela MADISON și cum le-ai executat?

Răspuns:

În Ianuarie 1945, MADISON mi-a cerut să fac ceva pentru a discredita politica Partidului de executarea Armistițiului. În acest scop am scris în revista "Agora" un articol în care scoteam în evidență punctul de vedere reacționar cu privire la clauzele economice ale convenției de Armistițiu, în mod indirect atacam Uniunea Sovietică și preconizam războiul în Statele Unite.

Tot în ianuarie 1945, MADISON mi-a cerut să-l pun în legătură cu serviciul sovietic de informații, pentru a face acolo opera de dezinformare și a recruta informatori

naș. MADISON

pentru serviciul de spionaj american. În acest scop m'am adresat maiorului SMIRNOV cu propunerea de a avea o întrevvedere cu MADISON. Maiorul SMIRNOV a refuzat.

În Aprilie 1945, lui MADISON i-am propus să intre în legătură cu serviciul nostru de informații, cu scopul de a face operați de dezinformare. Tot atunci i-am propus să-l întâlnim pe IUGHENIU IATROSCANU în acțiunea noastră, deoarece și el are aceleași păreri ca și mine, deși este membru în Comitetul Central al Partidului. La rândul său MADISON mi-a propus să intrăm amândoi pe firul contrainformațiilor românești și sovietice, sub pretextul că dorim să servim Partidul și Uniunea Sovietică. I-am spus lui IATROSCANU intenția mea și a lui MADISON și acesta a aprobat-o, asigurându-mă să iau legătura cu HAIL BUCURAS. I-am vorbit lui HAIL BUCURAS, care m'a pus în legătură cu ANCIAN STULIMAN. MADISON mi-a dat două liste de informatori români ai serviciului de spionaj american, liste pe care le-am readat lui ANCIAN STULIMANU.

Întrebare:

Ce ai discutat cu MADISON și ce instrucțiuni ți-a lăsat acesta la plecarea sa din țară?

Răspuns:

În Iulie 1945, MADISON a venit la mine la birou și mi-a spus că deoarece în curând va părăsi țara, țin să-mi atrag în mod special atenția asupra celor ce am de făcut după plecarea lui. Mi-a dat următoarele instrucțiuni: 1) Să continui intervențiile pentru numirea mea în Statele Unite; 2) Să păstrez legăturile cu serviciul nostru de informații; 3) Să iau legătura cu maiorul HAIL următorul său. Tot atunci mi-a amintit de o informație pe care i-o dăduser anterior, cu privire la intenția sa COMETES BRUTEMANU, pe care clișia noastră urmărea să o recruteze ca informatoare (această informație o primiseră dela GHITA POP). MADISON n'a rugat în mod insistent să fac tot posibilul pentru a împiedica pe COMETES BRUTEMANU să fie recrutată de organele de clișie.

La câțva timp după această întrevvedere, MADISON n'a invitat la dansul la masă și cu această ocazie am cunoscut pe maiorul HAIL. De față mai era și St. ROȘCETI. În cursul mesei MADISON mi-a prezentat lui HAIL, ca un colaborator prezis și ne-am înțeles că după plecarea lui MADISON să încep să dau informații maiorului HAIL.

Intrebare:

Arată măcar activitatea dăată de spionaj desfășurată în colaborare cu HALL?

Răspuns:

Din august 1945, până în Iulie 1946, i-am văzut regulat pe maiorul HALL, cam odată la trei săptămâni, când luam masa la dânsul. În acest interval i-am dat următoarele informații: "În august 1945, i-am spus că Guvernul S. vistic va susține până la capăt Guvernul GROSU în criza constituțională și că o delegație a Guvernului, în frunte cu I. BENTU GROSU va pleca la Moscova (în acel moment această informație era secretă). Această informație o aveam dela L. PATRASCANU. 2) În toamna anului 1945, i-am spus despre acțiunea desfășurată de PATRASCANU împotriva Guvernului GROSU, în legătură cu încercările lui de a răsturna Guvernul GROSU și de a provoca formarea unui guvern de bloc național sub președinția lui PATRASCANU. I-am arătat că în acest scop PATRASCANU a avut întrevăderi secrete cu C. VIRILIANU, NICULESCU BUZĂȘTI, RADULESCU DOGHEANU, GHIZA POP și IULIU MARIU.

3) I-am comunicat lui HALL înțelegerea lui PATRASCANU cu regele ca acesta să reziste până la capăt presiunii Partidului și maselor populare.

4) În toamna anului 1945, am avut o întrevădere secretă cu americanul ETHERIDGE (trăinisul personal a lui TRUMAN) în prezența lui HALL, SCHUGLER, întrevădere în cursul căreia i-am arătat că, în cazul când s'ar face alegeri sub control internațional, Guvernul GROSU nu ar obține majoritatea și ar cădea. Deaceia este necesar o presiune serioasă din partea Statelor Unite. ETHERIDGE mi-a mulțumit pentru explicațiile date.

Fot în toamna 1945, am trimis lui MADISON prin HALL o scrisoare cu conținut dușmănos față de Guvernul GROSU și cu acelaș scop cu care am avut și discuția cu ETHERIDGE.

5) La cererea lui HALL, i-am dat o notă conținând material secret cu privire la rezerve de produse alimentare și disponibilitățile noastre de export. Deasemenea i-am dat informații cu privire la colectările de cereale.

6) I-am dat lui HALL o notă cuprinzând material referitor la livrările în contul Amnistiei, date secrete obținute dela Comisia pentru executarea Amnistiei.

Deasemenea i-am dat informații economice, cuprinzând date referitoare la prețurile negre (neoficiile) cheltuielile bugetare reale și produse industriale.

7) În Mai 1946, i-am informat pe HALL asupra intențiilor lui PATRASCARU de a începe o campanie naționalistă, promerghitoare unei noi încercări de răsturnare a Guvernului GROZA. HALL mi-a spus că o asemenea campanie va fi bine văzută de Guvernul Statelor Unite și îi va da tot sprijinul. La întrebarea mea pusă lui HALL, de ce ar sprijini Guvernul American asemenea a itație, acesta mi-a răspuns că în chipul acesta se crează baza necesară unei democrații burghezo-parlamentară în România. După discursul lui PATRASCARU dela Cluj și Sibiu, HALL m'a rugat să-l felicit pentru aceasta ca și pentru poziția lui în problema evrească, cunoscută fiind poziția antisemită a lui PATRASCARU.

Întrebare:

Ce persoane au cunoscut la București datele cu spionajul american.

Răspuns:

În iarna anului 1945, i-am spus lui PATRASCARU că am reușit să înființez legătura cu M. MADISON, unul din reprezentanții serviciului de spionaj american în România și că am stabilit cu acesta un plan de activitate în vederea împiedicării transformării României într-o democrație populară. i-am explicat în detaliu cele stabilite cu MADISON și PATRASCARU mi-a spus că îmi va da tot concursul pentru ducerea la bun sfârșit a celor plănuite. Imediat mi-a dat unele informații secrete ale partidului pe care le-am transmis lui MADISON. În primăvara anului 1945, mi-a spus

lui MADISON înțelegerea lui cu regale de a se abate Guvernul GROZA. Tot în primăvara anului 1945, în urma celor discutate cu MADISON, i-am comunicat lui PATRASCARU intenția noastră de a pătrunde în serviciile de informații române și sovietice și PATRASCARU mi-a dat indicațiile necesare asupra modului cum trebuie să procedez. Deasemenea în aceea vreme, la cererea mea a început intervențiile pentru numirea mea în post diplomatic la Washington. Daltfel PATRASCARU mi-a atras atenția că el are și o legătură directă cu BENNY și SCHUGLER prin care a primit instrucțiuni asupra modului de a duce lupta politică împotriva Guvernului GROZA.

În Iulie 1945, i-am propus lui PATRASCANU să aibă o întrevvedere secretă cu MADISON și ROBERTS, cari trebuiau să părăsească țara. Scopul acestei întrevvederi era ca PATRASCANU să comunice guvernului american hotărârea lui de a sprijini în partid și Guvern oricare încercare a Statelor Unite de a răsturna Guvernul GROZA și de a scoate România din sfera de influență sovietică. PATRASCANU a acceptat propunerea mea și întâlnirea a avut loc la LENA CORNEANTE în str. Dionisie Lupu nr. 12. În cursul acestei întâlniri, PATRASCANU a comunicat celor doi spioni, cu rugămintea de a transmite mai departe, hotărârea lui de a intra în România pentru un regim de democrație burghezo-parlamentară și cere sprijin Statelor Unite, de ordin politic, economic și chiar militar. MADISON i-a comunicat lui PATRASCANU că americanii fac pregătiri în acest sens și va transmite departamentului de Stat comunicarea lui PATRASCANU.

Totodată MADISON l-a sfătuit pe PATRASCANU să fie un contact strâns cu regele și conducătorii partidelor "istorice".

În februarie 1947 la întoarcerea lui PATRASCANU dela Paris, unde fusese să semneze tratatul de pace acesta mi-a spus că a avut o întrevvedere cu MADISON, care i-a comunicat planul Statelor Unite de a răsturna Guvernul GROZA pe baza unor prevederi ale tratatului de pace și l-a sfătuit pe PATRASCANU să continue mai departe colaborarea cu regele și cu PATRASCANU, principali pioni în această nouă fază a luptei Statelor Unite, împotriva regimului de democrație populară și a Uniunii Sovietice.

ELENA PATRASCANU, LENA CORNEANTE, HARRY BRAUNER și H. A. BERNAL, știu despre relațiile mele de spionaj cu MADISON, fără însă să cunoască detaliile activității mele cu acesta.

ROBERTU PATRASCANU mi-a spus că la trîns pe ZEVEDOI BARBU în misiune diplomatică la Londra și pe H. A. BERNAL la Paris, deoarece primul avea legături cu Intelligence Service, iar celălalt cu serviciul de spionaj francez. În chipul acesta PATRASCANU mi-a spus că își organizează o rețea de legături directe cu guvernele Statelor ca și aliate, urmînd să completeze această rețea prin munca mea la Washington.

19112

Am să citesc prezentul proces verbal de inter-
•vievă cuvânt cu cuvânt și am constatat că este în total
cu cele declarate de mine, susțin și semnez.

Anchetat:
sa/M. ZILBER

Anchetator:
Lt. Maj. de Securitate
T. Staicu

192

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

11 Arestat ZILBER HERBERT, născut la 14 Octombrie 1901
în Tg. Frumos, fiul lui +CAROL și +ROZA, cu ultimul domiciliu str. Dionisie Lupu Nr. 2 Buc.

15 Octombrie 1952, Buc.

Interogatorul a început la ora 8

" s'a terminat " " 13,10

Intrebare:

Ce oameni ai recomandat sta lui PATRASCANU pentru a fi folosiți împotriva Partidului Comunist și în folosul imperialismului anglo-american?

Răspuns:

Am recomandat lui PATRASCANU pe următorii: NICOLAE BETA, ANTON GHILORENTIA, LENA CONSTANTE, H. TOROSIAN și HARRY BRAUNER.

Intrebare:

În ce împrejurări ai cunoscut pe LENA CONSTANTE?

Răspuns:

În 1928, am cunoscut-o pe LENA CONSTANTE într'un grup de studenți din sociologie, în care ea se ocupa de iconografie. În acest grup la mi-a fost prezentată de HARRY BRAUNER.

Intrebare:

Cari erau relațiile LENEI CONSTANTE în vremea aceea?

Răspuns:

LENA CONSTANTE era în relații în vremea aceea cu HARRY BRAUNER, SABIN MANUILA, ANTON GHILORENTIA, VICTOR RADULESCU BOGHEANU, NICOL GROSS și alții.

Intrebare:

În ce împrejurări l-a cunoscut pe NICOL GROSS?

Răspuns:

Am început să-l văd pe NICOL GROSS la LENA CONSTANTE începând din 1937 sau 1938.

Intrebare:

Cari au fost relațiile dintre ea și NICOL GROSS.

Răspuns:

În vremea aceea LENA CONȘTANTE cu NICOL GROSS erau prieteni. NICOL GROSS m'a invitat împreună cu LENA CONȘTANTE la o petrecere la dânsul acasă.

Intrebare:

Când și în ce împrejurări ai discutat cu LENA CONȘTANTE despre activitatea lui NICOL GROSS?

Răspuns:

În 1939 LENA CONȘTANTE mi-a spus că în afară de om de afaceri NICOL GROSS este în serviciul britanic de spionaj și deaceia și-a fixat centrul preocupărilor negustorești în regiunea petroliferă. Mi-a spus că pe NICOL GROSS îl interesează între altele acțiunea diplomatică în România și sprijinul pe care Partidul Comunist i l-ar putea da. Cu această ocazie i-am spus IANKEI CONȘTANTE că Uniunea Sovietică încearcă prin LAURENTIEV Ambasatorul URSS la București să obțină puncte de sprijin militare în Delta Dunării și un pact de asistență mutuală cu România. Această informație o dețineam dela CONSTANTIN VISCIANU. Mai târziu LENA CONȘTANTE mi-a spus din partea lui NICOL GROSS că Marea Britanie a făcut presiuni la București pentru a împiedica încheierea unui pact de asistență mutuală cu Uniunea Sovietică, deoarece în caz contrar România n'ar mai fi putut lua parte la un război alături de Marea Britanie sau împotriva URSS.

Intrebare:

Ce ai discutat d-ta cu LENA CONȘTANTE cu privire la plecarea din țară a lui NICOL GROSS?

Răspuns:

În toamna anului 1940, LENA CONȘTANTE mi-a spus că NICOL GROSS a părăsit țara din ordinul serviciului de spionaj britanic, pentru a-i încredința o misiune foarte importantă la Cairo. În lipsa lui LENA CONȘTANTE urma să-și țină la curent asupra situației politice din țară și în special asupra acțiunilor Uniunii Sovietice la București, împotriva Marelui Britanii.

Intrebare:

Cum ține LENA CONȘTANTE legătura cu NICOL GROSS în timpul războiului?

Răspuns:

./.

ss/H. ZILBER

194

În perioada 1940-1944, LENA CONSTANCE mi-a spus că întreținea nu numai corespondență oficială cu NICOL GROSS, dar îi trimetea informații prin comandantul unui caic turcesc care făcea naveta între Istanbul și Constanța.

Întrebare:

Care era natura relațiilor dintre ea și NICOL GROSS după 23 August 1944.

Răspuns:

După 23 August LENA CONSTANCE mi-a spus că a primit printr'un ofițer al Misiunii Militare Britanice o scrisoare de la NICOL GROSS, în care acesta îi dădea instrucțiuni asupra activității pe care avea să o desfășoare după eliberarea României de către Armata Roșie. În această scrisoare NICOL GROSS îi indica ca scop principal pătrunderea în cercurile conducătoare ale Partidului Comunist și în special pe lângă elementele opozante, pentru a obține informații asupra intențiilor Partidului Comunist și al Uniunii Sovietice și pentru a influența elementele slabe din partid în sensul intereselor Marii Britanii. LENA CONSTANCE mi-a spus că este hotărâtă să acționeze în sensul celor scrise de NICOL GROSS, deoarece nu dorește dictatura proletariatului ci o democrație burgheză. Tot atunci LENA CONSTANCE mi-a spus că NICOL GROSS i-a dat instrucțiuni asupra modului cum trebuie să facă corespondența și cum să o expedieze. În eventualitatea că s'ar deschide trafic normal postal între România și Anglia, NICOL GROSS a părăgăzit-o să scrie scrisori cu conținut banal și între rânduri să scrie conținutul real cu cioră de aur care este cea mai bună corneală simpatice. Deasemenea îi arată posibilitatea de a utiliza cifrul simplu Saint-cyr.

În cazul când nu ar fi benedită sau urmărită de organele de stat NICOL GROSS o sfătuia să mențină legătura prin același ofițer care i-a adus scrisoarea cu instrucțiuni sau cu altă persoană pe care îi va indica el. În fine NICOL GROSS a sfătuia să țină contactul cu mine ca unul care se bucură de încrederea serviciului de spionaj britanic și care relații întinse în cercurile Partidului Comunist.

Întrebare:

Ce serviciu ți-a cerut datele în legătură cu NICOL GROSS?

Răspuns:

LENA CONSTANCE m'a întrebat cum ar putea pătrunde,

./.

ss/H. ZILBER

în cercurile conducătoare ale Partidului și cum trebuie să se comporte față în noua situație. I-am propus s'o prezint soților PATRASCANU și să ceară adeziunea la Partidul Comunist unde urma să activeze în cercurile de artiști. I-am atras atenția să nu se grăbească cerând informații primului venit deoarece comuniștii sunt extrem de bănuitori și vigilenți. Deasemeni i-am atras atenția să nu transmită știri decât atunci când ar avea de comunicat ceva important și la intervale mari, deoarece în caz contrar riscă să fie decoperită.

Intrebare:

Ce serviciu i-ai făcut dta LENEI CONSTANȚE?

Răspuns:

În toamna anului 1944 i-am vorbit lui PATRASCANU despre LENA CONSTANȚE și i-am arătat acestuia legăturile LENEI CONSTANȚE cu serviciul de spionaj britanic. PATRASCANU a fost de acord cu mine ca s'o utilizeze pentru a comunica cercurilor conducătoare britanice modul cum ar putea contracara acțiunea Partidului Comunist și a Uniunii Sovietice în România.

I-am spus lui PATRASCANU ca LENA CONSTANȚE este un om de toată încrederea, discretă și este de preferat o legătură indirectă de felul acesta, a unei persoane în afara oricărei bănueli, decât o legătură directă lui cu reprezentanții Angliei la București. PATRASCANU a acceptat punctul meu de vedere și am făcut prezentările cu ocazia unei invitații la mine acasă.

Pentru a masca complet activitatea de spionaj a LENEI CONSTANȚE am sfătuit-o ca împreună cu ELENA PATRASCANU să facă teatru de păpuși. În chipul acesta putea demonstra cercurilor comuniste atașamentul ei față de cauza Partidului și iar deschide posibilități de pătrundere în cercurile largi ale Partidului. În fine, am sfătuit pe PATRASCANU s'o recomande ca membră de partid. Ambele propuneri au fost realizate. Încă în toamna anului 1944, LENA CONSTANȚE și prietenul ei HARRY BRAUNER au devenit membrii de partid la propunerea lui PATRASCANU, iar în iarna 1945 a luat ființă Teatrul de Păpuși sub conducerea ELENEI PATRASCANU și a LENEI CONSTANȚE. Astfel s'au creat măștile necesare sub care urma să lucreze agentura de spionaj britanic în rândurile Partidului Comunist.

Intrebare:

Ce cunoști dta din activitatea LENEI CONSTANTE în legătură cu PATRASCANU?

Răspuns:

La începutul anului 1945, LENA CONSTANTE mi-a spus că PATRASCANU ia cerut să comunice lui NICOL GRESS hotărârea Partidului de a răsturna guvernul RADESCU și de al înlocui cu un guvern sub conducerea de fapt a Partidului Comunist. Pentru realizarea acestei hotărâri Partidul Comunist obținuse sprijinul necondiționat al Partidului Social Democrat al Frontului Muncitorilor și al Uniunii Sovietice. Deoarece în interiorul țării nu existau suficiente forțe pentru a opri acțiunea de masă destinată să răstoarne guvernul RADESCU, PATRASCANU propunea serviciului de spionaj britanic o triplă acțiune. Să amenințe Uniunea Sovietică cu o paralizare a frontului occidental anti-hitlerist, să intervină prin conducătorii laburiști pentru a forța elementele de dreapta din F.S.D. (grupul NITEL PETRESCU - SERBAN VOINEA) pentru ca acesta să refuze participarea la acțiunea de răsturnare a guvernului RADESCU și la formarea unui nou guvern, înfine să-l determine pe RADESCU să reprime pe cale militară acțiunea Partidului Comunist, asigurându-l de sprijinul necondiționat politic și militar al Mării Britanii. LENA CONSTANTE a transmis prin Misiunea Militară Britanică această comunicare și efectele acestei comunicări nu au întârziat. Social democrații de dreapta au sabotat acțiunea frontului unic muncitoresc, RADESCU a tras în mulțime în ziua de 24 februarie, iar presa britanică a început un atac împotriva așezării amestec al URSS în afacerile românești.

După 6 Martie 1945 LENA CONSTANTE mi-a spus că PATRASCANU i-a cerut să comunice serviciului de spionaj britanic ca simple note diplomatice de protest împotriva guvernului GROZA sunt insuficiente și că Marea Britanie și Statele Unite trebuie să profite de faptul că partidele "istorice" au influență în unele straturi ale populației, că aparatul de stat este încă în mâinile reacționarilor, că situația economică este gravă, pentru a provoca răsturnarea Guvernului GROZA înainte ca acesta să se consolideze. PATRASCANU atrăgea atenția ca în ciuda dificultăților prin care trecea Uniunea Sovietică, este pe cale să încheie un acord de colaborare economică cu România, ceea ce în mod inevitabil trebuia să ducă

la scoaterea capitalului anglo-american din țară.

Drept răspuns la această comunicare NICOL GROSS a scris LENA CONSTANTIN că o acțiune împotriva Guvernului GROZA este în curs de pregătire și îi cerea lui PATRASCANU să fie legătura cu regele, MANIU, NICOLIESCU BUZESTI, RADULESCU POGONILANU și C. VISCIANU, care vor căpăta instrucțiunile necesare.

În vara anului 1945, LENA CONSTANTIN mi-a spus că a făcut chiar ea legătura cu NICOLIESCU BUZESTI și POGONILANU și că a comunicat aceasta lui NICOL GROSS într-o scrisoare cifrată.

În toamna anului 1945 LENA CONSTANTIN mi-a spus, caace dealtfel știam și dela PATRASCANU că după câteva întrevederi cu MANIU, GHITA POP, NICOLIESCU BUZESTI și RADULESCU POGONILANU, PATRASCANU ajunsese la un acord cu aceștia ca regele să ceară formarea unui guvern de bloc național sub președenția lui PATRASCANU. Pentru a ajunge la această soluție PNT-ul se obligase să organizeze demonstrații violente în toată țara, bande înarmate să atace sediile Partidului Comunist, organizațiile național țărăniști să determine pe chiaburi să saboteze colectarea de cereale pentru a înfometea orașele. Aceste acțiuni au avut loc. Între ele este atacul bandelor PNT-iste dela 8 Noiembrie 1945 din Capitală, atacul care s'a soldat cu un mare număr de morți și răniți din rândurile Partidelor Muncitorești.

În prima jumătate a anului 1946 LENA CONSTANTIN mi-a spus că PATRASCANU ia dat o serie de informații de ordin politic pe care le-a transmis lui NICOL GROSS, fără însă a-mi preciza conținutul. În schimb mi-a spus că serviciul de spionaj britanic ia cerut lui PATRASCANU prin dânsa să pregătească opinia publică pentru o nouă acțiune de răsturnare a Guvernului GROZA și în acest sens ia sugerat necesitatea de a nu rămâne în umbră și de a apare față de un comunist-național, care apără interesele românilor împotriva rușilor, ungurilor și evreilor. PATRASCANU primise o sugestie similară prin agenții americani BERRY și SCHUYLER și rezultatul a fost campania naționalistă dela Cluj și Sibiu.

Întrebare:

Ce și-a spus LENA CONSTANTIN în legătură cu întâlnirea avută cu NICOL GROSS la Iași.

./.

ss/H. ZILBER

Răspuns:

În August 1947 LENA CONSTANȚE mi-a spus că NICOL GROSS a chemat-o pentru o întâlnire la Praga. PATRASCANU a intervenit să i se elibereze pașaportul. La Praga NICOL GROSS i-a spus că situația internațională s'a schimbat, că Statele Unite și Marea Britanie pregătesc un război împotriva Uniunii Sovietice și democrațiilor populare și de aceea misiunea LENEI CONSTANȚE era de a începe să dea informații militare cu privire la România. I-a precizat că serviciul de spionaj britanic este interesat să cunoască centrelor de aviație sovietice și numărul avioanelor care se află în țară, conținutul acordurilor militare româno-sovietice, numele comandanților români de mari unități, organizarea și forțele M.A.I. rezerve de locomotive și în general tot ce poate interesa puterea militară a României, de la module de instrucție a trupe și tipurile de arme până la planurile de mobilizare.

Dat fiind importanța informațiilor cerute NICOL GROSS i-a dat un cifru special și i-a indicat să transmită notele informative prin Paris, prin H. TOROSIAN sau prin ZEVEDOI BARBU consilier la Legația Română la Londra, cărora le putea scrie scrisori amicale, sau cari urmau să vină din când în când în țară în interes de serviciu.

După ce am citit prezentul proces-verbal, cuvânt cu vânt și am constatat că este în totul cu cele declarate de mine, susțin și semnez.

Anchetator:
Lt. Maj. de Securitate
T. Staicu

Anchetat
ss/H. ZILBER

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestat SILBER HERBERT, născut la 14 octombrie 1901 în Es. Frumos, fiul lui +CARL și +ROZA, cu ultimul domiciliu în str. Dionisie Lupu nr. 2

18 octombrie 1952, București
Interogatoriul a început la ora 7
" " s'a terminat la " 13,30

Intrebare:

Arată care au fost relațiile dintre dta și
MRU STIU PATRASCANU după 23 August 1944?

Răspuns:

După 23 August 1944, am avut cu LUCEA STIU PATRASCANU câteva discuții principale și am ajuns la un acord asupra următoarelor puncte: 1) Amândoi ne-am înțeles că trebuie să întreprindem acțiuni pentru a menține în România o democrație burgheză-parlamentară și să împiedicăm instaurarea dictaturii proletariatului în țară, indiferent de formă pe care ar lua-o. 2) Să căutăm în acest scop sprijinul Statelor Unite, Marii Britanii și Franței, care aveau interes să restabilească în România situația politică și militară dinaintea de război. 3) Să colaborăm în același scop cu regele și cu partidele "istorice". De altă parte, PATRASCANU să încerce crearea unei fracțiuni de comuniști-naționali, care ar fi dus la subminarea unității partidului, la o înțelegere cu sociali-democrații de dreapta (grupul TIHAI PATRASCU, BERBAN V. IREHA) și formarea unui nou partid de colaborare cu partidele burgheze, pe linia anti-sovietică și de alianță cu statele capitaliste.

Intrebare:

Ce hotărâri ați luat în această privință.

Răspuns:

Pentru a duce la îndeplinire hotărârile noastre, am decis ca eu să utilizez relațiile pe care le aveam cu serviciul de spionaj britanic și cu serviciul de spionaj

./.

ss/H. SILBER

Americani, în timp ce PATRASCANU urma să ia legătura cu conducătorii partidelor "istorice" şi să caute o legătură directă cu şefii misiunilor militare britanice şi americane. Tot în toamna anului 1944, i-am propus să utilizeze pentru legăturile directe cu serviciul de spionaj britanic pe LENA CONDEASTA, agentă veche a acestui serviciu. În fine, i-am propus ca oameni de încredere pentru diferite misiuni pe H. GROSAN, NICOLAE BENEŞ şi HARRY BRAUNER. Acţiunea urma să se desfăşureze în cea mai strictă conspirativitate, după indicaţiile serviciilor de spionaj britanic şi american.

Întrebare:

Ce activitate practică aţi dus în acest scop;

Răspuns:

În toamna anului 1944, am luat contact cu agenţii britanici I. FORNER şi RICA GABRIELSCU. Cu FORNER am avut câteva întrevederi în care acesta mi-a vorbit de activitatea mea de spionaj în legătură cu PATRASCANU din perioada 1938-1940 şi mi-a spus că serviciul de spionaj britanic îmi va încredinţa noi misiuni.

La câteva timp după aceea s-a prezentat în cursul unei mese la restaurantul "Căpşa" spionului american MADISON de către IANUŞIO MADARSCU, vechi agent american. După această masă, MADISON m'a invitat la dânsul acasă, unde mi-a spus că ştie de la FORNER, despre activitatea mea în serviciul de spionaj britanic şi că ştie de activitatea mea anti-partinică şi anti-sovietică. Tot atunci mi-a cerut să intru în serviciul de spionaj american, eu am acceptat. Dealtfel aceasta era în conformitate cu înţelegerea luată între mine şi LUCREŢIU PATRASCANU.

MADISON mi-a propus următorul plan de activitate pe care l'am acceptat: 1) să fac intervenţii pentru a fi numit în post diplomatic la Washington, unde aş fi funcţionar ca spion american în cadrul Legaţiei României, Uniunii Sovietice şi statele amice cu aceasta. 2) să recrutez informatori din rândurile membrilor Partidului Comunist. 3) să-i dau informaţii asupra intenţiilor politice şi economice a Partidului Comunist şi Uniunii Sovietice. La rândul meu i-am propus ca MADISON să transmită cercurilor conducătoare americane intenţiile lui PATRASCANU de subminare a Partidului Comunist şi să transmită serviciului de spionaj american sugestiile lui PATRASCANU în ce priveşte statele

imperialiste în România.

Am comunicat lui APRASCANU intrarea mea în serviciul de spionaj american și conținutul planului lui HADISON și ale mele. APRASCANU a fost de acord cu mine asupra celor stabilite de mine cu HADISON, urmând să începem acțiunea după cum se vor desfășura evenimentele.

* În decembrie 1944, i-am spus lui EBRE NAVODARU, membru de partid, c'am cunoscut pe HADISON și i-am vorbit despre aceasta ca de un simpatizant al Partidului, căruia ar trebui să i se recomande membrii de partid care știu englește cu scopul de a contracara influența cercărilor reacționare în Armata Militară Americană. NAVODARU, de bună credință, mi-a sugerat ideea de a prezenta lui HADISON pe sora sa LUIZA NAVODARU și pe VERA GALIN, ambele membre de partid. I-am comunicat lui HADISON c'am găsit două comuniste care ar putea fi recrutate în serviciul de spionaj american și m'am înțeles cu HADISON să le invite la masă pentru a le studia și convinge. Am comunicat lui NAVODARU că LUIZA NAVODARU și VERA GALIN sunt invitate, într-o ocazie și, la masă la HADISON și i'am rugat să le trimeze în ziua convenită la locuința lui HADISON din Bd. Juciu. Nu cunosc conținutul discuției între HADISON, EBRETS, LUIZA NAVODARU și VERA GALIN, însă știu că VERA GALIN și LUIZA NAVODARU n'au mai fost invitate de HADISON. *

Aprinsul lui Ianuarie 1945, APRASCANU mi-a comunicat hotărârea, pe atunci secretă, a partidului de răsturnare a guvernului RADSCU și înlocuirea acestuia cu un guvern IBERU GHEA. APRASCANU mi-a dat o notă detaliată asupra numărului de înstruniri și manifestații proiectate de partid și P.M.D. Tot odată mi-a spus că Uniunea Sovietică va sprijini noul guvern până la capăt. APRASCANU mi-a cerut să comunic lui HADISON aceste informații și să-i cer să arate serviciului de spionaj american că, cu toată rezistența regelui, a partidelor "istorice" și a lui RADSCU această campanie va reuși dacă RADSCU nu reprimă cu armele mișcarea ce urma să se declanșeze. APRASCANU mi-a spus să comunic prin HADISON că fără ordinul guvernului american, RADSCU ar putea rezista să tragă în mulțime și de aceea APRASCANU insistă pentru o intervenție hotărâtă a Guvernului American pe lângă rege și RADSCU.

ss/H. IBERU

Au comunicat cele de mai sus lui MADISON și peste câteva zile acesta mi-a spus să-i comunic lui PATRASCANU că guvernul American va face cele necesare.

La câteva zile după 24 Februarie, când unitățile de jandarmi ale lui RADESCU au tras în mulțime în fața palatului, MADISON mi-a spus "Guvernul American și-a ținut promisiunea, comunică aceasta lui PATRASCANU".

După 6 Martie 1945, PATRASCANU mi-a cerut să-i comunic lui MADISON, că formarea Guvernului GROZA este începutul, că după aceasta va urma scoaterea lui PATRASCANU din guvern, formarea Partidului Unic Muncitoresc, lichidarea monarhiei și apoi dictatura proletariatului. Acest plan al Partidului Comunist mai poate fi sădărnicit, stăta vreme cât Guvernul GROZA nu este consolidat, cât mai există o influență a partidelor "istorice" și monarhia. De aceea PATRASCANU mi-a spus să comunic lui MADISON că simple note diplomatice de protest împotriva Guvernului GROZA, sunt insuficiente și că fără o acțiune hotărâtă împotriva Uniunii Sovietice Guvernul GROZA nu va putea fi răsturnat, deoarece acesta este susținut nu numai de masele populare, dar și de Uniunea Sovietică. Întrucât îl privește pe dânsul pe PATRASCANU, a făcut tot posibilul pentru a sabota Guvernul GROZA, arătând pe rege să refuze semnarea unor decrete propuse de Guvern, în timp ce el ca ministru al Justiției împiedica epurarea aparatului judecătoresc și reprimarea împotriva "istoricilor".

Au comunicat cele de mai sus lui MADISON, care le-a transmis mai departe și mi-a răspuns că guvernul American a dat instrucțiuni lui BERRY și SCHULER să i-a legătura directă cu PATRASCANU, urmând să primească instrucțiuni prin acestia. În adevăr peste câțva timp PATRASCANU mi-a spus că a avut o întrevedere secretă cu BERRY și SCHULER care i-au comunicat că St. Unite și Marea Britanie pregătesc împreună cu regele și partidele "istorice" o acțiune împotriva Guvernului GROZA. Rolul lui PATRASCANU în această acțiune era de a convinge Partidul să accepte un guvern de bloc național sub președenția lui PATRASCANU, în care acesta urma să fie și Ministru de Interne. Astfel sub aparență comunistă: s'ar fi restabilit situația din guvernul RADESCU, în care acesta era prin-ministru și ministru de Interne. Totodată Statele Unite și Marea Britanie

își luau angajamentul de a paraliza orice intervenție a Uniunii Sovietice.

PATRASCANU a fost de acord cu acest plan, urmând ca la momentul oportun să ia contact cu conducătorii partidelor "istorice".

Tot atunci s'au înțeles ca pentru orice comunicare urgentă să se folosească de mine care aveau o legătură permanentă cu MADISON.

În Iulie 1945, MADISON mi-a spus că în curând va părăsi țara, urmând să fie înlocuit de maiorul HALL. Am comunicat aceasta lui PATRASCANU și după ce am analizat situația am ajuns la concluzia că este bine ca PATRASCANU să comunice și prin MADISON direct Departamentului de Stat punctul său de vedere. Am hotărât să aranjăm o întâlnire secretă cu MADISON și ROBERTS în locuința ILENEI CONSTANȚE din str. Dionisie Nr. 12, conform înțelegerii luate, eu și cei doi spioni americani, am venit la locuința ILENEI CONSTANȚE cu circa o jumătate de oră înainte de sosirea lui PATRASCANU. ILENA CONSTANȚE, pe care o anunțasem de această întâlnire, a aranjat ca în seara aceea să nu aibă vizitatori și ne aștepta singură. După sosirea lui PATRASCANU aceasta a comunicat lui MADISON și ROBERTS cu rugămintea de a transmite Dept. de Stat că fără o intervenție politică și chiar militară a St. Unite în România Guvernul GHOZA se va transforma într'un guvern de dictatură a proletariatului și România va fi definitiv pierdută pentru St. Unite. Cei doi spioni americani au promis că vor transmite Dept. de Stat comunicarea lui PATRASCANU. După aceea am scut pe culoar să văd dacă nu este nimeni dintre agenții de însoțire a lui PATRASCANU și apoi am condus pe cei doi spioni la lift. După o jumătate de oră a plecat și PATRASCANU cu soția sa, care venise între timp din oraș și mai târziu am plecat și eu.

În afară de cele de mai sus i-am dat lui MADISON 3 note informative asupra situației economice. Acestea conțineau date secrete ale Institutului de Conjectură cu privire la capacitatea de producție a industriei, rezervele de materii prime și piese de schimb, rezerve de produse alimentare și livrările în contul Armistitiului. De asemenea conținea date asupra circulației financiare, prețurile și cheltuielile bugetare. Materialul cuprins în aceste note l-am obținut în primul rând dela AURELIU DUMITRIU pe vremea aceea

subsecretar de Stat pentru producția de război și dala Comisia pentru executarea Armistițiului, care mi le-au dat sub condiția păstrării secretului. În primăvara anului 1945, i-am dat o notă asupra situației politice și economice din Moldova cuprinsând date asupra organizațiilor de partid și de masă din acea regiune, date obținute dala soției mea care fusese trimisă de partid pe timp de trei luni în Moldova, într-o misiune specială.

În aprilie 1944 MADISON mi-a propus să intrăm pe linia serviciilor noastre de informații și contrainformații cu dublu scop de a capta încrederea acestor organe și de a le dezinforma. Mi-a indicat ca persoane la care trebuia să ajung pe MIL BODNARAS și PATRASCU. I-am comunicat lui PATRASCU această nouă misiune, dată de MADISON și acesta mi-a spus intrucât îl cunosc pe MIL BODNARAS să mă adresez direct acestuia spunându-i că MADISON este un simpatizant al partidului care vrea să ne facă servicii, dându-ne informații din Misiunea Militară Americană, că are privilegii pe PATRASCU, conducătorul serviciului de contra-informații, PATRASCU urma să se intereseze cine este și cum ar putea ajunge la dânsul.

Am luat contact cu MIL BODNARAS, care m'a prezentat lui NICOLAI MIHAILANU, căruia urma să-i predau informațiile primite dala MADISON.

I-am comunicat acestuia lui MADISON, care mi-a dat, în cursul lunii Mai 1945, două liste de informatori români ai Misiunii militare Americane, liste pe care le-am predat lui NICOLAI MIHAILANU. Între timp PATRASCU, aflând despre relațiile mele cu MADISON și MIHAILANU, a trimis la mine pe NIKOLAI MINION, care mi-a cerut să rup relațiile cu MIHAILANU și să-i comunic lui toate discuțiile cu MADISON și informațiile primite dala acesta. Astfel, în scurt timp am dus la bun sfârșit prima parte a misiunii dată de MADISON. I-am dat lui NIKOLAI MINION note privind unele informații primite dala MADISON, bine înțeles de acord cu acesta. Prin aceasta, am reușit în scurt timp să mă bucur de încrederea serviciului nostru de contrainformații și în August 1945, am reușit să-l cunosc și pe PATRASCU, când acesta a venit la mine la birou fiind adus de NIKOLAI MINION.

În Iulie 1945 MADISON mi-a spus că va părăsi țara și că trebuia să mă predau următorului său maiorul HALL. În

cursul unei mese la MADISON acasă, l'am cunoscut pe maiorul HALL și ne-am înțeles că după plecarea lui MADISON să continui să dau informații lui HALL și să primesc instrucțiuni dela acesta.

În tot timpul șederii lui MADISON în țară acesta mi-a făcut diferite daruri (țigări, șocolată, etc.) iar la plecare mi-a dat 500 de dolari.

Dela mijlocul lunii August 1945, PATRASCANU mi-a spus că a avut o nouă întrevvedere secretă cu BERRY și SCHUYLER, întrevvedere în cursul căreia accepta i-am comunicat că St. Unite și Marea Britanie au hotărât să ceară regelui să rupă legăturile cu guvernul GROMA și să pretindă formarea unui guvern de bloc național/sub președăria lui PATRASCANU și cu acesta ca ministru de interne așa cum preconizase PATRASCANU. Paralel cu această acțiune internă St. Unite și Marea Britanie aveau să facă presiuni asupra guvernului sovietic, pentru a-l împiedica să sprijine guvernul GROMA. BERRY și SCHUYLER i-au cerut lui PATRASCANU să ia contact cu DANIU, NICULESCU BUZEȘTI, RADULESCU LOGHEBANU și C. VIGLIANU care primiseră instrucțiuni asupra modului cum aveau să susțină acțiunea regelui și a lui PATRASCANU și să ajungă la o înțelegere asupra mijloacelor practice de a pune în aplicare noul plan.

PATRASCANU mi-a cerut să-i aranjez o întrevvedere secretă cu C. VIGLIANU în casa FLORICA BRATESCU din str. Vasile Lascăr. Am vorbit cu VIGLIANU, întâlnirea a avut loc și după aceea PATRASCANU mi-a spus că au ajuns la un acord complet. Peste câțva timp PATRASCANU mi-a spus că prin LINA CONSTANTIN a pregătit două întrevvederi secrete cu NICULESCU BUZEȘTI și RADULESCU LOGHEBANU, prima în casa lui TOROSIAN și a doua la locuința lui ELMIR TEODOR din str. Dionisie Br. 12. Cu NICULESCU BUZEȘTI și RADULESCU LOGHEBANU, PATRASCANU a ajuns la un acord complet asupra acțiunilor viitoare a partidelor "istorice" și a regelui. Mai târziu PATRASCANU mi-a spus că a reușit să pună definitiv la punct acțiunea de răsturnare a guvernului GROMA, în întrevvederi secrete cu DANIU și MIHA POP. Aceste acțiuni constau în manifestări violente ale naționali-țărăniștilor și legionarilor, atacarea sedilor Partidului Comunist, sabotarea colectărilor de cereale de către chiaburi, dezorganiza-

zarea aparatului de stat prin funcționari credincioși partidelor "istorice" și refuzul regelui de a semna orice decret al guvernului GROZA. În Septembrie și Octombrie 1945 acest plan a fost pus în aplicare și a culminat prin atacul bandelor național-țărăniști și legionare dela 8 Noembrie 1945, din Piața Palatului, care s'a soldat cu morți și răniți din rândurile Partidului Comunist.

În Octombrie 1945, PATRASCANU mi-a spus că a avut o întrevvedere cu regele, al cărei scop oficial era de al determina să revia legăturile cu guvernul GROZA. În realitate PATRASCANU la căutat să coarce formarea unui guvern de bloc național sub președenția lui și cu dănsul ca ministru de Interne guvernul care urma să facă alegeri. Scopul te propunerea ca el să fie prim ministru și ministru de Interne ar fi dus la demobilizarea maselor și Partidului, care ar fi căpătat impresia că nu s'a schimbat marile lucruri și de altă parte el, ca Ministru de Interne ar fi menținut vechiul aparat polițienesc și administrativ și ar fi provocat o victorie decesivă în alegeri a partidelor "istorice". În fine grație politicii lui ca ministru de Interne, partidele "istorice" cu sprijinul anglo-americanilor ar fi putut organiza grupuri format din elemente reacționare care să împiedice afirmarea voinței maselor populare.

Eu am comunicat lui HALL întreaga activitate desfășurată de PATRASCANU, urmând ca acesta să le transmită lui HENRY și SCHUYLER. După evenimentele dela 8 Noembrie 1945, HALL mi-a spus că guvernul american este foarte mulțumit de modul cum se desfășoară criza constituțională în România și de activitatea lui PATRASCANU.

După conferința dela Moscova, din toamna anului 1945, PATRASCANU mi-a spus că anglo-americanii au cedat și că guvernul GROZA nu va putea fi răsturnat în momentul acela și că în urma instrucțiunilor primite dela HENRY și SCHUYLER va aștepta un nou moment prielnic pentru acțiunea lor.

Întrebare:

În afară de aceasta ce alte acțiuni ați mai dus pentru menținerea țării în afara imperialismului?

Răspuns:

În Martie 1945 guvernul hotărâse triniterea unei

./.

so./A. HALL

delegați economice la Moscova pentru a negocia un acord de colaborare economică și unul de schimburi comerciale.

Președintele acestei delegații era MIRCEA DUMEA, Ministru de Finanțe (Pătârducian). L'am prevenit pe PATRASCANU ca o angajare prea mare a disponibilului nostru de export față de URSS ar fi începutul intrării de finanțare a României în sfera de influență sovietică și ruperea de statele capitaliste. L-am propus să-l întâlnim pe MIRCEA DUMEA pentru a-l determina să fie foarte prudent în negocierile cu sovieticii. Am aranjat o întâlnire secretă cu DUMEA în locuința lui KOROIAN, învedere în cursul căreia PATRASCANU i-a cerut să saboteze acordul cu URSS. DUMEA n'a făcut nici-o observație. La această discuție a participat PATRASCANU, DUMEA și subsemnatul. KOROIAN a stat tot timpul într-o odăie separată.

Pe baza înțelegerii mele cu HADJION, încă din iarna 1944-1945, n'am înțeles cu C. VIOLEANU să mă numesc consilier în Min. de Externe și să mă țină în misiune diplomatică la Washington, de îndată ce România ar fi reluat relațiile diplomatice cu St. Unite. După 6 Martie, l-am amintit lui PATRASCANU de obligația luată față de HADJION de a mă duce la Washington în misiune diplomatică pentru a fi utilizat de serviciul de spionaj american în cadrul Legațiilor Române, URSS și statelor amice cu acestea și i-am cerut să facă intervențiile necesare pe lângă partid și TATARASCU.

În cursul anilor 1945-1946, PATRASCANU a făcut mai multe intervenții în acest sens însă toate sau lovite de rezistența Partidului. De aceea începând din toamna anului 1945, l-am rugat pe INTERSCU să intervină el în vederea numirii mele. Acesta, de bună credință a făcut mai multe intervenții, în învingerea că îi voi fi util pentru serviciul nostru de contrainformații.

În primăvara anului 1946, închipuindu-mi că voi reuși totuși să ajung în post diplomatic la Washington, împreună cu PATRASCANU am elaborat planul gășirii întregului nostru stoc de aur, în schimbul unui împrumut american. În chipul acesta speram să pun comerțul nostru exterior la discreția St. Unite și să împiedic schimbul de mărfuri cu URSS.

În toamna anului 1946, am discutat cu maiorul HALL
.. /..

cu H. HALL

ca St. Unite să refuze României vânzarea de cereale pentru ca în chipul acesta elementele național-țărănești să profite de lipsa alimentelor pentru a provoca turbulenți. Această idee, sugerată mie de PATRASCANU a fost transmisă de HALL guvernului american care a pus-o în practică. Rezultatul acestei intervenții a fost vânzarea porumbului stricat din 1947.

Tot în primăvara anului 1946, în cursul unei discuții cu MAX AUGER, acesta mi-a spus să propun în partid concesionarea electrificării României către americani, precum și alte concesii. Scopul acestora era de a aduce capitalul american în România, ceea ce ar fi împiedicat Partidul Comunist să naționalizeze industria și ar fi creat o bază economică pentru susținerea partidelor reacționare.

Discuția mea cu MAX AUGER a fost determinată de PATRASCANU, care mi-a spus că s'a înțeles cu MAX AUGER asupra modului în care capitalul american ar putea fi adus în țară, în vederea contracarării influenței sovietice și mi-a cerut să pun cu acesta la punct întregul plan de aservire a României față de capitaliștii americani.

Întrebare:

De altă activitate dușmănoasă și trădătoare ai mai dus de-a împreună cu PATRASCANU în scopul de a lovi în U.R.S.S. și a pune statul român în dispoziția imperialismului american.

Răspuns:

În primăvara anului 1946, PATRASCANU mi-a spus că a avut o nouă întrevvedere cu BERRY și SCHUYLER care i-au dat noi instrucțiuni, deoarece Tratatul de Pace urma să crească noi posibilități pentru lichidarea democrației populare în România. Această dată central acțiunii rămânea tot regale însă pe lângă vechile forțe i se adăuga CHERCHON PATRASCANU care până atunci rămăsese util F.R.D. cât și GERS-ului. De această dată PATRASCANU a primit ordin să apară direct în opinia publică ca un "comunist-național" care apără interesele românilor împotriva rușilor, ungurilor și evreilor.

Ca urmare acestor instrucțiuni PATRASCANU a ținut discursurile dela Cluj și Sibiu, căruia presa național-țărănească le-a dat o largă publicitate.

În timpul conferinței de Pace, PATRASCANU mi-a spus că s-a ajuns la un acord cu GH. TATARASCU pentru a răsturna guvernul GROZA cu ajutorul anglo-americanilor, ca și pe baza unor prevederi a Tratatului de Pace, trebuia să decidă împreună cu sovietici, pe timp de 18 luni aplicarea politică a acestui tratat. În urma acestei înțelegeri, TATARASCU a avut o întrevedere cu BIRNAS care i-a dat următoarele instrucțiuni: 1) să ceară intrarea "istoricilor" în guvern, alegeri sub control internațional, încheierea unor acorduri de colaborare economică cu Et. Unite, la fel cu cele încheiate cu URSS și aplicarea strictă a articolului doi din tratatul de Pace care prevedea libertatea totală de mișcare a reacționarilor.

PATRASCANU mi-a spus că odată întors la București împreună cu TATARASCU va lua legătura cu partidele "istorice" pentru a începe o nouă acțiune de răsturnare a guvernului GROZA.

Întrebare:

Ce activitate ați mai dus dta?

Răspuns:

În afară de cele de mai sus eu i-am recomandat lui PATRASCANU pentru a duce acțiunea lui de subminare și răsturnare a regimului de democrație populară pe următoarele persoane: 1) LENA CONȘTANȚE, pentru a ține legătura cu serviciul de spionaj britanic și a servi ca drept casă conspirativă, 2) H. TORDOLIAN pentru a ține legătura cu serviciul de spionaj francez și a servi drept casă conspirativă și ca loc de refugiu la Paris în cazul unui eșec al acțiunii lui PATRASCANU, 3) HARRY BRAUNER, pentru a servi ca legătură cu serviciul de spionaj britanic în cazul când LENA CONȘTANȚE ar fi compromisă, 4) NICOLAE BĂLTA pentru a servi ca om de mână forte (organizare de fugă în străinătate, legături cu agenții serviciului de spionaj american HARVILA și GOLANETIA, etc, etc.)

După ce am citit cele declarate de mine în prezența proces-verbal de interogatoriu, cuvânt cu cuvânt, suntem și conșc.

Anchetator:
Lt. Maj. de Securitate
I. Gaicu

Anchetat:
se/H. SILBES

DECLARAȚIE

=====

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901 în com. Tg. Frumos-Iași, cu ultimul domiciliu în str. Dionisie Lupu 2, asupra celor întrebate declar următoarele:

Întrebare:

Arată Dta datorită cărui fapt ai ascuns adevărul în cercetări timp de patru ani și jumătate adică până la ancheta prezentă?

Răspuns:

Motivul principal pentru care am ascuns adevărul timp de patru ani și jumătate, a fost ca să scap de sancțiuni, sau să fiu sancționat fără gravitate. În al doilea rând, am vrut să ușurez situația complicilor mei L.D. PATRASCANU, ELENA CONSTANTE, ELENA PATRASCANU, H. BRAUNER, H. TOROSIAN și N. BETEA.

Am reușit să ascund adevărul până în 1949, deoarece în cursul anchetei mi-am dat seama că toți complicii căpătaseră dela PATRASCANU aceleași instrucțiuni ca și mine, adică să răspundă că nu știu nimic din activitatea acestuia, sau din activitatea comună. Astfel în ancheta dela 15 Mai 1948, făcută de RANGHET și DRAGHICI, la un moment dat, acesta din urmă a exclamat: "Cum se face că nimeni nu știe nimic". De aici am dedus atitudinea celorlalți complici. Deasemeni din faptul că RANGHET mi-a pus întrebări fără legătură cu activitatea mea reală, am dedus că anchetatorii nu bănuiesc nimic. Aceiași concluzie am tras-o din întrebările puse de NIKOLSKI la 2 August 1948.

În ziua de 20 Iunie 1949, fiind cercetat de NIKOLSKI, i-am pus următoarea întrebare: "Tot mai credeți că am fost spion american?". La acestea, mi-a răspuns: "Aceasta este o problemă lămurită. Ei voiau să cunoscă prin dta alte persoane". De aici am dedus că relațiile mele cu spionii americani au fost cercetate și s'a ajuns la o

./.

ss/H. ZILBER

concluzie favorabilă mie.

În cursul anchetei din toamna anului 1949, fiind presat de d.Procuror General cu întrebări care-mi arătau că acesta cunoștea cel puțin o parte din relațiile mele cu PATRASCANU, am vorbit despre chestia BODNARAS dela 7 Martie 1945, întâlnirea MADISON-PATRASCANU dela LENA CONSTANTE, întâlnirea cu DURMA și unele dezinformări. Apoi mi-am dat seama că ceilalți complici confirmaseră aceste fapte și că alte fapte ale mele și ale lor nu sunt cunoscute. De altă parte, am aflat de existența dosarului PORTER care ar fi conținut toate rapoartele lui MADISON, dar mi-am dat seama că nu conține nimic despre activitatea mea și a lui PATRASCANU.

Toate acestea m-au făcut ca în cursul anchetei din toamna anului 1950 și din 1951, să mă mulțumesc cu repetarea vechilor declarații completate cu unele detalii.

De abia în cursul prezentei anchete mi-am dat seama că anchetatorii au reușit să stabilească întregul adevăr și m'am hotărât să fac mărturisiri complete.

Întrebare:

Arată Dta discuțiile, înțelegerea și instrucțiunile date LENEI CONSTANTE pe timpul când erați în arestul din Calea Rahovei.

Răspuns:

În timpul când eram în arestul din Calea Rahovei și am reușit să vorbesc cu LENA CONSTANTE, am instruit-o să spue numai adevărul dar nu tot adevărul și să reziste la presiunea anchetatorului. Aceasta mi-a răspuns că așa și procedează. Deasemeni am povățuit-o să plângă în fața anchetatorului pentru că lacrimi de femeie impresionează pe oricine. LENA CONSTANTE mi-a spus că va urma sfatul meu. Apoi ne-am înțeles ca, în cazul când unul dintre noi ar fi mutat în altă celulă, să semnaleze celuilalt prezența în arest printr'un pătrat făcut pe perețele closetului cu chibritul, iar înăuntru pătratului să fie scris numărul celulei cu cifrele inversate. Astfel puteam afla unul despre celălalt dacă suntem în arest sau dacă unul dintre noi a plecat. Acest sistem de semnalizare a funcționat efectiv până la 9 Sept. 1948. În cazul când unul dintre noi ar fi fost eliberat, urma să anunțe

./.

ss/H. ZILBER

familia despre celălalt.

În cursul discuțiilor noastre nocturne, LENA CONSTANTE m'a rugat să nu vorbesc nimic despre HARRY BRAUNER și tatăl ei. I-am promis.

LENA CONSTANTE mi-a spus că PATRASCANU este acuzat că ar fi vrut să fugă și că toată ancheta por-nise dela întâmplarea BETEA-MANȘILA. M'am prefăcut că nu știu nimic despre tentativa de fugă a lui PATRASCANU. (nu știam dacă LENA CONSTANTE cunoaște această chestiune) și am liniștit-o spunându-i că totul se va termina cu bine atunci când va fi arestat BETEA care va lămurii lucrurile. Deasemeni mi-a spus că este acuzată de a fi fost amanta lui PATRASCANU și m'a rugat ca la anchetă să arăt că este soția nelegitimă a lui HARRY BRAUNER. Despre familia mea nu știa nimic. O văzuse odată pe soția mea și odată o întâlnise pe stradă pe sora mea.

LENA CONSTANTE mi-a mai spus că anchetatorul o avizase că va fi pusă în libertate. Am prevenit-o să nu se încreadă în afirmațiile anchetatorului, însă să aibă răbdare, pentru că lucrurile se vor termina cu bine.

Din discuțiile cu LENA CONSTANTE am dedus că aceasta primise instrucțiuni dela PATRASCANU asupra celor ce are de vorbit în caz de arestare și am găsit inutil să reanalizez cu dânsa vinile noastre reale, deoarece puteam fi oricând surprinși discutând.

Întrebare:

Ce înțelegere ai avut cu PATRASCANU în legătură cu activitatea desfășurată împreună, în cazul când vei fi arestat?

Răspuns:

Pe la mijlocul lunii Ianuarie 1947, m'am înțeles cu LENA CONSTANTE că aş dori să-l văd pe PATRASCANU (după excluderea mea din partid toate întâlnirile mele cu PATRASCANU erau conspirative, deoarece acesta nu voia să se compromită față de partid). Spre seară aceasta mi-a telefonat să fiu la o anumită oră la HARRY BRAUNER. Am înțeles că după ce voi fi intrat în locuința lui HARRY BRAUNER, la câțva timp va sosi și PATRASCANU (astfel agentul de însoțire a lui PATRASCANU nu putea ști că mă întâlnesc cu acesta). În adevăr la puțin timp după sosirea mea la HARRY BRAUNER a venit și PATRASCANU. (Cred

că ELENA PATRASCANU și LENA CONSTANTE se aflau acolo înainte de bosiirea mea). După câțva timp PATRASCANU m'a rugat să trecem în biroul lui HARRY BRAUNER. Acolo m'a întrebat ce părere am despre situația internațională. I-am spus că antagonismul între imperialiștii anglo-americani și URSS, merge ascuțindu-se, că situația se agravează și un război mi se pare inevitabil. L-am rugat pe PATRASCANU să interviev la partid pentru lămurirea situației mele. La aceasta mi-a răspuns: "N'are sens... și situația mea este proastă. Mă țină afară din C.C., din guvern și poate din partid". La întrebarea mea de unde știe aceasta, mi-a dat a înțelege că este sigur. Atunci i-am spus "Cu agravarea situației internaționale, eu cred că voi fi arestat ca spion american. Nu mi-i frică. PETEA nu este nici farsor și nici impositor și mă va apăra. Sunt sigur că pe această chestie voi scăpa. Ce fac însă dacă sunt întrebat despre tine?". La aceasta PATRASCANU mi-a răspuns: "Nu știi nimic. Nu am discutat nimic și nu am făcut nimic". I-am replicat: "De mine poți fi sigur. Eu rezist și la închisoare și la bătae. Ești sigur și de ceilalți?". PATRASCANU mi-a răspuns că asta îl privește pe dânsul. Apoi am revenit în odaia de dormit a lui BRAUNER, unde am discutat lucruri fără importanță ca ELENA PATRASCANU, LENA CONSTANTE și HARRY BRAUNER.

Plecarea dela BRAUNER s'a făcut în ordinea următoare. Intâi soții PATRASCANU și LENA CONSTANTE, iar peste vreo jumătate oră am plecat și eu.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu.

ss/H. ZILBER

25 Oct. 1952

Declarație

Subsemnatul Ziller Herbert, născut la 14 oct. 1905, în com. Bg. Fumos, Jap., cu ultimul domiciliu în Str. Dimitrie Lepeș, asupra celor întrebate declar următoarele:
Intrebare Aresta d-ă datorită căreia fept ai asocierii
 adevărul în cercetări timp de patru ani și jumătate
 dedică până la ancheta prezentă!

Răspuns. Cauza principală pentru care am asocierii
 adevărul timp de patru ani și jumătate a fost
 ca să scap de sancțiuni sau să fiu sancționat
 fără gravitate. În al doilea rând, am vrut să
 înțeleg situația complicilor mei L. D. Patrascanu,
 Lena Constante, Olena Patrascanu, H. Borauer,
 H. Torsianu și N. Betea.

Au reușit să asocierii adevărul la început până
 în 1949, de vară în cursul anchetei mi-au
 dat seama că toți complicii căpătaseră dela
 Patrascanu aceleași instrucțiuni ca și mine, adică
 să răspundă că nu știu nimic din activitatea
 acestuia sau din activitatea comună. Astfel în
 ancheta dela 15 mai 1948, făcută de Raughet și
 Drăghici, acord la un moment dat, acesta din
 urmă a exclamat "Cum se face că niciunul nu
 știe nimic?". De aici am dedus atitudinea
 H. Ziller

din toamna anului 1950 și din 1951, o mă mulțumesc
cu repetarea vechilor declarații complete cu unele
detalii. -

De abia în cursul prezentei anchete mi-am dat
seama că anchetatorii au reușit să stabilească
întregul adevăr și m-am hotărât să fac măcar
complete. -

Intrebare ^(discuțiile) Arată ^{în} înțelegerea și instrucțiunile date
Lelei Constanței pe timpul când erai în arestul din
Calea Rahovei.

Răspuns. În timpul când eram în arestul din Calea
Rahovei și am reușit să vorbesc cu Lelea Constanța
și am ~~pe~~ instruit-o să spună unuia adevărul dar
nu tot adevărul. ^{și să vină la proxima anchetă} Aceasta mi-a răspuns că așa
și procedează. De asemenea am povățuit-o să plângă
în fața anchetatorului pentru că lacrimi de femeie
impresionează pe oricine. - Lelea Constanța mi-a
spus că va urma zădul meu. - Apoi ne-am înțeles
că, în cazul când unul dintre noi ar fi murit
în altă celulă, să semnalizeze celuilalt prinzându-
se în arest prințuindu-se patrat făcut pe peretele
chisetului cu chibritul, iar numărul patratului
să fie scris numărul celulei cu cifre inversate. ~~De~~
Astfel puteam afla unul despre celălalt dacă
suntem în arest sau dacă unul dintre noi a
plecat. Acest sistem de semnalizare a funcționat
efectiv până la 9 Sept 1948. - În cazul când
unul dintre noi ar fi fost eliberat, urma să
aminte familiilor despre celălalt.
În cursul discuțiilor noastre nocturne, Lelea
H. Zilber

Constante mi-a rugat să nu vorbesc nimic despre
Harry Browner și tatăl ei. I-am promis. -
Lea Constante mi-a povestit spus că Patrascanu
este acuzat că ar fi vrut să fugă și că toate anchetele
permise dela întămplarea Betea - Maniila. M-am
prefăcut că nu știu nimic despre tentativa de fugă
a lui Patrascanu (eu știu dacă Lea Constante
cuvinte această chestiune) și ~~eu~~ am liniștit-o
spunându-i că totul se va termina cu bine atunci
când va fi arestat Betea care va lăsa în lucrurile
de asemenea mi-a spus că este acuzată de a fi
fost amantea lui Patrascanu și mi-a rugat să
la anchetă să arăt că este soția nelegitimă
a lui Harry Browner. Despre familia mea nu
știa nimic. O vădese odată pe soția mea și
odată o întâlnise pe stradă pe sora mea. -
Lea Constante mi-a mai spus că anchetatorul
o ~~nu~~ avizase că va fi pusă în libertate. Am prevenit-o
să nu se încreadă în ~~pe~~ afirmațiile anchetatorului
mă să aibă răbdare, pentru că lucrurile nu se ~~pot~~^{vor}
termina cu bine.

În discuțiile cu Lea Constante am dedus că
această primise instrucțiuni dela Patrascanu asupra
celor ce are de vorbit în caz de arestare și am
găsit inutil să reanalizez cu dăruire simțul nostru
real de care puteam fi onțând surprinși
discutând.

H. Filby

Întrebare Ce înțelegere ai avut cu Patrascanu în legătură cu activitatea desfășurată împreună, în cazul când voi fi arestat.

Răspuns. Pe la mijlocul lunii Ianuarie 1947, m-am întâlnit cu Elena Constanța că aș dori să-l văd pe Patrascanu (după excluderea mea din partid toate întâlnirile mele cu Patrascanu erau conspirative de sarece acesta nu voia să se compromită față de partid). Spre seară aceasta mi-a telefonat să fiu la o anumită oră la Harry Brauner. Am înțeles că după ce voi fi intrat în locuința lui Harry Brauner, la câteva timp va sosi și Patrascanu (astfel agentul de măsurare a lui Patrascanu mi-a putut săi că ~~el~~ ^{eu} mă întâlnesc cu acesta). În adevăr, la puțin timp după sosirea mea la Harry Brauner am venit și ~~și~~ Patrascanu. (Cred că Elena Patrascanu și Elena Constanța se aflau acolo înaintea de sosirea mea). După câteva timp, Patrascanu mi-a rugat să trecem în biroul lui Harry Brauner. Acolo mi-a întrebat ce părere am despre situația internațională. Î-am spus că antagonismul între imperialismul anglo-american și U. R. S. S., merge accentuându-se, că situația se agravează și mi-a războri mi s-a pare insuportabil. Î-am rugat pe Patrascanu să intervină la partid pentru lămurirea situației mele. La aceasta mi-a răspuns, "N-are sens... și situația mea este privată. Mă tipă afară".
H. Zilber

din C. C., din guvern și poate din partid. La
 întrebarea mea de unde știe aceasta, mi-a ~~re-~~
 dat a înțelege că este sigur. Atunci i-am spus
 : „Cu agravarea situației internaționale, eu cred
 că voi fi arestat ca spion american. Nu mi-e
 frică. Poate nu este nici falsor și nici impostor și
 mă va apăra. Sunt sigur că pe această chestie
 voi scăpa. Ce fac tușă dacă sunt întrebat
 despre tine?”. La aceasta Patrascanu mi-a
 răspuns : „Nu știu nimic. Nu am discutat ~~nic-~~
~~odată~~ nimic și nu am făcut nimic”. I-am
 replicat : „De mine poți fi sigur, că eu rezist și la
 închisoare și la bătaie. Ești sigur și de ceilalți?”.
 Patrascanu mi-a răspuns că ~~va vedea~~ asta îl
 privește pe dănușul. Apoi am revenit în odaia
 de dormit a lui Brauner, unde am discutat
 lucruri ^{pe} ~~importante~~ importante cu Elena Patrascanu,
 Elena Constante și Harry Brauner.
 Din cauza dela Brauner s-a făcut în odăvia
 umătoare. Sutea soții Patrascanu și Elena
 Constante, ~~apoi~~ iar peste o jumătate de
 an pleacă și eu.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, sustin
 și semnez proprie

H. Zilber

25 oct. 1952

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

=====

Arestat ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901 în com. Tg. Frumos-Iași, cu ultimul domiciliu în Str. Dionisie Lupu Nr. 2 București

29 Octombrie 1952, București

Interog. a început la ora 8,10

" s'a terminat " " 12,20

Intrebare:

Arată Dta datorită cărui fapt ai ascuns adevărul în cercetări timp de patru ani și jumătate adică până la ancheta prezentă.

Răspuns:

Motivul principal pentru care am ascuns adevărul timp de patru ani și jumătate, a fost ca să scap de sancțiuni sau să fiu sancționat fără gravitate. În al doilea rând, am vrut să ușurez situația complicilor mei L.D. PATRASCANU, LENA CONSTANTE, ELENA PATRASCANU, H. BRAUNER, H. TOROSIAN și N. BETEA.

Am reușit să ascund adevărul, deoarece în cursul anchetei mi-am dat seama că toți complicii capătaseră dela PATRASCANU aceleași instrucțiuni ca și mine, adică să răspundă că nu știu nimic din activitatea acestuia, sau din activitatea comună.

În ziua de 20 Iunie 1949 fiind cercetat de NIKOLSKI i-am pus următoarea întrebare: "Tot mai credeți că am fost spion american"? La aceasta mi-a răspuns: "Aceasta este o problemă lămurită. Ei voiau să caute prin dta alte persoane". De aici am dedus că relațiile mele cu spionii americani au fost cercetate și s'a ajuns la o concluzie favorabilă mie.

În cursul anchetei din toamna 1949, fiind presat de d. Procuror General (FIRESCU) cu întrebări care-mi arătau că acesta cunoaște cel puțin o parte din relațiile mele cu PATRASCANU, am vorbit despre chestia BODNARAS dela 7 Martie 1945, întâlnirea cu DURMA și unele dezinformări. Apoi mi-am dat seama că ceilalți complici confirmaseră aceste fapte

./.

ss/H. ZILBER

și că alte fapte ale mele și ale lor nu sunt cunoscute. De altă parte, am aflat de existența dosarului PORTER care ar fi conținut toate rapoartele lui MADISON, dar mi-am dat seama că nu conține nimic despre activitatea mea și a lui PATRASCANU.

Toate acestea m'au făcut ca în cursul anchetei din toamna anului 1950 și/1951, să mă mulțumesc cu repetarea vechilor declarații completate cu unele detalii.

De abia în cursul prezentei anchete mi-am dat seama că anchetatorii au reușit să stabilească întregul adevăr și m'am hotărât să fac mărturisiri complete.

Intrebare:

Arată data discuțiile, înțelegerea și instrucțiunile date LENEI CONSTANTE pe timpul când erați în arestul din Calea Rahovei.

Răspuns:

În timpul când eram în arestul din Calea Rahovei și am reușit să vorbesc cu LENA CONSTANTE am instruit-o să spună numai adevărul dar nu și să reziste la presiunea anchetatorului. Aceasta mi-a răspuns că așa și procedează. Deasemeni am povățuit-o să plângă în fața anchetatorului, pentru că lacrimi de femeie impresionează pe oricine. LENA CONSTANTE mi-a spus că va urma sfatul meu. Apoi ne-am înțeles ca în cazul când unul dintre noi ar fi mutat în altă celulă să semnaleze celuilalt prezența în arest printr'un pătrat făcut pe perețele closetului cu chibritul, iar înăuntrul pătratului să fie scris numărul celei cu cifrele inversate. Astfel puteam afla unul despre celălalt dacă suntem în arest, sau dacă unul dintre noi a plecat. Acest sistem de semnalizare a funcționat efectiv până la 9 Sept. 1948. În cazul când unul dintre noi ar fi fost eliberat urma să anunțe familia despre celălalt.

În cursul discuțiilor noastre din timpul nopții, LENA CONSTANTE m'a rugat să nu vorbesc nimic despre HARRY BRAUNER și tatăl ei. I-am promis că n'am să vorbesc.

LENA CONSTANTE mi-a spus că PATRASCANU este acuzat că ar fi vrut să fugă și că toată ancheta pornise dela întâmplarea BETEA-MANUIA. M'am pregăcut că nu știu nimic despre tentativa de fugă a lui PATRASCANU (nu știam dacă LENA CONSTANTE cunoaște această chestiune) și am liniștit-o spunându-i că totul se va termina cu bine atunci când va fi arestat BETEA care va lămurii lucrurile
./.

ss/H. ZILBER

Deasemeni mi-a spus că este acuzată de a fi fost ananta lui PATRASCANU și m'a rugat ca la anchetă să aștăz că este soția nelegitimă a lui HARRY BRAUNER. Despre familia mea nu știa nimic. O văzuse odată pe soția mea și odată o întâlnise pe stradă pe sora mea.

LENA CONSTANTE mi-a mai spus că anchetatorul o avizase că va fi pusă în libertate. Am prevenit-o să nu se încreadă în afirmațiile anchetatorului, însă să aibă răbdare, pentru că lucrurile se vor termina cu bine.

Din discuțiile cu LENA CONSTANTE am dedus că aceasta primise instrucțiuni dela PATRASCANU asupra celor ce are de vorbit în caz de arestare și am găsit inutil să analizez cu dânsa vinile noastre reale, deoarece puteam fi oricând surprinși discutând.

Intrebare:

Ce înțelegere ai avut cu PATRASCANU în legătură cu activitatea desfășurată împreună în cazul când vei fi arestat.

Răspuns:

Pe la mijlocul lunii Ianuarie 1947, m'am înțeles cu LENA CONSTANTE că aș dori să-l văd pe PATRASCANU (după excluderea mea din partid toate întâlnirile mele cu PATRASCANU erau conspirative, deoarece acesta nu voia să se compromită față de partid). Spre seară aceasta mi-a telefonat să fiu la o anumită oră la HARRY BRAUNER. Am înțeles că după ce voi fi intrat în locuința lui HARRY BRAUNER, la câțva timp va sosi și PATRASCANU (astfel agentul de însoțire a lui PATRASCANU nu putea ști că mă întâlnesc cu acesta). În adevăr la puțin timp după sosirea mea la H. BRAUNER a venit și PATRASCANU (cred că ELENA PATRASCANU și LENA CONSTANTE se aflau acolo înainte de sosirea mea). După câțva timp PATRASCANU m'a rugat să trecem în biroul lui H. BRAUNER. Acolo m'a întrebat ce părere am despre situația internațională. I-am spus că antagonismul între imperia-
listii anglo-americani și URSS, merge ascuțindu-se, că și situația se agravează și un război mi se pare inevitabil. L-am rugat pe PATRASCANU să interviev la partid pentru lămurirea situației mele. La aceasta: "N'are sens--- și situația mea este proastă. Mă scoate afară din C.C. din guvern și poate din partid". La întrebarea mea de unde știe aceasta, mi-a dat a înțelege că este sigur. Atunci i-am spus "că cu

aggravarea situației interționale, eu cred că voi fi arestat ca spion american. Nu mă frică. FETEĂ nu este nici farsor și nici impostor și mă va apăra. Sunt sigur că pe această chestie voi scăpa. Ce fac însă dacă sunt întrebat despre tine?". La aceasta PATRASCANU mi-a răspuns "Nu știi nimic. Nu am discutat nimic și nu am făcut nimic". I-am replicat: "De mine poți fi sigur. Eu rezist și la închisoare și la bătae. Ești sigur și de ceilalți?". PATRASCANU mi-a răspuns că asta îl privește pe dânsul. Apoi am revenit în odaia de dormit a lui BRAUNER, unde am discutat lucruri fără importanță cu ELENA PATRASCANU, LENA CONSTANTE, H. BRAUNER.

Plecarea dela BRAUNER s'a făcut în ordinea următoare. Întâi soții PATRASCANU și LENA CONSTANTE, iar peste vreo jumătate de oră am plecat și eu.

După ce am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că este întocmai cu cele declarate de mine, susțin și semnez.

Anchetat
ss/H. ZILBER

Anchetator
Lt. Maj. de Securitate
T. Staicu

Proces-Verbal de interogator

Arestat Filip Herbert născut la 14 Oct 1901 în Com.
Jg. Irimas-Joni, cu ultimul domiciliu în str. Săușii
 după nr. 2 București
 (Date de stare civilă, ultimul domiciliu)

29. Octombrie 1952
 Orașul București

Interogatoriul a început la ora 8 și 10 min.
 „ s'a terminat la „ 12 și 10 „

Intrebare: Avată deja datele care fapt ai spus
adevarul în creștări timp de patru ani și jumătate
adică până la ancheta prezentă:

Răspuns: Motivul principal pentru care am
 spus adevarul timp de patru ani și jumătate, a
 fost ca să scap de sancțiuni, sau să fiu sancționat
 fără greutate. De al dăilea rând, am vrut să usu-
 rez situația complicată mei la S. Pătrășcanu, dna Constant.
 Elena Pătrășcanu, H. Brauner, H. Tărbășian și K. Betta.

Am răsunat să procedez adevarul, deoarece în cursul
 anchetei mi-au dat nume că toți complicii capă-
 toreră dela Pătrășcanu aceleși instrucțiuni ca și
 mine, adică să răspundă că nu știu nimic din
 activitatea acestuia, sau din activitatea comună.

În ziua de 20 Iunie 1949, fiind arestat de
 Kholzki, i-am pus următoarea întrebare: „ Tot mai
 credute că am fost spion american? „ La aceasta
 mi-a răspuns: „ Acela este o problemă lămurită.

Semnătura,

H. Filber

Urmare: Ei voiau să cante prin alte persoane". De aici am dedus că relațiile mele cu spionii americani au fost directate și s'a ajuns la o concluzie favorabilă mie.

În cursul anchetei din toamna 1949, fiind presat de d. Procuror General (Firescu) cu întrebări care-mi arătau că acesta cunoaște cel puțin o parte din relațiile mele cu Pătrășcanu, am vorbit despre chestia 'Boduină' din 7 Martie 1945, am vorbit întâlnirea cu Berna și unele dezinfărmări. Apoi mi-am dat seama că celanti compliciti confirmaseră aceste fapte și că alte fapte ale mele și ale lor nu sunt cunoscute. De altă parte, am aflat de existența clasambuii Partei care ar fi continuat toate rapoartele lui Chodșan, dar mi-am dat seama că nu contin nimic despre activitatea mea și a lui Pătrășcanu.

Toate acestea m-au făcut ca în anul anchetei din toamna anului 1950 și din 1951, să mă mulțumesc cu reputarea mobilă declarată complicitate cu unele detații.

De abia în cursul prezentei anchete mi-am dat seama că anchetații au reușit să stabilească întregul ochiur și m'a amintit să fac mărturie completă.

Intrebare: Arată sta discutiile, înțelegerea și instrucțiunile date lui Constant pe timpul când erati în arestul din Căminul Rahovei.

Răspuns: În timpul când eram în arestul din Căminul Rahovei și am reușit să vorbesc cu lui Constant, am fost instruit să spună numai ochiurul dar nu

Semnătura,
H. Zeller

Urmare: si să raporte la prezuma avolutatului. Aceasta mi-a spus răspuns că era și procedajă. Doamnei am povăluit a să plângă în fata avolutatului pentru că lacrimi de flămîi surprinzătoare pe ovină. Lina Constante mi-a spus că va urma spitalul meu. Apoi ne-am întors ca în cazul când unul dintre noi ar fi mutat în altă celulă, să cumulate eliberant puzuta în acest printre ne patriat făcut pe prutle eliberului cu eliberatul, iar în nantul patriatului să fie scris numarul celulei ca cifre inversate. Astfel putam afla unul unul despre elatant dacă suntem în acest sau dacă unul dintre noi a plecat. Acest sistem de semnalizare a funcționat efectiv până la 9 sept 1948. În cazul când unul dintre noi fi fost eliberat, urma să anunțe familia despre elatant.

În cursul discuțiilor noastre din timpul nopții, Lina Constante mi-a rugat să nu vorbesc nimic despre Harry Brauner și tatăl ei. I-am promis că n-am să vorbesc.

Lina Constante mi-a spus că Pătăscau este acuzat că ar fi vrut să fugă și că toată avoluta renunțe dela înțelegerea Botea - clămiră. Mi-am prefăcut că nu știu nimic despre tentativa de fugă a lui Pătăscau (nu știu dacă Lina Constante cunoaște această eliberare) și am liniștit o prumolu și că totul se va termina cu bine atunci când va fi avutat Botea sau va lamuri lucrurile. Doamnei mi-a spus că este acuzată de a fi fost amanta lui Pătăscau și m-a rugat ca la avoluta să oînt că este soția nelegitimă a lui Harry Brauner. Despre familia mea nu știu nimic. O vaguse -

Semnătura,

H. Filer

Urmare: odată pe soția mea și odată o întâlnire pe strada pe sora mea.

Elena Constante mi-a mai spus că anchetatorul o asigurase că va fi pusă în libertate. Am primit-o să nu se încredă în afirmațiile anchetatorului, însă să aiba răbdare, pentru că lucrurile se vor termina cu bine.

În discuțiile cu Elena Constante am știut că această primă instructură de la Pătrășcanu asupra celor ce au de vorbit în caz de arestare și am găsit inutil să alăbez cu dausa vinile noastre reale, deoarece puteam fi oricând surprinși discutând.

Întrebare: la întâlnirea ai avut cu Pătrășcanu în legătură cu activitatea disfavorizată înfăptuită în cazul când vei fi arestat?

Răspuns: Pe la mijlocul lunii Ianuarie 1944, m-am întâlnit cu Elena Constante că ar dăvi să-e vad pe Pătrășcanu (după excluderea mea din partid toate întâlnirile nule cu Pătrășcanu erau conspirative, deoarece acesta me voia să se compromită față de partid). Ipe noaptea aceasta mi-a telefonat să fiu la o anumită oră la Harry Brauner. Am știut că după ce voi fi înțeles în locuința lui Harry Brauner, la cât va timp va sosi și Pătrășcanu (cafel agentul de însoțire a lui Pătrășcanu me putea săi că mă întâlne cu acesta). În seara la puțin timp după sosirea mea la H. Brauner a venit și Pătrășcanu (cu el că Elena Pătrășcanu și Elena Constante se aflau acolo înaintea de sosirea mea). După câva timp Pătrășcanu m-a rugat

Semnătură,

H. Zeller

Urmare: ~~să~~ ^{am} lucrat în biroul lui H. Brauner. Acolo
 m'a întâmpinat ca parca am dispune situația inter-
 națională. I' am spus că antagonismul între
 imperialismul anglo-american și U.R.S.S., merge
 ascuțindu-se, că și situația se agravează și
 un război mi se pare inevitabil. I' am rugat
 pe Rădulescu să intervină la partid pentru lumina-
 rea situației mele. La aceasta: "Nu au sens...
 și situația mea este proastă. Uita-te la afara
 din țară, din guvern și poate din partid". La-
 întâmpinarea mea de unchi stă la aceasta, mi-a dat
 a înțelege că este sigur. Atunci i' am spus
 "că războiul situației internaționale, eu cred
 că voi fi avertat că spione american. Nu-
 mi-i frică. Păta nu este nici faros și nici
 importor și mă va apăra. Sunt sigur că
 pe această chestie voi scăpa. Ce fac însă dacă
 sunt întâmpinat depre tine?" La aceasta Rădulescu
 mi-a răspuns: "Nu știu nimic. Nu am discutat nimic
 și nu am făcut nimic". I' am replicat: "Se poate
 fi sigur. Eu rejic și la mobilizare și la
 lătar. Ești sigur și de călătorii?" Rădulescu
 mi-a răspuns că asta îl privește pe el însuși.
 Apoi am revenit în odaia de dormit a lui
 Brauner, unde am discutat lucruri fără impo-
 rtanță cu Elena Rădulescu, Elena Constantin H. Brauner.
 Felician de la Brauner va fi fost în ordinea
 următoare. Iată totuși Rădulescu și Elena Constantin
 iar pe lângă unsoare de viață am primit în
 lung și am citat fragmentul p. 1. de înțelegere care
 eu am scris și am conștientizat că și în toamnă a călătorii de

Urmare: *nu s-a putut scrie nimic.*

Achitator

Achitator
H. F. W.

Semnătura,

DECLARAȚIE

=====

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901 în com. Tg. Frumos-Iași, fiul lui (+) CAROL și (+) ROZA, cu ultimul domiciliu în str. Dionisie Lupu 2, declar următoarele:

În toamna anului 1944, după ce m'a convins că nu trebuie să admit instaurarea dictaturei proletariului și înlocuirea democrației burghezo-parlamentare cu o democrație de tip sovietic, PATRASCANU mi-a spus că înainte de 23 Aug. 1944, regele și MANIU îl asiguraseră că odată cu intrarea Armatei Roșii în București, vor sosi și una sau două divizii aeropurtate anglo-americane, ceiace ar fi asigurat continuitatea guvernului de bloc național și ar fi anihilat încercările P.C.R. de a-l schimba. Avansarea rapidă a Armatei Roșii, a făcut însă imposibilă realizarea acestui plan, deoarece anglo-americanii se temeau de ocuparea integrală a Austriei de către Armata Roșie și n'au trimis trupele promise.

Tot în toamnă anului 1944, PATRASCANU mi-a explicat de ce nu încearcă să creeze imediat o fracțiune de "comuniști-naționali", sau un partid de tip laburist. Dacă ar fi luat imediat o asemenea inițiativă, faptul ar fi fost imediat descoperit de Partid și fracțiunea lichidată înainte de a se fi putut întinde în țară. Dimpotrivă, după plecarea Armatei Roșii, ceiace după părerea lui PATRASCANU trebuia să se întâmple cel mai târziu în 1946, cu ajutorul P.N.T. și al social-democraților de dreapta, ar fi putut fonda un partid viabil în stare să lupte cu P.C.R. pe o platformă aparent comunistă.

După 6 Martie 1945, PATRASCANU mi-a povestit cum a făcut legătura cu SCHUYLER și BERRY. Cu ocazia unei recepții oficiale SCHUYLER s'a apropiat de PATRASCANU și i-a spus că regele i-a recomandat să discute cu dânsul asupra relațiilor româno-americane. PATRASCANU și-a dat seama despre ce este vorba și l-a rugat să-i trimită pe cineva la Minister pentru a aranja o întâlnire. În adevăr la câțva timp după aceea s'a prezentat la Ministerul de Justiție, MELBOURNE, ajutorul lui BERRY, sub pre-

./ . ss/H. ZILBER

textul unei intervenții într-o problemă judiciară. Cu această ocazie MELBOURNE i-a propus să întâlnească pe BERRY și SCHUYLER la o locuință conspirativă din Pasagiul Imobiliara. PATRASCANU și-a lăsat mașina cu agentul de însoțire pe Calea Victoriei, iar BERRY și SCHUYLER au lăsat mașina în str. Academiei. Întâlnirea a avut loc pe înserate când circulația pe Calea Victoriei, str. Academiei și Pasagiul Imobiliara este mare, așa că nimeni nu i-a putut observa și nici urmări. PATRASCANU nu mi-a spus cui aparținea locuința conspirativă. Cu ocazia acestei prime întâlniri când PATRASCANU le-a arătat de ce Guvernul GROZA trebuie răsturnat înainte de a se consolida și cei doi americani i-au spus că Statele Unite și Marea Britanie pregătesc o acțiune în acest sens, cei trei s'au înțeles ca întâlnirea următoare să aibă loc tot acolo. Pentru a evita circulația oamenilor de legătură, SCHUYLER sau BERRY trebuiau să-i telefoneze printr'un om de încredere al lor, de la un telefon public spunându-i că este invitat la ceai la mama lui pentru ziua convenită. A treia întâlnire din primăvara anului 1946, nu știu unde a avut loc. Cu această ocazie BERRY și SCHUYLER i-au spus lui PATRASCANU că ajunseseră la un acord și cu G. TATARASCU pe baza stipulațiilor Tratatului de Pace și i-au cerut să i-a contact și cu acesta. BERRY și SCHUYLER i-au arătat lui PATRASCANU că Tratatul de Pace va prevedea nu numai retragerea rapidă a Armatei Roșii, dar și asigurarea complectei libertăți de mișcare pentru toate forțele anti-comuniste. De aceea i-au recomandat să lase din umbră și să înceapă pregătirea constituirii noului partid de "comuniști naționali" prin discursuri naționaliste, prin popularizarea figurei lui ca reprezentantul unei "tendințe" în P.C.R. și prin sabotarea politicii de unificare a celor două partide muncitorești grație acțiunii grupului TITEL PETRESCU din P. Soc. Dem. cari primise instrucțiuni în acest sens de la BEVIN prin agentul de legătură SERBAN VOINEA. Instrucțiuni complementare urmau să-i fie date lui PATRASCANU după Conferința de Pace când Guvernul American ar fi avut în mână textul definitiv al Tratatului de Pace.

Pe baza celor aflate de la BERRY și SCHUYLER în această ultimă întrevedere, PATRASCANU mi-a spus că s'a înțeles cu G. TATARASCU pentru o acțiune la Conferința Păcii și

după aceia. Tot în urma instrucțiunilor primite dela BERRY și SCHUYLER, PATRASCANU mi-a cerut să iau contact cu MAX AUSNIT pentru a studia problema concesiunilor economice pe care trebuia să le facem americanilor (concesiunea electrificării, gajarea întregului stoc de aur, diferite societăți româno-americane de tipul sovcoamelor). Am discutat aceste probleme cu AUSNIT și am făcut unele proiecte pe care PATRASCANU le-a aprobat. Acesta mi-a indicat chipul în care urmau să fie puse în aplicare. Odată trimis la Washington, trebuia să iau contact cu unele trusturi și bănci americane, acestea ar fi făcut propunerile studiate Guvernului Român. TATARASCU urma să le susție în guvern, național-tărăniștii în opinia publică, socialdemocrații de dreapta în cadrul F.U.M.-ului iar PATRASCANU s'ar fi făcut ecoul acestor "dorinți populare" în sânul Partidului Sub pretextul unei ameliorări rapide a situației economice se preda capitalului american producția industrială și comerțul exterior.

Discursurile dela Cluj și Sibiu au fost studiate de PATRASCANU împreună cu G. TATARASCU.

La Paris, PATRASCANU mi-a spus că BYRNES i-a dat lui TATARASCU instrucțiuni complete asupra acțiunilor viitoare. Pe baza stipulațiunilor Tratatului de Pace Național-Tărăniștii, liberalii, dinishti, tăbășcienii, social democrații de dreapta și PATRASCANU, trebuiau să înceapă imediat după semnarea Tratatului de Pace o vastă campanie de răsturnare a Guvernului GROZA, campanie ce urma să fie susținută de Statele Unite, Anglia și Franța. Pentru a crea Guvernului GROZA dificultăți, la Paris, TATARASCU și PATRASCANU au luat în problema evreiască o atitudine antisemită.

După Conferința de Pace am hotărât să rup cu PATRASCANU și Serviciul de Spionaj American. I-am comunicat aceasta lui PATRASCANU și SCHUYLER. De aceia în cursul anului 1947 PATRASCANU nu mi-a mai spus nimic din activitatea lui. Totuși în toamna anului 1947 mi-a spus că a făcut o încercare neizbutită de a fugi din țară și m'a sfătuit să plec. Am refuzat.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, fără a fi silit de cineva.

ss/H. ZILBER

29 Oct. 1952

Declarație.

Sussemnatul Zilber Herbert, născut la 14 oct. 1902, în Com. bg. Fimus, Jazi, fiul lui (†) Carl & (†) Rozs, cu ultimul domiciliu în Str. Dionisie Lupu 2, declar următoarele:

În toamna anului 1944, după ce mi-a convins că nu trebuie să aduc instaurarea dictaturii proletariatului și înlocuirea democrației burghezo-parlamentare cu o democrație de tip sovietic, Petrușcă mi-a spus că, înainte de 23 Aug. 1944, se înălța regele și Marina îl asiguraseră că odată cu intrarea Armatei Rosii în București, vor sosi și una sau două divizii ~~avre~~ aeroportate anglo-americane, ceea ce ar fi asigurat continuitatea guvernului de bloc național și ar fi anihilat încercările P.R. de a-l schimba. Awașarea reșidă a Armatei Rosii, a făcut însă imposibilă realizarea acestui plan, deoarece anglo-americanii se temeau de ocuparea integrală a Austriei de către Armata Rosii și n'au trimis trupele promise.

Tot în toamna anului 1944, Petrușcă mi-a explicat de ce ~~amând~~ nu încearcă să creeze imediat o fracțiune de „comuniști-naționali”

H. Zilber

3
sau un partid de tip laburist. Dacă ar fi ³³¹² fost
imediat o asemenea inițiativă ~~partidul~~ or faptul
ar fi fost imediat descoperit de Partid și fracțiunea
lichidată. Timpul de a se fi putut întinde în
tără. Din păcate, după plecarea Armatei Roșii,
cînd după părerea lui Patrascanu trebuia să se
întîmple cel mai tîrziu în 1946, cu ajutorul
P.N.T. și al social-democraților de dreapta, ar
fi putut fi fondat un partid viabil care în stare
să lupte cu P.C.R. pe o platformă aparent
comunistă. -

După 6 Martie 1945, Patrascanu mi-a
spus povestit cum a făcut legătura cu Schuyler
și Berry. Cu ocazia unei vizite la recepții oficiale
Schuyler s'a apropiat de Patrascanu și i-a spus
că regele i-a recomandat să discute cu dînsul
desupra relațiilor Româno-americane. Patrascanu
și-a dat seama despre ce este vorba și l-a
rugat să-i trimită pe cineva la Minister pentru
a aranja o întîlnire. În adevăr la cîțiva
timp după aceea s'a prezentat la Ministerul
de Justiție, Melbourne, ajutorul lui Berry, sub
pretextul unei intervenții într-o problemă judiciară.
Cu această ocazie, Melbourne i-a propus
să întîlnească pe Berry și Schuyler la o
locuință conspirativă din Paragiu Imobiliare.
Patrascanu și-a lăsat mașina cu agentul

H. Zeller

3

239

de însoțire pe Calea Victoriei, iar Berry și Schuyler au
lăsat mașina în Str. Academiei. ~~Întâlnirea~~ ^{Întâlnirea}
a avut loc pe înserate când circulația pe Calea Victoriei
Str. Academiei și Pasajul Duobliara este mare, așa
că nimeni nu i-a putut observa și nici unuși. Patrascu
nu mi-a spus cui aparținea locuința conspirativă.
~~Pe~~ Cu ocazia acestei prime întâlniri când Patrascu
le-a ~~spus~~ arătat de ce Guvernul francez trebuie restituit
îmănușele de a se consolida și cei doi americani
i-au spus că ~~a~~ ^{cele} Statele Unite și Marea
Britanie pregătesc o acțiune în acest sens, ~~iar~~
cei trei s'au înțeles ca întâlnirea următoare
să aibă loc tot acolo. Pentru a evita circulația
comunilor de legătură, Schuyler ~~și~~ ^{cu} Berry trebuiau
să-i telefoneze ~~de la~~ ^{de la} prieteni mei sau de
încredere al lor, de la un telefon public, spunându-
că-l este invitat la ceai la mama lui pentru
ziua convenită. - A treia întâlnire din primăvară
anului 1946, mi s'au spus unde a avut loc. Cu
această ocazie Berry și Schuyler au ~~la~~ i-au
spus lui Patrascu că ajunseseră la un acord
cu G. Tatărăscu pe baza stipulațiilor Tratatului
de Pace ~~cum~~ și i-au cerut să i-a contact și
cu acesta. Atunci Berry și Schuyler i-au arătat
lui Patrascu că Tratatul de Pace ^{va} prevedea nu
numai ~~retragerea~~ ^{retragerea} rapidă a Armatei Roșii dar
și asigurarea completei libertăți de mișcare
pentru toate forțele anticomuniste. De aceea
H. Zilli

4

235

i-au recomandat să iasă din urale și să înceapă
pregătirea constituirii noului partid de „comuniști
naționali”, prin discursuri naționaliste, prin populonja
figuri lui ca reprezentantul unei „tendințe”, în P.C.R.,
și prin ~~prin~~ sabotarea politicii de unificare a
celor două partide muncitorești grăție activității
grupului Titel Petruscu din P.Soc. Dem. care primiseră
instrucțiuni în acest sens dela Berry prin agentul
de legătură Șerbau Voicules. Instrucțiunile ~~de~~ ^{conspirației}
urmas să-i fie date lui Patrascanu după Conferința
de Pace când Guvernul American ~~ar fi dat seama~~
de ~~pe~~ avut în mână textul definitiv al Tratatului
de Pace.

Pe baza celor aflate dela Berry și Schuyler în această
ultimă întrevedere, Patrascanu mi-a spus că s'a
înteles cu G. Tătărașcu pentru o acțiune la Conferința
Păcii și după aceea. Tot în urma instrucțiunilor primite
dela Berry și Schuyler, Patrascanu mi-a cerut să iau
contact cu Max Auznith pentru a studia ~~concreta~~
problema concesiunilor economice pe care trebuia să
le facem americanilor (concesiunea electrificării, gazei
întregului stor de aur, diferite societăți române -
americane de tipul sovmainelor). Am discutat aceste
probleme cu Auznith și am făcut unele proiecte
pe care Patrascanu le-a aprobat. Acesta mi-a
indicat chipul în care urmas să fie puse în
aplicare. Odată trimis la Washington, trebuia să
iau contact cu ~~urmas~~ ^{urmasii} lui unele trusturi și bănci

H. Filby

americane. Acestea ar fi făcut propunerile studiate
Guvernului Român. Patra Tătărașcu urma să le
susțină în guvern, național-tărăvisti în opinia
publică, socialdemocrații de dreapta în cadrul
F.M.-ului, iar Patrașcanu s'ar fi făcut ecoul
acestor „dorinți populare”, în sânul Partidului. Sub
pretextul unei ameliorări rapide a situației economice
se spreda capitalului american producția
industrială în cursul extensiv!

Discușiunile dela Chy și Sibiu au fost studiate
de Patrașcanu împreună cu G. Tătărașcu.

La Paris, Patrașcanu mi-a spus că To Byrnes
i-a dat lui Tătărașcu instrucțiuni complete
asupra acțiunilor viitoare. Pe baza stipulațiilor

Tratatului de Pace Național-tărăvisti, Liberalii
social-democrați de dreapta, liberalii
diniști, tătărașciști, Patrașcanu, trebuiau să

înceapă imediat după semnarea Tratatului
de Pace o vastă campanie de răsturnare a Guvernului
Groza, campanie ce urma să fie susținută de
Statele Unite, Anglia și Franța. - Pentru a nea
Guvernului Groza dificultăți, la Paris, Tătărașcu
și Patrașcanu au luat în problema evocării
o atitudine antisemită.

După Conferința de Pace am hotărât să rup cu
Patrașcanu și Serviciul de Spionaj American.

I-am comunicat acest lucru Patrașcanu și
Schuyler. De acia în cursul anului 1947
Patrașcanu nu mi-a mai spus nimic

din activitatea lui. ⁶ În toată istoria, în toamna
anului 1947, mi-a spus că a făcut o încercare
neizbutită de a fugi din țară și mi-a sfătuit
să plec. Am refuzat. —

Aceasta - mi este declarația pe o care dau, astfel
și semnez proprie fără a fi silit de cineva

H. Zeller

29 oct 1952

4-Mare 1952

236

Proces-Verbal de interogator

Arestat

Giller Herbert, nascut la 14. Oct. 1901
in Com. 19. Tramosint, la Carot si Moga cu stăruire
Sanicului in st. Lianisi Mura. (Date de mare civilă, ultimul domiciliu)
n. 2 Buc.

4 Noiembrie 1952

Orașul

Bucuresti

Interogatoriul a inceput la ora 8 și 10 min.

„ s'a terminat la „ 11 și 40 „

Intrebare:

La ce data ai fost d-ta arestat si ce
a urmat dupa aceea:

Răspuns: Am fost arestat in vara zilei
de 6. Februarie 1948, pe când mă aflam pe strada
împreună cu sotia mea. In aceiași vara am fo-
st deșus in arestat C.I.A.I.

Intrebare: De către cine ai fost anchetat
d-ta si ce ai aflat dela anchetatori:

Răspuns: Până la 20 Iulie 1948 am fost
anchetat de Inspector General Lugheru, Comisar Petrescu
si Comisar Fetcu. In ziua de 20 Iulie 1948, ultimii
doi mi-au spus ca voi fi pus in libertate deoarece
am sa scriu o scrisoare mea.

In ziua de 2 August 1948 sub directiunea general
Nicolachi mi-a pus două întrebări cu privire la
părerea mea asupra politicii de partii in 1945
ori a politicii anului 1947. Cum dintr-o scăutură
împreună găsită la el, am citit rezoluția P.C. al R.P.

Semnătura,

H. Giller

Urmare: cu pricina la cazul Pătrăscanu, mi-au dat
numa că cele două întrebări puse de Nicolșchi su-
marau să vadă ce legături erau între mine și
Pătrăscanu. Decia au decis că ancheta mi-o sta
nimic.

La sfârșitul lunii Martie 1949, Colonelul Gulghem
mi-a chemat în biroul său pentru a mă convinge să
încep gura foamei. Cu această ocazie mi-a întărit
dacă știu ceva despre Pătrăscanu și mi-a propus să
stăm de vorbă amical despre această chestiune. Decia
au decis nu numai că nu se știe nimic despre
relațiile mele cu Pătrăscanu, dar nici despre Pătrăscanu
nu se știe nimic.

Tot spre sfârșitul lunii Martie 1949, Colonelul
ajutător Col. Gulghem, vizitând celula arstului,
mi-a oferit în celula nr 13, împreună cu călășul
Varilescu. Cu această ocazie mi-a spus la amândoi
că s-a făcut refuzat de prindere în libertate, atât
pentru Varilescu cât și pentru mine.

În ziua de 20 Iunie 1949, fiind chemat de
Nicolșchi, acesta mi-a spus că nu are nici-o de-
vadă importanță mea și că ocupația de spion
american a fost lămurită în favoarea mea.

În Februarie sau Martie 1950 Procurorul general
dela Chelmezan, mi-a spus că elodisan comence
informațiile culese nu numai serviciului de spionaj
american, dar și serviciului de spionaj Britanic prin
J. Porter. Cum eu știu că anchetata obține foto-
copiile rapoartelor Porter și cum-mi mi s-a repre-
sentat nimic din conținutul acestor rapoarte, au
decis că elodisan nu a comunicat britanicilor ade-

Semnătura,
H. Filer

Urmare: variabile multe relatii cu dăşul sau o comu-
nicat lucruri neaşteptate.

În Octombrie 1951, Maionul care în vremea
acela era şeful anchetei mi-a spus că viiune
multe care sunt pensabile, că sunt viiune de
partid şi că partidul meu să mă utilizeze.

În noiembrie 1951 Lt. Colomel, şeful cel.
bulgare mi-a spus în esenţă că ancheta a
constatat că în profieha aparţinător sunt totuşi
comunist.

Interviu: Avută o urmărirea cu plecarea la
Paris şi Washington şi cu ajutorul ei. a fost
organizată plecarea:

Răspuns: Am put să plec la Paris pentru
a lucra efectiv în favoarea partidului, însă cu
gândul ascuns de am creia a adăpostea favo-
rabila printre conducătorii partidului, asa ca ace-
stia să aibă încredere în mine şi să mă trimită
la Washington. Am fost trimis la Paris la casa
lui Petru Petrescu.

Am put să plec la Washington pentru
a servi ca ofier american în legatia noastră,
cu ambasadă la ambasada şi în legatiile statelor
amice. Au depus insistenţe pentru a fi trimis la
Washington, R. Pătrăscu şi, fără să cunoască
sentinţile multe reale Petru Petrescu.

Interviu: Arată cum l-ai deservit pe
Petru Petrescu:

Răspuns: Nu a fost o decizie foarte proprie
zisă, ci note foarte bune destinate să acopere aduana-
tile multe relatii cu elocian. Totuşi, poate fi

Semnătura,

H. Filu

Urmare: Considerat ca demeritat, faptul ca l. am prezentat pe eliodisau ca un simpatizant al partidului.

Intrebare: Ce discutii ai avut cu Petrescu despre conducatorul Partidului si ce i-ai spus lui Petrescu despre discutii cu Petrescu:

Raspuns: Petrea Petrescu m-a vorbit in domeniul sau lui rãnduri despre Emil Boshmaros si mi-a spus despre acesta ca nu se pricepe nici in militari si nici in politici. Siu cele spuse de Petrea Petrescu mentionez cumva la baza: "Telegi se uita in serviciile lui ca este o carte deschisa!". Nu am comunicat nimic lui Petrescu despre cele spuse mie de Petrea Petrescu de privire la conducatori Partidului.

Intrebare: Pe cine ai recomandat stia lui eliodisau pentru a fi recutati ca ofitieri in slujba americanilor

Raspuns: Am recomandat lui eliodisau pentru a fi recutati in serviciul de spionaj american pe Iuliu Iacobescu si Iuliu Balin.

Intrebare: In ce împrejurari l-ai recomandat pe eliodisau la Intenue:

Raspuns: eliodisau a fost adus in cadrul mea din avizul Securitatii in ziua de 20 decembrie 1947 si a fost scos din arata in ziua de 20 martie 1949.

dupa ce am citit prezentul P. D. de interogatori cu eliodisau si am constatat ca este in total cu cele declarate de mine, martin si sumez

Procurator
Dr. I. I. I. I.

Procurator
H. I. I.

5 Mai 1952

DECLARAȚIE

=====

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901 în com. Tg. Frumos - Iași, fiul lui (+) CAROL și (+) ROZA, cu ultimul domiciliu în str. Diorisie Lupu 2, declar următoarele:

În luna Mai 1945, s'a prezentat la biroul meu din Str. Polonă 4, MIHAI SIMION care mi-a cerut să-i dau note scrise asupra discuțiilor mele cu L. MADISON. Mi-a spus să cer referințe asupra lui la MIRON CONSTANTINESCU (pe vremea aceea Secretarul "Capitalei").

Am telefonat acestuia și mi-a răspuns că pot avea deplină încredere în MIHAI SIMION și să fac tot ce-mi va cere acesta. De atunci i-am dat lui MIHAI SIMION note scrise asupra discuțiilor mele cu L. MADISON. Unele sunt reproduceri corecte ale celor discutate, altele sunt incorecte.

În luna August 1945, MIHAI SIMION mi-a spus că geșul său este un oarecare PETEA și mi-a anunțat că va veni cu dânsul la birou. În adevăr, în a doua jumătate a lunii August 1945, MIHAI SIMION a venit cu PETEA la birou. După ce a inspectat încăperea pentru a se convinge că nimeni nu ascultă, am avut o scurtă discuție asupra unei note a mele cu privire la o întrevedere pe care o avusesem atunci cu HALL și HONGTUNG, întrevedere în care aceștia doi îmi spusese punctul lor de vedere asupra crizei constituționale. PETRESCU mi-a atras atenția că trebuia să le arăt că englezii fac guverne în Grecia fără să consulte pe sovietici și că Guvernul GROZA va obține în alegeri 80% din voturi așa cum anunțase.

După această scurtă întrevedere în care ne-am cunoscut, am continuat să-i dau note lui MIHAI SIMION. Spre sfârșitul lunii Septembrie sau începutul lunii Octombrie 1945, MIHAI SIMION mi-a spus să mă duc în Alea Zoe (fostul sediu al Partidului) pentru a-l întâlni pe PETEA. M'am dus.

./.

ss/H. ZILBER

Si de astă dată convorbirea noastră a fost scurtă. PETEA mi-a spus următoarele (reproduc aproape textual): "Până ce sovieticii își vor face un serviciu propriu de contra-informații, noi (adică membrii partidului) trebuie să-i ajutăm. Este o muncă de inteligență și de tact. Să continui pe linia pe care mergi. Nu-ți dau nici un fel de instrucțiuni. Vorbești ce crezi și cu cine crezi. Noi o să te ajutăm. În curând ne va sosi dela Budapesta un automobil de lux și o să ți-l punem la dispoziție. O să te ajutăm să pleci în străinătate". I-am răspuns că voi face tot posibilul pentru a-i da satisfacție.

După această întrevedere PETEA a început să vie la mine la birou și acasă pentru a ridica notele scrise și mi-a spus că de aici încolo voi lucra direct cu dânsul. Totuși, uneori trimetea pe MIHAI SIMION să ridice cele scrise. Atât MIHAI SIMION cât și PETEA mi-au dat numerele lor de telefon, însă nu mi-au dat adresele personale sau ale serviciului. De aceia, de câte ori aveam nevoie de unul din ei, îi telefonam. În primăvara anului 1946, i-am spus lui PETEA că vreau să fac parte din delegația trimisă la Conferința Păcii. PETEA mi-a comunicat că a făcut intervențiile necesare prin serviciul său și voi fi trimis. Totuși, PATRASCANU mi-a spus că Partidul se opune trimiterii mele la Paris. Atunci i-am scris lui PETEA o scrisoare (prin MIHAI SIMION) în care îi arătam că este o chestie de prestigiu pentru mine să fiu trimis, deoarece anunțasem (pe baza asigurărilor date de dânsul) toți cunoșcuții mei (și pe HALL) că voi face parte din delegația noastră. Feste câteva zile MIHAI SIMION a venit la mine și mi-a spus să mă interesez din nou la partid, deoarece s'a făcut o nouă intervenție. I-am comunicat aceasta lui PATRASCANU și în adevăr, acesta mi-a răspuns că de astă dată B.P. este de acord cu trimiterea mea la Paris.

Înainte de a părăsi țara (Iulie 1946) PETEA m'a rugat să-i las cheile dela garsoniera mea din str. Dionisie 2, pentru a o utiliza ca locuință conspirativă. Am acceptat și i-am dat cheile. În seara zilei de 10 Iulie 1946, l-am chemat pe PETEA la mine (era de față și MIHAI SIMION) și l-am întrebat ce instrucțiuni are să-mi dea pentru Paris. Acesta mi-a răspuns: "Faci ce-ți vor spune, șefii tăi (adică conducătorii delegației). Țin să precizez că inițiativa trimiterii mele la Paris, îmi aparține în mod exclusiv. PETEA

a mințit atunci când a afirmat că această inițiativă ar fi aparținut Serviciului de Contrainformații sau au fost două inițiative simultane. Dela Paris i-am trimis lui PETEA un raport prin MIHAI SIMION și un stilou.

Tot în primăvara anului 1946, PETEA mi-a spus că în urma sfatului lui BODNARAS, a făcut firma "Rocol" destinată să-i finanțeze organizația și mi-a cerut să fac unele intervenții la Ministerul Economiei Naționale pentru această firmă. MIHAI SIMION mi-a prezentat pe ANDREI NICULESCU, responsabilul organizației la "Rocol", iar acesta mi-a prezentat pe un oarecare GEORGESCU, omul de afaceri din fa. "Rocol". Am făcut toate intervențiile cerute de ANDREI NICULESCU. În vremea cât am stat la Paris (11 Iulie 1946-24 Oct. 1946), ANDREI NICULESCU și MIHAI SIMION (prezenți și ei la Paris) mi-au cerut să-l rog pe H. TOROSIAN să le facă rost de un împrumut de 2.000 dolari, pentru a cumpăra două turisme destinate organizației. I-am spus lui TOROSIAN și pe garanția mea, acesta le-a făcut rost de banii ceruți.

La întoarcerea mea delă Paris, i-am dat lui PETEA un raport asupra activității mele acolo. Până în Ianuarie 1947, am continuat cu PETEA și MIHAI, vechile legături, adică le dădeam note asupra întâlnirilor avute și le-am ținut la o mai departe la dispoziție garsoniera ca locuință conspirativă. În această perioadă, a venit odată sau de două ori la mine un alt om de legătură prezentat de PETEA, cu numele conspirativ de VIRGIL (înalt, blond, nu-i român) căruia i-am dat o notă scrisă. Tot după întoarcerea mea delă Paris, PETEA mi-a recomandat un om al său anume GAVRILA MIHAI (cred că era evreu), cu rugămintea de a interveni la Ministerul de Externe pentru a fi angajat în cadrul personalului diplomatic. Am vorbit cu BRABETIANU (secretarul general al Ministerului), dar acesta m'a refuzat. GAVRILA MIHAI a fost de mai multe ori la mine acasă.

În iarna 1946/47, PETEA a venit la mine la birou împreună cu GAVRILOVICI (șeful de cabinet a lui GHEORGHIU-DEJ) și mi-a cerut să intervin la Ministerul de Externe pentru o prietenă a acestuia.

Încă din Decembrie 1946, i-am spus lui PETEA că Partidul vede cu ochi răi relațiile mele cu spionii americani și i-am cerut să intervie pentru ca GHEORGHIU-DEJ sau ANA PAUKER să-mi dea dispoziții să continui activitatea. În Ianuarie 1947, după întrevederea mea cu SCHUYLER și RURAK, PETEA mi-a spus (reproduc textual): "Să știi că ei

ss/H. ZILBER

te consideră un fel de informator al lor. Să rupi cu dânsii înjurându-i. Dacă încearcă să te șantajeze, îmi spui mie". I-am răspuns că nu mi-i teamă de șantaj, pentru că nu au cu ce mă șantaja. După ce am rupt cu americanii, (Februarie 1947), PETEA mi-a spus (reproduc textual): "Ne despărțim. Tu continuă cu meseria ta de economist, eu cu a mea". De atunci nu l-am mai văzut nici pe PETEA și nici pe MIHAI SIMION, până în Aprilie 1947. Când am aflat că MIRON CONSTANTINESCU anunțase în Parlament excluderea mea, l-am întrebat pe PETEA la telefon dacă el știa ceva despre această chestiune. Mi-a răspuns că nu auzise nimic.

RANGHET mi-a anunțat la 15 Aprilie 1947 că am fost exclus. Aproximativ la 1 Mai 1947, l-am întrebat pe NAVODARU prin telefon dacă PETEA mai vrea să stea de vorbă cu mine. Mi-a răspuns afirmativ și a doua zi PETEA a venit la mine acasă. I-am arătat textul apelului făcut la Comisia Centrală de Control și i-am spus că RANGHET m'a acuzat că aș fi fost și agent american. PETEA mi-a răspuns: "Despre asta n'au să te întrebe. Dacă te întreabă, referă-te la mine". În cursul anchetării mele la Comisia Centrală de Control, PETEA a venit încă de două ori la mine acasă (era și soția mea de față). Mi-a spus să am încredere în C. PARVULESCU, mi-a reproșat că aș fi dat unui student o carte contra revoluționară (faptul era inexact și i-am spus-o), m'a sfătuit să-mi fac o autocritică severă și mi-a spus că el va veni din când în când la mine pentru a mă scoate la plimbare cu mașina. Acestea se întâmplau pe la 10 Mai 1947. În ziua de 20 Mai 1947 s'a publicat comunicatul de excludere. Am încercat să-i telefonez, dar PETEA își schimbase numărul de telefon. I-am spus lui NAVODARU că aș vrea să-l văd pe PETEA dar acesta mi-a răspuns că nu-l mai vede. Astfel mi-am dat seama că PETEA a rupt definitiv cu mine. L-am revăzut deabia în Noiembrie 1949 în cursul anchetei făcute de d. Procuror General FERESCU.

PETEA nu mi-a vorbit niciodată despre activitatea lui și nici eu nu l-am întrebat. Când m'am întors dela Paris i-am dat lui PETEA stofă pentru un rând de haine, pe care l-am rugat să i-o dea conducătorului organizației (aveam mai multe bucăți aduse pentru mine și familia mea). PETEA a găsit ideea bună și mi-a spus să-i scriu și câteva rânduri. La întrebarea mea cum să mă adresez acestei persoane, PETEA

mi-a spus că-l cheamă COIEA și este de meserie inginer. I-am scris câteva rânduri pe o carte de vizită pe care am dat-o lui PETEA odată cu stofa. A doua zi mi-a adus stofa înapoi spunându-mi că COIEA nu vrea s'o primească.

Tot în toamna anului 1946, PETEA m'a rugat să spun servitoarei să facă unele pregătiri în garsonieră, deoarece trebuiau să vie unele persoane cu care avea să se "răfu-iască". Atunci sau după întâlnire, PETEA mi-a spus că una din persoane fusese col. BORISOV. În iarna 1946/47 i-am spus lui PETEA că-mi ajunsese la ureche că Partidul m'ar privi cu ochi răi deoarece sovieticii dela Ambasadă, ar avea ceva contra mea.

Feste câteva zile, PETEA mi-a spus că a vorbit cu un carecare SUTOV dela Ambada Sovietică, dar acesta i-a spus că nu are nimic contra mea.

În afară de aceste trei nume din rețeaua informa-tivă sovietică, PETEA nu mi-a pomenit de nimeni altcineva. De altfel nici despre aceștia nu mi-a spus ce fac, cu cine lucrează sau unde lucrează și nici nu l-am întrebat.

Tot în legătură cu rețeaua informativă sovietică, țin să menționez următorul fapt. În primăvara anului 1946, PETEA a venit la mine la birou și mi-a spus că Mareșalul BERIA cere urgent un raport asupra situației economice din România în legătură cu executarea clauzelor Armistițiului și mi-a cerut să fac de urgență acest raport. Cu această ocazie PETEA mi-a spus (reproduc textual): "Partidul are socotelile lui și de aceia trebuie să facem noi această lucrare". În aceeași dimineață am trimis referenții Institu-tului de Conjunctură la diferite ministere și instituții pentru a-mi culege ultimele date statistice, fără a le comu-nica însă dece îmi trebuiesc.

În după amiaza aceleiași zile PETEA a venit la mine și mi-a spus (reproduc textual): "Să nu mai faci raportul. S'a aflat la Ministerul de Industrie că datele trebuiesc pen-tru ruși". Astfel mi-a dat a înțelege că aș fi comis o in-discreție, ceea ce nu era adevărat și am protestat.

În fine, tot în legătură cu rețeaua informativă so-vietică, menționez următoarele. În Octombrie 1945, când i-am predat lui PETEA prima scrisoare primită dela MADISON (din Paris) mi-a spus "E băiat bun. Noi i-am dat o legătură în străinătate".

În cursul anilor 1945/46 am cunoscut următoarele
 ./.
 as/H. ZILBER

persoane despre care știu că lucrau în serviciul lui PETEA: MIHAI SIMION, COLETTE BRUTEANU, ANDREI NICULESCU, GEORGESCU ("Rocol"), VIRGIL (nume conspirativ), GAVRILA MIHAI (pseudonim). În cursul anchetei din 1950, am căpătat impresia că și LUIZA NAVODARU lucra în serviciul acestuia. Iată de ce. Dăla PETEA știam (din iarna 1946/47) că este prieten cu aceasta, iar în cursul anchetei din 1950, d. Procuror General FERESCU mi-a vorbit despre LUIZA NAVODARU ca despre cineva familiar. ("O cunoști pe LULU"). Cum de altă parte observasem că aceasta a dispărut din cercul prietenelor ei, am dedus că lucra în serviciul lui PETEA și de aceea evita lumea. Întrucât mă privește, din primăvara anului 1944, nu am văzut-o decât o singură dată pe stradă, în 1946 sau 1947 și ne-am dat bună ziua.

Despre MIHAI SIMION țin să mai adog un fapt. În toamna anului 1945 și în primăvara anului 1946, acesta mi-a spus că serviciul a hotărât să mă trimească la Washington. Odată a precizat: "Vrem să trimitem acolo o echipă tare, pe tine și pe COLETTE BRUTEANU".

Cu ANDREI NICULESCU nu am avut alte relații decât cele privitoare la afaceri. Odată mi s'a lăudat totuși că pentru o chestie cu niște polonezi a primit un premiu dela sovietici. Altă dată mi-a spus că la dânsul acasă a avut loc un incendiu în care au ars și niște hârtii a lui PETEA.

Cu GEORGESCU dela fa. Rocol am discutat numai afaceri. În 1946, la Paris mi-a prezentat pe soția lui și mi-a spus că este fiica lui ROGER SAVRET, atașatul comercial al Franței. În Octombrie 1946, după întoarcerea mea dela Paris, acesta a venit la mine să mă întrebe ce a cumpărat ANDREI NICULESCU acolo. Cu această ocazie i-am spus că am dificultăți cu vameșii dela Aerodromul Băneasa. Am plecat cu dânsul la Aerodrom. Când vameșii au deschis un geamantan, deasupra erau niște lucruri date de MIHAI SIMION, pe care scria "pentru PETEA". Imediat GEORGESCU s'a uitat la mine și mi-a spus "Asta nu trebuie controlat! Este pentru PETEA". Prin urmare, GEORGESCU ginerele lui SAVRET, știa precis cine este PETEA!

O altă persoană, despre care am aflat că era în serviciul lui PETEA este un oarecare LUCIAN despre care acesta mi-a spus că a utilizat garsoniera mea în perioada Iulie-Octombrie 1946. Nu știu dacă este un nume conspirativ sau un nume adevărat. În 1946, MIHAI SIMION mi-a spus, vor-

./s/H. ZILBER

bind despre Tribunalul Poporului "Noi am retras de acolo toți băștii, pe LUCIAN.....". Dacă este acelaș LUCIAN, atunci îl cunosc, pentru că în perioada când lucra la Tribunalul Poporului mi-a cerut niște date pe care i le-am dat. Alte relații n'am avut cu dânsul.

Din anturajul lui PETEA am cunoscut-o pe soția lui și pe NAVODARU. Pe prima am cunoscut-o în Ianuarie 1947 când soții PETRESCU au luat la mine o gustare. După aceea am întâlnit-o odată la Resortul Financiar din str. Orlando.

Despre relațiile mele cu NAVODARU am vorbit într-o declarație anterioară. În primăvara anului 1945, acesta mi-a spus (reproduc aproape textual) "Un domn foarte sus pus (în franțuzește un monsieur bien hupé) mi-a vorbit despre tine. Mi-a spus că nu vei pleca niciodată la Washington". După ce l-am cunoscut pe PETEA mi-am dat seama că el este prieten bun cu NAVODARU și că el este "domnul sus pus", despre care îmi vorbise acesta. În Iulie 1946, am vorbit la telefon cu NAVODARU și i-am spus că plec la Paris cu CHRISTU, MIRCEA NICOLIESCU și CRISTUREANU. La acestea NAVODARU mi-a replicat "Informațiile și contrainformațiile". De aici am dedus că NAVODARU știa de la PETEA că lucram pentru dânsul.

După excluderea mea din partid, NAVODARU mi-a spus că nu-l mai vede pe PETEA și nu mai cunoaște numărul lui de telefon. Din Septembrie 1947, NAVODARU mi-a spus că nu mai are voe să întreprind relații cu mine.

În cursul anilor 1945-1947 în afară de cele semnalate mai sus, PETEA mi-a pus două întrebări cu caracter informativ. Odată a venit împreună cu MIHAI SIMION și mi-a spus "Spune părerea ta sau ce crezi despre FORIS. Este vinovat?". I-am răspuns: "Eu nu știu ce acuzații i se aduc. Părerea mea din totdeauna și de astăzi este că FORIS e un nebul autentic, dar nu un trădător". La acestea PETEA a făcut un gest ca și cum ar fi spus "Da de unde! Este un trădător". Altă dată PETEA a venit la mine și mi-a spus că l-a arestat pe prof. MIRCEA NONU din Ministerul Economiei Naționale, deoarece îl bănuiește că el a dat Legației Franței un document al acelui Minister. M'a întrebat ce părere am. I-am răspuns "El cunosc în treacăt. Este un creștin. Nu am impresia că este spion".

În perioada August 1945-Mai 1947, l-am văzut pe PETEA numai la mine acasă sau în birou în str. Polonă. Odată

l-am găsit pe str. Dionisie în fața blocului unde locuiam, dar mi-a făcut semn să trec mai departe, dându-mi a înțelege că așteaptă pe cineva. Altă dată (Noembrie sau Decembrie 1946) pe Calea Victoriei s'a oprit cu mașina în fața mea și m'a invitat să mă urc. În acel moment un individ cu fața suspectă s'a oprit și a dat lui PETEA niște hârtii (probabil note). PETEA a exclamat "Eu lucrez cu bandiții!".

N'am avut cu PETEA nici o discuție asupra situației economice sau politice. Nu i-am spus părerile mele și nu le cunosc pe ale lui. Vizitele lui PETEA la mine erau extrem de scurte (câteva minute). Rar făcea câte o observație în legătură cu munca informativă sau vreo persoană. Iată tot ce-mi amintesc despre cele spuse de PETEA mie sau de mine lui PETEA.

1) În August 1945, când am făcut cunoștință, mi-a spus ce trebuia să-i răspund lui HALL. Am fost de acord cu dânsul.

2) În Septembrie sau Octombrie 1945, când l-am văzut în Alea Zoe, mi-a spus că lucrăm pentru Serviciul Sovietic de Contrainformații, că-mi va pune la dispoziție o mașină de lux și mă va trimite în străinătate. Am fost de acord cu dânsul.

3) După întrevăderea din Alea Zoe, a venit la mine acasă și mi-a spus: "De aici încolo v-oi avea legătura prin mine. Să nu mai scrii note detaliate. Faci scurte rezumate și scrii impresiile tale. Să nu-i mai faci prostii pe cei dela partid!". Nu i-am răspuns nimic.

4) Nu sunt sigur, dar am impresia că în toamna lui 1945 mi-a spus că a vorbit cu GHEORGHIU-DEJ și BODNARAS despre trimiterea mea la Washington.

5) În toamna lui 1945, când am primit prima scrisoare dela MADISON și i-am predat-o și i-am spus conținutul PETEA mi-a spus "MADISON este băiat bun. Noi i-am dat o legătură în străinătate. Cunoști lupta lui împotriva lui BOSCH, șeful contrainformațiilor americane? A făcut rapoarte împotriva lui și a reușit să-l îndepărteze". I-am răspuns că nu știu despre chestia cu acest BOSCH, dar că și eu am rămas cu o impresie bună despre MADISON.

6) Spre sfârșitul anului 1945, când am primit a doua scrisoare dela MADISON și i-am predat-o, l-am întrebat pe PETEA dacă să-i răspund. Acesta mi-a răspuns: "Nu. Asta trece pe la EMIL (BODNARAS) și iar o să strâmbe din nas". Să nu-i răspunzi".

7) Cred că în iarna 1945/46 m'am plâns lui PETEA că în Consiliul Economic Superior, ANGHELIU și BUCUR SCHIO-FU, s'au opus cooptării mele ca membru. PETEA mi-a răspuns: "ANGHELIU? El are îndrăzneala să se opună?"

8) Vorbind despre EMIL BODNARAS mi-a spus "La Dof-tana făcea pe strategul și nici odată nu s' potriveau cele spuse de dânsul cu realitatea". Altă dată: "Englezi se uită în serviciile lui EMIL ca într'o carte deschisă". Intr'o zi mi-a spus acru, aproximativ următoarele: Degeaba face pe grozavul. Eu am grad mai mare decât dânsul".

9) În iarna 1946, i-am spus că a fost la mine H. SOREANU și m'a întrebat dacă și eu cred că a fost agent al Siguranței. PETEA mi-a răspuns: "Chiar eu l-am anchetat și mi-a făcut declarații complete. Acum este informatorul lui NIKOLSKI. Ii dă însă rapoarte fanteziste despre MANIU. Sunt scrise foarte frumos (literar) dar nu au nimic comun cu realitatea. I-am spus lui NIKOLSKI.

10) În vara lui 1946, când intervenea la partid pentru trimiterea mea la Paris, PETEA mi-a spus că a aflat dela LENUTA PASCULESCU, că Partidul are ceva cu mine pentru trecut. Tot atunci, când i-am spus că PATRASCANU m'a informat de refuzul B.P. de a mă trimite la Paris, l-am întrebat pe PETEA dacă s'ar scrie ce știu despre PATRASCANU. Mi-a răspuns "Nu. Asta privește pe alții".

11) În toamna anului 1946, PETEA și MIHAI SIMION au arestat în fața casei mele, o femeie. S'a strâns lume. Soția mea era de față și mi-a spus alarmată că PETEA s'a descons-pirat. L-am chemat la mine și i-am făcut observații. PETEA mi-a răspuns că era o nebună. Totuși oamenii din bloc care vedeau că PETEA vine des la mine și-au dat seama că este din poliție.

12) În Decembrie 1946, i-am spus lui PETEA că vreau să intru la Universitate, că vorbisem la Paris cu GHEORGHIU DEJ și că acesta mi-a răspuns să-l întreb din nou la București. I-am arătat lui PETEA că eu sunt prost văzut la partid și dacă cer autorizația de a intra la Universitate, voi fi refuzat. L-am întrebat ce părere are el. Să cer învoirea Partidului sau să intru fără aprobare? Mi-a răspuns: "Nu cere învoirea. Intră și nu se va întâmpla nimic. Să nu spui însă că eu te-am sfătuit".

13) În iarna 1946/47 PETEA mi-a spus că a vorbit cu GHEORGHIU DEJ despre mine, că acesta nu are încredere în

mine și are o părere proastă despre caracterul meu. ("Un tip parșiv"). FETEA m'a rugat să nu spun cuiva despre acestea.

14) FETEA a făcut o observație răutăcioasă despre ANUTA, ANUTA TOMA și IONESCU GULIAN.

15) În 1946, nu țin minte cu ce ocazie, FETEA mi-a spus "Când eram în Uniune, noi gândeam uneori ca troțkiștii și totuși îi arestam".

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, fără a fi silit de cineva.

ss/H. ZILBER

5 Noembrie 1952

Declarație

Subsemnatul Edgar Herbert, născut la 14 oct. 1904, în com. Tg. Frumos, Jaz, fiul lui (+) Carol & (+) Roza, cu ultimul domiciliu în St. Dionisie după 2, declar următoarele.

În luna Mai 1945, s'a prezentat la biroul meu din St. ~~Dionisie~~ Coloni 4, Mihai Simion care mi-a cerut să-i dau note scrise asupra discuțiilor mele cu L. Madison. Mi-a spus să cer referințe asupra lui la Mircea Costăchescu cu (pe vremea aceea secretarul "Capitalei"). Am telefonat acestuia și mi-a răspuns că pot avea deplină încredere în Mihai Simion și să fac tot ce - mi va cere acesta. De atunci i-am dat lui Mihai Simion note scrise asupra discuțiilor mele cu L. Madison. Unele sunt reproduceri exacte ale celor discutate, altele sunt înconstruite. -

În luna August 1945, Mihai Simion mi-a spus că sifilul său este un sarecar Petes și mi-a arătat că va veni cu dărușul la birou. În adevar, în a doua jumătate a lunii August 1945, Mihai Simion a venit cu Petes la birou. După ce a inspectat ad. încăperea pentru a se convinge că nimic nu rezultă, am avut o scurtă discuție asupra unei note a mele cu privire la o d. încredere

H. Ellis

2

pe care o avusesem atunci cu Hall & ²⁵⁹Königling,
întrevedere în care aceştia doi mi s'apuseră pândi-
lor de vedere asupra crizei constituţionale. Petrea
mi-a atras atenţia asupra f. că trebuie să le
arăt că englezii fac guvern în Germania fără să
consulte pe sovietici şi că Guvernul Groză va
obţine în ~~acele~~ alegeri 80% din voturi aşa
cum amintase. -

După această ~~întâlnire~~ scurtă întvedere în care
ne-am cunoscut, am continuat să-i dau note
lui Mihai Simion. Spre sfârşitul lunii Septembrie
sau începutul lunii Octombrie 1945, Mihai Simion
mi-a spus că mă duc în Olcea Bre. (faşul sediu
al Partidului) pentru a-l întâlni pe Petrea. M-am
dus. Şi de astă dată convoluţia noastră a fost
scurtă. Petrea mi-a spus următoarele (reproduc
aproape textual): „Până ~~se~~ ce sovieticii în
vor face un serviciu propriu de antrenament, noi
(adică membrii partidului), trebuie să-i ajutăm. Este
o muncă de inteligenţă şi de tact. ~~Se~~ Să continui
pe linia pe care mergi. Mi-ţi dau aici un fil
de instrucţiuni. Vorbeşti ce crezi şi cu cine crezi. Noi
o să te ajutăm. În cazând ne va sosi dela Budapesta
un automobil de lux şi o să-ţi-l punem la dispoziţie,
şi o să te ajutăm să pleci în străinătate.” Şi-am
răspuns că voi face tot posibilul pentru a-i da
satisfacţie.

După această întvedere Petrea a început să vie la
mine la birou pentru şi acasă pentru a ridica
notele scrise şi mi-a spus că de aici încolo voi
H. F. 11

250

lucra direct cu ³ dănsul. Totuși, uneori trimitea pe
Mihai Simion să ridice cele scrise. — ~~De câte ori~~
~~lucra direct~~. Atât Mihai Simion cât și Petre
mi-au dat numerele lor de telefon, însă mi-au
dat adresele personale sau ale serviciului. De aceea,
de câte ori aveam nevoie de unul din ei îi telefonam.
În primăvara anului 1946, i-am spus lui Petre că
vreau să fac parte din delegația trimisă la Conferința
Pacei. Petre mi-a comunicat că a făcut interviurile
necesare prin serviciul său și voi fi trimis. Totuși,
Pătrășcanu mi-a spus că Partidul se opune trimiterii
mele la Paris. Atunci i-am scris lui Petre o scrisoare
(prin Mihai Simion) în care îi arătam că este o
chestie de prestigiu pentru mine să fiu trimis, de
oarece amintaseam ~~ca~~ (pe baza originarilor date
de dănsul) că voi face totii cunoscutii mei (și pe
Hall) că voi face parte din delegația noastră. Peste
câteva zile, Mihai Simion a venit la mine și mi-a
spus să mă interesez ^{de mi} la partid, de oarece va fi
o nouă intervenție. I-am comunicat aceasta lui
Pătrășcanu și, în adevăr, acesta mi-a răspuns
că de astădată B. P. este de acord cu trimiterea
mea la Paris.

(Iulie 1946)
Înaintea de a părăsi țara Petre ~~mi-a~~ mi-a
rugat să-i las cheile dela garsoniera mea
din Str. Dionisie 2, pentru a o utiliza ca locuință
conspirativă. Eu am acceptat și i-am dat cheile.
În seara zilei de 10 Iulie 1946, l-am chemat

H. Zilber

351

pe Petrea la mine (era de fată și Mihai Simion)
și l-au întrebat ce instrucțiuni are să - mi dea
pentru Paris. Acesta mi-a răspuns: „făci ce - ți
vor spune, sefi” tăi (adică conducătorii delegației).
Tun să precizez că inițiativa trimiterii mele la
Paris, mi-a aparținut în mod exclusiv. Petrea a
mîștit atunci căutul a afirmat că această inițiativă
ar fi aparținut Serviciului de Contrainformații sau
au fost două inițiative paralele simultane. -
De la Paris i-am trimis lui Petrea un raport prin
Mihai Simion și un stilou.

Tot în primăvara anului 1946, Petrea mi-a spus că
în urma sfatului lui Bodușan, a făcut firma
„Rocsl” destinată să - i finanțeze organizația și
mi-a cerut să fac unele intervenții la Ministerul
Economiei Naționale pentru această firmă. Mihai
Simion mi-a prezentat pe Andrei Niculescu, responsabil
organizației la „Rocsl”, iar acesta mi-a prezentat
pe un oarecare Georgescu, omul de afaceri din
fa. „Rocsl”. Am făcut toate intervențiile cerute
de Andrei Niculescu. În vremea cât am stat la
Paris (11 Iulie 1946 - 24 Oct. 1946), Andrei Niculescu
și Mihai Simion (prezenți și ei la Paris), mi-au
cerut să - l rog pe H. Tomsian să le facă rost de
un imprumut de 2000 dolari pentru a cumpăra
donă turisme destinate organizației. ~~Am~~ - am
spus lui Tomsian și, pe garanția mea, acesta
le-a făcut rost de banii ceruți. - H. Filler

La întoarcerea mea dela Paris, i-am dat lui Petre
un raport asupra activității mele acolo. În noiembrie
sau decembrie 1946. Până în Iunie 1947, am colaborat
cu Petre și Mihai, vechile legături, dedicându-le câte o
notă asupra întâmplărilor avute. Le-am trimis la
măi departe la dispoziția garsoniera ca locuință
conspirativă. În această perioadă, a venit odată
sau de două ori la mine ~~un~~ sau alt sau de
legătură prezentat de Petre, cu numele conspirativ
de Virgil (Tunalt, blond, nu-i nouă), căruia i-am
dat o notă scrisă. Tot după întoarcerea mea dela
Paris, Petre mi-a recomandat un om al său,
nume Gavrilă Mihai (cred că era evreu), cu
rugămintea de a interveni la Ministerul de Externe
pentru a fi angajat în cadrul personalului
diploomatic. Am vorbit cu Borabiciu (Secretarul
General al Ministerului), dar acesta mi-a refuzat.
Gavrilă Mihai a fost de mai multe ori la mine acasă.
În iarna 1946/47, Petre a venit la mine la birou
împreună cu Gavrilovici (șeful de cabinet a lui Gh.
Gheorghiu). Deși mi-a cerut să intervin la Ministerul
de Externe pentru o prietenie a acestuia.
Lucă din decembrie 1946, i-am spus lui Petre
că Partidul vede cu ochi răi relațiile mele cu
oficieri americani și i-am cerut să intervin
pentru Gavrilovici - deși sau Ana Parker să-mi
dea dispoziții să continue activitatea. În Iunie
1947, după întoarcerea mea cu Schuyler și
H. Hill

6

253

Rurak, Petea mi-a spus (reproduce textual): „Să
ști că ei te consideră un fel de informator al
lor. ~~Să~~ Să rupe cu dănsii rugându-i: „Dacă
încearcă să te șantajeze, ți spun mie”. Io am
răspuns că nu mi-i teamă de șantaj, pentru că
nu am cu ce ușa șantaja. După ce am rețut cu
americani, Petea ~~mi~~ (Februarie 1947), Petea mi-a
spus (reproduce textual): „Ne despărțim. Tu continui
cu meseria ta de economist, eu cu a mea”. De atunci
nu l-am mai văzut nici pe Petea și nici pe Mihail
Liviciu, până în Aprilie 1947. Când am aflat ~~de~~
excluderea că Mircea Costăchescu a murit în
Parlament excluderea mea, l-am întâlnit pe
Petea la telefon dacă el știa ceva despre această
chestiune. Mi-a răspuns că nu auzise nimic
despre el. Raughet mi-a amintit la 15 Aprilie 1947
că am fost exclus. Aproximativ la 1 Mai 1947, l-am
întrebat pe Năvodaru prin telefon dacă Petea va
mai să stea de vorbă cu mine. Mi-a răspuns afirmativ
și a doua zi Petea a venit la mine acasă. I-am
arătat textul apărut în fațet la Comisia Centrală
de Control și l-am ~~întrebat~~ ^{spus} că Raughet mi-a
acuzat că aș fi fost și agent american. Petea
mi-a răspuns: „Despre asta n-au să te întrebe.
Dacă te întreabă, referă-te la mine”. În cursul
anchetării mele la Comisia Centrală de
Control, Petea a venit încă de două ori la

mi-a acasă (era și ⁷sotia mea de fată). Mi-a ²⁵⁵254
spus să am încredere în C. Pătruleanu, mi-a
reproșat că ar fi dat unui student o carte contra
revoluționară (faptul era invers și i-am spus-o),
mi-a sfătuit să mi fac ~~un~~ o autocritică ~~veche~~
și mi-a spus că el va veni din când în când
la mine pentru a mă ocroti la pământ cu
mine. - Acesta se întâmpla pe la 10 Mai 1947.
În ziua de 20 Mai 1947 s'a publicat comunicatul
de excludere. Am încercat să-i telefoniez, dar
Petre nu schimbase numărul de telefon. I-am
spus lui Năvodaru că ar vrea să-l vâd pe Petre
dar acesta mi-a răspuns că nu-l mai vede pe
Petre. De ^{apfel} ~~altfel~~ (Mi-au dat seama că Petre
a rupt definitiv cu mine. L-am rugat de abia
în Noembrie 1949 în cazul anchetei făcute de el.
Procuror General Ferescu. -

Petre mi-a vorbit încă odată despre activitatea
lui și aici eu nu l-am înțeles. ^{Pand m-am} După ^{interlocuție} ~~interlocuție~~
mea de la Paris, i-am dat lui ~~mi~~ Petre stofă
pentru un rând de haine, pe care l-am rugat
să i-o dea conducătorului organizației (careau
mai multe bucati aduse pentru mine și familia
mea). Petre a găsit ideea bună și mi-a spus că-i
scriu și câteva rânduri. La înțelegerea mea eu
dă mâna adusez acestei persoane, Petre mi-a spus
că l cheamă Călea și este de meserie inginer. I-am
scris câteva rânduri pe o carte de vizită pe care
H. Hill

am dat-o lui Petre² adată cu stofa. A doua²⁵⁸ a
adus stofa tinsapoi opintându-mi că Colea nu vrea
o% primească. -

Tot în toamna anului 1946, Petea mi-a rugat să ~~frăgalez~~ ^{frăgalez} servitoarei să ~~frăga~~ ^{frăgalez} facă unele frăgăliu în gospodărie, deoarece trebuiau să vie unele persoane cu care avea să se „răfuiească”. Atunci sau după întâlnire, Petea mi-a spus că una din persoane fusese Col. Bonior. În iarna 1946/47, i-am spus lui Petea că - mi-a spus ^{raii} la ureche că Partidul mi-ar privi cu ochi ^{raii} deoarece sovieticii dela Ambasada „au avea ceva contra mea. Peste câteva zile, ^{Petea} ~~mi~~ a spus că a vorbit cu un oarecare Lutoi dela Ambasada Sovietică, dar aceasta i-a spus că nu au nimic contra mea. -

În afară de aceste trei muni din rețeaua inform.
informativă sovietică, Petea nu mi-a povestit
de nimeni altcineva. De altfel nici despre acestia
nu mi-a spus ce fac, cu cine lucrează sau unde
lucrează și nici nu l-am întrebat.

1 tot în legătură cu veteana informație sovietică
tun să menționez următorul fapt. În primăvara
anului 1946, Petea a venit la mine la birou și mi-a
zpus că Maresalul Beria cere urgent un raport
asupra situației economice din România în legătură
cu executarea clauzelor Armistițiului și mi-a cerut să
fac de urgență acest raport. Cu această ocazie
Petea mi-a zpus (reprodus textual): „Partidul are
socotilele lui și de aceea trebuie să facem noi această
lucrare”. În aceeași dimineață am trimis referenții
Institutului de Conjunctură la diferite ministere și
instituții pentru a-miculege ultimile date statistice
fără a le comunica însă ceea ce mi trebuie.
H. Filii

În după amiaza aceluiași zile, Potea a venit la mine și mi-a spus (reproduc textual): „Să nu mai faci raportul. S'a aflat la Ministerul de Industrie că datele trebuiesc pentru ruși.” Istfel mi-a dat a înțelege că ar fi comis o indiscreție, căci ce nu era adevărat și am protestat. -

În fine, tot în legătură cu rețeaua informativă sovietică, menționez următoarele. În Octombrie 1945, când i-am predat ~~pe~~ lui Potea prima scrisoare primită de la Madison (din Paris), mi-a spus, „E băiat bun. Noi i-am dat o legătură în străinătate.” În cursul anilor 1945/46 am cunoscut următoarele persoane ~~care~~ despre care știu că lucrau în serviciul lui Potea: Mihai Simion, Colette Bouteau, Andrei Niculescu, Georges („Rocel”), Virgil (nume conspirativ), Gavrilă Mihai (pseudonim). În cursul anchetei din 1950, am avut ~~un~~ căpătât impresia că b. Luiza Năvodaru lucra în serviciul acestuia. La dec. De la Potea știu ~~că~~ (din ianua 1946/47) că este prieten cu aceasta, iar în cursul anchetei din 1950, d. Procuror General Ferescu mi-a vorbit despre Luiza Năvodaru ca despre cineva familiar („O cunoști pe Lulu?”). Cu de altă parte observasem că acesta a dispărut din cerul prietenilor ei, am dedus că lucra în serviciul lui Potea și de aceea ~~nu~~ evita lumea. Dintru cât ~~pe~~ mi s'a părut, din primăvara ~~de~~ ~~pe~~ anului 1944, ne am văzut o dată o brieu dată pe stradă, în 1946 sau 1947 și ne-am dat bună ziua. -

garsoniera mea în perioada Iulie - Octombrie 1946, este un ~~scare~~. Mi s'au dată este un mine conspirativ sau un mine adulterat. În 1946, Mihail Simion mi-a spus. ~~Nu~~ vorbind despre Tribunalul Poporului, noi am retras de acolo toți băștii, pe Lucian --- ". Deci este același, Lucian, atunci îl cunosc, pentru că în perioada când lucra la Tribunalul Poporului mi-a cerut niște date. ~~Și~~ pe care i le-am dat. Alte relații n-au avut cu dănsul. -

Din autograful lui Pitea am cunoscut-o pe soția lui și pe Năvodaru. Pe prima am cunoscut-o în Ianuarie 1947 când soții Petrescu au luat la mine o gustare. După aceea am întâlnit-o odată la Resortul Financiar din Str. Orlando. -

Pe Năvodaru. Despre relațiile mele cu Năvodaru am vorbit într-o declarație anterioară. - În primăvara anului 1945, acesta mi-a spus (reproduc aproape textual) „Un domn foarte sus pus (în fruntea țării, un monsieur bien hupé), mi-a vorbit despre tine. Mi-a spus că mi vei pleca niciodată la Washington”. După ce l-am cunoscut pe Pitea mi-am dat seama că el este „^{prieten bun cu} ~~domnul sus pus~~”

Năvodaru și că el este „domnul sus pus” despre care mi vorbise acestea. În Iulie 1946, am vorbit la telefon cu Năvodaru și i-am spus că plec la Paris cu Christu, Mircea Niculescu și Cristescu. La acestea Năvodaru mi-a replicat „Informațiile și contrainformațiile”. De aici am dedus că Năvodaru

¹¹
~~Am~~ stie de la Petea că lucraam pentru datul.
 După excluderea mea din partid, Nivodan mi-a
 spus că nu-l mai vede pe Petea și nu mai are
 numărul lui de telefon. - Din Septembrie 1947, Nivodan
 mi-a spus că nu mai are voie să intrăm în relații cu
 mine. -

În cursul anilor 1945-1947, în afară de cele semnalate
 mai sus, Petea mi-a pus două întrebări cu caracter
 informativ. Odată a venit împreună cu Mihai Simion
 și mi-a spus „Spune părerea ta sau ce crezi despre Anis.
 Este vinovat? ”. I-am răspuns: „Eu nu stiu ce acuzații
 i se aduc. Părerea mea din totdeauna și de astăzi este
 că Anis e un nebum autentic, dar nu un trădător”.
 La acestea Petea a făcut un gest ca și cum ar fi spus
 „Da de unde! Este un trădător.”. - Altă dată Petea
 a venit la mine și mi-a spus că l'a arestat pe
 prof. Mircea Nonu, din Ministerul Economiei Naționale,
 de cauza îl bănuiesc că el a dat legatilor francezi
 un document al aceluși Minister. M'a întrebat ce părere
 are. I-am răspuns „El cunoște în treacăt. Este un
 cretin. Nu are impresia că este spion”. -

În perioada ca August 1945 - Mai 1947, l-am văzut
 pe Petea numai la mine acasă sau la un birou în Str.
 Polonă. Odată și l-am găsit pe Str. Dimitrie în fața
 blocului unde locuiau, dar mi-a făcut semn să
 trec mai departe, dându-mi a înțelege că asteapli
 pe cineva. Altă dată, (Noiembrie sau Decembrie 1946), pe
 Calea Victoriei s'a apărut cu marmă în fața mea și
 m'a invitat să iau mâna me. În acel moment un individ
 cu fața suspectă s'a apărut și a dat lui Petea o listă

H-Zili

Partii (probabil note). Petrea a exclamat "Eu lucrez cu
boredom!". -

N-am avut cu Petrea nici o discuție asupra situației economice sau politice. Mi i-am spus părerile mele și mi le cunoșc pe ale lui. Vizitela lui Petrea la mine era extrem de scurta (câteva minute). ~~Pe~~ Rar făcea câte o observație în legătură cu munca informativă sau ne'o persoană. Data tot ce-mi amintesc despre ~~acele~~ cele spuse de Petrea mie sau de mine lui Petrea.

i) În August 1945, când am făcut cunoștință, mi-a spus ce trebuia să-i răspund lui Hall. ~~Am~~ Am fost de acord cu dansul. -

2) În Septembrie sau Octombrie 1945, când l. am văzut
în plasa Zoe, mi-a spus că lucraam pentru Serviciul
Societății de Construcții, că-mi făcuse la dispoziție
o mașină de lux și mă va trimite în străinătate.
Am fost de acord cu el.

3) După întrevăderea din Alcea Zoa, a venit la mine
acară și mi-a spus: "De aici încolo vei avea legături
friu mine. Să nu mai ~~fi~~ scrii note detaliate, faci
scuțe rezumate și scrii impresiile tale. Să nu-i mai
faci prostii pe cei de la partid!". Nu i-am răspuns
nimic. -

4) Nu sunt sigur, dar am impresia că te văd la
1945 m-ă spus că a vorbit cu Gheorghiu - Dej &
Boduanas, despre trinitatea mea la Washington.

~~There is one thing more~~

7) În toamna lui 1945, când am făcut prima
scrierea dela Madison și i-am predat-o și i-am
spus continutul. Părea să-i a spus "Madison este
H. Zilly

H. Ziller

băiat bun. Noi i-am dat o legătură de strănătate. Cuasol lupta lui împotriva lui Bosch, refuzul contra-
informațiilor americane? A făcut rapoarte împotriva
lui B. a reușit să-l îndepărteze. I-am răspuns că
nu știu despre chestia cu acest Bosch, dar că B.
eu am rămas cu o impresie bună despre Madison.

6) Spre sfârșitul anului 1945, când am primit a
dona scrisoare de la Madison m'i-am predat-o,
l-am întrebat pe Petea dacă să-i răspund. Aceasta
mi-a răspuns: „Nu. Asta trece pe la Emil (Bodiușor)
și iar o să străluce din noi”. M-am răspuns: „”.

7) În 10 ianuarie 1945/46, m-am plâns lui Petea
că în Consiliul Economic Superior, Anghelii și Bucur
schiopu, s-au opus costării mele ca membru. Petea
mi-a răspuns: „Anghelii? El are îndrăzneala să se opună?”

8) Vorbind despre Emil Bodiușor, mi-a spus: „La sfârșitul
făcea pe strategul. ~~Habla~~ și nici odată nu se potriveau
cele spuse de dănsul cu realitatea”. Altfel spus: „Înțelegi
se uită în serviciile lui Emil ca într-o carte deschisă”.
„Într-o zi, mi-a spus acum, aproximativ uniativă:
„Degeaba face pe grozavul. Eu am grad mai mare
decât dănsul”. - -

9) În ianuarie 1946, i-am spus că a fost la mine H. Sonen
și mi-a întrebat dacă și eu cred că a fost agent al
Siguranței. Petea mi-a răspuns: „Chiar eu l-am anchetat
și mi-a făcut declarații complete. Acesta este înfundat
lui Nikolski. Și de înșă rapoarte falseziste despre
Marius. Sunt scrisse foarte literar frumos (literar), dar
nu se are nimic comun cu realitatea. I-am spus lui

Nikolski:” ~~habe~~

10) ~~Eu am~~ În vara lui 1946, când interviu la

H. Filler

la partid pentru ¹⁵trimiterea mea la Paris, Petea mi-a spus că a aflat de la Secretarul Pataslescu, că Partidul are ceva cu mine pentru trecut. - Tot atunci, când i-am spus că Pataslescu mi-a informat de refuzul B.P. de a mă trimite la Paris, l-am întrebat pe Petea dacă să-i scriu ce știu despre Pataslescu. Mi-a răspuns: „Nu. Asta privește pe alții”. -

11) În toamna anului 1946, Petea și Mihail Simion au arestat în fața casei mele, o femeie. S'a strâns lume. Soția mea era de fapt și mi-a spus alarmată că Petea s'a descumplat. L-am chemat la mine și i-am făcut observații. Petea mi-a răspuns că era o nebună. ~~Totul~~ ^{Vedeau} oamenii din bloc că ~~trăiau~~ ^{vedeau} că Petea vine des la mine și-au dat seama că este din politică.

12) În decembrie 1946 i-am spus lui Petea că vreau să intru la Universitate, că voldsesc la Paris cu gherghiu-dez și că acesta mi-a răspuns să-l întreb din nou la București. I-am arătat lui Petea că eu sunt prost vădit la partid și dacă cer autorizație de a intra la Universitate, voi fi refuzat. L-am întrebat ce părere are el. Să cer învoirea Partidului sau să intru fără aprobare? Mi-a răspuns: „Nu cere învoirea. Intră și nu se va întâmpla nimic. Să nu spui nimic că eu te-am sfătuit!”

13) În ianuarie 1946/47, ~~mi-a~~ Petea mi-a spus că a vorbit cu gherghiu-dez despre mine, că acesta mi-a încredere în mine și are o părere favorabilă despre caracterul meu. („Un tip parsin”). Petea mi-a negat să nu spun des curia despre acestea. -

14) Petea a făcut o observație răutăcioasă despre Anuta

Amuța Toma și ¹⁶Imera Gulian. ~~Amuța~~

263

15) În 1946, nu tîm unite cu ce ocazie, Petre revine a spus: "Cînd eram în Uniune, noi nu am gîndeam meci ca troțkistii și totuși era și arestat". -

Aceasta mi este declarația pe care o dau, peștiu și
semnez proprie, fără a fi silit de cineva. -

5 Noiembrie 1952

H. Zilber

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestat ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901
în com. Ig. Frumos fiul lui CAROL și ROZA, cu ultimul
domiciliu str. Dionisie Lupu Nr. 2

13 Noiembrie 1952, București
Interog. a început la ora 18,30
" a'a terminat " 19.-

Întrebare:

Arată dta când și în ce împrejurări ai ajuns în
legătură și colaborare cu organele Siguranței Statului
burghez?

Răspuns:

Am organele de anchetă și lase deschis răspun-
sul pe care urmează să-l dau, timp de 24 ore, pentru a
mă gândi.

După ce am citit prezentul proces-verbal de in-
terogatoriu cuviânt cu cuviânt și am constatat că este
încălecat cu cele declarate de mine, susțin și semnez.

Anchetat:

ss/H. ZILBER

Anchetator:

Lt. Maj. de Securitate

T. Stăicu

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestat ZILBER HERBERT, născut la 4 Oct. 1901 în com.
Tg. Frumos-Iagi, fiul lui CAROL și ROZA cu ultimul domi-
ciliu str. Dionisie Lupu Nr. 2

14 Noembrie 1952, București
interog. a început la ora 18,10
" s'a terminat " " 21.-

Intrebare:

În procesul-verbal de interogatoriu din ziua de
13 Noembrie 1952, dă ai cerut un răspuns de timp, pentru a
da un răspuns privitor la legăturile și colaborarea d-tale
cu organele Siguranței Statului burghez. Răspunde la
această întrebare?

Răspuns:

La întrebarea pusă în ziua de 13 Noembrie 1952, de
câte organele de cercetări, după ce am meditat serios
asupra acestei întrebări, recunosc că am intrat în cola-
borare cu organele de Siguranță în următoarele împreju-
rări: În 1938 aproximativ la două săptămâni, după ce am
fost recrutat de către serviciul de spionaj britanic
prin WATSON SCOLTON acesta mi-a spus că serviciul său
lucrează în colaborare cu Siguranța Generală și intere-
sul lor este ca eu să intru în colaborare cu Siguranța
Generală. Această propunere a lui SCOLTON WATSON am
acceptat-o imediat.

WATSON mi-a propus o întâlnire în trei, adică el
(WATSON), VINTILA IONESCU și subsemnatul.

Eu am propus că întâlnirea să aibă loc la mine
acasă, deoarece locuiam singur și întâlnirea să aibă loc
după miezul nopții, pentru ca colocatorii blocului să
nu observe nimic.

La ora convenită a avut loc întâlnirea între noi
trei, la mine în casă în str. Dionisie Lupu Nr. 2 garo-
niera Nr. 12.

././ se/H. ZILBER

La această întâlnire i-am spus lui VINTILĂ IONESCU că sunt gata să colaborez cu dânsul, ca informator privitor la acțiunea dusă împotriva comuniștilor.

I-am cerut lui VINTILĂ IONESCU să-mi dea instrucțiuni concrete, asupra muncii ce o aveam de făcut. I-am rugat pe VINTILĂ IONESCU să fie discret pentru a nu mă compromite și să-mi ceară lucruri care ar putea să mă demagte. VINTILĂ IONESCU mi-a spus că se va gândi asupra felului cum voi munci și că va reveni peste câteva zile cu instrucțiuni concrete.

După aproximativ 4 sau 5 zile, am primit un telefon de la VINTILĂ IONESCU, în cursul nopții anunțându-mă că vine imediat la mine. VINTILĂ IONESCU a și sosit cam pe la ora două noaptea.

VINTILĂ IONESCU mi-a dat sarcini și instrucțiuni de a afla și a comunica cine face parte din conducerea Partidului, respectiv membru C.C.; și aflu care sunt numele lor conspirative și să le identific adresele. În continuare VINTILĂ IONESCU mi-a cerut o listă a tuturor comuniștilor pe care îi cunosc și relațiile mele cu dânsii.

Am stabilit imediat cu VINTILĂ IONESCU să ne vedem rar, nu mai pentru chestiuni importante, iar întrevederea să aibă loc după miezul nopții și numai la mine acasă.

VINTILĂ IONESCU mi-a dat numărul său secret de telefon, pentru că în cazul când am ceva urgent să-l chem la orice oră.

După circa o săptămână am întocmit lista comuniștilor pe care îi cunosc. Pe listă figurau următorii: PETRE NAVODARU, ILIE CONSTANTINOSCHI, GOGU RADULESCU, CONSTANȚA ORACIUN, ȘTEFAN VOICU, LUCRETIU PATRASCANU, FORIS, ILIE ZAHARIA, AVRAMESCU DAVID, JIM SERBANESCU, STRAHER, MAKOVESCU, ALEXANDRU GRAUE, CORDEA, KATZ.

După ce am dat această listă de cunoștințe ai mei, am început să mă preocup de problema principală de a identifica conducătorii Partidului.

VINTILĂ IONESCU, pentru a nu mă compromite nu a acționat în acea epocă asupra cunoștințelor mei arătate mai sus.

Pentru a identifica conducătorii partidului, m'am folosit de PETRE NAVODARU, trăgându-l de limbă, el neștiind ce urmăresc eu. De la NAVODARU am aflat de ȘTEFAN FORIS cu nume conspirativ MARIUS și de TEHARI GEORGESCU.

2038

Dela STRAER am aflat tot trăgându-l de limbă, despre CONSTANTIN PARVULESCU cu nume conspirativ DAN.

Dela CONSTANTINOVSKI am aflat de LEONTE RAUTU, fără însă am preciza funcția lui în partid. Tot dela acesta am aflat despre IOSIF CHRISINEVSKI, Tot dela CONSTANTINOVSKI am aflat că CONSTANTA CRACIUN, este trimisă de Partid la Predeal ca directoare de studii în Straja Târzi.

Dela MACOVESCU am aflat, că el a fost delegatul tineretului la un congres internațional în Statele Unite.

Aceste identificări ale conducătorilor Partidului arătați mai sus, în decursul anilor 1938-1939 i-am predat lui VINTILA IONESCU în 4 sau 5 întâlniri. Adresele lor n'am reușit să le identific.

În toamna anului 1939 după izbucnirea războiului, VINTILA IONESCU m'a prevenit că mai curând sau mai târziu România va intra în război, iar Partidul Comunist va juca un rol covârșitor, împotriva planurilor guvernului. La această discuție VINTILA IONESCU mi-a dat ca sarcină să pătrund în orice chip în zona de conducere a partidului.

La replica mea că acesta este un lucru foarte greu, dat fiind că nu mă bucur de o reputație bună în partid, VINTILA IONESCU mi-a spus că prin posibilitățile lui îmi va crea o atmosferă favorabilă.

În acest sens VINTILA IONESCU a luat următoarele măsuri, Folosind faptul că eu eram unul din redactorii principali dela "Viața Românească" unde sub numele ANDREI SERBULESCU, am scris diverse articole de stânga, VINTILA IONESCU în colaborare cu Bir. D. din M. St. M. prin URDAREANU care era Mareșalul Palatului a cerut lui MIHAIL RALEA scoaterea mea și a altor comuniști din redacția "Viața Românească" și denunțarea noastră prin gazete.

Al doilea act de camuflare a mea și a creerii unei atmosfere favorabilă mie în rândurile Partidului Comunist, pentru interesele Siguranței, a fost faptul că încă din primăvara anului 1940 a cerut în mod insistent lui V. MAGEARU să fiu dat afară dela conducerea Institutului de Conjuctură, sub pretextul că Institutul de Conjuctură sub influența mea a devenit un centru bolșevic. Astfel în Iulie 1940 am fost dat afară dela Conjuctură.

După aceste situații create de VINTILA IONESCU,

././ es/H. ZILBER

acesta mi-a cerut să insist la Partid pentru a mi se da munci importante. În acest scop am cerut lui MAVODARU și FORIS să mi se încredințeze anumite munci de răspundere.

După venirea legionarilor la putere în toamna anului 1940, VINTILA IONESCU a fost demis.

În Octombrie 1940, a venit la mine acasă și mi-a spus că nu mă va preda hoții conducerei a Siguranței, că el așteaptă să revie în curând în postul de conducător al Siguranței. Până atunci mi-a dat instrucțiunea să continui pe drumul trasat de el, pentru a ajunge în sfera de conducere a Partidului Comunist, urmând ca la momentul oportun cu ajutorul meu să dea o lovitură hotărâtoare conducerii Partidului.

Întrebare:

Arată data în decursul celor aproape cinci ani de arest de câte ori ai fost întrebat despre colaborarea d-tale cu organele Siguranței.

Răspuns:

În tot timpul cercetărilor de când sunt arestat am fost aproape încontinuu întrebat asupra colaborărilor mele cu organele Siguranței burgheze. În totdeauna am dat răspunsuri mincinoase ascunzând adevărul.

Întrebare:

La totuși căre faptă și cu ce scop ai ascuns organelor de cercetări aceste lucruri.

Răspuns:

Felul în care am fost cercetat mi-a lăsat convingerea că organele de anchetă nu cunosc nimic din împrejurările în care am intrat în colaborare cu Siguranța și nici în ce a constatat această colaborare. Acum dându-mi seama că organele de anchetă cunosc adevărul în jurul acestei chestiuni m'am hotărât să fac mărturisiri.

Întrebare:

Ancheta îți cere să arăți fără ocol și în întregime întreaga d-tale activitate de colaborare cu organele Siguranței Statului burghez.

Răspuns:

Log organele de anchetă să-mi dea posibilitatea de a mă gândi serios asupra răspunsului pe care urmează să-l dau la întrebarea de mai sus.

./.

se/H. ZILBER

După ce am citit prezentul proces-verbal de
interogatoriu cuvânt cu cuvânt și am constatat că este
întocmai cu cele declarate de mine.

Anchetate

cs/H. ZILBER

Anchetator:

Lt. Maj. de Securitate

T. Staicu

41

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestat ZILBER HERBERT, născut la 16 Oct. 1901 în
com. Tg. Frumos-Iagi, fiul lui CAROL și ROZA, cu ultimul do-
miciliu în str. Dionisie Lupu Nr. 8

19 Noiembrie 1952, București

Interoga început la ora 17,40

" s'a terminat " " 20,20

Întrebare:

În procesul-verbal de interogatoriu din ziua
de 13 Noiembrie 1952 ți s'a pus o întrebare privitoare
la activitatea d-tale de informator al Siguranței Generale.
Ai răspuns cinstit la acea întrebare:

Răspuns:

Nu am răspuns cinstit, ci am mințit organele de
anchetă, căutând a le induce în eroare.

Întrebare:

În procesul verbal de interogatoriu din ziua
de 14 Noiembrie 1952, ți s'a pus din nou întrebarea privind
activitatea d-tale de informator. De astă dată care a fost
răspunsul d-tale, după ce mai înainte ai mințit organele
de anchetă și apoi ți-ai luat angajamentul de a fi
sincer.

Răspuns:

Si de data aceasta am mințit și am încercat să
induc în eroare organele de anchetă.

Întrebare:

Care a fost atitudinea d-lui anchetator care ți-a
pus întrebările, față de d-ta cu toate că l-ai mințit în
trei rânduri.

Răspuns:

Dela început m'a impresionat atitudinea d-lui
anchetator care a avut față de mine o comportare mai mult
./.

ss/H. ZILBER

decît omenească, eu toate că l'am mințit de trei ori, eu toate acestea, mi-a dat posibilitatea să-mi revizuesc atitudinea dându-mi timpul necesar ca să mă gândesc și să viu în fața organelor de anchetă cu răspunsuri sincere.

Pentru faptul că mi-a dat posibilitatea să iau o hotărîre de a veni sincer și deschis în fața anchetei ceas n'am făcut în aproape cinci ani de cercetare, eu țin să mulțumesc organelor de cercetare.

Întrebare:

Ancheta la act de acest răspuns al d-tale și aședă ca de astădată la întrebările de mai jos vei da răspunsuri sincere.

Arată d-ta împrejurările în care ai ajuns informator și agent al Siguranței Statului Burghez?

Răspuns:

În Decembrie 1930, fiind la Paris, m'am întors în țară, cu convingerea că VICTOR ARADI, eu care lucrasem într-o organizație secretă și care între timp fusese arestat nu a denunțat activitatea mea.

A doua zi după sosirea în țară am fost arestat în următoarele împrejurări: Aflându-mă la biroul meu dela firma Nechețu, am fost chemat la Statul Major al Marinei la Comandorul GHEORGHIU.

În biroul acestuia am găsit pe maiorul PETRESCU dela B. S. pe insp. de siguranță STRATILESCU și comisarul FILIPOVICI, care m'au declarat arestat, transportându-mă apoi la Siguranța Generală. În aceeași noapte am fost luat la anchetă de către VINTIL IONESCU, de față mai fiind MORUZOV, maiorul PETRESCU, STRATILESCU, precum și col. TURBATU, lt. col. PRUTEANU și maiorul DUMITRIU, ultimii trei dela Curtea Marțială. Fiind întrebat asupra activității mele în cadrul organizației secrete, eu am negat că aș fi avut vreo activitate în cadrul acestei organizații.

La câteva zile am fost luat din nou la anchetă de VINTIL IONESCU, însoțit de MIU și de astădată atitudinea mea a fost negativă, dând unele explicații și creînd anumite alibiuri.

Feste alte câteva zile V. IONESCU a venit la mine în celulă și mi-a spus deschis că am de ales între o condamnare de 15 ani sau să fiu agentul lor. Eu

./.

es/H. ZILBER

am stat puțin de m'am gândit, apoi am acceptat propunerea de a fi agent al Siguranței. Imediat pe loc V. IONESCU mi-a cerut și eu am dat o scrisoare de angajament.

Ulterior într-o noapte am fost chemat de V. IONESCU și MIU, care mi-au luat o declarație formală în care negam totul.

Spre sfârșitul lunii Decembrie 1930, am fost transportat de V. IONESCU, col. TURBATU și lt. col. PRUTEANU la închisoarea Jilava pentru confruntarea cu VICTOR ARADI.

Menționez în prealabil, înainte de a fi trimis la Jilava, V. IONESCU mi-a spus că m'ar pune imediat în libertate atâta timp cât V. ARADI nu-și retrage acuzațiile pe care mi le aducea.

La Jilava am rămas până în luna Aprilie 1931, în care timp am fost confruntat de mai multe ori cu V. ARADI, care a refuzat să retracteze cele declarate împotriva mea.

În timpul cât am fost la Jilava a venit la mine MORUZOV, care mi-a spus că gte de angajamentul meu, că este posibil să mă utilizeze el și că mă va ajuta să fiu pus în libertate.

Când am fost adus la proces la Curtea Marțială în Aprilie 1931, V. IONESCU mi-a spus că din cauza încredințării lui ARADI de a nu-și retracta declarațiile s'ar putea să fiu condamnat, dar că Siguranța va avea grija să determine o revizuire a procesului pentru a putea fi achitat.

La proces am fost condamnat la 5 ani închisoare, iar în urma recursului, procesul a fost rejudecat și în urma intervenției lui V. IONESCU am fost achitat.

Dela Curtea Marțială am fost dus la Văcărești pentru descarcerare și apoi trimis la Siguranță pentru a fi pus în libertate. Acestea se întâmplau în luna Aprilie 1932. Când m'a pus în libertate, V. IONESCU mi-a spus că el și-a ținut angajamentul și că trebuie ca și eu să-mi țin angajamentul luat, spunându-mi deasemenea că o să mă cheme el mai târziu să stăm de vorbă.

Întrebare:

Arată dta când ai reluat contactul cu Siguranța după punerea dta în libertate.

Răspuns:

În toamna anului 1932, fiind în biroul meu
se/H. ZILBER

dela Institutul de Conjuctură, unde fusesem angajat, a venit la mine un agent care mi-a cerut ca să viu la o anumită oră la V. IONESCU, la Siguranța Generală.

La ora indicată m'am prezentat la V. IONESCU, care mi-a spus că a sosit momentul să-mi încep activitatea

Întrebare:

Ce ai discutat cu această ocazie cu V. IONESCU

Răspuns:

I-am spus lui V. IONESCU că în cercurile Partidului s'a lansat zvonul că sunt agent de siguranță: că zvonul a fost lansat de V. ARAM din închiisoare și era răspândit de MIHAILERU, astfel că cunoștii mei din partid mă evitau. I-am spus deasemenea că probabil s'a produs o indiscreție dela siguranță și că nu vdd cum, în aceste condițiuni aș putea să culeg informații.

V. IONESCU mi-a spus că din partea Siguranței nu s'a produs nicio indiscreție, dar că a aflat și el despre acest zvon, prin agenții cei avea în sânul mișcării muncitorești.

Va lua ca primă măsură pentru anihilarea acestui zvon achitarea și a lui V. ARAM în urma noului recurs pe care acesta îl făcuse.

De altă parte mi-a spus V. IONESCU că ideea de a fi referent la Conjuctură este foarte bună, deoarece comuniștii se interesează de activitatea acestui Institut și astfel cu certitudine vor începe să vină în opre mine.

Tot odată m'a sfătuit să intru în gazetărie și să scriu articole de stânga, ceea ce mă va împune în rândurile Partidului mi-a spus apoi că nu e nici-o grabă și că preferă să crească în mod organic în sânul mișcării muncitorești, decât să forțăm lucrurile și astfel să mă demasc.

Mi-a dat numărul lui secret de telefon pentru cazul când aș avea ceva de comunicat și am stabilit împreună cu viitoarele întâlniri să nu fie făcute prin agenții ce să-mi dea telefon la Conjuctură, iar întâlnirile propriu zise să aibă loc la mine acasă în str. Română, unde locuiam singur.

În cursul acestor întrevederi V. IONESCU mi-a cerut o declarație de confirmare a unei declarații anterioare, pe care o dădusem în timpul anchetei din 1930, din afacerea Șkođa, înainte de despărțire a rămas stabilit

ca eu să îndeplinesc cele stabilite și arătate mai sus, în vederea recăptării încrederii Partidului, așteptând noi instrucțiuni din partea lui V. IONESCU.

Întrebare:

Arată dă ce ai făcut după întrevăderea cu V. IONESCU arătate mai sus, în calitate de agent al Siguranței.

Răspuns:

După întâlnirea cu V. IONESCU arătate mai sus, am procedat conform instrucțiunilor date de acesta, pentru a recăptiga încrederea Partidului și pentru a-mi crea condițiile în care să-mi pot îndeplini angajamentul luat față de Siguranță.

În acest sens, am evitat orice bruscare a situației, nu am căutat legăturile cu membrii de partid așteptând ca să vină aceștia la mine și nu am pus problema lămuririi situației mele în partid.

Am desfășurat o activitate intensă în Institutul de Conjectură, pentru a trage interesul membrilor de partid și am lucrat în gazetărie colaborând la revista "Index" la Cuvântul Liber și la ziarul "Credința" și "Prezentul", sub diferite pseudonime ca STEFAN BELDIE, ANDREI ȘERBULESCU, ERUPE MARTIAN și altele, aceasta pentru a câștiga încrederea Partidului. Între timp eu mi-am început activitatea în folosul Siguranței, furnizându-i lui V. IONESCU o serie de informații din sâmul muncii muncitorești.

După ce am citit prezentul proces-verbal de interogatoriu cu atât cu cât și am constatat că este întocmit cu cele declarate de mine, susțin și semnez.

Anchetat:

es/H. ZILBER

Anchetator

Lt. Maj. de Securitate

T. Staicu

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestat ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901 în
com. Tg. Frumos-Iagi, fiul lui CAROL și ROZA, cu ultimul
domiciliu în str. Dionisie Lupu Nr. 12

21 Noembrie 1952, București
Interog. a început la ora 18,30
" s'a terminat " " 22.-

Intrebare:

În procesul verbal din 19 Noembrie 1952, d-ța ai
arătat că în luna Decembrie 1930, ai fost recrutat de către
V. IONESCU, ca agent al Siguranței. Arată d-ța ce instruc-
țiuni ai mai primit dela V. IONESCU în afara de cele ară-
tate în procesul verbal din 19 Noembrie c.c.

Răspuns:

Instrucțiuni noi n'am primit dela V. IONESCU până
în toamna anului 1935. La un din întâlnirile avute cu V.
IONESCU la mine acasă în Dionisie Lupu Nr. 12, în 1935,
V. IONESCU mi-a spus că unele din informațiile date de
mine i-au fost utile, însă a calificat rezultatele muncii
mele ca insuficiente, mi-a spus că își dă seama de difi-
cultățile pe care le am și mi-a cerut insistenț să-i
caut pe cineva din conducerea Partidului pe care ar putea
să-l recruteze ca informator.

Până în 1936, încercările mele de a găsi pe cineva
din conducerea partidului au fost zadărnice, în 1936 în
timpul proceselor dela Moscova, a venit la mine la birou
în str. Nicolae Filipescu Nr. 19 LUCRETIU PATRASCANU care
mi-a povestit că în 1932 a plecat dela Moscova deoarece
fusesse amestecat într'un complot troțchist și autorită-
țile sovietice făuseră unele arestări. Atunci când a
început procesele și-a dat seama că unul dintre cei cu
care colaborase (mi-a dat numele a două persoane de care
se/H. ZILBER

nu reușesc să-mi aduc aminte) sunt implicate în procese și era înspăimântat la gândul că numele său ar putea fi divulgat, ceace ar fi dus la totala compromitere în fața Partidului. În aceeași noapte i-am comunicat aceasta lui V. IONESCU și i-am atras atenția că PATRASCANU este un ambițios și va prefera să colaboreze cu Siguranța, decât să se vadă demascat. De altă parte linia lui troșchistă și antisovietică îl făcea apt pentru o colaborare cu Siguranța. V. IONESCU și-a notat cele spuse de mine, iar spre sfârșitul anului 1936, mi-a spus că a recrutat pe PATRASCANU amenințându-l că-l denunță Partidului.

În 1938 V. IONESCU mi-a dat instrucțiuni de a accepta să colaborez cu serviciul de spionaj britanic am cum propusese SCOLTON BASTON.

În 1939 după ce V. IONESCU a aranjat să fiu dat afară dela "Viața Românească" și dela ziarele care colaborem, mi-a spus că din informațiile lui România va intra într'un război antisovietic, război în care Partidul Comunist va fi singura forță în stare să lupte împotriva guvernului și de aceea mi-a cerut în mod insistent să forțez lucrurile și să pătrund în sfera de conducere a partidului. Ca sarcină imediată mi-a cerut să aflu cine sunt conducătorii partidului, numele lor conspirative, adresele și locurile de întâlnire.

În toamna lui 1940, V. IONESCU mi-a spus că legiunii l-au dat afară dela Siguranță, dar că el este sigur că va reveni la conducerea Siguranței. Făcând atunci mi-a dat instrucțiunea de a continua eforturile mele de a pătrunde în partid, urmând ca la revenirea lui, cu ajutorul meu și a lui PATRASCANU să dea o lovitură hotărâtoare conducerii Partidului Comunist.

Întrebare:

Ancheta insistă să dai răspunsuri sincere și complete la întrebare. Ce instrucțiuni ai mai primit dela V. IONESCU în afară de cele arătate:

Răspuns:

Pe V. IONESCU îl intereseau oameni, legături, organizații, locuri de întâlnire și case conspirative, precum și cine ar putea fi recrutați ca agenți informatori, dându-mi instrucțiuni să culeg informații în cadrul acestor obiective.

Deasemenea în cadrul colaborării noastre mi-a indicat uneori anumite informații ce-l interesau. Alte instrucțiuni nu am primit dela V. IONESCU. Si susțin că am răspuns sincer și complet la întrebarea pusă, privitor la întrebarea referitoare la instrucțiunile date mie de VINTILA IONESCU.

Întrebare:

Arată data dela cine și în ce mod ai cules informațiile furnizate Siguranței prin V. IONESCU.

Răspuns:

Principalii mei informatori au fost: PETRE NAVODARU, ILIE CONSTANTINOVESCHI, GOGU RADULESCU, STRAȘIN și FORIS. Modul de a obține informațiile erau discuțiile libere, fără ca aceștia să-și dea seama ce urmăresc. Deasemenea am cules informații dela JIRU ȘERBANESCU, ȘTEFAN VOICU și CATZ, tot prin discuții și fără să cunoască scopul meu.

Întrebare:

Arată data informațiilor pe care le-ai dat lui V. IONESCU.

Răspuns:

Cu începere din 1933, i-am dat lui V. IONESCU informații (note) asupra sumelor date LIZEI MARGULIUS, pentru Ajutorul Rogu și unele persoane dela care ia strângea bani pentru aceiași organizație. Numele persoanelor respective le-am aflat dela LIZA MARGULIUS. Informațiile cu privire la Ajutorul Rogu le-am furnizat lui V. IONESCU până în 1940.

Începând din 1934 și până în 1936, i-am dat informații lui V. IONESCU asupra organizației Frontului Studentesc Democratic, i-am arătat în notele mele că această organizație era condusă de MIIRON CONSTANTINESCU, CONSTANȚA GRACIUN, DRAGOMIRESCU, GOGU RADULESCU și ILIE CONSTANTINOVESCHI. Cu privire la această organizație i-am arătat organizațiile similare dela Cluj și Iași și cine sunt conducătorii locali. Îmi amintesc, că i-am indicat pe EDUARD MEZINGESCU, BENONE, BARIADREANU și alții. Deasemenea i-am arătat organizarea taberei de studenți democrați dela Predeal și numărul de revolvers de care dispunea și ce fonduri aveau dela Partid, aceste informații le-am obținut dela ILIE CONSTANTINOVESCHI, GOGU RADULESCU și în parte dela PETRE NAVODARU.

Dela SCOLTON WATSON am aflat și i-am comunicat lui V. IONESCU că în partidul iunianist este o grupare de simpatizanți condusă de MAURER și NOIA. Tot dela acesta am aflat că în PNT exista o grupare de simpatizanți ai Partidului Comunist (numele conducătorilor grupării îmi scapă în momentul de față, însă atunci i-am dat lui V. IONESCU).

Dela PATRASCANU am aflat și i-am comunicat lui V. IONESCU, în 1935, că Partidul duce negocieri pentru crearea unui Front Popular Antifascist cu SocialDemocrații, Iunianigii și PNT-ul și el participă la aceste negocieri.

Dela CATZ am aflat că s'a format un comitet al Partidului pentru trimiterea de voluntari în Spania și i-am dat sume de bani în acest scop. I-am comunicat lui V. IONESCU numele unor persoane care au plecat voluntari în Spania (NOIMAN, FLORESCU și alții) nume pe care le-am aflat dela CATZ. Din comitet n'am putut indica decât pe CATZ.

În 1936, am aflat dela FORIS că în C.U. al PCR există o tendință de legalizare a Partidului din care face parte el. Tot în 1936, le-am arătat lui V. IONESCU că "Era Nouă" la care colaboram era organul P.C.R. și că conducătorul de fapt era FORIS.

În perioada 1934-1938, i-am comunicat lui V. IONESCU o serie de reviste și ziare la care colaboram (Frontul, Mășina, etc.) și care erau de fapt organe ale PCR. Tot odată i-am arătat responsabili Partidului la aceste publicații (ARRHUR MENDELOVICI, CATZ și alții). Aceste nume le-am aflat chiar dela acești responsabili.

În 1931 am aflat dela ILIE CONSTANTINOVSGHI că responsabilul partidului la "Viața Românească" este ALEX. GRAUR.

Dela PETRE NAVODARU, am aflat în 1939 că principalii conducători rămași în libertate erau TEOHARI GREGESCU și STEFAN FORIS.

Dela SIAER am aflat de numele lui OTIN PARVULESCU.

Deasemenea i-am dat numele tuturor membrilor de partid și acelor ce aveau legătură cu Partidul pe care îi cunoșteam pentru a fi filiați și urmăriți de organele de siguranță, caace a avut ca urmare arestarea unor dintre aceștia, cum este cazul NOIMAN, CATZ și alții.

Aceste sunt principalele informații pe care
./.

ac/H. ZILBER

le-am furnizat lui V. IONESCU și de care îmi amintesc în prezent.

Întrebare:

Arată data locurile unde i-au predat informațiile lui V. IONESCU precum și modul în care le-ai predat.

Răspuns:

Toate aceste informații le-am predat lui V. IONESCU la locuința mea adică până în 1934 în str. Romand, în str. I. G. Duca din 1934 până în 1938 în str. Dionisie Nr. 12 în perioada 1936-1940. Conform înțelegerii avute cu V. IONESCU, întâlnirile aveau loc întotdeauna după un telefon prealabil din partea lui sau a mea și totdeauna după ora 12 noaptea. Toate informațiile sunt sub formă de note scrise de mine, indicând sursa informațiilor și conținutul lor.

Întrebare:

Cu ce persoane din cadrul Siguranței ai mai lucrat ca agent informator în afara de VINTILA IONESCU.

Răspuns:

Nu am lucrat cu alte persoane din cadrul Siguranței în afara de V. IONESCU.

Întrebare:

Cui ai fost predat data de către V. IONESCU și când anume:

Răspuns:

După cum am arătat mai sus V. IONESCU nu m'a predat niminui deoarece el spera să revie la conducerea Siguranței și nici nu cunoștea nicio persoană din cadrul Siguranței după 1940.

Întrebare:

De când și până când ai fost informator al Siguranței Statului burghez.

Răspuns:

Am fost recrutat din 1930 de către insp. VINTILA IONESCU, am început să-i furnizez informații începând din toamna anului 1932 și am continuat până în luna August 1940.

Întrebare:

Arată data cu ce ai fost retribuit de Siguranță pentru informațiile date.

Răspuns:

N'am fost retribuit cu nimic pentru informațiile

././ es/H. SILBER

date Siguranței însă am fost salvat de la condamnarea se-
veră în 1930, Siguranța nu m'a împiedicat să-mi câștig
existența, nu m'a denunțat Partidului, iar din 1940 grație
lui V. IONESCU n'am fost trimis în lagăr.

Intrebare:

Arată dta ce informatori conștienți ai avut.

Răspuns:

N'am avut nici un informator conștient.

Intrebare:

Arată dta ce alți informatori ai siguranței ai
cunoscut.

Răspuns:

Despre MARGULIUS am aflat de la BITEA că este
bănuț ca să fie agent al Siguranței. Despre LUCRATIV
PATEASCANU mi-a vorbit V. IONESCU în toamna 1936-1937. Despre
SRAER am aflat în 1937 după ce acesta a fost exclus din
Partid. Alții nu-mi amintesc în momentul de față și cer
să mi se dea posibilitatea să-mi revizuiesc memoria.

După ce am citit prezentul proces-verbal de in-
terogatoriu auzânt cu auzânt și am constatat că este
întocmit cu cele declarate de mine.

Anchetat

es/H. ZILBER

Anchetator:

Lt. Maj. de Securitate

T. Stălcu

213

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1905 în com. Tg. Frumos, Iași, fiul lui (+) CAROL și (+) ROZA, cu ultimul domiciliu în str. Dionisie Lupu 2, deglar următoarele:

În Septembrie 1944, fiind invitat împreună cu PATRASCANU la masă la RICA GEORGESCU, PATRASCANU m'a prezentat unui domn ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU, proprietarul uzinei "Românofir", cu care observam că se întreținuse aproape tot timpul mesei. L-am întrebat cine este acest domn. Mi-a răspuns: "Este un om foarte capabil. Înainte de 23 August am lucrat mult cu dânsul". Mai târziu, după ce ne-am hotărât să începem acțiunea împotriva Partidului Comunist, cu ajutorul serviciilor de spionaj anglo-americane, PATRASCANU mi-a spus că A. ȘTEFĂNESCU este principalul rezident al Serviciului de Spionaj Britanic în România și mi-a povestit activitatea lor dinainte de 23 Aug. Iată ce mi-a spus PATRASCANU.

L'a cunoscut la începutul anului 1944, când C. Vișoianu l'a adus la una din întâlnirile conspirative dela FLORICA BRATESCU din str. Vasile Lascăr. PATRASCANU l'a pus la curent cu cațiunea pregătită de partid pentru eliminarea din conducerea acestuia a lui FORIS și KOFLER și despre preparatiunile făcute de Partid pentru o insurecție armată în București și alte centre cu scopul de a forma un guvern democratic. Astfel s'ar fi ușurat avansarea Armatei Roșii în plină ofensivă în Nordul Moldovei și scoaterea rapidă a României din război. ȘTEFĂNESCU i-a replicat, arătându-i că o asemenea inițiativă ar duce inevitabil la formarea unui guvern condus de Partidul Comunist, adică la începutul dictaturii proletarietului, ceea ce nu putea admite nici el în calitate de reprezentant al Marii Britanii și nici PATRASCANU despre a cărui tendințe ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU fusese informat prin PIPI VASILIU

./.

ss/H. ZILBER

și C. VISOIANU. Această primă întâlnire a fost urmată de altele în care ȘTEFĂNESCU și PATRASCANU au pus la punct planul de acțiune. Luorul nu era ușor deoarece Partidul Comunist, prin EMIL BODNARAS, reușise să înarmeze numai în București peste 12.000 muncitori, armata germană era în plină debandadă iar Partidul avea de partea sa unele unități importante din Armata Română. Cu ajutorul generalului ȘANĂTESCU, ALEX. ȘTEFĂNESCU a fabricat o serie de rapoarte false asupra situației militare, arătând că mari unități militare germane sunt egalate în adăncime dela Iași până în Ialomița, că trupele românești sunt încadrate între aceste unități și deci nu vor putea depune armele și că Armata Roșie este epuizată de lungă ofensivă dela Nipru până la Iași. Tot ȘTEFĂNESCU l'a anunțat pe PATRASCANU că în vederea prevenirii unei insurecții armate, aviația anglo-americană va bombarda centrele muncitorești din București și alte orașe, ceea ce va duce la un eșec al insurecției. Pe baza acestor informații PATRASCANU trebuia să inducă în eroare conducerea Partidului Comunist și să împiedice acțiunea planuită sub comanda lui EMIL BODNARAS. Pentru a face dovada că informațiile lui ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU sunt exacte, acesta a trimis pe C. VISOIANU la Cairo cu scopul de a organiza cu ajutorul generalului MITLAND WILSON (comandantul aviației anglo-americane) bombardarea centrelor muncitorești din București și Florești și a aranjat aducerea în București a unei divizii aero-purtate anglo-americane, înainte de sosirea Armatei Roșii. (În adevăr, începând din Aprilie 1944, aviația anglo-americană a bombardat sistematic cartierele muncitorești din cele două orașe).

Pe baza instrucțiunilor date de ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU, PATRASCANU a reușit să inducă în eroare conducerea P.C.R., dar nu a reușit să înădure o insurecție armată, ci numai să o amâne. În același timp P.C.R. a hotărât formarea unui front unic politic cu social democrații, Frontul Flugarilor și aripa stângă a țărăniștilor. PATRASCANU a reușit să obțină mistuirea de a se ocupa cu organizarea acestei acțiuni politice. În cursul unei întrevederi între ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU și PATRASCANU, primul i-a propus lui PATRASCANU un plan menit să dezoare complet intențiile P.C.R. Ideia centrală a acestui plan era ca în momentul loviturii de stat împotriva guvernului ANTONESCU, P.C.R. să fie pus în fața unui fapt îndeplinit, anume formarea unui guvern

condus de MANIU, BRATIANU, TITEL PETRESCU și PATRASCANU. Astfel masele populare ar căpăta convingerea că "partidele istorice și social-democrate de dreapta au scos România din război, iar P.C.R. ar fi fost obligat să gireze noul guvern în fața maselor și a Uniunii Sovietice. PATRASCANU a acceptat acest plan și a pus la punct împreună cu ALEXANDRU ȘTEFANESCU noua lui acțiune. În timp ce oficial (adică pentru conducerea P.C.R.), PATRASCANU ducea negocieri pentru un larg front popular, în secret ducea negocieri cu MANIU, BRATIANU și TITEL PETRESCU și Regele pentru formarea unui guvern al "blo-cului național", chiar eu, împreună cu TOROȘIAN, l-am condus la două asemenea întâlniri din casa COSTINESCU. Deasemenea l-am condus în ziua de 22 August în casa MANUILA unde trebuia să aibă o ultimă întrevedere cu MANIU. Cu regele PATRASCANU a aranjat lucrurile în mai multe întâlniri secrete și prin NICULESCU BUZEȘTI și STABLER cu care se întâlnea în casa lui TOROȘIAN din str. Armenească 14.

La 19 August 1944, când Armata Roșie a început ofensiva dela Iași și Partidul a hotărât în chip irevocabil lovitură militară împotriva guvernului ANTONESCU și a dat dispoziții în acest sens lui EMIL BODNARAS, într-o întrevedere secretă între PATRASCANU, ALEXANDRU ȘTEFANESCU și Rege, s'a hotărât ca în momentul arestării antonescienilor și ocupării Capitalei de către "formațiunile patriotice" și unitățile militare comuniste de sub comanda lui EMIL BODNARAS, regele să semneze decretul prin care se forma guvernul ȘANĂTESCU, condus de MANIU, BRATIANU, TITEL PETRESCU și PATRASCANU. PATRASCANU a scris personal manifestul regelui către țară și manifestul blocului național. Astfel regele, "historicii" și PATRASCANU apăreau în fața opiniei publice ca adevărații făcători ai lui 23 August și se ștergea impresia făcută de lovitură de Stat a P.C.R. și ofensiva "Armatei Roșii". Prin numirea lui ALDEA ca Ministru de Interne, a lui RĂCOVITA ca Ministru de Război și a lui PATRASCANU ca Ministru de Justiție, noul guvern avea în mâini tot aparatul executiv și judecătoresc.

Acestea sunt în esență cele povestite mie de PATRASCANU despre relațiile lui cu ALEXANDRU ȘTEFANESCU înainte de 23 August 1944.

În Noembrie 1944, PATRASCANU mi-a povestit lupta lui în partid pentru a permanența sub o formă sau alta un guvern al blocului național și epocal pe care l'a suferit.

./s. ss/H. ZILBER

După ce Partidul a reușit să răstoarne al doilea guvern al Frontului Național Democrat, PATRASCANU mi-a spus că a avut o întâlnire secretă cu ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU și C. VISOLIANU, întâlnire în cursul căreia s'a pus la cale formarea guvernului RADESCU, în care acesta, VISOLIANU și PATRASCANU urmau să joace rolul principal. Printr-o manevră de culise, (PATRASCANU nu mi-a spus despre ce anume este vorba), conducerea Partidului a fost pusă din nou în fața unui fapt îndeplinit: Guvernul RADESCU.

În Februarie 1945, când PATRASCANU m'a încredințat să comunic lui MADISON că fără ordinul Guvernului american RADESCU nu va avea curajul să reprime mișcarea pornită de P.C.R. pentru formarea Guvernului GROZA, mi-a spus că în acest sens a vorbit și cu ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU, pentru ca guvernul englez să acționeze în același sens. Cu această ocazie, ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU i-a pus în vedere lui PATRASCANU că pentru acțiunile viitoare va trebui să ia legătura cu reprezentanții americani BERRY și SCHUYLER care, pe baza unei înțelegeri între guvernul englez și cel american, au un rol hotărâtor în afacerile românești.

În 1945, în perioada "crizei constituționale" PATRASCANU mi-a spus că a avut o întrevvedere secretă cu ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU la locuința inginerului JACQUES BREMAN, un vechi agent al Serviciului de spionaj britanic în rândurile P.C.R. Deși nu mi-a dat detalii, PATRASCANU mi-a spus că în cursul acestei întrevvederi în trei, s'au pus la cale anumite acțiuni care să ușureze numirea lui în funcția de președinte al consiliului de miniștri și ministru de interne. Printre altele era vorba de o acțiune de sabotaj în industria petrolieră și metalurgică.

În cursul iernii 1945-1946 PATRASCANU mi-a spus că l'a mai văzut pe ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU, dar nu mi-a povestit ce a discutat cu acesta.

În primăvara anului 1946 fiind invitat la o recepție la NICA GEORGESCU, l'am întâlnit din nou pe ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU. Mi-a vorbit foarte elogios despre PATRASCANU și m'a rugat să-i transmit salutul din partea lui. De atunci nu l-am mai întâlnit pe ȘTEFĂNESCU și nici PATRASCANU nu mi-a mai vorbit despre acesta.

Acasta-mi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu, fără a fi silit de cineva.

ss/H. ZILBER

2 Decembrie 1952.

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1905, în com. Ig. Frumos, Iași, fiul lui (X) CAROL și (X) ROZA, cu domiciliu în str. Dionisie Lupu 2, declar următoarele:

Pe CAROL NEUMAN l-am cunoscut în 1936 prin PETRE MAVODARU. Până la 23 August, relațiile noastre nu au nimic semnificativ. În Decembrie 1944 sau Ianuarie 1945, NEUMAN mi-a cerut să-i scriu un articol pentru revista "AGIR". Am scris un articol intitulat "Planificarea" și după ce l'a controlat, l'a publicat sub semnătura ANDREI ȘERBULESCU. În Aprilie 1945, m'a rugat să fiu la "Agir" o conferință despre problema prefurilor.

După ce i-am arătat textul pe care l'a aprobat, am ținut conferința. În Noembrie 1945, m'a rugat să pregătesc pentru congresul "Agir"-ului un referat asupra problemelor economice generale ale României. După ce a controlat textul, am prezentat referatul în fața secției economice a congresului "Agir". Mai târziu mi-a spus că Partidul i-a făcut unele observații asupra conținutului acestui referat.

În iarnă 1945-1946, m'a invitat la inginerul CALMANOVICI acasă pentru o discuție asupra tehnicii planificării în URSS. Am acceptat invitația.

La CALMANOVICI acasă am discutat cu inginerii sovietici CONSTANTINOV și CALISEV probleme de ordin tehnic.

În primăvara anului 1946, NEUMAN mi-a spus că ar vrea să vândă CEC-ului un imobil al unui cunoscut. I-am spus să facă oferta. După ce s'a făcut expertiza tehnică și financiară, Comitetul de direcție a CEC-ului a propus Consiliului de Administrație cumpărarea imobilului oferit pentru suma de 2,5 miliarde lei. După realizarea afacerii, NEUMAN mi-a spus că a câștigat 500 milioane lei, dintre cari 300 milioane a dat Partidului, 100 milioane și-a reținut și 100 milioane mi le-a dat mie.

În vara anului 1946 (sau în august), în vara anului 1946 cred că era în August),

./s. ZILBER

286

NEUMAN a venit la Paris ca delegat al "Agir"-ului la congresul inginerilor. Cum eu eram acolo ca expert la Conferința Ploști, a venit de câteva ori să mă vadă.

În Noembrie 1946, NEUMAN m'a invitat la dânsul acasă (în Calea Măgilor) pentru a discuta problema stabilizării. Am găsit acolo pe JACQUES BERMAN și încă două persoane cu care am avut un schimb de păreri în această problemă. Feste vreo câteva săptămâni, m'a invitat din nou să discutăm această problemă, de astă dată la biroul lui JACQUES BERMAN. Erau prezenți JACQUES BERMAN, ZAGNER, CAROL ABRAHOVICI și alte persoane a căror nume nu l-am reținut. Discuția a fost scurtă pentru că n'am vrut să discut o problemă de partid între necunoscuți și străini de partid.

În toamna anului 1947 (după excluderea mea din partid), NEUMAN mi-a spus că a propus în Comitetul organizației de partid dela "Agir" să țin o serie de conferințe cu subiecte economice teoretice în fața inginerilor, dar delegatul Partidului s'a opus.

În August 1947, NEUMAN m'a rugat să-l pun la dispoziție o cameră liberă a Institutului de Conjunctură pentru a instala secția de normalizare a "Agir"-ului. Am acceptat. În toamna anului 1947, când am lichidat institutul, NEUMAN și-a mutat secția.

În 1946, NEUMAN m'a rugat să intervin la CEC pentru a aproba "Agir"-ului un credit fără garanții în vederea editării unor cărți tehnice. Am intervenit și am obținut creditul.

În afară de aceste relații, în toată perioada 1944-1948, l-am văzut pe NEUMAN la câteva săptămâni odată. De cele mai multe ori, întâlnirile noastre aveau loc la biroul meu din str. Polonă 4 sau la mine acasă în str. Dionisie 2. Când ne întâlneam de cele mai multe ori discutăm probleme politice și economice. O singură dată a luat masa la mine (în toamna 1945) când era prezent și un vice-consul al Statelor Unite un arume BERNSTEIN. Discuția nu prezintă nimic semnificativ.

Despre activitatea lui CAROL NEUMAN știu următoarele. În puțini perioade 1944-1948 a fost responsabilul Partidului la "Agir" unde a depus o intensă muncă de organizare. Începând din toamna anului 1945 a fost unul din conducătorii Sec. RATA. În afară de aceasta știu că lucra la biroul lui JACQUES BERMAN, dar nu mi-a spus niciodată cu ce se ocupa acolo.

298
De la PATHASCANU ştiu (în toamna anului 1945) că
NEUMAN ar fi fost înscărunat de BERMAN cu sabotajul la
"RATA" şi ar fi lucrat în acelaşi sens şi în cadrul "Agir"-
ului.

Pe inginerul CALMANOVICI l-am cunoscut în 1943, la
biroul prietenului comun ing. EMIL HERTSTEIN, din str. Colţel
Nr. 1. Ştiam din auzite că este comunist. L-am revăzut în 1945
de două sau de trei ori şi am schimbat câteva cuvinte fără
importanţă.

În 1945, CALMANOVICI a venit la mine la birou (în
str. Polona Nr. 4) să mă roage să intervin la CEC pentru un
împrumut pentru soorul său care avea o fabrică de cherestea
la Piatra Neamţ. I-am spus să facă cererea de credit şi după
ce s'a făcut expertiza tehnică şi financiară CEC-ul i-a
aprobat creditul. Altfel m'a rugat să intervin pentru un
credit în vederea unei construcţii. Am refuzat deoarece în
principiu CEC-ul nu acorda asemenea credite.

În iarna 1945-1946, am fost la CALMANOVICI acasă
împreună cu NEUMAN şi am discutat cu inginerii sovietici
COSTAMINOV şi CALISEV despre tehnica planificării.

În toamna anului 1947, m'am întâlnit cu CALMANOVICI
la biroul prietenului nostru comun ing. EMIL HERTSTEIN şi
l-am citit apoi în faţa de mine către Comisia Centrală de
Control.

După stabilizare, neavând fonduri pentru Institutul
de Conjunctură l-am rugat pe CALMANOVICI să ne ajute. Ne-a
dat 25.000 lei.

Alte relaţii nu am avut cu CALMANOVICI. Nu cunosc
activitatea lui politică nici înainte de 23 Aug. şi nici
după aceea. Ştiu că era cumnatul lui COSTEA MIREL, că era
prieten cu JACQUES BERMAN, AUREL VIJOLI, STEFAN MIHNEA şi
Dr. WEIGL.

Pe JACQUES BERMAN l-am cunoscut în 1936 când m'am
dus la fa. Prager pentru a culege preţurile reale ale ma-
terialelor de construcţie de care aveam nevoie la Institu-
tul de Conjunctură. De atunci nu l-am mai văzut până în iar-
na 1945 când l-am întâlnit ocazional. În mai 1945, am luat
măsa cu câneul şi CALMANOVICI la prietenul nostru comun
ing. EMIL HERTSTEIN. Cu această ocazie am discutat despre
legile economice din Aprilie 1945 la alcătuirea cărora
el colaborase.

În toamna anului 1946, am avut de două ori un

schimb de păreri asupra stabilizării, odată la NEIMAN ocazi
și odată la biroul lui HERMAN. De atunci nu l-am mai văzut.

Știu de la PATRASCANU că era în Serviciul de spionaj
britanic și lucra cu ALEXANDRU ȘTEFANESCU, rezidentul prin-
cipal al Intelligence Service. Tot de la PATRASCANU știu că
începând din vara anului 1945, a organizat împreună cu
ALEXANDRU ȘTEFANESCU și MAX ALENIU cabotajul plănuț de
PATRASCANU.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, susțin și
semnez propriu, ~~pe care o fi alții de cunoscuți.~~

aa/H. ZILBER

4 Decembrie 1952.

ME 650

289 258

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1905, în com. Tg. Frumos, Iași, fiul lui (+) CAROL și (+) ROZA, cu ultimul domiciliu în str. Dionisie 2, asupra celor în-
trebute declar următoarele:

Întrebare:

Ce ai discutat cu PATRASCANU asupra eventua-
lului eșec în legătură cu actul dela 23 August?

Răspuns:

Dupa 23 Aug., cred că era în toamna anului 1944, discutând cu PATRASCANU asupra actului dela 23 Aug. mi-a spus că în cazul unui eșec al acțiunii, plănutee cu regele ca o parte din participanți la lovitura de stat să plece în munți, iar ceilalți printre care și el împreună cu regele, să plece în altă direcție. Din câte am înțeles cu acest grup avea la dispoziție avioane și trebuia să plece fie spre Cairo, fie spre Italia. Nu mi-a dat detalii asupra acestui plan.

Întrebare:

Cine sunt elementele care trebuiau să fugă în acest caz?

Răspuns:

În munți urmau să se retragă gărzile patriotice și unitățile militare credincioase P.C.R., iar în străindătate urmau să plece regele, membrii guvernului, unii oameni din anturajul regelui și delegații Serviciului de Spionaj Britanic care se aflau în capitală. Mai târziu, am reușit să identific că era vorba de ALEXANDRU STEFANESCU, PORTER și RIKA GEORGESCU și alții.

Întrebare:

Cu ce puteai întări cele arătate mai sus și cine în afară de PATRASCANU, cunoștea aceste planuri?

./.

ss/H. ZILBER

Răspuns:

Sunt sigur că aceste planuri erau cunoscute de STIRCEA, ALEXANDRU ȘTEFANESCU, NICULESCU BUZEȘTI și general DAMACEANU. Deasemenea sunt aproape sigur că ELENA PATRASCANU și TOROSIAN le cunoșteau deoarece erau singurele paracane din anturajul său pe care le ținea la curent cu ce face.

Întrebare:

Precizați exact timpul și împrejurările când ați discutat cu PATRASCANU cele de mai sus?

Răspuns:

Ac acestea se întâmplau în Octombrie 1944, când f
fiind la PATRASCANU acasă, i-am pus întrebarea ce s'ar fi
întâmpnat cu participanții la lovitură de stat, dacă
aceasta ar fi eșuat. Mi-a răspuns că totul fusese chibzuit
dinainte și mi-a expus planul de mai sus. Mi-a spus că
pușese la punct acest plan cu regele, STIRCEA, NICULESCU
BUZEȘTI, ALEXANDRU ȘTEFANESCU și DAMACEANU.

Întrebare:

Pe ce ajutoare din afară conta PATRASCANU?

Răspuns:

Tot cu ocazia discuției asupra planului făcut
pentru cazul unui șoc al acțiunii dela 23 Aug., PATRASCANU
mi-a spus că ALEXANDRU ȘTEFANESCU și regele, aranjaseră
cu comandamentul anglo-american din Orientul apropiat ca
în momentul acțiunii, anglo-americii să debarce la
București una până la două divizii aeropurtate care urmau
să coupe capitala și Ploieștiul, pentru a preveni formarea
unui guvern sub conducerea P.C.R. și pentru a pune
Uniunea Sovietică în fața unui fapt îndeplinit. În acest
scop, în Aprilie 1944 a fost trimis la Cairo un delegat
special, anume C. VISOIANU. Mai târziu, legătura cu acesta,
ca și cu comandamentul anglo-american, a fost ținută prin
postul de radio a lui ALEXANDRU ȘTEFANESCU care a func-
ționat în diferite locuri. PATRASCANU mi-a precizat că
într-o vreme era într-o vilă dela Sragov, iar mai târziu
a fost mutat în subsolul Băncii Naționale.

Întrebare:

Arată data activitatea trădătoare desfășurată
de PATRASCANU împreună cu ALEXANDRU ȘTEFANESCU.

Răspuns:

Înainte de 23 August 1944, cu ajutorul unor

documente false, ticluite de ALEXANDRU STEFANESCU, PATRASCANU a indus în eroare conducerea P.C.R. asupra forțelor germane aflate în țară și asupra posibilităților de ofensivă ale Armatei Roșii aflate la Nord de Iași. În chipul acesta a reușit să anăune insurecția armată organizată de conducerea P.C.R. prin EMIL BODNARAS. Deasemeni PATRASCANU a indus conducerea P.C.R. în eroare asupra negocierilor pentru formarea unui larg front popular antifascist, negociind în secret cu regele, MANIU și BRATIANU pentru formarea unui guvern zis al blocului Național în momentul dezlanțuirii acțiunii de către Gărzile Patriotice și unitățile militare de sub comanda lui EMIL BODNARAS. Grație acestui act de trădare s'a format la 23 August guvernul Blocului Național de sub conducerea lui BANATESCU. În Noembrie 1944, PATRASCANU mi-a spus că împreună cu ALEXANDRU STEFANESCU au reușit să impună guvernul RADESCU. Nu mi-a dat însă detalii asupra modului cum au lucrat.

În Februarie 1945, PATRASCANU mi-a spus că a discutat cu ALEXANDRU STEFANESCU asupra acțiunii pe care RADESCU urma s'o întreprindă pentru a reprimă campania organizată de P.C.R. pentru formarea Guvernului GHIZA.

În Septembrie 1945, PATRASCANU mi-a spus că a avut o confățiuire secretă cu ALEXANDRU STEFANESCU și JAK BERMAN pentru a organiza acțiunea de sabotaj. Confățiuirea a avut la JAK BERMAN acasă în Calea Victoriei (Blocul General). În Octombrie 1945, PATRASCANU mi-a spus că a avut tot la locuința lui BERMAN și tot în vederea organizării acțiunii de sabotaj la care participa, în afară de ALEXANDRU STEFANESCU și MAX AUSNIT. Mai târziu, (cred că era în Decembrie 1945), PATRASCANU mi-a spus că l'a văzut pe ALEXANDRU STEFANESCU împreună cu C. VISCIANU și au discutat despre consecințele eșecului suferit în "criza constituțională". Această întrevedere a avut loc noaptea, la locuința BRATESCU VOINETI din str. Vaeile Lasodr.

Întrebare:

Arată dta activitatea de spionaj în folosul Angliei dusă de ALEXANDRU STEFANESCU împreună cu L. PATRASCANU, EMIL CALMANOVICI, JAK BERMAN, REMUS COPLER și alții.

Răspuns:

Nu cunosc activitatea de spionaj a lui ALEXANDRU STEFANESCU împreună cu L. PATRASCANU, EMIL CALMANOVICI, REMUS COPLER, JAK BERMAN și alții. ./.

ss/H. ZILBER

Întrebare:

În procesele verbale anterioare ai arătat felul cum ai fost recrutat ca agent de siguranță, felul cum ai fost recrutat de serviciile de spionaj englez și american și ai mai arătat că în urma directivelor date de aceste servicii ai activat într'un grup antistatal care urmărea răsturnarea prin forță a regimului instaurat la 6 Martie 1945. De astă dată, organele anchetatoare îți cer să arăți și să răspunzi la întrebarea pusă mai sus, Organele anchetatoare le este cunoscut întreaga activitate completă.

Răspuns:

Recunosc că am fost agent de Siguranță, spion englez și american și că am activat într'un grup antistatal pentru răsturnarea prin forță a regimului instaurat la 6 Martie 1945. Nu cunosc însă activitatea de spionaj a lui ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU, L. PATRASCANU, EMIL CAIMANOVICI, RENUS COFLER, JAK BERMAN și alții.

Întrebare:

În procesele verbale anterioare, ai arătat că LUCREȚIU PATRASCANU a fost recrutat de organele Siguranței burgheze. Arată data împrejurările în care v'a marturisit PATRASCANU activitatea desfășurată de el în grupul troțkist., din Uniunea Sovietică.

Răspuns:

După primul proces antitroțkist din 1936 (cred că era în primăvara aceluia an), fiind la biroul meu de la Institutul de Conjunctură (Str. Nicolle Filipesau), a venit la mine prietenul meu L.D. PATRASCANU. Era extrem de abătut. Întrebându-l care este cauza deprinderii lui, mi-a povestit că în 1932, fiind trimis de P.C.R. la Moscova, a intrat în legătură cu un grup troțkist, cu care a lucrat. Autoritățile sovietice au descoperit grupul și au făcut arestări. PATRASCANU, de teamă să nu fie decapitat și arestat, a fugit din URSS.

Întors în țară Partidul Comunist Român, neavând toate acestea, i-a încredințat munci de răspundere. În primul proces troțkist, PATRASCANU a observat că sunt unele elemente din grupul cu care lucrase. (Mi-a dat două nume de care nu-mi mai amintesc). Mi-a spus că probabil aceștia au făcut marturisiri complete și au dat autorităților sovietice și indicații asupra activității lui la Moscova, ceea ce în mod inevitabil trebuia să ducă la

demascarea și excluderea lui din P.C.R., adică la sfârșirea întregii lui cariere. Aceasta explică deprimarea lui și nevoia de a cere sfatul meu. L-am liniștit, explicându-i că cel mai bun lucru era să aștepte, urmând să mai chibzuim împreună în cazul când cei arestați la Moscova ar fi vorbit.

În același seară, i-am telefonat lui VINTILIA IONESCU care, în cursul nopții a venit la locuința mea din str. Dionisie 2. I-am dat o notă asupra celor aflate dela PATRASCANU și i-am arătat lui VINTILIA IONESCU că PATRASCANU este un ambițios care va prefera să intre în serviciul Siguranței decât să-și distrugă cariera politică. La câțiva timp după aceea, VINTILIA IONESCU fiind din nou la mine acasă, l-am întrebat ce a făcut cu PATRASCANU. Mi-a răspuns că n'a fost ușor, dar până la urmă l'a convins să intre în serviciul Siguranței.

Întrebare:

Cunoștea LUCRETIU PATRASCANU că Dta ai legături cu organele Siguranței și în urma cărui fapt va făcut această confidență?

Răspuns:

PATRASCANU nu știa că sunt în serviciul Siguranței. Știa însă încă din 1928 că sunt troțkist. În perioada 1928 și până la arestarea mea în 1930, PATRASCANU a fost de mai multe ori la biroul meu din str. Lipscani 18 și str. Câmpineanu 14 și i-am spus că sunt troțkist și de ce sunt. I-am dat să citească "Viața mea" și alte cărți a lui TROTKI. După întoarcerea lui din URSS, începând din 1933, PATRASCANU a venit de câteva ori la biroul meu dela Institutul de Conjunctură (mai târziu în str. Dionisie 19, apoi în Bd. Take Ionescu 23) și mi-a spus că și el s'a convins în URSS că TROTKI avea dreptate. Confidența făcută în 1936, se explică prin comunitatea noastră de vederi și lunga prietenie care ne lega începând din 1919.

În toamna anului 1944, după ce ne-am pus de acord, asupra activității noastre împotriva Partidului și Uniunii Sovietice, eu i-am mărturisit lui PATRASCANU că fusesem în Serviciul Siguranței, că-i dădusem lui VINTILIA IONESCU informațiile cu privire la activitatea lui troțkistă din URSS și că știam dela VINTILIA IONESCU că fusese recrutat. PATRASCANU nu a negat. Această discuție a avut loc la PATRASCANU acasă în cursul lunii Octombrie 1944.

./s. ss/H. ZILBER

Intrebare:

Cum puteţi întări şi cine mai cunoaşte cele relatate în răspunsul de mai sus.

Răspuns:

Soţia lui PATRASCANU ştie că PATRASCANU a activat la Moscova într'un grup troţkist. Asupra recrutării şi activităţii lui PATRASCANU ca agent al Siguranţei nu ştiu dacă VINTILA IONESCU a comunicat cuiva legăturile lui cu PATRASCANU.

Sunt sigur că ELENA PATRASCANU cunoaşte activitatea lui PATRASCANU în grupul troţkist dela Moscova, deoarece în 1945 sau 1946, fiind la soţii PATRASCANU în vizită şi discutând despre troţkist, PATRASCANU a spus în prezenţa mea şi a ELENELI PATRASCANU că în 1932 a fugit din URSS de teamă să nu fie arestat în legătură cu troţkisti.

Intrebare:

Arată sincer şi cinstit legăturile d tale cu troţchistii.

Răspuns:

În afară de LUCRETIU PATRASCANU despre care am vorbit pe larg, am cunoscut o serie de troţchisti membrii ai P.C.R. şi care nu au apărut niciodată în public sub această firmă. Astfel este cazul lui NAVODARU, ILIE CONSTANTINOVSKI, I.G. MAURER, EMIL CALMANOVICI, JAK BERMAN, CAROL NEUMAN, FORIS şi COSTEA MIHEL şi SRAER. Deasemenea, am auzit că REBUS COFLER, VICTORIA SABBU şi alţii ar fi fost în această categorie de troţchisti ascunşi însă nu i-am cunoscut personal.

Pe NAVODARU l-am cunoscut în 1938 când a fost angajat la Institutul de Conjunctură din ordinul lui MALAXA. Curând după aceea ne-am împrietenit şi în cursul discuţiilor noastre zilnice mi-a mărturisit că este troţchist şi mi-a recomandat un alt troţchist, pe ILIE COSTANTINOVSKI.

Pe I.G. MAURER l-am cunoscut în 1934 în casa lui GRIGORE IUNIAN a cărui aderent politic era. În vremea când apărea ziarul "Lumea Românească", editat din ordinul lui MALAXA, de către omul de încredere a acestuia lt. colonel PETRESCU (cred că era în 1936), VINTILA IONESCU mi-a atras atenţia că I.G. MAURER este troţchist, că "Lumea Românească" este un organ diversionist, că el şi-a pus acolo pe omul său de încredere, agentul LEON CALUSTIAN
././ se/H. ZILBER

și că MAURER avea rolul de nădd pentru elementele comuniste. Am fost special la redacția acestui ziar și m'am convins că VINTILA IONESCU nu mă mințise. După o scurtă convorbire MAURER mi-a mărturisit că este troțkist și că ziarul "Lumea Românească" este viitorul organ al fracțiunii troțkiste. Tot dela VINTILA IONESCU am aflat că el îl crește pe MAURER până ce va pătrunde în conducerea P.C.R.

În 1936, NAVODARU mi-a prezentat pe CAROL NEUMAN la Institutul de Conjunctură și mi-a atras atenția că, cu acesta pot vorbi deschis deoarece și el este troțkist. În adevăr, chiar dela prima întrevvedere acesta mi-a mărturisit că este troțkist însă nu are interes să-și arate în fața partidului adevărata lui față.

Despre EMIL CALMANOVICI și JAK BERMAN am aflat tot dela VINTILA IONESCU că sunt troțchiști și mi-a cerut să iau contact cu dânsii, deoarece au întinse relații în rândurile conducerii P.C.R. Pe JAK BERMAN îl cunoscusem prin 1936 când m'am dus la fa. "Prager", pentru a lua unele informațiuni de ordin statistic necesare Institutului de Conjunctură. Începând din 1938, când VINTILA IONESCU mi-a atras atenția că este troțkist l-am vizitat mai des, am început să discut cu dânsul probleme politice și mi-a mărturisit că este troțkist. În 1939, mi-a recomandat pe inginerul EMIL CALMANOVICI, prieten cu dânsul și despre care îmi spusese și el că este troțkist. Cu CALMANOVICI am avut o discuție principală în biroul lui BERMAN dela fa. "Prager" (cred în Septembrie 1939) și mi-am exprimat teama că Partidul fiind sub conducerea unor leninisti ca TEODARI GEORGESCU ar putea încerca o acțiune pentru a duce România în sfera de influență sovietică. CALMANOVICI m'a asigurată că lucrul nu se va întâmpla deoarece, PORIS, COPLER, VICTORIA SARBU și alți troțchiști au intrat în conducerea Partidului și vor avea grijă să împiedice o asemenea acțiune. Tot atunci mi-a vorbit de cămănatul său COSTEA MIREL, care era și el troțkist și care ajunsese să joace un rol în partid. Pe acesta nu l-am cunoscut însă decât în Septembrie 1944, când m'am dus după treburi la partid. Pe SHAER l-am cunoscut în 1931, cu ocazia unui proces al meu. După proces l-am văzut de mai multe ori. În 1937 mi-a spus că este

troianist.

In perioada 1940-1944, dintre toți cei de mai sus, nu am avut relații politice și personale decât cu NAVODARU și SRAER. După 23 Aug. 1944, am întreținut relații cu NAVODARU, SRAER, EMIL CALMANOVICI, JAK BERMAN, CAROL WEIDMAN COSTEA MIREL și I.G. MAUREE.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, susțin și semnez propriu fără a fi silit de nimeni.

ss/H. ZILBER

6 Decembrie 1952.

*Se învârt la tui Mă
și judec-mă
și la trăsătură
și aduce în din*

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

=====

Arestatul ZILBER HERBERT, fost director al
Institutului de Conjunctură, fost profesor universitar,
născut la 14 Octombrie 1909 în târgul-Frumos-Agri, fiul
lui CAROL (decedat) și ROSA (decedată) cu ultimul domi-
ciliu în București str. Dionisie Lupu Nr. 2

17 Ianuarie 1953, București

Interog. a început la ora 10.-

" s'a terminat " 12.-

Intrebare:

În declarațiile anterioare făcute de Dta în
fața organelor de anchetă ai arătat că ai cunoscut și
ai avut legături cu diferite elemente troțchiste.

Arăți dta pe toți troțchistii pe care i-ai
cunoscut, precum și persoanele despre care ai știut că
sunt troțchisti, până la data arestării Dtale.

Răspuns:

Am cunoscut următorii troțchisti, care s'au ma-
nifestat public, prin scris sau discursuri: Dr. IULIU GHE-
LESTER (mort), LEICHHMAN SCHUK, STEFAN VOITEC, BLAU-BANU,
M. STERNBERG (plecat în URSS în 1940) și PACKER-PASCU.

Am cunoscut următorii troțchisti cari nu s'au
manifestat în public prin scris sau discursuri: L.D.
PATRASCAU, PETRE NAVODARU, ILIE COMETATINOVSKI, GOGA RA-
DULESCU, I.G. MARINK, EMIL CALAMOVICI, JACK BERNAN, C. MIHEL
și I. SCHIAER.

Am cunoscut următoarele persoane despre care
am auzit că ar fi fost troțchisti: JACK COMITZ, D. FABIAN,
MARCEL PAUKER, LEMUTA FILIPOVICI, LICHITBALN (Cristin),
TIMOTIN MANIN, PETRE NISU și GH. MOSCU.

Am auzit că un fost student (elev al meu),
nume SASA MURAT ar fi troțchist.

Am cunoscut pe BABU GETEAMU (iunianist) pe care
"Soțetea" (ilegală) l-a acuzat că ar fi troțchist.

./.

ss/ZILBER HERBERT

La cele de mai sus adaug că în perioada 1919-1921 am cunoscut pe BORIS SOAVARINE, JACQUES DORIOT și WILLY HUNZENBERG și BEKA KUHN, despre care, mai târziu, am auzit că ar fi devenit troșkist.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cuvânt cu cuvânt și corespunde întru totul cu cele declarate de mine.

sc/H. ZILBER

Anchetator:

Opt. de Securitate

GH. Moraru

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul ZILBER HERBERT, fost director al
Institutului de Conjuratură, fost profesor universitar,
născut la 14 Octombrie 1909 în Târgul-Frumos-Iagi, fiul
lui CAROL (decedat) și ROZA (decedată) cu ultimul domi-
ciliu în București str. Dionisie Lupu Nr. 2

17 Ianuarie 1953, București

Interog. a început la ora 10.-

" s'a terminat " 12.-

Întrebări:

În declarațiile anterioare făcute de Dta în
fața organelor de anchetă ai arătat că ai cunoscut și
ai avut legături cu diferite elemente trochiste.

Arăta dta pe toți trochistii pe care i-ai
cunoscut, precum și persoanele despre care ai știut că
sunt trochisti, până la data arestării Dtale.

Răspuns:

Am cunoscut următorii trochisti, care s-au ma-
nifestat public, prin scris sau discursuri: Dr. IULIU CHE-
LEȘTEA (mort), REICHMAN SCHULZ, STEFAN VOITEC, BLAU-BANU,
M. STARCHING (plecat în URSS în 1940) și PACKER-PESCU.

Am cunoscut următorii trochisti cari nu s-au
manifestat în public prin scris sau discursuri: L.D.
PATRASCANU, PETRE NAVODARU, ILIE CONSTANTINOVECHI, GOGA RA-
DULESCU, I.G. MAUREL, EMIL CALMANOVICI, JACK BERMAN, C. NIREL
și I. SCHRAFF.

Am cunoscut următoarele persoane despre care
am auzit că ar fi fost trochisti: JACK COMITE, D. FABIAN,
MARGEL PAUKER, ERMIA FILIPOVICI, LICHTBAUM (Oristin),
TIMOTHE MARIN, PETRE ZISU și GH. MOSCU.

Am auzit că un fost student (elev al meu),
nume SASA MURAT ar fi trochist.

Am cunoscut pe RADU OLTEANU (iunianist) pe care
"Scântea" (ilegală) l-a acuzat că ar fi trochist.

./.

ss/ZILBER HERBERT

La cele de mai sus adaug că în perioada 1919-1922 am cunoscut pe BORIS SOAVARINE, JACQUES DORIOT și WILLY WUZZENBERG și BEA KUHN, despre care, mai târziu, am auzit că ar fi devenit troțkist.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cuvânt cu cuvânt și corespunde întru totul cu cele declarate de mine.

ss/H. ZILBER

Anchetator:
Cpt. de Securitate

GH. Moraru

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arstatul ZILBER HERBERT, fost profesor uni-
versitar, născut la 14 Oct. 1901 în Tr. Frumos, fiul lui
Carol (mort) și Roza (moartă), cu ultimul domiciliu în
București str. Dionisie Lupu 2.

28 Ianuarie 1953 București

Interog. a început la ora 7

" a' terminat " 12

Întrebare:

În procesul verbal de interogatoriu din 8
Oct. 1952 ai arătat că ai cunoscut pe ofițerii americani
cpt. MADISON și lt. ROBERTS la o masă la "Capșa" unde ai
fost invitat de IMPERIO MATESCU prin MINAIL SEBASTIAN.

Arată din ce ți-a spus M. SEBASTIAN atunci
când te-a invitat la această masă?

Răspuns:

M. SEBASTIAN a venit la mine acasă în str. Dio-
nisie Lupu 2 și mi-a spus că IMPERIO MATESCU l-a rugat
să mă întrebe dacă vreau să iau masa la "Capșa" cu dâ-
nul, niște ofițeri americani și alte persoane. Eu am
acceptat. Atunci am discutat referitor la invitație. Eu
pot preciza, cât timp a stat la mine M. SEBASTIAN cu
această ocazie și ce am mai discutat - deoarece în
acea vreme mă vedeam foarte des cu acesta și discutăm
foarte multe probleme. Eu a fost nimeni altcineva de
față la această întrevvedere.

Întrebare:

După ce ai avut discuția arătată mai sus cu
M. SEBASTIAN, când te-ai întâlnit cu IMPERIO MATESCU și
ce ai discutat cu acesta?

Răspuns:

După discuția avută cu M. SEBASTIAN - cu pri-
lejul căreia m'a invitat la masă - m'am întâlnit cu
el.
ZILBER HERBERT

IMPERIO MATESCU după câteva zile la masă la "Cappas" fiind de față și E. SEBASTIAN, cpt. I. MADISON, lt. ROBERTS, ambii ofițeri în misiunea Militară Americană, AUREL COMSA, avocat, VINTILA PETALLA din Ministerul de Externe și IMPERIO MATESCU.

După ce s'au făcut prezentările, în timpul mesei urmat o discuție ocazională despre evenimentele dela 23 August, între E. SEBASTIAN, VINTILA PETALLA și subsemnatul. Cu IMPERIO MATESCU n'am discutat nimic, deosebi că am avut un schimb de câteva cuvinte convenționale.

Întrebare:

Ce discuții personale ai avut cu această ocazie cu MADISON și ROBERTS?

Răspuns:

În timpul mesei eu am stat lângă ROBERTS, cu care am avut discuții fără importanță, obligate la masă, pe care nu mi le mai amintesc. MADISON stătea mai departe de mine și a intervenit doar de câteva ori în discuția generală.

La despărțire MADISON m'a întrebat dacă aș urea să iau masa cu dânsul ca să continuăm discuția ce a avut loc la masă privitor la 23 August. Am fost de acord și eu i-am dat numărul meu de telefon, iar el mi le-a dat pe ale sale dela misiune și dela locuință și a rămas ca el să-mi telefoneze când urea să ne vedem.

Alte discuții personale cu MADISON și ROBERTS n'am avut cu ocazia acestei mese.

Întrebare:

Când a avut loc întâlnirea următoare dintre Dă și MADISON, unde și cine mai era de față?

Răspuns:

Întâlnirea următoare dintre mine și MADISON a avut loc la 10-12 zile după masa dela "Cappas", în urma unei invitații telefonice din partea lui MADISON, la el acasă, fiind prezenți numai noi doi. (MADISON locuia în Bd. Lacăia, nu-mi amintesc ce număr).

Întrebare:

Arată concret, amănunțit și precis ce ați discutat cu această ocazie?

Răspuns:

În cursul mesei ce am luat-o cu MADISON la el acasă - prima noastră întâlnire după masa dela "Cappas" MADISON mi-a spus că știe că el PORTER că înainte de

război am fost în serviciul de spionaj britanic și mi-a
propus să intru în serviciul de spionaj american. La început
am negat că aș fi fost în serviciul de spionaj englez
și am refuzat propunerea lui MADISON. MADISON a insistat
spunându-mi că este informat că eu nu sunt de acord cu
Partidul cu privire la problema democrației, că sunt pentru
o democrație de tip occidental-american. Am recunoscut că
în adevăr poziția mea este diferită de a Partidului, dar
că aceasta nu constituie un motiv să lucrez împotriva
Partidului și a Uniunii Sovietice. Atunci MADISON mi-a re-
plicat că are datorii să lucrez în serviciul de spionaj
englez și că în cazul că aș refuza să lucrez în serviciul
de spionaj american, mă va demasa în fața Partidului. În
fața șantajului, am cedat și am acceptat să colaborez cu
serviciul de spionaj american.

MADISON mi-a schițat apoi un plan de activitate,
care consta din următoarele.

1.-Să utilizez calitatea mea de membru de partid
pentru a fi numit în misiune diplomatică la Washington,
unde urma să fiu folosit de serviciul de spionaj ameri-
can ca informator în legătura noastră, a Uniunii Sovietice
și a altor state amice.

2.-Pentru la plecarea mea în misiune diplomatică
trebuia să recrutez informatori în rândurile Partidului
Comunist.

3. În același interval de timp urma să-i dau lui
MADISON informații asupra intențiilor Partidului și
Uniunii Sovietice, precum și informații de natură economică
și politică.

Acest plan MADISON mi l-a precizat ulterior, după
întâlnirea următoare, pe care am avut-o cu dânsul după
aproximativ o săptămână, tot la locuința sa.

Întrebare:

De unde era informat MADISON că Dta nu ești
"de acord cu Partidul" - adică despre poziția Dtale anti-
partinică?

Răspuns:

MADISON nu mi-a spus de unde este informat de
aceasta și nici eu nu l-am întrebat.

Întrebare:

De ce l-a spus MADISON despre împrejurarea în
care PORTER l-a vorbit despre Dta, că înainte de război ai
lucrat pentru serviciul de spionaj englez?

./.

se/H. ZILBER

intenție și numai pentru faptul că am uitat acest amănunt. Precizez că nu mi-a indicat alte nume în afară de al lui SABIN HAMULA și nici ce a auzit dela aceștia. Am uitat deasemenea să menționez azi că mi-a mintit de SALTON WATSON, că acesta m'a recrutat în 1938. Sate adevărat deasemenea că în întâlnirile următoare cu MADISON am avut discuții cu MADISON despre situația politică din România și eu i-am expus părerile mele antipartinice și antisovietice.

Singurul neadevăr din declarația făcută de mine la 8 Oct. 1952 este privitor la data recrutării. Recrutarea mea de către MADISON, în serviciul de spionaj american s'a făcut la prima întâlnire ce am avut-o la noi, la loquina sa - după masa dela "Cappă" și în condițiile arătate azi - nu la a treia întâlnire, cum am arătat în declarația din 8 Oct. 1952.

Contradicția între declarația mea făcută la 8 Oct. 1952 și cea de azi referitor la data și felul în care am fost recrutat se explică prin aceea că la 8 Oct. nu eram pe deplin hotărât să spun tot adevărul, în toate amănuntele, oscilam încă, socotind că aş putea să-mi diminuez vina.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cuvânt cu cuvânt și corespunde întocmai cu cele ce am declarat subsemnatul.

ss/M. ZILBER

Anchetator:

Cpt. de Sec.

GH. MORARU

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arrestatul ZILBER HENRIET, fost profesor universitar, născut la 14 Oct. 1909 în Târgul-Frumos-Iagi, fiul lui CAROL (decedat) și ROZA (decedată), cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2.

28 Ianuarie 1953, București

Interoga început la ora 17.

" s'a terminat " 19.

Intrebare:

În procesul-verbal de interogatoriu din 8 Octombrie 1952, Dta ci arătată că acu câteva zile înainte de 6 Martie 1945" ai fost vizitată acasă de MADISON și ROBERTS.

Arată în ce împrejurări MADISON și ROBERTS ți-au făcut această vizită?

Răspuns:

În acel timp mă aflam în casă, fiind gripat. Menționez că în iarna precedentă îmi fracturasem - în mână la schi - un tendon la picior, astfel că mă mișcam greu din casă. Era pe înserate când MADISON mi-a telefonat că urea să mă vadă, la care eu i-am răspuns că poate să vină la mine. După vreo jumătate de oră a venit el însoțit de ROBERTS. Au stat vreo jumătate de oră, în care timp i-am servit cu câte o cafea, pe care am pregătit-o singur.

Intrebare:

~ine a mai fost de fafă la această vizită?

Răspuns:

Singurul de care pot afirma cu certitudine că a fost de fafă este PAUL OSIAS, care era în uniformă de ontas sovietic. Sunt aproape sigur că a fost de fafă HENRANT TORCEIAN însă nu pot afirma cu absolută certitudine. În afară de aceștia eu mai fost de fafă una sau două persoane, nu sunt sigur dacă a fost RICHY WALD și PETRE NAVOTARU sau altcineva dintre persoanele ce-mi erau aproape. /.

ss/H. ZILBER

plate și mă vizitau în mod obișnuit.

302

Întrebare:

Care a fost motivul prezenței acestor persoane?

Răspuns:

Prezența lor n'a avut nici un motiv deosebit, se aflau într-o vizită obișnuită amicală.

Întrebare:

Se s'a discutat cu această ocazie?

Răspuns:

Cât timp au stat în mine MADISON și ROBERTS au discutat numai cu MADISON în engleză, în prezența tuturor celor prezenți, însă în doi, ceilalți care erau de față, în afara de ROBERTS recunoscând limba engleză.

MADISON n'a întrebat dacă este adevărat că în scurt timp vom avea un guvern GRIG. I-am răspuns că nu cred acest lucru. MADISON mi-a spus apoi că nu se poate să nu fie adevărat, căci a aflat acest lucru de la GREGOR RADOVICH, care l-a afirmat categoric că în scurt timp vom avea guvern GRIG.

Terminarea aei cu 31 informații din timp pe MADISON despre pregătirile partidului în vederea returnării Guvernului RADICH și aducerii la putere a Guvernului GRIG, însă eu nu credeam în reușita acestor acțiuni.

Alteori n'am discutat cu acest prilej - cu MADISON - decât chestiuni convenționale, obișnuite în vizite amicale.

Terminarea aei la sosirea lui MADISON și ROBERTS am făcut prezentațiile obișnuite ale celor prezenți.

Întrebare:

Care a fost relațiile dintre MADISON și ROBERTS pe de o parte și HERBERT TOROSIAN pe de altă parte?

Răspuns:

Apa cum am arătat mai sus, sunt aproape sigur că MADISON și ROBERTS l-au cunoscut pe TOROSIAN cu prilejul vizitei pe care accepta mi-au făcut-o în preajma zilei de 6 Martie 1945. Nu știu ce TOROSIAN mi s'a avut relații cu MADISON și ROBERTS. Pot preciza însă că l-am văzut niciodată pe TOROSIAN în vizită la MADISON și ROBERTS, sau împreună cu accepta (sau cu urezul dintre ei) și nici pe MADISON sau ROBERTS în vizită la TOROSIAN. Deaceiași ROBERTS și MADISON nu mi-au vorbit niciodată despre TOROSIAN și nici TOROSIAN despre accepta.

Membrului îned al în toamna anului 1947 TOROSIAN mi-a spus că: "americanul acela ce l-am cunoscut prin tine la București", sau "americanul acela cu care aveai tu legătură" sau "americanul acela care-ți era prieten", (nu pot preciza exact cuvintele îned acesta era sensul, iar numele nu l-a pronunțat), a fost pe la mine, la legătură și ne-a oferit niște filme".

Întrebare:

Ce știe TOROSIAN despre relațiile ce le aveau dta cu MADISON și ROBERTS?

Răspuns:

TOROSIAN nu știe de la mine nimic altceva decât că îl cunosc pe MADISON și ROBERTS, căa cum cunoșteam foarte multă lume, fără să știe ce relații sunt între noi.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cu voce tare și cuprins și corespunde întru totul cu cele declarate de subsemnatul.

ss/H. WILBER

Anchetator:

Cpt. de Securitate

GH. Moraru

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul ZILBER HERBERT, fost director la Institutul de Conjunctură, fost profesor universitar, născut la 14 Octombrie 1901 în Târgul-Frumos, Reg. Iagî, fiul lui Caroli (decedat) și Rosa (decedată), cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu Nr. 2

30 Ianuarie 1953, București

Interog. a început la ora 7,30

" s'a terminat " 16,30

Întrebare:

În procesul verbal de interogatoriu din 17 Ianuarie 1953 Dta ai arătat că printre elementele trochiste pe care le-ai cunoscut se află și CONSTANTINOVSKI ILIE!

Arată când, unde și prin cine l-ai cunoscut pe ILIE CONSTANTINOVSKI?

Răspuns:

Pe ILIE CONSTANTINOVSKI l-am cunoscut în anul 1934, în București - pe stradă sau la Institutul Român de Conjunctură - prin PETER FISCHER (azi are numele schimbat în PETRE NAVODARU) pe atunci referent la acel institut.

Întrebare:

În ce împrejurări ai făcut cunoștință cu ILIE CONSTANTINOVSKI?

Răspuns:

Nu-mi amintesc în ce împrejurări l-am cunoscut pe ILIE CONSTANTINOVSKI. PETRE NAVODARU (fost PETER FISCHER) mi l-a prezentat fie ocazional pe stradă, fie că l-a adus la Institutul de Conjunctură unde lucram eu și PETRE NAVODARU.

Întrebare:

Ce ai știut Dta despre ILIE CONSTANTINOVSKI până la data când l-ai cunoscut?

./.

ss/H. ZILBER

Până la data când l-am cunoscut nu am știut nimic despre ILIE CONSTANTINOVSKI. Este posibil ca NAVODARU să-mi fi pomenit de numele lui, dar nu-mi amintesc.

Întrebare:

Ce ți-a spus PETRE NAVODARU despre ILIE CONSTANTINOVSKI când ți l-a prezentat?

Răspuns:

Cu ocazia prezentării PETRE NAVODARU mi-a spus despre ILIE CONSTANTINOVSKI că este un student comunist și activează în Frontul Studențesc Democrat cu GOGU RADULESCU.

Întrebare:

Cum au evoluat relațiile dintre Dta și ILIE CONSTANTINOVSKI (dela data când l-ai cunoscut și până în prezent)?

Răspuns:

La scurt timp după ce l-am cunoscut, PETRE NAVODARU mi-a spus că ILIE CONSTANTINOVSKI a fost operat de peritonită și n'are unde să-și facă convalescența și m'a rugat să-l ajut eu. Eu am acceptat și ILIE CONSTANTINOVSKI și-a făcut convalescența la mine timp de 5-6 săptămâni, cu care prilej ne-am împrietenit. După ce s'a făcut sănătos am rămas în relații de prietenie până în prezent.

Între anii 1934-1940 venea pe la mine, fie acasă, fie la Institut (luam deseori masa împreună, discutăm împreună și cu alți prieteni - ca GOGU RADULESCU - orice probleme). În 1940, odată cu eliberarea Basarabiei, ILIE CONSTANTINOVSKI a plecat în URSS.

L-am revăzut în toamna anului 1944 și începutul anului 1945, când a venit de trei ori la București în calitate de corresponsent militar al unor ziare sovietice. Nu l-am mai văzut dela începutul anului 1945 când a plecat în URSS.

Întrebare:

Unde a locuit ILIE CONSTANTINOVSKI între anii 1934-1940.

Răspuns:

Nu știu; n'am fost niciodată la el acasă. Știu că locuiește prost și uneori o ducea foarte greu.

Întrebare:

Cu ce s'a ocupat ILIE CONSTANTINOVSKI în

ss/H. ZILBER

această perioadă (1934-1940)?

Răspuns:

Între anii 1934-1940 ILIE CONSTANTINOVSKI s'a ocupat cu gazetăria. Scria la ziarul "Adevărul", la revista lunară "Viața Românească", fiind plătit pe articole, nu ca angajat. Din frânturi de discuții și pentru faptul că era mereu foarte ocupat, am avut impresia că era activist de partid, fără să știu precis sau ca el să-mi fi vorbit vreodată despre acest lucru.

Întrebare:

Care au fost prietenii și cunoștințele apropiate ale lui ILIE CONSTANTINOVSKI?

Răspuns:

Prietenul său cel mai intim era GOGU RADULESCU (pe atunci student, președinte al Frontului Studențesc Democrat) de care era aproape nedespărțit zi și noapte. Alți prieteni intimi aveau pe CONSTANTIN CRACIUN, PETRE NAVODARU, JIM SERBAESCU (gazetar și activist de partid, mort în 1945) și LEONTE RAUTU.

Cunoștințele săi mai apropiate erau ȘTEFAN VOICU, RADU OLTEANU (avocat), CONSTANTIN VISOIANU și ȘTEFAN VOITEX.

În cercurile colaboratorilor la Viața Românească cunoștea pe MIRCEA BRATUCU, ALEXANDRU GRAUR, ALEXANDRU PHILIPIDE, DUMITRU I. SUCIANU, MIHAIL RALEA, GEO BOGZA și alții pe care nu mi-i amintesc acum. La "Adevărul" era în relații foarte bune cu TUDOR TEODORESCU BRANISTE, GEORGE MACOVESCU, GEORGHE DINU și alții. Mai adaug că pe linie de partid cunoștea foarte bine pe FORIS și pe soția acestuia.

Menționez că ILIE CONSTANTINOVSKI în acea vreme circula foarte mult și cunoștea foarte multă lume.

Întrebare:

Dece ILIE CONSTANTINOVSKI "în acea vreme circula foarte mult și cunoștea foarte multă lume"?

Răspuns:

ILIE CONSTANTINOVSKI alerga foarte mult în cadrul activității sale pe linia tineretului studențesc și circula mult în cercurile gazetărești. Nu cunosc motivele precise pentru care el circula atât de mult și cunoștea foarte multă lume, dar știu că era tot timpul stăpânit de o mare curiozitate: De pildă, știu că în-

./.

ss/H. ZILBER

bolnăvirea lui de peritonită se datorește faptului că la un moment dat a pornit cu GOGU RADULESCU prin țară, umblând cu trenul, cu căruța sau pe jos - pentru a cunoaște țara.

Cert este că ILIE CONSTANTINOVSKI circula colosal de mult și cunoștea colosal de multă lume.

Întrebare:

Cu care dintre persoanele arătate de Dta mai sus, ILIE CONSTANTINOVSKI avea și alte relații decât cele de prietenie și cunoștințe apropiate și ce anume fel de relații?

Răspuns:

Cu GOGU RADULESCU avea relații de colaborare în cadrul activității pe linia tineretului studențesc democrat. Cu celelalte persoane arătate de mine mai sus nu știu ca ILIE CONSTANTINOVSKI să fi avut altfel de relații decât cele de prietenie și cunoștințe.

Întrebare:

Care a fost activitatea politică a lui ILIE CONSTANTINOVSKI în această perioadă (1934-1940)?

Răspuns:

ILIE CONSTANTINOVSKI activa intens în cadrul tineretului. Am avut și mi-a rămas impresia că avea legături și activa pe linie de partid, dar despre aceasta nu știu nimic precis și n'am discutat împreună nimic și niciodată despre această problemă.

Întrebare:

Ce ai discutat cu ILIE CONSTANTINOVSKI despre activitatea sa în cadrul tineretului și ce știi dta despre această activitate?

Răspuns:

Știu de la dânsul că împreună cu GOGU RADULESCU era unul dintre principalii conducători ai Frontului Studențesc Democrat (organizație de masă a Partidului).

Tot el mi-a spus că în anii 1935-36 a organizat împreună cu GOGU RADULESCU o tabără a studenților democrați la Predeal, pentru a contrabalansa acțiunile legionarilor și că cu această ocazie au avut revoluțere pentru a se putea opune legionarilor care erau înarmați.

La un moment dat - nu pot preciza când - știu că el cu GOGU RADULESCU erau în conflict cu MIHAIL VULPESCU, un alt conducător al studenților democrați și cu MIRON CONSTANTINESCU.

Alte discuții despre activitatea sa în cadrul tineretului nu am avut cu el și am avut încredința că după 1936 nu se mai ocupa cu tineretul, nu pot preciza însă ce a determinat această impresie a mea.

Întrebare:

Ce alte discuții cu caracter politic ați avut împreună în această perioadă?

Răspuns:

În această perioadă am avut cu ILIE CONSTANTINOVSKI foarte multe discuții în legătură cu toate problemele la ordinea zilei. Astfel am discutat despre hitlerism, legionarism, despre războiul civil din Spania, despre situația din Franța și frontul popular, despre pregătirile de război și altele, în care atât eu cât și CONSTANTINOVSKI aveam o atitudine pozitivă (de stânga)

Am discutat împreună foarte mult despre procesele din URSS din anii 1936-1937. În legătură cu acestea am avut ambii mari frământări și oscilări, ajungând până la urmă ca față de unele aspecte să avem atitudine pozitivă găsindu-le justificate și explicabile, iar față de altele să avem atitudine negativă, antisovietică, troțchistă.

Întrebare:

Arată-mi tot ce cunoști în legătură cu activitatea antipartinică și troțchistă a lui CONSTANTINOVSKI din această perioadă?

Răspuns:

Nu cunosc o activitate organizată antipartinică, troțchistă a lui CONSTANTINOVSKI ci numai manifestări ocazionale și un magalahism neîntrerupt despre uniți fruntași și activiști ai Partidului și oalonnii antisovietice.

Întrebare:

Ce persoane cunoștea ILIE CONSTANTINOVSKI din aparatul de stat?

Răspuns:

Nu știu ca ILIE CONSTANTINOVSKI să fi cunoscut persoane din aparatul de stat. Știu că odată - nu pot preciza când - a fost ridicat de pe stradă de către agentul de siguranță BOULET, care l-a dus la Prefectura Poliției, iar după o zi sau două i s'a dat drumul, neavând nimic contra lui. Acest fapt mi l-a povestit CONSTANTINOVSKI.

Intrebare:

Ce străini a cunoscut CONSTANTINOVSKI?

Răspuns:

CONSTANTINOVSKI a cunoscut pe HUGH SAETON WATSON și un reporter dela "Daily Herald" (organul oficial al laburistilor). Cunoștea deasemenea pe membrii Legației Sovietice, pe care o frecventa des.

Intrebare:

În ce împrejurări l-a cunoscut pe WATSON și ce relații a avut cu acesta?

Răspuns:

Nu-mi amintesc dacă l-a cunoscut prin mine sau prin altcineva. Nu cunosc relațiile dintre ei; nici unul dintre ei nu mi-a vorbit despre celălalt. Știu numai că se cunosteau - căci odată fiind pe stradă cu WATSON și întâlnindu-ne cu CONSTANTINOVSKI, acesta i-a acuzat în glumă epitetul "agent al imperialismului britanic". E posibil să-l fi cunoscut chiar prin mine.

Intrebare:

Care era rolul lui WATSON în România?

Răspuns:

WATSON era agent al serviciului de spionaj britanic "Intelligence Service" secția "Foreign Office".

Intrebare:

Care erau relațiile dintre Dta și WATSON, și ce știa ILIE CONSTANTINOVSKI despre aceasta?

Răspuns:

Eu am fost agentul lui WATSON, fiind recrutat de acesta în 1938 și colaborând cu el până în 1940, când WATSON a plecat din țară. CONSTANTINOVSKI nu cunoștea acest aspect al relațiilor mele cu WATSON - știne numai că-mi este cunoscut.

Intrebare:

Din ordinul cui lucra WATSON?

Răspuns:

Nu știu din ordinul cui lucra WATSON - adică cine era șeful său.

Intrebare:

Ai arătat mai sus că ILIE CONSTANTINOVSKI a plecat în 1940 în URSS și s'a întors în 1944 (toamna) ca reporter militar. Ce legături a avut CONSTANTINOVSKI cu Dta sau cu alte persoane între anii 1940-1944?

Răspuns:

La foarte puțin timp după plecarea sa am primit dela el o carte poştală. După aceasta n'am mai ştiut nimic despre el până la începutul anului 1944 când -după ocuparea oraşului Botogani de către Armata Sovietică - am ascultat la Radio Moscova un reportaj despre Botogani semnat de el.

Numai după întoarcerea lui - în toamna 1944 - mi-a spus că a lucrat cu LEONTE RAUTU la Radio-Moscova.

Întrebare:

când l-ai revăzut pentru prima dată în toamna 1944 şi ce aţi discutat?

Răspuns:

L-am revăzut în prima şi după intrarea Armatei Sovietice în Bucureşti. A venit la mine (locuam la vechea adresă pe care o cunoştea), împreună cu 5-6 reporteri militari, care au făcut baie, au mâncat şi au dormit la mine sau aranjaţi de mine în alte apartamente din bloc. El a plecat noaptea şi a dormit la hotelul "Ambasador". A rămas în Bucureşti o săptămână sau două, după care a plecat mai departe cu o unitate militară, la Sofia şi Belgrad.

Cât timp a stat la Bucureşti ne-am întâlnit de 3-4 ori, la mine acasă, iar odată m'a invitat el la masă la hotel "Modern".

A doua zi după venirea în Bucureşti a venit la mine cu un locotenent-colonel dela L.M.K.V.D. (numele nu mi s'a spus), CONSTANTINOVSKI servind ca interpret. Mi-au cerut să caut 10-12 persoane care l-au cunoscut pe KILINGER, care să meargă la morgă să recunoască cadavrul acestuia şi să semneze un proces-verbal. Am găsit 5-6 persoane, care împreună cu mine şi cu câştii am mers la morgă - recunoscând cadavrul lui KILINGER şi semnând procesul verbal.

La întrebările ce i le-am pus lui CONSTANTINOVSKI cu ocazia celor 3-4 întâlniri - despre ce a făcut în cei patru ani, despre situaţia din Uniunea Sovietică - acesta rămânea mut, nu-mi răspundea nimic. Am discutat numai banalităţi. Menţionez o singură frază ironică şi semnificativă a lui: "Acum vom scrie: După intrarea Armatei Sovietice, viaţa a reintrat în normal, magazinele sunt deschise, etc..".

Intrebare:

Cu ce persoane a luat contact în timpul cât a stat în București?

Răspuns:

CONSTANTINOVSKI a luat contact în București - fără să pot preciza dacă cu această ocazie sau la a doua și a treia revenire - cu următoarele persoane:

La PATRASCANU a fost cu mine; a fost singur la C. VISCIANU; a văzut-o pe CONSTANȚA CRACIUN, pe GEO BOGZA, I. CHISINEVSKI, SAUL OSIAS și DORINA RADULESCU (soția lui GOGU RADULESCU). L-a cunoscut pe TOROSIAN HERANT, cu care a umblat prin oraș pentru a-și face diferite cimpărături. E posibil să fi luat contact și cu alții, eu însă nu știu.

Intrebare:

Cu ce scop a luat contact CONSTANTINOVSKI cu aceștia și ce au discutat?

Răspuns:

Lui PATRASCANU i-a cerut unele informații cu caracter gazetăresc (nu-mi amintesc ce anume, în orice caz chestiuni curente de reportaj). Acelas scop l-a avut vizita la VISCIANU. Cu DORINA RADULESCU a discutat, sfătuindu-o să facă cerere semnată de unii fruntași ai Partidului pentru aducerea din prizonierat a soțului ei, ceea ce aceasta a și făcut.

Cu ceilalți nu știu ce a discutat; rețin numai că GEO BOGZA mi-a spus ulterior, că CONSTANTINOVSKI l-a sfătuit "Să lucrezi pentru dâștii și să iei bani mulți". Deasemenea știu că lui CHISINEVSKI i-a cerut să-i dea dovezi despre activitatea sa de partid anterioară.

Intrebare:

Când l-ai mai revăzut pe CONSTANTINOVSKI?

Răspuns:

CONSTANTINOVSKI a revenit la București în Octombrie-Noembrie 1944, când a stat 2-3 săptămâni, după care a plecat din nou; a revenit a treia oară la începutul anului 1945. A treia oară a stat mai mult, aproximativ o lună, după care a plecat în Uniunea Sovietică.

Intrebare:

Unde a locuit în București când a fost a doua și a treia oară?

Răspuns:

./.

ss/H. ZILBER

În Octombrie-Noembrie 1944 a locuit tot la hotel "Ambasador" iar a treia oară în garsoniera lui FLORIN THEODORU din str. Dionisie Lupu 12, pe care eu o aveam la dispoziție.

Întrebare:

De câte ori v-ați întâlnit și unde?

Răspuns:

Când a fost a doua oară și a treia oară la București ne-am întâlnit de mai multe ori la mine acasă. Odată l-am vizitat în garsoniera din str. Dionisie Lupu.

Întrebare:

Ce ați discutat cu ocazia acestor întâlniri?

Răspuns:

În discuțiile cu ILIE CONSTANTINOVSCHI eu i-am pus mai multe întrebări asupra situației din URSS, la care el - în esență - mi-a răspuns:

- Situația proletariatului în URSS este foarte proastă;

- Nimeni nu citește literatura de partid sau gazetele; acestea sunt cumpărate pentru împachetat și făcut țigări;

- La Moscova sunt mai puține cinematografe și teatre decât în București;

- Birocrația sovietică își creează avantajii față de mase; de pildă într'un oraș de stepă se instalează apă în casă numai la doi responsabili de partid;

- Din trei oameni unul este agent al NKVD-ului;

- Referitor la procesele din 1936/37 poporul spune că a fost o răfuială între conducători;

- Majoritatea populației este împotriva regimului;

- Guvernul Sovietic a făcut o crimă oprind Armata Sovietică la 4 km. de Vargovia și lăsând să fie zdrobită insurecția din Vargovia.

După ce mi-a dat aceste răspunsuri, l-am întrebat pe CONSTANTINOVSCHI ce soluție întrevădese: el mi-a răspuns: "Înapoi la capitalism". I-am replicat că aceasta este o aberație la care nimeni nu se poate gândi și că lumea merge spre socialism.

I-am mai pus lui CONSTANTINOVSCHI întrebări cu privire și la alte probleme economice și politice și mi-a răspuns în același stil dușmănos.

./.

ss/H. ZILBER

Intrebare:

Când și unde au avut loc aceste discuții?

Răspuns:

Aceste discuții au avut loc la mine acasă în bucătărie, cu prilejul unei vizite ce mi-a făcut-o în Octombrie sau Noiembrie 1944. Discuții mai mărunte cu același caracter dușmănos, antisovietic am avut și cu prilejul altor întâlniri, dar principala discuție a fost cea amintită mai sus și trebuie să menționez că l-am determinat greu pe CONSTANTINOVSKI să-mi vorbească deschis.

Intrebare:

Ce explicație ți-a dat CONSTANTINOVSKI privitor la faptul că a acceptat greu să vorbească deschis?

Răspuns:

Mi mi-a dat nici o explicație; cred însă că de frică. Astfel, cu prilejul primelor întâlniri, când îl întrebam și el refuza să-mi răspundă, mi-a spus odată: „Las' că poate ne-oăm întâlni odată la Paris și atunci am să-ți spun”.

Intrebare:

Cu ce s'a ocupat ILIE CONSTANTINOVSKI cu ocazia șederilor sale la București în perioada 1944/45?

Răspuns:

S'a ocupat cu culegerea de material reportericesc. Deasemenea știu că a depus mari eforturi pentru a descoperi pe comisarul de siguranță ce l-a omorât părinții în timpul războiului - și pentru a-și scoate dela Universitate diploma de licențiat în Drept.

Intrebare:

Când a plecat din țară și ce ați discutat cu această ocazie?

Răspuns:

A plecat în Februarie-Martie 1945, când și-a luat rămas bun dela mine, fără să discutăm nimic.

Intrebare:

Ce legături ai păstrat cu el după plecarea din țară și în ce fel?

Răspuns:

Personal nu am păstrat cu el nici un fel de legături și n'am întreținut nici corespondență.

În iarna 1946/47 ILIE CONSTANTINOVSKI scriindu-i DOMINIC RADULESCU, comentând numirea mea la Universitate la catedra de Economie Politică, spunea că puteam
s/s. ILIE

să-mi aias altceva, nu această "netiință de balamuc".

În anul 1947 - după excluderea mea din Partid, MIHAIL BENIUC venind de la Moscova mi-a spus că s'a întâlnit cu CONSTANTINOVSKI -care a fost pe la el la Legatie și s'a interesat de ce am fost exclus din Partid, pentru că nu înțelegea comunicatul, la care BENIUC i-a răspuns că nu știe. Menționez că pe BENIUC l-am întâlnit în București pe stradă când mi-a spus acestea.

Altceva nu știu despre CONSTANTINOVSKI după plecarea sa în Uniunea Sovietică.

Intrebare:

Arată tot ce ști despre relațiile lui CONSTANTINOVSKI cu WATSON?

Răspuns:

În afară de faptul că se cunoșteau altceva nu știu nimic.

Intrebare:

Cu ce trochiști a avut legături sau se cunoștea ILIE CONSTANTINOVSKI?

Răspuns:

Cu STEFAN VOITEV, PEKER PASCU, RADU OLITANU, PETRE NAVODARU și GOGU RADULESCU.

Intrebare:

De legături a avut cu aceștia?

Răspuns:

De cunoștință; cu PETRE NAVODARU și GOGU RADULESCU era prieten. Altceva nu știu, despre legăturile dintre ei.

Intrebare:

Cu ce persoane a mai avut ILIE CONSTANTINOVSKI discuții antipartinice și antisovietice?

Răspuns:

Nu știu.

Intrebare:

Arată tot ce mai știi de la despre activitatea trochiștă-antipartinică și antisovietică - a lui ILIE CONSTANTINOVSKI?

Răspuns:

Nu mai știu nimic, în afară de cele arătate mai sus.

Prezentul proces-verbal a fost citit de mine cuprind cu cuprind și corespunde întru totul cu cele declarate de mine.

Anchetator: Cpt. de Sec.
GH. MORARU

ss/H. ZILBER

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestatul ZILBER HERBERT, fost profesor universitar, născut la 14 Octombrie 1901, în com. Țirgul Frumos, reg. Iași, fiul lui CAROL (mort) și ROZA (moartă), cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu Nr. 8

2 Februarie 1953, București

Interog. a început la ora 10,45

" a' terminat - " 18,45

Întrebare:

În procesul verbal de interogatoriu din 17 Ianuarie 1953 ai arătat printre trochiștii cunoscuți de Dta pe STEFAN VOITEC.

Arată în ce împrejurări l-ai cunoscut pe acesta?

Răspuns:

Pe STEFAN VOITEC, - care la data arestării mele era Ministru al Educației Naționale în Guvernul Dr. PETRU GROZA - l-am cunoscut în anul 1919 la clubul social-democrat din str. Sf. Ionică, fiind elev de liceu.

Întrebare:

În ce împrejurări ai aflat dta despre STEFAN VOITEC că este trochișt?

Răspuns:

În 1920 l-am reîntâlnit pe STEFAN VOITEC la clubul din str. Sf. Ionică - în cercul studenților socialiști și apoi l-am reîntâlnit de mai multe ori până la arestarea mea din anul 1930 (cu grupul ARADI); în această perioadă îl știam ca social-democrat. La eliberarea mea din închisoare în anul 1932 am aflat că STEFAN VOITEC făcea parte din gruparea trochiștă a lui GHELERTER. VOITEC colabora la ziarul Ghelerterist scriind articole antisovietice susținând deschiș tezele trochiște. Mai târziu știu că a fost chiar atacat ca trochișt de către ziarele sovietice Pravda și Isvestia (în timpul proceselor dela Moscova 1936-37)

Întrebare:

Arată Dta tot ce știi despre activitatea trochiș-

- 2 -

447

ta a lui STEFAN VOITEU - până la 23 August 1944. 321.

Răspuns:

În această perioadă el a fost secretarul partidului socialist-unitar (ghelerterist) - susținând în ziarul arătat mai sus (numele ziarului nu mi-l amintesc) ideologia trochistă a acestui partid. Altcuiva nu cunosc din activitatea sa trochistă din această perioadă.

Când l-am revăzut pe STEFAN VOITEU în anul 1943 și pe linia "ajutorului roșu" l-am rugat să intervină la ANTONESCU prin PAMFIL SEICARU (directorul și proprietarul ziarului "Curentul") pentru aducerea în țară a deportaților politici dela Vapniarca, el a avut o atitudine pozitivă promițând sprijinul său. Începând din primăvara 1944 până la 23 August 1944 l-am întâlnit de mai multe ori, când am făcut legăturile dintre PATRASCANU și social-democrați pe linia Frontului Unic «muncitoresc»; nici în aceste împrejurări n-am observat la VOITEU manifestări cu caracter trochist, mergând pe linia unei corecte și active colaborări cu PCR!

Întrebare:

Cu ce trochigisti a avut legături STEFAN VOITEU în această perioadă (până la 23 August 1944) și în ce au constatat aceste legături?

Răspuns:

Stiu că îl cunoștea pe GHELERTER, conducătorul partidului socialist-unitar; l-am întâlnit odată la acesta când mă aflam în vizită. Mai cunoștea pe LUCRETIU PATRASCANU (fost ministru de justiție între anii 1944-1948), cu care eu i-am făcut o serie de legături în primăvara și vara 1944; știu însă că îl cunoștea și dinainte - nu știu însă când s'au cunoscut și care au fost legăturile lor anterioare.

STEFAN VOITEU mai cunoștea pe trochigistii GOGU RADULESCU (în 1948 Subsecretar de Stat al Comerțului Exterior), ILIE CONSTANȚINOVSCHI, ziarist plecat în URSS în 1945, REICHMAN-SOMUZ (redactor la ziarul "Libertatea" în 1948), PSUCKER-PASCU (funcționar la "Radoru") și BIAU-BANU, redactor la "Analele Româno-Sovietice". Cu ultimii trei a colaborat la ziarul ghelerterist, eu însă nu i-am văzut împreună.

Nu cunosc în ce au constatat legăturile sale cu cei de mai sus.

Întrebare:

Ce legături avea STEFAN VOITEU cu PAMFIL SEICARU, despre care ai vorbit mai sus?

./.

ss/H. ZILBER

Răspuns:

În timpul războiului STEFAN VOITEC mi-a spus că lucrează la o gazetă proprietatea lui PAMFIL SEICARU. Alt-cum nu știu despre legăturile dintre ei.

Întrebare:

Arată tot ce cunoști d-ta despre activitatea trochistă a lui STEFAN VOITEC - până la arestarea d-tale.

Răspuns:

În afară de cele arătate mai sus, nu cunosc alt-cum despre activitatea trochistă a lui STEFAN VOITEC, - mai precis - nu cunosc altă activitate cu caracter trochist a lui STEFAN VOITEC - în afară de aceea resfăgurată în gruparea gheleteristă, atât cât am arătat mai sus.

Întrebare:

Cu ce trochiști a menținut legături STEFAN VOITEC după 28 August 1944?

Răspuns:

Nu știu.

Întrebare:

Care au fost relațiile dintre d-ta și STEFAN VOITEC?

Răspuns:

Până la 28 August 1944 nu am avut cu STEFAN VOITEC alte relații decât cele arătate mai sus.

După 28 August l-am revăzut prima dată în vara anului 1945 la profesorul JAK BYK, unde am fost invitat la masă; la această masă ai mai fost prezenți GRIGORE MOISIL, profesor universitar, MIHAIL NICULESCU, profesor universitar, ALEXANDRU ROSETI, prof. universitar de limba română și STEFAN VOITEC.

Cu acest prilej GRIGORE MOISIL a pus problema intrării mele la Universitate, ca profesor de Economie Politică. STEFAN VOITEC a îmbrățișat această părere a lui MOISIL și mai târziu - la sfârșitul anului 1946 - după ce mi-am luat doctoratul și s-a înființat prin lege Catedra de Economie Politică la Facultatea de Litere și Filosofie - a sprijinit numirea mea, care de altfel depindea de el - ca Ministru al Educației Naționale.

În luna August-Septembrie 1946 am fost împreună la Conferința de Pace la Paris - el ca delegat (respectiv, membru al delegației române) iar ai ca expert. Locuind la același hotel m'am dus odată la dânsul pentru a-l întreba ce este cu numirea mea la Universitate la care el

./.

ss/H. ZILBER

mi-a răspuns că totul este aranjat și voi fi numit ~~imediat~~ după întoarcerea noastră în țară.

Tot cu această ocazie sau cu prilejul unei alte întâlniri întâmplătoare i-am spus lui STEFAN VOITEC că PAVEL PAVEL, însoțitorul său este un element dubios și l-am întrebat dacă-l ține pe lângă el. El mi-a răspuns că-l cunoaște și că este "băiat bun". Alte discuții n'am avut cu el la Paris, iar în cadrul activității dela Conferința Pații n'aveam nici un contact.

În Noembrie-Decembrie 1946 l-am întâlnit de câteva ori în țară în legătură cu numirea mea la Universitate. După această dată, nu l-am mai văzut și n'am mai avut cu el nici un fel de contact - până în Septembrie 1947, când Partidul hotărând scoaterea mea dela Universitate; atunci i-am ideat la locuința sa (adresa n'o mai țin minte) cererea de demisie însoțită de o scrisoare în care-i spuneam că nu mai e chip de a rămâne la Universitate și-l rugam să primească demisia mea. (Cu această ocazie și nici după aceea - nu l-am mai văzut.

Alte relații n'am avut cu STEFAN VOITEC.

Întrebare:

Cine este PAVEL PAVEL despre care ai amintit mai sus - și arată tot ce știi despre el?

Răspuns:

PAVEL PAVEL este un fost deputat național-țărănist, pe care l-am cunoscut întâmplător - nu-mi amintesc cu ce ocazie - și despre care am aflat că, în 1939 ar fi plecat la Londra ca reprezentant al lui MANIU acolo. În 1946 l-am întâlnit pe stradă în București și mi-a spus că este membru al P.S.D.

În August 1946 a făcut parte din comisiile ce au însoțit delegația română la Conferința Pații la Paris, unde era permanent lângă STEFAN VOITEC. La Paris, DIMITRU DAMILOPOL, un alt membru auxiliar al delegației române, mă-a atras atenția despre PAVEL PAVEL că este un tip foarte dubios și că este omul englezilor - fapt ce l-am semnalat lui VOITEC așa cum am arătat mai sus. Menționez că DIMITRU DAMILOPOL a fost expert la Banca Națională până în 1934/35 - când a fost trimis la Londra ca corespondent al Băncii Naționale, unde a rămas până în ultimul timp. În 1946 a venit la Paris dela Londra însoțindu-l pe ambasadorul român de acolo RICHARD FRAMSOVICI. (care făcea

parte din delegația română).

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cu voce tare și corespunde întru totul cu cele declarate de subsemnatul.

Semnătura:

ss/H. NILBERG

Anchetator:

Cpt. de Securitate

GH. MORARU

431 245

Proces-Verbal de interogator

Arestatul ZILBER HERBERT, fost profesor universitar, născut la 14 Octombrie 1901, în com. Târgul Fumos, reg. Iasi, fiul lui Carol (mort) și Roza (morta), cu ultimul domiciliu în București, str. Dionisie Lupu Nr. 2

2 Februarie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 10 și 45 min.

„ s'a terminat la „ 18 și 45 „

Intrebare: În procesul verbal de interogatoriu din 17 Ian.

1953 ai arătat printre trădătorii cunoscuți de sta pe Stefan Vorțec.

Arăta tu ce impresii ai l-ai cunoscut pe acesta?

Răspuns: Pe Stefan Vorțec, care la data arestării mele era Ministru al Educației Naționale în Guvernul dr. Petru Gheorghe, l-am cunoscut în anul 1919 la clubul social-democrat din str. Sf. Iovica, fiind elev de liceu.

Intrebare: În ce impresii ai aflat de despre Stefan Vorțec că este trădător?

Răspuns: În 1920 l-am reîntâlnit pe Stefan Vorțec la clubul din str. Sf. Iovica — în cercul studenților socialiști și apoi l-am reîntâlnit de mai multe ori până la arestarea mea din anul 1930 (cu grupul Aradi); în această perioadă îl știam ca social-democrat. La eliberarea mea din închisoare în anul 1932 am aflat că Stefan Vorțec făcea parte din gruparea trădătoare a lui Gheorghiu. Vorțec colabora la ziarul gheorghist ^{securist} antisovietic susținând desigur tezele trădătoare. Mai târziu știu că a fost

Semnătura,

H. Zilber

Urmare: chiar atacat ca trachiste de catre ziarele sovietice
Pravda si Ivestia (in timpul proceselor dela Moscova, 1936-37).

Intrebare: Arata sta tot ce sti despre activitatea trachista a lui Stefan Voitec - pina la 23 August 1944.

Raspuns: In aceasta perioada el a fost secretarul
partidului socialist-unionar (ghelerterist) - sustinind in
Harul aradit mai sus (numele ziarului nu mi-l amintesc)
ideologia trachista a acestui partid. Altcera nu cunosc
din activitatea sa trachista din aceasta perioada.

Cand l-am revazut pe Stefan Voitec in anul 1943, si
pe linia „ajutorului rosu” l-am rugat sa intervina la
Antonescu prin Camfil, Secaru (directorul si proprietarul
ziarului „Curentul”) pentru aducerea in tara a deportatilor
politici dela Vapniarka, el a avut o atitudine pozitiva
promitind sprijinul sau. Incepand din primavara 1944
pina la 23 August 1944 l-am intalnit de mai multe ori,
cand am facut legaturile dintre Patrazcanu si social demo-
crati pe linia frontului Unice Muncitoresc; nici in aceasta
impresurina n'am observat la Voitec manifestari cu ca-
racter trachist, mergand pe linia unei corecte si active
colaborari cu P.C.R.

Intrebare: Cu ce trachisti a avut legaturi Stefan
Voitec in aceasta perioada (pina la 23 August 1944) si in
ce au constatat aceste legaturi?

Raspuns: Sti ca il cunostea pe Ghelerter, conducator
partidului socialist-unionar; l-am intalnit odata la
acesta, cand ma aflam in vizita. Mai cunostea pe Lucretia
Patrazcanu (fost ministru de justitie intre anii 1944-1948), cu care
eu i-am facut o serie de legaturi in primavara si vara 1944;
sti insa ca il cunostea si dintr-un alt unghi - sti ca el
cunostea si care au fost legaturile lor anterioare.

Semnatura,

H. Filib

Urmare: Ștefan Vortec mai cunoștea pe tracheiști Jogan Radulescu (în 1948 Subsecretar de stat al Consiliului Exterior), Hli Constantinovschi, ziarist plecat în URSS în 1945, Reichman Somug (redactor la ziarul „Libertatea” în 1948), Becker-Pănu (funcționar la „Rador”) și Blaur-Banu, redactor la „Analele Româno-Sovietice”. Cu ultimii trei a colaborat la ziarul ghelesterist, cu ei s-a și arătat mai sus.

Na cunoștea în ce au constatat legăturile sale cu cei doi menționați.

Întrebare: Ce legături avea Ștefan Vortec cu Panfil Sciară, despre care ai vorbit mai sus?

Răspuns: În timpul războiului Ștefan Vortec nu a spus că lucrează la o gazetă - proprietatea lui Panfil Sciară. Altfel nu știu despre legăturile dintre ei.

Întrebare: Arăți tot ce cunoști sta despre activitatea tracheiștilor a lui Ștefan Vortec - până la arestarea sa.

Răspuns: În afară de cele arătate mai sus, nu cunoștea altceva despre activitatea tracheiștilor a lui Ștefan Vortec - mai precis - nu cunoștea altă activitate cu caracter tracheist a lui Ștefan Vortec - în afară de aceea desfășurată în gruparea ghelesteristă, alături de care am arătat mai sus.

Întrebare: Cu ce tracheiști a menționat legăturile Ștefan Vortec după 23 August 1944?

Răspuns: Nu știu.

Întrebare: Cău au fost relațiile dintre el și Ștefan Vortec?

Răspuns: Până la 23 August 1944 nu am avut cu Ștefan Vortec alte relații decât cele arătate mai sus.

După 23 August l-am reîntâlnit prima dată în vara anului 1945 la profesorul Jak Byk, unde am fost ini-

Semnătura,

H. Zilber

Urmare: Tat la masa; la aceasta masa au mai fost prezenti: Gheorghe Moisil, profesor universitar, Mircea Niculescu, profesor universitar, Alexandru Rosetti, prof. univ. de limba română și Ștefan Vortec.

Cu acest prilez Gheorghe Moisil a pus problema intrării mele la Universitate, ca profesor de Economie Politică. Ștefan Vortec a imbrățișat această părere a lui Moisil și mai târziu - la sfârșitul anului 1946 - după ce mi-am luat doctoratul și s'a înființat prin lege Catedra de Economie Politică la Facultatea de Litere și Filosofie - a sprijinit numirea mea, care se alțfel depindea de el - ca Ministru al Educației Naționale.

În luna August - Septembrie 1946 am fost reprezentat la Conferința de Pace la Paris - el ca delegat (respectiv, membru al delegației române) iar ca ca expert. Locuind la același hotel mi-am dus odată la domiciliu pentru a-l întâlni e este ca numirea mea la Universitate. La care el mi-a răspuns că totul este aranjat și mi s'a numit imediat după intrarea noastră în țară.

Tot cu această ocazie sau cu prilezul unei alte întâlniri întâmplătoare i-am spus lui Ștefan Vortec că Pavel Pavel, însoțitorul său este un element dubios și l-am introdus ca de ce-l cunoșteam eu. El mi-a răspuns că-l cunoșteam și că este "bun". Alte discuții n'am avut cu el la Paris, iar în cadrul activității dela Conferința de Pace n'aveam nici un contact.

În Noiembrie - Decembrie 1946 l-am întâlnit de câțiva ori în fața ni legătură ca numirea mea la Universitate. După această dată mi l-am mai văzut și n'am mai avut cu el nici un fel de contact - până în Septembrie 1947 când Partidul Comunist a scuturat mea dela Universitate; atunci i-am lăsat la locuința sa (adresa n'a mai tin minte) cerșea

Semnătura,

H. Ziller

Urmare: de decizie instituită de o comisie în care-i spune au
ca "nu mai e timp de a rămâne la Universitate" și-l rugăm
să-și găsească de vișie mea (cu această ocazie și mi-a spus
aceia - nu l-am mai văzut). -

Alte relații n'am avut cu Ștefan Văteș.

Intrebare: Cine este Pavel Pavel despre care ai a-
mintit mai sus - și anume tot a ști despre el?

Răspuns: Pavel Pavel este un fost deputat națio-
nal-farunist, pe care l-am cunoscut întâmplător - nu mi-
amintesc cu ce ocazie - și despre care am aflat că în
1939 ar fi plecat la Londra ca reprezentant al lui Ma-
nușă acolo. În 1946 l-am întâlnit pe stradă în București,
și mi-a spus că este membru al P.S.D.

În August 1946 a făcut parte dintre comenarii ce
au însoțit Delegația română la Conferința Pacii la Paris,
unde era permanent lângă Ștefan Văteș. La Paris, Du-
miștru Danilopol, un alt membru auxiliar al delegației
române, mi-a atras atenția despre Pavel Pavel că
este un tip foarte dubios și că este mult capotlos -
fapt ce l-am semnalat lui Văteș așa cum am arătat mai
sus. Menționez că Dumitru Danilopol a fost expert la
Banca Națională până în 1934/35 - cândă fost trimis la
Londra ca corespondent al Banii Naționale, unde a rămas
până în ultimul timp. În 1946 a venit la Paris de la
Londra însoțind pe ambasadorul român de acolo Richard
Francesovici (care facea parte din delegația română). -

Prezentul proces verbal de interogatori a fost
citit de mine curând cu curând și corectat în
totul cu cele declarate de subsemnatul.

Anchorator:

Cpt. de rez. Cu. Iliușă
Mod. 185

Semnătura,

H. Z. Iliușă

457

329
328

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestatul ZILBER HERBERT, fost profesor universitar și director al Institutului de Conjunctură Economică, născut la 14 Octombrie 1901 în com. Târgul Frumos, Reg. Iași, fiul lui CAROL și ROZA (decedați) cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu Nr. 2

5 Februarie 1953, Buc.

Interog. a început la ora 17,30

" s'a terminat la " 20.-

Intrebare:

În procesul verbal de interogatoriu din 17 Ianuarie 1953 l-ai arătat printre troțchiștii pe care îi cunoaște și pe ION BANU (BLAU). Când și în ce împrejurări l-ai cunoscut?

Răspuns:

Pe ION BANU (fost BLAU) l-am cunoscut în anul 1943, când a venit la mine acasă (în str. Dionisie 2) însoțit de PECHER-PASCU, care mi l-a prezentat, rugându-mă să-l ajut într-o chestiune ce o avea de rezolvat la Ministerul de Finanțe. Nu-mi amintesc despre ce chestiune era vorba - în orice caz o chestiune personală. El, BANU (pe atunci BLAU) profesa în vremea aceea avogatură clandestină. Nu l-am putut ajuta.

Intrebare:

Ce relații ai avut cu el ulterior?

Răspuns:

Înainte de 23 August 1944 a mai fost odată la mine în aceiași chestiune și l-am refuzat. După 23 August 1944 - în perioada 1944-47 l-am întâlnit de două ori pe stradă și mi-a spus că lucrează la Partid. N'am avut discuții cu el decât schimb de cuvinte convenționale. Alte relații n'am avut cu el.

Intrebare:

În ce împrejurări ai aflat dta că ION BANU este troțchist?

./.

ss/H. ZILBER

Răspuns:

Nu pot preciza. Cred că a colaborat la ziarul troțchist al grupului gheleterist, e posibil de asemenea să-mi fi spus PECKER-PASCU sau chiar el, BANU, când l-am cunoscut. Mi-a rămas însă în mine în mod precis și absolut cert că BANU-BLAU a fost troțchist.

Intrebare:

Cu ce troțchiști a avut BANU legături?

Răspuns:

Nu știu cu ce alți troțchiști a mai avut legături, în afară de PASCU-PECKER.

Intrebare:

Arată tot ce știi despre activitatea, atitudinea, manifestările troțchiste ale lui ION BANU?

Răspuns:

Nu știu nimic mai mult despre ION BANU decât am spus mai sus.

Intrebare:

În ce împrejurări l-ai cunoscut pe PASCU-PECKER și cine este acesta?

Răspuns:

Pe PECKER -celălalt nume nu mi-l amintesc, iar după 23 August 1944 și-a schimbat numele de PECKER în PASCU l-am cunoscut în anii 1934-35 prin REUHN-SOMUZ nu-mi amintesc în ce împrejurări anume. Pe atunci era funcționar comercial - iar în anul 1948 când eu am fost arestat era funcționar la "Rador".

Intrebare:

De unde știi că este troțchist?

Răspuns:

Era membru al partidului socialist unitar (al lui Gheleter) și scria la ziarul gheleterist. Din conținutul articolelor ce le scria se vedea clar că e troțchist.

Intrebare:

Arată tot ce știi despre activitatea troțhistă a lui PECKER-PASCU?

Răspuns:

În afară de cele de mai sus nu știu nimic.

Intrebare:

Cu ce troțchiști avea PASCU legături?

./.

ss/H. ZILBER

Răspuns:

Stiu că se cunoștea cu STEFAN VOITEC, REICHMAN SOMUZ, ILIE CONSTANTINOVSKI, GOGU RADULESCU și PETRE NAVODARU, dar nu știu ce relații erau între ei.

Intrebare:

Cine este REICHMAN-SOMUZ - despre care ai vorbit mai sus și în ce împrejurări l-ai cunoscut?

Răspuns:

REICHMAN-SOMUZ în momentul arestării mele era redactor la ziarul social-democrat "Libertatea". L-am cunoscut în 1933 sau 1934 printr'un cunoscut al meu LOZNER, fiind în vizită la acesta. (LOZNER îmi este văr, pe vremea aceea era social-democrat-de profesie avocat - după 23 August 1944 se afla grav bolnav la Moscova a ajuns în URSS cu ocazia eliberării Basarabiei în 1940).

Intrebare:

În ce împrejurări ai aflat că este troțchist?

Răspuns:

Din ziarul gheleteristilor - la care colabora ca principal articular, articolele sale având un conținut troțchist.

Intrebare:

Care au fost relațiile dintre dta și REICHMAN-SOMUZ?

Răspuns:

Până în 1939 ne întâlneam când mergeam în vizită la acest prieten comun LOZNER, el a fost la mine de câteva ori - atât acasă cât și la birou la Institutul de Conjunctură Economică. Cu prilejul acestor întâlniri purta discuții asupra evenimentelor curente - în care nu s'au manifestat convingeri troțchiste.

După 1944 am aflat că în perioada războiului (1940-1944) a fost internat la vapniarca. L-am întâlnit numai de câteva ori pe stradă și am schimbat doar câteva cuvinte.

Intrebare:

Cu ce troțchiști avea relații REICHMAN-SOMUZ?

Răspuns:

Stiu că cunoștea pe Dr. GHELERTER, STEFAN VOITEC, PECKER, PASCU, GOGU RADULESCU, ILIE CONSTANTINOVSKI și PETRE NAVODARU. Nu cunosc natura acestor relații în afară de faptul că cu primii trei (GHELERTER, VOITEC și PASCU)

erau împreună în partidul gheleterist.

Intrebare:

În procesul verbal de interogatoriu din 17 Ian. 1953 ai arătat că îl cunoști ca troțchist și pe H. STERNBERG (plecat în URSS în 1940). Arată cine este acesta și în ce împrejurări l-ai cunoscut?

Răspuns:

L-am cunoscut în anul 1918 la clubul socialist din str. S.J. Ionică. Era mecanic la Ploești și membru al partidului social-democrat.

Intrebare:

Care au fost relațiile dintre dta și acesta ulterior?

Răspuns:

Simplu cunoscut. L-am revăzut în 1920 și în anii următori l-am întâlnit ocazional. A fost unul dintre fondatorii Partidului în 1921. În 1929-30 am aflat - nu pot preciza cum și de la cine - că HEINRICH STERNBERG a fost exclus din Partid ca troțchist.

După 1930 l-am întâlnit tot ocazional pe stradă - n'am avut nici un fel de relații cu el - iar în 1940 am aflat că este printre cei plecați în URSS cu ocazia eliberării Basarabiei.

Intrebare:

Arată tot ce știi despre H. STERNBERG.

Răspuns:

Nu știu mai mult decât am arătat mai sus.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cuvânt cu cuvânt și corespunde întocmai celor declarate de subsemnatul.

ss/H. ZILBER

Anchetator:

Cpt. de Sec.

Gh. Moraru

Proces-Verbal de interogator

Arestatul Zilber Herbert, fost profesor universitar și director
al Institutului de Construcții Economice, născut la 14 Octombrie
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
1901 în Com. Târgul-Frumos, Lep. Fizi, fiul lui Carol și Roza (decedată)
ca ultimul domiciliu în București 55. Dimisnie Legu 2
5 Februarie 1953.

Orașul București: —

Interogatoriul a început la ora 17 și 30 min.

„ s'a terminat la „ 20 și — „

Intrebare: În procesul verbal de interogatori din 17 Ianu-
arie 1943 l-ai arătat printre trăsăturile pe care îi cunoști, g'
pe Ion Barnu (Blau). Când și în împrejurări l-ai cunoscut?

Răspuns: Pe Ion Barnu (fost Blau) l-am cunoscut în anul
1943, când a venit la mine acasă (în st. Dimisnie 2) însoțit de
Pecher-Pascu, care mi l-a prezentat, rugându-mă să-l
ajut într-o chestiune ce o avea de rezolvat la Universitatea de București.
Nu mi amintesc despre ce chestiune era vorba - în orice caz o Ches-
tiune personală. El, Barnu (pe atunci Blau) profesa în vremea aceea
avocatură clandestină. Nu l-am putut ajuta.

Intrebare: Ce relație ai avut cu el ulterior?

Răspuns: Trăind de 23 August 1944 a fost
dată la mine în aeris, chestiune și l-am refuzat.
După 23 August 1944 - în perioada 1944-47 - l-am întâlnit
mult de dese ori pe strada și mi-a spus că lucrează la
Partid. Nu am avut discuții cu el decât schimb de cunoștințe
convenționale. Alte relații n'au avut cu el.

Intrebare: În ce împrejurări ai aflat de la că

Semnătura,
H. Zilber

Urmare: Ion Banu este trafichist?

Răspuns: Nu pot preciza. Cred că a colaborat la ziarele trafichist al grupului ghelesterist, e posibil de asemenea să-mi fi spus Pecker-Pascu sau chiar că, Banu, cănd l-au cunoscut. Mi-a rămas însă în minte în mod precis și absolut cert că Banu-Blau a fost trafichist.

Întrebare: Cu ce trafichisti a avut Banu legături?

Răspuns: Nu știu cu ce alți trafichisti a mai avut legături, nașarea de Pascu-Pecker.

Întrebare: Având tot ce ști despre activitatea, studiile, manifestările trafichiste ale lui Ion Banu.

Răspuns: Nu știu nimic mai mult despre Ion Banu de cât am spus mai sus.

Întrebare: În ce împrejurări l-ai cunoscut pe Pascu-Pecker și cine este acesta?

Răspuns: Pe Pecker-lădălat nume un muncitor, iar după 23 August 1944 și-a schimbat numele în Pascu - l-am cunoscut în anii 1934-35 - prin Reichman-Somug - mă-mi amintesc în ce împrejurări anume. Pe atunci H. Filles Reichman era funcționar comercial - iar în anul 1948 când eu am fost arestat era funcționar la „Rador”.

Întrebare: De unde ști că este trafichist?

Răspuns: Era membru al partidului Socialist-munitor (al lui Ghelester) și scria la ziarul ghelesterist. Din conținutul articolelor se vedea clar că e trafichist.

Întrebare: Având tot ce ști despre activitatea trafichistă a lui (Reichman-Somug) Pecker-Pascu?

Răspuns: Nașarea de cele de mai sus nu știu nimic.

Întrebare: Cu ce trafichisti avea Pascu legături?

Răspuns: Știu că se cunoștea cu Ștefan Mitoc, Reichman -

Semnătura
H. Filles

Urmare: Somuz, Rie Constantinovschi, Jozu Rodulescu p. Pete Nar-
vodaru, doar mi stiu ce relatie erau intre ei: -

Intrebare: Cine este Reichman - Somuz - depe care
ai vorbit mai sus si tu ce reprezentari l-ai cunoscut?

Răspuns: Reichman - Somuz în momentul ares-
tării mele era redactor la ziarul avrele-democrat „Li-
bertatea”. L-am cunoscut în 1933 sau 1934 printr-un c-
unoscut al meu Logner, fiind în vizita la acesta. (Logner
îmi este var, pe vremea acea era social-democrat - de profesie
avocat - după 23 August 1944 se afla joar bolnav la Moscova)
a ajuns în URSS cu ocupația de scriitor Borsanabici în 1940)

Intrebare: Tu ce reprezentari ai aflat ca este tra-
chist?

Răspuns: Dui ziarul ghelerteni lor - la care
colabora ca principal artist, artiștele sale aveau
mai continut trachist.

Intrebare: Care au fost relatările diute Stozi,
Reichman - Somuz?

Răspuns: Până în 1939 se întâlneau când mergeau
în vizita la acest prieten comun Logner, el a fost la
omne de câteva ori - atât acasă cât și la birou la
Institutul de Construcții Economice. Cu prilejul acestor
[discuții] întâlniri purtau discuții asupra evenimentelor
lor curente - în care nu s-au manifestat angajări trachiste

După 1944 am aflat ca în perioada Reichman
(1940-1944) a fost internat la Vapniarca. - L-am întâlnit
numai de câteva ori pe strada și am schimbat doar
câteva cuvinte.

Intrebare: Cu ce trachist avea relatie Reichman - Somuz?

Răspuns: Stiu ca cunoștea pe dr. Ghelertu, Stefan
Votcu, Pecker-Iancu, Jozu Rodulescu, Rie Constantin

Urmare: si Petre Nedelcu. Nu cunosc natura acestor relatii
in afara de faptul ca cu primii trei (Gheleser, Vitea
si Pasca) erau impregnati in posturile gheleseriste.

Intrebare: In procesul verbal de interogatori din
17 Iul. 1953 ai aratat ca ti cunosti ca trachist si pe H. Stern-
berg (plecat in URSS in 1940). Inalta cine este acesta si
in ce imprejurari l-ai cunoscut?

Raspuns: L-am cunoscut in anul 1918 la clubul
socialist din Str. Sf. Dumitru. Era mecanic la Ploesti
si membru al Partidului Social-Democrat.

Intrebare: Care au fost relatia de directie si
aceste - ulterior?

Raspuns: Simpla cunoscut. L-am revazut in 1920
si in ani urmatori l-am intalnit ocazional. A fost
unul dintre fondatorii Partidului in 1921. In 1929-30
am aflat - nu pot preciza cum si de la cine - ca Heinrich
Sternberg a fost exclus din Partid ca trachist.

Dupa 1930 l-am intalnit tot ocazional pe
strada - n-au avut nici un fel de relatie in el - iar
in 1940 am aflat ca este printre cei plecati in URSS
cu ocazia eliberarii Basarabiei.

Intrebare: Inalta tot ce sti despre H. Sternberg.

Raspuns: Nu sti mai mult decat am aratat
mai sus.

Prezentul Proces verbal de interogatori a fost citit
de mine curand cu curand si corespunde intocmai
celor declarate de subsemnatul.

H. Filles

Anchetator

Cpt. de Sec. Ch. Mirza

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

=====
Arestatul ZILBER HERBERT, fost profesor universitar și director al Institutului de Conjunctură, născut la 14 Octombrie 1901 în Ig. Frumos-Reg. Iași, fiul lui CAROL și ROZA (decedați), cu ultimul domiciliu în București, str. Dionisie Lupu Nr.2

6 Februarie 1953, București

Interog. a început la ora 9,-

" s'a terminat " 12,30

Intrebare:

Intre troțniștii arătați de dta în procesul verbal de interogatoriu din 17 Ianuarie 1953 este și NAVODARU PETRE?

Arată dta cât și în ce împrejurări l-ai cunoscut?

Răspuns:

Pe PETRE NAVODARU l-am cunoscut în anul 1933 când s'a prezentat la mine la Institutul de Conjunctură, jără să-l fi cunoscut dinainte sau să mi-l fi prezentat cineva și mi-a spus că ar vrea să fie angajat ca funcționar la institut. I-am răspuns că nu angajez eu și l-am îndrumat la secretarul general al Institutului DAN PERIEȚEANU. După vreo 2-3 zile a revenit la mine și mi-a spus că a fost angajat.

Intrebare:

Care au fost ulterior relațiile dintre dta și PETRE NAVODARU?

Răspuns:

După ce l-am cunoscut în împrejurările arătate mai sus - ne întâlneam zilnic în relațiile noastre profesionale și în scurt timp am devenit prieteni; mă vizita desori și acasă. Aceste relații de prietenie au durat până în anul 1947 - când el a rupt relațiile cu mine, după excluderea mea din Partid.

././ ss/H. ZILBER

Relații politice oficiale am avut cu el în 1935-36 când mi-a cerut să colaborez la o revistă (legală) a Partidului "Era Nouă", la intervale mari îi dădeam bani pentru "Ajutorul Roșu"; în anul 1941 l-am rugat să-mi facă legătura cu Partidul pentru a primi muncă de partid - la care mi-a dat un răspuns evaziv - înțelegând că nu se poate. În 1943 am avut unul sau două contacte cu el - în legătură cu munca pentru "Ajutorul Roșu". Alte relații de natură politică n'am avut cu el.

Intrebare:

Când și în ce împrejurări ai aflat dta că NAVODARU PETRE este troțchist?

Răspuns:

În discuțiile ce le-am avut împreună între anii 1933-1935 PETRE NAVODARU mi-a spus că este comunist - dar susținea multe teze troțchiste. Astfel: în teoria social fascismului, care susținea că fascismul este rezultatul impletirii birocrației social-democrate cu vârfurile capitalului financiar monopolist, PETRE NAVODARU susținea teza troțchistă că aceasă teorie a împiedicat realizarea frontului unic muncitoresc, deschizând drum lui HITLER. De asemenea NAVODARU critica modul cum s'a făcut colectivizarea în URSS, - neintervenția în China, și susținea și alte teze troțchiste.

Intrebare:

Arătă dta întreaga activitate troțchistă a lui P. NAVODARU?

Răspuns:

În afară de discuțiile cu mine - din perioada 1933-1935, arătate mai sus - nu cunosc nici un fel de altă activitate sau manifestare troțchistă a lui P. NAVODARU. În anul 1936 în timpul proceselor dela Moscova - mi-a spus că s'a convins că troțchiștii sunt dușmani trădători și spioni, că n'au avut dreptate din nici un punct de vedere. După aceea n'am mai avut discuții despre troțchiști și troțchism.

Intrebare:

Ce știa P. NAVODARU despre poziția și activitatea D-tale troțchistă?

Răspuns:

În afară de unele păreri cu caracter troțchist, îndeosebi în timpul proceselor dela Moscova (1936-37), pe care le manifestam în acea vreme - NAVODARU nu cunoștea nimic altceva din poziția și activitatea mea troțchistă.

Aceste păreri NAVODARU le-a relatat Partidului.

Intrebare:

Arată ce troțchiști cunoștea P.NAVODARU și ce relații avea cu ei?

Răspuns:

Stiu că era prieten cu GOGU RADULESCU și ILIE CONSTANTINOVSKI. Deasemeni știu că cunoștea pe FORIS, KOFLER PECKER PASCU, REICHMAN-SOMUZ. Nu știu ce relații politice a avut cu aceștia. Adaug: cu ILIE CONSTANTINOVSKI, P.NAVODARU a activat în Frontul Studentesc democrat; la fel și cu GOGU RADULESCU. De la HALEA MIHAIL am aflat că NAVODARU i-a organizat o întâlnire cu KOFLER în timpul războiului. Altceva nu știu despre relațiile sale cu cei de mai sus.

Intrebare:

De unde știi dta că FORIS și KOFLER sunt troțchiști?

Răspuns:

Am auzit după 23 August 1944 - că ar fi fost excluși din Partid ca troțchiști; nu pot preciza de unde am auzit.

Intrebare:

Ce străini a cunoscut PETRE NAVODARU înainte și după 23 August 1944?

Răspuns:

Nu sunt sigur, dar e posibil să i-l fi recomandat pe WATSON înainte de 1940. La începutul anului 1945 - fiind pe stradă i l-am prezentat pe MADISON. De altcineva nu știu.

Intrebare:

Ce știa P.NAVODARU despre relațiile dtale cu străinii?

Răspuns:

Înainte de război îi povesteam despre străinii care veneau pe la institut (WATSON, Dr. JOHN, german din Oficiul de studii al lui I.G. Farben-Industrie, prof. BENHAM de la Universitatea din Londra și alții) și discuțiile de ordin economic ce le aveam cu aceștia.

După 23 August i-am spus că l-am cunoscut pe opt. MADISON de la Misiunea militară americană și i-am spus părerea mea că ar trebui să-i prezentăm membri de partid care știu engleza pentru a contrabalansa influența reacționarilor asupra membrilor misiunii americane. NAVODARU mi-a propus să prezint lui MADISON pe sora sa ss/H. ZILBER

LUIZA NAVODARU și pe VERA CALIN - care știu englezește; am acceptat, m'am înțeles cu MADISON să le invite la masă prin mine, am comunicat aceasta lui NAVODARU, care a transmis invitația comunicată de mine celor două persoane și acestea au luat masa în ziua convenită cu MADISON și ROBERTS.

Din această împrejurare și din ce i-am mai povestit eu despre MADISON și ROBERTS, NAVODARU știa că sunt prieten cu aceștia. Altfel nu știa de la mine despre relațiile mele cu străinii.

Dela PETIA PETRESCU cred că a aflat că lucrez cu el pe linie de contra-fășmarea; astfel când am plecat la Paris la Conferința de Pace - într-o convorbire telefonică amicală mi-a spus: "...pleacă informația și contrainformația la Paris". NAVODARU fiind prieten cu PETRESCU, am presupus că a aflat de la acesta. După excluderea mea din Partid i-am spus eu că am lucrat cu PETRESCU la "contrainformații" printre străini.

Întrebare:

În procesul verbal de interogatoriu din 8 Oct. 1952 dăa arătat că MADISON și-a cerut să-i prezinti membri de partid - pentru a fi recrutați de el ca informatori pentru serviciul de spionaj american - și că în acest scop i-a făcut legătură cu VERA CALIN și LUIZA NAVODARU și i l-a prezentat pe PETRE NAVODARU.

Arată dăa ce ai discutat cu MADISON despre recrutarea acestora?

Răspuns:

Pe PETRE NAVODARU nu i l-am prezentat cu scopul de a fi recrutat - ci absolut întâmplător și ocazional pe stradă. M'am discutat niciodată cu MADISON despre o eventuală recrutare a lui P. NAVODARU.

Despre LUIZA NAVODARU și VERA CALIN i-am spus lui MADISON că acestea sunt două membre de partid, că au relații bune în Partid și că ar putea încerca să le recruteze, eu neputând face aceasta pentru a nu mă descoperi. El a fost de acord, și așa cum am arătat mai sus, am stabilit data (cu MADISON) le-am transmis invitația prin PETRE NAVODARU și ele s'au dus la masă.

Întrebare:

Arată dăa când l-au cunoscut LUIZA NAVODARU și VERA CALIN pe MADISON pentru prima dată și ce relații au avut cu acesta?

Răspuns:

VERA CALIN și LUIZA NAVODARU l-au cunoscut pe MADISON (și eu am înțeles că a fost de jață și ROBERTS) cu prilejul amintit mai sus, fiind invitate prin mine și P. NAVODARU la masă. Nu pot preciza data, în orice caz la sfârșitul anului 1944 sau începutul lui 1945. Masa a avut loc la MADISON acasă în Bd. Dacia și nu știu dacă au mai fost prezente și alte persoane.

După vizita lor la MADISON - acesta mi-a spus că cele două persoane nu corespund scopului urmărit și că nu le-a făcut nici un fel de propunere sau aluzii la faptul că el ar fi în serviciul de spionaj american sau că ar dori să le vadă lucrând pentru acest serviciu și că nu le va mai invita.

După aceea n'am mai auzit nici dela VERA CALIN sau LUIZA NAVODARU, nici dela MADISON și nici dela altcineva ca ele să fi continuat relațiile cu MADISON. Mai mult, după excluderea mea spunându-i VEREI CALIN că am fost exclus ca agent american, aceasta mi-a spus "ce bine că de atunci n'am mai fost pe lângă dânsul!". Acest răspuns spontan și clar îmi arată fără echivoc că VERA CALIN nu l-a mai văzut pe MADISON. Cât privește pe LUIZA NAVODARU n'am văzut-o din 1944 decât odată în 1946-47 pe stradă, când am salutat-o - fără să discutăm.

Întrebare:

Cine le-a prezentat pe VERA CALIN și LUIZA NAVODARU lui MADISON?

Răspuns:

Nu știu cine le-a prezentat - eu n'am fost de jață.

Întrebare:

Care au fost relațiile lui P. NAVODARU cu MADISON?

Răspuns:

În afară de faptul că MADISON l-a cunoscut pe NAVODARU prin mine - la începutul anului 1945 și posibil să-l mai fi văzut odată la mine acasă - nu știu ca aceștia să fi avut împreună relații. Nici unul dintre ei nu mi-a vorbit despre celălalt, nu l-am văzut împreună, nu știu să-și fi făcut vizite.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu

./.

ss/H. ZILBER

a fost citit de mine cuvânt cu cuvânt și corespunde întocmai cu cele ce am declarat.

ss/H. ZILBER

339

Anchetator:

Cpt. de Securitate

Gh. Moraru

Proces-Verbal de interogator

Arestatul ZILBER HERBERT, fost profesor universitar și director al Institutului de Conjunctură, născut la 14 Octombrie 1901 în
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
Ig-Frmos - Reg. Lova, fiul lui Carol și Roza (decedată), cu ultimul
domiciliu în București, str. Dimitrie Lupa 2

6 Februarie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 9 și — min.
„ s'a terminat la „ 12 și 30 „

Intrebare: Între trofichiste arestate de dta în procesul ver-
bal de interogatorii din 17 Ianuarie 1953 este și Năvodara Petre.
Răspuns: Da cănd și în ce împrejurări l-a cunoscut?

Răspuns: Pe Petre Năvodara l-am cunoscut în anul 1933
cănd s'a prezentat la mine la Institutul de Conjunctură, fa-
ră să-l fi cunoscut dinainte căn s' mi-l fi prezentat ci-
neva și mi-a spus că ar vrea să fie angajat ca funcțio-
nar la Institut. Am răspuns că nu angajez eu și l-am îndem-
nat la secretariat general al Institutului sau la vreo altă func-
ție. După 2-3 zile a revenit la mine și mi-a spus că a fost anga-
jat.

Intrebare: Care au fost relațiile dintre dta
și Petre Năvodara?

Răspuns: După ce l-am cunoscut în împrejurările a-
restate, mai sus, ne întâlneau zilnic în relațiile noastre pro-
fesionale și în scurt timp am devenit prieteni; mă vizita
desori și acasă. Aceste relații de prietenie au durat până
în anul 1947 - cănd el a rupt relațiile cu mine, după

Semnătura,
H. Zilber

Urmare: excluderea mea din partid.

Relații politice oficiale am avut cu el în 1935-36 când mi-a cerut să colaborez la o revistă (legală) a partidului, "Era Nouă", la intervale mari îi dădeam bani pentru "Ajutorul Român"; în anul 1941 l-am rugat să-mi facă legătura cu Partidul pentru a primi munca de partid - la care mi-a dat un răspuns evaziv - înțelegând că nu se poate; în 1943 am avut unul sau două contacte cu el - în legătură cu munca pentru "Ajutorul Român". Alte relații de natură politică n'am avut cu el.

Întrebare: Când și în ce împrejurări ai aflat de la P. Năvodaru că este trachist?

Răspuns: În discuțiile ce le-am avut împreună între anii 1933-1935 P. Năvodaru mi-a spus că este comunist - dar susținea multe teze trachiste. Astfel: în teoria social-fascismului, care susținea că fascismul este regimul împletirii birocratic-social-democrat cu vîrfurile capitalei și financiar monopolist, P. Năvodaru susținea teza trachistă că această teorie a împiedicat realizarea frontului unei muncitoresci, deslîșind drumul Hitler. De asemenea Năvodaru critica modul cum s'a făcut colectivizarea în URSS, acțiunea în China, și susținea și alte teze trachiste.

Întrebare: Trato de la început activitate trachistă a lui P. Năvodaru?

Răspuns: În afară de discuțiile cu mine - din perioada 1933-1935, a căutate mai sus - nu cunosc nici un fel de altă activitate sau manifestare trachistă a lui P. Năvodaru. În anul 1936 - în timpul proceselor de la Moscova - mi-a spus că s'a comensat că trachiste sunt desigur, traditori și spioni, că n'am avut

Semnătura,
H. Filby

Urmare: dreptate din' mine, un punct de vedere. După aceea n'am mai avut discuții despre troțchiști și trachism.

Întrebare: Ce știa P. Năvodan despre poziția și activitatea statelor troțchiști?

Răspuns: Tănuș de unele păreri cu caracter troțchist, încheșeli în timpul proceselor dela Comova (1936-37), pe care le manifestau în aceea vreme - Năvodan nu cunoștea nimic altceva din poziția și activitatea acestor troțchiști. Aceste păreri Năvodan le-a relatat Partidului.

Întrebare: Arată ce troțchiști cunoștea P. Năvodan și ce relații avea cu ei?

Răspuns: Știu că era prieten cu Goga Rădulescu și Rie Constantinovski; de asemenea știu că cunoștea pe Foris, Kofler, Becker Parcu, Reichman - Somoș. Nu știu ce relații politice a avut cu aceștia. Adaug: cu Rie Constantinovski, P. Năvodan a activat în Frontul studentesc democratic, la fel și cu Goga Rădulescu. Dele Rădulescu au aflat că Năvodan i-a organizat o întâlnire cu Kofler în timpul revoluției. Altceva nu știu despre relațiile sale cu cei de mai sus.

Întrebare: De unde știu că Foris și Kofler sunt troțchiști?

Răspuns: Am auzit după 23 August 1944 - că ar fi fost exclusiv din Partid ca troțchiști; nu pot preciza de unde am auzit.

Întrebare: Ce străini a cunoscut Petre Năvodan înainte și după 23 August 1944?

Răspuns: Nu sunt sigur, dar e posibil ca P. N. să fi recomandat pe Watson înainte de 1940. La începutul anului 1945 - fiind pe stradă, l-a am prezentat pe elandin. De altmădă nu știu.

Întrebare: Ce știa P. Năvodan despre relațiile statelor

Urmare: cu Străini?

Răspuns: Înainte de război îi povesteam despre străinii care veneau pe la institut (Watson, Dr. John, german, din Oficiul de Studii al lui I.G. Farber - Industrie, prof. Beulau de la Universitatea din Londra și alții) și discutiile de ordin economic ce le aveam cu acesta -

După 23 August i-am spus că l-am cunoscut pe cpt. Madison de la Mișcarea Militară Americană și i-am spus povestea mea că ar trebui să-și reprezintă membrii de partid care stau englezi pentru a contrabalanșa influența reacționarilor asupra membrilor mișcării americane. Năvodaru mi-a propus să prezint lui Madison pe sora sa sora Năvodaru și pe Vera Calin - care stau englezești; am acceptat, mi-am întâlnit cu Madison și l-am dus la masă prin mine, am comunicat aceasta lui Năvodaru, care a transmis invitația comunicată de mine, celor două persoane și acestea au luat masă în ziua convenită cu Madison și Roberts.

Din această împregiurare și din ce i-am mai povestit eu despre Madison și Roberts, Năvodaru stia că sunt prieten cu acesta. Altfel nu stia de la mine despre relațiile mele cu străinii.

Dela Petru Petrescu cred că a aflat că lucrez eu el pe domeniul de contra-informație; astfel când am plecat la Paris - la Conferința de la - într-o convorbire telefonică amicală mi-a spus: „...pleacă informația și contra-informația la Paris”. Năvodaru fiind prieten cu Petrescu, am presupus că a aflat de la acesta. După excluderea mea din Partid i-am spus că eu am lucrat cu Petrescu la „Contra-informație” printre străini. -

Interpretare: În procesul oral de interogatorii

Semnătura,
H. Ziller

Urmare: din 8 Octombrie 1952 dă ai arătat că Madison și-a cerut să-i prezintă membrii de partid - pentru a fi recrutați de el ca informatori pentru serviciile de spionaj american - și că în acest scop i-a prezentat la o masă cu Vera Coliu și Luiza Navrodam și i l-a prezentat pe Petre Navrodam.

Întrebare: Atunci dă ai discutat cu Madison despre recrutarea acestora?

Răspuns: Pe Petre Navrodam mi l-a prezentat cu scopul de a fi recrutat - ci absolut întâmplător și ocazional pe stradă. N-am discutat însă odată (depin) cu Madison despre o eventuală recrutare a lui P. Navrodam.

Despre Luiza Navrodam și Vera Coliu i-am spus lui Madison că acestea sunt două membre de partid, că au relatat bine în partid și că ar putea încerca să le recruteze, eu neputând face aceasta pentru a nu mă descoperi. El a fost de acord și așa cum am arătat mai sus, am stabilit data (cu Madison), le-am transmis invitația prin Petre Navrodam - și ele s-au dus la masă.

Întrebare: Atunci dă când l-au cunoscut Luiza Navrodam și Vera Coliu pe Madison pentru prima dată și ce relații au avut cu acesta?

Răspuns: Vera Coliu și Luiza Navrodam l-au cunoscut pe Madison (și pe un altel care a fost de față și Robert) cu prilejul amintit mai sus, fiind invitate prin mine și P. Navrodam la masă. Nu pot preciza data, în orice caz la sfârșitul anului 1944 sau începutul lui 1945. Masa a avut loc la Madison acasă în hotel Săria și în stin. dacă au mai fost prezente și alte persoane.

După vizita lor la Madison - acesta mi-a spus că cele două persoane nu corespund scopului urmărit

Urmare: si ca nu le-a facut nici un fel de propunere sau alufiu la faptul ca ei ar fi in servicii de spionaj omericane sau ca ar dori sa le vada libertud pentru acest demers si ca nu le va mai mirta.

Dupa aceea u'am mai auzit nici de Vera Catlin sau Luiza Norodorn, nici de la Madison si nici de la altcineva ca ele sa fi continuat relatute cu Madison. Mai mult, dupa excluderea mea spunandu-i Verei Catlin ca am fost exclus ca agent american, aceasta mi-a spus: "Ce bine ca de atunci u'am mai fost pe la dedusal!" Acest raspuns sporta si clar mi arata fara echivoc ca Vera Catlin nu l-a mai vazut pe Madison. Cei prieteni pe Luiza Norodorn u'am vazut-o din 1944 deist odata in 1946-47 pe strada, cind am salutat-o - fara sa discutam.

Intrebare Cine le-a prezentat pe Vera Catlin si Luiza Norodorn lui Madison?

Raspuns: Nu stiu cine le-a prezentat - eu u'am fost de fata.

Intrebare: Care au fost relatute lui P. Norodorn cu Madison?

Raspuns: Inafara de faptul ca Madison l-a cunoscut pe Norodorn prin mine - la inceputul anilor 1940 - si posibil sa-l mai fi vazut odata la mine acasa - nu stiu ca asupra sa fi avut impresia relatute. Nici unul dintre ei nu mi-a vorbit despre celalalt, nu l-au vazut împreuna - nu stiu sa fi facut vizite.

Prezentul proces verbal de interogatori a fost citit de mine curent cu curent si corectat de intocmai cu cele ce am declarat.

H. Fillet

Inchetator
G. Ch. Leroy

Semnatura,

Pentru S. M.

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arrestatul **MILNE HERBERT**, fost profesor universitar și director al Institutului de Conjunctură Economică, născut la 14 Oct. 1901 în Ig. Frumos-Iepi, fiul lui **CAROL** și **ROZA** (decedați) cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2.

18 Februarie 1953, Buco.

Interog. a început la ora 12,30

" s'a terminat " 20,-

Întrebare:

În declarațiile dale anterioare ai arătat că îl cunoști pe **RADULESCU GOGU**. Arată când și în ce împrejurări l-ai cunoscut?

Răspuns:

Pe **RADULESCU GOGU** l-am cunoscut la sfârșitul anului 1933 sau începutul 1934 - prin **PETER NAVODARU** sau prin **ILIE CONSTANTINOVSKI**; nu țin minte care dintre aceștia mi l-au prezentat cu prilejul vizitelor ce mi le făceau în mod obișnuit la Institutul de Conjunctură. Mi-a fost prezentat ca student la Academia Comercială și președinte al studenților democrați. Alte amănunte nu-mi amintesc în legătură cu împrejurările în care l-am cunoscut pe **GOGU RADULESCU**.

Întrebare:

După ce l-ai cunoscut, cum au evoluat relațiile dintre dta și **GOGU RADULESCU**?

Răspuns:

La scurt timp după ce l-am cunoscut am devenit prieteni și mă vizita des atât la Institut cât și acasă singur, sau cu alți prieteni, ca **ILIE CONSTANTINOVSKI** și **NAVODARU**.

În anul 1936 a fost angajat de **VIRGIL NAVODARU** -
././ se/H. MILNE

al cărui elev a fost - la Institutul de Conjunctură, unde a lucrat până în 1940 (la desființarea Institutului); în acest timp ne vedeam zilnic în relațiile profesionale.

În anul 1941 - chiar la începutul războiului anti-sovietic - fiind mobilizat - GOGU RADULESCU a desertat în Uniunea Sovietică de unde a revenit spre sfârșitul anului 1945. Relațiile de prietenie dintre noi au continuat până în toamna 1947 - când după excluderea mea din Partid, a rupt relațiile cu mine fără nicio explicație.

Întrebare:

Ce cunoștii din legătură cu activitatea, atitudinea și manifestările politice ale lui GOGU RADULESCU?

Răspuns:

Încă înainte de a-l cunoaște eu și apoi până prin anul 1935 GOGU RADULESCU a desfășurat activitate politică intensă în cadrul Frontului Studentesc Democrat. După aceea n'am mai aflat nimic despre activitatea sa politică până în 1945 - după întoarcerea sa din Uniunea Sovietică, dînd mi-a spus că a cerut înscrierea în Partid și că a fost refuzat pentru că ar fi orgolios. A activat apoi pe linia Apărării Patriotice și pe linie sindicală - dar nu cunoașteamune în legătură cu această activitate.

În anii 1936-37 în timpul proceselor dela Moscova am avut foarte multe și lungi discuții cu GOGU RADULESCU și GONCHAROVSKI (împreună) toți trei susținînd teze trochiste - în sensul că aceste procese sunt fictive și în spatele lor se ascund răzbunări personale, fiind împotriva executiilor. Ulterior, până în 1941, nu am mai avut discuții în care el ar fi susținut teze trochiste - în discuțiile ce le aveam pe marginea evenimentelor politice (jașten, război, etc.) așlîndu-se pe linia Partidului.

După ce s'a întors din Uniunea Sovietică am avut cu el discuții multe - în care întîlegunea că în timpul cât a fost acolo s'a convins în mod categoric de vina celor condamnați, de realitatea actelor de sabotaj și de trădare ale acestora.

GOGU RADULESCU cunoștea atitudinea mea trochistă din anii 1936-37 față de procesele dela Moscova. După 1945-1946 am avut numeroase discuții cu GOGU RADULESCU în care i-am pus în parte desacordurile mele cu Partidul din care rezulta atitudinea mea după aceea față de politica

partidului. Nu pot indica în mod concret temele discuțiilor, dar pot preciza că se refereau la problemele curente ale politicii de partid și de stat și la măsurile luate de partid și guvern. Cu prilejul unei astfel de discuții GOGU RADULESCU mi-a spus deschis: "Eu te-ag împugoa!" Altfel în legătură cu activitatea mea nu știu ca GOGU RADULESCU să fi cunoscut.

La cele arătate mai sus, adaug și precizez următoarele:

După apariția comunicatului privitor la excluderea mea din Partid (Mai 1947) GOGU RADULESCU a venit la mine împreună cu ROMAN MOLDOVAN, din încredințarea Secretarului General al Partidului și mi-au cerut să fac o serie de lucrări în legătură cu stabilizarea monetară, lucrări pe care le-am făcut. În legătură cu aceste lucrări am fost vizitat de mai multe ori de GOGU RADULESCU și ROMAN MOLDOVAN vizite ce au avut un caracter strict profesional. În ultimele vizite - înainte de stabilizare - am purtat o serie de discuții în legătură cu unele aspecte și măsuri legate de stabilizare - chestiuni tehnice (raportul între prețuri și salarii, raportul leu-dolar, etc.)

După stabilizare am telefonat la câteva întreprinderi, pentru a verifica cum s'a calculat masa salariilor - și am constatat că s'au făcut greșeli mari de calcul cu prilejul stabilizării. Am telefonat imediat lui ROMAN MOLDOVAN, care ulterior mi-a comunicat că a verificat și că calculele sunt bune. După aceasta am consemnat într-o scrisoare trimisă lui ROMAN MOLDOVAN observațiile mele.

GOGU RADULESCU a venit la mine - în legătură cu aceasta și am discutat greșelile făcute cu ocazia stabilizării. Aceste discuții au avut loc în luna August 1947.

Tot în luna August - cu prilejul unei vizite ce mi-a făcut-o GOGU RADULESCU - i-am spus că am auzit dela PAUL LUCHIAN și dela cumnata mea FANI SOLOMONOVICI că BARLADANU, subsecretar de stat al Comerțului Exterior, înainte de război ar fi cunoscut cu legionarii. În seara zilei următoare GOGU RADULESCU a venit din nou la mine și mi-a spus cam următoarele: "Un lucru foarte curios! Astăzi a fost la mine BARLADANU și mi-a spus că MENDEL LEIBOVICI (LUCHIAN) spune despre dânsul că ar fi fost
./.

es/H. ZILBER

legionar. Eu nu i-am spus de am aflat dela tine, dar el stia. După aceasta n'a mai venit la mine până în luna Noembrie 1947 (Menționez că eu nu i-am replicat nimic, dându-mi seama că el a spus lui BARLADEANU ceiace îi apusesem cu o zi înainte și că știind că se vor lua măsuri de îndurire a cazului - s'a dat la o intrigă - pur și simplu).

În Noembrie a venit soția sa la mine și m'ea adus o tavă de servit cafea - spunându-mi că GOGU RADULESCU mi-a adus-o cadou dela Moscova. Câteva zile după aceea a fost el la mine și mi-a adus două portocale; am avut un schimb convențional de cuvinte. I-am spus că am auzit că a fost la Moscova și i-am întrebat dacă s'a întâlnit cu ILIE CONSTANTINOVESCHI și ce mai face acesta. Mi-a răspuns că a fost că l-a văzut foarte puțin pe ILIE CONSTANTINOVESCHI și n'a vorbit mai nimic cu el.

După aceasta mi l-am mai văzut pe GOGU RADULESCU.

Întrebare:

Care erau persoanele din anturajul său apropiat-

și care din acestea cunoșteau manifestările sale trochiste?

Răspuns:

Anturajul lui GOGU RADULESCU, cunoscut de mine, se compunea din ILIE CONSTANTINOVESCHI, CONSTANȚA GRACIUN, MAVOLARU PETRE, ROMAN BOLDOVANU și JIM BERBANESCU (mort) și subsemnatul. Dintre aceștia numai ILIE CONSTANTINOVESCHI și eu cunoșteam manifestările sale trochiste din anii 1938-1939 și numai atât cât am arătat în prezentul proces-verbal de interogatoriu.

Întrebare:

Ce mai ai de adăugat la răspunsurile ce le-ai dat în cadrul acestui interogatoriu - privitor la GOGU RADULESCU?

Răspuns:

N'am nimic de adăugat.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cu voce tare și corespunde întru totul cu cele ce am declarat subsemnatul.

se/H. XILBER

Anchetator:

cap. de Sec. GH. MORARU

Interrogatoriu - Tradus

348
347

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul ZILBER HERBERT, fost profesor universitar, și director al Inst. de Conjunctură Economică, născut la 14 Oct. 1901 în Tg. Frumos Reg. Iași, fiul lui CAROL și ROZA (decedați) cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2.

18 Februarie 1953, Buc.

Interog. a început la ora 8,30

" s'a terminat " 24

Intrebare

În procesul verbal de interogatoriu din 8 Octombrie 1952 Dta ai arătat că PATRASCANU a avut o întâlnire secretă cu MADISON și ROBERTS la LENA CONSTANTE. Când a avut loc această întâlnire, din inițiativa cui și cu ce scop?

Răspuns

Întâlnirea dintre PATRASCANU și MADISON și ROBERTS - dela LENA CONSTANTE - a avut loc la sfârșitul lunii Iulie sau prima jumătate a lunii August 1945 - aproximativ cu trei săptămâni înaintea plecării lui MADISON și ROBERTS din țară.

Inițiativa a fost a mea. Aflând dela MADISON și ROBERTS că plecarea lor din țară este iminentă, m'am gândit să-i propun lui PATRASCANU să se întâlnească cu aceștia și profitând de plecarea lor în S.U.A. să comunice prin ei Departamentului de Stat punctul său de vedere, adică hotărârea sa de a sprijini orice încercare a guvernului american de a răsturna guvernul GROSU și de a scoate România din sfera de influență sovietică.

Intrebare

Cu cine ai discutat despre aceasta pentru prima dată și ce anume?

Răspuns

Despre această inițiativă a mea am discutat prima dată cu PATRASCANU, la el acasă. I-am spus: tu ai legături cu BERRY și SCHUYLER și ai făcut cu ei diferite aranjamente. Probabil că ei au raportat Departamentului de Stat punctul tău de vedere, însă oricât de detaliat ar fi în scris, una este scris și alta este vorbit. MADISON pleacă și poate spune direct

./.

ss/H. ZILBER

și detaliat punctul tău de vedere asupra situației și posibilităților pe care le are guvernul american de a interveni. I-am mai spus că nu este nici un pericol de indiscreție, deoarece MADISON a predat serviciul lui HALL, așa încât nu vor rămâne urme ale acestei întrevederi.

PATRASCANU la început a ezitat, apoi a acceptat să aibă o întrevedere secretă cu MADISON și mi-a dat instrucțiuni să organizez întrevederea - în aceeași seară, în jurul orei 8 - la LENA CONȘTANȚE, unde se va duce să-și aștepte soția. Menționez că ideea ca întrevederea să fie secretă aparține lui PATRASCANU, care spunea că nu vrea să fie cunoscută această întâlnire.

Întrebare

Cum a fost organizată această întâlnire?

Răspuns

Conform indicațiilor lui PATRASCANU am luat contact imediat cu LENA CONȘTANȚE la ea acasă și i-am spus că am aranjat cu PATRASCANU ca în aceea seară să avem o întâlnire la ea acasă cu un american. (Probabil că-i fi spus că e vorba de MADISON, pe care nu-l cunoștea, dar știa de la mine că îl cunosc, fără să știe însă natura relațiilor dintre mine și el). I-am spus că întâlnirea este secretă și să aranjeze ca să nu o viziteze nimeni în aceea seară. Am stabilit că înainte de ora 8 voi veni eu cu MADISON și apoi după opt va veni și PATRASCANU. LENA CONȘTANȚE a fost de acord.

Întrebare

Arată cum a avut loc întâlnirea și ce persoane au fost de față?

Răspuns

În aceeași după amiază am telefonat lui MADISON să vină la mine acasă la ora 7 (seară). El a venit însoțit de ROBERTS. I-am spus că i-am aranjat o întâlnire cu PATRASCANU, care-i va face o comunicare importantă.

Pela ora 8 jumătate (seară) m'am dus cu MADISON și ROBERTS la locuința LENEI CONȘTANȚE, care ne aștepta. Ea ne-a invitat în odaia ei de dormit, a închis ușa și a rămas în odaia ei de lucru. După ora 8 a venit și PATRASCANU și după ce am făcut prezentările a început discuția, la care au participat PATRASCANU, MADISON, ROBERTS și subsemnatul. Discuția dintre noi patru a durat cca. 20 de minute. La sfârșitul discuției a intrat în odă și ELENA PATRASCANU, căreia i-am prezentat pe cei doi americani, iar ea a schimbat câteva cuvinte în engleză cu MADISON și în franceză cu ROBERTS. Nu țin minte dacă atunci

a intrat în cameră și LENA CONSTANTE.

Pe la ora nouă MADISON și ROBERTS au părăsit locuința LENEI CONSTANTE singuri, eu conducându-i până la ascensor. După aceea - la interval de vreo jumătate de oră - au plecat soții PATRASCANU și după ei am plecat eu.

Intrebare

Ce s'a discutat și cine a participat efectiv la discuție?

Răspuns

La început PATRASCANU a făcut o expunere asupra situației politice, expunându-și punctul său de vedere. Expunerea a făcut-o în românește, iar eu am tradus-o în englezește. În această expunere - care a durat aproximativ un sfert de oră - PATRASCANU a spus în esență următoarele: Guvernul Groza este numai începutul. Pe măsură ce timpul va trece, acest guvern se va întări și se va transforma într'un guvern de dictatură a proletariatului. Nu este în interesul S.U.A. ca România să se transforme într'o Românie sovietică, care va intra definitiv în sfera de influență sovietică și va fi iremediabil pierdută, pentru democrațiile occidentale. Acum este momentul cel mai prielnic de a răsturna Guvernul Groza. În țară guvernul este încă slab, iar Uniunea Sovietică, epuizată de război, nu va risca un conflict cu Statele Unite și Marea Britanie din cauza guvernului Groza. O intervenție puternică a Statelor Unite la București și Moscova va deslănțui forțele interne potrivnice guvernului Groza și va paraliza rezistența Uniunii Sovietice și a forțelor interne partizane ale acestui guvern. Întrucât îl privește pe el (PATRASCANU) este gata să susțină orice acțiune americană, în Partid și guvern împreună cu partidele "democrate" istorice.

După ce PATRASCANU și-a terminat expunerea MADISON l-a asigurat că va transmite cele spuse de el Departamentului de Stat și i-a spus că americanii fac prăgătiri în acest sens. Deasemenea l-a sfătuit să țină contactul strâns cu regele și cu conducătorii partidelor "istorice". Apoi MADISON și ROBERTS i-au pus lui PATRASCANU câteva întrebări fără semnificație, al căror conținut nu mi-l amintesc, după care discuția s'a încheiat, intrând în cameră ELENA PATRASCANU, iar după un schimb de cuvinte convenționale, fără importanță, americanii au plecat. Până la plecarea soților PATRASCANU - într'o jumătate de oră - , au (urmat) avut loc câteva comentarii. Nu-mi amintesc însă conținutul acestor comentarii: la ele a participat și LENA CONSTANTE.

Intrebare

Cu ce persoane ai discutat ulterior despre această

întâlnire?

- 4 -

350¹

Răspuns

Ulterior n'am mai discutat cu nimeni despre această
întâlnire dintre PATRASCANU, MADISON, ROBERTS și subsemnatul.

Întrebare

Ce persoane au cunoscutință despre această întâlnire
și despre ce s'a discutat?

Răspuns

ELENA PATRASCANU și LENA CONSTANCE știu că întâlnirea a avut loc, fiind și ele acolo - așa cum am arătat mai
sus. Ele cunosc și faptul că întâlnirea a fost secretă.

Nu știu ca ele să cunoască conținutul discuției
dintre PATRASCANU, MADISON, ROBERTS și subsemnatul, în orice caz
eu nu le-am vorbit nici una din ele despre aceasta. Nu am cunoscutință ca PATRASCANU să le fi vorbit de obiectul și conținutul
discuției. Cu alte persoane eu nu am vorbit despre întâlnire și
despre obiectul discuțiilor și nici PATRASCANU mi-a spus că
ar fi vorbit cu cineva - așa că după știința mea nu cunoaște
nimeni altcineva această întâlnire.

Întrebare

Arată dacă mai ai ceva de adăugat la răspunsurile
Date din acest proces-verbal de interogatoriu?

Răspuns

Nu mai am nimic de adăugat.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit
de mine cuvânt cu cuvânt și corespunde întru totul cu cele
ce am declarat.

ss/M. SILBER

Archetator:

Cpt. de Sec. Gh. MORARU

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR
=====

Arestatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Octombrie 1901
în Tg. Frumos-Iapi, fiul lui CAROL și NOEA (decedați), cu ultimul
domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2.

19.II.1953, București

Interog. a început la ora 8

" s'a terminat " 10

Intrebare

Când s'a reînființat Institutul de Conjunctură după 28
August 1944?

Răspuns

Institutul de Conjunctură nu a fost desființat formal
niciodată - ci numai și-a încetat activitatea în anul 1940
(Noembrie). Si-a reluat activitatea în Octombrie 1944, când din
însărcinarea Partidului au început organizarea (înghetarea xx
unui consiliu, fonduri, mașini, local, etc). Efectiv activitatea a
fost reluată în Ianuarie 1945.

Intrebare

Ce sedii a avut - după ce și-a reluat activitatea
Institutul de Conjunctură?

Răspuns

Primul sediu l-am avut în str. Nicolae Iorga - numărul
nu mi-l amintesc - spre mijlocul străzii (respectiv, spre mij-
locul distanței dintre Pța Română și Calea Victoriei). Aci am
ocupat câteva camere în blocul din spre stradă (erau două
bloouri de case, unul în fundul curții) la etaj. În acest sediu
am stat foarte puțin (cca. 2 săptămâni în Octombrie 1944) fiind
evacuați pentru Comisia Aliată de Control.

De aici ne-am mutat în localul IRDP - pe strada ce
pornește din Calea Victoriei (prima la stânga, venind dela
Min. Finanțelor spre Centru). Clădirea este tot spre mijlocul
străzii, cu mai multe etaje, noi ocupând câteva odăi la etajul
I sau II.

Aici am stat ureo două săptămâni - localul fiind impro-
priu - mutându-ne apoi în str. Polonă 4 - unde Institutul a

./.

ss/H. ZILBER

funcționat până la desființare - în Septembrie-Octombrie 1947.
În str. Polona Institutul s'a instalat în Decembrie 1944.

Întrebare

Ce persoane cunosc aceste sedii ale Institutului de
Conjunctură - și care te-au vizitat în fiecare?

Răspuns

Dintre funcționarii Institutului cunosc toate trei
sedile ANA MARIA MARCUSCHN, secretara Institutului, PETRE M VO-
DARU și ION TIBERIU, foști referenți ai Institutului. Am mai
fost vizitat în prima jumătate a anului 1945 la sediul din
str. Polona de: PATRASCANU, TONOSIAN, GOLOPENTIA, HETEGAN, ROMAN
CRESIU, UIGAN, și alții.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit
de mine cuvânt cu cuvânt și corespunde întocmai cu cele ce am
declarat.

ss/H. ZILBER

Anchetator:

Cpt. Gh. Moraru

1000 Rujenna - Tradus

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul ZILBER HERBERT, fost profesor universitar și director al Institutului de Conjunctură, născut la 14 Oct. 1901 în Ip. Frumos-Iagi, fiul lui Carol și Roza (decedați) cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2.

20 Februarie 1953, Buc.

Interog. a început la oralo

" s'a terminat " 13.-

Intrebare

În procesul verbal de interogatoriu din 2 Octombrie 1952 Dta arăta că în Februarie 1947 PATRASCANU fiind la Paris pentru semnarea tratatului de pace a avut o întrevedere cu ofițerul american MADISON - dar nu și-a vorbit de conținutul discuției ce a avut-o cu acesta.

În procesul verbal de interogatoriu din 30 Oct. 1952 ai arătat următoarele: "În Februarie 1947 la întoarcerea lui PATRASCANU de la Paris, unde fusese să semneze tratatul de pace acesta mi-a spus că a avut o întrevedere cu MADISON, care i-a comunicat planul Statelor Unite de a răsturna guvernul Groza pe baza unor prevederi ale tratatului de pace și l-a sfătuit pe PATRASCANU să continue mai departe colaborarea cu regele și cu TATARESCU, principalii pioni în această nouă fază a luptei Statelor Unite împotriva regimului de democrație populară și a Uniunii Sovietice".

În procesul verbal de interogatoriu din 10 Februarie 1953 Dta ai arătat că întrebându-l pe PATRASCANU "ce mai spune MADISON", acesta și-a răspuns, "că MADISON i-a spus că situația internațională s'a schimbat, că se merge către un război între anglo-americani și sovietici și că problemele militare încep să fie pe primul plan". Apoi declară în continuare că: "Alteceva n'am mai discutat despre acest fapt nici cu această ocazie, nici ulterior.

Care este adevărul? Ce te-a determinat pe Dta să declarai acel fapt în trei feluri? Cum explici contradicția

./.

ss/ZILBER H.

dintre cele declarate la 2 Oct. 1952 și cele ce ai declarat ulterior privitor la întâlnirea și discuția avută de PATRASCANU și MADISON la Paris în 1947 (Februarie)

354

Răspuns

La 2 Octombrie 1952 nu eram încă decis să mărturisesc tot adevărul și oscilam încă. Afirmația mea consemnată în procesul verbal de interogatoriu din 2 Oct. 1952, că PATRASCANU nu mi-a povestit conținutul discuției, este minciună.

Cele declarate în procesul verbal din 8 Octombrie 1952 se datoresc faptului că la acea dată eram pornit împotriva lui PATRASCANU - declarând și punând în sarcină sa fapte exagerate și inexacte.

Cele declarate la 10 Februarie 1953 reprezintă ri-guros adevărul.

Prezentul proces-verbal a fost citit de mine cu-vânt cu cuvânt și corespunde întocmai cu cele declarate de mine.

ss/H. ZILBER

Anchetator
Cpt. de Sec. Gh. Moraru

D E C L A R A T I E

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901
în com. Tg. Frumos-Iași, profesor universitar, fiul lui (+)
CAROL și (+) ROZA, cu ultimul domiciliu în București str. Dio-
nisie Lupu 2, declar următoarele:

După 1930, Partidul Socialist Unitar (ghelerterist)
a adoptat o atitudine troțchistă atât în ce privește
problemele interne ale Uniunii Sovietice cât și probleme
internationale (teoria bonapartismului, dreptul la fracțiuni,
etc) dintre membrii acestui partid care la arestarea mea
erau în viață, am cunoscut pe: STEFAN VOITEC, I. REICHMAN-SOMUZ,
PEIKER zis PASCU, BLAU zis BANU.

Pe St. VOITEC îl cunosc dela Clubul Socialist din
str. Sf. Ionică din anul 1918-1919 când eram amândoi elevi
de liceu. În 1948, când am fost arestat, era Ministru al Edu-
cației Naționale în Guvernul Dr. GROZA.

În perioada 1919-1948 nu am avut cu VOITEC alte
relații decât acelea dintre doi oameni care se cunosc din
tinerețe. Nu am fost la dânsul acasă și nici el la mine ac-
asă; n'am avut nici o activitate comună.

Stiu că era troțchist deoarece era secretarul
general al ghelerteristilor și principalul redactor al
ziarului lor, care timp de ani de zile, a apărut oficial
punctele de vedere troțchiste. De altfel, în 1937 ziarul so-
vietic "Pravda" l'a atacat violent.

În 1948, știind că VOITEC lucrează la un ziar al
lui PAMFIL SEICARU, l-am vizitat pentru a-l ruga să vorbească
cu acesta, pentru deportații dela Vapniarka. În 1944 l-am
văzut de mai multe ori, fiind trimis de PATRASCANU al că-
rui tehnic eram (înainte de 23 Aug. 1944). După 23 Aug. 1944
l-am revăzut în vara anului 1945 când am fost invitați
la masă la prof. JAK BYCK (Soc. dem.) împreună cu prof. GH.
MOISEL, prof. ALEXANDRU ROSETTI și prof. MIRON NICULESCU. Cu

./.

ss/H. ZILBER

această ocazie prof. MOISIL mi-a propus să-mi dau ⁴⁵⁶ doctoratul și să iau o catedră la universitatea ST. VOITEC a fost de acord și mi-a propus sprijinul său. După aceea nu l-am mai revăzut până în August 1946 când am fost împreună la Paris (la Conferința Păcii). Cu această ocazie am discutat cu dânsul ca la înapoarea în țară să înființeze catedra de Economice Politică la Facultatea de Filosofie din București și să mă numească profesor. În perioada Decembrie 1946-Ianuarie 1947 l-am văzut de câteva ori în legătură cu numirea mea la catedră. De atunci nu l-am mai văzut.

Despre activitatea troțchistă a lui ST. VOITEC pot da informații: I. REICHMAN-SOMUZ și PECKER zis PASCU.

Pe I. REICHMAN-SOMUZ l-am cunoscut în 1933-34 printr'un prieten comun, anume LOZNER. Înainte de arestarea mea era redactor la ziarul social-democrat "Libertatea".

În perioada 1934-1939 îl întâlneam din când în când la LOZNER. Odată sau de două ori am fost la dânsul acasă. Deasemeni, în acest interval, a fost de câteva ori la mine la birou și acasă. După război, am aflat că în perioada 1940-1944 a fost în lagăr. În intervalul 1944-1947 l-am întâlnit pe stradă, odată sau de două ori. Până în 1940 I. REICHMAN-SOMUZ, a fost membru al Partidului Socialist-Unitar și redactor principal la ziarul acestui partid. În articolele sale apăra tezele troțchiste. Altă activitate troțchistă a lui REICHMAN-SOMUZ, nu cunosc. Dintre prietenii acestuia, am cunoscut pe LOZNER, PECKER, SAUL OSTIAS și ST. VOITEC.

Pe PECKER zis PASCU, l-am cunoscut în anii 1934-35. Nu-mi amintesc prin cine. Înainte de arestarea mea (1948) era redactor la Agenția Radio. (În perioada 1934-1944 a fost funcționar comercial).

Înainte de război venea uneori la mine la birou sau acasă și discutam probleme politice și economice de actualitate. În timpul războiului a fost la mine acasă de două ori, cu BLAU-BANU pentru a mă ruga să fac acestuia un serviciu la Ministerul de Finanțe. Am refuzat. Știu că PECKER era membru al partidului gheleterist și redactor la ziarul acestui partid. Atât el cât și BLAU mi-au spus că sunt troțchiști. Nu știu dacă în afară de activitatea gazetărească, au mai avut și altă activitate troțchistă.

După 23 Aug. 1944, PECKER și BLAU au devenit membri ai P.C.R. În perioada 1944-1947 i-am întâlnit pe stradă.

Despre PASCU și activitatea lui pot da referințe:

ST. VOITEV, GOGU RADULESCU, REICHMAN-SOMUZ.

Dintre membrii P.C.R. am cunoscut următorii troțchiști P. NAVODARU, ILIE CONSTANTINOVSKI, GOGU RADULESCU, I.G. MAURER, JAK BERMAN, EMIL CALMANOVICI, C. MIREL, H. STERNBERG și L.D. PATRASCANU.

Pe L.D. PATRASCANU îl cunosc din 1919 dela Clubul Socialist din Str. Sf. Ionică. De atunci ne-am împrietenit și am rămas prieteni până la arestarea mea (în 1948) când L.D. PATRASCANU era Ministru de Justiție în guvernul GROZA.

Încă din 1928 i-am dat să citească cărțile lui TROTKI cari l-au convins. După întoarcerea sa din Uniunea Sovietică (1932) mi-a spus că este definitiv câștigat pentru troțchism însă că nu vrea să constituie o fracțiune care ar putea fi repede descoperită și lichidată, și preferă să colaboreze cu membrii de partid cari au șanse de a deveni fruntași/membrii în C.C. Odată ajunși în posturile de comandă ar putea acționa în voe.

În cursul proceselor din 1936, PATRASCANU mi-a spus că doi dintre troțchiștii cu care colaborase la Moscova au fost arestați și-i era teama că-i vor divulga numele ceiace ar duce la excluderea lui din partid. Am profitat de această confidență pentru a-l ajuta pe VINTILA IONESCU, inspector general al Siguranței, să-l recruteze pe PATRASCANU ca agent informator în sânul P.C.R.

Știu dela PATRASCANU că în vremea când era trimis de Partid ca responsabil pentru Regiunea Moldova a lucrat cu troțchiștii BRAUNSTEIN (nu-l cunosc personal) și C. MIREL pe care ulterior l-am cunoscut.

În perioada Ianuarie 1938-Ianuarie 1944, nu am avut relații personale cu PATRASCANU.

Asupra activității mele cu PATRASCANU înainte și după 23 Aug. 1944 am vorbit pe larg în declarațiile anterioare. Țin însă să precizez unele fapte asupra cărora am trecut în declarațiile precedente.

În toamna anului 1944, discutând cu PATRASCANU asupra posibilităților de a împiedica P.C.R. să cucerască puterea sau de a-l influența în acest sens, l-am întrebat pe PATRASCANU dacă în interiorul C.C. al P.C.R. nu există grupuri antagoniste și disensiuni personale cari puteau fi utilizate cu folos.

Cu această ocazie, PATRASCANU mi-a spus că există

./.

ss/H. ZILBER

un grup de "stângişti" compus din ANA PAUKER, VASILE LUCA şi TECHARI GEORGESCU, grup care vrea "soviete până în Decembrie 1944" şi un fel de "revoluţie permanentă". PATRASCANU nu vedea încă clar dacă este vorba de un grup politic constituit sau de o coincidenţă de idei. Mi-a spus încă că are impresia că între ANA PAUKER şi TECHARI GEORGESCU este înţelegere politică, prietenie personală şi ambiţii comune. Totuşi în 1945, la întrebarea ce urmăreşte LUCA, PATRASCANU mi-a răspuns: "Acelaş lucru ca şi ANA (PAUKER) şi TECHARI (GEORGESCU): colectivizare în galop, până în trei ani". Prin aceasta PATRASCANU îmi da să înţeleg din nou că cei trei formau un grup politic stângist.

În Noiembrie sau Decembrie 1944, PATRASCANU fiind gripat m'am dus să-l văd. Mi-a spus că în cursul zilei ANA PAUKER şi TECHARI GEORGESCU îi făcuseră o vizită amicală. PATRASCANU a comentat astfel această vizită "am impresia că este un semn de protest împotriva atitudinii secretarului general faţă de mine. De altfel, în discuţii particulare ANA este mai puţin fioroasă decât vrea să pară când este în public".

După 6 Martie 1945, când l-am întrebat pe PATRASCANU la ce va folosi înlăturarea lui BODNARAS dela Ministerul de Interne de vreme ce TECHARI GEORGESCU, este acolo, PATRASCANU mi-a răspuns: "TECHARI este om cu scaun la cap şi nu face tot ce spune. În plus este omul ANEI şi amândoi sunt influenţabili. Lasă că ştiu eu ce fac?"

După convorbirile cu BERRY şi SCHUYLER l-am întrebat pe PATRASCANU cum înţelege să-şi ţină argajamentul faţă de americani, de a forţa Partidul să accepte un guvern al Blocului Naţional, cu PATRASCANU, preşedinte de consiliu şi ministru de interne. Pentru a realiza o asemenea formaţie trebuie consimţământul Partidului. La aceasta PATRASCANU mi-a răspuns: "Am convins că la momentul oportun, ANA şi TECHARI mă vor sprijini. În cazul cel mai rău TECHARI va rămâne la Interne însă va face ce voi dori eu şi ANA mă va susţine".

În Septembrie 1945, PATRASCANU mi-a spus că a avut o convorbire "de lămurire" cu ANA PAUKER, la locuinţa acesteia. Mi-a spus că ANA PAUKER i-a mulţumit că nu s'a amestecat în intrigile făcute de unii fruntaşi ai Partidului împotriva ei şi i-a reproşat prietenia lui cu mine, deoarece par un individ dubios. PATRASCANU nu mi-a povestit întreaga discuţie, însă mi-a subliniat concluzia lui: "ANA este

deșteaptă. Si ^{ea} este este o opozantă!"

În timpul Conferinței din Octombrie 1945, PATRASCANU mi-a spus că Secretarul General al Partidului, aranjase în așa fel lucrurile încât el să nu fie ales decât membru supleant în Comitetul Central. Grație intervenției ANEI PAUKER și a lui TECHARI GEORGESCU, conferința l'a ales totuși membru plin în C.C.

Spre sfârșitul anului 1945, PATRASCANU mi-a spus că cooptarea lui în Biroul Politic s'a produs în urma intervenției ANEI PAUKER și a lui TECHARI GEORGESCU. L-am întrebat cum se explică aceasta. PATRASCANU mi-a răspuns: "Între noi nu mai există diferențe apreciable. Eu le voi fi dor de folos și ei mine". În August și Septembrie 1946 când eram împreună la Paris am aflat că la București se pornise o adevărată campanie împotriva lui, campanie pe care PATRASCANU o atribuia Secretarului General care aflase despre înțelegerea lui cu TATARESCU și BYRNES. După întoarcerea mea în țară (24 Oct. 1946), l-am întrebat pe PATRASCANU ce s'a întâmplat de când nu ne văzusem (Sept. 1946). PATRASCANU mi-a răspuns că lucrurile s'au calmât. ANA și cu TECHARI, au venit la aerodrom să mă aștepte și cu această ocazie au organizat și o manifestație muncitorească. Asta a dovedit că toate suvenirile erau calomniile. Cu toată poziția lor stângistă, ANA și cu TECHARI sunt mai aproape de mine decât de alții".

În Februarie 1947, după întoarcerea lui PATRASCANU de la Paris (semnarea Tratatului de Pace), mi-a spus că la Partid a avut loc o ședință de lămurire a situației lui și că ANA PAUKER și TECHARI GEORGESCU l-au susținut și lucrurile s'au aranjat în favoarea lui.

În Octombrie 1947 (după excluderea mea din Partid) când PATRASCANU mi-a spus că Secretarul General aflase despre tentativa lui de fugă și el bănuia că se va descoperi totul, s'a dus la TECHARI GEORGESCU și s'a "pus de acord" cu acesta pentru a dispune o anchetă împotriva informatorilor Secretarului General. Nu am aflat însă care a fost rezultatul acestei anchete.

În Decembrie 1947, PATRASCANU mi-a spus că ANA PAUKER și TECHARI GEORGESCU vor face o vizită oficială la Budapesta și i-a rugat să-l ia și pe dânsul. La întoarcerea de la Budapesta, PATRASCANU mi-a dat a înțelege că voise să profite de această vizită pentru a fugi în Austria, dar

nu a reușit deoarece agenții poliției maghiare îl urmăreau de aproape.

Din cele de mai sus, precum și din faptul că și singurii frunțași ai Partidului cu care PATRASCANU întreținea relații de prietenie, erau ANA PAUKER și TEOMARI GEORGESCU eu am rămas cu convingerea că încă din toamna anului 1944, între aceștia și PATRASCANU era o înțelegere parte deschisă și parte tactică de a urma o anumită linie politică.

Pe H. STERNBERG, mecanic din Ploiești, l-am cunoscut în 1918-19 la Clubul Socialist din Str. Sf. Ionică. În toată perioada 1918-1940, am avut cu dânsul relații de "bună ziua". Stiu că în perioada 1921-1927 a fost membru în C.C. al P.C.R. În 1928 sau 1929 am aflat că a fost exclus din Partid ca troțchist. În 1940 a plecat în URSS și nu s'a mai întors. Despre activitatea lui ca troțchist nu știu nimic.

Pe PETRE NAVODARU îl cunosc din 1933 când a venit la Institutul de Conjunctură și mi-a propus să-l angajez ca referent. Cum eu nu aveam dreptul să angajez personal, l-am îndrumat spre DAN PETREȘTEANU, secretarul general al I.R.C. care l'a angajat. La scurt timp după aceea m'am împrietenit cu NAVODARU și am rămas prieteni, până în Septembrie 1947 când, eu fiind exclus, la cererea Partidului, a rupt relațiile cu mine. Înainte de arestarea mea, NAVODARU era director al Editurii de Stat.

Încă dela începutul cunoștinței noastre NAVODARU mi-a spus că este comunist și lucrează în tineret, pe linia universitară. Prin dânsul am cunoscut pe ILIE CONSTANTINOV-SCHY, GOCU RADULESCU și alți comuniști. În 1935-36 mi-a propus să fac parte din redacția revistei "Era Nouă" editată legal de P.C.R. Am acceptat și am colaborat la această revistă. În perioada 1933-1940 i-am dat în mai multe rânduri bani pentru Partid și Ajutorul Roșu (sume relativ mici). În 1941, l-am rugat să-mi facă legătura cu Partidul, dar mi-a dat a înțelege că a încercat și nu se poate. În 1943 am colaborat oficial pe linia "Ajutorului Roșu". De atunci am fost numai prieten.

În 1934-35 sub influența literaturii troțchiste și a mea, NAVODARU adoptase o poziție troțchistă în problema regimului politic intern din URSS, a colectivizării și a neintervenției în China. Nu știu dacă a mai împărtășit altcuiva punctul său de vedere sau dacă a avut vreo acți-

./.

ss/H. ZILBER

vităte antipartinică. În 1936 însă, NAVODARU mi-a spus că trochiștii s'au dovedit dușmani, trădători și spioni și a fost în totul de acord cu verdictul dat de justiția sovietică. După 1941, am aflat, nu țin minte de la cine - cred că era BENDEL - că NAVODARU spusese încă din 1938 la Partid că sunt trochiști. El mi-a confirmat faptul. Stiu că NAVODARU era prieten cu ILIE CONSTANTINOVSKI dovedit trochișt și după 1944, cu GOGU RADULESCU care în 1936-37 avusese unele atitudini trochiște și cu ȘTEFAN FORIS despre care am auzit că a fost dovedit trochișt și trădător. Stiu deasemeni că NAVODARU cunoaște pe trochiștii ST. VOITEC, PASCU-PECKER și I. REICHMAN-SOMUZ.

Pe ILIE CONSTANTINOVSKI l-am cunoscut în 1933-1934 prin PETRE NAVODARU. Pe vremea aceea era student. În 1934, NAVODARU m'a rugat să-l adăpostesc câteva săptămâni, deoarece fusese operat de peritonită și nu avea locuință. Am acceptat și CONSTANTINOVSKI a locuit la mine câțva timp. De atunci ne-am împrietenit și am rămas prieteni. În 1940 el a plecat în URSS. În Septembrie 1944 a venit în București ca corespondent de război al presei sovietice. Ultima dată l-am văzut în primăvara anului 1945. Era gazetar sovietic. În tot cursul anilor 1934-1940 l-am văzut foarte des la biroul meu sau la mine acasă. Între noi a fost o caldă prietenie.

Asupra activității politice a lui ILIE CONSTANTINOVSKI în țară, știu doar că în perioada 1932-1936 a fost extrem de activ pe linia studențească. În 1934 sau 1935 a organizat o tabără a studenților democrați - organizație de masă a U.T.C.-ului la Predeal. După aceea, nu știu în ce organizație a activat sau dacă a activat.

În discuțiile pe care le-am avut cu dânsul în 1936-37 (în cursul proceselor de la Moscova) singur sau împreună cu GOGU RADULESCU, CONSTANTINOVSKI a avut o atitudine trochiștă nu credea în realitatea acuzațiilor aduse trochișto-bunariniștilor și avea reproșuri pentru situația politică internă din URSS.

În toamna anului 1944 și primăvara anului 1945, l-am văzut în mai multe rânduri. O singură dată, în Octombrie sau Noiembrie 1944, am reușit să aflu de la dânsul punctul său de vedere asupra situației din URSS. În cursul acelei discuții mi-a făcut un tablou sumbru asupra situației clasei muncitoare în URSS și mi-a spus concluzia lui că singura eșire ar fi "înapoi la capitalism!". Am protestat

și i-am arătat că aceasta nu este nici de dorit și nici just.

Cât a stat în București (1944-45) știu că ILIE CONSTANTINOVSKI a văzut mulți oameni atât în interes profesional (gazetărie) cât și din prietenie. Din prima categorie fac parte L.D. PAIRASCANU, C. VISCIANU și alții. Din a doua categorie sunt: COSTANTA CRACIUN, GEO BOGZA, TASIA PETROVA, DORINA RADULESCU, SAUL OSIAS și alții.

Prietenii intimi ai lui ILIE CONSTANTINOVSKI la București, erau GOGU RADULESCU, COSTANTA CRACIUN, PETRE NAVODARU și subsemnatul și JIM SERBANESCU (mort). În afară de aceștia, cunoștea foarte mulți oameni. La Moscova nu știu ce relații avea. Pe GOGU RADULESCU l-am cunoscut în 1933-34 prin NAVODARU sau ILIE CONSTANTINOVSKI. Înainte de arestarea mea în 1948, era directorul acordurilor din Subsecretariatul Comerțului Exterior.

În 1936, VIRGIL MADGEARU l'a angajat ca referent la Institutul de Conjunctură a lucrat până în Noembrie 1940 când Institutul și-a încetat activitatea. Apoi a fost angajat referent la Institutul Central de Statistică. În noaptea de 22 Iunie 1941, fiind mobilizat, a dezertat în URSS de unde s'a înapoiat la sfârșitul anului 1945. În 1946 a intrat funcționar la Ministerul Economiei Naționale unde a lucrat până la arestarea mea.

Chiar de la începutul cunoștinței noastre ne-am împrietenit și am rămas prieteni până în August 1947 când a rupt relațiile cu mine. În Noembrie 1947 mi-a mai făcut totuși o foarte scurtă vizită de politețe. Cu această ocazie, mi-a adus două portocale. În tot timpul cât am fost prieteni, ~~ne-am~~ văzut foarte des la mine acasă sau la birou, am luat masa împreună de multe ori și am discutat tot felul de probleme politice și economice.

GOGU RADULESCU era comunist încă înainte de a mă cunoaște. Era președintele Frontului Studențesc Democrat, organizație de masă a U.T.C. unde a depus o intensă activitate împreună cu ILIE CONSTANTINOVSKI, MIRON CONSTANTINESCU, MIHAIL VULPESCU, COSTANTA CRACIUN, NAVODARU și alții. Din 1935 nu știu dacă a mai activat într-o organizație departid.

În 1946, mi-a spus că a cerut înscrierea în PCR însă a fost refuzat pentru că ar fi orgolios. Fără să cunosc detalii, știu că a activat pe linie sindicală și în cadrul Apărării Patriotice.

./.

ss/H. ZILBER

În 1936-37 în perioada proceselor dela Moscova am avut multe discuții, GOGU RADULESCU și ILIE CONSTANTINOVSKI asupra conținutului acestor procese. În cursul acestor discuții GOGU RADULESCU a luat de multe ori poziții troțchiste, nu credea în realitatea faptelor imputate acușărilor și era convins că s'au acuzat de fapte pe care nu le-au făcut, numai din disciplină de partid. După terminarea proceselor n'am mai discutat acest subiect. În 1946 după întoarcerea lui GOGU RADULESCU din URSS, mi-a spus că s'a convins că troțchisto-buharinistii au sabotat, au complotat și au trădat și că și-au meritat pedeapsa. În cursul anilor 1946 și 1947 i-am spus lui GOGU RADULESCU unele din părerile mele anti-partinice și antisovietice. În una din discuții GOGU RADULESCU mi-a spus că m'ar împușca.

După excluderea mea din Partid (20 Mai 1947), GOGU RADULESCU a mai venit pela mine, în special din motive profesionale (lucrări asupra stabilizării, etc.)

Prietenii lui GOGU RADULESCU au fost: ILIE COSTANTINOVSKI, DORINA RADULESCU (soția sa), COSTANTA CRACIUN, PETRE NAVODARU și subsemnatul.

Pe I.G. MAURER l-am cunoscut în casa lui GRIGORE IUNIAN în anii 1933-34 ca și pe RADU OLTEANU și pe lt.col. PETRE PETRESCU (deputat iunianist). Auzisem dela GOGU RADULESCU și ILIE COSTANTINOVSKI că primii doi ar fi comunisti și că apără în procesele partidului. În 1936 am comunicat acest lucru lui VINTILA IONESCU care mi-a răspuns că-i cunoaște, că sunt troțchisti și-i lasă să crească ca oameni de încredere ai P.C.R. Când a apărut ziarul "Lumea Românească" finanțat de lt.col. PETRESCU, omul de încredere a lui N. MALAXA, m'am dus la redacția acestui ziar unde l-am găsit pe MAURER și i-am spus că am auzit despre "Lumea Românească" că este troțhist, iar unul din principalii articleri - L. KALASTIAN ar fi inspector al Siguranței Generale. MAURER mi-a spus că ziarul "va fi oficiosul troțchistilor". După aceea nu l-am întâlnit odată sau de două ori la Partid. În Septembrie 1945 l-am revăzut cu ocazia unei discuții asupra problemei prețurilor, discuție care a avut loc în prezența Secretarului General al Partidului. În August și Septembrie 1946, am lucrat mult cu dânsul la Paris, în calitate de expert al delegației noastre. Caracteristică pentru I.G. MAURER este poziția lui dușmănoasă față de URSS. În cursul discuțiilor pe care I.G. MAURER le-a avut cu experții economici români, MAURER a afirmat: /./ ss/H. ZILBER

mat că Uniunea Sovietică a jefuit România. Tot așa când I. CRISTU a publicat un articol dăgănos față de URSS în "New-York Herald Tribune", MAURER a refuzat să ancheteze cazul dându-mi a înțelege că articolul va speria pe sovietici, ceiace va fi în folosul României.

După întoarcerea mea dela Paris, nu l-am mai văzut pe MAURER decât după excluderea mea și mi-a promis să vorbească la Paris să mi se dea de lucru. Înainte de arătarea mea, MAURER era subsecretar de Stat la Ministerul Economiei Naționale.

În afară de lt.col. PETRESCU nu cunosc nici un prieten a lui MAURER.

Pe C. MIREL l-am cunoscut în toamna anului 1944 la Partid. L-am revăzut la începutul lui Aprilie 1947 când a făcut parte din comisia care m'a exclus din Partid. Relații personale n'am avut cu dânsul. Stiu că este cumnat cu EMIL CALMANOVICI. JIM SERBANESCU (mort) mi-a spus că pe vremea când activa la Iași, MIREL și cu BRAUSTEIN formaseră un grup troțchist dar nu mi-a povestit activitatea acestuia.

Pe JAK BERMAN l-am cunoscut în 1936-37 când m'am dus de câteva ori la Fa. Em. Prager pentru a culege date statistice cu privire la prețurile materialelor de construcții și ale construcțiilor gata. L-am revăzut în primăvara anului 1945 când am fost invitați la masă la prietenul nostru comun ing. EMIL HARTSTEIN. Cu această ocazie am discutat despre legile economice din Aprilie 1945. În 1946 l-am întâlnit de două ori la invitația lui CAROL NEUMAN - odată la locuința lui NEUMAN și a doua oară la biroul lui BERMAN pentru a discuta problema stabilizării. Am avut un schimb de păreri strict limitate la subiectul "stabilizare". La arestarea mea, BERMAN n'avea funcție.

În 1938, discutând cu VINTILA IONESCU despre posibilitatea utilizării troțhiștilor pentru a contracara activitatea PCR, acesta mi-a pomenit de numele lui BERMAN și a lui CALMANOVICI, patroni cu bune relații în rândurile PCR.

Dintre prietenii lui JAK BERMAN cunosc pe EMIL CALMANOVICI, EMIL HARTSTEIN și CAROL NEUMAN, toți trei ingineri și membrii de partid. Deasemeni știu dela PATRASCANU că era în relații cu dânsul și cu ALEXANDRU STEFANESCU.

Pe EMIL CALMANOVICI, inginer constructor, l-am cunoscut în iarna 1943-44 în biroul prietenului nostru comun ing. EMIL HARTSTEIN. Auzisem dela HARTSTEIN că este

comunist, iar dela VINTILA IONESCU că este troțchist. Am avut cu dânsul o scurtă discuție în care am criticat inactivitatea Partidului și mai cu seamă lipsa presei ilegale, precum și conținutul neinteresant al "României Libere".

În cursul anilor 1945-1946 l-am revăzut la masă la prietenul nostru comun HARTSTEIN și am avut discuții ocazionale. În 1945 sau 1946 l-am ajutat să obție un credit la CEC. Tot în 1947, am fost învitat la dânsul acasă pentru a discuta cu sovieticii COSTANTINOV și CADISEV, probleme în legătură cu tehnica planificării. După excluderea mea din Partid i-am citit cererea mea către Comisia Centrală de Control.

Dintre prietenii lui CALMANOVICI, cunosc pe JAK BERMAN și EMIL HARTSTEIN.

Nu cunosc activitatea politică a lui CALMANOVICI. Știu numai atât că până la excluderea mea era membru PCR. În perioada 1918-1928 am cunoscut următorii membrii de partid despre cari am auzit că mai târziu ar fi devenit troțchiști: JAK CONITZ, D. FABRIAN, GH. MOSCU, LENUTA FILIPOVICI, TIMOTEI MARIN, MARCEL PAUKER, LICHTBLAU și PETRE ZISU.

În afară de MARCEL PAUKER, cu toți ceilalți am activat în perioada 1918-1924 și i-am revăzut cu titlu personal după aceea, până în 1928. Pe MARCEL PAUKER l-am cunoscut în 1924 și l-am revăzut în 1930. Nu am avut legături politice cu dânsii. Dela PATRASCANU știu că în 1944, MARCEL PAUKER era internat în URSS iar dela SAUL OSIAS știu că LICHTBLAU era tot într'un lagăr din URSS. Nu cunosc activitatea nici unuia dintre aceștia și nici dacă epitetul de troțchist este sau nu justificat.

După cum am arătat mai sus pe RADU OLTEANU, avocat, îl cunosc din 1933-34, din casa Gr. IUNIANI. Mai târziu am fost de mai multe ori la dânsul acasă. Deasemeni el m'a vizitat la Institut și la mine acasă. Din discuțiile pe care le-am avut cu dânsul am dedus că este în adevăr un "comunizant" dar nu un troțchist. Totuși "Scânteia" (ilegală) l-a atacat ca troțchist.

După război l-am întâlnit de câteva ori din întâmplare. Nu cunosc din anturajul său dinainte de război decât pe I.G. MAURER, PETRE PETRESCU, ILIE CONSTANTINOVSKI și GOGU RADULESCU.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau susțin și semnez propriu, fără a fi silit de cineva.

ss/H. ZILBER

23 Febr. 1953.

Adaog că dă auzit despre JAK CONITZ, D. FABIAN,
GH. MOSCU, LEMUTA FILIPOVICI, TIMOTEI MARIN și PETRE ZISU că
s'ar afla în URSS însă nu pot preciza dela cineștiu
aceasta.

ss/H. ZILBER

Secolare.

Subsemnatul Ziller Herbert, născut la 14 oct. 1901, în com. Sf. Iosif, Jaz, profesor universitar, fiul lui Carl și Reza, cu ultimul domiciliu în București, Str. Dionisie Lupu 7, deținea următoarele.

După 1930, Partidul Socialist Unitar (ghelenterist) a adoptat o atitudine trotchistă atât în ceea ce privește problemele interne ale Uniunii Sovietice cât și problemele internaționale (teoria bonapartismului, dreptul la fracțiuni etc). Dintr-o întreaga numără acestui partid care la arestarea mea erau în viață, am cunoscut pe: Stefan Voitec, I. Reichman - Sonmez, Iulian Zis Baum, Blau Zis Baum.

Pe St. Voitec îl cunosc de la Clubul Socialist din Str. Sf. Iosif din anul 1918/19 când eram antrenori elevi de liceu. În 1948, când am fost arestat, era Ministru al Educației Naționale în Guvernul Dr. Gheorghe.

În perioada 1919 - 1943 nu am avut cu Voitec alte relații decât acelea de un dăruitor doi oameni care se cunosc din tinerețe. Nu am fost la domiciliul acestor prieteni și la mine acasă; n-am avut nici o activitate comună.

Știu că era trotchist de vară era Secretar General al ghelenteristilor și principalul redactor al ziarului lor. În care timp de ani de zile, a apărut oficial pentru a se vedea trotchiste. De altfel, în 1937, la ziarul sovietic "Pravda", l-a atăcat violent.

În 1943, știind că Voitec lucrează la un ziar al lui Paul Păcurar, l-am vizitat pentru a-l ruga să vorbească cu acesta pentru deputații de la Vapniarka. În 1944 l-am văzut de

H. Ziller

mai multe ori, fiind trimis de Patrușanu al căruia
 tehnic eram (înainte de 23 Aug. 1944). După 23 Aug. 1944
 l-am revăzut în vara anului 1945 când am fost invitat
 la masă la prof. Jakob Byck (Soc.-Dem.) împreună cu
 prof. Gr. Moisil, prof. Alexandru Roșchi & prof. Mircea
 Niculescu. Cu această ocazie prof. Moisil mi-a propus
 să-mi dau doctoratul și să iau o catedră la Universitatea
 St. Vintec a fost de acord și mi-a propus șeful său.
 După aceea mi l-am mai revăzut până în August 1946
 când am fost în Paris (la Conferința Pacii). Cu
 această ocazie am discutat mult cu dânsul ca la
 timpuriu în țară să înființez catedra de Economie Politică
 la Facultatea de Filosofie din București și să mă numesc
 profesor. În perioada Decembrie 1946 - Ianuarie 1947 l-am văzut
 de câteva ori în legătură cu numirea mea la catedră. De
 atunci mi l-am mai văzut.

Despre activitatea troțchistă a lui St. Vintec pot da în fond:
 : J. Reichman - Somuz & Becker și Pasca.

Pe J. Reichman - Somuz, gazetă ~~care~~ mi l-am cunoscut
 în 1933/4, prieten cu cunoscut prieten comun, anume Lozner.
 Înainte de arestarea mea era redactor la ziarul
 Social-Democrat "Libertatea".

În perioada 1934 - 1939 l-am întâlnit din când în
 când la Lozner. Odată sau de două ori am fost la
 dânsul acasă. De asemenea, în acest interval, a fost
 de câteva ori la mine la birou și acasă. După război, am
 aflat că în perioada 1940 - 1944 a fost în lagăr. În intervalul
 1944 - 1947 l-am întâlnit pe străzi, odată sau de două ori
 Paris în 1940, J. Reichman - Somuz, a fost membru al Partidului
 Socialist Unitar, și redactor principal la ziarul acestui
 partid. În articolele sale apărea tezele troțchiste. Alte
 activități troțchiste a lui Reichman - Somuz, nu cunosc.
 Dintr-o prietenie lui acestuia, am cunoscut pe Lozner, Becker,
 Saul Oso, și St. Vintec.

Pe Becker și Pasca, l-am cunoscut în anul 1934/5. Nu mi
 H. Zilber

3

369 74

amintesc prin cine. Imediat de arestarea mea (1948)
era redactor la Agencia Rador. - (În perioada 1934-1940
a fost funcționar comercial). -

Imediat de război venea mereu la mine la birou sau acasă
și discutam probleme politice și economice de actualitate.
În timpul războiului a fost la mine acasă de două ori
cu Blau - Bauer pentru a mă ruga să fac acestuia
un serviciu la Ministerul de Finanțe. - Am refuzat.
Știu că Becker era membru al partidului ghelbertonist
redactor la zădărnicele acestui partid. Odată el și Blau
mi-au spus că sunt totchiști. - Nu știu dacă au fost
de activități gazetărești, au mai avut și altă activitate
totchiști.

După 23 Iul. 1944, Becker și Blau au devenit membri ai
P.C.R. În perioada 1944-1947, i-au întâlnit pe
pe stradă.

Despre Pascal și activitățile lui pot da referințe: St. Văteș,
Gogu Rădulescu, Reichman - Sonny. -

Dintre membrii P.C.R. am cunoscut următorii totchiști:
P. Năvodan, Ștef. Costantinescu, Gogu Rădulescu, I. G. Mănuș,
Jak Borzan, Emil Calușariu, C. Mirel, H. Sternberg, n.
L. D. Patrascu. -

Pe L. D. Patrascu îl cunosceam din 1919 dela Clubul socialist
din Str. Sf. Iovica. De atunci ne-am împrietenit și am
rămas prieteni până la arestarea mea (în 1948) când
L. D. Patrascu era ministru de justiție în guvernul
Gogu. -

Încă din 1928 i-am dat să citească cărțile lui Totchi și
îl-am convins. În 1932 după întoarcerea sa din Uniunea
Sovietică (1932), mi-a spus că este definitiv căștigat pentru
totchiști întrucât eu mă voi constitui o fracțiune care
ar putea fi repede desoperită și lichidată, e' preferă să
colaboreze cu membri de partid ca să aibă șansa de a deveni
fructifer și membri în C.C. Odată ajuns în posturile de
comandă ar putea acționa în voce. - H. Zilber

În cursul proceselor din 1936, Patrascanu mi-a spus că doi dintre troțchistii cu care colaborase la Moscova au fost arestați și că-i vor divulga numele ^{ca să se} ~~ca să se~~ au dus la excluderea lui din partid. Am profitat de această confidență pentru a-l ajuta pe Vițelă Ionescu, inspector general al Siguranței, să-l reviziteze pe Patrascanu ca agent informator în cadrul P.C.R. -

Știu de la Patrascanu că în vreme când ~~lucra~~ era învin de partid ca responsabil pentru începutul Moldovei a lucrat cu troțchistii braumsteini (me-l cunoșteam personal) și C. Mîrlă, pe care ulterior l-am cunoscut. -

În perioada ^{ianuarie} 1939-1944, mi-am avut relații personale cu Patrascanu.

Asupra activității mele cu Patrascanu înaintea și după 23 Iul. 1944 am vorbit pe larg în declarațiile anterioare. Tu însă să ^{prețezi} ~~menționezi~~ mele fapte asupra cărora am trecut ~~pe~~ ^{pe} rapoarte în declarațiile precedente.

La toamna anului 1944, discutând cu Patrascanu asupra posibilităților de a împiedica înfrângerea P.C.R., să creșterea ~~pe~~ ^{pe} puterea sau de a-l influența în acest sens, am și l-am întrebat pe Patrascanu dacă în interiorul C.C., al P.C.R., nu există grupuri antagonice și disensiuni personale care puteau fi utilizate cu folos. Cu această ocazie, Patrascanu mi-a spus că există un grup de „stăngiști” compus din Ana Pauker, Vasile Luca și Teohari Gheorgheanu, grup care vrea „societate până în decembrie 1944” și un fel de „revoluție permanentă”. - Patrascanu mi-a vedea încă clar dacă este vorba de un grup politicista constituit sau de o coincidență de idei. Mi-a spus încă că are impresia că între Ana Pauker și Teohari Gheorgheanu este înțelegere politică, fricțiune personală și ambiții comune. - Totuși în 1945, la întâlnirea mea cu unărești Luca, Patrascanu mi-a răspuns

: "Acela, lucru ce s' a doua (Parker) s' Teohari (Parker)
: colectivizare te galop, până te trei ani". Prin ^{acasta} ~~unora~~,
Patrișcau tui da să te teleg abia non că cei trei
formau un grup politic stăngist. - .

În noaptea sau dimineața din decembrie 1944, Patrascanu fiind singur în
m. au dus să-l vâd. El mi-a spus că în cursul zilei Ana
Parker și Teohari Gheorghiu i-~~au~~ făcuseră o vizită ~~la zece~~
~~dimineață~~. Patrascanu a comentat astfel această vizită „Am
impresia că este un semn de protest împotriva atitudinii
Secratarului General față de mine. De altfel, în discuții particulare
Ana este mai puțin feroasă decât mea să pară când este în
public”. - -

După 6 mai 1945, când l-am întâlnit pe Patrascanu ~~de la~~
ce va folosi înălțarea lui Bodușan, ~~de la~~ Ministerul de
Interne de nume ce Teohari Geogheanu, este acolo, Patrascanu
mi-a răspuns: „Teohari este om cu scaun la cap și în face
tot ce spune. În plus este omul Anei și având-o sunt
influențabil”. Lasă că ăsta eu ce fac! -

Deși contribuțiile cu Borș & Scheyler, l-au ~~sub~~ ^{în}treținut
pe Patrascanu cum înțelege să-și țină angajamentul față
de americani, de a forma partidul să accepte un guvern al
Blocului Național, cu Patrascanu, președinte de consiliu &
ministru de interne. ~~De~~ ^{dar} Paul Pentru a spijini ~~în~~ ^{în} realizarea
o asemenea formație trebuie ca ~~în~~ ^{în}treținut Partidului.

La aceasta Patriarhului iei-a răspuns: „Am convingerea
că la momentul oportun, Ave & Teohari mă voi sfârșii.
În cazul cel mai rău Teohari va rămâne la Iusteru și
va face ce voi dori eu și Ave mă va sustine.”

În Septembrie 1945, Patrășcenco mi-a spus că a avut o convorbire "de lămurire" cu Ana Pauker, la locuința acesteia. Mi-a spus că Ana Pauker i-a mulțumit că nu s'a amestecat în în intrigile făcute de unii fructari ai puterii nepotrivita ei și i-a repropus prietenia lui cu mine, deoarece par un individ dubios. Fără să-mi Patrășcenco mi mi-a povestit întreaga discuție, încă mi-a subliniat conchizia

H. Zilber

lui: „Așa este destăpăț, și așa este o apăsătoare!” -372
 În timpul Conferinței din octombrie 1945, Patrascanu mi-a spus că Secretarul General al Partidului aranjase în așa fel lucrurile încât el să nu fie altce decât membru suplent în Comitetul Central. Grație intervenției Anri Parker și a lui Teohari Gheorghe, conferința l'a ales totuși membru plin în C.C. -

Spre sfârșitul anului 1945, Patrascanu mi-a spus că cooptarea lui în Biroul Politic s'a produs în urma intervenției Anri Parker și a lui Teohari Gheorghe. L-am întrebat cum se explica aceasta. Patrascanu mi-a răspuns: „Între noi nu mai există diferențe apreciabile. Eu le voi fi lor de folos și ei mie”. -
 În August și Septembrie 1946 când eram în prezență la Paris am aflat că la București se pornise o adevărată campanie împotriva lui, campanie pe care Patrascanu o atribuia Secretarului General care aflase ~~une~~ despre trădăria lui cu Tătăreanu și Byrnes. - După întoarcerea mea în țară (24 oct. 1946), l-am întrebat pe Patrascanu ce s'a întâmplat după ce de când nu ne văzusem (Sept. 1946). Patrascanu mi-a răspuns că lucrurile s'au calmat: „Așa și cu Teohari, nu venit la aerodrom să mă aștepte și cu această ocazie au organizat și o manifestație muncitorească. Asta a dovedit că toate promisiunile erau calomnii. Cu toate fajițiile lor stângiste, Anri și cu Teohari sunt mai aproape de mine decât de alții.”

În februarie 1947, după întoarcerea lui Patrascanu de la Paris (semnarea Tratatului de Pace), mi-a spus că la Partid a contins o la sedință de lămurire a situației lui și că Anri Parker și Teohari Gheorghe l-au sustinut și lucrurile s'au aranjat în favoarea lui. -

În octombrie 1947 (după excluderea mea din Partid), când Patrascanu mi-a spus că Secretarul General aflase despre tentația lui de fugă și el bănuia că se va descoperi totul, s'a dus la Teohari Gheorghe și s'a pus de acord, cu acesta pentru a dispune o anchetă împotriva informatorilor

Secretarului General. Mi am aflat însă că a fost
reputatul acestei achete. -

În decembrie 1947, Patrascanu mi-a spus că Ana
Pauker și Todorai Gergenu vor face o vizită oficială
la Budapesta și i-a rugat să-l ia și pe dânsul. La
întorcerea dela Budapesta, Patrascanu mi-a dat
întelge că vor să se profite de această vizită pentru
a fugi în Austria, dar nu a reușit de cauza agenției
politice maghiare îl urmăreau de aproape. -

Din cele de mai sus, precum și din faptul că singurii
frumtori ai Partidului cu care Patrascanu întreținea
relații de prietenie, erau Ana Pauker și Todorai Gergenu,
eu am rămas cu convingerea că încă din toamna
anului 1944, între acestia și Patrascanu era o înțelegere
parte deschisă și parte tacită de a urma o anumită
linie politică. -

Pe H. Sternberg, mecanic din Ploesti, l-am cunoscut în
1918/19, la Clubul Socialist din Str. Sf. Iovica. În totă
perioada 1918 - 1940, am avut cu dânsul relații de
bună-înțelegere... Știu că în perioada 1921 - 1927 a fost membru
în C.C. al P.C.R. În 1928 sau 1929 am aflat că a fost
exclus din Partid, ca troțchist. În 1940 a plecat în U.R.S.S.
și nu s'a mai întors. Despre activitatea lui ca troțchist nu
știu nimic. -

La Petre Năvodaru îl cunosc din 1933 când a venit la Institutul
de Construcții și mi-a propus să-l angajez ca referent. Cum
eu nu făceam dreptul să-l angajez personal, l-am
îndrumat spre Dan Pericleanu, Secretarul General al P.C.R.
care l'a angajat. În timpul în care a lucrat la Institut după aceea
m-am împrietenit cu Năvodaru și am rămas prieteni,
până în Septembrie 1947 când, eu fiind exclus, la cererea
Partidului, a rupt relațiile cu mine. Între timp de arestare

H. Zilber

mea, Năvodaru era director al Editurii de Stat 374
 Încă dela începutul existenței noastre Năvodaru mi-a
 spus că este comunist și lucrează în tîrînet, pe linie
 universitară. Prin domnul meu am cunoscut pe Ilie Costăchescu
 (Gogu Rădulescu și alți comunisti). În 1935/36, mi-a propus
 să fac parte din redacția și revistei „Era Nouă”, editat
 de P. legal de P.C.R. Am acceptat și am colaborat
 la această revistă. În perioada 1933-1940 l-am dat
 în cele mai multe rânduri bani pentru Partid și Apărarea
 Rom. (sume relativ mici). În 1941, l-am rugat să-mi
 facă legatura cu Partidul, dar mi-a dat a înțelege
 că a încercat și nu se poate. În 1943 am colaborat
 oficial pe linia Apărării Rom. De atunci am fost ^{practic} ~~un~~
 În 1934/35, sub influența literaturii troțchiste și a mea,
 Năvodaru adoptase o poziție troțhistă în problema
 regimului politic intern din U.R.S.S., a colectivizării și
 a neintervenției în China. — Nu știu dacă a mai împărtășit
 altcuiva punctul său de vedere sau dacă a avut mi-o
 activitate antiparlimentară. În 1936 însă, Năvodaru mi-a
 spus că troțchistii nu o să-l dovedească decumani, trădători
 și spioni și a fost în totul de acord cu verdictul dat de
 justiția sovietică. După 1941, am aflat, nu tîm mult de la
 cine — cred că era Băndel — că Năvodaru spunea încă din
 1938 la Partid că sunt troțhist. El mi-a confirmat faptul.
 Știu că Năvodaru era prieten cu Ilie Costăchescu și dovedit
 troțhist și după 1944, cu Gogu Rădulescu care în 1934/37 avusese
 unele atitudini troțchiste și cu Ștefan Fois, despre care am
 auzit că a fost dovedit troțhist și trădător. Știu de asemenea
 că Năvodaru cunoscea pe troțchistii St. Voitea, Pascu-Pochea
 și I. Reichman - Smirg.
 Pe Ilie Costăchescu l-am cunoscut în 1933/34, prin Petre
 Năvodaru. La vremea aceea era student. În 1934, Năvodaru
 m-a rugat să-l tîm adăpostesc cîteva săptămîni de vacanță
 făcuse operat de peritonită și nu avea locuință. Am acceptat
 și Costăchescu a locuit la mine cîteva timp. De atunci
 H. Ziller

Ne-am cunoscut încă din vremea prieteniei. În 1940 el a plecat în U.R.S.S.. În Septembrie 1944 a venit în București ca corespondent de război al presei sovietice. Ultima dată l-am văzut în primăvara anului 1945. Era gazetar sovietic. - În tot cursul anilor 1934-1940 l-am văzut foarte des la biroul meu sau la mine acasă. Între noi a fost o caldă prietenie.

Asupra activității politice a lui Iliu Costantineschi în
tara, stie doar că în perioada 1932-1936 nu a fost
extrem de activ pe linia studentească. În 1934 sau 1935
a organizat o tabără a studenților de universitate, organizație
de masă a U.T.C.-ului la Predeal. După aceea, nu stie
în ce organizație a activat sau dacă a activat. —

În discuțiile pe care le - am avut cu stăruel în 1936/37 (în
cursul proceselor dela Moscova) singur sau împreună cu
Gogu Rădulexu, Constantinovschi a avut o atitudine foarte
încrezătoare în realitatea acuzărilor aduse trădătorilor
bucuriniștilor și avea repuneri pentru situația politică
internă din U. R. S. S. - -

În toamna anului 1944 și primăvara anului 1945, li am
văzut în mai multe rânduri. O singură dată, am în octombrie
sau noiembrie 1944, am reușit să aflăm de la domnul președinte
său de vedere asupra situației din U. R. S. S. La cursul
acestei discuții mi-a ^{făcut} ~~scris~~ un tablou asupra
situației clasei muncitoare în U. R. S. S. și mi-a spus
concluzia lui că singura esență era ar fi: „Într-adevăr la
capitalism!”. Am protestat și i-am arătat că aceasta
nu este nici de drept și nici ~~putem~~ ^{putem} fi. —

Cât a stat în București (1144/45), atîm cî știe Constantinovsch.
a văzut mulți oameni atît din interese profesionale (gizetari)
cît și din prietenie. Din prima categorie fac parte I.D.
Patroscau, C. Vîșoianu și alții. Din a doua categorie sînt:
Constantin Crăciun, Geo Bogza și alții, Taria Petruș, Ionuț
Rădulescu. Saul Osias și alții. - H. Zilber

A. Ziller

10

Prieteni intimi ai lui Ilie Costantinescu: la București, domnii Gogu Radulescu, Costanta Cramaru, Petre Năvodaru și subsecretarul și fiul Serbanescu (mort). În afara de acestia erau foarte multi oameni. La Moscova nu stiu ce relații avea. - Pe Gogu Radulescu l-am cunoscut în 1933/34, prin Năvodaru sau Ilie Costantinescu. Înmainte de arestarea mea în 1948, era directorul acordurilor din Subsecretariatul Consiliului Exterior.

În 1936, Virgil Madgearu l-a angajat ca referent la Institutul de Conjunctură unde a lucrat până în 14 noiembrie 1940 când Institutul și-a înscut activitatea. Apoi a fost angajat referent la Institutul Central de Statistică. În noaptea de 22 Iunie 1941, fiind mobilizat, a deșertat în U. R. S. S. de unde s'a înscut în la sfârșitul anului 1945. În 1946 a intrat funcționar la Ministerul Economiei Naționale unde a lucrat până la arestarea mea. -

Chiar de la începutul cunoscinței noastre ne-am înscutut și am rămas prieteni până în August 1947 când a rupt relațiile cu mine. În Noiembrie 1947 mi-a mai făcut totuși o foarte scurtă vizită de politică. Cu această ocazie, mi-a adus două fotocoale. În tot timpul cât am fost prieteni ne-am văzut foarte des la mine acasă sau la birou, am luat masa împreună de multe ori și am discutat tot felul de probleme politice și economice. -

Gogu Radulescu era cunoscut încă înainte de a mă cunoaște. Era președintele Frontului Studentesc Democrat, organizație de masă a U. R. C., unde a deșpus o intensă activitate împreună cu Ilie Costantinescu, Mircea Costănișescu, Mihail Vulpesu, Costanta Cramaru, Năvodaru și alții. - Din 1935 nu stiu dacă a mai activat în m'ă organizație de partid. - În 1946, mi-a spus că a cerut înscrierea în P. C. R. însă a fost refuzat pentru că ar fi orgolios. Fără să cunosc detaliu, stiu că a activat pe linie sindicală și în cadrul Apărării Patrietice.

H. Ziller

În 1936/37, în perioada proceselor dela Moscova au avut multe discuții Gogu Rădulescu și Ilie Constantinovschi asupra conștiinței și acestor procese. În cursul acestor discuții Gogu Rădulescu a luat de multe ori poziții troțchiste, nu credea în realitate, și faptul imputat acuzatilor și era convins că s'au acuzat de fapte pe care nu le-au făcut, numai din disciplină de partid. După terminarea proceselor n-au mai discutat acest subiect. În 1946, după întoarcerea lui Gogu Rădulescu din U. R. S. S., mi-a spus că s'a convins că troțchisto-bucureniști au sabotat, au emplotat și au trădat și că și-au ustat pedo-fie. În cursul anilor 1946 și 1947 i-am spus lui Gogu Rădulescu unele din părțile mele antipartidice și antisovietice. În urma unei discuții Gogu Rădulescu mi-a spus că m-am împusca. -

După excluderea mea din Partid (20 mai 1947), Gogu Rădulescu a mai venit pe la mine, în special din motive profesionale (lucrări asupra stabilizării etc). -

Prieteni lui Gogu Rădulescu au fost: Ilie Constantinovschi, Donis Rădulescu (soția sa), Costanța Crăciun, Petre Nivodan și subsemnatul.

Pe J. G. Maurer l-am cunoscut în casa lui Grigore Luca în anul 1933/34, ca și pe Radu Olteanu și pe Lt. Col. Petre Petrescu (deputat unionist), Augisem dela ~~cu~~ Gogu Rădulescu și Ilie Constantinovschi că frumii doi ar fi convergenți și că așău în procesele Partidului. În 1936 am început acest lucru lui Vintilă Ionescu care mi-a răspuns că i cunoaște, că sunt troțchisti și-i lăcă să crească ca oameni de încredere ai P.C.R. Când a apărut ziarul „Lumea Românească”, finanțat de Lt. Col. Petrescu, unul de încredere a lui N. Malaxa, m-am dus la redacția acestui ziar unde l-am găsit pe Maurer și i-am spus că am auzit despre ~~acest~~ „Lumea Românească” că este troțhist, iar unul dintre principalii articleri - L. Kalașian ar fi inspector al Siguranței Generale. Maurer mi-a spus că ziarul „va fi oficialul troțchistilor!”. - După așău eu l-am mai văzut pe Maurer până în toamna anului 1944 când

12
L-am întâlnit odată sau de două ori la Partid. În Septembrie 1945 l-am revăzut cu ocazia unei discuții asupra problemelor partidelor, discuție care a avut loc în prezența Secretarului General al Partidului. - În August și Septembrie 1946, am lucrat mult cu dânsul la Paris, în calitate de expert al delegației noastre. Caracteristică pentru J. G. Maurer este poziția lui durmănoasă față de U. R. S. S. În cursul discuțiilor pe care J. G. Maurer le-a avut cu experții economici români, Maurer a afirmat că Uniunea Sovietică a jefuit România. Tot așa când J. Christu a publicat un articol durmănos față de U. R. S. S. în New-York Herald Tribune, Maurer a refuzat să ancheteze cazul spunându-mi că dându-mi a înțelege că articolul va speria pe sovietici, căsăce va fi în folosul României.

După întoarcerea mea dela Paris, eu l-am mai văzut pe Maurer decât aluși excluderea mea și mi-a promis să vorbească la Partid să mi se dea de lucru. Înmăinte de arestarea mea, Maurer era Subsecretar de Stat la Ministerul Economiei Naționale.

În afara de dt. Col. Petrescu eu cunosc nici un prieten a lui Maurer. -

Pe E. Mirel l-am cunoscut în toamna anului 1944 la Partid. L-am revăzut la începutul lui Aprilie 1947 când a făcut parte din comisia care mi-a exclus din Partid. Relații personale n-am avut cu dânsul. Știu că este cunoscut cu Emil Celmașanu și cu Șerbănușcu (mort) mi-a spus că pe vremea când activa la Dan, Mirel și cu Braustein formaseră un grup tatcherist dar eu mi-a împiedicat activitatea acestuia. -

Pe Jak Bernau l-am cunoscut în 1936/37 când eu am dus de câteva ori la fa. Em. Proger pentru a culege date statistice cu privire la produsele materialelor de construcție ale construcțiilor gata. La l-am revăzut în primăvara anului 1945 când am fost invitați la masă la prânzul nostru comun. y. Emil Hartatari. Cu această ocazie am discutat despre legile economice din Aprilie 1945. În 1946 l-am întâlnit de două ori la invitația lui Carol Neuman - odată la locuința lui Neuman și a doua oară la H. Silber

biroul lui Bernau - pentru a discuta problema stabilizării
 care fusese făcută, un obiectiv de părerii strict limitate la
 subiectul „stabilizării”. La avertizarea mea, Bernau mergea în
 Iași în 1938, discutând cu Vintilă Ionescu despre posibilitatea
 utilizării trăsăturilor pentru a contracara activitatea
 P.C.R., acesta mi-a spus puseu de mine din
 Bernau și de lui Calușanovici, pătrunși cu bună relație
 în rândurile P.C.R. -

Dintre prietenii lui Jak Bernau cunoscuți pe Emil Calușanovici,
 Emil Hartatien și Carol Neuman, toți trei ingineri. Într-un
 de partid. - De asemenea știu de la Patrascu că era în
 relație cu dăseul și cu Alexandru Stăpănescu. -
 Pe Emil Calușanovici, inginer constructor, l-am cunoscut în
 ianuarie 1943/44, în biroul prietenului nostru comun ing.
 Emil Hartatien. Am auzit de la Hartatien că este
 comunist, iar de la Vintilă Ionescu că este trăsătură. Am
 avut cu dăseul o scurtă discuție în care am criticat
 inactivitatea Partidului și mi-a spus că se simțea lipsa presei
 (Bogdan), precum și conștientul neinteresant al oamenilor din
 Iași. În cursul anilor 1945/1946, l-am revăzut la mine la prietenul
 nostru comun Hartatien și am avut discuții ocazionale.
 În 1945 sau 1946 l-am ajutat să obțin un credit la CEC. -
 Tot în 1946, am fost invitat la dăseul acasă pentru
 a discuta cu sovieticii Constantinov și Cadisen, probleme în
 legătură cu tehnica planificării. După închiderea mea
 din Partid i-am citit cererea mea către Comisia Centrală
 de Control. -

Dintre prietenii lui Calușanovici, cunoscuți pe Jak Bernau și Emil
 Hartatien. -

Am cunoscut activitatea politică a lui Calușanovici. Știu că
 a fost în părți la excluderea mea din membru, P.C.R. -
 În perioada 1918-1928, am cunoscut numeroși membri
 de partid despre care am auzit că mai târziu au fi
 devenit trăsături: Jak Comitz, D. Fabian, Gh. Moscu, Leontu
 - H. Filber

Filipovici, Timotei Marin, Marcel Pauker, Lichtblau și
Petre Zisu. —

În afacerea de Marcel Pauker, cu toți ceilalți am activat
între perioada 1918-1924 și i-am revădit cu titlu personal
după aceea, până în 1928. De Pe Marcel Pauker l-am
cunoscut în 1924 și l-am revădit în 1930. Nu am avut legături
politice cu dânsul. Dile Patrascanu știu că în 1944, Marcel
Pauker era internat în U.R.S.S. iar d-lui Saul Osias știu că
Lichtblau era tot într-un lagăr din U.R.S.S. — Nu cunosc
activitatea nici una dintre aceștia și nici deci epitetul de
troțchist este sau nu justificat. —

După cum am arătat mai sus pe Radu Olteanu, avocat, îl
cunosc din 1933/34, din casa fr. Iurcan. — Mai târziu am
avea fost de mai multe ori la dânsul acasă și tot de acolo.
El m-a vizitat la Institut și la mine acasă. Din discuțiile
pe care le-am avut cu dânsul am dedus că este în adevăr
un „comunist”, dar nu un troțchist. Din „Tăpîn. Scuturii”,
(ilegală) l-a atecat ca troțchist, în.

După război l-am întâlnit de câteva ori din întâmplare.
Nu cunosc activitatea d-lui autografică sau dinaintea de război
deci pe J. G. Maurer, Petre Patrescu, Ilie Constantinovici
și Gogu Rădulescu. —

Aceasta-mi este declarația pe care o dau pentru înscușare
proprie, fără a fi silit de cineva

H. Zilber

23 febr. 1953

Adaug că am auzit despre Jak Conitz, D. Fabian, Gh. Moscu,
Leonte Filipovici, Timotei Marin și Petre Zisu că s'ar afla în
U.R.S.S. Nu s'au putut face cunoscute de la cine știu această

H. Zilber

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901
în com. Ig. Frumos-Iași, profesor universitar, fiul lui (*)
CAROL și (+) ROZA, cu ultimul domiciliu în str. Dionisie 2,
asupra celor întrebate declar următoarele:

Întrebare

În declarația dată din 23 Februarie 1953, nu ai
arătat pe toți trochiștii pe cari îi cunoști. Organele
de cercetări îți cer să-i arăți și să vorbești despre ei.

Răspuns

În declarația din 23 Febr. 1953 am uitat să vor-
besc despre CAROL NEUMAN, inginer, IOSIF SRAER, avocat și
STEFAN FORIS. Pe CAROL NEUMAN l-am cunoscut în 1936 prin
PETRE NAVODARU. În momentul arestării mele era secretar
general al Asociației Inginerilor din România.

În anii 1936-37 în discuțiile pe cari le-am
avut cu NEUMAN acesta avea față de situația politică din
URSS atitudinea trochiștilor. Califica regimul sovietic
ca un regim bonapartist fundat pe "casta birocraților".

În perioada 1940-1944 CAROL NEUMAN a fost inter-
nat în lagăr. La întoarcerea sa, după 23 Aug. 1944 mi-a spus
că s'a "cuminițit" și a devenit "paralelipipedic", în sen-
sul că s'a hotărât să nu mai iasă din cîmăntul Partidu-
lui. Mi-a afirmat că fără disciplina leniniștilor ar fi
pierit cu toții. Totuși în unele discuții personale din
1945/46, NEUMAN mai lua încă poziția trochiștilor față
de așa zisa "birocrație de partid". În toată perioada
1936-1948 am întreținut cu NEUMAN numai relații de prie-
tenie și am făcut unele lucrări pentru "AGIR".

Dintre relațiile apropiate ale lui NEUMAN, cu-
nosc pe NAVODARU și JAK BERMAN. Nu cunosc activitatea
politică a lui NEUMAN decât cea desfășurată în cadrul
AGIR-ului, după 23 Aug. Am întreținut relații amicale
cu NEUMAN până la arestarea mea.

Pe IOSIF SRAER l-am cunoscut în cursul procesului ARADI din 1931-32, când el apăra pe unii din conin-culpați. După eliberarea mea în 1932 și până în 1946, când a fugit în străinătate, am păstrat relații amicale. În pe-rioda 1942-1944 am lucrat cu dânsul pe linia "Ajutoru-lui Roșu".

Atât înainte de război, cât și după război, în discuțiile pe care le-am avut SRAER judeca regimul poli-tic intern din URSS în felul troțchiștilor.

În afară de mine nu știu alți troțchiști cu care SRAER să fi fost în legătură.

Pe STEFAN FORIS l-am cunoscut în 1925-26. În pe-rioda 1934-1938 l-am întâlnit de 4-5 ori și am avut dis-cuții politice. În 1936 STEFAN FORIS mi-a spus că este pentru lichidarea organizației ilegale și legalizarea Partidului.

În 1947 am aflat că FORIS a fost demascată ca trădător și troțchist. Alți troțchiști decât cei enumărați în declarația din 23 Febr. 1953 și în prezenta declarație, n'am cunoscut.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, susțin și semnez, propriu, fără a fi silit de cineva.

ss/H. ZILBER

24 Februarie 1953

Declarație

Subsemnatul Ziller Herbert, născut la 14 oct. 1903, în com. Ig. Imos, Jasi, profesor universitar, fiul lui (+) Carol și (+) Reza, cu ultimul domiciliu în Str. Dimitrie, asupre celor încheiate declar următoarele:

Intrebare. În declarația d-tale din 23 februarie 1953, nu ai arătat pe toți tutechistii pe cari îi cunoști. Organele de cercetări îți cer să-i arăți și să vorbești despre ei.

Răspuns. În declarația din 23 febr. 1953 am uitat să vorbesc despre Carol Neuman, inginer, Iosif Ciavar, avocat și Ștefan Foriș. Pe Carol Neuman l-am cunoscut în 1936 prin Pătru Năvodaru. În momentul arestării mele era Secretar General al Asociației Inginerilor din România. -

În anul 1936^{1/2} în discuțiile pe cari le-am avut cu Neuman acesta ~~mi~~ mi avea față de situația politică din U.R.S.S. atitudinea tutechistilor. Califica regimul sovietic ca un regim bonapartist fundat pe „casta birocratilor”. -

În perioada 1940-1944 Carol Neuman a fost internat în lagăr. La întoarcerea sa, după 23 Aug. 1944, s-a spus că s'a cumințit „și a devenit „paralelipipedic”, în sensul că s'a hotărât să nu mai iasă din cîrmăntul Partidului. Mi-a afirmat că face discipline leninistilor și fi păsorit cu toți. Totuși în unele discuții personale din 1947/48, Neuman mai avea încă poftă tutechistilor față de așa zis „birocratism de partid”. În întreaga perioadă 1936-1948 am ^{făcut} încheiat cu Neuman unele relații de prietenie și am avut unele mici lucrări pentru Agi R.

„Dintre relațiile apropiate ale lui Neuman, cunosce pe Năvodaru H-Ziller”

2. Jak Bernau. - Nu cunoașter activitatea politică a lui Bernau decât cea desfășurată în cadrul PGR-ului, după 23 Iul. Am întreținut relații amicale cu Bernau până la arestarea mea.

384

Pe Iosif Graen l-am cunoscut în cursul procesului Aradi din 1931/32, când el apărea pe unii din comunități. După eliberarea mea în 1932 și până în 1946, când a fugit în străinătate, am păstrat relații amicale. În perioada 1942-1944 am lucrat cu dăruire pe linia "Ajutoarelor Roșii". - Atât timp cât de război, cât și după război, în disensiune pe care le-am avut Graen judeca regiunea politică interioară U. R. S. S. în felul troțchistilor -.

În afara de mine sau din alți troțchisti cu care Graen și-a făcut în legătură. -

Pe Ștefan Fain l-am cunoscut în 1935. În perioada 1934-1937 l-am întâlnit de 4-5 ori și am avut discuții politice. În 1936 Ștefan Fain mi-a spus că este pentru lichidarea organizațiilor ilegale și legalizarea Partidului.

În 1947 am aflat că Fain a fost demascat ca trădător și troțchist. Alți troțchisti decât cei enumerați în declarația din 23 febr. 1953 și în prezent declarația, n-am cunoscut. -

Această este declarația pe care o dau, sustin și semnez propriu, fără a fi silit de cineva.

H. Zilber

24 Februarie 1953

DECLARAȚIE

=====

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901 în com. Tg. Frumos-Iași, profesor universitar, fiul lui (+) CAROL și (+) ROZA, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2, declar următoarele:

Spre sfârșitul lunii Iulie sau începutul lunii August 1945, PATRASCANU mi-a spus că în cursul unei audiențe de lucru la rege, s'a înțeles cu acesta ca, după rupe-rea relațiilor cu Guvernul GROZA să mențină legătura cu dânsul tot prin STIRCEA, așa cum făcuse și înainte de 23 Aug. 1944, deoarece STIRCEA nemaiavând relații oficiale cu Palatul, nimeni nu ar putea bănui că are vreo legătură cu dânsul. Din partea lui PATRASCANU eu eram acela care urma să servesc ca om de legătură, deoarece fiind conducătorul Institutului de Conjunctură, primeam zilnic vizitatori așa încât STIRCEA, putea veni oricând la mine. De altfel încă în cursul verii 1945 acesta mă vizitase în legătură cu creditele cerute de dânsul la CEC pentru întreprinderile lui.

La câteva zile după izbucnirea "crizei constituționale" deci în jurul zilei lui 20 August 1945, într-o dimineață STIRCEA a venit la biroul meu din str. Polonă 4, mi-a spus că are să-i facă lui PATRASCANU o comunicare din partea regelui. I-am răspuns că mă așteptam la vizita lui și că voi aranja cu PATRASCANU să-l vadă în aceeași seară. Întrucât aveam obiceiul să lucrez noaptea la Institut când nu erau nici funcționari și nici oameni de serviciu, i-am propus ca întâlnirea să aibă loc în biroul meu, în aceeași seară la ora 9. STIRCEA urma să sosească în jurul orei 8 seara, astfel că TUDOSE agentul de însoțire a lui PATRASCANU, să nu observe că a mai fost cineva la mine.

./.

ss/H. ZILBER

În după amiaza aceleiași zile am fost la PATRASCANU acasă, i-am spus despre aranjamentul făcut cu STIRCEA și ne-am înțeles ca dela minister să vie direct la Institut. (PATRASCANU lucrea de obicei la Minister între orele 5-și 8 după amiaza). Cu STIRCEA mă înțelesesem, ca în cazul când vine cu mașina, să nu o oprească în dreptul Institutului, ci pe Bl. Dacia sau în dreptul grădinei Icoanei, din motive conspirative.

Atât STIRCEA cât și PATRASCANU au sosit la orele convenite. După câteva cuvinte amicale (nu se văzuseră de mult) le-am spus că, pentru orice eventualitate, am înțeles amândouă ușile dela intrare. Dacă totuși ar veni cineva le-am arătat cum se poate eși prin ușile din spațele biroului meu în curticica din fund, unde este o poartă prin care se poate trece în grădina Icoanei. După aceea STIRCEA i-a spus lui PATRASCANU: "M. Sa te roagă să-i comunici prin mine ce impresie a făcut ruptura în Partidul Comunist, cum va reacționa și ce înțelegi din ea să faci". PATRASCANU i-a răspuns că unii dintre conducătorii Partidului sunt stupefiați și nu-și dau seama ce au de făcut, însă că majoritatea în frunte cu GHEORGHIU-DEJ este fermă și hotărâtă să reziste. Ideia acestora este că regele nu va avea mijloacele necesare pentru a împiedica guvernul să guverneze. Independent de aceasta, guvernul Sovietic a anunțat Partidul că în foarte scurt timp va invita la Moscova o numeroasă delegație a Guvernului înțelegând să facă prin aceasta dovada publică că-l va susține prin orice mijloace. Întrucât îl privește (pe PATRASCANU) poziția lui a rămas cea dinainte, adică criza trebuie să dureze până când guvernul nu va mai putea guverna. De altă parte din cauza raportului internațional și național de forțe, defavorabil Uniunii Sovietice și P.C.R. acesta nu va avea curajul să atace monarhia. PATRASCANU i-a spus că a început întrevederi cu fruntașii național-țărăniști. Deocamdată nu-l văzuse decât pe VISOIANU însă urma să se întâlnească cu NICULESCU-BUZESTI, POGONEA NU și MANIU pentru a analiza situația și a stabili un plan de acțiune de lungă durată. Ideile centrale rămăneau cele stabilite anterior cu regele anglo-americanii, regele și partidele burgheze cer fie un guvern al "Blăcului național" care să facă alegeri sub control internațional, fie un guvern de tehnicieni care să procedeze la alegeri sub control internațional. Cum PCR și Uniunea Sovietică nu vor accepta această soluție, regele

va propune ca soluție tranzacțională un guvern PATRASCANU, cu PATRASCANU ministru de interre și cu reprezentanți ai partidelor burgheze, guvern care urma să facă alegeri cu sau fără control internațional.

După această comunicare, PATRASCANU l'a întrebat pe STIRCEA dacă impresia lui este că regele va susține lupta până la capăt sau se va înspăimânta ca la 6 Martie. STIRCEA i-a răspuns că regele are promisiuni atât de ferme din partea anglo-americanilor, încât un nou 6 Martie nu mai este posibil.

Cu acestea, întrevederea s'a terminat. L-am condus pe PATRASCANU la mașină pentru ca TUDOSE (agentul de însoțire) și GHENGHIȚI (?) (șoferul) să mă vadă și să vadă dacă biroul nu este supravegheat, apoi m'am întors în birou unde am stat câteva minute cu STIRCEA și am plecat împreună pe str. Polond. În dreptul Parcului Ioanid, îl aștepta mașina lui, cu vechiul lui șofer dinainte de 23 August, G. IONESCU-BALACEANU. Ne-am urcat în mașină. Pe mine m'au lăsat în locuința mea în str. Dionisie 2, iar ei au plecat mai departe. (Înainte de venirea lui PATRASCANU, STIRCEA mi-a dat numărul de telefon la care-l pot găsi dimineața până la ora 9 și după ora 6 la Jockey-Club. Deoarece îmi era teamă ca telefonul lui STIRCEA să nu fie supravegheat, ne-am înțeles ca în cazul când aș avea nevoie urgentă de dânsul și i-aș telefona să port numele conspirativ de BARBU. Pentru o comunicare telefonică din partea lui, acasă sau la Institut, el urma să mă cheme sub numele de IONEL. I-am atras atenția să nu mă cheme nici de la telefonul lui particular și nici de la Jockey-Club ci numai de la telefoane publice), deoarece primele două ar putea fi supravegheate).

Spre sfârșitul lunii August și în Septembrie PATRASCANU a avut câte două întâlniri cu NICULESCU-BUZESTI și POGONEANU, aranjate de LENA CONSTANTE, despre care am vorbit în declarațiile mele anterioare și urma să se întâlnească cu MANIU. Impresia lui PATRASCANU a fost că manștii știu ce vor, au forțe, dar își închipuie că împotriva PCR, se poate lupta cu aceleași arme cu care luptau împotriva liberalilor.

În Septembrie, după întoarcerea delegației noastre guvernamentale de la Moscova, PATRASCANU mi-a spus că, în poșta primirii solemne gădute la Moscova,

ANA PAUKER, TEODHARI GEORGESCU și alții doresc o împărțire cu regele deoarece le era teamă de haos administrativ, și economic. Totuși sub influența lui GHEORGHIU-DEJ, Partidul a rămas pe poziția "guvern GROZA sau luptă deschisă". Lui PATRASCANU îi era teamă ca inactivitatea anglo-americanilor după remiterea notelor din August, pasivitatea manștilor și impresia făcută de primirea dela Moscova ca și unele atenții ale sovieticilor față de dânsul, să nu-l determine pe rege să se mulțumească cu o vagă remaniere ministerială și cu promisiuni de alegeri libere. De aceea mi-a cerut să-l chem pe STIRCEA și să aranjez cu dânsul o întâlnire secretă între PATRASCANU și fostul rege.

În dimineața următoare, i-am telefonat lui STIRCEA și acesta a venit la mine la birou în cursul aceleiași dimineți. I-am comunicat dorința lui PATRASCANU de a-l vedea pe rege și am aranjat lucrurile în chipul următor. Ca și la întâlnirea din August, STIRCEA trebuia să sosească în jurul orei 8, iar PATRASCANU în jurul orei 9 seara. Cum PATRASCANU avea uneori obiceiul când atunci sta mai mult timp noaptea la TOROSIAN, la LENA CONSTANTIE sau la mine (cunoscuții lui apropiați) să lase mașina și cu agentul de însoțire TUDOSE să plece și să se întoarcă la o oră anumită pentru a-l lua, am convenit ca la sosirea lui PATRASCANU la Institut acesta să-i spună șoferului să vie să-l ia în jurul orei 12 noaptea. După plecarea mașinii lui PATRASCANU, IONESCU-BALACEANU trebuia să facă o cursă pe str. Polonă pentru a vedea dacă strada "este liberă", iar după aceea să se oprească în dreptul clădirii Institutului pentru a lua pe STIRCEA și PATRASCANU. La înapoiere urma să facă aceiași manevră pentru a vedea dacă din întâmplare mașina lui PATRASCANU nu sosise mai devreme. În acest caz, trebuiau să se oprească în fața grădinei Ioanei (sau parcul Ioanid, nu mai țin exact minte) și să intre în curticica din spatele biroului meu, unde eu așteptam. M'am înțeles cu STIRCEA ca în eventualitatea când întâlnirea, nu ar putea avea loc a doua zi, să-mi comunice telefonic și să-mi fixeze ziua.

STIRCEA mi-a telefonat în aceiași seară că "totul este în regulă". Încă în aceiași seară m'am dus la PATRASCANU acasă și i-am comunicat aranjamentul făcut. Acesta a fost de acord. A doua zi seara lucrurile s'au petrecut

./.

ss/H. ZILBER

fără nici un incident. STIRCEA și PATRASCANU au sosit la drele convenite, PATRASCANU a dat drumul mașinei lui spunând că are să stea mai mult la mine, apoi am eșit în grădinița cu magnolii care desparte localul Institutului de grilaj, am văzut mașina lui BALACANU. M'am întors și am condus pe PATRASCANU și STIRCEA până la ușa de intrare a Institutului pe care am lăsat-o deschisă pentru că la întoarcere PATRASCANU să poată intra nestîngerit. PATRASCANU s'a întors în jurul orei 11 noaptea. Mi-a spus "I-am spus-o verde. Cu metode parlamentare și note diplomatice nu se luptă cu Uniunea Sovietică și Partidul. Ne-am înțeles să avem o întrevedere cu BERY, BUZEȘTI, POGONEANU și ALECU STEFANESCU să vedem ce-i de făcut. Peste vre-o opt zile STIRCEA o să-ți comunice data întâlnirii". I-am întrebat cine mai era de față. Mi-a răspuns "Cine vrei să fie! STIRCEA!"

La venirea lui PATRASCANU, am lăsat ușile Institutului neînchise pentru ca la sosirea mașinei lui PATRASCANU, agentul TUDOSE să poată intra să-l anunțe. La scurt timp după aceea TUDOSE a intrat la mine în birou și PATRASCANU a plecat. Nu l-am întrebat unde a avut loc întâlnirea și nu mi-a spus.

Peste vreo 8-10 zile (începutul lui Octombrie 1945) STIRCEA mi-a telefonat la Institut că a doua zi seara vine "să-mi facă o vizită". Am înțeles despre ce este vorba și i-am comunicat lui PATRASCANU. Venirea și plecarea s'au întâmplat după același sistem ca și la întâlnirea precedentă. De astă dată PATRASCANU a lipsit mai mult de două ori. La întoarcere, l-am întrebat cum s'au petrecut lucrurile. PATRASCANU mi-a spus că în afară de rege, BERRY, STEFANESCU, BUZEȘTI, POGONEANU și STIRCEA, a mai fost un general al cărui nume nu mi l-a dat însă mi-a spus rîzînd: "ANA ar leșina de ar ști!" (Nu-mi dau nici astăzi seama cine a fost acel general, însă am bănuiala că era vorba de CAMBREA, deoarece în toamna anului 1944 am vorbit de mai multe ori cu PATRASCANU despre relațiile ANEI PAUKER cu acesta).

Cu privire la cele discutate, PATRASCANU mi-a povestit că el a făcut o scurtă expunere a situației și a arătat care sunt pozițiile în sânul P.C.R. și P.Soc.Dem. Le-a atras atenția că în ambele conduceri sunt grupuri influente care sunt gata la concesiuni importante dacă guvernul ar fi pus în situația de a nu putea stăpîni situația și dacă s'ar demoraliza masele muncitorești și cadrele de bază. Aceasta s'ar putea realiza prin forțele interne, însă cu condiția ca Uniunea Sovietică să nu reacționeze. BERRY a spus că Statele-Unite au început o vastă operație de încercuire militaro-politică a Uniunii Sovietice în China, în orientul mijlociu și în medite-

rana și lasă să planeze asupra Uniunii Sovietice amenințarea bombei atomice. Pentru moment, din punct de vedere militar, nu poate face mai mult. În acest moment se pregătește o nouă conferință a celor patru miniștri de externe la Moscova, conferință în care se va discuta și problema românească și cea poloneză. În această conferință reprezentanții S.U.A. și ai Marii Britanii vor amenința cu denunțarea acordului de la Potsdam, militarizarea Germaniei și Japoniei, precum și unele măsuri economice. Pentru a ușura poziția delegațiilor anglo-americane la Moscova, regele și opoziția românească trebuie să facă dovada că puterea reală este în mâinile lor și nu ale guvernului. A suferat "greva țărănilor la colectări", devastarea sediilor muncitorești și chiar demonstrații armate.

BUZESTI s'a declarat de acord cu PATRASCANU și BERRI și în numele Partidului Național-Tărănesc, a afirmat că MIHALACHE are misiunea de a organiza "grupuri de asalt, formate din foști ofițeri și legionari cari au obținut înarmarea armelor. Dar însă mare lipsă de armament. Organizațiile PNT-iste au primit instrucțiuni în sensul sabotării colectării de cereale. ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU a spus că a pus la punct un complex de sabotaje industriale fie după principiul, pasiv și lent "fie prin distrugeri". A propus un atentat împotriva principalului dușman, GH. GHEORGHIU-DEJ. A indicat persoanele care ar participa la acest atentat și cum ar putea fi organizat. "În câte am înțeles era vorba de doi indivizi, un șofer și un atentator îmbrăcați în haine militare sovietice, care urmau să atace mașina lui GHEORGHIU-DEJ când pleacă seara de acasă. Pistolul mitralieră trebuia să fie de tip sovietic (balalaică) pentru a da impresia că sovieticii au comis atentatul. Mașina din care urma să se tragă și cu care atentatorii trebuiau să fugă era un "Jeep sovietic". Dat fiind locul unde este așezată locuința lui GHEORGHIU-DEJ (legătura între două străzi largi) și paza redusă, atentatul putea să se producă fără pierderi. În caz de insucces atentatorii aveau fiole cu acid prusic cu care trebuiau să se sinucidă. N'am aflat cine au fost indivizii propuși de ȘTEFĂNESCU. "Generalul" a spus că dispune de unele unități militare credincioase regelui, dar nu are sens să le arunce în foc înainte cât terenul să fi fost pregătit din punct de vedere internațional. Dacă Statele-Unite și Marea Britanie pot obliga Uniunea Sovietică să-și retragă trupele din țară el își ia răspunderea că împreună cu "grupurile de asalt" să ocupe ministerele, poșta și căile ferate.

Regele s'a declarat de acord cu propunerile făcute

și a adăugat că are o înțelegere cu TĂTĂRESCU și social-democrați să demisioneze din guvern după ce anglo-americanii vor fi obținut la Moscova succesul scontat sau vor fi rupt punțile.

L-am întrebat pe PATRASCANU dacă ce a făcut nu este prea riscant. Mi-a răspuns: "Singurul de care îmi este teamă e POGONEANU. Cu mania lui de arhivar este în stare să dicteze nota la mașină, ca nu cumva istoria să nu înregistreze ori un faptuleț de al său. Astfel au să-și ție gura, pentru că li-i frică și de pielea lor".

"În să amintesc că în declarațiile mele anterioare, am vorbit despre întrevederea oficială dintre PATRASCANU și rege - la cererea Partidului - și despre conținutul acestei convorbiri.

L-am sfătuit pe PATRASCANU să nu se mai hazardeze în întrevederi conspirative cu oameni prea mulți. La aceasta PATRASCANU mi-a răspuns că este un moment politic care nu va mai reveni atât de curând și că el nu joacă "poker la perechi de valeți, ci la chintă regală". PATRASCANU a revenit la Institut cu puțin înainte de miezul nopții și la câteva minute după dânsul, a venit agentul TUDOSE să-l anunțe că mașina îl așteaptă. Discuția noastră a durat după miezul nopții. Apoi am plecat împreună. M'a condus întâi pe mine și apoi s'a dus și el.

Tot în cursul lunii Octombrie, PATRASCANU a fost vizitat în mod oficial de ETHRIDHE trimisul personal al lui TRUMAN. În acea întrevedere PATRASCANU s'a menținut la punctul de vedere strict partinic. Mie mi-a spus însă să-i comunic punctul său real de vedere, ceea ce am și arătat în declarațiile anterioare. Acesta mi-a spus să-i comunic lui PATRASCANU că ancheta lui are dublul scop de a atrage atenția opiniei publice că Statele Unite se interesează de aproape de situația din România și de a pregăti terenul propagandistic pentru lupta ce avea să se dea la Moscova în Noembrie 1945.

Spre sfârșitul lunii Octombrie sau începutul lunii Noembrie PATRASCANU mi-a spus că atentatorii lui STEFANESCU n'au avut curajul să tragă, că au stat două zile la pândă și până la urmă le-a fost frică și au renunțat. Acelaș lucru mi l-a povestit și STIRCEA care mi-a anunțat în acelaș timp cele proiectate pentru 8 Noembrie 1945 în Capitală. PATRASCANU m'a rugat să fiu în apropierea Pieței Palatului pentru a-mi da seama de forțele opoziției burgheze. Am fost și i-am atras atenția că s'a simțit mâna lui STEFANESCU: pe două din autocamioanele arse erau numere cu "U" adică păreau "autocamioane sovietice". STIRCEA mi-a confirmat ulterior că erau "autocamioane Mosorei". În Noembrie 1945 la începutul conferinței celor patru miniștri de externe la

Moscova, STIRCEA mi-a cerut să-i aranjez o nouă întâlnire cu PATRASCANU celace am și făcut. PATRASCANU i-a spus, în prezența mea, că deși planul de acțiune stabilit în Octombrie n'a fost realizat decât într-o mică măsură, totuși dezorganizarea administrativă și economică a început să-și dea roadele. Chiar dacă la Moscova, anglo-americanii rămân numai pe poziția de nerecunoaștere a guvernului GROZA, demisia lui TATARESCU și a societății-democraților va frânge rezistența PCR și va provoca schimbarea guvernului. I-a amintit lui STIRCEA că în Partid mai sunt elemente care nu cred în puterea Uniunii Sovietice și nu doresc în fond, o democrație de tip sovietic. I-a cerut regelui să insiste în acest sens la BERRY. Spre sfârșitul conferinței dela Moscova, PATRASCANU mi-a spus că la Partid s'a aflat că la Moscova anglo-americanii au cedat. Mi-a spus: "Rușii le-au spus niște minciuni și ei le-au înghițit. Spune-i lui STIRCEA să-i comunice regelui că se poate împăca depe acum cu guvernul. Cu cât mai repede, cu atât mai bine!".

A doua zi l-am chemat pe STIRCEA la mine la birou și i-am transmis comunicarea lui PATRASCANU.

În să menționez că până astăzi am refuzat să vorbesc despre tot lanțul de întâmplări din perioada așa numite-i "crize constituționale" deoarece nu voiam să lovesc în STIRCEA deoparte, în unitățile ai PCR și P.Soc.Dem. de altă parte. STIRCEA, PATRASCANU, STEFANESCU și toți ceilalți, sunt datori să spună organelor de cercetare amănuntele pe care eu nu le cunosc sau numai le bănuiesc cine formau grupurile cari susțineau acțiunea lui PATRASCANU, cine este "generalul" cine sunt atentatorii la viața lui GHEORGHIU-DEJ și ce acte au comis în urma hotărârii din Octombrie 1945.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau susțin și semnez propriu fără a fi silit de cineva.

27 Febr. 1953

ss/H. ZILBER

În să menționez că în afară de perioada August-Decembrie 1945, PATRASCANU nu a mai venit niciodată noaptea la Institut (ziua a fost de multe ori). Prin urmare, agentul TUDOSE și șoferul GHEORGHIU (?) trebuie să-și aducă aminte de vizitele lui nocturne la Institut.

ss/H. ZILBER

Declarație

Subsemnatul Zilber Herbert, născut la 14 oct. 1901, în com.
 Bz. Tinos, Jargi, profesor universitar, fiul lui (G) Carl S. (G) Rago, cu
 ultimul domiciliu în București, Nr. 106 bis Lapeș 2, doctor neuitorilor
 în consiliul Spe științelor lui Zilber sau începutul lui August
 1945, Patrascanu mi-a spus că în consiliul meu audiența de
 lucru la peze, s'a întâmplat cu acesta că, după încheierea
 negocierii relațiilor cu guvernul Goga s'a menținut legătura
 cu dănsul tot prin Storcea, așa cum fusese în înțelegerea de
 23 Iul. 1944. Patrascanu de oarece Storcea menționând relații
 oficiale cu Palatul, nimeni nu ar putea bănui că are o legătură
 cu dănsul. Din partea lui Patrascanu era cu eroare
 acela care trebuia urma să scrie ca am de legătură, de
 oarece fiind candidatul Institutului de Conștiință, formam
 zilnic vizitatori așa ca încăt ~~era~~ în afara de noi contur
 de cons. Storcea, pentru veni oricând la mine. De altfel în
 în consiliul veri 1945 acesta mi-a vizitat în legătură cu
 creditul cerut de dănsul ^{la} CFC pentru întreprinderile lui.
 La câteva zile după încheierea "crizei constituționale", deci
 în jurul zilei de 20 August 1945, întio dimineață Storcea
 a venit la biroul meu din Str. Bolni 4, și mi-a spus că
 are să-i facă lui Patrascanu o comunicare din partea regelui.
 I-au răspuns să mi-a așteptare la vizita lui și că voi aranja
 cu Patrascanu să-l vadă în aceeași seară. Întrucât aveam
 obiceiul să lucrez noaptea la Institut când nu erau nici
 funcționari nici oameni de serviciu, i-am propus ca întâlnirea
 să aibă loc în biroul meu, în aceeași seară la ora 9 Storcea
 mi-a spus că în ziua de 22 August 1945, astfel ca agentul de
 nume să sosese în jurul orei 8 seara, astfel ca agentul de
 H. Zilber

²
Tusolito a lui Patrascanu, ² să nu observe că a mai fost război
la mine...

În după amiază aceluiași zile am fost la Patrascanu acasă, i-am
zpus despre aranjamentul făcut cu Stircea și ne-am întins ca
dela minister să vie direct la Institut. (Patrascanu lucra de
obicei la Minister între orele 5 și 8 după amiază). Cu Stircea
am mers întârzierem ca, în cazul când vine cu masina, să
nu o oprească în dreptul Institutului, ci pe Bd. Dacia sau
pe în dreptul grădinei Icoanei, astfel pentru ca din motive
emspirative.

Atât Stircea cât și Patrascanu au sosit la orele convenite.
După câteva cuvinte amicale (nu se văzuseră de mult)
le-am spus că, pentru orice eventualități, am încercat
amândouă uşile dela intrare. Dacă totuși ar veni cineva
le-am arătat cum se poate să prin uşile din spatele
biroului meu în curtea din fund, unde este o poartă
prin care se poate trece în grădina Icoanei. După aceea
Stircea i-a spus lui Patrascanu: „M. Sa te rog să-i
comuni prin mine ce impresie a făcut ruștura. în Partidul
Comunist, ca nu cum va reacționa și ce înțelegi de să fac”
Patrascanu i-a răspuns că unii dintre conducătorii Partidului
sunt stupefiați și nu-și dau seama ce au de făcut, însă
că majoritatea este ~~favorabilă~~, în frunte cu Gheorghiu-Dez este
fermă și hotărâtă să reziste. Ideia acestora este că
regile nu va avea mijloacele necesare pentru a împiedica
guvernul să guverneze. Independent de aceasta, Guvernul
Sovietic a anunțat Partidul că în foarte mult timp va învâta
la Moscova o numeroasă delegație a Guvernului; înțelegând să
facă prin aceasta dovada publică că-l va susține prin
mijloace. Întrucât îl privești (pe Patrascanu) poartă-l lui
a rămas cea din urmă, adică criza trebuie să dureze până
când guvernul nu va mai putea guverna. ^{de altă parte,} ~~cauza~~ din cauza
H. Billa

4

la Jockey-Club. De oarecuni era teamă ca telefonul lui ^{si i-ar telefona sa} să nu fie supravegheat, ne-am întales ca în cazul căruia să avea nevoie urgentă de consiliul ~~si de sfatul~~ ^{si de sfatul} patru murile conspirative de Barbu. Pentru o comunicare telefonică din partea lui, acasă lui la Institut, el urma să apară înău chemat sub numele de David. I-am atras atenția să nu mă cheme nici de la telefonul lui particular și nici de la Jockey-Club, ci de la unii de la telefoane publice, de oarecuni prieteni din partea lui și supravegheați) și =

După sfârșitul lunii August și în Septembrie, Patrascanu a avut cele două întâlniri cu Niculescu-Buzgăni și Pogăncuș, draught de la Constantin, după care am vorbit în declarațiile mele anterioare și urma să se întâlnească cu Marin. Supreșia lui Patrascanu a fost că manifestă stăruie și vor, au fost, dar ~~cu~~ ^{cu} toți închipuie că = ~~nu~~ ^{nu} împotriva P.C.R. se poate lupta cu aceiași arme cu care luptau împotriva liberalilor. -

În Septembrie, după întoarcerea delegației pe noastră guvernamentală de la Moscova, Patrascanu mi-a spus că, în pofida primirii solennice făcute la Moscova, Ana Parker, Kobari Gergene și alții dăduse o supăcare cu regele de oarecuni le era teamă de haos administrativ și economic. - Totuși, sub influența lui Ghenghis-Dei, Partidul a rămas pe poziții. Guvernul Grigora sau hiptădeschi se =. - Lui Patrascanu îi era teamă ca inactivitatea anglo-americanilor după renunțarea restilor lui August, pasivitatea marșilor și inepesia făcută de primirea de la Moscova să-mă determine ca și unele atacuri ale sovieticilor față de consiliul, să-mă determine pe rege să se mulțumească cu o vagă renunțare ministerială și cu promisiuni de alocări libere. De aceea mi-a cerut să-l chem pe Stivca și să aranjez cu consiliul o întâlnire secretă între Patrascanu și fostul rege.

În dimineața următoare, i-am telefonat lui Stivca și acesta a venit la mine ~~în~~ ^{la} la birou în consiliul aceluiași dimineață. I-am comunicat dorința lui Patrascanu de a-l vedea pe rege și am aranjat lucrurile în chipul urmat. Ca și la întâlnirea din August, Stivca trebuia să oarece în jurul orei 8. Iar Patrascanu în

H. Zilber

În jurul ora 4 seara. Cum Patrascanu avea uneri abuzivi când
atunci sta mai mult timp noaptea la Torsian, la Senu Constant
sau la mine (cunoscutii lui apropiati) să trimisă lașe masina
și cu agentul de trust. Tudore să plece și să se întoarcă la o
ora amintă pentru a-l lua, am convenit ca P la soirasa
lui Patrascanu la Institut, și aceasta să-i spună soferului
să vie să-l ia în jurul ora 11 seara. Noaptea. După plecarea
lui masinii lui Patrascanu, Ionescu-Bălăceanu trebură să
facă o cursă pe Str. Bolova pentru a se vedea dacă strada
"este liberă", iar după aceea să se oprească în dreptul clădirii
"Institutului" pentru a-l lua pe Stircea și Patrascanu. La timpurile
urme să facă aceiași manevră pentru a vedea dacă din
întâmplare masina lui Patrascanu nu soise mai de vreme. În
acest caz, trebuia să se oprească în fața grădinei Doamnei (sau
forul Doamnei) mai puțin exact minute) și să intre în curtea din
spatele biroului meu, unde eu așteptam. M-am întors cu Stircea
ca în eventualitatea când trebuia să ne ar fiut așa la
a doua zi, să-mi comuncă telefonic și să-mi fixeze ziua.
Stircea mi-a telefonat în aceeași seară că totul este în regulă.
Cum aranjat în ziua în aceeași seară și m-am dus la Patrascanu
acasă și i-am comunicat aranjamentul făcut. Aceasta a fost de acord.
A doua zi seara lucrurile s'au petrecut fără nici un incident. Stircea
și Patrascanu au scut la ora convenită, Patrascanu a dat drumul
masinii lui spunând că ar să stea mai mult la mine, și apoi am
exist în grădina din fața casei cu mașinile care desparte localul
Institutului de Grilez, am să am văzut masina lui Bălăceanu,
m-am întors și am condus pe Patrascanu și Stircea până la ușa de
intrare a Institutului; pe care am lăsat-o deschisă pentru că
întoarcerea Patrascanu să poată intra neștiut. Patrascanu
s'a întors în jurul ora 11 seara. Mi-a spus: "I-am spus-o
verde. Cu metode parlamentare și note diplomatice m-am
luptat cu Unia Sovietică și Partidul. M-am întors să ascul
o întrebare cu Berry, Bugzeshi, Bogheanu și Aldea Ștefănescu
să vedem ce-i de făcut. Peste m'o opt zile Stircea o să-mi
comunică date întrebării". I-am întors că mine mai era de făcut.
Mi-a răspuns: "Cine mi s'o fie! Stircea."

H. Zilber

La venirea lui Patrascanu, am lărat ca la unele institute nenumerate pentruca la sosirea marilor lui Patrascanu, agitat Tudose să poată intra să-l amenințe, de ~~venea~~ la scurt timp după aceea Tudose a intrat la mine în birou și Patrascanu a plecat. Nu l-am întâlnit unde a avut loc întâlnirea și eu mi-a spus --

Peste m'o 8-10 zile (începutul lui octombrie 1945), Storcea mi-a telefonat la Institut că a dorit și se seara „vine” să-mi facă o vizită. Din înteleș după ce este vorba și i-am comunicat lui Patrascanu. Venirea și plecarea s'au întâmplat după același sistem ca și la întâlnirea precedentă. De astă dată Patrascanu a lipsit mai mult de două ori -- La întorcere, l-am întâlnit cum s'au petrecut lucrurile. Patrascanu mi-a spus că în afara de rege, Berry, Ștefănescu, Brăgăș și Pogonaru și Storcea, a mai fost un general al cărui nume nu mi l-a dat însă mi-a spus răspund: „Ara ar lesina de ar ști!” (Nu-mi dau sări astăzi seama care cine a fost acest general, însă am bănuială că este era vorba de Cămbrea deoarece în toamna anului 1944 am valit de mai multe ori cu Patrascanu despre relațiile lui Păuker cu acesta.)

Cu privire la cele de Săntate, Patrascanu mi-a povestit că el a făcut o scurtă expunere a situației și a arătat care sunt posibile în cazul P.C.R. și B. Să. Dem. Se-a atras atenția că în ambele conduceri sunt grupuri influente care sunt gata la concesii: importantă placă guvernul ar fi pus în situația de a se putea atăpăni situația și dacă s'ar demoraliza și dezorganizare masivă minorității și cadrelor de bază. Aceasta se poate realiza prin forțele interne, însă cu condiția ca Uniunea Sovietică să nu reacționeze. Berry a spus că Statele Unite au început o vastă operație de încercare militară - politică a Uniunii Sovietice în China, în Mielul Negru și în Mediterană și lasă să planeze asupra Uniunii Sovietice amenințarea bombei atomice. Pentru moment, din punct de vedere militar nu poate face nimic. În acest moment se pregătește o nouă conferință a celor patru miniștri de externe la Moscova, conferință în care se va

H. Zeller

au cedat. Mi-a spus: „Rusia le-au spus niște nișinci: și ei le-au tîguit. Spune: lui Stîrcea să-i comise regelui că se poate împăca de pe acum cu guvernul. Cu cât mai repede, cu atât mai bine!” -

A doua zi l-au chemat pe Stîrcea la mine la birou și i-au transmis comunicarea lui Patrascanu. -

În să menționez că până astăzi am refuzat să vorbesc despre tot lăutul de cotropelări din perioada august-decembrie „crize constituționale, de oarecând voriam să leversă în Stîrcea de parte, în viii membri ai P.C.R. și P.S.D., de altă parte, Stîrcea, Patrascanu, Ștefănescu și toți ceilalți, sunt dați să spună organelor de cercetare anumite pe care au un le emise sau numai le bănuiesc: că au format grupurile care susțineau acțiunea lui Patrascanu, care este „generalul”, care sunt atentative la viața lui Gheorghe-Dez și ce acte au comis în urma hotărârii din octombrie 1945. -

Acceastă-mi este declarația pe care o dau astăzi cu sumez propriu zis și j. Silit de cîmă

27 Februar 1953

H. Zilber

În să menționez că în afară de perioada August-Deceembrie 1945, Patrascanu nu a mai venit niciodată noaptea la Institut (zina a fost de multe ori). Prin urmare, agentul Tudose și soferul Gheorghe (?) trebuie să-și adăce aminte de vizitele lui Nocturne la Institut. -

H. Zilber.

1. 12. 1958

Subsemnatul
Tambur:

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901 în com. Tg. Frumos-Iași, profesor universitar, fiul lui (*) CAROL și (+) ROZA, cu ultimul domiciliu în str. Dionisie 2, declar următoarele:

În declarațiile anterioare am arătat că în 1930 am fost recrutat ca agent al Siguranței Generale de către VINTILA IONESCU în Decembrie 1930, care punându-mă în fața alternativei "15 ani închisoare sau agent", am acceptat-o pe ultima. Apoi am arătat că în 1938, HUGH SETTON WATSON m'a recrutat ca agent al Serviciului de spionaj Britanic șantajându-mă că mă va demasca ca agent de Siguranță. În fine, am arătat că în 1944, L. MADISON m'a recrutat ca agent al Serviciului de spionaj american șantajându-mă că mă va demasca ca agent britanic. Primele două afirmații sunt integral exacte și le mențin și astăzi. Cât privește cea de a treia, aceasta corespunde adevărului însă recrutarea nu s'a făcut în modul povestit.

În Septembrie 1952, când mi-am dat seama că organele de cercetări cunosc adevărul și m'am hotărât să fac mărturisiri complete, am judecat astfel. Faptul de a fi fost agent de Siguranță și spion britanic înainte de 1940 este reprobabil din punct de vedere moral, dar nu este penalizabil. Dimpotrivă, a fi spion american după 23 Aug. 1944 este un fapt penal. Prin urmare, trebuie să prezint lucrurile în așa fel, încât apărătorii mei în fața justiției să poată dovedi că afirmația mea este falsă sau, în cazul cel mai rău îndoelnică. Deoarece este exclus ca MADISON să fi povestit cuiva modul cum m'a recrutat (nici un spion din lume nu face asemenea confidențe alcuiva, decât șefilor săi direcți), este exclus ca organele de cercetări să cunoască ceva în acest domeniu. MADISON putea povesti că-i sunt informator, dar nu modul cum m'a recrutat. Deși și aceasta este o indiscreție extrem de gravă pentru un profesionist ca MADISON, totuși faptul este posibil. Cel mai probabil este că organele de cercetări au identificat în așa zisul "dosar PORTER" unele informații provenind dela mine.

./.

ss/H. ZILBER

Pornind dela acestea am făcut următorul raționament. Stiu că în decursul cercetărilor din perioada 1944-1952 nu s'a găsit nici una din notele date de mine lui VINTILA IONESCU, necum angajamentul scris față de Siguranță. Mai știu că 1) EUGEN CRISTESCU și alți polițiști au fost anchetați de mai multe ori în perioada 1944-1952 și au declarat categoric că nu știu nimic, fapt cunoscut de PATRASCANU care are interes să dovedească că eu nu am fost agent de Siguranță; 2) întâlnirile mele cu VINTILA IONESCU au fost totdeauna fără martori (atât la C.M.C. cât și la mine acasă); 3) dacă vreun conducător sau agent al Siguranței ar fi știut de activitatea mea din perioada 1938-1940, nu ar fi ezitat să mă oblige să continui această activitate și după 1940; 4) nu au existat căderi cari să-mi poată fi atribuite de aproape sau departe; 5) VINTILA IONESCU nu avea decât doi confidenți, pe MORUZOV și BANCIULESCU, primul mort, iar al doilea paralizat sau mort.

Deci organele de cercetări nu pot face dovada că am fost agent de Siguranță. Eu m'am zăpăcit la anchetă și am declarat fără să reflectez mult asupra celor de mai sus. În cazul cel mai rău, VINTILA IONESCU a făcut cuiva vre'o indiscreție mărunță, ceiace nu poate constitui o probă că am fost efectiv agent de Siguranță.

Cât privește recrutarea mea de către WATSON în 1938, faptul că a fost trimis la mine de MADGEARU și VISOLIANU, că m'a șantajat, precum și activitatea mea cu dânsul, este posibil ca WATSON să le fi raportat vreunui rezident local al Serviciului de Spionaj britanic, care dintr'un motiv sau altul, a sfârșit prin a face mărturisiri organelor de cercetări, înainte ca eu să mă fi hotărât la aceasta. Coincidența totală sau parțială între declarațiile acestuia și ale mele sunt o probă suficientă pentru a dovedi vinovăția mea. Deși modul cum s'a făcut recrutarea mea, precum și activitatea mea în cadrul serviciului de spionaj britanic sunt cu totul neverosimile (ar fi lăsat VINTILA IONESCU să i se demaște un agent? nu ar fi fost mai normal ca el să-mi ceară să lucrez cu WATSON? Nu era mai normal ca WATSON să se aboneze la buletinul Institutului de Conjunctură decât să mă recruteze? etc. etc.). acestea corespund în totul realității și numai pentru cine știe că Intelligence Service crește câte 10-20 ani un om inutil pentru ca apoi să-l folosească, își poate da seama că cele spuse de mine sunt reale. Desigur că același om care va găsi neverosimile cele întâmplare în 1938-1940, va fi cu

atât mai surprins când va afla că în perioada 1940-23 Aug. 1944, Serviciul de Spionaj britanic nu m'a utilizat. În fine, este de neînțeles de ce PORTER nu m'a reținut ca informator al său și m'a predat lui MADISON (aliat, dar totuși cu interese deosebite!), de ce nu m'a predat PORTER personal, cu toate "formele legale" și a preferat ca MADISON să mă recruteze prin șantaj. Toate acestea muncitorul din uzină nu le va înțelege.

Dacă neutilizarea mea în 1940-1944 poate fi o neglijență, sau un calcul al Serviciului de Spionaj Britanic, dacă abandonarea mea de către PORTER poate fi o imbecilitate a lui (fapt puțin probabil pentru că în toamna anului 1944 mă bucuram de un prestigiu apreciabil) însă posibil pentru că PORTER s'a lăsat îngelat ca un copil de dactilografa lui și de alții), modul cum am declarat că am fost recrutat de MADISON este atât de absurd, încât bunul simț refuză să-l admită. Acest mod de recrutare l-am inventat eu, deoarece știam că organele de cercetări nu pot cunoaște realitatea. Pot avea unele vagi dovezi că am fost spion american dar nu pot ști cum am fost recrutat. Apărătorii mei vor face următorul raționament: 1) ZILBER a mărturisit că a fost agent de Siguranță, dar nu s'a putut face dovada că a funcționat efectiv ca agent; 2) ZILBER a mărturisit că a fost spion britanic, dar nu se poate face dovada că a fost recrutat printr'un șantaj absurd, lipsit de sens, cu atât mai mult, cu cât nu s'a putut dovedi că a fost efectiv agent de Siguranță; 3) ZILBER a mărturisit că a fost recrutat de MADISON printr'un șantaj absurd și lipsit de sens, cu atât mai absurd cu cât nu s'a putut dovedi că ZILBER a fost efectiv agent de Siguranță, sau că a fost recrutat prin șantaj de WATSON. Ce valoare au toate declarațiile lui ZILBER și aparențele de probe cari s'au adus?

Astfel dând o anumită versiune asupra recrutării mele de către MADISON, am dat apărătorilor mei posibilitatea să dovedească că toate acuzațiile care mi se aduc și mi le aduc, sunt însășilări de fapte imaginare, un fotomontaj destinat unui proces urdăjitoresc, așa cum se făceau în evul mediu, în care inculpații, după "probăre dela Sfântul Colegiu" mergeau la rug pentru relații cu diavolul. Descușans capătul la MADISON, se descoase totul până în 1930 și apoi până în 1946.

Nu are sens să induc în eroare masele muncitoare care judecă cu simțul comun, profundul lor bun simț care nu le înșală niciodată, la București, la Moscova, la Paris, la Lon-

dra sau la New-York.

Faptele relatate de mine sunt reale. Am fost agent de siguranță, spion britanic și spion american. Recrutarea mea însă, dacă asta se poate numi o recrutare - s'a făcut cu totul altfel.

Încă înainte de 23 August 1944, eu am discutat cu PATRASCANU problema ce vom face după dărmarea regimului antonescian. Nu aveam nici o îndoaie că faptul se va întâmpla în scurt timp. Armata Roșie era la Iași, iar Partidul luase toate măsurile pentru a provoca eșirea României din război. Amândoi voiam să scăpăm de hitleriști și antonescieni, amândoi voiam să evităm poporului român, noi victime și noi distrugerii, dar amândoi nu voiam un regim democratic de tip sovietic. Aceasta o discutasem încă înainte de război. Acum problema devenea actuală. Cu Armata Roșie pe întreg teritoriul României puterea de fapt trecea în mâinile proletariatului și a PCR. În urma "declarației MOLOTOV" era însă clar că Uniunea Sovietică este împiedicată pentru moment, de situația internațională să ajute la transformarea situației de fapt, într'una de drept.

De acest lucru trebuia să ne agățăm pentru a menține în România o democrație de tip occidental-american. PATRASCANU mi-a formulat aceasta în chipul următor: "Tără liberă la marginea, imperiului sovietic da, stat sovietic nu!". Nu știu nici astăzi exact cum a făcut PATRASCANU ca să convingă Partidul să accepte formula contrarevoluționară a Blocului Național, atunci când Armata Roșie era la Iași! Noi am discutat însă că prin aceasta se da regelui, partidelor burgheze și social-democraților, de dreapta un prestigiu, peste care va fi greu de trecut.eram împreună cu ELENA PATRASCANU și H. TOROSIAN (la TOROSIAN acasă) când i-am spus lui PATRASCANU că, după părerea mea, în chipul acesta se crează premisele politice necesare pentru menținerea unei democrații butghezo-parlamentare. Eu i-am spus: "Anglo-americanii vor avea pe cine se sprijini și la rândul lor ne vor sprijini. Împreună produc 150 mil. tone de oțel, pe când sovieticii numai 15 milioane!" La care PATRASCANU mi-a răspuns: "Decât "democrația" lui GHEDRGHIU-DEJ și a celorlalți, mai bine democrația lui MIHAI. Socialism se poate face și așa "Libertate" nu se poate câștiga însă în altfel!"

Evenimentele s'au precipitat. La 19 August 1944 a început ofensiva Armatei Roșii la Nord de Iași, s'a produs lovitura dela 23 August, PATRASCANU a plecat la Moscova și nu

am mai putut face un "tur de orizont" a situației decât după 15 Sept. 1944, când acesta s'a întors. În Septembrie și Octombrie 1944, am avut discuții principiale cu PATRASCANU (la dânsul acasă), dintre cari unele în prezența ELENEI PATRASCANU și a lui TOROSIAN. Concluziile la cari am ajuns au fost:

(1) Dacă Armata Roșie rămâne mult timp în țară, puterea de fapt se va transforma în putere de drept; deci trebuie menținută puterea de drept în mâinile Blocului Național și a regelui, până când Uniunea Sovietică va fi obligată de anglo-americani să retragă Armata Roșie din țară.

(2) Să nu formăm organizații sau fracțiuni cari sunt și ineficace și sunt totdeauna descoperite și lichidate; să acționăm noi doi, utilizând anturajul imediat a lui PATRASCANU.

(3) Să ținem contactul cu regele, cu vârfurile "istoricilor", cu unele grupuri din Partid (ANA PAIKER, TEHARI GEORGESCU, etc.) cu unele grupuri social-democrate (VOITEC, SERBAN VOINEA, etc.) iar în Partid să lucrăm după principiul zinovievist a "mersului pe burtă".

(4) Să lucrăm cu reprezentanții Statelor Unite, a Marii Britanii și Franței și mai cu seamă cu agenții serviciului de spionaj a acestora, oameni obișnuiți cu munca conspirativă și care nu sunt ușor reperabili, cum sunt reprezentanții diplomați oficiali.

Ideia lui PATRASCANU și a mea nu era de a deservi interesele S.U.A., Anglia, a lui MANIU sau a regelui ci de a-i utiliza în vederea propriilor noastre scopuri, exact așa cum au gândit troțchiștii în URSS, titoiștii în Jugoslavia și alți opozanți de dreapta sau de stânga. PATRASCANU mi-a spus că el are o foarte bună legătură la englezi printr'un oarecare ALEXANDRU STEFANESCU pe care mi l'a prezentat în toamna anului 1944, cu ocazia unei mese la RICA GEORGESCU (era prezentă și ELENA PATRASCANU). Ulterior PATRASCANU mi-a spus că înainte de 23 Aug. lucrase cu acestora; este un om foarte cambil și discret și s'ar putea întâmpla să mă utilizeze pentru legătura cu dânsul.

În Octombrie, întâmplarea a făcut să cunosc (în cursul unei mese la "Capșa" așa cum am povestit) pe cpt. L. MADISON și lt. H. ROBERTS din Misiunea Militară Americană. După această masă, MADISON m'a întrebat dacă nu aș vrea să iau masă cu dânsul pentru a continua discuția începută la "Capșa" cu ceilalți comensali, privitor la 23 August. Așa cum am declarat anterior, peste vreo 3-4 zile m'a invitat la dânsul în Bd.

./.

ss/H. ZILBER

Dacia. Am discutat tot felul de chestiuni în legătură cu războiul, cu 23 Aug. și altele. Mi-a spus că este proletar evreu, sindicalist și că hazardul războiului l'a dus în Misiunea Militară Americană unde se ocupă cu "informațiile". I-am spus că sunt comunist. MADISON mi-a răspuns că a auzit despre mine dela diferite persoane, Dr. MANUILA, PORTER, VISCIANU, etc. MADISON mi-a făcut impresie bună și ne-am înțeles să ne mai vedem.

I-am comunicat lui PATRASCANU despre cunoștința mea cu MADISON și impresia pe care acesta mi-a făcut-o. Mi-a cerut să-l studiez mai deaproape și dacă se dovedește a fi "un om serios" să-i spun "pdrerile mele" asupra situației din România să-i dau a înțelege că am în spatele meu oameni influenți în P.C.R., fără a-i spune însă cine anume și să-i propun să facă legătura cu Departamentul de Stat. În cursul unor întrevederi cu MADISON (în Noembrie 1944), am dus la bun sfârșit misiunea dată de PATRASCANU. MADISON a acceptat să facă legătura cerută și mi-a propus un plan de acțiune mai amplu, în vederea scopului urmărit în comun și anume: să-i dau informații cu privire la intențiile Uniunii Sovietice și PCR, pentru ca SUA să poată lua măsuri preventive, să-i recomand alți membrii de partid pe cari i-ar putea recruta ca informatori în rândurile Partidului, să-i dau note informative asupra situației politice și economice și să caut să intru în diplomatie pentru a fi trimis în misiune la Washington unde aș fi putut servi ca informator în cadrul legației noastre și a Statelor amice (URSS, etc.) I-am răspuns că asta miroase a spionaj curat, că eu vreau socialism dar fără "dictatură" și nu "democrație" fără socialism. MADISON mi-a replicat că a discutat propunerea cu BERRY, reprezentant politic al S.U.A. și că pe acesta nu-l interesează regimul social din România, ci faptul ca România să nu intre în sfera de influență a Uniunii Sovietice. Apoi a adăugat: "După aceea, n'aveți decât să faceți și socialism. Pe noi nu ne supără". Tot atunci MADISON mi-a spus că S.U.A. nu ne pot ajuta, pe mine și cei din spatele meu, decât dacă îi ajutăm să cunoască exact situația și intențiile forțelor adverse. Deasemeni mi-a cerut să-i spun cine stă în spatele meu. În concluzie, MADISON mi-a spus: "Dacă vrei să numești asta spionaj, n'ai decât să-l numești. Nu poți face bas fără să te uzi!".

I-am comunicat lui PATRASCANU discuția cu MADISON și acesta m'a povățuit să accept propunerea lui și să-i spun în numele cui vorbesc (a lui PATRASCANU). Spre sfârșitul lunii Noembrie sau începutul lunii Decembrie 1944, i-am comunicat

lui MADISON acest răspuns și ne-am înțeles că, pentru a nu fi deocheat, vom lucra pe față, în vizite oficiale.

Așa am devenit spion american. Am plecat dela problema democrației sovietică sau democrație de tip occidental și am ajuns, spion și recrutor de spioni. Activitatea mea cu L. MADISON, până în August 1945, este cea descrisă în declarațiile anterioare. Totuși sunt unele fapte pe care le-am relatat în chip eronat.

În cursul anchetei din 1950-51 din indiscreția anchetatorilor și din modul cum mi s'au pus întrebările cu privire la întrevederea PATRASCANU, MADISON, ROBERTS și subsemnatul dela LENA CONSTANTE, am dedus că 1) ancheta are fotocopiile după toate rapoartele lui PORTER 2) MADISON transmitea I.S.-ului direct sau prin ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU, toate informațiile sau numai o parte din informațiile culese de dânsul, fără a indica numele real al informatorului decât atunci când acesta era un informator întâmplător pe care-l trăgea de limbă 3) după predarea serviciului către maiorul HALL, acesta nu mai transmitea informații lui ȘTEFĂNESCU sau PORTER.

Pornind dela aceste premise, am fixat data întrevederii dela LENA CONSTANTE în August și nu în primăvara anului 1945, așa cum a avut loc. Astfel organele de anchetă au fost derutate și nu au putut identifica în dosarul PORTER, conținutul mesagiului lui PATRASCANU pe care MADISON l-a transmis prin ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU sau direct lui PORTER. În chipul acesta am anulat întreaga valoare a dosarului PORTER. Textul celor spuse de PATRASCANU este cel menționat, în esență, în declarațiile mele anterioare. (Cu privire la întâlnirile lui PATRASCANU cu BERRY și SCHUYLER am deformat lucrurile pentru a menaja pe TOROSIAN și LENA CONSTANTE).

După cum am arătat, contactul între PATRASCANU și SCHUYLER a fost stabilit de acesta cu ocazia unei recepții când i-a spus că regele l-a sfătuit să discute cu dânsul asupra situației și că MADISON l-a raportat despre legătura cu mine și mesagiul transmis. Deci acestea se întâmplau după întrevederea dela LENA CONSTANTE. (după 6 Martie 1945), în primăvara aceluiaș an. S'au înțeles să aibă o întrevedere secretă împreună cu BERRY, urmând să comunice prin mine lui MADISON locul și data întâlnirii. Am hotărât să aranjăm întâlnirea la TOROSIAN unde PATRASCANU venea des și casa avea avantajul că este într'un bloc. M'am înțeles cu MADISON, am fost împreună la TOROSIAN acasă și am aranjat ca MADISON să aducă pe BERRY și SCHUYLER (SCHUYLER și MADISON fiind îmbrăcați civil ca și BERRY) într-o mașină care nu aparține Misiu-ss/H. ZILBER

Torosian
am confirmat

nei Americane și cu un șofer american. PATRASCANU trebuia să sosească pe la 8,30, iar americanii la 7,30. După sosirea lor, mașina americanilor trebuia să plece și să revie spre ora 10,30 seara. Întâlnirea a avut loc. Discuția a fost în limba franceză. BERRY a tradus. A participat BERY, SCHUYLER, PATRASCANU și MADISON. TOROSIAN era în biroul lui de lucru și a auzit crâmpete din cele discutate. Eu am controlat la telefon, dacă americanii și PATRASCANU au sosit la vreme. Esențialul discuției l-am povestit anterior așa cum mi l-a spus PATRASCANU și cum mi l-a confirmat în parte TOROSIAN. Mașina lui PATRASCANU (cu TUDOSE) a staționat tot timpul în fața casei din str. Armenească 14. Pe la ora 10, PATRASCANU a plecat, mașina americanilor a sosit la ora 10,30 și au plecat și aceștia.

*Rupenian
nu confirmă.*

În această întrevedere a avut loc un accident neplăcut. RUPENIAN, nepotul lui TOROSIAN, șef de cabinet a lui PATRASCANU și colaborator la biroul de avocatură a lui TOROSIAN, avea o cheie la apartamentul lui TOROSIAN. Văzând mașina lui PATRASCANU în față, a intrat în biroul lui TOROSIAN care nu este despărțit de odaia unde avea loc întâlnirea decât printr-o perdea. Văzând că TOROSIAN este singur la biroul său și că alături se vorbește englezește și franzezește l'a întrebat cu cine este PATRASCANU și acesta a trebuit să-i răspundă că este "cu niște americani" și i-a cerut promisiunea să nu vorbească.

*L.C.
nu confirmă.*

A doua întâlnire cu BERRY și SCHUYLER (sfârșitul Iulie sau începutul August 1945) am aranjat-o la cererea acestora prin MADISON, însă la locuința LENEI CONȘTANTE. MADISON cunoștea casa LENEI CONȘTANTE. M'am înțeles cu PATRASCANU, LENA CONȘTANTE și MADISON să procedăm în același fel ca la întrevederea de la TOROSIAN, fixând aceleași ore de sosire și plecare: 7,30 pentru americani, 8,30 pentru PATRASCANU, 10 pentru plecarea lui PATRASCANU și 10,30 pentru a americanilor. La această discuție am participat și eu. LENA CONȘTANTE nu a fost în odaie (a rămas în odaia ei de lucru) însă eu și PATRASCANU i-am povestit conținutul discuției, cum va izbucni "criza constituțională", proiectul guvernului PATRASCANU, contactul cu regele și "istoricii", etc.

Întâlnirea a avut loc fără nici un incident.

Asupra celor întâmplate în cursul "crizei constituționale" (perioada 19 Aug. - 31 Dec. 1945) am spus, în general tot ce aveam de spus. Țin totuși să atrag organelor de arhivă asupra unor detalii povestite mie de către PATRASCANU cu privire la cele discutate în întrevederea secretă din

Octombrie 1945, dintre rege, PATRASCANU, BERRY, POGONEANU, BU-ZESTI și STARCEA. "Generalul" (era CAMBREA sau VASILIU-RASCANU ?) a atras atenția că asasinarea lui GHEORGHIU-DEJ, nu numai că va provoca panica, dar ar fi un prilej pentru elementele din Partid despre care PATRASCANU a spus că-l susțin (am impresia că acesta a dat nume) să-și afirme pe față adevărata lor poziție. PATRASCANU a susținut ideea atentatului. PATRASCANU mi-a comentat în chipul acesta faptul "Orice opozant, fie de dreapta, fie de stânga, are la bază aceleași premise, refuzul de a accepta democrația sovietică și neîncrederea în tot ce se face în Uniune".

Intrucât mă privește, astăzi, după câțeva ani, îmi dau seama cu groază: cum din poziții teoretice greșite, din abateri, în mod inevitabil se ajunge la spionaj, complot cu vârfurile reacțiunii internaționale și la asasinat. Niciodată n'am simțit mai profund marea adevăr a lui LENIN că "orice opoziție este pe plan înclinat".

Cu privire la eventuala demisie a tătărăscienilor și social-democraților din guvernul CHOZA, PATRASCANU mi-a spus că a discutat această problemă cu TATARASCU și ALEXANDRI-
NI (cu acesta fusese coleg de liceu și erau prieteni) iar din partea social-democraților cu ST. VOITEU și încă un social-democrat pe care nu mi l-a numit. Trebuia rupt și F.U.M.-ul.

(Asupra legăturilor mele de spionaj cu maiorul HALL am spus tot ce aveam de spus în declarațiile anterioare. Există totuși un fapt despre care n'am vorbit. Spre sfârșitul iernii 1945/46 maiorul HALL mi-a spus că i s'a tradus în engleză "Sub trei dictaturi" și că a dat la biroul său textul pentru a fi bă-
tut la mașină. I-am spus lui PATRASCANU și acesta, m'a rugat să-i cer lui HALL un exemplar deoarece vrea să publice car-
tea în Anglia. I-am cerut exemplarul și l-am dat lui PATRASCA-
NU. Peste câteva timp, HALL mi-a spus că BERRY și SCHUYLER ar
vrea să aibă o întrevedere cu PATRASCANU. De astă dată am
aranjat întâlnirea la Institut pentru o sâmbătă după amiază
la ora 7 seara când era întuneric. PATRASCANU era furios
pe americani pentru eşecul "orizei constituționale" și nu
voia să stea mult de vorbă. Sâmbătă după amiază și mai cu
seamă la această oră nu era nimeni la Institut. Am aranjat
ca americanii să vie la ora 7,30 în costume civile, după ace-
laș sistem ca și în întâlnirile dela TOROSIAN și LEMA CONS-
TANTE, iar PATRASCANU la ora 7 seara (mașina îl aștepta
afară cu TUDOSE și GHEORGHIȚA). Discuția a avut loc în pre-
zența mea și a lui HALL, în biroul meu. BERRY i-a spus lui

PATRASCANU că pe baza Tratatului de Pace, a cărui anteproiect fusese în cea mai mare parte redactat și aprobat de adjuncți, Armata Roșie se va retrage. În scurt timp din țară și că timp de 18 luni, o comisie interaliată va guverna de fapt România și va impune o largă libertate de acțiune forțelor partidelor burgheze și social-democraților. Astfel PATRASCANU și cei cari îl sprijină în Partid vor putea avea o mare libertate de acțiune. BERRY i-a spus textual: "ANA PAUKER, TEODARI GEORGESCU și Dă sunteti suficient de tari ca să vă puteți descotorosi de GHEORGHIU-DEJ și ajusdem farinae.. PATRASCANU le-a reproșat violent eșecul din Noembrie, le-a spus că nu mai are vechia încredere în dânsii și că se bizue în primul rând pe grupurile prietene din PCR și PSD, pe rege și pe maniști. BERRY l-a sfătuit să ție seama de TATARESCU și de organizația militară a acestuia condusă de generalul IONASCU (șeful M.St.M.) care i-ar putea fi de folos. Deasemenea i-a atras atenția că activitatea lui este prea mult dedicată combinațiilor personale și nu se afirmă în public. PATRASCANU i-a răspuns că va reflecta la cele spuse și a plecat pe la ora 8 seara. La scurt timp după aceea au plecat și americanii cu mașina care-i aștepta în colț Bd. Dacia cu str. Polonă.

În timpul întrevederii noastre, s'a întâmplat un fapt, care din fericire, nu a avut nici o consecință.

Din biroul meu se putea eși pe terasa din spatele Institutului printr'o ușă mare cu ferestre foarte mari. La un moment dat, mi-am dat seama că cineva bate în geamul dela ușă.

Cei prezenți s'au speriat. Eu m'am ridicat de pe scaun, am deschis ușa și am găsit pe G. SÎCLOVEANU, referent la Institut și un cunoscut al său (numele îmi scapă) cari trecând întâmplător pe strada Pășană au văzut lumină la biroul meu și au vrut să-mi facă o vizită. Au încercat să intre prin față, dar eu încuiasem ușile. SÎCLOVEANU știa însă secretul intrării prin grădinița din fund și pe terasă de unde îmi puteau bate în geam. Le-am spus că am treabă cu PATRASCANU și niște cunoșeuți și i-am rugat să plece. Nici SÎCLOVEANU și nici prietenul său nu cunoșteau pe cei trei americani. Cred însă că dacă li s'ar arăta fotografiile i-ar putea recunoaște.

După această întrevedere, a urmat discursul dela Cluj.

La Paris, fiind cu TOROSIAN în oada lui PATRASCANU, acesta ne-a povestit despre întâlnirea BYRNES-TATARESCU și ne-a spus că americanii și-au dat seama că România este în parte pierdută dar speră ca pe baza stipulațiilor Tratatului de

./.

ss/H. ZILBER

Face să recâştige terenul pierdut și că vor susține prin toate mijloacele orice formație paramilitară. PATRASCANU s'a arătat pesimist asupra rezultatului: nu mai avea vechea încredere. Totuși ne-a spus că va continua acțiunea. Înțelegerea lui cu TATARASCU și regele și cu unii fruntași ai Partidului îi dădeau oarecare speranțe.

După întoarcerea mea dela Paris (24 Oct. 1946), PATRASCANU mi-a spus că GHEORGHIU-DEJ, fusese informat despre dedesubtul întrevederii BYRNES-TATARASCU și rolul său în această chestiune, că situația lui devenise critică înadă că a fost salvat de "ANA și TEOHARI" cari au organizat o manifestație la aerodromul Băneasa, unde au venit să-l aștepte. La această discuție, a asistat ELENA PATRASCANU și LENA CONȘTANTE. La scurt timp după aceea i-am spus motivele pentru cari nu mai înțeleg să lucrez cu dânsul și americanii.

Despre întrevederea MADISON-PATRASCANU din Februarie 1947 la Paris, am spus tot ce am știut.

În primăvara anului 1947, PATRASCANU mi-a spus, în prezența ELENEL PATRASCANU și al LENEI CONȘTANTE că a schițat împreună cu TATARASCU și ALEXANDRINI un memoriu a lui TATARASCU.

Cu privire la întrevederile lui PATRASCANU cu ocazia vizitei la Bruxelles ca și cu informațiile date lui MADISON prin TOROSIAN, nu am nici o cunoștință. Totuși, este de datoria mea să atrag atenția organelor de cercetări că TOROSIAN a spus unele enormități pentru a da prilej apărătorilor săi și în particular lui PATRASCANU, ca, în fața justiției să doveadă prin absurditatea afirmației că, un membru în B.P. al P.C.R. și Ministru de Justiție ar putea trimite rapoarte informative unui spion american prin "curier diplomatic", că întreaga mărturie a lui TOROSIAN este mincinoasă și că în baza acuzațiilor stau "vrăjitori" cu tălpile arse la Sfântul Colegiu. Din câte știu eu TOROSIAN a fost numai gazdă de spioni și trădători.

Din aceleași motive cred că LENA CONȘTANTE și HARRY BRAUNER și-au exagerat foarte mult activitatea de spionaj. Eu am fost prea aproape de fiecare, ca să nu cunosc adevărul întreg sau să nu-mi dau seama ce se poate și ce nu. Totuși țin să menționez că aproximativ la 17 Aug. 1947, fiind la LENA CONȘTANTE, împreună cu soții PATRASCANU și HARRY BRAUNER, am discutat cu PATRASCANU despre stabilizare. Apoi, m'a luat deoparte și mi-a spus "N'am putut scăpa de ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU și am trebuit să-i spun cursul de stabilizare și ce unități militare pregătim pe baza Tratatului de Pace". Este posibil

ca unii din cei prezenți să fi auzit. Asupra tentativelor de jugă a lui PATRASCANU, a deținerii de aur după stabilizare și a încercării de a da stabilizarea peste cap, am spus tot ce aveam de spus.

În încă odată să precizez că 1) am fost agent de siguranță din Dec. 1930 până în Noembrie 1940, dar am euasi certitudinea că VINTILA IONESCU a dus secretul cu dânsul în mormână 2) am fost spion britanic recrutat de tânărul WATSON printr'un șantaj absurd și mi-a cerut o activitate imbecilă 3) în perioada 1940-23 Aug. am fost aproape un bun camarad pe PATRASCANU nu l-am văzut din iarna 1937/38 până în Ianuarie 1944 ca și PATRASCANU, ca și MARCEL PAUKER, ca și ANA PAUKER și alții, am fost întotdeauna un opozant, mai mult sau mai puțin ascuns și care și-a dat arama pe față când s'a produs criza, adică eliberarea României de Armata Roșie și în zori a apărut dictatura proletariatului. Atunci s'a pus adevărata problemă: democrație sovietică sau burgheză.

Dela PATRASCANU știu că încă în perioada dinaintea de 23 Aug. a avut legături cu ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU și că acesta a lucrat atât înainte de 23 Aug. cât și după aceia și cu alți membri de partid (COPLER, JAK BERMAN, FORIS, etc.)

Dela PETEA PETRESCU știu că în toamna anului 1945 el a avizat pe TEHARI GEORGESCU despre un asasinat împotriva lui GHEORGHIU-DEJ, dar că Ministrul de Interne a rămas impasibil. Dece?

Cu privire la îndepărtarea lui BODNARAS dela Ministerul de Interne în ziua de 7 Martie 1945, am spus tot ce știam. Nu am lămurit însă o chestiune. Comentând reușita intervenției sale pe lângă rege, PATRASCANU a exclamat "Rușii au să fie furioși, dar lui TEHARI (GEORGESCU) o să-i pară bine".

Cu privire la întâlnirea cu MIRCEA DURMA am spus tot ce știam.

Propunerea făcută de PATRASCANU în C.C. în 1944/45 de a merge "cu întreaga burghezie sau cea mai mare parte a ei" și cu întreaga țărânie sau cea mai mare parte a ei "adică de a forma un guvern al Blocului Național corespund perfect ideilor și acțiunii noastre așa cum s'a desfășurat ulterior.

Propunerea făcută la Conferința Partidului din Oct. 1945, de a lăsa libere prețurile în perioada de inflație a avut dublul scop de a provoca haosul și de a atrage simpatii burgheziei și chiaburilor, singurii interesați la

menținerea prețurilor libere. Cu privire la atentatul plă-
nuit împotriva lui GHEDRGHIU-DEJ, îmi aduc aminte că PATRAS-
CANU mi-a spus că STEFANESCU a avut prudența să pilească
numărul de serie a "Jeep"-ului și pistolului mitralieră. Unde
sunt cele două piese?

Am declarat cele de mai sus pentru că nu vreau să
fiu apărut nici de "Vocea Americii", nici de "Radio Londra" și
nici de "radio-PATRASCANU". În conștiința mea, adevărații cri-
minali sunt PATRASCANU, eu, ALEXANDRU STEFANESCU, "Generalul" și
unii din jurul lui ALEXANDRU STEFANESCU. TOROSIAN, LEA CONS-
TANTIE, ELENA PATRASCANU, BRAUNER și STIRCEA sunt mai mult vic-
time ale noastre decât criminali conștienți.

Aceasta-mi este declarația pe care o dau, susțin
și semnez liber, fără a fi silit de cineva.

ss/H. ZILBER

1 Martie 1953.

Analizând puținele fapte pe care le cunosc din
perioada anterioară lui 23 Aug. 1944 și tot ce știu pentru
perioada 1944-1947, convingerea mea este că mulți opozanți,
deveniți elemente dușmănoase, au apelat la Serviciul de
Spionaj Britanic prin ALEX. STEFANESCU, cu gândul de a-l uti-
liza și până la urmă au fost utilizați de acesta, atât pen-
tru scopuri de spionaj cât și pentru tot felul de acțiuni
dușmănoase. Această "spurcată împerechere" a dat aceleași
roade la noi ca și altă dată în URSS și recent în Jugosla-
via, Bulgaria, Ungaria, Cehoslovacia și Polonia. Propria mea
decădere exemplifică perfect un mecanism absolut general și
de mult cunoscut: dușmanul pătrunde prin elementele cele
mai apropiate de Partid, utilizează slăbiciuni ideologice
și morale și până la urmă pătrunde în vârfuri.

ss/H. ZILBER

să poată dovedi că ~~minci~~ afirmația mea este înecată
 sau, în cazul cel mai rău îndoielnică. ~~De~~ De orice
 este exclus ca Madison să fi povestit cuiva modul
 cum s'a recrutat (nici un spion din lumea mea face
 asemenea confidențe, ^{altcuiva} decât zefilor săi direcți), este
 exclus ca organele de cercetări să auzesc ceva în acest
 domeniu. Madison putea povesti că-i sunt informații
 dar nu modul cum s'a recrutat. - Deci și această
 este o indiscreție extrem de gravă pentru un profviant
 ca Madison. Totuși faptul este posibil. Cel mai
 probabil este că organele de cercetări au identificat
 unele ~~inf~~ în așa zisul "dosar Porter" unele informații
 provenind dela mine ~~și~~
 pornind dela acestea, ^{au} făcut unuitorul raționament.
 Știu că în decursul cercetărilor din perioada
 1944-1952 nu s'a găsit nici una din notele date
 de mine lui Vintilă Ionescu, necum angajamentul
 scris față de Siguranță. Mai știu că 1) Eugen Cristea
 - fost și alți politicieni au fost anchetați de mai multe
 ori în ~~sa~~ în perioada 1944-1952 și au declarat categoric
 că nu știu nimic, fapt cunoscut de Patrascanu care
 are interes să dovedească că eu nu am fost agent
 de Siguranță 2) interviurile mele cu Vintilă Ionescu
 au fost totdeauna fără martori (atât la C.M.C. cât
 și la mine acasă 3) dacă m'ar conducea sau
 agent al Siguranței ar fi știut de activitatea mea
 din perioada 1932-1940, nu ar fi ezitat să mă oblige
 să continui această activitate și după 1940 4) și nu
 au existat câțori cari să-mi poată fi atribuite de
 aproape sau departe 5) Vintilă Ionescu nu avea

417

3

deci doi confidenți, pe Monaghan și Bancinchescu, sprijinul
mort, iar al doilea paralizat sau mort. —

Deci organele de cercetări nu pot face dovada că
am fost agent de siguranță. Eu nu am zăbovit la
arecheta și am declarat fără să reflectez ^{mult} asupra
celor de mai sus. — În capul cel mai rău, Vintilă
Ionescu a făcut cuiva m'o indiscreție mărunta, căciace nu poate
constitui o probă că am fost efectiv agent de siguranță. —

Cât privește recrutarea mea de la Watson în 1938, faptul că
a fost trimis la mine de Madgeam și Visniam, că m'a contactat
precum și activitatea mea cu dănsul, este posibil ca Watson
să fi raportat ~~acasta~~ ^{acesta} că m'a născut rezident local al Serviciului
de spionaj britanic care, direct sau indirect sau altfel, a făcut
pînă a face menținerea organelor de cercetări, înaintea
ca eu să mă fi hotărât la aceasta. Coincidența totală
sau parțială între declarațiile acestuia și ale mele sunt
o probă suficientă pentru a dovedi veridicitatea mea.

Deci modelul cum s'a făcut recrutarea mea, precum și
activitatea mea în cadrul serviciului de spionaj britanic
sunt cu totul neavansabile (ar fi lăsat Vintilă Ionescu
să i se demască un agent? nu ar fi fost mai normal
ca el să-mi căutăm să lucreze cu Watson? Nu era mai
normal ca Watson să se absoarbă la buletinul Institutului
de Confucius? etc. etc.), acestea corespund în totul realității
și numai pentru cine stia că Intelligence Service creștea
câte 10-20 ani nu am înțeles pentru ce a pînă să-l folosească
și poate de seama că cele spuse de mine sunt adevărate.

Desigur că același sau care va găsi necesitățile cele
întâmplătoare în 1938-1940, va fi cu atât mai surprins
când va afla că în perioada 1940-23 Aug. 1944, Serviciul
de spionaj britanic ~~nu~~ ^{este de născut} a utilizat. În fine, ~~deci~~ ^{deci} mea

de Porter m'a reținut ~~Porter~~ ca informator al său și m'a predat
lui Madison (aliat, dar totuși cu interese desechibile!), deci
nu m'a predat Porter personal, cu toate „furnele

[illegible]

Astfel dând o anumită versiune asupra recrutării mele
de către Madison, am dat apărătorilor mei posibilitatea

5
419 4/19
să dovedească că toate acuzațiile care mi se aduc și
mi le aduc, sunt înșelări de fapt imaginare și
că ~~în spatele~~, un fotomontaj destinat mișei jensei
vrajitoare, așa cum se făceau în evil mediu, în care
inculpții, după "problele de la Sfântul Colegiu" și mergeau
la rug. pentru relații cu diavolul. Descusând capatul
la Madison, se desceapă totul până în 1930 și apoi până în 1946.
Nu are sens să mădrec în cioră miorăde munitoare, care
care judecă cu simțul comun, profunzimea lor buie
sunt care ^{au la înșelare înșelată, de Bănești, de Mirona,} ~~au făcut~~ ~~problemele~~ ~~atunci~~ ~~lucrări~~ ~~muri~~.
Le Paris, le fond de sau New-York.
Faptele relatate de mine sunt reale. Am fost agent de
siguranță, spion britanic și spion american. Recrutarea
mea însă, ^{asta și poate muni} ~~de~~ ~~dacă~~ ~~poate~~ ~~și~~ ~~vorba~~ ~~de~~ o recrutare! - S'a
făcut ~~cu~~ ~~cu~~ ~~toată~~ ~~altfel~~. - (cu Patrașcanu
Începîmînt de 23 August 1944, eu am discutat ^{proble}
ce vom face după dărîmarea regimului antonescian. Nu
aveam nici o îndoielă că faptul se va întîmpla în
scut timp. Armata Rosie era la Iași, iar Partidul
mare toate mărșile pentru a provoca ~~și~~ ~~șirua~~
Românii din război, ~~înainte~~ ~~Amândoi~~ ~~voiam~~ ~~să~~ ~~scăpăm~~
de hitleristi și antonescieni, amândoi voiam să evităm ~~pe~~
Român, noi victime și noi distrugerii, dar amândoi am voiam
un regim democratic de tip sovietic. Aceasta o discutaserăm
înainte de război. Acum problema devenea actuală:
Cu Armata Rosie pe întreg teritoriul Românesc, puterea
de fapt trecea în mâinile proletarietului și a P.C.R. În
urma "declarației Molotov", era ^{în} ~~clar~~ ~~că~~ ~~Uniunea~~ ~~Sovietică~~
este împiedecată ^{pentru moment} de situația internațională să ajute
la transformarea situației de fapt, într-o una de drept.
De acest lucru trebuia să se agatăm pentru a menține
în România să o democrație de tip occidental-american,
Patrașcanu mi-a formulat aceasta în chipul următor:
"Tare liberă la marginea imperiului sovietic" da, stat
sovietic nu! -

6

Evenimentele s-au precipitat. Nu stiu nici astăzi ^{exact} cum
a făcut Patrascanu de că ^{sa} ~~nu~~ convingă Partidul să accepte
formula ~~Patrascanu~~ contrarevoluționară a Blocului Național
atunci când Armata Roșie era la Jari! Noi am discutat
tună că prin aceasta se ^{regului} ~~da~~ partidului burghez și social-
democratilor de dreapta un prestigiu, peste care va fi gra-
de trecut. Erăm împărțim în Elena Patrascanu și în Tonia
(la Tonia a cărată)
când i-am spus lui Patrascanu, că, după părerea
mea, în chipul acesta se crează premisele politice
necesare pentru mentinerea unei democrații burghezo-
parlamentare. Eu i-am spus: „Anglo-Americanii vor avea
pe cine se sprijini și la de vândut lor ne vor sprijini.”
„Suprema produce 150 mil. tone de oțel, pe când sovieticii
numai 15 milioane!..” La care Patrascanu mi-a răspuns:
„Deci „democrația” lui Ghenshin-dy și a celorlalți, mai
bine „democrația” lui Mihail”. Socialismul se poate face
Evenimentele s-au precipitat și așa, „Libertate” am se poate
câștiga însă în altfel!.. -

Evenimentele s-au precipitat, la 19 August 1944 a început ofensiva
Armatei Roșii la Nord de Jari, s'a produs lovitură
de la 23 Aug., Patrascanu a plecat la Moscova și me-
am mai putut face un tur de orizont a situației
decât după 15 Sept. 1944, când acesta s'a întors. - În
Septembrie și Octombrie 1944, am avut discuții principale
cu Patrascanu (la dânsul acasă), dintre care unele am la-
tu prezentat Elenei Patrascanu și a lui Tonia. Concluziile
la care am ajuns au fost:

1) Dacă Armata Roșie rămâne mult timp în țară,
puterea de fapt se va transforma în putere de drept;
deci trebuie menținută puterea de drept în mâinile
Blocului Național și a regelui, până când Armata
Sovietică va fi obligată să anglo-americanii să
retragă Armata Roșie din țară.

2) să nu formăm organizații sau fracțiuni care sunt
și ineficace și sunt totdeauna descoperite și lichidate;
; să acționăm noi doi, utilizând autoritatea noastră
imediat a lui Patrascanu.

3) să ținem contactul cu regele, cu vârfurile „istoricilor”,
cu unele grupuri din Partid (Ora Banker, Teohari
Georgescu etc), cu unele grupuri Socialdemocrate (Voitec,
Ierban Vornice etc), iar în Partid să lucrăm după
principiul zimosierist, a „mersului pe bute”.

4) să lucrăm cu reprezentanții Statelor Unite, a Marii
Britanii și Franței și mai cu seama cu agenții servicii
de spionaj a acestora, oameni obișnuiți cu munca conspirativă
și care nu sunt ușor reperabili, cum sunt reprezentanții
diplomatici oficiali. --

Ideea lui Patrascanu și a mea nu era de a deservi
interesele S.U.A., Angliei, sau a lui Mariu sau a Regelui
ei de a: utiliza în vederea propriilor noastre scopuri
exact așa cum au gândit troțchistii în U.R.S.S., totuși
în Jugoslavia și alți epozanți de diapla sau de stanga.
Patrascanu mi-a spus că el are o foarte bună legătură
la englezi: prietenii mei oarecare Alexandru Ștefănescu
pe care mi l'a prezentat în toamna anului 1944, cu
oazia mea: mure la Rică Georgescu (l'a prezentat și
Elia Patrascanu). Ulterior Patrascanu mi-a spus că
împosibilitate de 23 By. lucrare cu acesta, că este un om
foarte capabil și discret și s'ar putea întâmpla să
mă utilizeze pentru legătura cu dănsul. --

În octombrie, întâmplarea a făcut să cunos (în cursul unei
mese la Capșa, așa cum am povestit) pe cap. L. Madison
ș. alt. H. Roberts din Mișcarea Militară Americană. După
această masă, Madison m-a întrebat dacă eu aș mă
să iau masa cu dănsul pentru a continua discuția începută
la Capșa cu ceilalți comensali, privind la 23 By. --

8
422

Aşa cum am declarat anterior, peste un-o 8-10 zile m-a
fost invitat la dăruşul în Bd. Doice. Am discutat tot
felul de chestiuni în legătură cu războiul, cu 27 Aug. şi
alttele. Mi-a spus că este de origine proletar evreu,
sindicalist şi că hazardul războiului l'a dus în
Misiunea Militară Americană unde se ocupă cu "informaţii".
~~Pe-am înteles să ne mai vedem.~~ I-au spus că sunt
Comunist. Madison mi-a răspuns că a auzit despre
mine dela diferite persoane, Dr. Manili, Porter, K. S. S. S.
Madison mi-a făcut impresie bună şi ne-am înteles
să ne mai vedem. -

I-am comunicat lui Patrascanu despre cunoştinţa mea
cu Madison şi impresia pe care acesta mi-a făcut-o.
Mi-a cerut să-l studiez mai de aproape şi dacă
se dovedeşte a fi "un om serios", să-i spun "părele
mele" asupra situaţiei din România, să-i dau a
întelege că am în spatele meu oameni influenţi în P.C.R.
şi să-l fac să a-i spună înso cime amune, să-i propun
să facă legătura cu Departamentul de Stat. În cursul
meor întreveneri cu Madison (în Noiembrie 1944), am dus
la bun sfârşit misiunea dată de Patrascanu. Madison
a acceptat să facă legătura cerută şi mi-a sugerat propun
un plan de acţiune mai amplu, ~~care să-i dau în~~
să vederea scopului urmând în comun să amune: să-i
dau informaţii cu privire la intenţiile Uniunii Sovietice
şi P.C.R., pentru că S. U. A. să poată lua măsuri
preventive, să-i recomand alţi comuni membri de
partid pe cari i-ar putea recruta ca informatori,
să-i dau note informative asupra situaţiei politice
şi economice şi să caut să intru în diplomatie pentru
a fi trimis în misiune la Washington unde ar fi
putut servi ca informator în cadrul legăţiei noastre

9

423

și a Statelor amice (U. R. S. S. etc.). I-au răspuns că ar
mیرase a spionaș curat, ~~de~~ că eu vreau socialism clar
fără "dictatură" de tip ~~de~~ și un "plemveratîe" fără socialism.
Madison mi-a ~~răspuns~~ replicat că a discutat propunerea
cu Berry, reprezentantul Statelor politice al G. U. A. și că pe
acesta nu-l interesează regimul social din România
ci faptul că România să nu intre în ~~complicitate~~ și
definiție în sfera de influență a Uniunii Sovietice. Apoi
a adăugat: "După aceea, n-aveți decât să faceți în socialism pe
noi nu ne supără". Tot atunci Madison mi-a spus că
S. U. A. nu ne pot ajuta, pe mine și cei din spatele meu,
decît dacă îi ajutăm să cîștige exact situația și
intențiile Statelor adverse. De asemenea mi-a cerut să-i
spun cine stă în spatele meu. — În concluzie, Madison

mi-a spus: "Dacă vrei să mușchi asta spionaș, n-ai decât
să-l mușchi: Nu poți face bine fără să te răzi!". —
3-am comunicat lui Patrascoianu discuția cu Madison și
acesta nu a fost înclinat să accept propunerea lui și să-i
spun că vorbesc în numele cui vorbesc (a lui Patrascoianu).
Spre sfîrșitul lunii Noembrie sau începutul lunii Decembrie
1944, i-am comunicat lui Madison acest răspuns și ne-am
întîlnit că, pentru a nu fi descheat, vom lucra prefăcî
în vizite oficiale. —

Așa am descris spion american. Am plecat de la proble-
democratic sovietică sau democratic burghez-parlamentar
de tip occidental și am ajuns, spion și recruta de spion:
Activitatea mea cu d. Madison, pînă în August 1945,
este cea descrisă în declarațiile anterioare. — Totuși
sunt multe fapte pe care le-am relatat în chip
erorat. —

În cursul anchetei din 1950/51 din ~~nu~~ indiscreția anchetatorilor
și din modul cum mi s'au pus ~~multe~~ întrebări
întrebările cu privire la ~~sub~~ întrevădere Patrascoianu,
Madison, Roberts și subsemnatul dela Lina Constanta
am dedus că și ancheta are fotocopii după toate rapoartele

11

(Schuyler și Madison fiind întrăcați civil ca ⁴Berry) într-o mașină care nu aparținea Misinei Americane și cu un șofer american. ~~Întâlnirea~~ Patrascanu trebuia să sesească pe la 8³⁰, iar americanii la 7³⁰. După sosirea lor, mașina americanilor trebuia să plece și să revie spre ora 10³⁰ seara. ~~Eu~~ ^{Madison} Întâlnirea a avut loc. Discuția a fost în limba franceză. Berry a tradus. A participat Berry, Schuyler și Patrascanu. Torsian era în biroul lui de lucru și a auzit crâmpoșii din cele discutate. El a controlat la telefon, dacă americanii și Patrascanu au sosit la vreme. Esențialul discuției l-a auzit puțin anterior așa cum mi l-a spus Patrascanu și cum mi l-a confirmat în parte Torsian. Mașina lui Patrascanu (cu Tudora) a staționat tot timpul în fața casei din 84. Amuearș 14. Pe la ora 10, Patrascanu a plecat, iar mașina americanilor a sosit la ora 10³⁰ și au plecat.

și ocazia. -

Această întrevvedere a avut loc un accident neplăcut Ruzenian, negatul lui Torsian, și șef de cabinet al lui Patrascanu și colaborator la biroul de avocatură al lui Torsian, avea cheia la apartamentul lui Torsian. Văzând mașina lui Patrascanu în fața, a intrat în biroul lui Torsian care nu este desprins de odaia unde avea loc întâlnirea decât printr-o perdea. Văzând că Torsian este singur la biroul său și că alături se vorbește englezeste și francezeste l-a întrebat cu cine este Patrascanu și acesta i-a răspuns să-i răspundă că este cu niște americani și i-a cerut promisiunea să nu vorbească. -

A doua întâlnire cu Berry și Schuyler (șefii Julie sau început August 1945) am aranjat-o la casa noastră din Madison, în oraș la locuința lui Constante. Madison cunoștea casa lui Constante. M. am întâlnit cu

426

Patrascau, Elena Constanta și Madison să procedăm în același fel ca la întreprinderea dela Torsian, fixând aceleasi ore de sosire și plecare: 7³⁰ pentru americani, 8³⁰ pentru Patrascau. ~~Plasarea~~ lui, 10 pentru plecarea lui Patrascau și 10³⁰ pentru a americanilor. La aceasta discutie am participat și eu. Elena Constanta nu a fost în odaie (la rămas în odaia ei de lucru) însă eu și Patrascau i-am povestit continutul discutiiei, cum va izbucni "criza constituțională", proiectul guvernului Patrascau, contactul cu regele și "istorici", etc.

Intâlnirea a avut loc fără nici un incident. -

Asupra celor întâmplale în cursul "crizei constituționale" (perioada 19 Aug. - 31 Dec. 1945), am spus, în general, tot ce aveam de spus. Tîn totuși să atrag organelor de anchetă asupra unor detalii povestite mie de către Patrascau, cu privire la cele discutate în întreprinderea secretă din Octombrie 1945, dintre rege, Patrascau, Berry, Pogoraru, Bugesti și Stîrcea. - "Generalul" (era Carabucă sau Vasiliu-Răscău?) a atras atenția că asasinarea lui Gheorghiu-Dej, nu numai că va provoca panică, dar ar fi un pericol pentru ~~multe~~ elementele din Partid despre care Patrascau a spus că - l susține (am impresia că acesta a dat unuia) să-și afirme pe fată adevarata lor poziție. ^{Patrascau a susținut ideea atentatului} Patrascau mi-a comentat în chipul ~~independent~~ acesta rez. faptul: "Orică opoziție, fie de dreapta, fie de stînga, are la bază aceleasi premise, refuzul de a accepta democrația socialistă" și nemurind în tot ce se face în Uniune". -

Intinutată mea privată, astăzi, după atâtea ani, mi-a dat seama cu groază, cum din poziții teoretice gaste, din abateri, în mod inevitabil se ajunge la spionaj, complet cu vîrful reactiviei internaționale și la asasinat. - Niciodată n-am simțit mai profund marile adevăruri a lui Lenin, că "orică opoziție este pe plan înclinat". ~~unbent~~

13

Cu privire la eventuala ¹³tenire a tătărescilor și social-
democraților din guvernul goz, ~~la~~ Patrascanu mi-a spus
că a discutat această problemă cu Tătărașu și Alexandrie
(cu acesta fusese coleg de liceu și erau prieteni), iar din
partea socialdemocraților cu St. Vorțec și încă un social-
democrat pe care nu mi l-a știut. Teoria ruptă F.U.M.-ul
Asupra legăturilor mele de spionaj cu mașinul Hall am
spus tot ce aveam de spus în declarațiile anterioare.
Există totuși un fapt despre care nu am vorbit. Spre
sfârșitul anului 1945/46, mașinul Hall mi-a spus că i s-a
tradus în engleză „Sub Trei Dictaturi” și, ^{și} că a dat la birou
său textul pentru a fi bătut la mașină. I-am spus
lui Patrascanu și acesta, mi-a rugat să-i cer lui Hall
un exemplar deoarece vrea să-l publice cartea în Anglia.
I-am cerut exemplarul și l-am dat lui Patrascanu. Peste
câtva timp, Hall mi-a spus că Berry și Schuyler au vrea
să aibă o întrevedere cu Patrascanu. De asta dată
am aranjat întâlnirea la Institut pentru o Sămbătă
după amiază la ora 7 seara când era întinerie. Patrascanu
era furios pe americani pentru că ~~ceva~~ erau „crizi
constituționale” și nu vrea să stea mult de vorbă. Săptămîni
după amiază și mai cu seama la această oră nu era
nimic la Institut. Am aranjat ca americanii să vină
la ora 6³⁰ în costume civile, după același sistem ca și în
întâlnirile dela ~~Lea~~ Torasian și de la Constantin, iar
Patrascanu la ora 7 seara (mașinul îl aștepta afară cu Tudose
și Ghenghis). Discuția a avut loc în prezența mea și a lui
Hall, în biroul meu. Berry i-a spus că lui Patrascanu
că pe baza Tratatului de Pace, a căruia anteproiect fusese
în cea mai mare parte redactat și aprobat de americani,
Armata Roșie se va retrage în scurt timp din țară și
că timp de 18 luni, o comisie interaliată va guverna de
fapt România și va asigura o largă libertate de acțiune
partidelor partidelor burgheze și socialdemocraților. Astfel
Patrascanu și cei cari îl sprijină în Partid vor putea

[illegible]

429

La Paris, fiind cu Tomsian la în vârstă lui Patrascanu, acesta mi-a povestit despre întâlnirea Byrnes-Tătărescu și mi-a spus că americanii și-au dat seama că România este în parte pierdută dar speră ca pe baza stipulărilor Tratatului de pace să recâștige terarul pierdut și că vor sustine ~~ad~~ prin toate mijloacele formarea unei formații paramilitare. ^{Patrascanu} S-a arătat pesimist asupra rezultatului ~~pacei~~; eu însă aveam vechea încredere. Totuși, mi-a spus că va continua acțiunea. ~~Am~~ Intelegerea lui cu Tătărescu și regle ~~pacei~~ și cu mine frunțar ai Partidului în aceeași oarecare speranțe. --

După întorcerea mea de la Paris (24 Oct. 1946), Patrascanu mi-a spus că Gheorghiu-Dej, fusese informat despre dedesubtul ~~unei~~ ^{interevederii} Byrnes-Tătărescu și rolul său în această chestiune, că situația lui devenise critică însă că a fost salvat „de Ana și Teohari”, care au organizat o manifestație la aerodromul Băneasa, unde au venit să-l aștepte. La această discuție, au asistat Elena Patruș și Lena Constante. -- La scurt timp după aceea i-am spus motivele pentru care eu însămi înțeleg să lucrez cu datorul și americanii. --

Despre întrevăderea Madison-Patrascanu din februarie 1947 la Paris, am spus tot ce am știut. --

În primăvara anului 1947, Patrascanu mi-a spus, în prezența Elenei Patrascanu și a lui Constante că a fost schitat înțelegerea cu Tătărescu și Alexandru.

eu memorii a lui Tătărescu. --

Cu privire la întrevăderile lui Patrascanu cu ocazia vizitei la Bonelles ca și cu relațiile informaționale date lui Madison la Tomsian, eu am aici o curiozitate. Totuși, este de datorie mea să atrag atenția organelor de cenzură că Tomsian a spus unele enunțuri pentru a da firley apărătorilor săi, și în particular lui Patrascanu, că, în fața justitiei să dovedească prin absurditatea afirmației că, eu ~~nu~~ membru în B.P. al P.C.R. și Minister de Justitie ar putea trimite rapoarte informative unui spion

american prin "curios diplomatic", că întreaga mărțurie a
 lui Trossian este mincinoasă. Că în baza acuzațiilor
 stau "vrăjitori" cu trufie orse la sfatul colegilor. Din
 câte știu eu Trossian a fost numai gazda de ^{20 ani în Trandafir}
 Din asemenea motive cred că Leva Constante și-a exagerat ^{partea} mult activitatea
 de spionaj. Eu am fost prea aproape de fiecare, ca să nu
 cunosc adevărul întreg sau să nu-mi dau seama ce se poate face în.
 Totuși, țin să menționez că aproximativ la 17 Aug. 1947, fiind
 la Leva Constante, împreună cu soții Patrascanu și Harry
 Brauner, am discutat cu Patrascanu despre stabilizare.
 Apoi, m-a luat de o parte și mi-a spus: "N-am putut să
 Alexandru Ștefănescu și am trebuit să-i do spun cursul
 de stabilizare și ce unitate militară pregătim pe baza
 Tratatului de Pace." Este posibil ca unii din cei prezenți să fi auzit.
 Asupra tentativelor de fugă a lui Patrascanu, a delinșei de
 am după stabilizare și a înceării de a da stabilizarea
 peste cap, am ~~vor~~ spus tot ce aveam de spus. --
 Țin încă odată să precizez că 1) am fost agent de siguranță
 din dec. 1930 până în noiembrie 1940, dar am ^{curs} certitudinea că
 Vintilă Ionescu a dus secretul cu dărușul în urmăruț 2) am
 fost spion britanic recrutat de tânărul Watson printr-un zant
 abscond și mi-a cerut o activitate imbecilă 3) în perioada
 1940-23 Aug. 1941 am ~~putut~~ fost aproape un bun comunist 4)
 pe Patrascanu nu l-am văzut din ianuară 1937/38 până
 în Iacobeni (1944/45) ca și Patrascanu, ca și Marcel Pauker, ca și
 Oana Pauker și alții, am fost totdeauna un opozant, ^{mai mult} spre dreapta.
 am diferit nu mai puțin de om și care și-a dat acuma pe
 față când s'a produs criza, adică eliberarea României de
 Arguta Rosie și în zor a apărut dictatura proletariului.
 [Dela Patrascanu știu că încă în perioada divanului de 23 Aug. ^{Știu și a pus} adevărată problemă: o nouă atitudine față de țară.
 a avut legături cu Alexandru Ștefănescu și că acesta a
 lăsat atât rămășițe de 23 Aug. cât și după aceea și cu alți
 membri de partid (Cofler, Jak Bernauer, Foris etc.). --
 Dela Petru Petrescu știu că în toamna anului 1945 el a avut
 pe Teohari Gheorghe despre un asasinat împotriva lui Gheorgh.
 El, dar că ministrul de interne a rămas în posibil. Dela.]

431 #2

17
Cu privire la îndepărtarea lui Bodușan, dela Ministerul
de Interne în ziua de 7 martie 1945, am spus tot ce știu.
Nu am lămurit însă o chestiune. Comentând această
intervenție, cele pe lângă Rege, Patrascanu a exclamat
„Rusi au să fie furioși, dar lui Teohari (Gorgheanu) o să-i
pari bine”. -

Cu privire la înțelțuiri cu Mircea Duvnea am spus tot
ce știu. -

Propunerea făcută de Patrascanu în C.C. în 1944/45, de a
merge „cu întreaga burghezie sau cea mai mare parte a
ei” și „cu întreaga țărănie sau cea mai mare parte
a ei”, adică de a forma un guvern al Populului Național
corespund perfect ideilor și acțiunii noastre așa cum s-a
desfășurat ulterior. -

Propunerea făcută la Conferința Partidului din oct. 1945, de a
lăsa liberă puterile în perioada de inflație a avut dublul
scop de a purifica bascul și de a atrage simpatia burgheziei
și chibzului, singurii interesați la menținerea pieței libere.
Cu privire la atitudinea planului nepotrivit lui Ghazvin-Dez,
am adus aminte că Patrascanu mi-a spus că Ștefănescu a
fost avut prudentă și pălăncă murmurul de dintr-un grup
și pistolului neutralizat. Unde sunt cele două fișe?

Am declarat că de mai sus pentru că nu vreau să fie apor-
tat nici de „Marea Americă”, nici de Radio-Bucura „și nici de radio-
Patrascanu”. - În constituția mea, adversarii criminali
sunt Patrascanu, cu, Alexandru Ștefănescu, Generalul, și
unii din jurul lui Alexandru Ștefănescu, Tomicu, Dana Crofatu,
Reza Patrascanu, Branner și Stănescu sunt mai mult victime
ale noastre decât criminali conștiinți. -

Această-mi este declarația pe care o dau, pentru că suntem
liberi, fără a fi răi de cineva.

2: Biseră

2 Martie 1953

Analizând puținule fapte pe care le am din perioada autănt
lui 23 Aug. 1944 și tot ce știu pentru perioada 1944-1947, convinger
mea este că mulți oameni, desigur, elemente deșănțate, au

am apărut la At. Serviciul de Spionaj Potamice ~~în~~ ^{prin} Alex. Ștefănescu, cu gândul de a-l utiliza și până la urmă au fost utilizați de acesta, atât pentru scopuri de spionaj cât și pentru tot felul de acțiuni deșănțate. Această "șpercată supercherie", a dat aceluiași roadă la noi și în alte state în U. R. S. S. și recent în Iugoslavia, Bulgaria, Ungaria, Cehoslovacia și Polonia. — Propria mea decizie ~~exemplară~~ ^{exemplară} perfect un mecanism absolut general și de mult cunoscut: "duranul pătrunde prin clauzele cele mai apropiate de partid, utilizează stăruință ideologică și morale și până la urmă pătrunde în viața". —

H. Zille

Popescu

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul ZILBER HERBERT, fost profesor universitar
și director al Institutului de Conjunctură, născut la 14 Oct.
1901 în Tg. Frumos-Iagi, fiul lui CAROL și ROZA, cu ultimul
domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2.

10 Martie 1953, Buc.

Interog. a început la ora 8

" s'a terminat " 24

Intrebare

În procesele verbale de interogatoriu anterioare d-ta
ai arătat că PATRASCANU a avut întrevăderi cu reprezentanți
ai imperialismului americano-anglez în vederea unor acțiuni
pentru răsturnarea guvernului GROZA prin provocarea unei
crize între guvern și fostul rege. Arată d-ta ce discuții ai
mai avut cu PATRASCANU înainte de provocarea acestei crize,
în afară de cele pe care le-ai arătat în procesele verbale de
interogatoriu anterioare?

Răspuns

În cursul lunii August 1945 (cam pe la începutul lunii)
PATRASCANU mi-a spus că în cursul unei audiențe de lucru la
rege s'a înțeles cu acesta că după ce se va produce ruptura
între guvern și rege, când acesta din urmă nu va mai primi
pe nici un membru din guvern, PATRASCANU să fiind legătură
cu fostul rege prin ION MOUSONY STYRCEA, fost mareșal al pa-
latului, deoarece acesta nemi fiind la palat și fiind în
afară partidelor politice, nu va fi suspectat că ar face ast-
fel de legături secrete. Din partea lui PATRASCANU au stabilit
că eu să fiu omul de legătură cu STYRCEA, pentru faptul că
fiind director al Institutului de Conjunctură, unde venea
foarte multă lume, puteam fi ușor vizitat de STYRCEA fără
ca acest lucru să bată la ochi. De altfel STYRCEA până la
acea dată m'a și vizitat de câteva ori în legătură cu inte-
resele întreprinderilor sale.

././ se/R. ZILBER

În acest mod urma ca în timpul crizei dintre guvern și fostul rege, PATRASCANU și fostul rege să-și facă 435
STARCEA și subsemnatul orice comunicări sau aranjamente.

Întrebare

Deci PATRASCANU și fostul rege s-au oprit tocmai la STARCEA pentru a-l folosi ca om de legătură?

Răspuns

PATRASCANU nu mi-a dat alte explicații în afară de cele arătate de mine mai sus și nici pe altă cale nu cunosc alte motive.

Întrebare

Unde și-a spus PATRASCANU cele arătate de dta mai sus și cine mai era de față?

Răspuns

Despre cele arătate de mine mai sus PATRASCANU mi-a vorbit la el acasă (eu îl vizitam foarte des), fără să mai fie altcineva de față.

Întrebare

Când ai avut după această primul contact cu STARCEA și cu ce scop?

Răspuns

La câteva zile după ieșirea crizei dintre rege și guvern, cam prin 22-23 August 1945, STARCEA a venit la mine la Institutul de Conjunctură - în cursul dimineții - și mi-a cerut să-i aranjez o întâlnire cu PATRASCANU, având să-i facă o comunicare din partea regelui.

Întrebare

Ce și-a spus STARCEA privitor la comunicarea ce avea să o facă lui PATRASCANU și la aranjarea întâlnirii?

Răspuns

STARCEA mi-a spus că regele i-a indicat să ia contact cu mine, conform înțelegerii ce o avea cu PATRASCANU în acest sens, pentru ca eu să-l pun în legătură cu acesta. Referitor la comunicarea ce avea să i-o facă nu mi-a spus nimic.

Au i-am propus ca întâlnirea să aibă loc seara la Institut, când nu se aflau acolo nici funcționari, nici oameni de serviciu, iar eu aveam obiceiul de a lucra până noaptea târziu. El a fost de acord și am stabilit împreună ca întâlnirea să se facă în aceeași seară; STARCEA să vină în jurul orei opt, iar PATRASCANU în jurul orei 9 - pentru ca agentul de însoțire și goferul lui PATRASCANU să nu vadă că a mai venit cineva la institut. Întrucât știam că PATRASCANU pleacă

././ as/H. ZILBER

dela minister între orele 8-9 seara, puteam să-l angajez
fără să-l mai întreb.

Întrebare

Ce ai mai discutat cu acest prilej, în afară de cele
arătate de dta mai sus?

Răspuns

Ne-am înțeles cum să comunicăm între noi în viitor,
dacă el ar avea nevoie de mine sau eu de dânsul. Am stabilit
că el să mă cheme la telefon la birou sau la mine acasă, sau
să mă viziteze. În cazul când mi-ar telefona, urma să mă cheme
numai dela telefon public și să spună că la telefon este
„Ionel”. La rândul meu, dacă ar fi avut nevoie de dânsul,
urma ca dimineața până la ora 9 (sau la, nu mai țin minte
precis) să-i telefonex acasă, iar după amiază după ora 5 la
Jokey-Club; în ambele cazuri trebuia să-i spun că la telefon
este „harbu”. Mi-a dat numărul de telefon de acasă, celelalte
fiind în cartea de telefon.

Întrebare

Dece ai stabilit cu STARCEA că el să te cheme pe
dta numai dela telefoane publice?

Răspuns

Am stabilit împreună acest lucru deoarece ne-am gândit
că telefonul său particular putea să fie supravegheat,
iar cel dela Jokey-Club unde se aduna mai ales ciocoimea
era aproape sigur supravegheat.

Întrebare

Locul acesta a fost motivul - că telefonul său de
acasă și cel dela JOKEY-CLUB puteau fi supravegheate - atunci
dece ai stabilit că dta să-i dai totuși telefon acasă sau
la Jokey-Club, cum ai arătat mai sus?

Răspuns

Că inginer, cunoșteam tehnica interceptării telefoanelor
ce se folosea la acea dată - astfel că și în cazul
că telefoanele sale erau interceptate, era înregistrat numai
convoorbirea nu și numărul postului de telefon care cheamă,
și care tehnic nu putea fi stabilit; ori eu eram sigur că
telefonul meu nu este supravegheat. Convoorbirile nu puteau fi
suspectate, deoarece nu vorbeam altceva decât să ne vedem la
cultură ord (și după ord, se înțelegea dacă mă păsește acasă
sau la Institut), iar numele pe care le foloseam, IONEL pentru
STARCEA, era numele său obișnuit, iar HARBU pentru mine era
un nume frecvent și banal, deci deasemenea nu puteau fi sus-
pecte.

./.

ss/H. ZILBER

Întrebare

Arată modul cum a decurs întâlnirea dintre PATRASCANU și STARCEA și discuțiile ce au avut loc la această întâlnire?

Răspuns

În după amiaza aceleiași zile m'am dus la PATRASCANU acasă și i-am spus cele ce am stabilit cu STARCEA și el a fost de acord urmând ca dela minister să vină direct la înstatut.

STARCEA a venit pe la ora 8 (seara), iar pe la ora 9 a sosit PATRASCANU. Pentru mai multă siguranță, pentru a nu da cineva peste noi, am închis ușile dela intrare și le-am ardat cum în caz de nevoie se poate țegî prin ușile din spatele biroului meu în curte, iar de acolo în grădina "Ioanide".

Convorbirea a avut loc în biroul meu și în prezența mea. STARCEA i-a spus lui PATRASCANU că regele urea să ție o impresie a făcut ruptura cu guvernul în sânul Partidului Comunist, cum va reacționa Partidul și ce are de gând să facă el (PATRASCANU).

PATRASCANU i-a spus lui STARCEA că ruptura dintre rege și guvern a produs stupefacție în Partid, respectiv în sfera de conducere a Partidului, că unii dintre conducătorii Partidului sunt desorientați, și-au pierdut capul și nu știu ce au de făcut, dar majoritatea în frunte cu secretarul general sunt hotărâți să reziste, deoarece prin acțiunea regelui opera de guvernare nu poate fi împiedicată.

PATRASCANU i-a mai spus apoi că guvernul sovietic a anunțat invitarea la Moscova, într'un timp foarte apropiat, a unei mari delegații a guvernului Groza - ca un act de sprijinire a guvernului.

Intrucât îl privește pe el, PATRASCANU i-a spus lui STARCEA că rămâne pe vechea poziție - în sensul că o obstrucție prelungită a regelui va duce la răsturnarea guvernului GROZA - acesta fiind pus în situația de a nu mai putea guverna - și până la urmă se va ajunge la soluția dorită, adică aceea a unui guvern PATRASCANU; că între timp a început să ia contact cu conducători ai partidelor burgheze pentru o acțiune politică internă și că îl va ține la curent pe rege cu hotărârile luate.

STARCEA a luat notă de cele spuse de PATRASCANU, spunând că le va transmite regelui. Apoi au urmat câteva întrebări lămuritoare: STARCEA la întrebat pe PATRASCANU cu cine a luat contact și cu cine urmează să se mai înțeleagă, la care acesta i-a răspuns că nu-l văzuse deocamdată decât pe

VISOIANU, urmând la rând NICULIECU-BUZESTI, POGONIANU și alții. PATRASCANU l-a întrebat pe STARGEA dacă el are impresia că regele va susține lupta până la capăt sau se va înspăimânta ca la 6 Martie. STARGEA i-a răspuns că regele are promisiuni atât de ferme, dela americani și englezi în ce privește sprîjinul acestor, că un nou 6 Martie nu mai e posibil.

Cu acestea, întâlnirea, care a fost scurtă, a luat sfârșit. Primul a plecat PATRASCANU, înainte de ora 10; la 10-20 de minute după aceea am plecat eu cu STARGEA, până în dreptul "Grădinei Icoanei" unde îl aștepta mașina cu șoferul IONESCU-BALACEANU, cu care m'am salutat, apoi am urcat în mașină; pe mine m'au lăsat pe str. Dionisie Lupu, în dreptul locuinței mele.

Întrebare

Al arătat mai sus că STARGEA a venit la întâlnire la ora 8 seara, iar PATRASCANU la ora 9. Ce ai făcut dta și STARGEA într-o oră - dela sosirea primului până la sosirea celui de al doilea?

Răspuns

Intervalul nu a fost chiar de o oră, e posibil ca unul să fi venit la 8 și un sfert și celălalt la 9 fără un sfert. În acest interval de timp am discutat cu STARGEA (făcând aprecieri fără importanță) asupra crizei. Astfel STARGEA mi-a spus că situația este cu totul diferită de cea dela 6 Martie - aici acum americanii au terminat războiul cu Japonia și dispun și de bomba atomică. Eu mi-am exprimat părerea, că într'adevăr situația e alta, dar că totuși americani nu au posibilități și mijloace să forțeze Uniunea Sovietică pentru a accepta punctul lor de vedere privitor la atitudinea față de guvernul Gроза. El a susținut că americanii au posibilități să forțeze guvernul sovietic în această chestiune.

Întrebare

Într-o declarație anterioară, făcută de dta în fața organelor de anchetă, ai arătat că în acest interval de timp STARGEA ți-a dat numărul de telefon și ai stabilit împreună modul de comunicare pentru viitor, folosind numele de "IONEL" și "HARBU". În interogatoriul de azi ai arătat că această înțelegere ai stabilit-o cu ocazia primului contact cu STARGEA în dimineața aceluiași zile. Care este adevărul?

Răspuns

Adevărul este că aceste lucruri le-am stabilit dimineața, iar seara, înainte de sosirea lui PATRASCANU le-am

././ ss/H. ZILBER

reamintit lui STANCIU. Desosechirea între declarația mea anterioară și cele arătate de mine în acest proces-verbal provine din faptul că această chestiune am discutat-o de fapt și dimineața și seara cu STANCIU și din răpăceală am uitat.

Intrebare

În ce constă soluția "guvern PATRASCANU" și cum s'a ajuns la ea?

Răspuns

Formula "guvern PATRASCANU" pentru soluționarea crizei dintre guvernul Groza și fostul rege constă într'un guvern de "bloc național" (adică cu participarea celor patru partide PCR, PSD, PNT-Maniu și PNL-Brătianu - care au girat guvernul instalat la 28 August 1944) cu PATRASCANU prim-ministru și ministru de interne, numărul reprezentanților partidelor burgheze și repartizarea ministerelor nu mai prezenta importanță, interesele și scopurile anglo-americanilor, ale regelui și ale partidelor burgheze fiind garantate prin prezența lui PATRASCANU la Ministerul de interne - care le-a dat acestora asigurări depline.

Costul acestui guvern era să facă alegeri cu sau fără control internațional, iar PATRASCANU ca ministru de interne să asigure succesul în alegeri al partidelor burgheze reacționare.

Ideia acestei formule a fost rezultatul discuțiilor mele cu PATRASCANU din luna August 1945 - înainte de izbucnirea crizei dintre guvern și rege. Pornind dela faptul că americanii vor cere guvern de "bloc național" - în acțiunea lor de răsturnare a guvernului Groza - eu i-am spus lui PATRASCANU că această soluție nu va fi în nici un caz acceptată nici de PCR și nici de Uniunea Sovietică, fiind și o chestiune de prestigiu; astfel am ajuns cu PATRASCANU la concluzia că singura soluție este formula arătată mai sus, care în fond pentru americani și englezi, pentru rege și partidele burgheze reprezenta același lucru ca și un guvern de "bloc național"; totodată Partidul Comunist și Guvernul Uniunii Sovietice vor putea fi induse în eroare sub aparența unor "importante concesii" în ce privește participarea la guvern a partidelor burgheze, repartizarea ministerelor și chiar prin renunțarea la preținderea controlului internațional la alegeri; "guvernul PATRASCANU" având fațadă comunistă socoteam că va fi ușor acceptat atât de Partidul Comunist cât și de guvernul sovietic.

Această formulă PATRASCANU a propus-o lui BERRY

././ se/H. ZILBER

și SCHUYLER la întrevederea de a avut-o cu acceptia în August 1945 (tot înainte de izbucnirea crizei) când acceptia i-au anunțat că guvernele american și englez au hotărât să-l determine pe rege să rupă relațiile cu guvernul Groza. Acceptia au fost de acord.

Deasemenea PATRASCANU a discutat această formulă cu regele - tot înainte de izbucnirea crizei - care a acceptat deasemenea soluția propusă de PATRASCANU.

Întrebare

Arată când ai discutat dta toate cele de mai sus cu PATRASCANU, cine mai era de față și cu cine ai mai discutat aceste chestiuni?

Răspuns

Încă din primăvara anului 1945 (Aprilie), după ce PATRASCANU a avut prima întrevedere cu americanii BERRY și SCHUYLER - când acceptia i-au spus lui PATRASCANU că guvernele american și englez au în studiu o acțiune pentru răsturnarea guvernului Groza - eu și PATRASCANU am început să discutăm soluțiile posibile, ținând seamă că americanii vor cere guvern de "bloca național" și că Partidul Comunist va respinge categoric o revenire la un nou "guvern SANATESCU". Aceste discuții le-am avut cu PATRASCANU - în crâmpete și frânturi - până spre sfârșitul lunii Iulie și începutul lunii August, ajungând la formula "guvern PATRASCANU, cu PATRASCANU ministru de interne" așa cum am arătat mai sus. Discuțiile le-am avut de PATRASCANU acasă fiind singuri. Cred că odată a fost de față și ELENA PATRASCANU și LENA CONȘTANȚE la o discuție în care mi exprimam "dece n'ar fi PATRASCANU prim ministru" nu sunt sigur însă de acest lucru, pe care îl am foarte vag în memorie și nu-mi amintesc conținutul acelei discuții.

După întâlnirea sa cu BERRY și SCHUYLER din August 1945, la care eu nu am participat, PATRASCANU mi-a vorbit despre discuțiile avute cu acceptia - așa cum am arătat în declarațiile anterioare; după audiența sa la rege în care i-a propus soluția amintită mai sus, cu care regele a fost de acord, deasemenea mi-a vorbit de acest lucru. Și aceste discuții despre convorbirile sale cu americanii și regele au avut loc acasă la PATRASCANU nemi fiind nimeni de față, cu alte persoane n'am discutat aceste chestiuni.

Întrebare

Arată concret și precis cine și când a emis pentru prim dată această formulă.

./.

ss/H. ZILBER

Răspuns

În Iulie sau cel mai târziu la începutul lui August am ajuns în discuțiile cu PATRASCANU la această formulă; - ideea formulei aparține lui PATRASCANU.

Întrebare

În procesul verbal de interogatoriu din 18 Oct. 1952 dă ai arătat că la prima întâlnire secretă a lui PATRASCANU și SCHUYLER, imediat după 6 Martie 1945, accepția i-au comunicat lui PATRASCANU că SUA și Marea Britanie pregătesc împreună cu regel, și cu partidele burgheze-reacționare o acțiune împotriva guvernului GROZA și că rolul lui PATRASCANU în această acțiune era de a convinge Partidul să accepte un guvern de bloc național sub președenția lui PATRASCANU, în care acesta urma să fie și ministru de interne, iar PATRASCANU a fost de acord cu acest plan.

Mai sus, însă, ai arătat că formula aparține lui PATRASCANU, că el a emis-o pentru prima dată în urma discuțiilor ce le-ai avut împreună și anume în Iulie-August 1945, că el a comunicat-o americanilor BERRY și SCHUYLER care au fost de acord

Arată d-ta care este adevărul și cum explici această contradicție?

Răspuns

Adevărul este că PATRASCANU mi-a spus după prima întrevvedere cu BERRY și SCHUYLER: că accepția i-au sugerat această formulă, însă ea nu s'a conturat decât mai târziu din discuțiile noastre. În declarația din Octombrie eu am făcut o confuzie între sugestiile lui BERRY și formula așa cum s'a conturat ea după discuțiile noastre, astfel se explică contradicția dintre cele spuse în Octombrie 1952 și cele de mai sus.

Întrebare

În acelaș proces-verbal de interogatoriu din 18 Octombrie 1952 d-ta ai arătat în răspunsul dat la întrebarea a treia că americanii BERRY și SCHUYLER i-au spus lui PATRASCANU că rolul său este să determine Partidul să accepte formula amintită mai sus, pentru ca mai departe în acelaș interogatoriu să arăți că la a doua întâlnire cu americanii BERRY și SCHUYLER accepția i-au spus "că Statele Unite și Marea Britanie au hotărât să oareă regelui să rupă legăturile cu guvernul Groza și să pretindă formarea unui guvern de bloc național sub președenția lui PATRASCANU". Adică preconizat de PATRASCANU, deci o contradicție în acelaș interogatoriu.

Apoi în interogatoriul de față la întrebările anterioare ai răspuns arătând că regele și partidele burgheze reac-

ționare urmau să pretindă - în urma instrucțiunilor primite de la americani - un guvern de bloc național (fără PATRASCANU președinte și la interne) - iar această formulă să fie rezultatul unor aparente concesii pentru inducerea în eroare a Partidului; deci altă contradicție.

Si aceste contradicții sunt rezultatul unor pretinse confuzii, așa cum ai încercat să explici contradicția ce ți-am pus-o anterior în față - sau este rezultatul relei credințe pe care ai dovedit-o în fața anchetei și care a fost demascată de repetate ori?

Răspuns

Prima contradicție din procesul verbal de interogatoriu din 18 Octombrie 1952 arată mai sus este o eroare a mea. A doua contradicție arată în întrebarea de mai sus, este rezultatul celeilaltă confuzii ce am făcut-o în Octombrie 1952 între sugestia americanilor și formulă concepută mai târziu. Declar că nu este vorba de rea credință.

Precizez că americanii, regele și partidele burgheze urmau să pretindă guvern de "bloc național" sau un guvern de alegeri și alegeri sub control internațional; Aceștia nici nu puteau să pretindă guvern PATRASCANU - care urma să fie - așa cum am arătat-o formulă de tranșacție și aparente concesii și de fapt acesta era planul elaborat de americani în înțelegere cu PATRASCANU.

Întrebare

Da ai declarat mai sus că nu e vorba de rea credință. Arată da: ai fost demascat în repetate ori de rea credință față de anchetă - în cursul ultimei anchete (Septembrie 1952-Noiembrie 1953) și dacă ai mințit de mai multe ori - respectiv ai fost demascat că ai mințit, de mai multe ori și verbal și în scris - după ce ți-ai luat repetate angajamente, recunoscând minciunile demascate, că vei fi sincer? Aceasta nu este rea credință?

Răspuns

După cum am spus în declarațiile anterioare, până în Octombrie 1952 am mințit organelor de anchetă. După Octombrie 1952 am mințit din nou organele de anchetă în legătură cu faptul că am fost agent de siguranță, apoi mi-am recunoscut vina și mi-am luat angajamentul să fiu sincer și deschis în fața organelor de anchetă. Astfel până în Octombrie am fost de rea credință - dar numai pe chestiunea agent de Siguranță - de atunci până azi nu am mai fost și nu sunt de rea credință.

Intrebare

Când și de câte ori, din Octombrie 1953 și până în prezent, ai fost întrebat de organele de anchetă asupra acțiunilor criminale duse de PATRASCANU în timpul crizei dintre guvernul Groza și fostul rege și care a fost atitudinea d-tale în această chestiune, până la confruntarea cu STARCEA?

Răspuns

Recunosc că în legătură cu criza dintre guvernul Groza și fostul rege și cu relațiile dintre STARCEA, PATRASCANU și subsemnatul n'am recunoscut până la confruntarea cu STARCEA. Altfel nu mai am de adăugat în această chestiune.

Intrebare

În confruntarea d-tale cu LENA CONSTANTIN ai fost în contradicție cu aceasta privitor la data întâlnirii dintre d-ta, PATRASCANU, MADISON și ROBERTS și ai cerut timp de reflecție asupra acestei contradicții. Ulterior ai declarat verbal în fața anchetei urmând a se consemna în proces verbal că întâlnirea susamintită a avut loc în primăvara 1945 - cum a arătat LENA CONSTANTIN și nu vara (în Iulie) cum ai arătat d-ta în procesele verbale de interogatoriu anterioare. Ai mai arătat că ai făcut acest lucru, cu scopul de a induce în eroare organele de anchetă. Confirmi d-ta acest lucru?

Răspuns

Confirm.

Intrebare

Nici aceasta nu este dovadă de minciună și rea credință ale ZILBER?

Răspuns

Recunosc că este o dovadă că am mințit și că am fost de rea credință. Adevărul este că mi-am recunoscut după confruntarea cu LENA CONSTANTIN, că întâlnirea a avut loc în primăvara, așa cum au arătat LENA CONSTANTIN și ALENA PATRASCANU la confruntarea mea cu acestea.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cu voce tare și cuprins și corespunde cu cele declarate de subsemnatul.

ss/H. ZILBER

Anchetator:

Cpt. de Sec. Gh. Moraru

Răspuns

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

=====

Arestatul ZILBER HERBERT, fost profesor universitar și director al Institutului de Conjunctură, născut la 14 Oct. 1901 în Țp. Frumos-Iași, fiul lui CAROL și ROZA (decedat) cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2.

18 Martie 1953, Buc.

Interog. a început la ora 9

" s'a terminat " 23

Întrebare

Intr'un proces-verbal anterior dta ai vorbit despre o primă întâlnire dintre PATRASCANU, STANCA și dta, în legătură cu criza dintre guvernul Gromă și fostul rege. Arată dta ce discuții ai avut cu PATRASCANU, după această întâlnire referitor la criza susamintită?

Răspuns

În Septembrie 1945, după întoarcerea delegației guvernamentale de la Moscova am discutat din nou cu PATRASCANU această problemă (a crizei). PATRASCANU mi-a spus că din rapoartele pe care le-au făcut la întoarcere reprezentanții comunisti din delegație rezultă clar că guvernul sovietic este hotărât să susțină guvernul Gromă până la capăt și că anglo-americii nu pot influența în nici un fel hotărârea guvernului sovietic. Mi-a spus apoi că guvernul Gromă trebuie să reziste până la capăt - se arată în aceste rapoarte - deoarce regele nu are ce să facă, iar până la urmă se vor găsi și alte soluții (nu rezulta despre ce soluții era vorba); momentul internațional era de așa natură să Partidul spera că până la încheierea tratatului de pace și nu se face schimbări prea mari și să găsească soluția ca regele să cedeze. PATRASCANU spunea că partidul va găsi soluții juridice, care să continue guvernarea fără asentimentul și semnăturile regelui.

De altă parte PATRASCANU spunea că în această situație guvernul nu va fi paralizat/printr'o acțiune pasivă - că trebuie făcut în așa fel ca guvernul să nu mai poată guverna și că cu note diplomatice și "discursuri parlamentare

./.

es/H. ZILBER

nu se poate lupta cu Uniunea Sovietică și cu PCR. Mi-a spus că
vrea să vorbească cu regele și în acest scop să-l chem pe
STARCEA, care să-i aranjeze o întâlnire secretă cu regele.

Întrebare

Cu ce scop voia PATRASCANU să se întâlnească cu
regele și ce explicații ți-a mai dat în legătură cu această
chestiune?

Răspuns

Scopul întâlnirii sale cu regele era ca să-i spună
acestuia că sistemul acțiunii pasive a lui, a notelor diplo-
matice ale americanilor și englezilor și "discursuri parla-
mentare" ale național țărăniștilor nu se poate face nimic și
că pentru răsturnarea guvernului GROZA trebuie să se între-
prindă o acțiune puternică. Alte explicații nu mi-a dat și nu
am discutat altceva în afară de cele arătate mai sus.

Întrebare

Ce ai făcut de la după această convorbire cu PATRASCANU,
în sensul celor discutate?

Răspuns

Discuția de mai sus am avut-o cu PATRASCANU într-o
după masă (aflându-ne singuri în locuința sa). În aceeași după
amiază i-am telefonat lui STARCEA la Jockey-Club și l-am rugat
să vie imediat la mine la Institut.

STARCEA a venit și eu i-am spus că PATRASCANU vrea
o întâlnire secretă cu regele. Ne-am înțeles ca să aranjăm
lucrurile în felul următor: Dacă STARCEA obține "audiență"
pentru PATRASCANU la rege pentru a doua sau a treia zi,
urma ca în dimineața acelei zile să-mi telefoneze la Institut,
spunându-mi că "totul este în ordine". Aceasta însemna că
STARCEA - în aceeași seară - trebuia să vină la mine la Insti-
tut în jurul orei 8 și PATRASCANU în jurul orei nouă (ca la
întâlnirea precedentă). PATRASCANU urma să dea drumul mașinei
și să spună șoferului să vină să-l ia la ora 12 (spunând că
are de lucru cu mine până târziu). Aceasta, pentru ca agentul
de însoțire și șoferul să nu observe venirea lui STARCEA și
apoi plecarea și întoarcerea lor.

După sosirea lui PATRASCANU, IONESCU BALACEANU, șofe-
rul lui STARCEA, trebuia să treacă cu mașina de-alungul străzii
Polonă pentru a vedea dacă mașina lui PATRASCANU a plecat, iar
în caz afirmativ să oprească mașina în dreptul clădirii Insti-
tutului, dar nu în fața porții; altfel BALACEANU trebuia să ap-
tepte la locul obișnuit până când pleca mașina lui PATRASCANU.

Întoarcerea lui PATRASCANU de la palat nu trebuia să

fie mai târziu de ora 11; dacă din întâmplare mașina lui PATRASCANU ar fi fost în fața institutului în acel moment, PATRASCANU urma să coboare în dreptul parcului Ioanid și să vie la Institut prin porțița din spatele institutului și prin terasa din dreptul biroului meu să intre la mine în birou.

După ce am stabilit cele de mai sus STARCEA a plecat, iar eu în aceeași seară i-am comunicat lui PATRASCANU înțelegerea luată cu STARCEA, urmând ca PATRASCANU să nu se angajeze seara în următoarele două zile.

Întrebare

Arată ce ați făcut, Dto, PATRASCANU și STARCEA după stabilirea aranjamentului arătat mai sus.

Răspuns

A doua zi dimineața am primit dela STARCEA un telefon că "totul este în ordine" și că în aceeași seară va veni pe la mine. Am înțeles că regele a acceptat o întrevedere pentru aceeași seară și în după amiaza acoleiaș zile am fost la PATRASCANU ca să și ne-am înțeles să vie la Institut la ora 9 seara.

STARCEA și PATRASCANU au sosit la orele stabilite. PATRASCANU a dat drumul mașinii sale împreună cu agentul însoțit TUDOR și a venit la mine în birou, unde era și STARCEA. Au stat în birou cca. 10-15 minute, apoi STARCEA i-a spus lui PATRASCANU că a aranjat întrevederea, iar eu am ieșit pe terasa din spre strada Polonă (terasa cu geamuri) și am văzut că mașina lui PATRASCANU era plecată, iar mașina lui BALACANU era în dreptul institutului. Am comunicat acestea lui PATRASCANU și lui STARCEA, care au ieșit, s-au urcat în mașină și au plecat.

Înainte de ora 11 PATRASCANU a revenit singur. Îndesem ușile dela intrare deschise, așa că a intrat la mine în birou. L-am întrebat cum a decurs întrevederea și la ce concluzii a ajuns. Mi-a răspuns că a discutat aproape o oră cu regele în prezența lui STARCEA și i-a explicat că atitudinea pasivă (nesemnarea decretelor, etc.) se poate prelungi la neîfărgit, fără ca aceasta să împiedice guvernul să guverneze și că partidele burgheze și interior, anglo-americanii în exterior, trebuie să înceapă o acțiune care să paralizese activitatea guvernului Groza și sprîmîmul pe care guvernul sovietic îl da. I-a propus regelui să convoace într-o întâlnire secretă oamenii care ar putea determina o asemenea acțiune și împreună să hotărască un plan imediat de activitate. PATRASCANU a sugerat regelui să fie convocați BERRY NICULESCU-BUZESTI, RADULESCU POGONIANU și ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU. Regele a acceptat și a rămas sa el să aranjeze această întrevedere care urma să aibă loc în timpul cel mai scurt. PATRASCANU mi-a

spus că a fost foarte mulțumit de această întâlnire și că
să ajungă repede la un rezultat. PATRASCANU mi-a spus că s'a
înțeles cu STARCEA că să ne amâne cu o zi înainte data întâl-
nirii pentru ca să-l pot preveni din vreme. La câteva minute
după ce mi-a povestit aceste lucruri, a intrat în biroul meu
agentul TUDOSE, care l-a anunțat că a soait și-l așteaptă, după
care PATRASCANU a plecat împreună cu mine, idându-mă acasă
în str. Dionisie Lupu 2.

Intrebare

Unde a avut loc întâlnire de care ai vorbit mai sus,
dintre rege și PATRASCANU?

Răspuns

Nici STARCEA nu i-a spus lui PATRASCANU în fața mea
sau mie, unde urma să aibă loc întrevederea, iar la întoarcere
nici PATRASCANU nu mi-a spus unde a avut loc această întâlnire.

Intrebare

Dece PATRASCANU i-a sugerat regelui ca tocmă pe
HENRY, NICULESCU BUZESTI, RADULESCU POGONEANU și ALEXU ȘTEFANESCU
ca să fie convocați la întâlnirea viitoare, pentru elaborarea
unui plan de acțiune.

Răspuns

Cu prilejul arătat mai sus, PATRASCANU nu mi-a dat
vreo explicație în acest sens și nici eu nu i-am cerut, deoarece
știam din convorbirile noastre anterioare că HENRY este în ca-
pul acestor acțiuni, NICULESCU BUZESTI și POGONEANU erau repre-
zenții Partidului Național Țărănesc Român și urmau să-l în-
fășureze pe MANIU asupra hotărârilor ce se vor lua, iar ALEXANDRU
ȘTEFANESCU era omul Intelligence Service-ului, om de acțiune
care a lucrat încă din timpul războiului și cu PATRASCANU și cu
regele.

Intrebare

De ați făcut în continuare dta și PATRASCANU - pe li-
nia acțiunilor împotriva guvernului Gроза, în cadrul crizei din-
tre acest guvern și fostul rege?

Răspuns

Peste 8 sau 10 zile - chiar la începutul lunii Octom-
brie 1945 - într-o dimineață STARCEA mi-a telefonat că "totul
este în ordine" și că a doua zi seara mă va vizita. Am înțeles
că s'a aranjat întâlnirea proiectată de PATRASCANU și rege și
în aceeași după amiază am fost la PATRASCANU acasă și l-am aver-
tizat că a doua zi seara, pe cât posibil înainte încă de ora 9,
să vină la Institut pentruca să se ducă cu STARCEA la întâl-
nire.

STANGA și PATRASCANU au sosit la vreme, PATRASCANU a dat drumul maginei sale și la câteva minute după aceea BALACANU a fost cu mîna sa în dreptul clădirii institutului. STANGA și PATRASCANU au plecat imediat și în jurul orei 11 jum. seara PATRASCANU s'a întors la institut. La câteva minute după întoarcerea lui PATRASCANU a intrat și agentul TUDOSE care l-a anunțat că mîna a sosit și-l așteaptă. Eu am mai rămas încă cu PATRASCANU în birou, pentru că acesta s'a mi povestea că ce s'a discutat la consfătuirea avută.

PATRASCANU mi-a spus că în afară de cei propuși de el a mai participat la această întâlnire și un general al cărui nume nu mi l-a dat. Apoi mi-a povestit că regele a spus celor prezenți care este rostul acestei convocări și le-a cerut să facă propuneri concrete.

BERRY a spus că Statele Unite ale Americii întreprind în acest moment o încercuire militară-politică a Uniunii Sovietice din Japonia și China, până în Orientul Mijlociu și Apropiat, însă că nu poate fi vorba pentru moment de o acțiune militară împotriva Uniunii Sovietice. Totuși guvernul american pregătește o presură puternică asupra Uniunii Sovietice, amenințând cu denunțarea acordului de la Potsdam, la care Uniunea Sovietică ține foarte mult, cu remilitarizarea Japoniei și Germaniei și cu unele măsuri de ordin economic. Pentru că această acțiune să aibă mai multe șanse de succes, BERRY era de acord că simpla rezistență pasivă a regelui și partidelor burgheze nu este suficientă și că trebuie să se treacă la manifestații publice, acte de sabotaj, devastări de localuri muncitorești.

NICULESCU BUZETI s'a declarat de acord cu aceste propuneri și a anunțat că PNT-ul organizează sub conducerea lui MIRALACHE, grupe de asalt formate din foști ofițeri și legionari, care au obșnuința mînuirii armelor, însă au prea puține arme. A făcut apel la cei prezenți, să li se procure arme, în special mitraliere și grenade. Deasemenea BUZETI și-a luat angajamentul ca PNT-ul să organizeze manifestații și ciocniri cu forțele muncitorești.

ALEXANDRU STĂNĂSCU a spus că s'ar putea organiza contrabandă de arme din Austria și a rămas să se înțeleagă cu NICULESCU BUZETI asupra modalității practice. Deasemenea a propus să se organizeze un atentat împotriva secretarului general al Partidului, principalul dușman al lor. El a anunțat că are doi oameni gata de sacrificiu și a expus și planul atentatului. Cei doi atentatori trebuiau să staționeze într'un "jepp" sovietic, îmbrăcați în haine de oștaci ai armatei

sovietice și să fie înarmăți cu pistoale mitraliere sovietice. Seara când secretarul general al Partidului urma să plece de acasă, atentatorul putea să se producă fără risc și fără supra-vieșuitoari. Dacă măgina și cei doi atentatori ar fi fost totuși văzuți de cineva, se putea arunca vina asupra Uniunii Sovietice. Pentru orice eventualitate urma să se dea celor doi atentatori fiole cu acid prusic, ca să se simuleze în cazul că ar fi fost prinși.

Generalul a spus că dispune de unele unități ale armatei și în special de ofițeri și la nevoie ar putea ocupa ministerele, telegrafii și telefonul și centrele de cod ferate. Însă el nu înțelege să-și risce forțele dacă cei prezenți nu-l asigură că armata sovietică nu va interveni.

PATRASCANU s'a declarat de acord cu propunerile făcute de ceilalți și a anunțat că acțiunile proiectate vor fi susținute de țărăncieni și uniți sociali-democrați, cu care este înțeles să demisioneze din guvern sub pretextul că comuniștii anarhizează țara. De altă parte le-a spus că în Partid există elemente sovietice și chiar dughănoase care nu vor susține Partidul și Uniunea Sovietică în lupta pentru menținerea guvernului Gроза.

După aceea s'au înțeles ca eventual să se întâlnească din nou, după ce acțiunile proiectate vor fi în plină desfășurare.

L-am întrebat pe PATRASCANU dacă s'a dat pe mâna tuturor acestor oameni și dacă riscul nu este prea mare. Mi-a răspuns că este un moment politic care nu se va mai repeta atât de curând, poate niciodată și că el înțelege să joace pocher la chintă regală nu la perechi de valet. De altfel tuturor le va fi frișcă de piela lor și nu vor vorbi. Singura lui teamă era ca NABULESCU POPONENI, cu maria lui de arhivar să nu distoreze vreo notă la măgini.

După aceasta am plecat, PATRASCANU conducându-mă acasă cu măgina și ne-am despărțit.

Întrebare

Ce indicații ți-a mai dat PATRASCANU despre generalul amintit de data mai sus?

Răspuns

L-am întrebat cine a fost acel general la care el a făcut o reflecție: "Așa ar ieșea dacă ar ști", însă a refuzat să-mi spună despre cine e vorba.

Întrebare

Arată data, dacă PATRASCANU ți-a vorbit despre atenta-

tul plănuit împotriva secretarului general al P.M., dându-și toate amănuntele și încredințându-și un secret atât de periculos?

Răspuns

Singura explicație pe care o găsec este că PATRASCANU avea încredere în mine, încredere deasvârșită știind că toate firele acțiunilor lui le avea prin mine (LENA CONSTANTE, activitatea de spionaj, etc.)

Întrebare

Dacă PATRASCANU avea încredere deplină în Eta, cum explice atunci faptul că nu ți-a spus cine a fost generalul ce a participat la acea întâlnire, în timp ce ți-a încredințat un secret atât de deosebit ca cel cu organizarea atentatului?

Răspuns

Eu nu am insistat să-mi spună, căci probabil, dacă insistam mi-ar fi spus.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cuvânt cu cuvânt și corespunde în totul cu cele ce am declarat.

ss/H. ZILBER

Anchetator:

Cpt. Gh. Moraru

Răspuns

V

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

=====

Arestatul ZILBER HERBERT, fost profesor universitar
și director al Institutului de Conjunctură, născut la 14 Oct.
1901 în Tg. Frumos, Reg. Iasi, fiul lui CAROL și ROZA (decedați)
cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2.

14 Martie 1953, Buc.

Interog. a început la ora 8

" a'a terminat " 14

Intrebare

În procesul verbal de interogatoriu anterior ai ară-
tat că PATRASCANU a participat la o întâlnire cu BERNY, reprezen-
tantul politic al SUA, cu fostul rege Mihai, NICULESCU BUZESTI,
RADULESCU POGONIANU, ALEX. STEFANESCU și un general, când au de-
borat planul unor acțiuni criminale de complot împotriva gu-
vernului dr. Petru Groza și a regimului din România instaurat
la 6 Martie 1945.

Arată d-ta în continuare acțiunile criminale ale lui
PATRASCANU în cadrul complotului de care ai vorbit?

Răspuns

Aproximativ la începutul lunii Noiembrie 1945 l-am
întrebat pe PATRASCANU dacă din informațiile pe care le are
din partid și din guvern rezultă că planul făcut în cursul
consfățuirii dela palat a început să fie pus în aplicare.

PATRASCANU mi-a răspuns, dându-mi nume de localități
(pe care nu mi le amintesc) că au avut loc manifestații ale
reacționarilor și că unele sedii au fost devastate și că exis-
tă morți și răniți din partea forțelor muncitorești. Deasemenea
se semnalează o scădere apreciabilă în colectarea cerealelor
ca rezultat al sabotajului țăranilor chiaburi, și unii mijlo-
cași pe care organele de colectare le atribuie acțiunilor
FNT-istilor. Existau informații că pentru 8 Noiembrie reacțio-
narii pregăteau o mare manifestație cu ocazia onomastiei re-
gelui și PATRASCANU mi-a spus că să fie și eu în Piața Pala-
tului pentru a aprecia desfășurarea forțelor burgheze reacțio-

nare.

Intrucât priveşte atentatul plănuit PATRASCANU mi-a spus că sunt unele informații că ar fi fost pregătit un atentat împotriva secretarului general PCR, însă ministerul de interne n'a putut confirma definitiv faptul. Tot atunci PATRASCANU mi-a spus că va avea loc o conferință a celor patru miniștri de externe la Moscova, în care se va discuta problema românească.

La 8 Noiembrie am fost în Piața Palatului și am povestit lui PATRASCANU cele vădute, atrăgându-i atenția că două autocamioane așee aveau numere sovietice. PATRASCANU mi-a răspuns râzând că trebuie să fie autocamioane de tip "Mosorel" adică ȘTEFANESCU.

Tot după 8 Noiembrie a venit STARCEA la mine la birou spunându-mi că vrea să comunice ceva lui PATRASCANU din partea regelui. I-am spus că să-mi spună mie despre ce este vorba, ca să evităm, dacă e posibil, o întâlnire și să-i aduc eu răspunsul lui PATRASCANU. STARCEA mi-a spus că regele vrea să cunoască părerea lui PATRASCANU asupra situației, după cele întâmplate la 8 Noiembrie.

În aceeași zi am fost la PATRASCANU și i-am comunicat cele spuse de STARCEA și l-am povestit să dea răspunsul prin mine. PATRASCANU m'a însărcinat să-i spun lui STARCEA că planul întocmit în consfățuirea dela palat, din Octombrie, n'a fost pus în aplicare decât într-o mică măsură. Mi-a dat indicații asupra localităților unde au avut loc acțiuni mai importante, câți morți și câți răniți au fost (datele nu le țin minte), că atentatul împotriva Secretarului general al PCR nu s'a produs însă că a fost o pregătire, cunoscută de autorități.

Cu toate acestea, PATRASCANU aprecia că situația este proastă pentru guvern și bună pentru opozanții-complotiști, deoarece paralizarea aparatului administrativ și economic făcuse progrese mari și demoralizarea cuprinsese elementele guvernului din conducerea Partidului și pe social-democrații de dreapta.

Dacă în conferința celor patru miniștri de externe anglo-americani nu cedeam și se mențin pe poziția de nerecunoaștere a guvernului Gроза, iar acțiunile dintr-unu continuă chiar și în ritmul de până atunci în mod inevitabil guvernul trebuia să plece.

Am comunicat acestea lui STARCEA a doua zi dimineața, tot la birou la mine, unde l-am chemat în aceleași condiții ca la întâlnirile anterioare.

Spre sfârșitul lunii Noiembrie sau începutul lui Decembrie 1945, STARCEA a venit la mine la birou, dimineața

./s. se/H. ZILBER

(după ce m'a anunțat conform procedurii stabilit) spunând să-i comunic lui PATRASCANU că regele îl cheamă la palat la o nouă consfătuire. (Nu mi-a spus cine mai urma să participe la acea întâlnire). Am vorbit cu PATRASCANU în după amiaza aceleiași zile și acesta m'a încredințat să-i spun lui STĂRCEA că orice consfătuire este inutilă, deoarece existau informații la Partid că la Moscova americanii și englezii cedaseră complet. PATRASCANU mi-a spus să-i spun lui STĂRCEA, că acesta să comunice regelui din partea lui sfatul de a se împăca cât mai repede cu guvernul, înainte de a fi obligat la aceasta de către delegații conferinței dela Moscova.

A doua zi am comunicat acestea lui STĂRCEA și i-am spus că întruoacă foarte curând regele o să-l vadă pe PATRASCANU în audiențele obișnuite de lucru, rolul nostru de intermediari încetează.

În Decembrie 1945 sau Ianuarie 1946 PATRASCANU mi-a spus fără să-mi comunice de unde știa, că în adevăr atentatul plănuit avusese un început de aplicare, că cei doi atentatori au stat la pândă două zile, însă apoi le-a fost frișcă și au abandonat acțiunea.

Întrebare

În ce împrejurări ai discutat cu PATRASCANU, la începutul lunii Noiembrie 1945 despre complotul plănuit la consfătuirea dela palat arătată de Bta?

Răspuns

Am discutat despre acest complot cu PATRASCANU la începutul lunii Noiembrie 1945 - la el acasă, cu prilejul unei vizite; menționez că eu îl vizitam pe PATRASCANU acasă foarte des, mai ales în 1945, atât pentru faptul că eram co-complotiști cât și pentru faptul că eram prieteni și avem cu el relații foarte strânse.

Mai adaug, că după consfătuirea dela palat în care s'a elaborat planul complotului și până la începutul lunii Noiembrie 1945, când am discutat cu PATRASCANU cele arătate, eu l-am mai întrebat pe acesta ce este cu complotul organizat, dacă se aplică hotărârile luate la acea consfătuire, însă mi-a dat răspunsuri vagi, în sensul că nu se vede încă nimic.

Întrebare

Arăți mai sus că PATRASCANU ți-a spus că "existau informații că pentru 6 Noiembrie reacționarii pregătesc o mare manifestație". Unde existau aceste informații, de unde le avea PATRASCANU?

Răspuns

Mi mi-a spus de unde le avea, însă am înțeles că le avea fie din buletinul de informații al Ministerului de Interne fie al Ministerului de Justiție. Precizez că nu mi-a spus, ci este o presupunere a mea.

Întrebare

Dar "unele informații" că ar fi fost pregătit un atentat împotriva secretarului general PCR, însă ministerul de interne n'a putut confirma definitiv "faptul", de unde le avea PATRASCANU?

Răspuns

Le avea de la Ministerul de Interne. Stiu aceasta fiindcă mi-a spus el, fără să-mi dea alte precizări.

Întrebare

Cum erau "camioanele arse" din piața palatului și "numerele sovietice" de care ai vorbit mai sus?

Răspuns

Autocamioanele arse erau de tip "Zis", unul era camion propriu Zis, iar altul de format autobus, aveau tablita cu număr în fața motorului, cu litera "U".

Întrebare

Deci ți-a spus PATRASCANU că aceste camioane "trebuie să fie de tip "Mosorel" adică STEFANESCU" -cum ai arătat mai sus?

Răspuns

Stiind că STEFANESCU trebuia să pună la dispoziția atentatorilor un "jepp sovietic" și că aceste acțiuni s'au hotărât în consfătuirea de la palat -PATRASCANU a dedus și mi-a spus în spirit de glumă că aceste autocamioane, trebuiesc să fie de tip "Mosorel", nume sub care era cunoscut STEFANESCU încă înainte de 23 August 1944.

Întrebare

Arată dacă mai ai ceva de declarat la întrebările puse în acest proces-verbal de interogatoriu?

Răspuns

Mi mai am nimic de declarat în legătură cu întrebările ce mi s'au pus în acest interogatoriu.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu, a fost citit de mine cuvânt cu cuvânt și corespunde cu cele ce am declarat întru totul.

ss/H. ZILBER

Anchetator:

Cpt. Gh. Moraru

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR
=====

Arestatul ZILBER HERBERT, fost director al Institutului de Conjunctură, și profesor universitar, născut la 14 Oct. 1901 în Târgul Frumos-Iași, fiul lui CAROL și ROZA, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2.

24 Martie 1953, București

Interog. a început la ora 23

" s'a terminat " 24

Intrebare

În declarațiile făcute de dta în fața anchetei ai vorbit de generalul CAMBREA. Arată când și în ce împrejurări l-ai cunoscut.

Răspuns

Citiseam despre generalul CAMBREA în gazete. În vara anului 1946 GEO BOGZA mi-a spus că este prieten cu CAMBREA. Cum soția mea lipsea din București, i-am spus lui BOGZA că aş vrea să-l cunosc pe CAMBREA și ne-am înțeles să vină împreună într-o seară la mine la masă. Au venit și am luat masă împreună. Ce am discutat în timpul mesei nu țin minte. De atunci nu l-am mai văzut pe CAMBREA.

Intrebare

În ce împrejurare GEO BOGZA ți-a spus că este prieten cu CAMBREA?

Răspuns

Nu-mi amintesc, în orice caz o împrejurare fără nici o semnificație.

Intrebare

Dece ai vrut să-l cunoști dta pe CAMBREA?

Răspuns

Dintr'o simplă curiozitate omenească.

Intrebare

Dece această invitație ai făcut-o când soția dta lipsea din București..

Răspuns

Bram singur și n'avem ce face - aceasta este singura explicație.

455

Intrebare

Cum se explică faptul că ai fost atât de curios să-l cunoști pe CAMBREA, că l-ai avut o singură dată la masă - cum afirmi Dta, l-ai văzut o singură dată - a mai fost de față o singură persoană și totuși nu-ți amintești ce ai discutat cu el cu acea ocazie?

Răspuns

L-am invitat numai ca să-mi fac o impresie despre dânsul - și n'am avut cu el nici un fel de discuții semnificative care să le fi putut reține în minte.

Intrebare

Arată tot ce cunoști dta despre CAMBREA?

Răspuns

Stiu dela maiorul sovietic SMIRNOV - mi-a spus în toamna anului 1944 - că în timpul când CAMBREA se afla în Uniunea Sovietică fiind comandant al Diviziei de Voluntari "Tudor Vladimirescu" în formare, a fost în relații intime cu ANA PAUKER care era delegată cu sarcini politice pe lângă Divizia de Voluntari, fapt ce a produs indignare. Alceva nu știu.

Intrebare

Arată dta ce generali sau militari în general ai cunoscut dta?

Răspuns

Am mai cunoscut - după 23 August 1944 - pe generalii DOMBROVȘCHI, ALEX. PETRESCU și DAMACEANU. Alți generali sau alți militari n'am cunoscut.

Intrebare

Care au fost relațiile Dtale cu cei arătați mai sus?

Răspuns

Pe DOMBROVȘCHI l-am cunoscut când era primar și l-am văzut de două ori - în legătură cu rechiziționarea unui local pentru Institutul de Conjunctură. N'am avut relații personale cu el. ALEX. PETRESCU a venit la mine la Institut în primăvara anului 1945 și mi-a amintit că în primăvara 1931 m'a ajutat să obțin casarea sentinței în procesul meu, mi-a spus că l se reprocează condamnarea grupului PANETH-KORNBERG și m'a rugat să-l ajut. De atunci nu l-am mai văzut.

Pe generalul DAMACEANU l-am cunoscut la Paris în 1946 - ca delegat la Conferința Păcii. Am avut cu el relații

././ se/H. ZILBER

de „bund riu”. După plecarea lui din Farie nu l-am mai văzut.

Întrebare

La răspunsurile date în acest proces-verbal de interogatoriu mai ai ceva de adăugat? Susții că ai răspuns sincer la întrebări?

456

Răspuns

Eu mai am nimic de adăugat. Susțin că am răspuns sincer la întrebările puse.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cu voce tare și corespunde întru totul cu cele ce am declarat.

ss/H. KILBER

Anchetator
Opt. Gh. MORARU

534 457
458

Proces-Verbal de interogator

Arestat pe Zilber Herbert, fost director al Institutului de Lingvistică,
și profesor universitar, născut la 14 Oct. 1901 în Târguș-Bouros - Iasi,
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
fiul lui Carol și Roza, cu ultimul domiciliu în București, str. Dimitrie
Dupa 2

24 Martie 1953.
Orașul București.

Interogatoriul a început la ora 13 și — min.

" s'a terminat la " 24 și — "

Intrebare: În declarațiile făcute de tine în fața anchetei ai
vorbit de generalul Cambrea.

Răspuns: Brate când și tu te împrejurați l-ai cunoscut?

Răspuns: Citisem despre generalul Cambrea în gazete. În
vara anului 1946 Geo Bogza mi-a spus că este prieten cu Cam-
brea. Cum satia mea lipsea din București, i-am spus lui Bogza
că az vrea să-l cunosc pe Cambrea și ne-am întâlnit pe la un
împreună într-o seară la mine la masă. Au venit și au luat
masa împreună. Ce am discutat în timpul mesei nu știu multe.
De atunci nu l-am mai văzut pe Cambrea.

Intrebare: În ce împrejurare Geo Bogza ti-a spus că este
prieten cu Cambrea?

Răspuns: Nu-mi amintesc, în orice caz o împrejurare fără
nicio semnificație.

Intrebare: De ce ai vrut să-l cunoști și pe Cambrea?

Răspuns: Dintr-o simplă curiozitate omenească.

Intrebare: De ce această invitație ai făcut-o când
satia tăle lipsea din București?

Semnătura,

H. Zilber

Urmare: Răspuns: Eram singuri și n'aveam ce face - aceasta este singura explicație.

Întrebare: Cum se explică faptul că ai fost atât de curios să-l cunoști pe Combea, că l-ai avut o singură dată la masă - cum așiruii-l, l-ai văzut o singură dată - a mai fost de față o singură persoană și totuși un-ți amintești. Ce ai discutat cu el cu acea ocazie?

Răspuns: L-am invitat numai ca să-mi fac o impresie despre deșusul - și n'am avut cu el nici un fel de discuții semnificative care să-l fi putut reține în minte.

Întrebare: Aștept tot ce cunoști. Aștept despre Combea:

Răspuns: Știu dela mașina sovietică Smirnov - mi-a spus în toamna anului 1944 - că în timpul când Combea se afla în Uniunea Sovietică fiind comandant al Diviziei de Voluntari "Iudov Vladimirca" în formare, a fost în relație intimă cu Ana Pauker - care era delegată cu sarcini politice pe lângă Divizia de Voluntari, fapt ce a produs indignare. Altfel nu știu.

Întrebare: Aștept tot ce generali sau militari ni general ai cunoscut aștept?

Răspuns: Am mai cunoscut - după 23 August 1944 - pe generalul Dombrowschi, Alex. Petrescu, Damocanu, Alți. generali sau alți militari n'am cunoscut. -

Întrebare: Care au fost relațiile Stale cu cei arătați mai sus?

Răspuns: Pe Dombrowschi l-am cunoscut când era primar și l-am văzut de două ori - în legătură cu reorganizarea unui local pentru Institutul de Oncologie. N'am avut relații personale cu el. - Alex. Petrescu a venit la mine la Institut în primăvara anului 1945 și mi-a amintit că în primăvara 1931 mi-l ajutat să obțin casa de deținere în procesul meu, mi-a spus că s'își reproșează condamnarea prapuii Paneth-Kornfeld și m'a rugat

Semnătură,
H. Ziller

Urmare: sa-l agite. Se atunci un l-au mai vizitat.

La general Dădăreanu l-au cunoscut la Paris în 1946 - ca delegat la Conferința Paris. Au avut cu el relatul de "Inuș-fina". După plecarea lui din Paris un l-au mai vizitat.

Intrebare: La răspunsurile date în acest proces verbal de interogatori, mai ai ceva de adăugat? Sustin că ai răspuns sincer la întrebări?

Răspuns: Nu mai am nimic de adăugat. Sustin că am răspuns sincer la întrebările puse.

Regiunea proces verbal de interogatori a fost citită de mine curând cu curând și corespunde întru totul cu cele ce am declarat. —

H. Ziller

Arhetator

gt. L. Muray

4390
Căpitan
Comandant

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR
=====

Arestatul SILBER HERBERT, fost director al Institutului de Conjunctură și profesor universitar, născut la 14 Octombrie 1901 în Tp. Frumos-Iagi, fiul lui CAROL și ROZA, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2.

31 Martie 1953, Buco.

Interog. a început la ora 18

" s'a terminat " 24

Întrebare

Din partea serviciului de pază al arestului s'a raportat că dta ai cerut să fii scos la anchetă. Dece ai cerut acest lucru?

Răspuns

Am cerut să fii scos la anchetă pentru că am de făcut unele declarații, pe care rog organele de anchetă să le consemneze.

Întrebare

Arată ce declarații ai de făcut în fața organelor de anchetă?

Răspuns

Am declarații de făcut în legătură cu următoarele probleme:

-Privitor la activitatea dughănoasă și trădătoare a lui ILIE CONSTANTINOVECHI;

-În legătură cu recrutarea LUISKI MAVODANU de către serviciul de spionaj american;

-despre discuțiile ce le-am avut cu SAMUIL MARGULIES în arestul MAI, la începutul anului 1949;

-despre legăturile mele cu ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU, agent al serviciului de spionaj englez în România;

-și despre legăturile mele cu MONTEV, șeful biroului 2 din Marele Stat Major (până în 1944).

Întrebare

Ce ai de declarat în legătură cu activitatea dughă-

./.. ss/H. SILBER

mănoasă și trădătoare a lui ILIE CONSTANTINOVSKI - în afară de cele declarate până în prezent?

460

Răspuns

Când a fost a treia oară în București, adică în Martie 1945 (aproximativ), l-am convins pe ILIE CONSTANTINOVSKI să intre în serviciul de spionaj american. După aceea l-am pus în contact cu L. MADISON, ofițer cu informațiile în Misiunea Militară Americană (care mă recrutase pe mine înoc în toamna anului 1944).

În cursul unei întrevederi în trei la MADISON acasă (în Bd. Dacia) CONSTANTINOVSKI i-a dat lui MADISON o notă scrisă și semnată de dânsul, cuprinzând date asupra unităților care compuneau armata Malinovski, numele comandanților acestor unități și numele șefului serviciului de informații. Îmi amintesc de numele generalului KHAVSSENKO, comandantul corpului de tancuri.

Tot atunci MADISON și CONSTANTINOVSKI au stabilit ca la întoarcerea acestuia la Moscova să ia contact cu un membru al Ambasadei Americane din Moscova, care trebuia să se prezinte la el - cred că la hotel "Metropol" - având ca parolă: "Vin din partea lui ZILBER". Această parolă a fost aleasă special pentruca în cazul când ar fi observați, CONSTANTINOVSKI să poată avea o justificare, că persoana respectivă a venit din partea prietenului său ZILBER.

La câteva zile după aceea CONSTANTINOVSKI a plecat la Moscova. Ulterior MADISON mi-a spus că a primit știrea că un funcționar al Ambasadei Americane din Moscova a luat contact cu CONSTANTINOVSKI și mi-a mulțumit pentru serviciul făcut.

Întrebare

Când ai discutat data pentru prima dată cu CONSTANTINOVSKI despre MADISON și ce aruse?

Răspuns

Pentru prima dată am discutat cu CONSTANTINOVSKI despre MADISON înoc în toamna anului 1944, cu prilejul unei discuții ce am avut-o cu el (nu pot preciza data, locul și împrejurările, deoarece m'am întâlnit cu el de mai multe ori și despre MADISON am vorbit în treacăt, printre altele discuții) la puțin timp după recrutarea mea de către MADISON, în serviciul de spionaj american. La această primă convorbire despre MADISON, i-am spus lui CONSTANTINOVSKI că de curând am cunoscut un american interesant, pe cpt. L.

././ sa/H. ZILBER

MADISON, care este ofiter cu informațiile în Misiunea Militară Americană din București, că sunt în relații foarte strânse cu el și sper să-mi fie de folos în activitatea mea politică. Discuția fiind în treacăr - așa cum am arătat - nici eu nu i-am dat alte detalii și nici CONSTANTINOVESCHI nu a spus nimic în legătură cu aceasta.

Întrebare

Când ai discutat prima dată cu MADISON despre CONSTANTINOVESCHI și ce anume?

Răspuns

Cu MADISON am discutat prima dată despre CONSTANTINOVESCHI în Ianuarie sau Februarie 1945, cu prilejul unei întâlniri ce am avut-o la el acasă (ca de obicei). Cu acest prilej i-am spus lui MADISON că am revăzut în toamna 1944 la București un prieten, pe ILIE CONSTANTINOVESCHI, care este corespondent militar - de război - însoțind Armata Sovietică pe front; că din discuțiile ce le-am avut cu acesta am constatat că este un element dubtinos, antisovietic și că având în vedere acest lucru și prin faptul că-mi este prieten as putea încerca să-l recrutez ca informator, când se va reîntoarce în București. MADISON a fost de acord. Menționez că ideea de a-l recruta pe CONSTANTINOVESCHI era legată de planul ce-l stabilisem cu MADISON după recrutarea mea, privind activitatea mea de spionaj, în care - printre alte obiective - îl aveam și pe acela de a recruta agenți - informatori pentru spionajul american.

Întrebare

Arată data ce discuții ai mai avut cu CONSTANTINOVESCHI despre MADISON, despre legăturile sale cu acesta și cu privire la activitatea de spionaj?

Răspuns

După prima discuție pe care am avut-o cu CONSTANTINOVESCHI despre MADISON în toamna 1944 - în treacăr, așa cum am arătat mai sus - n'am mai avut cu el alte discuții pe această linie până la a treia revenire a lui la București în Martie 1945.

La vreo 5-6 zile după revenirea lui în București, în Martie 1945, fiind cu CONSTANTINOVESCHI la mine acasă (cu prilejul uneia din vizitele sale obișnuite), eu am adus din nou în discuție situația politică din Uniunea Sovietică și din România. Cu această ocazie i-am spus că victoriile Armatei Sovietice și ale Partidelor Comuniste din alte țări

spulberă orice iluzie că s'ar putea lichida dictatura
proletariatului prin forțele interne din Uniunea Sovietică,
deoarece eu și PATRASCANU am ajuns la concluzia că nu
ne putem baza în lupta noastră pentru o "democrație" de
tip occidental american, decât pe forțele marilor puteri
a S.U.A. și a Marii Britanii și am tras consecințele,
intrând în legătură cu serviciile de spionaj ale acestor
țări. I-am explicat că în lupta care se dă nu există cale
de mijloc și i-am cerut să urmeze exemplul meu și al lui
PATRASCANU. I-am atras atenția că serviciul de spionaj ame-
rican cu care lucrez mi-a asigurat o situație strălucită
în SUA în cazul când ar avea dificultăți în țară și i-am
arătat că ar putea obține aceleași condiții și pentru el, în
cazul când ar accepta să intre în serviciul de spionaj ame-
rican.

CONSTANTINOVSKI mi-a cerut un timp de gândire și
după câteva zile mi-a dat un răspuns afirmativ și mi-a ce-
rut să-l pun în legătură cu reprezentanții serviciului
de spionaj american. Am discutat problema cu MADISON și
ne-am înțeles că a doua zi să vin la masă la dânsul împreună
cu CONSTANTINOVSKI.

I-am comunicat apoi lui CONSTANTINOVSKI că am
vorbit cu MADISON, care este reprezentantul serviciului
de spionaj american, despre cele discutate împreună și că
am aranjat cu acesta o întâlnire a doua zi la el, pentru a doua
zi la masă, CONSTANTINOVSKI fiind de acord cu întâlnirea
stabilită.

Intrebare

Arată d-ta cum a avut loc întâlnirea d-tale cu
CONSTANTINOVSKI, când i-ai făcut propunerea de a lucra
pentru serviciul de spionaj american la d-ta a doua zi.

Răspuns

Nu pot da detalii, deoarece CONSTANTINOVSKI a
venit de multe ori la mine și nu-mi amintesc amănunte în
legătură cu această împrejurare. Menționez că eram singuri,
iar în acel timp soția mea era la lagăr cu muncă pentru
Apărarea Patriotică, (trimisă de Partid). Această întâlni-
re a avut loc seara.

Intrebare

Cum ai aranjat cu CONSTANTINOVSKI întâlnirile
următoare - când ți-a dat "răspuns afirmativ" și când i-ai
comunicat întâlnirea stabilită cu MADISON?

./.

ss/H. ZILBER

Răspuns

N'am fixat cu CONSTANTINOVSKI o întâlnire pentru a-mi da răspuns dacă acceptă sau nu propunerea mea, ci el a venit după vreo trei zile, dimineața, înainte de a pleca eu la birou și mi-a spus că s'a gândit și că acceptă, urmând a-l pune în legătură cu un reprezentant al serviciului de spionaj american.

În aceeași zi i-am telefonat lui MADISON la biroul său dela misiune, rugându-l să vină la mine la institut, având să-i comunice ceea ce MADISON a venit, am stabilit cele arătate mai sus (întâlnirea la el la masă pentru a doua zi cu CONSTANTINOVSKI).

A doua zi dimineața, înainte de a merge la birou am trecut pela CONSTANTINOVSKI, care locuia pe același stradă cu mine (Dionisie Lupu 18) și i-am spus de aranjamentul stabilit cu MADISON.

Întrebare

Arată dta cum a avut loc întâlnirea dela MADISON și ce discuții au avut loc cu acest prilej?

Răspuns

În ziua stabilită CONSTANTINOVSKI a venit pela ora 1,1/2 (la prânz) la mine la institut, iar de aici ne-am dus împreună la MADISON acasă. Întâlnirea a durat până aproximativ la ora 4 p.m. - fiind de față numai noi trei.

După ce am făcut prezentările, MADISON i-a spus lui CONSTANTINOVSKI că eu l-am pus la curent cu discuțiile avute și cu hotărârea lui CONSTANTINOVSKI de a colabora cu serviciul de spionaj american și i-a confirmat promisiunea făcută de mine asupra avantajilor materiale pe care le-ar avea chiar și după o scurtă activitate în serviciul de spionaj american. Apoi i-a cerut câteva date biografice, pe care CONSTANTINOVSKI i le-a dat, iar el le-a notat. După aceea i-a cerut să-i dea indicații asupra relațiilor lui la București și la Moscova. CONSTANTINOVSKI i-a dat aceste relații - indicându-i la București persoanele pe care le-am arătat în declarațiile anterioare (când am vorbit despre relațiile lui CONSTANTINOVSKI la București), iar dela MOSCOVA i-a indicat o serie de persoane - dintre care eu am reținut numai numele lui LITVINOV - pe atunci comisar adjunt la Afacerile Externe. În continuare MADISON i-a cerut o nouă scrisă și semnată cu informații - pe care CONSTANTINOVSKI a dat-o, cum am

ardat mai sus, după care au stabilit cele arătate privitor la legătura ce urma să primească CONSTANTINOVSKI la Moscova.

Intrebare

Alteceva nu s'a mai discutat la această întâlnire?

Răspuns

Nu.

Intrebare

Ce discuții ai avut cu CONSTANTINOVSKI după această întâlnire, până la plecarea sa din țară?

Răspuns

După această întâlnire și până la plecarea sa din țară, m'am mai văzut cu CONSTANTINOVSKI de vreo 2-3 ori, dar n'am discutat nimic important, decât că i-am atras atenția ca să fie foarte prudent, căci autoritățile sovietice sunt foarte atente.

Intrebare

Arată dă ce discuții ai avut cu MADISON despre CONSTANTINOVSKI, după recrutarea acestuia?

Răspuns

Ulterior MADISON mi-a spus că CONSTANTINOVSKI i-a făcut impresie bună și rămâne să vadă cum își va respecta angajamentul la Moscova. Mai târziu - la vreo lună (sau chiar mai mult, nu pot preciza) MADISON mi-a spus că a primit știrea că la Moscova a luat cineva dela Ambasada Americână legătura cu CONSTANTINOVSKI și mi-a mulțumit pentru serviciul făcut. După aceasta, până la plecarea lui MADISON din țară (August 1945) n'am mai discutat cu el nimic privitor la CONSTANTINOVSKI. Menționez că nici cu succesorul lui MADISON - maiorul HALL - n'am discutat nimic privitor la CONSTANTINOVSKI și nici cu altcineva din serviciul de spionaj american.

Intrebare

De unde știa MADISON că spionajul american, respectiv cineva dela Ambasada Americână dela Moscova a luat legătura cu CONSTANTINOVSKI? Ce calitate avea el să primească această "știre" privind activitatea serviciului de spionaj american în Uniunea Sovietică și cum se explică acest fapt?

Răspuns

Su l-am întrebat pe MADISON dacă are vreo informație privitor la faptul dacă s'a făcut legătura lui COM-

././ se/H. ZILBER

TANTINOVSKI la Moscova așa cum se stabilise, la care el mi-a răspuns că da, este informat că s'a făcut această legătură, că cineva dela Ambasadă Americană a luat contact cu CONSTANTINOVSKI. Alte detalii nu mi-a dat și nici eu nu i-am cerut vreo explicație, găsind firesc ca să i se comunice acest fapt, dar fiind că el îl recrutase și îl recomandase pe CONSTANTINOVSKI.

Întrebare

Dar de ce ți-a spus toate acest lucru, de ce era necesar să știi și tu acest lucru?

Răspuns

Găsesc natural acest lucru, deoarece recrutarea s'a făcut prin mine.

Întrebare

Ce legături ai avut tu cu CONSTANTINOVSKI după plecarea sa din țară?

Răspuns

În vara anului 1945 CONSTANTINOVSKI mi-a trimis o scrisoare, cu un conținut obșnuit, amical; nu i-am răspuns la ea. În Septembrie sau Octombrie 1945 am primit dela el o a doua scrisoare, scrisă pe un ton alarmant, în care mă ruga să vorbesc cu PATRASCANU ca acesta să aranjeze aducerea lui în țară, prin Partid. (Știa că s'a răzgândit, că nu mai urea să stea la Moscova, că urea să vie neapărat în țară, între prieteni, etc.)

I-am vorbit despre aceasta lui PATRASCANU, care mi-a dat un răspuns evaziv.

Feste câteva săptămâni am primit o nouă scrisoare și mai insistență, ca să fac ceva să vie repede în țară. Din aceasta am dedus că CONSTANTINOVSKI este în pericol și urea să plece cât mai repede din URSS. I-am vorbit din nou lui PATRASCANU și l-am întrebat de ce nu face ceva ca să-l ajute pe CONSTANTINOVSKI să vină în țară. La această convorbire a asistat în total sau în parte și ELENA PATRASCANU. PATRASCANU a spus că nu găsește oportun să intervise. I-am răspuns lui CONSTANTINOVSKI printr'o scurtă scrisoare, în care nu am nici o nădejde să reușesc. De atunci CONSTANTINOVSKI nu mi-a mai scris și nici eu nu i-am mai scris lui.

Întrebare

Ce mai ai de declarat în legătură cu ILIE CONSTANTINOVSKI?

Răspuns

466

Vin să confirm integral cele declarate de ELENA
CONSTANTE, ELENA PATRASCANU și HARY BRAUNER privitor la afir-
mații dughinoase, antisovietice ale lui ILIE CONSTANTINOVSKI,
așa cum mi-au fost arătate de aceștia la confruntări. Altfel
nu mai am de declarat privitor la ILIE CONSTANTINOVSKI.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost
citit de mine cuvânt cu cuvânt și corespunde întru totul
cu cele ce am declarat.

ss/H. ZILBER

Anchetator:

Upt. de Sec. Gh. Moraru

Proces-Verbal de interogator

Arestat ul Zilber Herbert, fost director al Institutului de Conjec-
tura și profesor universitar, născut la 14 Octombrie 1901 în Tg. Frumos-Iasi
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
fiul lui Carol și Roza, cu ultimul domiciliu în București, S. D. Dm. 2.

31 Martie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 18 și — min.

" s'a terminat la " 24 și — "

Intrebare: Din partea serviciului de pază al arestului s'a raportat
că Ată ai cerut să fii scos la anchetă. De ce ai cerut acest lucru?

Răspuns. Am cerut să fii scos la anchetă pentru am de făcut
unele declarații, pe care rog organele de anchetă să le consemneze.

Intrebare. Într-o declarație ai de făcut în fața organelor
de anchetă?

Răspuns. Am declarat de făcut în legătură cu următoarele
probleme:

- Printr-o la adresată d. z. m. n. r. a. și tr. a. t. o. n. e. a. l. u. i. H. e.
Constantinovschi;

- în legătură cu recrutarea lui N. A. d. a. n. de către serviciul
de spionaj american;

- despre discuțiile ce le-am avut cu Samuil Stangules în arestul
M. A. I., de începutul anului 1949;

- despre legăturile mele cu Alexandru Hefănescu, agent
al serviciului de spionaj englez în România;

- și despre legăturile mele cu Morozov, seful Biroului 2 din
Ministerul Stat Major (judec. în 1944). —

Semnătura,

H. Zilber

Urmare: Întrebare: Ce ai de declarat în legătură cu activitatea dumne-
voastră și trădătoare a lui Plie Constantinovschi - în afară de cele de-
clarate până în prezent?

Răspuns: Când a fost a treia oară în București, adică în
iunie 1945 (aproximativ), l-am convins pe Plie Constantinovschi
să intre în serviciul de spionaj american. După aceea l-am pus
în contact cu L. Madison, ofițer cu informații în Ministerul de Stat
American (care mă recrutase pe mine încă în toamna anului 1944).

În cursul unei întrevoderi în trei la Madison acasă (în Bdele
Dacia) Constantinovschi i-a dat lui Madison o notă perisă și se-
mnată de diavol, cuprinzând date asupra unităților care com-
puneau armata Kalikovschi, numele comandantilor acestor unități
și numele șefului serviciului de informații, omii amintesc de nu-
mele generalului Kravtsenko, comandantul corpului de tuncuri.

Tot atunci Madison și Constantinovschi au stabilit ca la
intrarea acestuia la Moscova să ia contact cu un membru al
Ambasadei Americane din Moscova, care trebuia să se prezinte
la el - undeva la hotel "Metropol" - având ca parolă: "Vine
din partea lui Zilber". Aceasta parolă a fost aleasă special pentru
în cazul când ar fi observat Constantinovschi să poartă avea o
justificare, că persoana respectivă a venit din partea prietenului
său Zilber.

La câțiva zile după aceea Constantinovschi a plecat la Mos-
cova. Ulterior Madison mi-a spus că a permis știrea că în funcți-
onar al Ambasadei Americane din Moscova a luat contact cu Con-
stantinovschi și mi-a mulțumit pentru serviciul făcut.

Întrebare: Când ai discutat de pentru prima dată cu Constan-
tinovschi despre Madison și ce anume?

Răspuns: Pentru prima dată au discutat cu Constantinovschi
despre Madison încă în toamna anului 1944, cu prilejul unei discuții
ce au avut-o cu el (nu pot preciza data, locul și împrejurările, de-

Semnătura,

H. Zilber

Urmare: ^(am vorbit) rarece m'am intalnit cu el de mai multe ori, si' despre Madison ^(am vorbit) in treacat, printre alte discutii la putin timp dupa reintoarea mea de catre Madison, in serviciul de spionaj american. La aceasta prima convorbire despre Madison, i-am spus lui Constantinovschi ca de curand am cunoscut un american interesant, pe cpl. L. Madison, care este ofiter cu informatiile la Missiunea Silitara-Americana din Bucuresti, ca sunt in relatii foarte stranse cu el si sper sa-mi fie de folos in activitatea mea politica. Discutia fiind in treacat - asa cum am aratat - nici eu nu i-am dat alte detalii si nici Constantinovschi nu spus nimic in legatura cu aceasta.

Intrebare: Cand ai discutat prima data cu Madison despre Constantinovschi si ce anume?

Raspuns: Cu Madison am discutat prima data despre Constantinovschi in Ianuarie sau Februarie 1945, cu prilejul unei intalnitri ce am avut-o la el acasa (ca de obicei). Cu acest prilej i-am spus lui Madison ca am reazgut in toamna 1944 la Bucuresti un prieten, pe Hic Constantinovschi, care este corespondent rus Estar-de-rai-bor - inselind Armata Sovietica pe front; ca din discutia ce l-am avut cu acesta am constatat ca este un element duşmanos, autoritar si ca arbind in vedere acest lucru si' prin faptul ca-mi este prieten as putea incerca sa-l recunosc ca informator, cand se va reintoarce in Bucuresti. Madison a fost de acord. Mentionez ca ideea de a-l recunste pe Constantinovschi era legata de planul de stabilirea cu Madison dupa reintoarea mea, privind activitatea mea de spionaj, in care - printre alte obiective - il aveam si pe acela de a recunste agenti-informatori pentru spionajul american.

Intrebare: Inata la ce discutii ai mai avut cu Constantinovschi despre Madison, despre legaturile Sale cu acesta si cu privire la activitatea de spionaj?

Raspuns: Dupa prima discutie pe care am avut-o cu Constantinovschi despre Madison in toamna 1944 - in treacat, asa

Semnătura,

H. Zilber

Urmare: cum am aratat mai sus - n'am mai avut cu eu el altă discuție pe aceasta linie până la a treia revenire a lui la București, în ianuarie 1945.

La vreo 5-6 zile după revenirea lui în București, în ianuarie 1945, fiind cu Constantinovschi la mine acasă (cu privilegiul unei din vizitele sale obișnuite), eu am adus din nou în discuție situația politică din Uniunea Sovietică și din România. Cu această ocazie am spus că victoriile Armatei Sovietice și ale Partidelor Comuniste din alte țări prinduseră orice iluzie că s-ar putea lichida dictatura proletariatăului prin porțile interne din Uniunea Sovietică, de aceea eu și Pătrășcanu au ajuns la concluzia că nu se puteau lăsa în luptă noastră pentru o „democrație” de tip occidental american, decît pe porțile marilor puteri a S.U.A. și a Marii Britanii și au tras consecințele, intrînd în legătură cu serviciile de spionaj ale acestor țări. I-am explicat că în luptă care se da în esență ca de mijloc și i-am cerut să urmeze exemplul meu și al lui Pătrășcanu. I-am atras atenția că serviciul de spionaj american cu care lucram nu a arădat o situație strălucită în S.U.A. în cazul cînd ar avea dificultăți în țară și i-am aratat că ar putea obține acelelea condiții și pentru el, în cazul cînd ar accepta să intre în serviciul de spionaj american.

Constantinovschi mi-a cerut un timp de gîndire și după cîteva zile mi-a dat un răspuns afirmativ și mi-a cerut să pun în legătură cu reprezentanții serviciului de spionaj american. Am discutat problema cu Houdism și ne-am înteles ca a doua zi să vin la masă la dăruul împreună cu Constantinovschi.

I-am comunicat apoi lui Constantinovschi că am vorbit cu Houdism, care este reprezentantul serviciului de spionaj american, despre cele discutate împreună și că am aranjat cu acesta o întîlnire acasă la el, pentru a doua zi la masă, Constantinovschi fiind de acord cu întîlnirea stabilită. —

Semnătura,

H. Zilber

Urmare: Intrebare: Frate! Ate cum a avut loc intalnirea ^{pe} 69
Constantinovschi, cand i-ai facut propunerea de a lucra pentru ser-
viciul de spionaj american - la Ate acasa.

Raspuns: Nu pot da detalii, deoarece Constantinovschi
a venit de multe ori la mine si mi-a aratat amintirile in lega-
tura cu aceasta impregnare. Mentionez ca eram singuri, iar in
acel timp sotia mea era la lucru cu munca pentru Agenciera Interactiva,
(Trimisa de Partid). Aceasta intalnire a avut loc seara.

Intrebare: Cum ai aranjat ca Constantinovschi intalniri-
le urmitoare - cand ti-a dat "raspuns afirmativ" si cand i-ai
comunicat intalnirea stabilita cu Madison?

Raspuns: N-am fixat cu Constantinovschi o intalnire pentru
a-mi da raspuns daca accepta sau nu propunerea mea, ci el
a venit dupa vreo trei zile, dimineata, inainte de a pleca cu la
birou si mi-a spus ca s-a gandit sa o accepte, urmand a-l pune
in legatura cu un reprezentant al serviciului de spionaj american.

In aceea zi i-am telefonat lui Madison la biroul sau
de la muncă, rugându-l sa vina la mine la institut, avand sa
comunic ceva. Madison a venit, au stabilit cele aratate mai
sus (intalnirea la el la masa pentru a doua zi, cu Constantinovschi).

A doua zi dimineata, inainte de a merge la birou, am
frecat pe la Constantinovschi, care locuia pe aceeași stradă cu
mine (Dimitrie Lupu 12) si i-am spus de aranjamentul stabilit
cu Constantinovschi-Madison.

Intrebare: Frate! Ate cum o avut loc intalnirea dela
Madison si ce discutati au avut loc cu acest prilej?

Raspuns: In ziua stabilita Constantinovschi a venit pe la
ora 11/2 (la pranz) la mine la institut, iar de aici ne-am dus
impreună la Madison acasa. Intalnirea a durat până aproxi-
mativ la ora 4 p.m. - fiind de fata numai cei doi.

Dupa ce au facut prezentările, Madison i-a spus lui

Urmare: Constantinovschi ca eu l-am pus la curent cu discutările
ante și cu hotărârea lui Constantinovschi de a colabora cu Ser-
viciul de spionaj american și i-a confirmat promisiunea făcută
de mine asupra avantajilor pe care materialele pe care le-ar
avea chiar și după o scurtă activitate în serviciul de spionaj
american. Apoi i-a cerut câteva date biografice pe care Con-
stantinovschi i le-a dat, iar el le-a notat. După aceea i-a ce-
rut să-mi dea indicații asupra relațiilor lui la București și la
Moscova. Constantinovschi i-a dat aceste relații - îndreptându-i la
București persoanele pe care le-au notat în declarațiile ante-
riorare (când am vorbit despre relațiile lui Constantinovschi la Bu-
curești), iar dela Moscova i-a indicat o serie de persoane - dintre
care eu am reținut numai numele lui Letvinov - pe atunci Comi-
sar adjuncț la Difacerea Esternă. În continuare Madison i-a ce-
rut o notă scrisă și semnată cu informații - pe care Constanti-
novschi a dat-o, cum am notat mai sus și după care au sta-
bilit cele notate privitor la legătura ce urma să o primească
Constantinovschi la Moscova.

Întrebare: Altfceva nu s-a mai discutat la această întâil-
nire?

Răspuns: Nu.

Întrebare: Ce discuții ai avut cu Constantinovschi după
această întâilnire, până la plecarea sa din țară?

Răspuns: După această întâilnire și până la plecarea
sa din țară, m'am mai văzut cu Constantinovschi de vreo 2-3
ori, dar n'am discutat nimic important, dect că i-am atras
atenția că să fie foarte prudent, căci autoritățile sovietice sunt
foarte atente.

Întrebare: Alături de ce discuții ai avut cu Madison
despre Constantinovschi, după recrutarea acestuia?

Răspuns: Ulterior Madison mi-a spus că Constanti-

Semnătura,

H. Ziller

Urmare: novschi i-a făcut impresie bună și rămâne pe undă. ^{La 70} În va respecta angajamentul la Moscova. Mai târziu - la vreo lună (sau chiar mai mult, nu pot preciza) Madison m-a spus că o putut știe că la Moscova a luat cinera dela ambasada americană legătura cu Constantinovschi și m-a mulțumit pentru serviciul făcut. După aceasta, până la plecarea lui Madison din țară (August 1945) n'am mai discutat cu el nimic privitor la Constantinovschi. - Menționez că mui cu succesorul lui Madison - marșalul Hall - n'am discutat nimic privitor la Constantinovschi și mui cu alternarea din serviciul de spionaj american. -

Întrebare: De unde știa Madison că spionajul american, respectiv cinera dela Ambasada Americană dela Moscova a luat legătura cu Constantinovschi? Ce calitate avea el să promovească această „știre” privind activitatea serviciului de spionaj american în Uniunea Sovietică - și cum se explică acest fapt?

Răspuns: Eu l-am întrebat pe Madison dacă are vreo informație privitor la faptul dacă s'a făcut legătura lui Constantinovschi la Moscova așa cum se stabilise, la care el m-a răspuns că da, este informat că s'a făcut această legătură, că cinera dela ambasada americană a luat contact cu Constantinovschi. Alte detalii nu m'a dat și mui cu eu i-am cerut vreo explicație, găzind pușcă ca să i se comunice acest fapt, det fiind că el îl recunștare și îl recomandare pe Constantinovschi.

Întrebare: Dar deo țu-a spus Alale acest lucru, deo era necesar să știe și Alale acest lucru?

Răspuns: Găseșc natural acest lucru, deoarece recunștare s'a făcut prin mine.

Întrebare: Ce legături ai avut Alale cu Constantinovschi după plecarea sa din țară?

Urmare: Răspuns: În vara anului 1945 Constantinovschi mi-a trimis o scrisoare, cu un conținut obținut, amical; mi l-am răspuns la ea. În septembrie sau Octombrie 1945 am primit de la el o a doua scrisoare, scrisă pe un ton alarmant, în care mă ruga să vorbesc cu Pătrășcanu ca acesta să aranjeze aducerea lui în țară, prin Partid. (Voră că n'a răzgândit, că nu mai vrea să stea la Moscova, că vrea să vie uapărat în țară, toate prieteni, etc.)
I-am vorbit despre această lui Pătrășcanu, care mi-a dat un răspuns evaziv.

Peste câteva săptămâni am primit o nouă scrisoare, și mai insistentă, ca să fac ceva să vie repede în țară. Din această am dedus că Constantinovschi este în prizonier și vre să plece cât mai repede din U.R.S.S. I-am vorbit din nou lui Pătrășcanu și l-am întrebat dacă nu face ceva ca să-l ajute pe Constantinovschi să vină în țară. La această convorbire a asistat în total sau în parte - și Elena Pătrășcanu. Pătrășcanu a spus că nu găsește oportunitate să intervie. I-am răspuns lui Constantinovschi printr-o scurtă scrisoare, în care un am scris o notă de să reușesc. De atunci Constantinovschi nu mi-a mai scris și nici eu nu i-am mai scris lui.

Întrebare: Ce mai ai de declarat în legătură cu Plei Constantinovschi?

Răspuns: Țin să confirm integral cele declarate de Elena Constante, Elena Pătrășcanu și Harry Brauner privitor la afirmații duse înainte, antisovietice ale lui Plei Constantinovschi, așa cum mi-au fost arătate de aceștia la confruntări.
Alteori nu mai am de declarat privitor la Plei Constantinovschi.

Prezentul proces verbal de interogatoriu a fost citit de mine curant, cu curant și corespunde între totul cu cele ce am declarat. -

Anchetator,
cpt de cor L. Moro

H. Ziller
Semnătura,
1

Logic la...

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR
=====

Arestatul ZILBER HENRIET, fost director al Institutului de Conjunctură și profesor universitar, născut la 14 Octombrie 1901 în Târgul Frumos, Reg. Iagi, fiul lui CAROL și ROZA, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2.

1 Aprilie 1953, Buc.

Interog. a început la ora 8,30

" s'a terminat " 12,15

Intrebare

În procesul verbal de interogatoriu din 31 Martie 1952 ai arătat că după plecarea lui CONSTANTINOVSCHI din țară (la Moscova) ai primit dela el trei scrisori. Pe ce cale ai primit aceste scrisori și cine mai are cunoștință de ele?

Răspuns

Scrisorile le-am primit prin poștă. Despre ultimele două scrisori știe LUCREȚIU PATRASCANU, căruiu i-am spus că mi-a scris CONSTANTINOVSCHI și că acesta cere insistent să-l ajut să revină în țară. I-am vorbit despre tonul insistent și alarmant al scrisorilor, cerându-i să facă tot posibilul pentru aducerea lui CONSTANTINOVSCHI în țară, așa cum am arătat în procesul verbal de interogatoriu anterior.

Despre faptul că CONSTANTINOVSCHI mi-a scris știe ELENA PATRASCANU, deoarece a fost de față la o discuție a mea cu soțul său, când i-am vorbit acestuia despre scrisorile lui CONSTANTINOVSCHI, cerându-i să intervină pentru el.

E posibil, apoi, să știe de aceste scrisori soția mea, să le fi găsit prin casă și eventual să le fi citit, deoarece eu nu am ținut în secret aceste scrisori, conținutul lor fiind obligat; nu sunt însă sigur de aceasta, pentru că n'am discutat cu soția mea niciodată despre acest fapt - sau în orice caz - nu țin minte să fi discutat.

E posibil deasemenea să le fi vorbit despre scrisorile trimise mie de CONSTANTINOVSCHI și lui HARRY BRAUNER și LENA CONSTANȚE, dar nu sunt sigur de acest lucru.

././ es/H. ZILBER

Întrebare

Arată data toate discuțiile ce le-ai avut cu CONSTANTINOVSCHI despre PATRASCANU?

Răspuns

Cu ILIE CONSTANTINOVSCHI am discutat despre PATRASCANU și poziția noastră cu ocazia de a doua vizită - în Octombrie-Noembrie 1944. Până atunci nu-i spuseseam nimic deoarece nu cunoșteam poziția lui - până când mi-a făcut acele comunicări dupădoase și calomnioase despre Uniunea Sovietică, pe care le-am arătat în declarațiile mele anterioare.

Astfel, în Noembrie 1944 - la mine acasă - i-am spus pentru prima oară lui CONSTANTINOVSCHI că eu și PATRASCANU nu înțelegem să mergem pe linia dictaturii proletariului și suntem hotărâți să luptăm pentru menținerea unui regim burghez-democratic.

Tot în Noembrie 1944 i-am spus că noi (eu și PATRASCANU) l-am convins pe C. VISCIANU să intre în guvernul RADESCU, la alăturarea cărui PATRASCANU a jucat un rol important (fără să-i dau alte precizări, deoarece nici eu nu cunoșteam mai mult).

Cu ocazia celei de a treia veniri în București a lui CONSTANTINOVSCHI (Martie 1945) i-am spus acestuia că prin formarea guvernului GHICA situația s'a agravat și că eu și PATRASCANU nu înțelegem să abandonăm lupta, deoarece apreciem că raportul internațional de forțe este în favoarea SUA și a Angliei.

Ulterior, după ce l-am recrutat pe CONSTANTINOVSCHI în serviciul de spionaj american, i-am explicat planul nostru de acțiune așa cum îl stabilisem cu PATRASCANU în discuțiile din toamna anului 1944 și cum l-am arătat în declarațiile anterioare, adică de a nu face deocamdată nici o organizație - având în vedere riscul de a fi descoperită repede - , de a păstra legături reprezentanții SUA și Angliei, cu partidele burgheze și cu regele. I-am spus apoi cum PATRASCANU a intervenit prin mine (recte prin MADISON) pentru a cere americanilor să-l împingă pe RADESCU la rezistență armată, că PATRASCANU este în relații foarte bune cu regele, cu care s'a pus de acord încă înainte de 23 August pentru păstrarea monarhiei, că PATRASCANU se oprijină foarte mult pe rege care este popular.

L-am rugat pe CONSTANTINOVSCHI să recenzeze cărțile lui PATRASCANU în presa sovietică, deoarece prin acesta

././ ss/H, ZILBER

PATRASCANU își mărea prestigiul (ulterior CONSTANTINOVSKI a publicat în "Timpuri Noi" o recenzie a cărții "Sub trei dictaturi".)

Aceste discuții le-am avut cu CONSTANTINOVSKI cu prilejul vizitelor obligate ce mi le făcea acesta când se afla în București (Octombrie-Noembrie 1944 și Martie 1945); nu țin minte (nu-mi amintesc) alte amănunte și nu pot face alte precizări.

Întrebare

Arată toate discuțiile ce le-ai avut d-ta cu PATRASCANU despre CONSTANTINOVSKI?

Răspuns

În Octombrie-Noembrie 1944 i-am vorbit lui PATRASCANU despre atitudinea dușmănoasă, antisovietică a lui CONSTANTINOVSKI (tot ce mi-a spus acesta despre Uniunea Sovietică) așa cum am arătat în declarațiile anterioare despre CONSTANTINOVSKI.

În Martie 1945 i-am povestit despre modul cum l-am recrutat pe CONSTANTINOVSKI pentru serviciul de spionaj american, PATRASCANU fiind de acord cu aceasta.

În toamna 1945 i-am spus despre cele două scrisori primite de la CONSTANTINOVSKI așa cum am arătat mi s-a. Deasemenea i-am spus în prezenta soției sale că ILIE CONSTANTINOVSKI i-a făcut o recenzie, ce a fost publicată în revista "Timpuri Noi". Aceste discuții le-am avut cu PATRASCANU cu ocazia vizitelor ce i le făceam, fără să pot preciza cu care prilej anume, deoarece îl vedeam foarte des.

Întrebare

Cum explici d-ta faptul că PATRASCANU a refuzat să intervină pentru aducerea lui CONSTANTINOVSKI în țară (respectiv scoaterea lui din URSS). - la cererea și insistențele D-tale - după ce el cunoștea poziția dușmănoasă, antisovietică a lui CONSTANTINOVSKI; cunoștea deasemenea faptul recrutării sale de către spionajul american (prin d-ta și MADISON), dat fiind pericolul ca ILIE CONSTANTINOVSKI să fie descoperit în Uniunea Sovietică, fapt ce ar fi pus în pericol situația D-tale și a lui PATRASCANU? Cum a motivat PATRASCANU acest refuz?

Răspuns

M-a fost un refuz principal, o situație de moment era de așa natură că PATRASCANU a socotit inoportun să intervină. Astfel, la acea dată situația lui PATRASCANU era

./.

ss/H. ZILBER

proastă în Partid, era rău văzut și nu voia să-și mai ^{fi} de cap și această intervenție. Ulterior CONSTANTINOVSKI n'a mai revenit și noi n'am mai reluat în discuție această chestiune.

Întrebare

În declarațiile anterioare la întrebările repetate despre relațiile lui CONSTANTINOVSKI cu agenți ai serviciilor străine de spionaj, despre tot ce ții în legătură cu activitatea dughănoasă și trădătoare a lui CONSTANTINOVSKI ai răspuns negativ, susținând în repetate rânduri că nu mai ții nimic, că nu mai ai nimic de adăugat. Cum explici dă această și faptul că ieri și azi ai făcut declarațiile consemnate în procesul verbal din 31 Martie 1953 și în cel de față?

Răspuns

Am ținut să-l menajez pe CONSTANTINOVSKI, fiindu-mi prieten foarte bun și această cu atât mai mult că știam că este în serviciul de spionaj american, în urma insistențelor mele.

Întrebare

Dar de ce ai făcut acum aceste declarații? Acuma nu-ți mai este prieten? Arată precis, ce te-a determinat să faci acum aceste declarații, cerând dă ai fi scos la anchetă în acest scop?

Răspuns

Am fost determinat să fac aceste declarații de insistențele deosebite ale organelor de cercetare din ultimele săptămâni privitor la chestiunea CONSTANTINOVSKI. Din întrebările ce mi s'au pus am dedus că organele de anchetă au dovezi despre activitatea lui ILIE CONSTANTINOVSKI și a mea în legătură cu el, așa încât era inutil să continui negarea.

De altă parte m'am hotărât să lichidez toate restanțele ce le mai aveam față de anchetă, respectiv să declar tot ce nu am declarat până în prezent.

Întrebare

Dă susții că prin cele declarate în procesul verbal din 31 Martie 1953, în procesul verbal de față și în declarațiile dătale anterioare, privitor la ILIE CONSTANTINOVSKI ai declarat adevărul, tot adevărul și numai adevărul?

Răspuns

Da, susțin că am spus adevărul, tot adevărul și numai adevărul.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cuwânt cu cuwânt și corespunde întocmai cu cele ce am declarat.

Anchetator
ant. Gh. Moraru

se/H. SILBER

Proces-Verbal de interogator

Arestat ul Zilber Herbert, fost director al Institutului de
Conjunctură și profesor universitar, născut la 14 Octombrie 1901 în Târgul-
Frumos, Rep. Iaz, fiul lui Carol și Roza, cu ultimul domiciliu în București,
str. Doinășii Lipuș 2.

1 Aprilie 1953

Orașul București -

Interogatoriul a început la ora 8 și 30 min.

" s'a terminat la " 12 și 15 "

Intrebare: În procesul verbal de interogatoriu din 31 martie 1953
ai arătat că după plecarea lui Constantinovschi din țară (la Mos-
cova) ai primit dela el trei scrisori. Pe ce cale ai primit aceste
scrisori și cine mai are cunoștința de ele?

Răspuns: Scrisorile le-am primit prin poștă. Despre ultimele
doisă scrisori știu Lucretia Pătrăscu, căruia i-am spus că mi-a
scris Constantinovschi și că aceste cere insistență să-l ajut să revină
în țară. I-am vorbit despre tonul insistenț și alarmant al scrisorilor,
cerându-i să facă tot posibilul pentru aducerea lui Constantinovschi
în țară, așa cum am arătat în procesul verbal de interogatoriu anterior.

Despre faptul că Constantinovschi mi-a scris știu Elena Pătră-
scu, deoarece a fost de fapt la o discuție a mea cu sora mea, când
i-am vorbit acestuia despre scrisorile lui Constantinovschi, cerându-i
să intervină pentru el.

Este posibil, apoi, că știu de aceste scrisori sora mea, că le
și găsit prin casă și eventual să le fi citit, deoarece eu nu b-am
ținut în secret aceste scrisori, conținutul lor fiind obșnuit; nu sunt
însoți sigile de această natură și n'am discutat cu sora mea în această

Semnătura,

H. Zilber

Urmare: despre acest fapt - sau în orice caz - nu mi-am amintit să fi discutat.

Este posibil de asemenea să le fi vorbit despre persoane trimise mie de Constantinovschi și lui Harry Brauner și Iera Constante, dar nu sunt sigur de acest lucru.

Interbare: Anți s-a tratat discuțiile ce le-ai avut cu Constantinovschi despre Pătrășcanu.

Răspuns: Cu Hic Constantinovschi am discutat despre Pătrășcanu și poziția noastră cu ocazia de a doua vizită - în Decembrie - Noiembrie 1944. După atunci nu-i știam nimic deoarece nu cunoșteam poziția lui până când mi-a făcut acele comunicări denunțatoare și calomniare despre Uniunea Sovietică, pe care le-am arătat în declarațiile mele anterioare.

Affel, în Noiembrie 1944 - la mine acasă - i-am spus pentru prima dată lui Constantinovschi că eu și Pătrășcanu un înțelegem să mergem pe linia dictaturii proletariatai și suntem hotărâți să luptăm pentru menținerea unui regim burghoz-democratic.

Tot în Noiembrie 1944 i-am spus că voi (eu și Pătrășcanu) l-am cunoscut pe C. Vioriană pe înto în guvernul Rădescu, la alea-turcea căruia Pătrășcanu a jucat un rol important (fără să-i dau alte precizări, deoarece ieri eu nu cunoșteam mai mult).

Cu ocazia celei de a treia veniri în București a lui Constantinovschi (Martie 1945) i-am spus acestuia că prin formarea guvernului Goga situația s'a agravat și că eu și Pătrășcanu nu înțelegem să abandonăm lupta, deoarece apreciam că raportul internțional de forțe este în favoarea S.U.A și a Angliei.

Ulterior, după ce l-am recontactat pe Constantinovschi în serviciul de spionaj american, i-am explicat planul nostru de acțiune așa cum îl stabilisem cu Pătrășcanu în discuțiile din toamna anului 1944 și cum l-am arătat în declarațiile anterioare, adică: de a ne face recomandată unei organizații - având în vedere riscul de a fi descoperiți repede - de a păstra legături reprezentan-

Semnătura,

H. Zilber

Urmare: la S.U.A. și Angliei, cu partidele burgheze și cu regele. La un
spus apoi cum Pătrășcanu a intervenit prin mine (acela prin Madison)
pentru a cere americanilor să-l împingă pe Rădescu la reprezentan-
armată; că Pătrășcanu este în relații foarte bune cu regele, cu care
s'a pus de acord încă înainte de 23 August pentru pastarea monar-
hiei; că Pătrășcanu pe sprijină foarte mult pe rege care este popular.

L-am rugat pe Constantinovschi să reevalueze conștientul lui
Pătrășcanu în presa sovietică, deoarece prin acesta Pătrășcanu își
mărea prestigiul (Ulterior Constantinovschi a publicat în "Timpuri
Noi" o recenzie a cărții "Sub trei dictaturi").

Acute discuții le-am avut cu Constantinovschi cu privire
la vizitele obișnuite ce mi le făcea acesta când se afla în
București (Octombrie-Noembrie 1944 și Martie 1945); un timp multe
(nu-mi amintesc) alte amănunte și nu pot face alte precizări.

Intrebare: Arată toate discuțiile ce li-ai avut și
cu Pătrășcanu despre Constantinovschi.

Răspuns: În Octombrie-Noembrie 1944, i-am vorbit lui Pă-
trășcanu despre atitudinea dușmănoasă, antisovietică a lui Constau-
tinovschi (Tot ce mi-a spus acesta despre Uniunea Sovietică) așa cum
am arătat în declarațiile auturare despre Constantinovschi.

În Martie 1945 i-am povestit despre modul cum l-am re-
cuzitat pe Constantinovschi pentru serviciul de spionaj american
Pătrășcanu fiind de acord cu aceasta.

În toamna 1945 i-am spus despre cele două scrisori pri-
mite de la Constantinovschi așa cum am arătat mai sus. De-
 asemenea i-am spus în prezența zăcii sale că lui Constau-
tinovschi i-a făcut o recenzie, cea fost publicată în revista "Timpuri
Noi". Aceste discuții le-am avut cu Pătrășcanu cu ocazia viz-
telor ce i le făceam, fără să pot preciza cu care prilej anume,
deoarece îl vedeam foarte des.

Intrebare: Cum explici și faptul că Pătrășcanu a refuzat

Urmare: să intervină pentru aducerea lui Constantinovschi în fața (respectiv scateren lui dui A.R.S.) - la cererea și insistențele d-tale - după ce el cunoștea poziția dușmănăvătă, antisovietică a lui Constantinovschi; cunoștea de asemenea faptul recrutării sale de către spionajul american (prin stă și Radion), dar fiind pericolul ca lui Constantinovschi să fie descoperit în Uniunea Sovietică, fapt ce ar fi pus în pericol situația d-tale și a lui Pătrășcanu? Cum a motivat Pătrășcanu acest refuz?

Răspuns: Nu a fost un refuz principal, ci situația de moment era de așa natură că Pătrășcanu a socotit inoportun să intervină. Altfel, la acea dată, situația lui Pătrășcanu era proastă în Partid, era rău răzbit și nu vria să-și mai ia pe cap și această intervenție. Ulterior Constantinovschi n'a mai revenit, și nu' n'am mai reluat în discuție această chestiune.

Întrebare: În declarațiile anterioare la interelaborate repetate despre relațiile lui Constantinovschi cu agenți ai serviciilor străine de spionaj, despre tot ce știu în legătură cu activitatea dușmănăvătă și trădătoare a lui Constantinovschi ai răspuns negativ, susținând în repetate rânduri că nu mai știu nimic, că nu mai ai nimic de adăugat. Cum explici d-ta aceasta și faptul că ieri și azi ai făcut declarațiile consemnate în procesul verbal dui 31 martie 1953, în cel de față?

Răspuns: Am ținut să-l menajez pe Constantinovschi, fiindcă mi prieten foarte bun și aceasta cu atât mai mult că știu că este în serviciul de spionaj american, în urma insistențelor mele.

Întrebare: Dar de ce ai făcut acum aceste declarații? Acuma nu-ți mai este prieten? Arată precis, ce te-a determinat să faci acum aceste declarații, cerând d-ta să fii seos la ancheta în acest scop?

Răspuns: Am fost determinat să fac aceste declarații de insistențele deosebite ale organelor de cercetare dui uti-

Semnătura,

H. Zilber

Urmare: mele saftosiminduri privitor la chestiunea Constantinovschi.
Din intrebarile ce m'au pus am dedus ca organele de ancheta
au doreji despre activitatea lui Rie Constantinovschi si a mea
in legatura cu el, apa incat era inutil sa continui negarea.

De acta parte m'am hotarat sa lichidez toate restan-
tele ce le mai aveam fata de ancheta, respectiv ^{sa declar} tot ce nu am
declarat pana in prezent. —

Intrebare: Sta sustu ca prin cele declarate in procesul
verbal din 31 martie 1988, in procesul verbal de fata si in decla-
ratiile stiale anterioare, privitor la Rie Constantinovschi ai
declarat adevarul, tot adevarul si numai adevarul?

Razpuns: Da, sustinca am spus adevarul, tot a-
devarul si numai adevarul.

Prezentul proces verbal de interogatoriu a fost citit
de mine curdint cu curdint si corespunde intocmai cu cele
ce au declarat. —

H. Ziller

Anchetator

opt de 199
li. divoay

Dar

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arrestatul ZILBER HENRIK, fost director al Institutului de Conjunctură și profesor universitar, născut la 14 octombrie 1901 în Târgul-Frumos regilagi, fiul lui CAROL și ROZA, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2.

6 Aprilie 1953, Buc.

Interog. a început la ora 13

" s'a terminat " 14,30

Intrebare

La ce întâlniri secrete ai mai participat din anul 1946 - în afară de cele arătate în declarațiile anterioare?

Răspuns

În anul 1946 n'am participat la alte întâlniri secrete, în afară de cele ce am arătat în declarațiile anterioare.

Intrebare

Ce întâlniri ai avut din anul 1946 cu oameni politici în cursul anului 1946 - respectiv la ce întâlniri cu caracter politic ai participat din acest an?

Răspuns

Mi-am amintesc să fi avut astfel de întâlniri în anul 1946.

Intrebare

La ce întâlniri ai participat din toamna anului 1946 - după întoarcerea dela Conferința de Pace?

Răspuns

În toamna anului 1946 - în luna Noiembrie sau cel mai târziu la începutul lunii Decembrie - am fost invitat prin HARY BRAUNER de către OCTAVIAN NEAMTU la masă. Așezându-mi-a transmis prin H. BRAUNER dacă vreau să iau masa la el cu VICTOR RADULESCU POGONIANU, care vrea să mă vadă. La această masă au participat VICTOR RADULESCU POGONIANU, HARY BRAUNER, LEON CONȘTANȚA, OCTAVIAN NEAMTU, eu și încă una sau două persoane.

./.

se/H. ZILBER

soane - unul este prieten al lui NEAMTU, numele nu mi-l amintesc, iar celălalt îmi scapă complet din memorie.

449

La alte întâlniri în toamna anului 1946 n'am participat.

Intrebare

Care a fost scopul acestei întâlniri?

Răspuns

Scopul acestei întâlniri a fost dublu. Întâi, un scop de ordin personal, POGONIANU voind să-mi comunice că el este reprezentantul afacerilor lui STANCU la București (Domeniile Soarelui Stăruie) și ca să-mi ceară ajutorul pentru obținerea de împrumuturi la CEC (unde eu făceam parte din consiliu de administrație); în al doilea rând pentru a discuta despre Conferința de Pace.

Intrebare

De discuții au avut loc la această întâlnire și de cine au fost purtate?

Răspuns

Discuția de ordin personal ridicată de POGONIANU a fost scurtă; eu refuzând ajutorul cerut. Discuțiile privitoare la Conferința de Pace au fost purtate de mine și de POGONIANU, care a condus de fapt discuțiile; vorbit și NEAMTU, iar celălalt, care au fost tot timpul de față la discuit, au intervenit din când în când, intervenții foarte importante.

POGONIANU spunea că este la curent cu tot ce s'a întâmplat la Paris și ne-a dat a înțelege că el a trimis materialul care a servit la alcătuirea "memorandumului" remis de reacționari conferinței de Pace la Paris. Tot el mi-a spus că pe baza dispozițiilor politice și economice ale tratatului de pace, reacționarii vor avea posibilități mai mari de activitate, au fost de acord cu el, dar i-am menționat că până după întâlnirea de la New-York a celor patru miniștri de externe, când urma să se formuleze drepturile comisiilor intervalate și aplicarea clauzei "națiunii celei mai favorizate" nu se poate ști încă cât de mari vor fi aceste posibilități. OCTAVIAN NEAMTU a luat atitudine împotriva reacționarilor și a avut o discuție violentă cu POGONIANU. Discuțiile pe aceste teme au durat aproximativ două ore, cât a durat masa (între orele 13,12 - 15,12 aproximativ).

Intrebare

La câte întâlniri ai participat în casa lui OCTAVIAN NEAMTU - în toamna 1946 și cu ce persoane?

./.. cu N. ZILBER

Încercare

În toamna 1946 n'am fost la OCTAVIAN NEMETU decât o singură dată, la masa arătată mai sus.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cuwânt cu cuwânt și corespunde întocmai cu cele ce am declarat.

ss/H. ZILBER

Arhetator:
Cpt. de Securitate
Ch. Moraru

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arrestatul KILBER HENBERT, fost director al Institutului de Conjunctură și profesor universitar, născut la 14 Octombrie 1901 în Târgul Frumos, Reg. Iasi, fiul lui CAROL și ROZA, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2.

2 Aprilie 1953, Buc.

Interog. a început la ora 10

" s'a terminat " 13

Întrebare

În procesul verbal de interogatoriu din 31 Martie 1953 ai arătat că dorești să faci declarații privitoare la recrutarea LUIZEI MAVODARU de către serviciul de spionaj american.

În prealabil arată d-ta ce ai de spus în legătură cu declarațiile d-tale anterioare privitoare la LUIZA MAVODARU?

Răspuns

Îmi mențin întru totul declarațiile mele anterioare privind modul cum LUIZA MAVODARU (împreună cu VERA CALIN) a luat contact cu MADISON, declarații ce sunt adevărate, corespunzând realității. Mențin deasemenea declarația mea că -după ce LUIZA MAVODARU și VERA CALIN au fost la ocazi la MADISON, unde l-au cunoscut pe acesta și pe colaboratorul său ROBERTS - MADISON mi-a spus că nu i-au făcut impresie bună, respectiv că nu corespund pentru a fi recrutate și că nu le va mai invita.

Revin însă asupra declarației privind relațiile dintre MADISON și LUIZA MAVODARU - în care am susținut că LUIZA MAVODARU nu a avut ulterior (după ce l-a cunoscut) nici un fel de relații cu MADISON. Această declarație nu corespunde adevărului, deoarece știu că LUIZA MAVODARU a fost recrutată de MADISON în serviciul de spionaj american, fapt ce până acum l-am ascuns în fața anchetei.

Întrebare

Arată d-ta care au fost relațiile dintre LUIZA MAVODARU și MADISON după ce s'au cunoscut?

././ sa/H. KILBER

Răspuns

În primul rând anului 1945 întrebându-l din nou pe MADISON dacă într'adevăr n'a reușit să facă nimic cu LUIZA NAVODARU, [REDACTED]

[REDACTED] și astfel a reușit să obțină dela aceasta informații prețioase. N'a vrut să-mi spună - cu toate insistențele mele - ce fel de informații a primit dela ea și m'a rugat ca dacă cumva o văd pe LUIZA NAVODARU, să nu-i amintesc despre acest lucru.

Altceva nu știu despre relațiile dintre LUIZA NAVODARU și MADISON.

Întrebare

A fost sau nu a fost LUIZA NAVODARU recrutată de serviciul de spionaj american? Arată clar și precis adevărul?

Răspuns

Da, a fost recrutată, MADISON mi-a spus că [REDACTED] LUIZA NAVODARU, a determinat-o pe aceasta să-i dea informații pentru serviciul de spionaj american.

Întrebare

Arată data în mod fidel și concret ce ți-a spus MADISON privitor la recrutarea LUIZEI NAVODARU.

Răspuns

MADISON mi-a spus că n'a reușit dela început, dar că până la urmă a reușit să o recruteze pentru serviciul de spionaj american - [REDACTED] - și că LUIZA NAVODARU i-a dat informații.

Întrebare

Arată data ce te-a determinat să-l întrebi din nou pe MADISON dacă într'adevăr n'a reușit să facă nimic cu LUIZA NAVODARU, după ce - așa cum ai arătat - acesta ți spusese că nu i-a făcut impresie bună și că nu corespunde pentru scopurile urmărite de el (recrutare)?

Răspuns

Discutând cu MADISON despre femeile din București în general, a venit vorba și de LUIZA NAVODARU; atunci eu l-am întrebat din nou: "Și, n'ai reușit totuși să faci nimic cu LUIZA NAVODARU", la care el mi-a răspuns cele de mai sus.

Întrebare

Dar despre VERA CALIN n'a venit vorba, nu l-ai întrebat?

Răspuns

Am vorbit și despre VERA CALIN, iar MADISON mi-a spus

ce este o simplă traducătoare și nu putea să-i fie de folos.

Intrebare

Ce ocupație avea în acea vreme LUIZA NAVODARU și în ce relații te aflai d-ta cu ea?

Răspuns

Nu știu ce ocupație avea și n'am avut cu ea nici un fel de relații. Începând din primăvara anului 1944, când mi-a fost elevă (fapt arătat de mine în declarații anterioare) nu am mai văzut-o pe LUIZA NAVODARU până în anul 1947 și atunci numai pe stradă, spunându-ne doar, bună ziua.

Intrebare

Cum explici d-ta faptul că nu cunoșteai ocupația LUIZEI NAVODARU din acea vreme, când erai prieten cu fratele ei PETRE NAVODARU, cu care te vedeai și în mod firesc trebuia să te intereseze ce face sora lui, cu atât mai mult că îi-a fost elevă?

Răspuns

Nu m'a interesat și nu l-am întrebat niciodată.

Intrebare

Dacă este așa, cum ai recomandat-o d-ta lui MADISON ca o persoană potrivită pentru a fi recrutată? Așa se fac recomandările pentru recrutare în serviciile de spionaj, fără a ști dacă persoana respectivă poate fi utilă; MADISON nu ți-a cerut nici o indicație în această privință, iar d-ta nu i-ai dat nicio îndrumare?

Răspuns

Am recomandat-o lui MADISON pentru a fi recrutată, deoarece știam că LUIZA NAVODARU a lucrat pentru Partid în anul 1941, astfel că prin relațiile ce le avea în Partid atât ea cât și prin fratele ei PETRE NAVODARU - putea să fie folositoare pentru serviciul de spionaj american.

Intrebare

Ce discuții ai mai avut ulterior cu MADISON privitoare la LUIZA NAVODARU?

Răspuns

Nu am mai avut cu MADISON nici un fel de discuții privitoare la LUIZA NAVODARU.

Intrebare

Arată tot ce mai cunoști d-ta cu privire la activitatea de spionaj a LUIZEI NAVODARU.

Răspuns

Nu mai știu nimic altceva.

././ ss/H. ZILBER

Intrebare

484-105
Ce te-a determinat pe dta să faci declarațiile de astăzi cu privire la recrutarea de către MADISON a LUIZEI NAVODARU, după ce în declarațiile anterioare ai negat aceasta? Ce te-a determinat să negi până acum recrutarea acesteia?

Răspuns

Am negat până în prezent acum recrutarea LUIZEI NAVODARU de către serviciul de spionaj american - reate MADISON - deoarece am vrut s'o menajez pe ea - pentru fratele ei care-mi era prieten. Am făcut aceste declarații acum, determinat de hotărârea mea de a lichida toate restanțele ce le mi am față de anchetă, declarând tot ce am ascuns și ce nu am declarat până în prezent.

Intrebare

Susții dta că cele declarate în prezentul proces-verbal cu privire la LUIZA NAVODARU reprezintă adevărul?

Răspuns

Da, susțin că acesta este adevărul întreg și curat.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cuvânt cu cuvânt și corespunde întru totul cu cele ce am declarat.

ss/H. ZILBER

Anchetator

Cpt. Gh. Moraru

Daron

435⁶
435

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

=====

Arestatul SILBER HERBERT, fost director al Institutului de Conjunctură și profesor universitar, născut la 14 Octombrie 1901 în Târgul Frumos, Reg. Iasi, fiul lui CAROL și ROZA, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2.

6 Aprilie 1953, București

Interog. a început la ora 18

" a'a terminat " 22

Intrebare

La ce întâlniri cu caracter secret ai participat din cursul anului 1946?

Răspuns

Nu mai la întâlnirea secretă dintre PATRASCANU, SCHUYLER și HALL dela Institutul de Conjunctură din primăvara anului 1946. La alte întâlniri secrete nu am participat în cursul anului 1946.

Intrebare

La ce întâlniri cu caracter politic ai participat din anul 1946 și ce persoane au mai participat la aceste întâlniri?

Răspuns

În primăvara anului 1946, sau chiar începutul verii, am avut o întâlnire cu NICULESCU-BUZESTI (GRIGORE) și VICTOR RADULESCU FOGONEANU la "Palatul Stirbei".

În Noiembrie sau Decembrie 1946 am participat la o întâlnire între PATRASCANU și V. RADULESCU FOGONEANU, la Institutul de Conjunctură - întâlnire ce a avut loc la cererea lui FOGONEANU fiind aranjată prin mine.

La alte întâlniri cu caracter politic n'am participat

Intrebare

Cu ce persoane - oameni politici - te-ai întâlnit în toamna anului 1946?

Răspuns

În toamna anului 1946 m'am întâlnit cu PATRASCANU,

./.

se/H. SILBER

VOITIL, FOGONDEA MI, GHITA POP, SIBICEANU NICOLAE, ALINX, CARIBOI, PROF.
BASCU NU.

Intrebare

486

Cu ce persoane te-ai întâlnit în toamna anului 1946
având discuții politice cu caracter secret?

Răspuns

N'am avut discuții politice cu caracter secret în
toamna anului 1946 - în afară de ce am declarat până acuma.

Intrebare

La ce întâlniri ai participat dta în toamna anului
1946- la care au participat mai multe persoane?

Răspuns

Excluzând întâlnirile prietenești sau familiare, ge-
dințele politice-profesionale legale și pe cele declarate ante-
rior, n'am mai avut alte întâlniri, - cu mai multe persoane, în
toamna anului 1946.

Intrebare

Susții dta că ai răspuns sincer la întrebările puse
la interogatoriile de astăzi? Ancheta îți atrage atenția că
are dovezi indiscutabile și adrobitoare asupra unor fapte pe
care dta le negi, le acuză și te avertizează că continuând a
ascunde adevărul vei fi demascată și vei suporta consecințele
atitudinii tale. Aști hotărât să negi mai departe adevărul sau
te hotărăști să fi sincer în fața anchetei?

Răspuns

Susțin că am răspuns sincer la întrebările puse în
cadru interogatoriului de astăzi - și înțeleg că suport toate
consecințele în cazul că se va dovedi că am ascuns adevărul.
(Totuși țin să atrag în mod respectuos atenția organelor de an-
cheta că faptele s'au întâmplat acum șapte ani, că vârstă mea
este înaintată și că sunt arestat de peste oinoi ani, așa că
este natural să am goluri de memorie.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit
de mine cuvânt cu cuvânt și corespunde cu cele declarate
de subsemnatul.

se/H. ZILBER

Anchetator

Cpt. de Sec. Ch. Moraru

Sora

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR
=====

Arestatul KILBER HERBERT, fost director al Institutului de Conjunctură și profesor universitar, născut la 14 Octombrie 1901 în Tp. Frumoș-lăpș, fiul lui CAROL și ROZA, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2.

9 Aprilie 1983, Buc.

Interog. a început la ora 10

" s'a terminat " 12

Intrebare

Ce persoane ai întâlnit d-ta în toamna - iarna anului 1940, după întoarcerea d-tale dela Conferința Pacii dela Paris?

Răspuns

În toamna-iarna anului 1940, după întoarcerea mea del Paris, am întâlnit următoarele persoane:

- Persoanele din cercul familiei, anume sora mea NELLI FERESTER și soțul ei CAROL FERESTER, frațele meu OSIAS SILBER și soția sa ESTERA SILBER, soția mea ANA, FANY SOLOMOVICI, sora soției mele și soțul ei MARCEL SOLOMOVICI.

- Din cercul prietenilor am întâlnit pe PETRE NAVODARU, ADELA CAIL, PAUL LUCHIAN, GOGU RADULESCU, SAUL OSIAS, HE'RY WALT, HARY BRAUNER, ing. N. LUPAS, I. D. PATRASCANU, ELENA PATRASCANU, LENA CONSTANCE și CAROL NEUMAN.

- În cadrul activității profesionale dela Institutul de Conjunctură am întâlnit pe SICLOVAN GHEORGHE, SAUCIUC LIVIU, BIRO EUGEN, ANDREI SEBASTIAN, PAUL VLASOPOL, CH. CH. CONSTANTINESCU, FRANTZ BECK, MIHAI VASIL, DORU TEODORESCU, MARGARETA LUPU, ANTON GOLOPENTIA, RETEGAN CORNEL, PETRE ONICA, d-na DUMITRU, C. ITIGAN, dr. SABIN MANUILA. La CRC pe ALEX. TOMOROVEANU, NICULAE SIBICEANU, prof. RASCANU, S. EMIL, ALEXANDRU CARIBOL, GHEORGHE BARÇA, GHITA PA

Am mai întâlnit apoi pe prof. ALEX. ROSETTI, prof. CH. ZANE, OCTAVIAN NEMTU, VICTOR RADULESCU POCONCANU, PETIA PETRES, MIHAI SIMION, matorul HALL, generalul SCHUTLER și lt. BURAK.

Intrebare

Alte persoane decât cele amintite mai sus nu ai întâlnit?

-/.   so/H. SILBER

nit în perioada menționată mai sus?

Răspuns

È posibil să fi întâlnit și alte persoane, dar nu-mi amintesc, în orice caz nu poate fi vorba decât de întâlniri fără nici o importanță sau semnificație.

Întrebare

Ce întâlniri ai avut cu PATRASCANU în această perioadă, unde, în ce împrejurări și cu ce scop?

Răspuns

Pe PATRASCANU l-am văzut de mai multe ori la dânsul ocazi, posibil să-l mai fi văzut la LENA CONSTANTIN odată sau de două ori și odată când s'a întâlnit cu VICTOR RADULESCU POGONIANU la Institutul de Conjunctură - la sfârșitul lunii Noiembrie sau începutul lui Decembrie 1946. Cu excepția întâlnirii cu POGONIANU, celelalte au fost întâlniri amicale sau profesionale.

Întrebare

De câte ori te-ai întâlnit cu ANTON GOLOPENTIA în această perioadă, în ce împrejurări, unde și cu ce scop?

Răspuns

Pe GOLOPENTIA l-am întâlnit în total - în această perioadă - de vreo două sau trei ori, la Institutul de Conjunctură sau la Institutul Central de Statistică, în chestiuni profesionale - didactice. È posibil deasemenea să fi fost și el la masa dela OCTAVIAN NERATU, despre care am vorbit într-o declarație anterioară, dar nu sunt sigur de asta, nu-mi amintesc.

Întrebare

De câte ori te-ai întâlnit cu POGONIANU în această perioadă, unde, în ce împrejurări și cu ce scop?

Răspuns

Pe POGONIANU l-am întâlnit în această perioadă de două ori. Odată la masa dela OCTAVIAN NERATU - despre care am declarat anterior și privitor la care nu am nimic de adăugat - iar a doua oară cu prilejul întâlnirii dintre acesta și PATRASCANU, la Institutul de Conjunctură, în Noiembrie-Decembrie 1946, așa cum am mai amintit. Alte întâlniri cu POGONIANU n'am avut, nici n'am participat la vreo altă întâlnire cu POGONIANU, iar după întâlnirea dintre POGONIANU, PATRASCANU și subsemnatul dela Institutul de Conjunctură - din Noiembrie-Decembrie 1946 - nici nu l-am mai văzut.

Intrebare

Pe ION MOCSIONI STARCHA l-ai văzut în această perioadă?

Răspuns

Pe ION MOCSIONI STARCHA - în toamna-iarna anului 1940, după întoarcerea mea de la Paris, nu-mi amintesc să-l fi întâlnit.

Intrebare

Dece afirmi d-ta că nu-mi amintesc să-l fi întâlnit pe ION MOCSIONI STARCHA, când l-a începutul interogatoriului ești ai amintite de așii de persoane, chiar lipsite de importanță, până când ION MOCSIONI STARCHA nu era o persoană care, al unu cu care ai avut anterior întâlniri secrete - complotiste? Ancheta îți cere să răspunzi precis dacă l-ai întâlnit sau nu l-ai întâlnit pe STARCHA în această perioadă?

Răspuns

Am avut anterior relații complotiste cu STARCHA, așa cum am arătat în declarațiile mele, dar după aceea relațiile noastre au fost "cercetare". Nu-mi amintesc și nu pot răspunde altfel, decât e posibil să-l fi întâlnit ocazional pe stradă sau în vreun loc.

Intrebare

Ancheta te întreabă încă odată: suștii d-ta că ai răspuns sincer la întrebările ce ți s-au pus?

Răspuns

Da, susțin acest lucru.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cușint cu cușint și corespunde întru totul cu cele ce am declarat.

ss/H. ZILBER

Anchetator:

Opt. de Securitate

GH. MORARU

Scris 490

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Octombrie 1901
în Târgul Frumos, Reg. Iagi, fiul lui CAROL și ROZA, cu ultimul do-
miciliu în București str. Dionisie Lupu 2.

10 Aprilie 1953, Buc.

Interog. a început la ora 18,30

" a'a terminat " 20

Întrebare

Intr-o serie de declarații date de d-ta până acuma
în fața anchetei ai arătat că anumite fapte nu le-ai arătat
anterior cu scopul de a menaja anumite persoane, indicate de
în declarațiile respective.

Ancheta îți cere să arăți dacă și în prezent atitu-
dinea d-tale nesincară în fața organelor de anchetă este de-
terminată de astfel de scopuri - adică pentru a menaja anumite
persoane?

Răspuns

Nu, nu mai am nici un fel de menajamente față de ni-
meni.

Întrebare

Atunci care este cauza nesincrității d-tale?

Răspuns

Nu sunt nesincer.

Prezentul proces-verbal a fost citit de mine cu voce
cu voce și corespunde întru totul cu cele declarate.

se/H. ZILBER

Anchetator
Cpt. de Sec. CH. MOHARU

Proces-Verbal de interogator

Arestat ul HERBERT ZILBER, născut la 14 Octombrie 1901
în Torqu Frumos, Rep. Tarzi, fiul lui Carol și Ropa, - de profesie
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
inginer, fost profesor universitar și director al Institutului de Cripto-
clură, cu ultimul domiciliu în București, str. Dimitrie Lupa 2
10 Aprilie 1953

Orașul București.

Interogatoriul a început la ora 9 și - min.

" s'a terminat la " 12 și - "

Intrebare: Având stă legătură ce le-ai avut cu apar-
atură de reprimare al regimurilor burgheze muncitorești -
dela primele legături și până la 23 August 1944. -

Răspuns: Cu aparatul de reprimare al regimurilor burgh-
ze-muncitorești din România - până la 23 August 1944 - am avut
următoarele legături:

În cursul anului 1930 am avut legături cu căpitanul Da-
Videscu George, ofițer cu informație și contra informație în A-
viatură - cămină i-am dat informație privitor la grupul Avady.

Începutul din Decembrie 1930 până în anul 1940 am
avut legături cu Vintilă Ionescu, inspector general al Organizației
-legătură despre care am dat declarație, pe care le sustin așa
cum le-am dat ca fiind conforme cu realitatea și la care eu
mai am nimic de adăugat.

Alte legături n'au avut. —

Intrebare: Având stă legătură ce le-ai avut cu apar-
atură de reprimare ale altor state?

Răspuns: Am avut legături cu serviciul de spionaj

Semnătura,

H. Zilber

Urmare: eu^{am} și cu serviciile de spionaj american, așa cum am arătat în declarațiile anterioare. Alte legături cu serviciile de spionaj sau arătate sau cu aparatul de reprimare al altor state n'am avut niciodată. —

Întrebare: Într-o altă acțiune criminală duse împotriva regimului democratic-popular și a guvernului Dr. I. Gorga în timpul crizei dintre guvern și rege (a doua jumătate a anului 1945). —

Răspuns: În afară de acțiunile pe care le-am arătat în declarațiile anterioare (prințesa la întâlnire cu Prințesa Maria, Victoria, Rege și Ștircea, acțiunea complotistă organizată la conforturile dela palatul regelui din Octombrie 1945 și acțiunea de saltați organizată la Iași cu cam, Ștefanescu și ceilalți) — declar ^{am spus} în care ^{am spus} tot adevărul așa cum îl cunosc — nu cunosc alte acțiuni criminale îndreptate împotriva regimului și a guvernului Dr. I. Gorga în perioada crizei sau anuritate. —

Întrebare: Într-o altă acțiune criminală - complotistă îndreptată împotriva statului guvernului Dr. I. Gorga subteror crizei din 1945.

Întrebare: În afară de acțiunile pe care le-am arătat în declarațiile mele anterioare nu cunosc altele. —

Prezentul proces verbal de interogatoriu l-am citit curând cu curând și corespunde întocmai cu cele declarate de mine. —

H. Zilber

Arhitect
cpt. rez. Lu. Iordan

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

=====

Arrestatul WILBER HERBERT, născut la 14 Octombrie
1901 în com. Târgul Frumos, rep. Iagł, fiul lui CAROL și ROZA,
cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2.

11 Aprilie 1953, Buc.

Interog. a început la ora 8

" a'a terminat " " la

Intrebare

În procesul verbal de interogatoriu din 1 Aprilie
1953 ai arătat că în Septembrie 1940, WATSON - înainte de a
părăsi țara - te-a predat "rezidentului local al serviciului
de spionaj britanic, anume ALEXANDRU STEFANESCU". De unde știi
că ALEXANDRU STEFANESCU era "rezidentul local al servi-
ciului de spionaj britanic"?

Răspuns

Conținutul termenului "rezident local al serviciu-
lui de spionaj britanic" este corect, exprimând ocazie mi-a
 spus WATSON. Însă termenul "rezident" este al meu și nu al
 lui WATSON. Aceasta mi-a spus că mă va preda ofițerului con-
 ductor local al serviciului de spionaj britanic, în engle-
 zește "Intelligence Officer" iar eu am utilizat în declara-
 ția mea termenul curent, folosit pentru această funcțiune la
 noi.

Intrebare

De calitate avea în serviciul de spionaj britanic
WATSON pentru a cunoaște cine este "conducătorul local al
 serviciului de spionaj britanic"?

Răspuns

Mă știau de calitate avea WATSON; eu fiind un simplu
 agent al acestui serviciu de spionaj; am redat ce mi-a spus
 WATSON; eu nu l-am cerut explicații în această privință lui
 WATSON.

Intrebare

Faci deci "un simplu agent" al acestui ser-
 ./.
 vice/H. WILBER

viciu de spionaj, deosebiți-a spus WATSON că este conducătorul
local al serviciului de spionaj britanic, că este AL. STEFANESCU
și nu îi l-a prezentat pur și simplu ca legătura Itale vitoare.

Răspuns

493'

Posibil o indiscreție a lui WATSON, o seșpare a lui,
altă explicație nu am.

Întrebare

În același proces verbal de interogatoriu al ardat că
PATRASCANU având nevoie de casa ilegală, te-ai adresat lui TORO-
SIAN HERANT, pe care îl cunoșteai "ca un burgher antihitlerist"
și i-ai spus că dă și PATRASCANU lucrări pentru serviciul de
spionaj britanic, "că este vorba de menținerea monarhiei, a
partidelor burghize și a regimului burghez". (după răsturnarea
regimului antonescian) - cerându-i să-și pună casa la dispozi-
ție ca locuință ilegală. Dece i-ai spus toate acestea lui TORO-
SIAN? Cum explici dă afirmația că i-ai spus lui TOROSIAN că
dă și PATRASCANU lucrări pentru serviciul de spionaj britanic?
O chestiune atât de gravă se spune așa de simplu unui om care
nu este altceva decât "un burgher antihitlerist"?

Răspuns

Aveam încredere în TOROSIAN pe care îl cunoșteam de
mai multă vreme (de prin 1938), am făcut cu el o serie de afae-
ri și ne împrietenisem. I-am spus cele de mai sus pentru a-l de-
termina să ne pună casa la dispoziție, având absolut nevoie de
aceasta și nu puteam să mă adresaș mai bine decât cu acela că
lucra pentru serviciul de spionaj britanic, cel care pentru un
burghez antihitlerist constituia în vremea războiului o onoare.
Țin să menționez un lucru bine cunoscut că în orice condiție
elementară există momente în care ești silit să riști.

Întrebare

Ai mai ardat dă că în Septembrie 1944, în cursul
unei mese ce a avut loc la NELA GEORGESCU, ai fost luat de o
parte de către AL. STEFANESCU și FORIER, care îți-au mulțumit
"în numele serviciului de spionaj britanic pentru serviciile
aduse înainte de 30 August 1944", că apoi STEFANESCU îți-a spus
că vei fi predat serviciului de spionaj american. Dece îți-au
mulțumit și dece trebuia să te predea serviciului de spionaj
american?

Răspuns

Era firesc să-mi mulțumească, căci a început guvernul
pe care l-au vroit, iar eu am fost omul de încredere și a lui
PATRASCANU. Am ardat în declarația menționată mai sus că
STEFANESCU mi-a spus că din motive ce nu mi le poate divulga

voi fi predat serviciului de spionaj american. Alte explicații
nu mi-au dat și nu pot să dau.

Întrebare

Minți cu neruginare! Îți pun în vedere că ancheta
cunoaște cum erau lucrurile în realitate și te întreb, dacă în-
țelegi să declari adevărul înainte de a fi demascat ca un pro-
vocator ordinar?

Răspuns

La aceasta nu am ce răspunde altceva decât că îmi
mențin declarațiile anterioare.

Întrebare

Ancheta îți pune încă odată în vedere să declari
întreg adevărul cu privire la activitatea de trădare a
Partidului dusă de PĂTRĂSCANU, de data și de ceilalți trădători
din această bandă, în perioada 1940-1944?

Răspuns

Nu știu mai mult decât am spus.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost
citit de mine cu voce tare și corespunde întru totul cu
cele ce am declarat.

ca/H. ZILBER

Anchetator

Cpt. de Sec.

Gh. Moraru

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR
=====

Arestatul EILBERG HERBERT, de profesie inginer, fost director al Institutului Român pentru Studiul Conjuncturii Economice și profesor universitar, născut la 14 Octombrie 1901 în Târgul Frumos, Reg. Iagî, fiul lui CAROL și ROZA, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie 2.

29 Mai 1953, București

Interog. a început la ora 10

" s'a terminat " 23,30

Întrebare

Ancheta îți cere să precizezi în curie, dacă dă ești hotărât să faci declarații complete și sincere asupra întregii activități criminale, îndreptată împotriva Statului și a Partidului, desfășurată de dă împreună cu PATRASCANU și cu ceilalți complici, așa cum ai afirmat verbal că vrei să faci?

Răspuns

Da.

Întrebare

Atunci, orată dă tot ce nu ai declarat până în prezent privitor la activitatea criminală antipartinică și antistatală, desfășurată de dă împreună cu PATRASCANU și cu ceilalți complici?

Răspuns

În luna Octombrie 1946 PATRASCANU mi-a spus că după întoarcerea lui de la Paris a discutat cu regele și MANIU problemele politice în lumina lucrărilor Conferinței pentru încheierea tratatului de pace. Regele i-a spus că BERRY l-a pus la curent cu cele întâmplate la Paris și cu atitudinea guvernului american față de România.

BERRY i-a arătat că după aprecierea Departamentului de Stat în spre primăvara anului 1947, cîtușîn Guvernului Dr. PETRU GĂGEA va deveni foarte gravă și de aceea crede că o lovitură de stat în Martie sau Aprilie 1947 va putea duce la înlăturarea Guvernului GĂGEA și anihilarea influenței Uniunii

././ es/H. EILBERG

Sovietice și Partidului Comunist în România. Motivele pentru care Departamentul de Stat aprecia în acest fel situația erau:

- 1.-Crisa alimentară, ca urmare a secetei din 1946 trebuia să intre într-o foamete mai mult sau mai puțin generală.
- 2.-Inflația și scăderea producției aveau să-și facă efectele maxime - adică o nemulțumire generală - în aceeași perioadă.
- 3.-Activitatea partidelor burgheze, bazată pe condițiunile produse de situația economică, trebuia să-și producă efectele tot spre primăvara anului 1947.

În aceste condiții, o lovitură de stat militară ar putea să fie aprinsă de păturile mici burgheze și de aparatul de Stat, care în cea mai mare parte era încă în mâinile reacționarilor. Odată criza din primăvara anului 1947 trecută, situația guvernului GROZA urma să se amelioreze prin ratificarea tratatului de pace, care ar fi permis guvernului GROZA să lichideze partidele burgheze și monarhia, înlăturarea aparatului de stat și formarea unei noi armate, creșterea regimului.

BERRY ar fi asigurat pe rege și pe MANIU în numele S.U.A. și al Marii Britanii că sunt gata să dea tot ajutorul pentru reușita acestei lovituri de stat și să asigure noul regim, respectiv noul guvern, contra Uniunii Sovietice și a Partidului.

PATRASCANU mi-a spus că în urma discuției dintre BYRNES și TATARSCU la Paris și a celor discutate cu regele și MANIU el a ajuns la concluzia că în ciuda succesului probabil al guvernului în alegerile din Noiembrie 1946 situația acestuia va fi într'adevăr foarte gravă în primăvară și că lovitură de stat are șanse de succes. De aceea s'a înțeles cu regele să se formeze un comitet de coordonare al forțelor existente, care să procedeze imediat la facerea unui plan de acțiune. Din acest comitet trebuiau să facă parte un delegat al serviciului de spionaj britanic și unul al serviciului de spionaj american, un delegat al palatului, unul al PPT-istilor și unul din partea lui. Regele l-a spus că l-a numit pe STACHEA, care avea și misiunea de a organiza gedințele acestui comitet, iar delegatul său era eu. STACHEA trebuia să vină la mine până într-o zi sau două, ca să-mi comunice locul și data când urma să se țină prima gedință.

Deoarece americanii țineau foarte mult ca să conducă acțiunea, era probabil că la prima gedință să participe chiar SCHUYLER în persoană.

PATRASCANU mi-a dat următoarele instrucțiuni: 1. Să cer delegaților americani și englezi să spună precis ce angajamente de ordin militar înțeleg să-și ia; 2. Să cer celor prezenți

es/H. ZILBER

să arate forțele de care dispun; 3. să cer unificarea acestor forțe.

Cu această ocazie PATRASCANU mi-a mai spus ⁴⁹⁷ că este în curs organizarea unui comitet politico-militar compus din rege, MANIU, TATARSCU și TITEL PRIBESCU, care trebuiau să conducă în mod efectiv întreaga acțiune. Deoarece fiecare era supravegheat de aproape, pentru moment acest comitet nu a putut încă funcționa. Pentru a deruta masele noua organizație politică trebuia să poarte titlul de F.D.N. (Frontul democrației naționale) pentru a provoca confuzie cu F.N.D.

Întrebare

Cu ce prilej ți-a vorbit PATRASCANU de cele ce dă ai arătat mai sus, unde și când?

Răspuns

A doua zi după sosirea mea de la Paris m'am dus la PATRASCANU acasă, într-o vizită cu caracter obșnuit - eu mergeam la PATRASCANU din neașteptare foarte multe ori. Am sosit în ziua de 24 Octombrie 1946, seara foarte târziu, iar la PATRASCANU m'am dus a doua zi din neașteptare pe la orele 7-7½ și am discutat cu el aproximativ două ore, înaintea plecării sale la minister sau la Partid. Cu acest prilej mi-a spus cele arătate de mine mai sus.

Întrebare

Cine mai era acolo la PATRASCANU când te-ai dus la el, în ce loc au avut discuția și cine a mai fost de față?

Răspuns

Mai era acolo soția lui; discuția a avut loc în biroul său numai între mine și PATRASCANU, fără să mai fi fost cineva de față.

Întrebare

Par dă ți-ai spus lui PATRASCANU cu acest prilej și care a fost atitudinea dă de față de cele spuse de el?

Răspuns

Eu i-am spus că sunt de acord cu analiza situației așa cum mi-a prezentat-o și că acțiunea are șanse de reușită cu condiția ca americanii să ne dea un ajutor efectiv, nu plon-tonic, iar forțele interne să fie suficient de puternice. Dease-menea am fost de acord să iau parte la această acțiune.

Întrebare

Când și cum au avut loc convorbirile lui PATRASCANU cu regele și cu MANIU, convorbiri de care ți-a vorbit PATRASCANU, așa cum dă ai arătat mai sus?

Răspuns

Eu am dedus că convorbirile cu regele/le-a avut în esență NILBEE.

Septembrie-Octombrie 1946, după întoarcerea sa de la Paris - în audiențele de lucru, PATRASCANU însă nu mi-a spus când și cum au avut loc aceste convorbiri ale sale cu regele și cu MANIU. Nu mi-a dat alte precizări în legătură cu aceasta și nici nu l-am întrebat.

Întrebare

Arată d-ta, ce s'a făcut în cadrul acestei acțiuni după discuția dintre d-ta și PATRASCANU pe care ai citat-o mai sus?

Răspuns

Peste două zile a venit - în ziua de 27 Octombrie - în cursul dimineții, la mine la birou, la Institutul de Conjunctură, STANCU. Acesta m'a întrebat dacă PATRASCANU mi-a vorbit despre vizita lui (adică a lui STANCU) și dacă îi știu scopul. I-am răspuns afirmativ; după care STANCU mi-a spus că pedineja comitetului va avea loc în același seară la locuința lui, OCTAVIAN NEAMTU din

str. Arhitect Drăgoescu. Mi-a atras atenția că eu voi sosi ultimul între ora 8-8½ seară, pentru a observa dacă strada nu este supravegheată. Urma să viu cu o mașină de plată până la colțul străzii Arh. Drăgoescu cu o stradă al cărei nume îmi escapă, și de acolo pe jos. La întrebarea mea dacă cine va mai participa mi-a răspuns că vor fi prezenți SCHUYLER, HALL, AL. STEFANESCU, POGONENIU și al. După aceasta STANCU a plecat.

Seară am procedat întocmi indicaițiilor lui STANCU. La locuința lui OCTAVIAN NEAMTU m'a primit acesta. M'a condus în sufragerie, unde am găsit adunați în jurul mesei perechele amunțate de STANCU. OCTAVIAN NEAMTU nu a intrat și s'a dus în altă cameră. SCHUYLER și HALL erau îmbrăcați civil. Discuția a avut loc în limba engleză.

Primul a luat cuvântul SCHUYLER, care ne-a spus în esență că tot ce-mi spusese mie PATRASCANU, apăsând asupra faptului că prin prezența lui între noi se vrut să ne arate marele interes pe care guvernul american îl poartă acțiunii pe care trebuie să o pregătim, urmând ca de atunci înșipio maiorul HALL să ne stea în dispoziție pentru tot ce privește ajutorul american.

ALEXANDRU STEFANESCU mi-a spus că serviciul de spionaj britanic l-a însărcinat să colaboreze la acțiunea pregătită și ne-a promis colaborarea permanentă a guvernului englez.

Bu am întrebat în numele lui PATRASCANU și al meu care este ajutorul militar efectiv pe care SUA și Larea Britanie ni-l vor da și care sunt forțele militare existente în țară pe care ne putem baza.

SCHUYLER mi-a răspuns că guvernul SUA ne va pune la dispoziție orice cantitate de armament va fi necesară și că ne-

././ ne/H. SILBER

torul HALL are în această privință instrucțiuni complete. În cazul în care lovitura de stat ar reuși și noul guvern se va putea menține timp de 48 ore, SUA și Marea Britanie se angajează: 1) să trimită două divizii aeropyutate, care să ocupe capitala, Ploegti și eventual Focșani sub pretextul apărării intereselor anglo-americane și a pătrunderii pdoii în Sud-Estul Europei; 2) să se angajează să sune guvernul iugoslav, care urma să ocupe Banatul și să trimită trupe motorizate până la Sibiu și Arad, sub pretextul apărării minorității iugoslave și a liniștii la frontierele Iugoslaviei.

AL. STEFANIEȘCU a confirmat cele spuse de SCHUYLER, iar FOCONEANU și STANCU au spus că în această privință există angajamente scrise.

Cu an întrebat dacă n'ar fi posibil să se pregătească în Mediterană câteva vase cu produse alimentare, urmând ca flota anglo-americană să le escorteze la Constanța. În chipul acesta s'ar fi făcut o demonstrație de forță în Marea Neagră și s'ar fi atras simpatia populației de partea noului guvern. Deasemenea am întrebat dacă intervenția militară anglo-americană și iugoslavă nu va determina o replică violentă a Uniunii Sovietice. La primul punct SCHUYLER mi-a spus că sugestia mea este interesantă și o va comunica mai departe, întrucât privește recotațiunea eventuală a Uniunii Sovietice, problema a fost analizată de guvernele SUA și al Marii Britanii și s'a ajuns la concluzia că dorința de pace a Uniunii Sovietice va face ca aceasta să se mulțumească cu proteste formale.

Cu privire la organizațiile paramilitare existente STANCU a spus că popățul dispune de o rețea militară subversivă, condusă de un stat major care funcționează pe lângă rege. Organizațiile sunt formate din așa numitele secții regale (S.R.) compuse din câte 15 oameni și un comandant, împărțite în grupe de câte cinci. Toți membrii acestor formații sunt foști ofițeri combatanți, toți dispun de revolvere și munițiile necesare. Există câteva grupe dotate cu pistoale mitraliere și unele chiar cu mitraliere grele. În București efectivul "Secțiilor regale" se ridică la 350 de oameni. Deasemenea existau secții în principalele orașe din țară (Iagi, Cluj, Timișoara, Craiova și altele); asupra efectivului acestora STANCU n'a putut da indicații precise, că multe din ele nu au legături permanente cu centrul, însă crede că efectivul lor era de câteva sute de oameni. În afară de aceste formații popățul dispunea în armata activă de câteva nume STANCU "grupele C", compuse din ofițeri, subofițeri și soldați, ./.
ce/H. FILBER

sare au condusere și organizare autonomă. Efectivul lor în București se rădica la cea două batalioane, cu echipament și muniții de război. Acupra provinciei nu avea informații.

POGONIU a spus că după indicațiile pe care i le-a dat MIHALACHE, PNT dispune de organizații militare bine puse la punct cu un efectiv de cca. 1.300 de oameni, dintre care majoritatea în capitală. Formațiile național țărănești erau organizate pe grupe de 11 oameni și sub grupe de câte 5 oameni. Toți aveau revolverse, însă restul armamentului era cazi inexistent.

AL. STEFANESCU a spus că în țară există un număr foarte mare de organizații, pestrițe, cu cele mai variate nume ca "Pajura neagră", "Salvarea țării" și altele, cu o structură etero-voată și cu armament mai mult sau mai puțin neinteresant. AL. STEFANESCU cunoștea membrii unor asemenea organizații subversive și a propus dizolvarea lor și încadrarea elementelor valoroase în organizațiile PNT, compuse în special din foști ofițeri și subofițeri. De altă parte a amintit că are un depozit de 150 pistoale mitralieră și 20 de mitraliere grele pe care le pune la dispoziția organizației.

Au cerut unificarea organizațiilor sub comandament militar unic și formarea unui serviciu de informație militar.

SCHUYLER a spus că din câte își dă el seama toate formațiile paramilitare existente nu înglobează mai mult de 2.000 de oameni, ceea ce este cu totul insuficient, date fiind forțele de care dispune guvernul. A afirmat că după aprecierea lui fără un minim de 15.000 de oameni perfect înarmați și instruiți lovitura de stat nu are nici o șansă de succes.

Au spus că în țară sunt cca. 40.000 de foști ofițeri și subofițeri anticomuniști, care ar putea fi recrutați; în cazul cel mai rău până în două luni de zile, am apreciat că puteau fi ușor recrutați cca. 10.000 de oameni. POGONIU și STAR-VAȘ au spus că n-au instrucțiuni cu privire la cele propuse de mine și AL. STEFANESCU, că vor raporta forurilor competente și în vedința viitoare ne vor comunica răspunsul.

Acetec au fost în esență cele discutate în seara zilei de 27 Octombrie 1947. Ne-am înțeles ca STARCĂ să convoace noua vedință în timpul cel mai scurt; STARCĂ mi-a indicat că eu plec primul. Am plecat pe jos până la prima stație de tramvai, de unde am luat tramvaiul și m'am dus acasă.

Întrebare

Da ai arătat mai sus că AL. STEFANESCU va promite colaborarea permanentă a guvernului englez la acțiunea completă. /.

ss/H. ZILBER

proscutată. Ce legătură avea AL. STEFANESCU cu guvernul englez și ce influență avea el asupra acestui guvern, ca să-i permită să-l angajeze în această acțiune și să vorbească în numele guvernului englez?

Răspuns

Sensul celor spuse de AL. STEFANESCU nu era să îl angajează guvernul englez și că el, în calitate de reprezentant al serviciului de spionaj britanic, confirmă cele spuse de SCHUYLER privitor la înțelegerea dintre guvernul SUA și cel britanic în legătură cu sprijinirea acestei acțiuni conform instrucțiunilor ce el le-a primit pe linia serviciului de spionaj britanic.

Întrebare

Dea să arătat că "POCOHNANU și STARCEA nu spus că în această privință există angajamente scrise. Deoarece angajamente scrise a fost vorba?

Răspuns

Nu cunosc; nu a precizat nici unul dintre dânsii.

Întrebare

În cum și cum era format statul major despre care a vorbit STARCEA, așa cum ai afirmat d-ta?

Răspuns

La această pricină nu am întrebat și el n'au făcut nici o precizare.

Întrebare

Despre ce deposit de armament a vorbit AL. STEFANESCU, de unde și cum dispunea el de acest deposit?

Răspuns

AL. STEFANESCU nu a dat nicio lămurire în această privință și nici nu i s'a cerut.

Întrebare

Cum explici faptul că d-ta, care te-ai dus la conștientare cu instrucțiuni dela PATRASCANU ca să ceri lămuriri precise privind ajutorul militar americano-englez și ca ceilalți să precizeze forțele interne decare dispun, nu ceri lămuriri nici privitor la "angajamentele scrise" de care s'a vorbit, nici referitor la statul major de care a vorbit STARCEA, nici privitor la depositul de armament, deci nu ceri nici o lămurire sau precizare privind realitatea, seriozitatea și țaria forțelor pe care se bazează acțiunea?

Răspuns

Nu am cerut lămuriri și precizări și mi s'au dat

././ es/H. WILSON

cele pe care le-am citat în răspunsul meu și care s'au putut da în această pedință. Nici unul nu avea deslegare dela cei pe care îi reprezentau să facă alte precizări și care urmau să se facă în pedințele următoare.

Întrebare

Ce s'a mai discutat, ce s'a mai stabilit și ce alte precizări, s'au mai făcut la această pedință?

Răspuns

Alte chestiuni care să prezinte vreo importanță nu au fost la această pedință. Eventuale amănunte de mică importanță - nu-mi amintesc - dar pe micuri - ce mi le voi aminti le voi declara.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine, cuvânt cu cuvânt și corespunde cu cele ce am declarat întocmai.

Anchetator
Cpt. Gh. Moraru

ss/H. ZILBER

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul ZILBER HERBERT, de profesie inginer, fost director al Institutului pentru Studiul Conjuncturii Economice, fost profesor universitar, născut la 14 Oct. 1901 în Ip. Franco-Iaghi, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2.

30 Mai 1948, București

Interog. a început la ora 8,30

" a'a terminat " 18.-

Întrebare

În procesul verbal de interogatoriu din 29 Mai c.c. Dta al arestat al la 27 Octombrie 1946 ai participat la o confătuire secretă ce s'a ținut la locuința lui OCTAVIAN NEAMTU și ai la această confătuire s'a stabilit ca STANCU să organizeze într'un timp cât mai scurt o nouă întâlnire secretă. Cum s'a ajuns la stabilirea unei noi pedințe secrete, cine a propus și care era scopul acesteia?

Răspuns

La sfârșitul discuțiilor ce au avut loc în cadrul pedinței secrete dela OCTAVIAN NEAMTU, discuții pe care le-am arătat în procesul verbal de interogatoriu anterior, eu am propus ca STANCU să ne convoace pe cei prezenți la o nouă pedință secretă în timpul cel mai scurt; scopul acestei pedințe (propusă de mine) era ca cei prezenți să vină cu îndurări și precizări în legătură cu problemele discutate și cu propunerile făcute - bineînțeles după consultarea forurilor superioare pe care le reprezentau; deasemenea urma ca în viitoarea pedință să se treacă efectiv la luarea unor măsuri privind organizarea complotului.

Întrebare

Ce ai făcut dta după pedința secretă dela OCTAVIAN NEAMTU pe linia celor stabilite la casa pedinței?

Răspuns

A doua zi de dimineață i-am telefonat lui PATRASCUANU acasă, apoi m'am dus la dânsul și i-am povestit discuțiile care au avut loc. PATRASCUANU mi-a spus că știa dela rege despre un angajament scris al americanilor semnat de BRERLY și de conținutul

./.

ss/H. ZILBER

trebuie să fim înapoi.

POGOREANU ne-a informat că în urma discuțiilor din Octombrie, conducerea PNT, de acord cu regele a numit un comitet militar, compus din "Tudor" (nume conspirativ) șef de stat major al formațiilor regale, "Albastru" (nume conspirativ), conducătorul formațiilor militare PNT-iste și "Dorothea" (nume conspirativ) ofițer specializat în organizarea și lupta formațiilor paramilitare, care s'au întâlnit de câteva ori și au pus la punct următorul plan de activitate:

1) Să formează imediat zece echipe de câte doi oameni, unul din partea "formațiilor regale" și altul din partea "formațiilor național-țărănești" care să procedeze imediat la verificarea tuturor grupurilor existente în capitală, la coordonarea activității pe străzi și cartiere, la stabilirea de sedii conspirative și la o rețea de legături cu comandamentul capitalei care urma să fie imediat numit.

2) După terminarea lucrărilor în București, acele echipe trebuiau să se împartă în principalele orașe din țară și să procedeze în același fel în fiecare oraș, stabilind și legături interregionale și pe țară.

3) Să se creeze un centru de recrutare, condus de ofițeri specialiști, care să facă liste de ofițeri și subofițeri susceptibili de a fi recrutați, recrutarea efectivă urmând să fie făcută numai pe baze de relații personale a membrilor existenți.

4) Formarea de depozite de armament, operație cu care eram încredințați noi, adică comitetul fost din gădina; Comandamentul unic urmând să indice cel mai târziu până la sfârșitul anului centrele locale de distribuție.

STARCU a confirmat cele relatate de POGOREANU și ne-a întrebat dacă cele făcute cu și acordul nostru. Toți cei prezenți am fost de acord. PATRASCANU a întrebat dacă până la sfârșitul lui ianuarie se poate conta pe formații cuprinzând cel puțin 10.000 de oameni, dintre care cel puțin 5.000 în capitală. STARCU a răspuns afirmativ, pe baza datelor pe care le avea de la "Tudor" apoi a adăugat că în ce privește formațiile "CW", acestea rămân de comandat sub comanda lui "Făga" (nume conspirativ) care răspunde personal în fața regelui și care și-a luat obligația ca până în Februarie 1947 să formeze organizații în toate unitățile și comandamentele din țară.

ALISTEANESCU și HALL au spus că au discutat problema unificării serviciilor de informații și au ajuns la un rezultat.

./... de H. ZILBER

negativ din motive principale și tehnice. Amândoi însă s'au angajat să dea comandamentului unic toate informațiile care li s'ar cere. În ce privește organizațiile răzlețe despre care vorbise AL. STEFANESCU în ședința precedentă au ajuns la concluzia că aproape nici una nu reprezintă o valoare combativă serioasă, și că e mai bine să fie luate și acționate pe cont propriu, ca diversione pentru organele polițienesci, care astfel nu vor fi atenți la formațiile serioase. Toți cei prezenți au fost de acord cu cele spuse de STEFANESCU și HALL.

Apoi PATRASCANU a luat cuvântul și a insistat asupra faptului că rezistența principală nu va fi de partea autorităților legale ci din partea formațiilor Partidului comunist, a unităților militare sub influența Partidului și a Sindicatatelor. De aceea PATRASCANU a propus ca întreaga noastră activitate (a comitetului) să fie îndreptată pentru a identifica formațiile militare comuniste, locuințele conducătorilor precum și numele și locuințele tuturor activiștilor importanți de partid. HALL a găsit ideea justă și a propus ca fiecare dintre noi prin organizațiile și prin relațiile personale să începem imediat strângerea materialului.

Au fost propuse ca pentru asigurarea recrutării și bune funcționări a formațiilor militare să se acorde câte un premiu de o monedă aur celui care va recruta un membru nou, iar comandantul de grupă să fie plătit la un grad mai mare decât în armată (plătit lunar). Cei prezenți au fost de acord cu propunerile mele; HALL a anunțat că dispune de un număr de 4.000 monede, iar AL. STEFANESCU de 25.000 monede (aur). STANCA și PC-GORANU și-au luat angajamentul să comunice propunerile noastre forurilor competente. HALL a anunțat că serviciul de spionaj american are în Jugoslavia în deposit la dispoziția noastră 2.000 pistoale mitralieră, 500 mitraliere grele, puștile pentru o săptămână și 10.000 de grenade. El se obligă să le transporte, parte pe calea aerului jugoslav, în orice punct după îndreptarea și parte în Samt, în unele centre ale organizațiilor jugoslove.

PATRASCANU a propus ca această problemă, adică a aducerii armamentului în interiorul țării, să fie studiată de AL. STEFANESCU cu HALL și un delegat al comandamentului unic. S'a acceptat această propunere. Cu această ședință s'a încheiat, urmând ca viitoarea ședință să fie convocată de STANCA, pentru a face un bilanț al activității și pentru a lua în continuare noi măsuri în cadrul acțiunii pormite.

În jurul orei 11 eu și PATRASCANU am plecat primii cu
../.
so/H. ZILBER

mașina lui IONESCU BALACANU, care ne aștepta în fața casei. Ne-a dus până în str. Batiște, colț cu Dionisie Lupu, unde am coborât. În fața locuinței mele era mașina lui PATRASCANU, care venise înaintea noastră. PATRASCANU i-a spus agentului TUDOSE în treacăt că a fost până la "domnul BRAUNER" celace pentru TUDOSE era un lucru normal. După aceea PATRASCANU a plecat acasă și eu m'am urcat la mine în locuință.

După această pedință am lucrat de câteva ori cu PATRASCANU la dănsul casei, pentru stabilirea de liste ale conducătorilor Partidului și Sindicatelor din Capitală, adresele lor și numerele de telefon oficiale și secrete. Deasemenea PATRASCANU mi-a dat o listă de membri de partid care lucrau în serviciile noastre de informații și contrainformații, precum și de unii membrii de partid din armată, spunându-mi că foarte curând aș putea să obțin date complete asupra organizațiilor militare ale Partidului, respectiv unități militare devotate Partidului și oameni de borm în armată.

Spre sfârșitul lunii Decembrie, STARCIA m'a anunțat de o nouă pedință pentru același seară, tot la OCTAVIAN NEAMTU. (A venit dimineața la mine la birou). Eu urma să sosesc acasă și la prima pedință la ora 8 seara.

M'am dus, și la locuința lui OCTAVIAN NEAMTU de acolo data erau prezenți numai ALEXANDRU STEFANESCU, POGONIANU și STARCIA.

AL. STEFANESCU ne-a comunicat că HALL a fost rechemat de urgență la Viena și că noi trebuie să continuăm lucrările până la sosirea înlocuitorului acestuia. La întrebarea mea ce semnificație are această "rechemare", STEFANESCU și STARCIA mi-au spus că nici ei nu înțeleg bine despre ce e vorba, dar că aș putea să aibă lămuriri peste câteva zile.

Am predat lui STEFANESCU listele întocmite de mine și PATRASCANU, promițând să le completez în timpul cel mai scurt.

STARCIA ne-a informat că propunerile făcute de noi în pedința precedentă au fost aprobate de comandantul unic și că serviciul de recrutare a luat ființă sub conducerea lui "Toma" (nume conspirativ) ofițer superior foarte prieten, intrucât privește aducerea armamentului din Jugoslavia, AL. STEFANESCU ne-a informat că prin HALL a luat legătura cu residentul serviciului de spionaj iugoslav din Timișoara, care i-a spus că ar putea aduce la Timișoara până la 1 Ianuarie 1947 cca. 100 pistoale mitralieră și 20 mitraliere grele, cu munițiile respective, urmând ca de acolo să fie transportate mai departe de AL. STEFANESCU.

se/H. ZILBER

NESCU, care în acest scop a pus la punct oinci autocanioane. Ne-a cerut înad să-i procurăm documente din care să rezulte că armamentul aparține armatei, Ministerului de Interne sau Ministerului de Justiție și să indicăm localitățile unde trebuie să fie transportate. Eu m'am angajat să vorbesc cu PATRASCANU pentru documentele cerute de STAFANESCU iar STARGEA cu comandamentul unio. Într-o dată privește grenadele, STARGEA și POGONIANU ne-au informat că sunt în țară depozite importante neuzate de autorități și că nu este necesar să le aducem din Jugoslavia. Pentru transportul pe Dunder AL. STAFANESCU ne-a informat că a fixat câteva puncte unde are oameni de încredere, înad că nu ne va putea da un tablou complet decât în gedința următoare.

POGONIANU a întrebat dacă există organizații de infirmare la telefoane și telegraf pentru a intercepta convorbirile înainte de lovitură de stat și a întrerupe convorbirile în momentul loviturii de stat astfel înad să fie paralizată rețeaua de tranziție a ordinelor guvernamentale. AL. STAFANESCU a răspuns că după câte știe el a fost studiată de americani, această problemă care au oameni de încredere la toate centralele telefonice din țară și că în București și Ploiești are și el unele legături. Aceste au fost în esență problemele discutate în această gedință, după care eu am plecat primul la gedințele precedente. Înainte de a pleca am cerut lui STARGEA ca comandamentul unio să ne pună noi probleme concrete și să ne comunice care este mersul verificării, organizării și recrutării.

A doua zi am fost la PATRASCANU pentru a-i comunica cele discutate la gedința din seara precedentă. I-am arătat surprinderea mea pentru rechemarea lui HALL. PATRASCANU mi-a răspuns că urmează să-l vadă pe rege în ziua următoare și că va informa.

În adevăr, peste 2-3 zile, PATRASCANU m'a chemat la dânsul acasă și mi-a spus că rechemarea lui HALL ar fi datorită unor imprudențe ale acestuia, care ar fi atras atenția Partidului asupra activității misiunii mili-are americane și că făcând ni- că există nici un indiciu că Partidul ar cunoaște ceva asupra pregătirilor loviturii de stat, totuși a luat cu regele hotărârea ca comitetul nostru să-și înceteze activitatea, urmând să mi se dea ulterior o nouă încredințare. De altfel STARGEA și POGONIANU au și plecat sau erau pe punctul de a pleca la Buloi la domiciliul lui STARGEA din ordinul regelui, și din același motive pentru care eu încetam activitatea.

După aceea PATRASCANU nu mi-a mai dat nici o indicație asupra pregătirii loviturii de stat și n'am mai aflat nimic în
./.
an/H. SILEB

această privință dela el sau dela alții.

Întrebare

Care a fost rolul "Comitetului compus din POCOMBAU, STANCA, ALEXANDRU ȘTEFĂNESCU, HALL și dta, așa cum l-ați arătat în procesul verbal de interogatoriu anterior?

Răspuns

Rolul acestui comitet era de a coordona toate forțele în vederea loviturii de stat, de a da sugestii în vederea acțiunii, de a culege informații și de a procura armament.

Întrebare

Cum anume coordona toate forțele, cui da "sugestii în vederea acțiunii" și cum își îndeplinea rolul "de a culege informații și de a procura armament"?

Răspuns

Sugestii se dădeau prin delegații respectivi organizațiilor politice reprezentante, adică PNT, palatului, lui PATRASCANU și organizațiilor conexe (legate de fiecare). Acestea hotărârau asupra propunerilor noastre și la rândul lor ne cereau soluții la unele probleme, așa cum am arătat în declarațiile anterioare. Am arătat de asemenea în declarațiile anterioare cum începusem să organizăm culegerea de informații și procurarea de armament, întreaga noastră activitate urmând să fie sistematizată și precizată pe măsură ce acțiunea s'ar fi dezvoltat.

În privința coordonării forțelor, așa cum am arătat, la propunerile noastre (ale comitetului amintit) s'a format comandamentul unic. Acest comandament unic a fost format în urma înțelegerii dintre rege și PNT, care probabil s'au consultat și cu PATRASCANU, cu serviciul de spionaj american și cu cel englez, ai căror reprezentanți au fost de acord cu această hotărâre în ședința comitetului nostru. La fel s'a întâmplat și cu celelalte propuneri, sugestii și hotărâri arătate la mine în procesul verbal de interogatoriu de față și cel anterior.

Întrebare

Cine sunt persoanele ce au format acel "comitet militar unic" (comandament unic), despre care spui dta că a fost format de conducerea PNT de acord cu regele, persoane pe care dta le-ați arătat cu nume conspirative "Tudora", "Albăstroș" și "Lorothea"? Cine este "Ioga" și "Toma"?

Răspuns

În comitet n'am întrebat cine sunt aceste persoane deoarece știam din lunga mea experiență de activitate că nu se întreabă care sunt numele adevarate ale persoanelor indicate

./.

sa/H. NILEM

prin nume conspirative. Am încercat însă să aflu dela PATRASCANU (respectiv "să-l trag de limbă") în baza relațiilor dintre noi să-mi facă o indiscreție și din cele spuse de acesta am dedus că "Tudor" ar fi generalul NICULESCU fost șef al unei militare regale și "Papa" ar fi generalul CAMBREA. Nu sunt însă sigur de aceste informații. Impresia mea este că STANCU era singurul dintre noi care cunoștea pe toți.

Întrebare

Dar de ce s'au indicat aceste persoane cu nume conspirative într'un comitet care avea rolul de coordonare a acțiunii și toate persoanele erau "de încredere"?

Răspuns

Nu era necesar să se cunoască altceva decât numele conspirative, din cauza posibilității indiscrețiilor sau a unor căderi.

Întrebare

Date fiind relațiile dintre dta și PATRASCANU de ce era necesar "să-l tragi de limbă", să-ți faci "o indiscreție" și să nu afli normal? S'avea încredere în dta?

Răspuns

Nu se spun din principiu într'o mișcare sau acțiune subversivă numele reale ale persoanelor cu nume conspirative. Puteam face o indiscreție, puteam pândurăgi cu soția, sau să cad (respectiv să fiu arestat). Aceasta este singura explicație pe care o pot da și care este reală.

Întrebare

Într'un răspuns anterior ai arătat că ai impresia că STANCU era singurul din comitet care cunoștea pe toți, referitor la persoanele cu nume conspirative. Mai înainte ai arătat că în a douaedință a comitetului POGONIANU a fost acela care a anunțat formarea "comitetului militar unio" indicând persoanele ce-l compuneau, iar STANCU a confirmat. Care este adevărul? POGONIANU nu le cunoștea?

Răspuns

Este o simplă impresie de a mea, așa cum am arătat. Am dedus aceasta din faptul că STANCU a făcut comunicări în toate edințele dintre care reieșea că are legătura permanentă cu aceste persoane.

Întrebare

Dar cum ai arătat dta, POGONIANU a indicat pe lângă numele conspirative și funcțiile acestora ca "șef de stat major al formațiilor regale", "conducător al formațiilor mili-

tare PNT-ister" și "ofițer specialist în organizarea și lupta formațiilor paramilitare. De unde avea el numele conspirative și funcțiile? Putea să le aibă fără să cunoască persoanele? Ce "impresie" ți-a făcut această împrejurare?

Răspuns

È posibil să le fi primit numele conspirative și funcțiile dela conducerea PNT fără numele reale. Impresia mea este că și el cunoștea ceva, dar ce cruma nu știu.

Întrebare

Din ce cruma ai dedus dta dela PATRASCANU că "Tudor" ar fi generalul NICULESCU și "Pasa" generalul CĂMBREA?

Răspuns

L-am întrebat și am insistat dar n'a vrut să-mi spună. Inspirându-i numele generalilor de care știau, din gesturile și manifestarea sa pe care le-am observat când am pronunțat cele două nume, am dedus că ar fi ei, fără să am însă certitudinea.

Întrebare

Cum și în ce împrejurări s'a întâlnit PATRASCANU cu MOSA PIADE - așa cum ai arătat mai înainte - și ce discuții ai avut cu PATRASCANU în legătură cu aceasta?

Răspuns

Cu ocel prietaj, pe care l-am arătat, PATRASCANU mi-a spus că s'a întâlnit la Paris cu MOSA PIADE, delegat iugoslav la Conferința Păcii - fără să-mi dea alte explicații referitoare la modul și împrejurările în care s'au întâlnit. La cele arătate mai adaug că PATRASCANU mi-a spus cu același prietaj, că MOSA PIADE i-a spus cu ocazia acelei întâlniri că Iugoslavia (guvernul iugoslav) intenționează să formeze o "federație dunăreană", compusă din statele așezate pe Dunăre și în acest scop a luat contact cu elemente conducătoare din Bulgaria, Ungaria, Cehoslovacia, și Austria. Această federație urmând să fie bloc tampon între Uniunea Sovietică și statele occidentale. PATRASCANU mi-a spus că el vede cu ochi buni o asemenea organizație, însă că totul depinde de posibilitatea de a răsturna guvernul GROMA.

Întrebare

Dta ai arătat că la prima ședință secretă a comitetului SCHUYLER a vorbit despre o înțelegere cu guvernul iugoslav ca acesta să trimită trupe motorizate să ocupe Banatul și până la Sibiu, etc. Apoi că în a doua ședință HALL v'a arătat că americanii dispun în Iugoslavia de un depozit mare de armament (respectiv de mari cantități de armament depozitate în Iugoslavia) pe care se obligă să le transporte în România. Cum se fac

Deci Patrascanu
si punea
a a seua
numele acestor
doi generali

ca SCHUYLER și HALL au devaluit un astfel de secret, - ca poziția trădătoare a guvernului titoiat, într'un grup abia în fața de organizare? în anul 1946.

Răspuns

Este posibil ca SCHUYLER să fi făcut o indiscreție. Totuși dacă fiind calitatea celor prezenți, vechi spioni anglo-americani delegați înediatei ai forurilor față de care SUA își luase un angajament serios, eu cred că SCHUYLER nu-a vorbit cu unor oameni de încredere. Altfel faptul că noi eram înediatei să transportăm armamentul dela frontiera în interiorul țării și să-l depozitam, obliga pe americani să ne puie la curent cu relațiile reale între guvernul american și cel jugoslav.

Întrebare

Conform declarației Itale armamentul urma să fie predat în anumite puncte ("ortice puncte") pe Dunăre, în România și nu în Jugoslavia, ca să fie transportat cu mijloace engleze sau americane în diferite puncte pe Dunăre - pe pământ - ceea ce era necesar și "obliga pe americani" să-și desconscrie relațiile cu guvernul jugoslav. Apoi "dacă fiind calitatea celor prezenți, vechi spioni anglo-americani", "oameni de încredere...." etc., totuși de-aici arătat că lucruri de mai mică importanță, ca nume conspirative ale unor persoane din propriile organizații, cu care urma să concurezi discret, nu erau divulgate în "comitet", adică așa cum singur ai afirmat, erau posibile indiscrețiile, "adderii" etc. Atunci cum e posibil ca SCHUYLER, cu nu mai puțină experiență nu mai puțin epion, să facă o astfel de indiscreție? Arătați de-aici singur care este adevărul, pe care ancheta îl cunoaște, unde ai spus "adevărul și unde minciuni?"

Răspuns

9
Dat fiind că armamentul trebuia să fie adun pe pământ jugoslav până în anumite puncte pe Dunăre - aranjament ce urma să fie făcut de americani - și de acolo preluat și transportat în interiorul țării de organizația noastră, era natural ca noi să găsim în între guvernul jugoslav și cel american există relații de colaborare politico-militară. Deasemenea din faptul că o parte din armament trebuia primit prin organizațiile jugoslave din Banat, trebuia în mod fatal să ne conducă la o astfel de concluzie. Deși SCHUYLER nu putea evita să ne aplice aceste lucruri cel mult a făcut o indiscreție anunțându-ne intenția guvernului jugoslav de a ocupa Banatul. Tot ce am declarat este numai adevărul.

Intrebare

cu ce scop s'au întocmit listele pe care dta le-ai predat lui STEFANESCU și de ce i le-ai dat acestuia?

Răspuns

Pentru ca comandamentul unic să dea în sarcina grupelor recunoașterea locuințelor activiștilor de partid, așa în-
cât în ziua lăuturii de stat aceștia să poată fi arestați și
împușcați. Deaceiași listele erau necesare pentru ca în momentul
lăuturii de stat să se blocheze toate telefoanele aparți-
nând acestor activiști. Le-am dat lui STEFANESCU, deoarece în
lipsa lui HALL el era centralizatorul informațiilor.

Intrebare

Dta ai arătat că mama lui BALACHIU te-a acceptat
pe dta și PATRASCANU în fața casei lui MURATU. Cât timp a accep-
tat acolo?

Răspuns

Au știu de dispoziții a avut dela STANCU îned im-
presia mea a fost că a acceptat tot timpul, dela sosirea noastră.

Intrebare

Arată dta dacă mai ai ceva de adăugat la cele decla-
rate de dta la întrebările ce ți s'au pus în legătură cu organi-
zarea acestui complot - în afară de cele arătate și consemnate
în răspunsurile dtale - în procesul verbal de interogatoriu
anterior și cel de față?

Răspuns

Nu, nu măi am nimic de adăugat.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost
citit de mine, cuvinț cu cuvânt și corespunde întru totul cu
cele ce am declarat.

Anchetator

as/H. ZILBER

Opt. Ch. Moraru

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul ZILBER HERBERT, inginer, fost director al Institutului de Conjunctură și profesor universitar, născut la 14 Oct. 1901 în Ig. Frumos, Reg. Iasi, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu Nr. 2

30 Iunie 1953, București

Interog. a început la ora 11,30

" s'a terminat " 21,30

Întrebare

În procesul verbal de interogatoriu din 29 Iunie 1953 ai arătat că a doua zi după sosirea dela Paris ai avut o întâlnire cu HALL. Ce alte întâlniri ai mai avut cu HALL ulterior?

Răspuns

După întâlnirea ce am avut-o cu HALL la Institutul de Conjunctură, despre care am vorbit la interogatoriul de ieri și în afară de întâlnirile avute cu prilejul pedinșelor secrete dela OCTAVIAN NEAMTU la care a participat și el - așa cum am arătat în declarațiile mele anterioare, la care nu mai am nimic de adăugat - am mai avut cu HALL două întâlniri și anume: una în jurul datei de 1 Noembrie 1946 (între primă și a doua pedinșă secretă dela NEAMTU) și alta pe la mijlocul lunii Noembrie 1946 (după a doua pedinșă secretă dela NEAMTU)

Întrebare

Arată din inițiativa cui a avut loc întâlnirea d-tale cu HALL din jurul datei de 1 Noembrie, unde și cum a fost aranjată?

Răspuns

Această întâlnire a avut loc din inițiativa lui HALL, care m'a invitat la masă. Invitația mi-a fost făcută de dna ELVI PLACA prin telefon indicându-mi ziua așa cum a făcut și cu prilejul multor alte întâlniri anterioare, aranjate în același mod, prin invitații la masă. Întâlnirea a avut loc la locuința lui HALL din str. N. Filipescu, numărul nu mi-l amintesc. În răspunzând invitației m'am dus la HALL în ziua indicată la masă.

Întrebare

Care a fost scopul acestei întâlniri și ce anume ați discutat și stabilit.

./.

ss/H. ZILBER

Răspuns

După un schimb de impresii asupra gedinței dela OCTAVIAN NEAMTU - fără importanță - HALL mi-a spus că m'a chemat pentru o chestiune deosebit de importantă și care nu poate fi discutată la o astfel de gedință, o sarcină specială pe care serviciul de spionaj american urea să mi-o dea, anume asasinarea conducătorilor Partidului și în primul rând a Secretarului General. HALL îmi spunea că aceasta este deosebit de important pentru asigurarea reușitei loviturii de stat. Eu am fost de acord cu aceasta și împreună cu HALL am trecut în revistă toate procedeele cunoscute și folosite pînă la acea dată de către serviciul de spionaj american ca: otrăvirile cu cianură, cu acid prusic etc., infectarea cu microbi, folosirea animalelor infectate, împușcarea, etc. Analizând avantajile și dezavantajile lor, dat fiind că conducătorii Partidului erau foarte bine păziți, am ajuns la concluzia că nici unul dintre aceste mijloace nu poate fi folosit în situația noastră fie din cauza eficacității îndoielnice (posibilitățile mari de anihilare a efectului, antidoturi puternice, etc.) fie din cauza dificultății în utilizarea unor procedee, cât mai ales a marelui risc (aproape sigur) de descoperire rapidă a faptului și a autorilor.

După aceasta HALL mi-a spus că serviciul de spionaj american a adoptat o nouă metodă, cu eficacitate absolută sigură, folosind "apa grea", care are absolut același înfățișare ca apa obișnuită (la analiza chimică apare ca apa obișnuită H_2O). Această "apă grea" distruge celulele roșii din sânge provocând moartea sigură, însă moartea nu este instantanee, iar cauza morții este imposibil de descoperit. Apa grea nu există în comerț nădări, în nicio țară din lume, se produce în cantități extrem de mici în numai câteva țări și este folosită în scopuri de cercetări de laborator. Medicii legiști nu cunosc acest procedeu de otrăvire și nici un fel de analiză chimică nu poate indica prezența apei grele.

HALL mi-a arătat diferite fiole cu otrăvuri ce avea în casa de bani precum și o sticlă cu "apă grea" - atrăgându-mi atenția că este o sticlă specială pe bază de plumb, cu un dop special - și mi-a explicat ușurința cu care poate fi utilizată. Astfel punând o linguriță de "apă grea" într'un pahar de apă obișnuită la o dulceață, este absolut suficientă pentru a provoca moartea sigură. Mi-a spus însă că procedeul este extrem de scump.

Ne-am înțeles că să vorbesc cu PATRASCANU despre
 ./. ss/H. ZILBER

această chestiune și apoi să-i dau un telefon pentru a ne vedea din nou spre ai spune ce am hotărât - după care ne-am despărțit. Menționez că în timpul discuției arătate mai sus i-am spus lui HALL că numai PATRASCANU este cel care ar putea proceda la asasinarea conducătorilor partidului, deoarece eu îi văd rar și întâmplător, nu sunt invitat la dânsii sau dânsii la mine, nu mădănc și nu beau cu dânsii, până când PATRASCANU îi vede foarte des și are dese ocazii de acest fel și de aceea urma să discut cu PATRASCANU această problemă.

Intrebare

Ai discutat cu PATRASCANU această problemă? În caz afirmativ arată când, unde și ce anume ai discutat cu PATRASCANU?

Răspuns

Da, am discutat cu PATRASCANU despre această chestiune nu pot preciza data, în orice caz la puțin timp după convorbirea cu HALL, înaintea celei de a doua pedințe secrete dela NEAMTU la care a participat și PATRASCANU. (În minte acest lucru deoarece ulterior HALL mi-a spus că la OCTAVIAN NEAMTU a profitat de un prilej - o pauză în discuții - întrebându-l pe PATRASCANU dacă i-am vorbit despre chestiunea cu "papa grea" și dacă este de acord, la care PATRASCANU i-a răspuns afirmativ). Discuția cu PATRASCANU am avut-o ca de obicei la el acasă, în biroul său unde eram singuri, vizitându-l profitând de revenirea lui în capitală din campania electorală.

I-am expus pe larg lui PATRASCANU discuția ce am avut-o cu HALL în legătură cu problema asasinării conducătorilor Partidului, folosind ca mijloc "papa grea" precum și explicațiile ce acesta mi le-a dat în legătură cu acest procedeu.

PATRASCANU a fost de acord, mi-a spus că într'adevăr el are posibilități în contactele ce le are cu conducătorii Partidului, dar că trebuiește procedat cu foarte mare precauție în alegerea oamenilor care să fie asasinați, a momentului, în ce privește intervalele între asasinarea diferiților oameni, pentruca Partidul și organele de securitate să nu poată face o legătură între aceste cazuri, să nu poată avea bănuțeli în privința originii și cauzelor morții acestor conducători. Un asasinat în masă sau în grup în orice caz trebuia exclus, căci ar trezi bănuțeli cum de o singură persoană a scăpat.

Pentru orice eventualitate însă PATRASCANU mi-a spus că cer lui HALL și fiote cu otravă, ca în caz excepțional, când ar fi descoperit să se poată sinucide.

./.

ss/H. ZILBER

Am stabilit cu PATRASCANU ca să-i comunice cele de mai sus lui HALL și să-i cer "apa grea" și fiolele cu otrăv.

Intrebare

Ai procedat conform celor stabilite cu PATRASCANU?
Când și cum?

Răspuns

După a doua întâlnire (ședință secretă) dela OCTAVIAN NEAMTU i-am telefonat lui HALL spunându-i că ureau să-l vadă și el m'a invitat la masă.

La dânsul acasă i-am povestit discuția cu PATRASCANU. HALL mi-a dat sticluța cu "apă grea" pe care era scris pe o etichetă în limba latină "Denterium" și un pachet cu 6 fiole cu acid prusic. Fiolele erau de model special, subțiri, așa fel să poată fi ușor ținute în gură și sparte între dinți. Mi-a mai dat o mică foaie cu instrucțiuni de utilizare a "apei grele" și a "acidului prusic", instrucțiuni ce nu conțineau nimic deosebit.

HALL mi-a atras atenția ca să fim foarte săgăștiți în utilizarea apei grele și prudenți, ca să nu acasimăm pe cineva în mod involuntar. Sticluța cu "apa grea" mi-a pus-o într-o cutiuță de genul celor de parfum, pe care deasemenea scria "denterium" iar fiolele într-o cutiuță tip de farmacie cu vată, ca să nu se spargă; ambele cutiuțe mi le-a învelit într-o hârtie, făcându-mi un pachetel, cu care am plecat acasă.

Intrebare

Ce ai făcut cu "apa grea" și cu fiolele de "acid prusic" primite dela HALL?

Răspuns

Sosind acasă am pus pachetelul pe masă, iar în timp ce eu eram ocupat cu altceva, soția mea a deschis pachetelul și m'a întrebat ce sunt acestea. I-am răspuns că sunt niște medicamente pe care le-am procurat dela americani pentru PATRASCANU și că să le învelească la loc, cum au fost. În aceeași seară m'am dus la PATRASCANU și i le-am predat împreună cu notița cu instrucțiuni. El mi-a spus că acum se va apuca să studieze problema pe îndelete, că nu este nici o grabă și că să-i spun lui HALL că să n'atârnă nici o grije, că totul este în ordine. Ulterior, în Decembrie, în Ianuarie, l-am întrebat ce a mai făcut în această chestiune, la care mi-a răspuns că îl privește pe el, să-l las să se ocupe el de chestia asta.

Intrebare

Cum a fost hârtia cu instrucțiuni, care era conținutul instrucțiunilor, în ce limbă erau scrise și unde ai ținut-o?

../. se/H. ZILBER

Răspuns

Era o hârtie foarte mică (mai mică decât o carte poştală), o foaie subţire, iar instrucţiunile erau scrise la mână în limba franceză. Erau scrise vreo trei aliniate în care se spunea că la 15 picături, puse într'un pahar cu apă, sub arhicuioşele, că linguriţa şi paharul după utilizare trebuiau şterse foarte bine pentru a nu periclitiza viaţa altcuiva care le-ar utiliza după aceea, că să nu fie ținut flaconul deschis, iar despre acţiunea prusică se spunea că pot fi ținute cu ușurință în gură chiar în timpul unei dăcușii și la nevoie să fie sporte între dinți foarte ușor. Hârtia cu instrucțiuni am purtat-o în poarte-vizite până când am predat-o lui PATRASCANU.

Întrebare

Pe care anume conducători de partid s'a stabilit ca să-i asasineze PATRASCANU?

Răspuns

În primul rând pe Secretarul General, apoi EMIL BODNARAS și alții, după caz.

Întrebare

Când și cum urma să procedeze PATRASCANU la asasinarea acestora?

Răspuns

PATRASCANU avea astfel de ocazii căci mergea aproape zilnic la Paris la Biroul Politic, se întâlnea cu aceștia la minister, sau invitat acasă la aceștia, etc. (iar în toate aceste locuri se bea apă, în care el ar fi putut pune într'un moment potrivit "apă grea", din sticluta ce ar fi purtat-o cu el); totuși era de a observa, a studia situația și de a alege momentul potrivit. Așa cum am arătat, nu s'a stabilit dinainte cine, unde și când va fi asasinat, acestea urmând să le rezolve PATRASCANU în raport cu situația și ocaziile ce se vor ivi.

Întrebare

În legătură cu problema asasinării conducătorilor de partid mai ai ceva de arătat?

Răspuns

Nu, numai am de arătat nimic în legătură cu această problemă.

Întrebare

Despre această chestiune ai mai discutat cu cineva? Cine o mai cunoaște?

Răspuns

Eu nu am mai discutat cu nimeni în afară de PATRASCANU și HALL - fiind o chestiune foarte gravă. Nu știu dacă o mai

./.

se/H. ZILBER

cunoaște cineva, respectiv dacă PATRASCANU și HALL au comunicat-o
cuiva.

519

Intrebare

La întâlnirile ce le-ai avut cu HALL și PATRASCANU, la
care ați discutat problema cașinotului, ai mai discutat cu accep-
ția și alte probleme?

Răspuns

Am mai discutat despre unele impresii și considerații
privitoare la gedințele secrete dela NEAMTU, în legătură cu com-
plotul, dar nimic deosebit de cele arătate de mine în declarațiile
anterioare.

Intrebare

În afară de întâlnirile ce le-ai avut cu HALL, arătate
până în prezent, ai mai avut cu acesta alte întâlniri până la ple-
carea sa din țară? Ce anume ai mai discutat și stabilit cu el
înainte de plecarea sa?

Răspuns

În afară de întâlnirile arătate nu am avut cu HALL alte
întâlniri și nu l-am mai văzut până la plecare, care a fost inopi-
nată. De altfel despre plecarea sa am aflat dela PATRASCANU (pri-
mul) apoi dela SILVIA HACA căreia i-am telefonat spunându-i că
ureau să vorbesc cu HALL (voiam să verific informația ce mi-a
dat-o PATRASCANU) și care mi-a confirmat că a plecat inopinat la
Viena și că se va întoarce peste vreo săptămână.

Intrebare

Cum explici data că HALL, oricât de "inopinat" a plecat,
nu te-a chemat să discute cu dta, să-ți dea instrucțiuni, date
fiind legăturile de spionaj dintre dta și el și chestiunile grave
în care erai angajat atât ca om al lui PATRASCANU cât și ca om al
serviciului de spionaj american?

Răspuns

Impresia mea este că el a luat hotărârea de a pleca
dela o oră la alta și de aceea n'a putut să-și ia nici măcar
rămăce bun dela mine. N'am putut nici ulterior afla ceva precis
în legătură cu plecarea sa.

Intrebare

În legătură cu HALL mai ai ceva de declarat în afa-
ră de cele arătate până în prezent?

Răspuns

Nu.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit
de mine cuvânt cu cuvânt și corespunde întru totul cu cele ce am
de declarat.

Anchetator, cpt. de Sec.
Gh. Lăbăreț

ss/H. ZILBER

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul ZILBER HERBERT, inginer, fost director al Institutului de Conjunctură și profesor universitar, născut la 14 Oct. 1901 în Tg. Frumos, Reg. Iași, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2.

29 Iunie 1953, București

Interog. a început la ora 19,30

" s'a terminat " 22,30

Intrebare

La interogatoriile din 29-30 Mai 1953 dta ai făcut declarații despre organizarea unui complot pentru răsturnarea prin violență a guvernului Dr. P. GROZA.

Când și cu cine ai discutat dta prima dată despre acest complot?

Răspuns

Primul care mi-a vorbit despre acest complot a fost PATRASCANU, a doua zi după sosirea mea dela Paris, dela Conferința de Pace. Împrejurările în care a avut loc această discuție și conținutul ei le-am arătat în procesul verbal de interogatoriu din 29 Mai 1953.

Intrebare

După discuția arătată cu PATRASCANU și până la prima gedință secretă dela OCTAVIAN NEMTU - despre care ai vorbit la acelaș interogatoriu - ai mai avut discuții în legătură cu acest complot cu PATRASCANU sau cu alte persoane?

Răspuns

În acest interval de timp am mai avut discuții despre complot cu HALL și cu RADULESCU POGONIANU, iar după ce STARCER m'a anunțat despre prima gedință secretă dela OCTAVIAN NEMTU am mai discutat odată cu PATRASCANU.

Intrebare

Unde, când și în ce împrejurări ai avut dta cu HALL această discuție?

Răspuns

În ziua de 22 Octombrie 1946 (a doua zi după sosirea
./.

ss/H. ZILBER

mea și în aceeași zi când am discutat cu PATRASCANU) spre ora prânzului dna SILVIA PLACA, secretara lui HALL, mi-a telefonat la Institutul de Conjunctură, interesându-se dacă am sosit și spunându-mi că HALL ar vrea să mă vadă, la care eu i-am răspuns afirmativ. Pela ora prânzului HALL a venit să mă viziteze la institut.

Intrebare

Ce ai discutat cu HALL cu această ocazie?

Răspuns

HALL mi-a spus că era informat că restul delegației urma să sosească și că s'a interesat prin telefon dacă am sosit și la răspunsul afirmativ ce i s'a dat a venit să-mi facă o comunicare extrem de importantă. Mi-a spus că SUA și Marea Britanie au hotărât să precipite lucrurile în România, organizând o lovitură de stat cu regele și PNT-ul, că serviciul de spionaj american a încheiat în acest sens un acord cu RADULESCU POGONEANU și NICULESCU-BUZESTI, delegații PNT, iar BERRY în numele departamentului de stat a încheiat un acord cu regele.

După ce mi-a spus în linii foarte generale conținutul celor două acorduri, mi-a spus că serviciul de spionaj american contează pe colaborarea directă a grupului PATRASCANU la acest complot. I-am răspuns că PATRASCANU mă pusese la curent în această dimineață cu organizarea complotului și că m'a delegat să lucrez în comitetul despre care am vorbit și că aștept o comunicare din partea lui STARGEA pentru a-mi începe activitatea. Aceasta a fost discuția ce am avut-o cu HALL, după care el a plecat singur, așa cum a și venit.

Intrebare

Ce ți-a spus despre conținutul celor două acorduri despre care ai vorbit mai sus?

Răspuns

Mi-a spus că prevedea ajutor politic, financiar și militar și că voi afla detalii în cursul acțiunii.

Intrebare

Cine mai are cunoștință de această întâlnire dintre d-ta și HALL?

Răspuns

În afara d-nei SILVIA PLACA mai știu PATRASCANU și POGONEANU, cărora le-am spus eu. Intrucât HALL mai venise deseori la Institut - făcându-mi vizite - funcționarii Institutului nu ar putea face deosebire între această vizită a lui HALL și altele, în cazul că l-ar fi văzut.

././ ss/H. ZILBER

Intrebare

Când, unde și în ce împrejurări ai avut discuția amintită mai sus cu POGONIANU?

Răspuns

A doua zi după vizita lui HALL, POGONIANU mi-a telefonat că ar vrea să mă vadă. L-am invitat și a venit în aceeași după-amiaza la Institutul de Conjunctură cu mașina lui și cu soferul care l-a ajutat. Mi-a spus că a aflat de la HALL despre soțirea mea și despre acceptarea lui PATRASCANU și a mea de a participa la complot. Mi-a mai spus că a aranjat cu STARCEA ca întâlnirile noastre să aibă loc la OCTAVIAN NEMTU, om necompromis și ca locuința corespunzătoare pentru întâlniri secrete (cază lăturălnică).

Bu mi-am exprimat satisfacția că înfine se pornește la o acțiune serioasă, care ar putea înăltura guvernul Groza. După aceea am mai discutat diferite chestiuni de ordin general, asupra celor înfăptuite la Paris la Conferința Pacii, apoi ne-am despărțit.

Despre această întâlnire dintre mine și POGONIANU știu soferul său care l-a adus - pe care însă nu-l cunosc -, PATRASCANU și STARCEA cărora le-am spus eu la proxima întâlnire ce am avut-o cu fiecare (cu STARCEA) când a venit să mă anunțe pe trupu prima ședință, iar cu PATRASCANU când l-am văzut înainte de a merge la ședință).

Intrebare

În procesele verbale de interogatoriu din 29-30 Mai 1953 ai vorbit despre trei ședințe secrete ce au avut loc la OCTAVIAN NEMTU. Precizează data, când a avut loc prima ședință, cum a fost organizată și ce persoane au luat parte?

Răspuns

Ședința a avut loc la 25-26 Octombrie. Alte precizări în legătură cu organizarea acestei ședințe - în afară de cele arătate în procesul verbal de interogatoriu amintit - nu pot face, pe de o parte pentru că STARCEA, care m'a aranjat, nu mi-a dat alte explicații sau detalii în afară de cele arătate (și nici de la ceilalți nu am aflat), iar pe de altă parte eu am venit singur și ultimul și am plecat singur și primul, astfel că nu știu cum au venit și au plecat ceilalți. Au participat: SCHUYLER, HALL, STARCEA, POGONIANU, AL. STEFANESCU și subsemnatul.

Intrebare

Cine mi ești de faptul că data ai venit și ai plecat așa cum ai arătat mai sus și de persoanele care au participat
./.

ss/H. ZILBER

la această gedință?

Răspuns

Cele de mai sus le știu cei care au participat la gedință, apoi PATRASCANU căruia i-am spus eu și NEAMTU că gaudă și care n'a primit. Nu sunt sigur dacă NEAMTU știe cum am plecat, căci nu-mi amintesc să ne fi văzut la plecare.

Întrebare

Pă dă precizări în legătură cu organizarea celei de a doua gedințe de la NEAMTU și în legătură cu persoanele ce au participat.

Răspuns

Nu pot face alte precizări în afară de cele arătate în declarația anterioară, pentru aceleași motive ca la gedința precedentă. Despre modul cum am sosit și cum am plecat și despre persoanele ce au participat știu cei care au participat la gedință plus OCTAVIAN NEAMTU. IONESCU BALACEANU știe cum ne-a dus cu mașina, iar soția mea știe că PATRASCANU a fost la mine și am plecat împreună. (Șară să știe unde)

Întrebare

Când a avut loc cea de a treia gedință arătată de dă și cine au participat?

Răspuns

Cea de a treia gedință a avut loc spre sfârșitul lunii Noiembrie 1946 și au participat: AL. ȘTEFĂNESCU, ȘTARCEA, POGONBA NU și subsemnatul.

Întrebare

Cine are cunoștință de cele de mai sus?

Răspuns

În afară de cei prezenți și OCTAVIAN NEAMTU mai știe PATRASCANU.

Întrebare

În afară de persoanele arătate de dă că au participat la gedințele respective, ai cunoștință de prezența la OCTAVIAN NEAMTU și a altor persoane, care n'au participat la discuții, cu prilejul gedințelor arătate?

Răspuns

Nu-mi amintesc.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cuvânt cu cuvânt și corespunde întru totul cu cele ce am declarat.

Anchetator

es/H. ZILBER

Cpt. de Securitate
Gh. Moraru

15.11.1954
Declarație
proscrită de data
cu scop de diverșie
pt. a înțelegi în eroare organele
de securitate

Prezentul proces-verbal de
interogatoriu, este identic
cu originalul. -

PROCES-VERBAL DE INTEROGATORIU

Arrestatul ZILBER HERBERT, inginer, fost director al Insti-
tutului de Conjunctură și profesor universitar, născut la 14 Oct.
1901 în Tg. Frumos, Reg. Iasi, cu ultimul domiciliu în București str.
Dionisie Lupu Nr. 2

30 Iunie 1953, București

Interog. a început la ora 11,30

" s'a terminat " 21,30

Intrebare

În procesul verbal de interogatoriu din 29 Iunie 1953
ai arătat că a doua zi după sosirea dela Paris ai avut o întâl-
nire cu HALL. Ce alte întâlniri ai mai avut cu HALL ulterior?

Răspuns

După întâlnirea ce am avut-o cu HALL la Institutul de
Conjunctură, despre care am vorbit la interogatoriul de ieri și
în afară de întâlnirile avute cu prilejul ședințelor secrete dela
OCTAVIAN NEAMTU la care a participat și el - așa, cum am arătat
în declarațiile mele anterioare, la care nu mai am nimic de adău-
gat - am mai avut cu HALL două întâlniri și anume: una în jurul
datei de 1 Noembrie 1946 (între prima și a doua ședință secretă
dela NEAMTU) și alta pe la mijlocul lunii Noembrie 1946 (după a
doua ședință secretă dela NEAMTU)

Intrebare

Arată din inițiativa cui a avut loc întâlnirea dtale cu
HALL din jurul datei de 1 Noembrie, unde și cum a fost aranjată?

Răspuns

Această întâlnire a avut loc din inițiativa lui HALL,
care m'a invitat la masă. Invitația mi-a fost făcută de dna SILVI-
A PLACA prin telefon indicându-mi ziua așa cum a făcut și cu pri-
lejul multor alte întâlniri anterioare, aranjate în acelaș mod,
prin invitații la masă. Întâlnirea a avut loc la locuința lui
HALL din str. N. Filipescu, numărul nu mi-l amintesc. Eu răspunzând
invitației m'am dus la HALL în ziua indicată la masă.

Intrebare

Care a fost scopul acestei întâlniri și ce anume ați
discutat și stabilit.

./.

ss/H. ZILBER

Răspuns

După un schimb de impresii asupra gedinței dela OCTAVIAN NEAMTU - fără importanță - HALL mi-a spus că m'a chemat pentru o chestiune deosebit de importantă și care nu poate fi discutată la o astfel de gedință, o sarcină specială pe care serviciul de spionaj american urea să mi-o dea, anume asasinarea conducătorilor Partidului și în primul rând a Secretarului General. HALL îmi spunea că aceasta este deosebit de important pentru asigurarea reușitei loviturii de stat. Eu am fost de acord cu aceasta și împreună cu HALL am trecut în revistă toate procedeele cunoscute și folosite până la acea dată de către serviciul de spionaj american ca: otrăvirile cu cianură, cu acid prustic etc., infectarea cu microbi, folosirea animalelor infectate, împușcarea, etc. Analizând avantajile și dezavantajile lor, dat fiind că conducătorii Partidului erau foarte bine plătiți, am ajuns la concluzia că nici unul dintre aceste mijloace nu poate fi folosit în situația noastră fie din cauza eficacității îndoielnice (posibilitățile mari de anihilare a efectului, antidoturi puternice, etc.) fie din cauza dificultății în utilizarea unor procedee, cât mai ales a marelui risc (aproape sigur) de descoperire rapidă a faptului și a autorilor.

După aceasta HALL mi-a spus că serviciul de spionaj american a adoptat o nouă metodă, cu eficacitate absolut sigură, folosind "apa grea", care are absolut același înfățișare ca apa obișnuită (la analiza chimică apare ca apa obișnuită H_2O). Această "apă grea" distruge celulele roșii din sânge provocând moartea sigură, însă moartea nu este instantanee, iar cauza morții este imposibil de descoperit. Apa grea nu există în comerț și nicăieri, în nicio țară din lume, se produce în cantități extrem de mici în numai câteva țări și este folosită în scopuri de cercetări de laborator. Medicii legiști nu cunosc acest procedeu de otrăvire și nici un fel de analiză chimică nu poate indica prezența apei grele.

HALL mi-a arătat diferite fiole cu otrăvuri ce avea în casa de bani precum și o sticlă cu "apă grea" - atrăgându-mi atenția că este o sticlă specială pe bază de plumb, cu un dop special - și mi-a explicat ușurința cu care poate fi utilizată. Astfel punând o linguriță de "apă grea" într'un pahar de apă obișnuită la o dulceață, este absolut suficientă pentru a provoca moartea sigură. Mi-a spus însă că procedeul este extrem de scump.

Ne-am înțeles ca să vorbesc cu PATRASCANU despre
ss/H. ZILBER

această chestiune și apoi să-i dau un telefon pentru a ne vedea din nou spre ai spune ce am hotărât - după care ne-am despărțit. Menționez că în timpul discuției arătate mai sus i-am spus lui HALL că numai PATRASCANU este cel care ar putea proceda la asasinarea conducătorilor partidului, deoarece eu îi văd rar și întâmplător, nu sunt invitat la dânsii sau dânsii la mine, nu mănânc și nu beau cu dânsii, până când PATRASCANU îi vede foarte des și are dese ocazii de acest fel și de aceea urma să discut cu PATRASCANU această problemă.

Intrebare

Ai discutat cu PATRASCANU această problemă? În caz afirmativ arată când, unde și ce anume ai discutat cu PATRASCANU?

Răspuns

Da, am discutat cu PATRASCANU despre această chestiune, nu pot preciza data, în orice caz la puțin timp după convorbirea cu HALL, înaintea celei de a doua ședințe secrete dela NEAMTU la care a participat și PATRASCANU. (În minte acest lucru deoarece ulterior HALL mi-a spus că la OCTAVIAN NEAMTU a profitat de un prilej - o pauză în discuții - întrebându-l pe PATRASCANU dacă i-am vorbit despre chestiunea cu "apa grea" și dacă este de acord, la care PATRASCANU i-a răspuns afirmativ). Discuția cu PATRASCANU am avut-o ca de obicei la el acasă, în biroul său unde eram singuri, vizitându-l profitând de revenirea lui în capitală din campania electorală.

I-am expus pe larg lui PATRASCANU discuția ce am avut-o cu HALL în legătură cu problema asasinării conducătorilor Partidului, folosind ca mijloc "apa grea" precum și explicațiile ce acesta mi le-a dat în legătură cu acest procedeu.

PATRASCANU a fost de acord, mi-a spus că într'adevăr el are posibilități în contactele ce le are cu conducătorii Partidului, dar că trebuiește procedat cu foarte mare precauție în alegerea oamenilor care să fie asasinați, a momentului, în ce privește intervalele între asasinarea diferiților oameni, pentru ca Partidul și organele de securitate să nu poată face o legătură între aceste cazuri, să nu poată avea bănuiele în privința originii și cauzelor morții acestor conducători. Un asasinat în masă sau în grup în orice caz trebuia exclus, căci ar trezi bănuiele cum de o singură persoană a scăpat.

Pentru orice eventualitate însă PATRASCANU mi-a spus să cer lui HALL și fiole cu otravă, ca în caz excepțional, când ar fi descoperit să se poată sinucide.

./.

ss/H. ZILBER

Am stabilit cu PATRASCANU ca să-i comunic cele de mai sus lui HALL și să-i cer "apa grea" și fiolele cu otrăv.

Intrebare

Ai procedat conform celor stabilite cu PATRASCANU? Când și cum?

Răspuns

După a doua întâlnire (ședință secretă) dela OCTAVIAN NEANTU i-am telefonat lui HALL spunându-i că ureau să-l vadă și el m'a invitat la masă.

La dânsul acasă i-am povestit discuția cu PATRASCANU. HALL mi-a dat sticlula cu "apă grea" pe care era scris pe o etichetă în limba latină "Denterium" și un pachet cu 6 fiole cu acid prusic. Fiolele erau de model special, subțiri, așa fel să poată fi ușor ținute în gură și sparte între dinți. Mi-a mai dat o mică foaie cu instrucțiuni de utilizare a "apei grele" și a "acidului prusic", instrucțiuni ce nu conțineau nimic deosebit.

HALL mi-a atras atenția ca să fim foarte spărioși în utilizarea apei grele și prudenți, ca să nu asasinăm pe cineva în mod involuntar. Sticlula cu "apa grea" mi-a pus-o într-o cutiută de genul celor de parfüm, pe care deasemenea scria "denterium" iar fiolele într-o cutiută tip de farmacie cu vată, ca să nu se spargă; ambele cutiute mi le-a învelit într-o hârtie, făcându-mi un pachetel, cu care am plecat acasă.

Intrebare

Ce ai făcut cu "apa grea" și cu fiolele de "acid prusic" primite dela HALL?

Răspuns

Sosind acasă am pus pachetelul pe masă, iar în timp ce eu eram ocupat cu altceva, soția mea a desfăcut pachetelul și m'a întrebat ce sunt acestea. I-am răspuns că sunt niște medicamente pe care le-am procurat dela americani pentru PATRASCANU și că să le învelească la loc, cum au fost. În același zi seara m'am dus la PATRASCANU și i le-am predat împreună cu notița cu instrucțiuni. El mi-a spus că acum se va apuca să studieze problema pe îndelete, că nu este nici o grabă și că să-i spun lui HALL că să n'aibă nici o grijă, că totul este în ordine. Ulterior, în Decembrie, în Ianuarie, l-am întrebat ce a mai făcut în această chestiune, la care mi-a răspuns că îl privește pe el, să-l las că se ocupă el de chestia asta.

Intrebare

Cum a fost hârtia cu instrucțiuni, care era conținutul instrucțiunilor, în ce limbă erau scrise și unde ai ținut-o?

ss/H. ZILBER

Răspuns

Era o hârtie foarte mică (mai mică decât o carte poştală), o foaie subţire, iar instrucţiunile erau scrise la mână în limba franceză. Erau scrise vreo trei aliniate în care se spunea că 10-15 picături, puse într'un pahar cu apă, sub arhisuficienţe, că linguriţa şi paharul după utilizare trebuiau şterse foarte bine pentru a nu periclită viaţa altcuiva care le-ar utiliza după aceea, că să nu fie ţinut flaconul deschis, iar despre acicul prusic se spunea că pot fi ţinute cu uşurinţă în gură chiar în timpul unei discuţii şi la nevoie să fie sparte între dinţi foarte uşor. Hârtia cu instrucţiuni am purtat-o în porte-visite până când am predat-o lui PATRASCANU.

Întrebare

Pe care anume conducători de partid s'a stabilit ca să-i asasineze PATRASCANU?

Răspuns

În primul rând pe Secretarul General, apoi EMIL BODNARAS şi alţii, după ocazie.

Întrebare

Când şi cum urma să procedeze PATRASCANU la asasinarea acestora?

Răspuns

PATRASCANU avea astfel de ocazii căci mergea aproape zilnic la Partid la Biroul Politic, se întâlnea cu aceştia la minister, sau invitat acasă la aceştia, etc. (iar în toate aceste locuri se bea apă, în care el ar fi putut pune într'un moment potrivit "apă grea", din sticlucă ce ar fi purtat-o cu el); totul era de a observa, a studia situaţia şi de a alege momentul potrivit. Aşa cum am arătat, nu s'a stabilit dinainte cine, unde şi când va fi asasinat, acestea urmând să le rezolve PATRASCANU în raport cu situaţia şi ocaziile ce se vor ivi.

Întrebare

În legătură cu problema asasinării conducătorilor de partid mai ai ceva de arătat?

Răspuns

Nu, numai am de arătat nimic în legătură cu această problemă.

Întrebare

Despre această chestiune ai mai discutat cu cineva? Cine o mai cunoaşte?

Răspuns

Eu nu am mai discutat cu nimeni în afară de PATRASCANU şi HALL - fiind o chestiune foarte gravă. Nu ştiu dacă o mai

./.

ss/H. ZILBER

cunoaște cineva, respectiv dacă PATRASCANU și HALL au comunicat-o cuiva.

Intrebare

La întâlnirile ce le-ai avut cu HALL și PATRASCANU, la care ați discutat problema asasinatului, ai mai discutat cu aceștia și alte probleme?

Răspuns

Am mai discutat despre unele impresii și considerații privitoare la ședințele secrete dela NEALTU, în legătură cu complotul, dar nimic deosebit de cele arătate de mine în declarațiile anterioare.

Intrebare

În afară de întâlnirile ce le-ai avut cu HALL, arătate până în prezent, ai mai avut cu acesta alte întâlniri până la plecarea sa din țară? Ce anume ai mai discutat și stabilit cu el înainte de plecarea sa?

Răspuns

În afară de întâlnirile arătate nu am avut cu HALL alte întâlniri și nu l-am mai văzut până la plecare, care a fost inopinată. De altfel despre plecarea sa am aflat dela PATRASCANU (primul) apoi dela SILVIA FIACA căreia i-am telefonat spunându-i că ureau să vorbesc cu HALL (voiam să verific informația ce mi-a dat-o PATRASCANU) și care mi-a confirmat că a plecat inopinat la Viena și că se va întoarce peste vreo săptămână.

Intrebare

Cum explici dta că HALL, oricât de "inopinat" a plecat, nu te-a chemat să discute cu dta, să-ți dea instrucțiuni, date fiind legăturile de spionaj dintre dta și el și chestiunile grave în care erai angajat atât ca om al lui PATRASCANU cât și ca om al serviciului de spionaj american?

Răspuns

Impresia mea este că el a luat hotărârea de a pleca dela o oră la alta și de aceea n'a putut să-și ia nici măcar rămas bun dela mine. N'am putut nici ulterior afla ceva precis în legătură cu plecarea sa.

Intrebare

În legătură cu HALL mai ai ceva de declarat în afară de cele arătate până în prezent?

Răspuns

Mu.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cuvânt cu cuvânt și corespunde întru totul cu cele ce am declarat.

Anchetator, cpt. de Sec.
Gh. Morăre

ss/H. ZILBER

612

530
1

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestatul Lilber Herbert, inginer, fost director al
Institutului de Conjunctură și profesor universitar, născut la
14 Oct. 1901 în Tg. Frumos, Rep. 1931, cu ultimul domiciliu în
București, st. Divizia Lupta 2.

30 Iunie 1953

Orașul București

Interogatoriul a început la ora 11 și min. 30
s'a terminat " " 21 " " 30

Întrebare: În procesul verbal de interogatori din 29
Iunie 1953 ai arătat că o dată fi după sosirea dela Paris
ai avut o întâlnire cu Hall. Ce alte întâlniri ai avut
amut cu Hall ulterior?

Răspuns: După întâlnirea ce am avut-o cu Hall
la Institutul de Conjunctură, desigur care am vorbit la în-
terogatoriul de ieri și în afară de întâlnirile amute cu
privilegiul sedintelor secrete dela Octavian Neamtu la care
a participat și el - așa cum am arătat în declarațiile
mele anterioare, la care eu mai am unii de adăugat
am mai avut cu Hall două întâlniri și anume: una
în ziua datei de 1 Noiembrie 1946 (într-o primă și a doua
sedință secrete dela Neamtu), și alta pe la mijlocul lunii
Noiembrie 1946 (după a doua sedință secrete dela Neamtu).

Întrebare: Apoi din inițiativa cui a avut loc
întâlnirea tăle cu Hall din ziua datei de 1 Noiembrie
unde și cum a fost aranjată?

Răspuns: Aceasta întâlnire a avut loc din i-

Încalitura.
H. Zilber

Urmare: trăitor lui Hall, care m'a invitat la masă. Invitația m'a fost făcută de Dna Silvia Blaca prin telefon. Individul m'a găsit așa cum a făcut și cu privilegiul multor alte intâlniri anterioare, aranjate în același mod, prin invitații la masă. Intâlnirea a avut loc la locuința lui Hall din St. N. Elipsoa, urmând un mic amănunt. Cu responsabilitate m'am dus la Hall în ființă ridicată, la masă.

Intrebare: Care a fost scopul acestor intâlniri și ce anume ati discutat și stabilit?

Răspuns: După un schimb de impresii asupra sedinței de la Octavian Neamtu - fără importanță - Hall m'a spus că m'a chemat pentru o chestiune deosebit de importantă și care nu poate fi discutată la o astfel de ședință, o sarcină specială pe care serviciul de spionaj american vrea să m'o dea, anume asasinarea conducătorilor Partidului și în primul rând a secretarului General. Hall m'îmi spunea că aceasta este deosebit de importantă pentru a siguranța rezultatei loviturii de stat. Eu am fost de acord cu aceasta și împreună cu Hall am trecut în revistă toate procedeele folosite cunoscute și folosite până la acea dată de către serviciul de spionaj american ca: atrăvârșile cu ciocnirea, cu acid prunș, etc., infestarea cu microbi, folosirea animalelor infestate, impurificarea, etc. Analizând avantajele și dezavantajele lor, dat fiind că conducătorii Partidului erau frânti bine pazate, am ajuns la concluzia că unul dintre aceste mijloace nu poate fi folosit în situația noastră fiind din cauza eficacității indoielnicie (posibilități mari de amânare a efectului, antidotului puternic, etc) fiind din cauza dificultății în utilizarea unor procedee, cât mai ales a marelui risic (aproape sigur) de desoperire rapidă a faptului și a autorilor. -

Încălțitura,

H. Zilber

Urmare: După aceasta Hall mi-a spus că serviciul de psi-
onaj american a adoptat o nouă metodă, cu eficacitate
te absolut sigură, folosind „apa grea”, care are absolut
aceras, înfățișare ca apa obișnuită (la analiza chimică a-
pare ca apa obișnuită H_2O). Aceasta „apa grea” distruge
celulele roșii din sânge provocând moartea sigură, însă
moartea nu este instantanee, iar cauza morții este imposibil
de descoperit. Apa grea nu există în comerț, înăutru, în nici o
țară din lume, se produce în cantități extrem de mici în nu-
mai câteva țări și este folosită în scopuri de cercetări de
laborator. Medicii legiști nu cunosc acest procedeu de atra-
vire și nici un fel de analiză chimică nu poate să indice pre-
zența apei grele.

Hall mi-a arătat diferite fiole ca să arătăm ce are în casă
de lași precum și o sticlă cu „apa grea” - atrăgându-mi a-
tenția că este o sticlă specială pe lași de plumb, cu un dop spe-
cial - și mi-a explicat uzurările cu care poate fi utili-
zată. Hoffel punând o linguriță de „apa grea” într-un pahar
de apă obișnuită la o dulceață, este absolut suficientă pentru
a provoca moartea sigură. Mi-a spus însă că procedeu este
cineva de scump.

Ne-am înțeles că să vorbesc cu Pătrăscu despre a-
ceastă chestiune și apoi să-i dau un telefon pentru a ne
vedea din nou pentru a spune ce am hotărât - după care
ne-am despărțit. Menționez că în timpul discuției ară-
tate mai sus i-am spus lui Hall că numai Pătrăscu
este cel care ar putea proceda la asasinarea conducă-
torilor Partidului, de oarece eu îi văd că și întâmplă-
tor, nu sunt invitat la dansuri sau dăruia la mine, nu mă
și nu beau cu dansuri, până când Pătrăscu îi vede foarte
des și are dese ocazii de acest fel și de aceea nu
să discut cu Pătrăscu această problemă.

Urmasre: Intrebare: Si discutat cu Patrascanu aceasta problema? In caz afirmativ arata cand, unde si ce anume ai discutat cu Patrascanu?

Raspuns: Da, am discutat cu Patrascanu despre aceste chestiuni, un pol prezenta date, in orice caz la putin timp dupa convorbirea cu Hall, inaintea celor de a doua sedinta sesete dela Neamtza la care a participat si Patrascanu. (In momente acest lucru doarece ulterior Hall mi-a spus ca la Octavian Neamtza a profitat de un prilej o pauza in discutii intebrându-l pe Patrascanu daca l-am vorbit despre chestiunea cu „apa grea” si daca este de acord, la care Patrascanu l-a raspuns afirmativ). Discutiile cu Patrascanu am avut-o ca de obicei la el acasa, in biroul sau, unde eram singuri, vizitându-l, ca ocazie unei profitaund de revizuirea lui in capitala din campania electorala. —

Am spus pe larg lui Patrascanu cele discutate ce am avut-o cu Hall in legatura cu problema asasinarii conducatorilor latidului, folosind ca mijloc „apa grea” precum si explicatiile ce acesta mi le-a dat in legatura cu acest procedeu. —

Patrascanu a fost de acord, mi-a spus ca int'adevar el are posibilitate in contactele ce le are cu conducatorii latidului, dar ca trebuie totuasi procedat cu foarte mare precautie in alegerea oamenilor care sa fie asasinati, a momentului, in ce priveste intervalele intre asasinarea diferitelor oameni, pentrua latidul si opanele de securitate sa nu poata face o legatura intre aceste cazuri, sa poata avea launichi in prezenta originii si cauzelor mortii acestor conducatori. Un asasinat in masca sau in grup in orice caz trebuia exclus, ca si ar trebui launichi cum de o singura persoana a scapat.

Pentru orice eventualitate insa Patrascanu mi-a

Semnatura,
H. Ziller

Urmare: spus pă cer lui Hall, pe fiole cu otravă, ca în caz excepțional, când ar fi descoperit să pe poată pomicole.

Am stabilit cu Pătrășcanu că să-i comunice cele de mai sus lui Hall și să-i cer „apa grea” și fiolele cu otravă.

Întrebare: Ai procedat conform celor stabilite cu Pătrășcanu? Când și cum?

Răspuns: După a doua întâlnire (pedușă secrete) dela Octavian Neamtu i-au telefonat lui Hall spunându-i că vreau să-l văd și el m'a invitat la masă.

La deasupra acasă i-am povestit discuția cu Pătrășcanu. Hall mi-a dat sticlute cu „apa grea” pe care era scris pe o etichetă în limba latină „Denterium”, și un pachet cu 6 fiole cu acid prusic. Fiolele erau de model special, subțiri, ca să fel a să poată fi ușor ținute în gură și parte între dinți. - Mi-a mai dat o mică foaie cu instrucțiuni de utilizare a „apei grele” și a „acidului prusic”, instrucțiuni ce nu conțineau nimic deosebit.

Hall mi-a atras atenția ca să fiu foarte zgârciți în utilizarea apei grele și prudenti, ca să nu asasinăm pe cineva în mod involuntar. Sticluta cu „apa grea” mi-a pus o într-o cutiuță de genul celor de parfum, pe care de asemenea scria „denterium”, iar iar fiolele într-o cutiuță tip de farmacie curată, ca să nu se spargă; ambele cutiuțe mi-le-a învelit într-o hârtie, făcându-mi un mic pachetel, cu care am plecat acasă.

Întrebare: Ce ai făcut cu „apa grea” și cu fiolele de „acid prusic” primite dela Hall?

Răspuns: Porind acasă țăr am pus pachetelul pe masă, iar în timp ce eu eram ocupat cu altceva, soția mea a desfoliat pachetelul și m'a întrebat ce sunt acestea. I-am răspuns că sunt niște medicamente pe pe care le-au procurat dela americani pentru Pătrășcanu și

Semnătura:

H. Zilber

Urmasare: și ca să le învelească la loc, cum au fost. În acest caz și seare m'am dus la Pătrășcanu și i l-am predat împreună cu notița cu instrucțiuni. El mi-a spus că acum se va apuca să studieze problema pe îndelete, că nu este încă o grabă și că să-i spun lui Hall că să n'ailas nici o grije, că totul este în ordine. - Ulterior, în decembrie, în toamnă, l-am întrebat ce a mai fost în această chestiune, la care mi-a răspuns că îl primește pe el, să-l las că se ocupă el de chestia asta.

Întrebare: Cum a fost hârtia cu instrucțiuni, care era conținutul instrucțiunilor, în ce limbă erau scrise și unde au fost?.

Răspuns: Era o hârtie foarte mică (mai mică decât o carte poștală), o foaie subțire, iar instrucțiunile erau scrise la mazăre în limba franceză. Erau scrise pe o tre. alinată în care se spunea că io-iș picături, pense într'un pichet cu apă, sunt archisupérieures, că limpuța și pichetul după utilizare trebuie șterse foarte bine pentru a nu pericula viața altcuiva care le-ar utiliza după aceea, că să nu fie ținut flaconul deschis, că despre acidul prun se spunea că pot fi ținute ca usurinte în gură chiar în timpul unei discuții și la nevoie să fie șterse între dinți foarte ușor. - Hârtia cu instrucțiuni am pus-o în poșta-vizite până când am predat-o lui Pătrășcanu.

Întrebare: Pe care anume conducători de partid s'a stabilit ca să-i asasinaze Pătrășcanu?

Răspuns: În primul rând pe Secretarul General, apoi Emil Bodușor și alții, după aceea.

Întrebare: Când și cum urma să procedeze Pătrășcanu la asasinarea acestora?

Răspuns: Pătrășcanu avea astfel de ocazii că mergea aproape zilnic la partid la Biroul Politic, se întâlnea cu aceștia la minister, sau în orice altă

Semnătura,

H. Zeller

Urmare: la acestia, etc. (iar în toate aceste locuri se lea apa, în care el ar fi putut pune apa într'un moment potrivit, "apa grea", din sticluta ce ar fi pusat-o cu el); totul era de observa, a studia ~~si~~ situația și de a alege momentul potrivit. Așa cum am arătat, un s'a stabilit dinainte cine, unde și când va fi asasinat, acestia urmând să le rezolve Pătrășcanu în raport cu situația și ocaziile ce se vor ivi. -

Intrebare: În legătura cu problema asasinării conducătorilor de partid mai ai ceva de arătat?

Răspuns: Nu, nu mai am de arătat nimic în legătură cu această problemă. -

Intrebare: Despre această chestiune ai mai discutat cu cineva? Cine o mai cunoaște?

Răspuns: Eu nu am mai discutat cu nimeni în afară de Pătrășcanu și Hall - fiind o chestiune foarte nouă. Nu știu dacă o mai cunoaște cineva, respectiv dacă Pătrășcanu și Hall au comunicat-o cuiva. -

Intrebare: La întălmirile ce le-ai avut cu Hall și Pătrășcanu, la care ați discutat probleme asasinării lui, ai mai discutat cu acestia și alte probleme?

Răspuns: Am mai discutat despre unele impresii și considerată puștoare la redințele secrete dela Neamtu, în legătură cu complotul, dar nimic deosebit de cele arătate de mine în declarațiile anterioare.

Intrebare: În afară de întălmirile ce le-ai avut cu Hall, arătați până în prezent, ai mai avut cu acesta alte întălmiri până la plecarea sa din țară? Ce anume ai mai discutat și stabilit cu el înaintea de plecarea sa?

Răspuns: În afară de întălmirile arătate nu am avut cu Hall alte întălmiri și nu l-am mai văzut

Urmas: până la plecare, care a fost înșurător. De altfel
după plecarea sa am aflat de la pătrăscu (primul)
apoi de la Silvia Blaca că era i-am telefonat spunându-i
că vreau să vorbesc cu Hall (voriam să verific informația
ce mi-a dat-o pătrăscu) și care mi-a confirmat că a
plecat înșurător la Viena și că se va întoarce peste trei
săptămâni.

Interelare: Cum explici asta că Hall, oricât de înșurător
plecat, nu te-a chemat să discuți cu el, par-
tea instrucțiunilor, date fiind legăturile de spionaj dintre
Ate și el și chestiunile grave în care erai angajat atât
ca om al lui Pătrăscu cât și ca om al serviciilor de
spionaj american?

Răspuns: Impresia mea este că el a luat hotărârea
de a pleca deloc o oră la altă și de aceea n'a putut să-și
ia nici măcar poșta la mine. N'am putut nici
ulterior afla ceva precis în legătură cu plecarea sa.

Interelare: În legătură cu Hall mai ai ceva de
declarat în afară de cele arătate până în prezent?

Răspuns: Nu.

Prezentul proces verbal de interogatoriu a fost
scris de mine curând cu curând și corespunde într-
total cu cele ce am declarat. —

Archetator
cpt de sec. Luvy

H. Zilber

534

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul SILBER HERBERT, inginer, fost director al Inst.
de Conjunctură, fost prof. universitar, născut la 14 Oct. 1901 în Tp.
Frumos-Reg. Aggi, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie
Lupu 2.

1 Iulie 1953, București

Interog. a început la ora 10, 20

" s'a terminat " 22.-

Întrebare

În declarațiile d-tale anterioare d-ta ai vorbit despre
organizarea în toamna anului 1946, a unui complot în vederea unei
lovituri de stat având ca scop răsturnarea prin violență a guvernului
lui Dr. P. GROZA și a regimului democratic-popular din România. Arată
d-ta în continuare ce ai făcut - d-ta și ceilalți complotiști în
legătură cu acest complot, după întâlnirile, discuțiile și acțiunile
despre care ai vorbit în declarațiile anterioare?

Răspuns

În activitatea mea complotiști a intervenit o pauză, iar
din câte mi-a spus PATRASCUANU și în activitatea lui STAREM și
POGONIANU a intervenit o pauză accepta plecând la Bulai. Cu STAREM
nu m'am mai văzut câțeva luni. Pe POGONIANU l-am întâlnit de câțeva
ori la masă la OCTAVIAN NEARTU - în Ianuarie-Februarie 1947, cu
care ocazii am discutat numai de afaceri sau chestiuni fără impor-
tanță. L-am întrebat cu aceste ocazii cum merge cu organizarea com-
plotului, la care mi-a dat răspunsuri evazive că merge bine, fără
nici un fel de date sau precizări. Apoi înțelas că nu trebuie să
insist, existând eventuale consecințe de a nu se face comunicări.

Pe PATRASCUANU deaceenea l-am întrebat de câțeva ori -
cu ocazia întâlnirilor obligate - în Decembrie 1946, Ianuarie 1947,
pând la plecarea sa la Paris (pentru semnarea Tratatului de Pace)
că ce se mai aude și cum mai merge cu organizarea complotului;
mi-a răspuns în stilul educației că activitatea continuă și că
lucrurile merg bine. Obligat cu conspirativitatea m-am întrebat
mai mult și nu mi-a spus nimic.

./.

ca/H. SILBER

Cu AL. STREANESCU nu am avut întâlniri și discuții în această perioadă. Nu sunt sigur dacă nu cumva l-am întâlnit întâmplător - în nici un caz în legătură cu complotul. De altfel nici nu aveam legătură cu el și nici nu știam unde poate fi găsit.

Această situație a durat până după întoarcerea dela Ferie a lui PATRASCANU (ajuns în Februrie 1947), când el mi-a vorbit despre situația în care se afla organizarea complotului și măsurile ce s'au luat în această privință.

Întrebare

De câte ori l-ai întâlnit în această perioadă pe POGONIANU și ce ați discutat?

Răspuns

Cred că numai odată, în Ianuarie 1947 la OCTAVIAN NEAMTU la masă împreună cu alți prieteni comuni ca HARI BRAHMER și LEON CONSTATIN și eventual alții. (Am făcut o eroare când am afirmat că m-am întâlnit de câteva ori). Amănunte nu-mi amintesc în legătură cu această împrejurare, fiind vorba de o masă obișnuită. În afara de întrebarea mea privitoare la mersul organizării și răspunsul său vag - așa cum le-am arătat mai sus mi-amintesc că POGONIANU mi-a spus că este procurat pentru București al domeniului STACHEA și mă solicitat pentru aceasta să-i împrumut un imprumut la CEC, ceea ce eu i-am și promis. Altfel nu-mi amintesc din discuțiile avute cu el, care în orice caz au fost discuții obișnuite de masă, fără nici o importanță.

Întrebare

Cum explici de-a afirmația pe care ai făcut-o că la întrebările tale privitoare la complot PATRASCANU îți răspundea "laconic", ținând seama de faptul că vă vedeai des și de faptul că de-a făceai parte din comitetul de acțiune ca reprezentant al său și cunoșteai lucruri foarte grave? Dece învoci de-a atât de des această "conspirativitate" în raporturile tale cu PATRASCANU și cu ceilalți complotiști?

Răspuns

Nu eram ecos din acțiune, cum am arătat, urmând a mi se da o nouă încredințare și în această situație era firesc să nu mi se mai comunice nimic.

Dealtfel este o regulă elementară în activitățile conspirative de a nu se comunica unul cu altul cei care-l privește și e necesar să știe în raport cu sarcina sa și real așa s'a procedat în cazurile arătate în declarațiile mele anterioare privitoare la complot.

Întrebare

AI arătat mai sus că după întoarcerea lui PATRASCANU

././ ca/H. ZILBER

dela Paris ai avut ou el discuții în legătură cu complotul. Arată împrejurările în care ai avut aceste discuții și conținutul lor.

Răspuns

În prima jumătate a lunii Martie PATRASCANU mi-a spus că în urma discuțiilor cu regele, MANIU, TATARESCU și după cuțul anglo-americanilor lovitura de stat trebuie amânată cu cel puțin 18 luni. Mi-a explicat această hotărâre în chipul următor:

Pregătirile n'au mers în ritmul prevăzut, deoarece nu s'au făcut decât câteva sute de recrutări în loc de 10.000 cât se prevăzuse, iar din armamentul din Jugoslavia nu s'a adus decât o parte. De altă parte situația guvernului este mult mai bună decât s'a prevăzut, deoarece Partidul a reușit să valorifice succesul la alegerile din toamnă și semnarea tratatului de pace și a reușit să facă față crizei alimentare grație sprijinului Uniunii Sovietice. De aceea s'a conceput un nou plan de lungă durată, care prevedea recrutarea și echiparea a 40-50 mii de oameni, organizarea de grupuri politico-militare în armată și administrație, precum și creșterea de grupuri armate în munți. Cu această ocazie PATRASCANU mi-a spus că în cadrul forțelor anticomuniste s'a făcut o intrigă împotriva grupului PATRASCANU sub motivul că nu reprezintă o forță în Partid, intrigă care tindea la eliminarea acestuia din acțiune și deci dela eventuala victorie.

PATRASCANU mi-a spus că regele îl susține totuși și că noi trebuie să intervenim din nou în mod activ în complot, pentru a demonstra prin fapte puterea noastră. Mi-a cerut să iau legătura cu STARCEA și POPONEANU câtorva regele urma să le dea instrucțiuni în acest sens.

La prima întâlnire cu STARCEA, POPONEANU și eventual AL. STEFANESCU, PATRASCANU mi-a spus să cer informații asupra situației, să-i întreb de ce sprijin au nevoe din partea grupului PATRASCANU, urmând ca după aceea să facem și noi propuneri.

Aceste discuții le-am avut cu PATRASCANU cu prilejul unei din vizitele obișnuite ce i le făceam acasă.

Întrebare

Când și cum au avut loc discuțiile dintre PATRASCANU, rege, MANIU, TATARESCU și anglo-americani, care au dus la hotărârea amânării loviturii de stat, cum ai arătat dă mi s'au?

Răspuns

Nu știu când și cum au avut loc aceste discuții dintre PATRASCANU, MANIU, TATARESCU, rege și anglo-americani, dacă au odată sau cu fiecare separat PATRASCANU nu mi-a dat amănunte în această privință.

Întrebare

Cum s'a adus o parte din armamentul din Iugoslavia, cât și ce s'a făcut cu el?

Răspuns

PATRASCANU nu mi-a spus nimic în această privință. Țin să menționez că PATRASCANU nu mi-a dat niciun fel de amănunte sau explicații în legătură cu cele arătate de mine mai sus, mi-a dat arătat planul nou numai în general, urmând ca detaliile să le află ulterior în cursul acțiunii.

Întrebare

Ai luat contact cu STARCEA, POGONENI și AL. ȘTEFĂNESCU conform indicațiilor lui PATRASCANU?

Răspuns

Da, dar mult mai târziu. În cursul lunii Martie, când l-am cunoscut pe STARCEA și POGONENI de câteva ori la telefon, dar mi s'a răspuns că nu sunt în București. Pentru prima oară am vorbit cu soția lui POGONENI de două ori la telefon și ea mi-a spus că soțul său nu este în București. De abia la începutul lunii Aprilie am reușit să-l găsească pe STARCEA unde am și avut prima convorbire cu dânsul, într-o după amiază.

I-am comunicat cu acest prilej lui STARCEA că PATRASCANU s'a înțeles cu regele și luda din nou contact și l-am rugat să vie la Institutul de Conjunctură împreună cu POGONENI și AL. ȘTEFĂNESCU pentru a avea o discuție. STARCEA mi-a răspuns că nu are nici o indicație în acest sens și că mă va avertiza, după ce va lua contact cu regele. Această discuție am avut-o cu STARCEA la Jockey-Club într-o încăpere, fiind singuri.

Spre sfârșitul lunii Aprilie STARCEA a venit la mine la birou, mi-a spus că regele l-a confirmat cele comunicate de mine și am fixat întâlnirea pentru a doua zi între ora 6-7 după masă, la Institutul de Conjunctură. El urma să vie cu POGONENI, iar AL. ȘTEFĂNESCU singur. Dacă s'ar fi întâmplat vreun incident (dacă am fi fost deranjați) urma să spunem că au venit la mine cu chestiuni de afaceri, pentru un împrumut pentru afacerile STARCEA.

Întrebare

A avut loc această întâlnire?

Răspuns

La întâlnirea a avut loc. STARCEA și POGONENI au venit primii, iar la scurt interval după aceia a venit și AL. ȘTEFĂNESCU. Convorbirea a avut loc în biroul meu. Menționez că fiind după masă funcționarii nu erau la Institut. (nu era nimeni altcineva).

./s. so/H. ZILBER

Intrebare.

ce dispoziții au avut loc în această întâmplare, ce s'a stabilit și ce măsurări s'au luat?

Răspuns.

Sau întâi eu le-am spus cele comunicate de PATRASCANU și i-am întrebat ce ajutor poate da grupul PATRASCANU pentru cârmuirea regiunii Crova.

POGORNIAU a spus că din 1 octombrie până atunci lucrurile s'au schimbat mult și deși nu s'a realizat decât în parte planul propus atunci, totuși s'au făcut progrese semnificative. A dat ca detaliu: comandamentul unei divizii în acel moment de aproape 600 grupuri de câte 5 persoane, adică toți cu revoluere și cartușe, iar circa 300 de grupuri au cel puțin câte un pistol mitralier și muniția necesară.

Din punct de vedere politic PNT a început organizarea de grupuri subversive în toate unitățile administrative și militare și adău reușit să pătrundă chiar și în unele organizații muncitorești.

STARJEN a spus că s'a organizat centre de instrucție pentru grupurile militare. Astfel în Bulai funcționează un asemenea centru, unde s'au făcut instrucție pentru lupta în munți, sabotaj, distrugeri, 60 oameni, care odată ce au terminat instrucția sunt înlocuiți cu alții. Asemenea centre mi funcționează pe domeniile coronei, la Bresteni, Negarcea, Măneștirea și în alte locuri. S'au făcut recunoașteri în munți, s'au stabilit numeroase case de adăpost și câteva depozite de armament și muniție. (s'a făcut).

ALEXANDRU ȘTEFANESCU a spus că din armamentul din Jugoslavia a reușit să aducă în țară 600.000 pistoale-mitraliere și 100 mitraliere grele, cu munițiile necesare, precum și 3.000 de revoluere Walter cu cartușe speciale cu capul rotund. Din acest material (armament) s'a împărțit grupurilor militare 300 pistoale-mitraliere, 100 mitraliere grele și 2.000 revoluere; restul este depozitat la unele ambasade (SUA, Anglia, Franța și Jugoslavia) și așteaptă momentul ca să-l poată transporta locul de destinație.

AL. ȘTEFANESCU a mai spus că în urma instrucțiunilor primite de la serviciul de exploraj britanic a luat legătura cu PRIBASCU, conducătorul micilor legiunare din țară și că are în curs o serie de întrevăderi cu acesta pentru o colaborare strânsă a legionarilor cu acțiunea noastră.

AL. ȘTEFANESCU a spus că mareă dificultate pe care o are în momentul de față sunt transporturile care încep să devină extrem de dificile. A cerut ca grupul PATRASCANU să-l procure cel puțin

le autocamioane și cărți de membru de partid cu fotografii pe care ni le va da el și hârtii adecvate din partea Partidului, a Ministerului de Justiție sau a Min. de Interne.

FOGONIANU a cerut ca grupul PATRASCANU să favorizeze intrarea în Partid și ocuparea de posturi în Partid și Administrație a cel puțin 1500 dintre membrii formațiilor militare.

Au le-am răspuns că voi comunica cele cerute de ei lui PATRASCANU și că la proxima întâlnire le voi aduce rezultatul. Aceasta urma să o comunic lui STARGEM iar întâlnirea următoare să aibă loc tot la Institut.

În timpul discuțiilor a intrat în biroul meu referentul Institutului de Conjunctură VALERIU MINAI, care fiind și bibliotecar la Palatul Regal îl cunoștea din vedere pe STARGEM. Și-a dat seama că este inoportun și a plecat fără nici o explicație. A doua zi m'a întrebat de ce a fost STARGEM la mine și i-am răspuns că într-o chestie de afaceri.

Menționez că alte amănunte în legătură cu discuțiile putate la această întâlnire - arătate mai sus - nu mi-au dat sau în orice caz nu-mi amintesc eu.

Dela întâlnire primii au plecat FOGONIANU împreună cu STARGEM (magina lui FOGONIANU - cred - i-a acceptat în curtea imobilului) imediat după aceea a plecat și ALISTEFANESCU.

Întrebare

Ai comunicat lui PATRASCANU cele discutate la întâlnire?

Răspuns

Da, am comunicat și în cursul lunii Mai am discutat de câteva ori cu PATRASCANU problemele indicate și am ajuns la următoarele concluzii:

1. Sub pretextul descoperirii unei organizații contrarevoluționare printre șoferii și personalul garajului Ministerului de Justiție, PATRASCANU trebuia să licențieze întreg personalul garajelor Min. Justiției și să angajeze oameni propuși de ALISTEFANESCU, pe care apoi treptat, direct sau prin interpuși să-i facă membrii de partid.

2. Să aranjeze direct și printr-o serie de oameni de încredere ai lui intrarea în Partid a unui prim eșalon din oamenii recomandați de FOGONIANU, urmând ca aceștia să fie numiți în posturi de secretari de organizații de bază și organizații locale (după socoteala lui PATRASCANU în decurs de două luni se puteau plasa astfel în partid cca. 150 oameni). La rândul lor aceștia ar fi înlesnit intrarea în partid a restului, după principiul "bulgărelui de năpodei".

./.

ss/H. ZILBER

3. PATRASCANU era gata să-i procure lui AL. STEFANESCU orice fel de hârtie ar avea nevoie cu semnătura sa sau a altui interpus.

Din partea noastră ne-am înțeles să propunem:

1.-Formarea unui grup de acțiune în munții Cerna, care să fiind legătura permanentă cu Jugoslavia.

2.-Să intervenim ca guvernul jugoslav să trimeată instructori specializați în luptele în munți și în acți diversio-

niste.

3.-Să cretem focare de ciună și alte boli infecțioase, pentru a produce panică în populație.

Spre sfârșitul lunii Mai sau începutul lunii Iunie i-am telefonat lui STARCEA să vină la mine la Birou și am aranjat cu dânsul o întâlnire la Institut cu AL. STEFANESCU, POGONEANU și el, pentru a doua zi seara în aceleași condiții ca și întâlnirea precedentă - întâlnire ce a și avut loc.

Intrebare

Cum a decurs această întâlnire și ce s'a discutat?

Răspuns

Le-am expus rezultatul discuțiilor mele cu PATRASCANU și ne-am înțeles ca înainte de sfârșitul lunii STARCEA să-mi aducă listele pentru personalul garajelor Ministerului de Justiție și a celor propuși pentru intrarea în Partid, dând pentru fiecare specificarea unde se află, profesunea și cele necesare pentru atingerea scopului, eu urmând să-i comunic ulterioar (după discutarea lor cu PATRASCANU) ce avea de făcut fiecare pentru intrarea în Partid.

Deasemenea toți au fost de acord cu formarea unui grup armat în Munții Cerna și cu cererea de instructori specializați din Jugoslavia, urmând ca PATRASCANU să aranjeze această chestiune cu Ministrul Jugoslaviei la București.

Discuția a continuat apoi cu privire la propunerea de a crea focare de epidemii, (ciună, etc.) AL. STEFANESCU și STARCEA s'au opus pe considerente de umanitate și pentru motivul că ar putea periclitiza viața propriilor noștri oameni. La aceasta am răspuns eu și POGONEANU, arătând că dacă într'un război obșnuit considerente de ordin umanitar mai pot împiedica utilizarea armei bacteriologice sau a gazelor, într'un război ca aceasta asemenea considerente trebuiesc înlăturate. Cât privește argumentul că ciuna ar putea lovi proprii noștri oameni, am arătat că putem alege centrele în apa fel însoț acolo să nu fie oameni de ai noștri, autoritățile având ele înșile apoi grija să izoleze focare-

./.

cu/H. ZILBER

le creiate. Până la urma ȘTEFĂNESCU și STARCEA au cedat în fața argumentelor noastre și s'a hotărât ca ȘTEFĂNESCU să ceară serviciului de spionaj britanic firole cu bacilul ciurmei, de mare virulență sub volum mic, ȘTEFĂNESCU obținând la ideea noastră a spus că un cerc și firole pentru infectat animalele.

Pentru voia mea, au avut cunoștință despre această întâlnire referențele Institutului de Conjunctură DOMA TEODORSCU și MARGAREDA LUPU, care veniseră la institut să lucreze și au stat în biroul lor. Intrând să-mi ceară ceva relații și văzând că sunt ocupat s'au retras. După plecarea lui STARCEA și a celorlalți au venit la mine în birou și am discutat probleme de serviciu. Nu știu dacă ureunea din ele cunoștea pe cei de mai sus. Din atitudinea lor nu mi-am putut da seama dacă au auzit sau prins fragmente din discuțiile ce au avut loc (biroul lor fiind alături).

Menționez că la venire a soției primul AL. ȘTEFĂNESCU, după care au venit ceilalți doi împreună, iar la plecare cred că au plecat invers, dar nu-mi amintesc sigur.

Întrebare

Ce ai făcut dta după această întâlnire, pe linia activității completiste?

Răspuns

I-am comunicat lui PATRASCANU cele discutate. Spre sfârșitul lunii Iunie STARCEA a venit la mine la birou și mi-a adus primele liste cuprinzând oca, 280 persoane pentru intrare la Carajul Mir. Justiției și în Partid. I-am spus că le voi da lui PATRASCANU pentru a realiza cele promise și că eu trebuie să plec la țară cu soția mea care-i bolnavă, urmând să ne revedem în cursul lunii Iulie. Apoi i-am predat lui PATRASCANU și ne-am înțeles ca în prima jumătate a lunii Iulie să mă întorc în București, pentru continuarea activității completiste.

După aceea am plecat la Vad în Jud. Făgăraș cu soția mea. Acolo am aflat din gazete despre arestarea manifestanților și de plecarea lui PATRASCANU la Bruxelles. Aceasta m'a făcut să-mi amân întoarcerea în București până în August, când am aflat de la PATRASCANU că și NADULESCU POGONAMU și STARCEA sunt arestați, după care nu am mai făcut nimic, așteptând desfășurarea evenimentelor.

Referențul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cuvănt cu cuvănt și corespunde întru totul cu cele ce am declarat subsemnatul.

Anchetator

Cpt. Gh. Moraru

ss/H. ZILBER

225

PROCES VERBAL DE INTEROGATOR

Arestatul ZILBER HERBERT, inginer, fost director al Institutului de Conjunctură Economică și profesor universitar, născut la 14 Octombrie 1901 în Târgul Frumos, reg. Iasi, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2.

14 Iulie 1953, București

Interog. a început la ora 20

" s'a terminat " 23

Întrebare

La confruntarea cu RADU NICULESCU BUZESTI din ziua de 13 Iulie 1953 ai recunoscut că ai înființat organele de cercetări privitor la activitatea complotistă desfășurată de dta. PATRASCANU, POCONAM NI și ceilalți în legătură cu serviciul de spionaj american. Ești dta hotărât să arăți sincer cauzele ce te-au determinat să adevărați scop pe care l-ai urmărit făcând declarații mincinoase și provocatoare în legătură cu acest complot și susținând timp îndelungat în anchetă și la primele confruntări că nu-l cunoști pe RADU NICULESCU BUZESTI?

Răspuns

Recunosc că am făcut declarații mincinoase și provocatoare în fața organelor de anchetă îngreunând astfel cercetările și întârziind stabilirea adevărului, fapt pentru care mi s'apetează pe bună dreptate să fiu sancționat aspru. Sunt hotărât să arăt sincer cauzele ce m'au determinat să fac acest lucru și scopul pe care l-am urmărit și anume: Din întrebările ce mi s'au pus în cursul anchetei privitoare la complot am ajuns la convingerea că STARU N ION este acela care a vorbit. Aceasta cu atât mai mult că înod la procesul din 1947 el a fost acela care a vorbit despre "memorandum", despre întâlnirea între GR. NICULESCU BUZESTI, POCONAM NI, HALL și HAMILTON, el a dat toate indicațiile care au dus la descoperirea complotului RAU. Atunci când nimeni n'a vorbit despre participarea la complot a lui PATRASCANU și a mea. La o confruntare anterioară cu STARCU, când acesta a arătat că a vorbit anchetei despre complotul din 1945 - din timpul crizei dintre guvern și

././ se/H. ZILBER

rege eu am declarat că nu am vorbit până atunci despre acest complot odându-l manager pe STARCEA, dar că de acum încolo voi declara totul. Însă de atunci, pentru motivele arătate mai sus, m'am hotărât să mă rădub pe STARCEA. Astfel că scopul adevărat pentru care am mințit organele de anchetă a fost ca să mă rădub pe STARCEA pentru că a vorbit în 1947, la cercetări și la procesul MANIU, apoi a vorbit despre complotul din 1945, ca până la urmă să vorbească și de participarea mea și a lui PATRASCANU la complotul din 1946-47.

Intrebare

Dar la confruntarea cu NICULESCU BUZEȘTI RADU dta ai declarat că ai mințit organele de anchetă din spirit de autoobiectivitate și că ai manager pe RADU BUZEȘTI și numai apoi ca ai te rădubi pe STARCEA. Care este adevărul în legătură cu cauzele și scopul urmărit?

Răspuns

Si una și alta - motivul principal a fost, însă, rădubirea pe STARCEA.

Intrebare

Dar dta ai declarat formal și categoric în fața organelor de anchetă, în prealabil, că vei face declarații absolute sincere și complete în legătură cu complotul, iar organele de anchetă și-au pus în vedere de nenumărate ori că ai declara adevărul și numai adevărul pur și întreg. Cum explici, deci, dta faptul că - cu toate acestea - ai făcut declarații mincinoase și provocatoare pentru a întârzia cercetările și stabilirea adevărului așa cum singur ai afirmat mai sus? Ancheta îți pune în vedere că nici în momentul de față nu ești sincer când arăți cauzele care te-au determinat să minți organele de anchetă și scopul că l-ai urmărit cu aceasta. Ce te determină să continui a sta pe această poziție?

Răspuns

Confirm că mi-am luat angajament formal și categoric în fața organelor de anchetă de a face declarații absolute sincere și complete în legătură cu complotul, precum și faptul că organele de anchetă mi-au pus în vedere de nenumărate ori să declar numai adevărul. Însă sentimentul de autoobiectivitate, resentimentul față de STARCEA și sentimentul față de RADU BUZEȘTI, care eram convins că nu a vorbit, m'au copleșit și m'au determinat să fac declarații mincinoase cu caracter provocator. Precizez că nu intenția de a deruta și întârzia cercetările a fost cauza, însă faptul de a fi făcut astfel de declarații a dus inevitabil la această consecință. ./.

ss/H. SILBER

Intrebare

Dta continui să minți și în momentul de față, pentru că nu aceste au fost cauzele ce te-au determinat să minți și scopul pe care l-ai urmărit.

Din însăși cele declarate mai sus rezultă că dta erai conștient dela început că aceste declarații mincinoase și provocatoare duc la derutarea și îngreunarea cercetărilor, la întârzierea stabilirii adevărului. Afirmația că v-ai să-l menași pe RADU BUZEȘTI și să te răzbiți pe STARCĂA nu stă în picioare, că din cercetări și din însăși mirăurisirile d-tale îți erau mult mai apropiați STARCĂA, PATRASCANU (ambii și prieteni), POȘONERU și AL. ȘTEFĂNESCU, decât BUZEȘTI, cu care ai avut doar câteva contacte în cadrul activității complotiste. Ori declarațiile d-tale mincinoase și provocatoare se refereau și la ceilalți și inevitabil și la RADU BUZEȘTI, deci nu numai la STARCĂA?

Adevărul este că dta ai urmărit un plan perfid, murdar, pe care ancheta îți-l va demasca la timpul oportun, așa cum au fost demascate repetatele d-tale minciuni și provocări. Ești hotărât sau nu să-ți dai pe față planul și scopul urmărit?

Răspuns

Îmi mențin cele declarate în legătură cu motivele ce m-au determinat să fac declarații provocatoare și mincinoase și scopul pe care l-am urmărit - adică de a-l menași pe BUZEȘTI și a lovi în STARCĂA. Contest că ap fi urmărit un alt plan și un alt scop, pentru că etiam că până la urmă vor vorbi toți, ori eu îi puneam într-o situație dificilă în felul acesta pe STARCĂA.

Intrebare

Consider necesar să te mai întreb odată dacă te-ai hotărât că începând din acest moment să fi absolut sincer, fără nici o rețineră în a arăta: întregul adevăr în legătură cu complotul organizat în 1946-1947, în legătură cu participarea d-tale, a lui PATRASCANU și a tuturor celorlalte persoane, de care ai cunoștință, la acest complot, în legătură cu întreaga activitate criminală antipartinică și antistatală a lui PATRASCANU, a d-tale și a complicilor respectivi, în legătură cu toate minciunile și provocările ce le-ai făcut până în prezent față de organele de anchetă.

Răspuns

Da, sunt hotărât.

Intrebare

Ancheta îți pune în vedere însă că la întrebări asemănătoare, dta ai răspuns de repetate ori la fel: că ești hotărât

./.

ss/H. ZILBER

a fi sincer și fără nici o rezervă, pentru ca ulterior să poți în
picioare și să-ți bați joc de propriile-ți "hotărâri" continuând
cu minciunile și provocările. Înțelegi să procedezi și acum la
fel sau înțelegi să ieși o hotărâre definitivă, cu toate consecin-
țele respectării sau nerespectării ei?

Răspuns

Am luat o hotărâre definitivă și înțeleg să trag toate
consecințele în cazul nerespectării ei.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit
de mine cuvânt cu cuvânt și corespunde întru totul cu cele ce
am declarat.

Anchorator

es/H. ZILBER

Cpt. Gh. Moraru

N° 236

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestatul ZILBER HERBERT, inginer, născut la 14 Octombrie
1901 în Tp. Frumos, reg. Iagi, cu ultimul domiciliu în București
str. Dionisie Lupu 2.

16 Iulie 1953, București

Interog. a început la ora 17

" s'a terminat " 22

Întrebare

După ce ai recunoscut la confruntarea d-tale cu RADU
BUZESTI din 13 Iulie 1953 că ai făcut declarații mincinoase cu
caracter provocator în legătură cu complotul organizat în 1946-47,
confirmând declarațiile făcute la confruntări de RADU BU-
ZESTI și ION STANCU (conform proceselor verbale de confruntare)
și după ce la interogatoriu din 14 Iulie 1953 ai declarat că
ești hotărât a fi absolut sincer, fără nici o rezervă în a arăta
adevărul - hotărâre definitivă - cum ai declarat d-ta - arată
acum, când, cu cine și în ce împrejurări ai discutat d-ta pentru
prima dată despre organizarea acestui complot?

Răspuns

La 22 Octombrie 1946, când a doua zi dela întoarcerea
mea dela Paris, am fost chemat de SILVIA PLACA, secretara maioru-
lui HALL, la telefon și mi-a spus că HALL urea să mă vadă și să
mă ia la el pentru a lua masa împreună. I-am răspuns că sunt de
acord iar pe la ora 12-13 în aceeași zi a venit HALL la mine în
Institutul de Conjunzură. Am discutat aici aproximativ 3/4 oră,
după care am plecat împreună la HALL acasă. Cu acest prilej
mi-a vorbit HALL primul și pentru prima oară în legătură cu
organizarea acestui complot.

Întrebare

Ce discuții ai avut cu HALL cu această ocazie?

Răspuns

După schimbul de cuvinte convenționale ocazionale de
revederea noastră după o despărțire de câteva luni, HALL m'a
întrebat și eu i-am vorbit despre desființarea Conferinței
de Pace dela Paris.

După aceasta HALL mi-a spus că scopul pentru care a

./.

sc/H. ZILBER

venit să mă vadă este de a-mi face o comunicare importantă. I-a spus că SUA și Anglia au hotărât schimbarea radicală a politicii lor față de România, fiind decise să pornească o acțiune puternică pentru răsturnarea guvernului Dr. Petru Gроза.

În acest scop el și cu HAMILTON au încheiat un acord cu GRIGORE NICULESCU BUZESTI și POGONIANU, reprezentanți ai FNT-Maniu acord de care are cunoștință și regele, care prevedea organizarea unei mișcări subversive - de către partidele burgheze și ajutorul pe care urma să-l dea guvernele SUA și Angliei.

HALL mi-a mai spus că a vorbit cu GR. NIC. BUZESTI și POGONIANU despre legăturile sale (ale lui HALL) cu grupul PATRASCANU, care prin poziția sa în tabăra guvernamentală, poate fi de un ajutor important în acțiunea proiectată. HALL s'a angajat față de aceștia să aducă în cadrul acestei acțiuni completiste și grupul PATRASCANU și mi-a cerut ca în calitate de agent al serviciului de spionaj american să determin aderarea grupului PATRASCANU la această acțiune. Am fost de acord și m'am angajat să-l determin pe PATRASCANU în acest sens - cu întregul său grup. Mi-a spus apoi că în aceeași după masă are o întâlnire cu doi delegați ai grupului BUZESTI-POGONIANU, în locuința celui din urmă, HAMILTON, cu scopul de a le face acestora legătura cu un reprezentant al grupului PATRASCANU, respectiv cu mine, cerându-mi să-l însoțesc la această întâlnire ocazională. Eu am și făcut.

Întrebare

Arată-mi data unde anume a avut loc întâlnirea cu reprezentanții grupului BUZESTI-POGONIANU, cum te-ai dus tu acolo și cine a luat parte la această întâlnire?

Răspuns

Dela HALL de aceea am plecat cu mașina sa, după masă între orele 3,1/2 - 4 la locuința lui HAMILTON care se afla în str. N din Parcul Jilani (prin str. Dorobanți, dincolo de sos. Stefan cel Mare, strada N fiind paralelă cu str. Dorobanți). Aspectul exterior și interior al locuinței în scopul din memorie, deoarece am fost acolo o singură dată, cu această ocazie. Am găsit acolo pe HAMILTON, pe care HALL mi l-a prezentat. Am discutat cu el cam 10-15 minute chestiuni banale, după care a sosit STARCEA ION și RADU BUZESTI, acesta din urmă fiindu-mi prezentat de HALL (până la această dată nu-l cunoșteam pe RADU BUZESTI). Am stat în niște fotolii de piele, într'un fel de salon; alte detalii nu-mi amintesc. Discuțiile au durat aproximativ o jumătate de oră, după care eu am plecat primul, fiind eu cu mașina de HALL (deoarece eram găzduit, trebuind să merg la serviciu).

./.

ss/H. ZILBER

Intrebare

Cine este HAMILTON?

Răspuns

Este un ofițer american; l-am găsit în uniformă, dar gradul său nu mi-l amintesc. Este de talie mijlocie (1,60-1,70 m.) blond, cu înfățișare de om sănătos și vioi. Nu-mi amintesc alte detalii privind înfățișarea sa, deoarece l-am văzut o singură dată și foarte puțin, numai cu acest prilej. Nu mi-a vorbit nici HALL nici el despre funcția ce o avea, dar am înțeles că era un colaborator al lui HALL, venit în țară de curând, în timp ce eu mă aflam în străinătate.

Intrebare

Ce discuții au avut loc la această întâlnire?

Răspuns

HALL le-a spus lui BUZEȘTI și STARCEM că au discutat cu mine, punându-mă la curent cu acordul stabilit privitor la organizarea acțiunii subversive pentru răsturnarea prin violență a guvernului Groza și că ei mi-au luat angajamentul de a determina colaborarea întregului grup PATRASCANU la această acțiune și a realiza legătura acestuia cu grupul BUZEȘTI-POGONIANU-STARCEM.

RAIU BUZEȘTI a spus că este necesară o nouă întâlnire cu ZILBER (respectiv cu mine) în prezența lui POGONIANU, care nu a putut veni și fără care nu pot discuta și hotărî nimic.

Au am răspuns că, deși sunt sigur că voi reuși să determin aderarea grupului PATRASCANU la această acțiune, totuși nici eu nu pot lua hotărâri absolut ferme în această privință fără a mă consulta cu PATRASCANU. După ce am schimbat numerele de telefon cu STARCEM și RAIU BUZEȘTI, a rămas ca să ne înțelegem ulterior asupra locului și datei întâlnirii viitoare, dacă POGONIANU și PATRASCANU nu vor lua alte hotărâri. HALL și HAMILTON au fost de acord cu aceasta, după care conversația a luat sfârșit.

Intrebare

Aceasta este tot ce s'a discutat la această întâlnire și tot ce ei vorbit dă acolo?

Răspuns

Nu-mi amintesc de alte discuții.

Intrebare

Ai discutat cu PATRASCANU această chestiune? Unde, când și ce anume?

Răspuns

Am fost la dânsul ocazi a doua zi (la 23 Oct. 1946) dimineața și i-am comunicat cele discutate cu HALL, HAMILTON, și H. ZILBER

STABORA și RADU BUZEȘTI, așa cum le-am arătat mai sus. După aceea am chibzuit amândoi dacă este bine ca noi să ne angajăm într-o acțiune subversivă - o am plotistă de lungă durată, și am ajuns la concluzia că trebuie să stau întâi de vorbă cu POGONEANU, STABORA și RADU BUZEȘTI și să văd exact despre ce este vorba, urmând ca după aceea să luăm o hotărâre definitivă.

Întrebare

Arată dacă a avut întâlnirea preestată cu POGONEANU și ceilalți - așa cum ai arătat mai sus și cum a fost organizată?

Răspuns

În acele zile în care am discutat cu PATRASCANU l-am chemat pe POGONEANU la telefon și i-am spus că a urea să-l văd, fie ducându-mi eu la el acasă, fie venind el la mine la Institutul de Conjunctură. Mi-a răspuns că totuși se pregătea să iasă în oraș, așa încât va trece pe la mine.

În adevăr, peste puțin timp după aceea POGONEANU a venit la mine la birou. Mi-a spus că STABORA și BUZEȘTI îi pusese la curent cu întrevederea avută cu mine și că el urea să stăm de vorbă în patru pentru a-mi explica acțiunea în pregătire.

La rândul meu i-am spus că am vorbit cu PATRASCANU și că am deslegare de la acesta că să iau contact cu dânsii. POGONEANU m'a întrebat dacă sunt de acord să ne întâlnim la locuința lui OCTAVIAN NEAMTU, în care el și BUZEȘTI au deplina încredere. I-am răspuns că OCTAVIAN NEAMTU îmi înspira și mie încredere și că sunt de acord să ne întâlnim în locuința acestuia. Ne-am înțeles că el să organizeze întâlnirea, în orice caz seara după ora 8, urmând ca în dimineața zilei în care trebuia să aibă loc întâlnirea să-mi comunice prin telefon, acasă sau la birou, că în seara aceea vom lua masa împreună. Astfel că fi fost însumptințat că în seara aceluiași zile între 8-9, 1/2 am trebuia să fiu la locuința lui OCTAVIAN NEAMTU.

Peste 8-9 zile POGONEANU mi-a telefonat la birou în sensul celor arătate mai sus, iar seara în jurul orei 8 am luat o mașină de plată, cu care m'am dus până în apropierea locuinței lui NEAMTU; la ușă au fost primit de NEAMTU. Când am sosit eu erau prezenți în sufragerie, POGONEANU, STABORA și RADU BUZEȘTI.

Întrebare

Cât a durat întâlnirea, cum s'a desfășurat și ce discuții au avut loc?

Răspuns

Întâlnirea respectiv aceastăedință secretă, a durat de la 8, 1/2 până la aproximativ la ora 11 noaptea. În timpul discuțiilor

fiilor, la un moment dat s'a deschis uşa din spre bucatărie şi şi-a vârât capul CAMIL DEMETRESCU, funcţionar la Ministerul de Externe şi colaborator al lui POGONIANU. Atunci POGONIANU mi-a spus că el l-a pus acolo pentru a supraveghea să nu vină cineva, sau să se asculte la uşa. Aproximativ tot timpul cât a durat şedinţa a fost pus să funcţioneze un radio cu pick-up, pentru a nu se auzi afară ce se discută.

Discuţiile s'au purtat între POGONIANU şi mine, în special, intervenind din când în când şi STARCHA. RADU BUZEŞTI a asistat, fără să participe în discuţii aproape de loc. Menţionez că NEAMTU s'a retras dela început din sufragerie - după ce m'a condus - trecând într-o altă încăpere.

POGONIANU mi-a făcut o lungă expunere a discuţiilor iniţiate de HALL şi HAMILTON în numele "Casei Albe" cu dînsul şi cu GRIGORE NICULESCU BUZEŞTI, pentru a se ajunge la un acord de colaborare cu PNT-ul şi regele şi alte elemente anticomuniste în vederea unei acţiuni destinate să ducă la răsturnarea guvernului Dr. PETRU GROZA. HALL şi HAMILTON le-a comunicat că SUA şi Marea Britanie au pierdut orice speranţă de a se ajunge la schimbarea guvernelor din ţările de democraţie populară pe care poartă şi de aceea s'au hotărât să sprijine, să conducă şi să coordoneze toate forţele anticomuniste, pregătind în acelaşi timp un război anticomunist.

Formind dela aceasta hotărâre GR. NIC. BUZEŞTI şi POGONIANU au încheiat acordul despre care am vorbit mai sus, având în spatele lor pe HANIU şi pe rege. Pe baza acestui acord GR. NICULESCU BUZEŞTI a plecat în străinătate având depline puteri din partea lui HANIU, DIU BĂTIANU, TITEL PETRUSCU şi regele pentru a negocia cu guvernele americane, engleze şi franceze crearea unui comitet secret în străinătate care să întreie legătura cu mişcarea completistă din ţară cu guvernele străine şi cu mişcările subversive similare din alte ţări. Acest comitet trebuia să conste întru nucleul viitorului guvern contrarevoluţionar în cazul izbândei completului.

Paralel cu aceasta în ţară trebuia să se creeze alte trei comitete conspirative, dintre care unul trebuia să se ocupe cu pregătirea militară a completului, altul cu problemele politice, informative şi de legătură cu străinătatea şi în fine unul care se ocupa cu problemele financiare. Sîm se obligau să nu aibă relaţii de fapt decât cu comitetul din străinătate, păstrînd cu guvernul legal român numai relaţii de formă. POGONIANU şi STARCHA mi-au mai spus că în urma propunerii lui HALL şi a
./.

ss/H. ZILBER

relațiilor pe care GRIGORE BUZESTI și POGONIANU le legaseră cu PATRASCANU în anul 1945 (cu prilejul crizei dintre guvern și rege) ei cereau ca grupul PATRASCANU să adere la această acțiune de răsturnare a guvernului Groza.

La întrebarea mea ce rol s'ar atribui grupului PATRASCANU în acțiunea pregătită POGONIANU mi-a răspuns că am intra cu titlu egal cu partidele burgheze în cele patru comitete și cu același titlu am participa la viitorul guvern. În desfășurarea acțiunii grupul PATRASCANU ar trebui să informeze pe ceilalți participanți asupra măsurilor luate de partid și guvern și să câștige în favoarea acțiunii elementele dughmnoase din sânul Partidului.

Tot la întrebarea mea în ce ritm văd ei desfășurarea acțiunii și modalitatea de a răsturna guvernul prin violență, POGONIANU și STARCEA mi-au spus că s'au studiat diferite eventualități atât în cazul izbucnirii războiului, cât și în cazul că acesta n'ar izbucni curând. I-am mai întrebât dacă au început să pună în aplicare în mod efectiv hotărârile luate și mi-au răspuns că pentru moment au avut numai discuții principiale cu MANIU și că așteaptă o comunicare din partea lui GRIGORE NICULESCU BUZESTI pentru a purcede la aplicarea planului.

Le-am spus că voi comunica toate acestea lui PATRASCANU și voi face tot posibilul pentru ca PATRASCANU și întreg grupul lui să adere la această acțiune. POGONIANU mi-a spus că în cazul unui răspuns afirmativ din partea lui PATRASCANU, el ar dori să aibă o convorbire și cu acesta, urmând să comunice rezultatul lui HALL, care trebuind să plece în străinătate ar fi avut nevoie de confirmarea faptului. I-am spus lui POGONIANU că înainte de câteva zile nu voi putea da un răspuns, deoarece PATRASCANU este reținut mult timp de campania electorală din provincie. Pentru eventualitatea că PATRASCANU ar accepta propunerea unei noi confidențe în prezența lui, aceasta urma să aibă loc tot în casa lui OCTAVIAN NEAMTU, tot seara însă în condiții absolut conspirative. Ne-am înțeles că pentru ziua convenită, IONESCU BALACRANU să vie la mine acasă între orele 8-8,1/4 seara pentru a mă lua pe mine și PATRASCANU, urmând ca tot acesta să ne conducă înapoi la mine acasă. Zim noi confidențe trebuia să o anunț eu cu 24 ore înainte lui POGONIANU, opunându-i la telefon "măine seară luăm masa împreună". Prin aceasta POGONIANU trebuia să înțeleagă că până la ora 8 seara el, STARCEA și RADU BUZESTI trebuiau să fie prezenți în casa lui OCTAVIAN NEAMTU, iar IONESCU BALACRANU trebuia să fie la mine acasă între orele stabilite.

RADULESCU POGONIANU mi-a spus că el crede necesar ca la această întâlnire să participe și AL. STEFANESCU, reprezentantul
././ se/H. ZILBER

serviciului de spionaj britanic, cu care urmează să colaboreze atât pentru legătura cu serviciul de spionaj britanic cât și pentru marile posibilități ale acestuia (on ou multe relații, etc.) Am luat notă și i-am spus că în cazul că PATRASCANU acceptă și participarea lui STEFANESCU, formula de înțelegere la telefon să fie "măine seară luăm masa cu toții". Cu aceasta discuțiile au luat sfârșit și eu am plecat primul dela casa lui NEAMTU.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cuvânt cu cuvânt și corespunde întru totul cu cele ce am declarat.

se/H. ZILBER

Anchetator
Cpt. de Securitate
Gh. Moraru

Scris

553

D E C L A R A T I E

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901 în com. Tg. Frumos, profesor universitar, fiul lui (+) CAROL și (+) ROZA cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2, declar următoarele:

În tot cursul anchetei, din momentul arestării mele și până astăzi 17 Iulie 1953, am mințit de foarte multe ori organele de cercetare, cu scopul de a ascunde activitatea criminală a mea și altora, de a mă răzbuna pe acei din complicității mei pe cari i-am bănuțit că au vorbit, de a deruta pe anchetatori. Deși am fost demascat în mai multe rânduri ca mincinos și provocator, deși mi-am luat de fiecare dată angajamentul de a fi sincer, am continuat să spun minciuni provocatoare, am inventat situații și fapte cari nu au existat, am denaturat cu rea credință faptele pe cari am fost silit să le mărturisesc prin probe evidente și am utilizat tot felul de mijloace pentru a abate organele de cercetare din drumul care ducea la cunoașterea adevărului.

Cu începere de astăzi 17 Iulie 1953, ora 21,15, îmi dau angajamentul categoric de a fi complet sincer, de a spune organelor de anchetă adevărul și numai adevărul, în orice privință în- treaga activitate criminală a mea și altora.

Aceasta este declarația pe care o dau și semnez propriu, fără a fi silit de cineva.

17 Iulie 1953

ss/H. ZILBER

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arrestatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Octombrie 1901, în
Târgul Frumos, reg. Iași, fiul lui CAROL și ROZA, fost director al
Institutului de Conjunctură și profesor universitar, cu ultimul do-
miciliu în București, str. Dionisie Lupu 2.

6 August 1953, București

Interog. a început la ora 10, -

" s'a terminat " 12,30

Întrebare

Cunoști persoana a cărei fotografie ți se prezintă?

Răspuns

Da, este fostul lt.col. PETRESCU PETRE.

Întrebare

Când și în ce împrejurări l-ai cunoscut și care au fost
relațiile dintre dta și acesta?

Răspuns

L-am cunoscut în anul 1933 cu ocazia unei vizite făcute
la NICOLAE IUNIAN (NICU), fiul lui GRIGORE IUNIAN, fiindu-mi prezentat
de N. IUNIAN.

În perioada 1933-1938 l-am întâlnit de câte ori, schimbând
câteva cuvinte convenționale. Întâlnirile au fost întâmpănări. Din
1938 până la începutul anului 1947 nu l-am mai văzut. La începutul
anului 1947, PETRESCU PETRE trecând prin str. Polona și vădând firma
Institutului de Conjunctură, a intrat la mine într-o scurtă vizită
de curtuazie.

N'am avut cu el nici un fel de relații.

Întrebare

Arată dta tot ce știi despre activitatea lui PETRESCU

PETRE.

Răspuns

Cupația sa de dădă era aceea de șef al secției de arma-
ment la "Regiș" fiind și om de încredere al lui MALAXA. Activitatea
sa concretă dela "Regiș" n'o cunosc.

Ca activitate politică, știu că a fost timp îndelungat
(cred, între anii 1928-1937) deputat iunianist. El era proprietarul
și finanțatorul revistei "Lumea Românească" a căreia publică ie

./.

es/H. ZILBER

Alteceva, sau amănunte în legătură cu activitatea lui P. PETRESCU nu cunosc.

Adaug, că în 1947, când a fost la mine la Institutul de Conjunctură, așa cum am arătat mai sus, mi-a spus că lucrează la "Astra" din orașul Stalin, fără să-mi vorbească alteceva despre activitatea sa de acolo.

Întrebare

Cu ce persoane avea PETRE PETRESCU relații?

Răspuns

PETRE PETRESCU avea relații cu N. MALAXA, al cărui om de încredere era, cu GR. IUNIAN, șeful său politic, ION GHEORGHE MAURER și RADU OLTEANU.

Întrebare

De ce natură erau relațiile dintre P. PETRESCU și cei arătați de dta mai sus?

Răspuns

PETRESCU PETRE era colaborator intim și prieten cu N. MALAXA și GR. IUNIAN. Cu MAURER și RADU OLTEANU erau prieteni și făceau parte din aceeași grupare politică (unitănistă). Nu știu alteceva despre relațiile dintre aceștia și P. PETRESCU.

Întrebare

Ce relații avea P. PETRESCU în sânul mișcării muncitorești?

Răspuns

Nu cunosc relații ale lui PETRE PETRESCU în sânul mișcării muncitorești, în afară de faptul că se cunoștea cu ILIE CONSTANTINOV-SCHI și GOGU RADULESCU; nu știu însă dacă era în relații cu aceștia. După 23 August 1944 a rămas în relații cu I. G. MAURER. Din mica discuție ce am avut-o cu PETRESCU PETRE la Institutul de Conjunctură am aflat că erau în relații foarte bune (cu I. G. MAURER) fără să-mi facă vreo precizare.

Întrebare

Arată dta dacă PETRE PETRESCU cunoștea sau avea relații cu VULPESCU PETRE, ELEFTERESCU, BEZA GHEORGHE?

Răspuns

Nu știu.

Întrebare

În ce relații a fost PETRE PETRESCU cu TUDOR TRODORESCU BRANISTEA?

Răspuns

Nu cunosc aceste relații.

Întrebare

Ce publicații și ce persoane a finanțat PETRESCU PETRE?

./.

ss/H. FILBER

Răspuns

În afară de „Lumea Românească” nu știu că PETRESCU PETRE să fi finanțat alte publicații sau persoane.

Întrebare

Ai arătat mai sus că ziarul „Lumea Românească” finanțat de PETRE PETRESCU era cunoscută ca o publicație diversionistă. De unde și ce cunoști din concret în această privință?

Răspuns

Din faptul că unul din principalii redactori era inspectorul de siguranță I. CALUSTIAN și din atitudinea ziarului în problema „Frontului Popular”, dedându-se la atacuri contrar intereselor acestei mișcări de front popular. Cazuri concrete nu-mi amintesc.

Întrebare

La ce ziare scria P. PETRESCU și cum se numeau articolele sale (cu ce pseudonime)?

Răspuns

Nu știu. Eu n'am citit niciodată ceva scris de PETRE PETRESCU sau ceva ce să știu că e scris de el.

Întrebare

Arătați tot ce mai știți privitor la PETRE PETRESCU, activitatea și relațiile sale.

Răspuns

Nu mai știu nimic altceva.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cuvânt cu cuvânt și corespunde întocmai cu cele ce am declarat.

ca/H. ZILDE

Închietator

Opt. de Securitate

Gh. Moraru

Urmare:

nu

Proces-verbal de interogatoriu.

Arestatul Lilber Herbert, născut la 14 Oct. 1901
la Târgu-Frumos, rep. Iasi, de profesie inginer, fiul
lui Carol și Roza, cu ultimul domiciliu în București,
str. Dionisie Lupu 2 -

6 August 1953

Oragel București.

Interogatoriul a început la ora: 13

" s'a terminat la ora: 14³⁰

Întrebare: Într-o declarație a dată din 3 Decem-
brie 1952 - vorbind despre activitatea de sabotaj orga-
nizată de Patrașcanu în colaborare cu Alex. Ștefănescu și
Bernard Jak, în cadrul aceluiași complotist de răstă-
nare a Guvernului Roșu - ai arătat următoarele:
„La uzinele „Astra” Brașov, aplicarea pistemului „pasiv
și lent” aplicat de Col. Petre Petrescu, prin acolo general
de Haarer, trebuia să ducă repede la înăbușarea acti-
vității acestor uzine”.

În procesul verbal de interogatoriu de ieri, cu pri-
vire la faptul că Col. Petre Petrescu, ai arătat că aceste
lucrări după 23 August 1944 la „Astra” Brașov, dar
că nu știu nimic despre activitatea sa de acolo; și
în general ai arătat că nu știu nimic despre acti-
vitatea sa în afară de cele arătate la acest interoga-
toriu și în care nu ai pomenit absolut nimic despre
vreo activitate de sabotaj a lui Petre Petrescu.

Care este autograful?

Răspuns: Patrașcanu mi-a vorbit ceva în treacăt

Semnătura.

H. Lilber

Urmare: despre sabotajul dela „Astra” Braşov, dar nu sunt sigur de acest lucru. Într'adevăr am declarat cele de mai sus, în declaraţia mea dela 3 Decembrie 1952, dar la interogatoriul de astăzi îmi uitasem complet despre aceasta.

Interelare: Bec pe-aşa să dacă betrescu bete a dus sau nu o activitate de sabotaj la „Astra”, dacă Patraşcanu ti-a vorbit sau nu despre aceasta, şi ce amime?

Răspuns: Nu ştiu dacă bete betrescu o ~~dus~~ ^{vocea} activitate de sabotaj la „Astra”. Tin însă minte că ^{Patraşcanu} mi-a vorbit despre o activitate de sabotaj proiectată la „Astra” prin bete betrescu. Mi-a vorbit în treacăt, mi mi-a spus doar să la pus sau nu în aplicare.

Interelare: Cum afirmi să că Patraşcanu, ti-a vorbit despre aceasta „în treacăt”? Unde să mai pomenit că despre astfel de chestiuni grave, ca o activitate de sabotaj, cineva şi mai ales Patraşcanu, ministru de justiţie, să povestească cuiva şi mai ales săle, prieten intim şi colaborator al său, „în treacăt”? Ce rost avea să-ţi vorbească în treacăt de această chestiune, din moment ce erai colaborator intim al său, complice la activităţi criminale externe de grave, având deplina încredere în săle?

Răspuns: Mi-a vorbit în momentul când să povesat, şi nu mi-a spus nimic mai mult, deoarece - probabil - nici el nu ştia mai mult la acea dată. Ulterior nu mi-a mai vorbit nimic despre aceasta; probabil că mi sa făcut nimic acolo şi de aceea n'au mai discutat despre aceasta.

Prezentul proces verbal de interogatoriu a fost citit de mine curând cu curând şi corectunde întocmai cu cele ce am declarat. —

Anchetator ex. de rechizitoriu

Semnătura,

H. Zilber

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arrestatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Octombrie 1901
în Târgul Frumos, Reg. Iași, fost director al Institutului de Con-
junctură și profesor universitar, cu ultimul domiciliu în Bucu-
rești str. Dionisie Lupu 2.

14 August 1953, București
Interog. a început la ora 19,00
" s'a terminat " 23,00

Întrebare

În procesul verbal de interogatoriu din 16 Iulie 1953
vorbind despre discuțiile ce au avut loc la întâlnirea secretă
dela NEAMTU, între dta, RADULESCU POGONEANU, STARCER și RADU BUZEȘTI,
ai ordnat ca s'a discutat cu acest prilej despre comitetele ce
urmasu să fie create în cadrul organizației clandestine.

Arată dta precis ce s'a discutat cu acest prilej despr
organizarea acestor comitete.

Răspuns

În cadrul discuțiilor ce au avut loc la această întâl-
nire, POGONEANU și STARCER mi-au explicat ce comitete urmasu să se
formeze și care era rolul fiecărui comitet.

În străindătate urma să se înființeze un comitet legal
care să reprezinte forțele anticomuniste în fața guvernelor din
țările capitaliste - anticomuniste și a opiniei publice, care tre-
buia să facă propagandă legală, să obție fonduri și să mobilizeze
toate elementele românești anticomuniste din străindătate.

În cadrul acestui comitet legal trebuia să ființeze
un comitet secret, care să fie legătura cu elementele anticomunis-
te din țară, cu serviciile secrete ale guvernelor capitaliste și
care în fond urma să fie conducătorul de fapt al organizației clan-
destine. Comitetul legal și cel secret urmasu să se transforme cu
timpul într'un guvern român anticomunist. Din câte mi-a spus POGO-
NEANU în comitetul secret urmasu să fătore GRIGORE NICULESCU BUZEȘTI
CRETIANU, GUSTI POPA și alte elemente.

În țară urma să la ființd un comitet politic legal car
să coordoneze activitatea legală a partidelor și grupărilor anti-
comuniste, să strângd fonduri și să fie legătura cu comitetul poli-
tic secret (intern). Acesta - comitetul intern secret - al carui

nucleu de inițiativă era GRIGORE BUZESTI, RADU BUZESTI, POGONIANU și STARCEA avea să fie legătura cu comitetul secret din străinătate, cu comitetul legal intern, despre care am vorbit, și cu comitetul militar secret (intern). Comitetul politic secret intern trebuia să funcționeze ca serviciu de informații și contrainformații, să primească directive din străinătate și să dea directive înăuntru atât comitetului politic legal cât și celui militar.

În fine, urma să se constituie un comitet militar, care să organizeze și instruiască, să înarmeze și să conducă lupta armată împotriva regimului.

Întrebare

Ce s'a discutat la această ședință secretă privitor la fuga lui GRIGORE NICULESCU BUZESTI în străinătate și la scoaterea altor personalități politice din țară?

Răspuns

POGONIANU a spus la această ședință secretă că GRIGORE NICULESCU BUZESTI a fost scos olandez în din țară de HALL și că urmau să fie scose din țară cu ajutorul americanilor și alte personalități național-pătruniste - care urmau să facă parte din organizația olandeză - în străinătate. Detalii nu mi-a dat în această privință.

Întrebare

Ce s'a discutat cu acest prilej privitor la ajutorul ce urma să-l dea americanii organizației olandeze?

Răspuns

În afară de sprijinul politic general, americanii s'au obligat să ajute organizația olandeză cu armament, fonduri, să ajute la întreținerea legăturii cu comitetul ilegal din străinătate, să-i dea informații și instrucțiuni, și să o pună în legătură cu grupurile anticomuniste pe care le formaseră în țară sau cu care aveau legături.

Întrebare

Mai ai ceva de arătat privitor la discuțiile ce au avut loc la această ședință secretă?

Răspuns

În cursul discuției pe care am avut-o cu POGONIANU și STARCEA, aceștia mi-au spus să discut cu PATRASCANU dacă n'ar exista posibilitatea ca prin intervenția lui să se amâne data alegerilor, pentru ca partidele anticomuniste să profite de un răgaz mai lung pentru a face agitație și a organiza grupuri ilegale la adăpostul propagandei electorale.

Discutând cu POGONIANU asupra eventualei întâlniri

././ es/H. ZILBER

secrete la care trebuia să ia parte și PATRASCANU, acesta mi-a spus că ar dori să-l convoace și pe ALEXANDRU ȘTEFANESCU, reprezentantul serviciului de spionaj britanic, însă deoarece nu știa dacă ALEX. ȘTEFANESCU are calitatea necesară pentru a participa ca delegat (reprezentant) al serviciului de spionaj britanic la organizarea acestei acțiuni subterane, complotiste, ne-am înțeles ca eu să iau legătura cu HALL și să-l avizez. I-am răspuns că atât eu cât și PATRASCANU lucrasem cu ALEX. ȘTEFANESCU înainte de 23 August, iar după aceea PATRASCANU a continuat să întrețină legătura cu acesta, atât în vederea activității din țară, cât și pentru relațiile acestuia cu serviciul britanic de informații, așa încât am găsit nimerită propunerea de a-l accepta pe AL. ȘTEFANESCU în vederea activității în cadrul organizației clandestine.

Întrebare

În procesul verbal de interogatoriu din 16 Iulie 1963 ai arătat că la întâlnirea secretă dela NEAMTU Țăla ai spus că vei comunica toate cele discutate lui PATRASCANU și vei face tot posibilul pentru ca PATRASCANU și întreg grupul lui să adere la această acțiune. Ai făcut aceasta?

Răspuns

Da. După întâlnirea dela OCTAVIAN NEAMTU cu POGONENU, STARGEA și BUZEȘTI i-am comunicat în mod amănunțit lui PATRASCANU cele discutate acolo și i-am propus ca noi să colaborăm cu POGONENU, STARGEA și BUZEȘTI. I-am arătat că din motive ideologice și din considerente de oportunitate aderarea noastră se impune. Altfel riscam să fim depășiți de evenimente și să nu participăm la roadele victoriei. În plus, dată fiind activitatea noastră de până atunci cu serviciul de spionaj englez și american și cu elementele anticomuniste, ne puneau în imposibilitate de a refuza participarea la acțiunea proiectată. Celceas nu am face acum de bunăvoie am fi siliți să o facem mai târziu sub presiunea șantajului.

PATRASCANU a acceptat punctul meu de vedere și a fost de acord să participe la vizitarea confătuire secretă dela OCTAVIAN NEAMTU. Deosemeni a fost mulțumit de o eventuală acceptare a lui AL. ȘTEFANESCU, deoarece activitatea lor comună îl făcuse pe AL. ȘTEFANESCU un partizan al său. Astfel în comitetul care avea să se formeze AL. ȘTEFANESCU ar fi adus în aprijinul punctelor de vedere al lui PATRASCANU autoritatea serviciului de spionaj britanic și prestigiul lui AL. ȘTEFANESCU.

Ne-am înțeles să iau contact cu POGONENU și să-l avizez cu 24 de ore înainte asupra zilei când trebuia să aibă loc confătuirea. În fine, i-am arătat în mod detaliat cum organizăm.
./.

se/H. NILBER

nașem participarea noastră la conștătuire. PATRASCANU urma să vie la mine acasă între ora 7-8 seara, să concedieze mașina cu agentul de însoțire până după ora 11 seara, iar între timp IONESCU BALACEANU avea să vie pentru a ne duce la locuința lui OCTAVIAN NEANTU. Tot aceste urma să ne aducă înapoi după terminarea conștătuirei. Aceste discuții dintre mine și PATRASCANU au avut șoc la el acasă.

Intrebare

Arată d-ta cum a fost organizată conștătuirea secretă următoare dela OCTAVIAN NEANTU și cine au participat?

Răspuns

După discuția cu PATRASCANU am avut la mine la birou o discuție cu HALL pe care l-am chemat în mod special. I-am povestit cele întâmplate după ultima noastră întrevvedere și am discutat problema ALEXANDRU STEFANESCU. HALL a fost de acord să-l acceptăm pe AL. STEFANESCU, urmând să-mi dea ulterior instrucțiuni dacă serviciul de spionaj american ar avea ceva de obiectat la cele făcute de noi. Apoi, conform înțelegerii luate cu POGONERANU, i-am comunicat prin telefon în limbaj convențional asupra datei întâlnirii cu PATRASCANU. El urma să aranjeze venirea lui ALEX. STEFANESCU, STARGEA și BUZESTI. Deasemenea tot el avea să facă înțelegerile necesare cu NEANTU și IONESCU BALACEANU.

Întâlnirea a avut loc la sfârșitul lunii Octombrie sau în primele 2 zile ale lunii Noiembrie.

PATRASCANU a venit la mine acasă și a concediat mașina cu agentul de însoțire. Puțin după ora 8 seapoi IONESCU BALACEANU, care ne-a condus în mașina lui la locuința lui OCTAVIAN NEANTU. Eu și PATRASCANU am fost primiți de OCTAVIAN NEANTU, care ne-a condus în sufragerie, unde erau prezenți: POGONERANU, STARGEA BUZESTI și ALEX. STEFANESCU.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cuvănt cu cuvănt și corespunde întocmai cu cele ce am declarat.

ss/H. ZILBER

Anchetator

Cpt. de Securitate

Ch. Moraru

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arrestatul ZILBER HABEMET, născut la 14 Octombrie 1901
în Ig. Frumoș, Reg. Iași, fost director al Institutului de Conjunctu-
ră și profesor universitar, cu ultimul domiciliu în București str.
Dionisie Lupu 2.

17 August 1958, București

Interog. a început la ora 17

" s'a terminat " 23.

Intrebare

În procesul verbal de interogatoriu din 14 August
1958, d-nea ai arătat că ai participat împreună cu LUCRETIU PATRASCA-
NU la oedința secretă dela OCTAVIAN NEMETU - la așezutul luni
Octombrie - începutul lunii Noiembrie 1946 - la care au mai par-
ticipat VICTOR RADULESCU, POGONEANU, ION STARCEA, RADU NICULESCU
BUZESII și ALEXANDRU ȘTEFANESCU. Arată acum ce s'a discutat și
ce s'a hotărât la această oedință secretă?

Răspuns

POGONEANU și STARCEA au făcut din nou expunerea care
mi-au făcut-o mie la prima întâlnire însă mai amplu și cu mai
multe detalii și i-au cerut lui PATRASCANU aderința la acțiunea
începută. PATRASCANU a răspuns că eu îl pusesem la curent cu propo-
nările lui POGONEANU și STARCEA, că în principiu este de acord,
însă nu este de acord cu ritmul lent pe care îl proiectaseră BUZES-
II și eu POGONEANU. PATRASCANU a argumentat în felul următor: Ale-
gerile, după constatările făcute de dânsul pe teren, au adus două
la un succes apreciabil pentru guvern. Totuși în următoarele
6-7 luni de zile situația generală va fi proastă din cauza efec-
telor secetei, a scăderii generale a producției, a inflației și a
lipsei de sprin în economie din partea Statelor Unite. De aceea,
date fiind incertitudinea politică din cauza antagonismului din-
tre țările capitaliste și Uniunea Sovietică de o parte, înțelegerea
ratificării tratatului de pace de altă parte, în primăvara anului
1947 ar putea exista condițiile prielnice pentru o lovitură de
stat. Aceasta cu atât mai mult cu cât până în acel moment România
nu va avea însă o armată, pe care Partidul Comunist să se poată

./.. es/H. ZILBER

bizui în întregime.

De acela PATRASCANU a propus să se urgenteze organizarea mișcării olandeze și înarmarea ei în cel mai scurt timp posibil.

Totodată PATRASCANU a propus ca imediat PNT-ul să introducă în rândurile Partidului Social Democrat și a Partidului Comunist cât mai multe elemente sigure pentru ca acestea să poată lucra la adăpostul prestigiului și puterii celor două partide, dîndu-le în afară, iar ulterior, cînd cele două partide aveau să se unească, în sânul Partidului Unic Muncitoresc să se găsească elemente de descompunere pe întreaga lui suprafață.

Totodată PATRASCANU a atras atenția asupra rolului important pe care urma să-l joace el în acțiunea viitoare și anume:

-Bazându-se pe sprijinul unor elemente de dreapta din conducerea PCB și PSD el putea paraliza acțiunea împotriva grupărilor anti-comuniste.

-Sprijinit pe aceleași grupuri și pe gruparea lui PATRASCANU putea îngreuna activitatea de guvernare.

-Bazat pe calitatea lui de membru în Biroul Politic al PCB și pe aceea de ministru de Justiție, putea da conducerea acțiunii anti-comuniste tot felul de informații politice și militare.

ALEXANDRU ȘTEFANESCU a fost de acord cu PATRASCANU și a adus în sprijinul acestuia informația pe care o avea atît pe linia serviciului de spionaj britanic cît și pe linia serviciului de spionaj american, că în cursul anului 1947 tensiunea internațională ar putea să se termine printr'un război antisovietic.

POGONENI a răspuns, spunînd că este legat de GRIGORE NICULESCU BUZEȘTI, așa încît nu poate face mai mult, pînd cînd acesta nu-l va da deslășirea necesară. I-a propus lui PATRASCANU ca în eventualitatea cînd ar pleca din nou la Paris pentru semnarea tratatului de pace, să intre în legătură cu GRIGORE NICULESCU BUZEȘTI și împreună să stabilească ritmul acțiunii în țară.

Intrucît privește propunerea lui PATRASCANU de a submina partidele muncitorești prin intrarea masivă a elementelor dușmanoase, el o găsea judicioasă și și-a luat angajamentul de a o transmite cu titlu particular lui MANIU, îned i-a propus lui PATRASCANU să iele și direct contact cu acesta așa cum făcuse în 1945. În sprijinul refuzului lui de a grăbi organizarea acțiunii militare, POGONENI a adus în sprijinul punctului său de vedere argumentul că înarmarea nu se poate face fără americani, iar acesta/H. EILBER

ricanii nu vor face nimic înainte de a fi ajuns la un acord definitiv cu GRIGORE NICULESCU BUCUREȘTI. În fine, POGONIANU a revenit asupra cererii de amânare a alegerilor, cerere sprijinită și de STARCĂ, care s'a raliat complet punctului de vedere al lui POGONIANU.

PATRASCANU a răspuns că e prea târziu pentru a mai interveni în vederea unei amânări a alegerilor, indiferent dacă ar interveni direct, sau indirect prin TATARASCU. Pe lângă rezultatul negativ al unei asemenea intervenții, cel care ar face-o, el sau TATARASCU ar risca să se compromită în mod iremediabil. A promis că va face tot posibilul pentru a fi trimis la semnarea tratatului de pace, așa încât să-l poată vedea pe GRIGORE NICULESCU BUCUREȘTI.

Apoi a revenit din nou asupra necesității de a organiza acțiunea în vederea unei lovituri de stat în 1947, arătând că odată tratatul de pace ratificat partidele burgheze vor fi dizolvate așa încât după aceea organizarea elementelor contrarevoluționare va fi incomparabil mai greu.

POGONIANU și STARCĂ au replicat, arătând că totul depinde de modul cum va fi aplicat tratatul de pace pe baza cărui s'ar putea desfășura simultan o acțiune legală și una ilegală.

După aceea s'au discutat diferite ipoteze asupra desfășurării evenimentelor în legătură cu textul definitiv al tratatului de pace și cu raporturile între anglo-americani și sovietici. La aceste discuții au participat toți cei prezenți.

Până la urmă s'a ajuns la următoarele concluzii:

-POGONIANU urma să-i comunice lui GRIGORE NICULESCU BUCUREȘTI înțelegerea făcută cu PATRASCANU, punctul acestuia de vedere asupra situației și sprijinul pe care el urma să-l dea acțiunii.

-El și cu PATRASCANU urma să-i comunice lui HALL acordul intervenit.

-AL. ȘTEFĂNESCU urma să comunice serviciului de spionaj britanic același lucru.

-Orice legătură viitoare între noi urma să se facă numai de către cei prezenți și numai prin mine, pentru ca să nu se riște o deconspirare.

Cu privire la cele discutate în cursul acestei convorbiri s'în să mai adaug următoarele detalii.

Deși POGONIANU și STARCĂ susțineau că nu se poate schimba ritmul acțiunii fără încredințarea prealabilă a lui

./.

ss/HIZILBER

GRIGORE NICULESCU BUCUREȘTI, ei în special STANCU susținea că se pot face pregătiri imediate însensul celor propuse de PATRASCANU și AL. STEFANESCU și anume, concentrarea grupurilor anticomuniste existente (BUCOI, grupul de legionari condus de PATRASCANU, grupul de foști ofițeri etc.) ceea ce nu va contrazice liniei generale adoptate înainte de plecarea lui GRIGORE NICULESCU BUCUREȘTI. De asemenea toți cei prezenți am fost de acord că este indispensabil o centralizare a diferitelor servicii de informații (englez, american, FNT, palat, etc.) diferite grupări, etc. AL. STEFANESCU și eu mine am arătat că nu este posibil o contopire a serviciilor de informații, dar că este necesară o centralizare a acestor informații, cu ajutorul diferiților conducători ai acestor servicii.

Toți am fost de acord că grupul nostru de inițiativă prin compoziția lui și marile posibilități de care dispunea putea împlini cu succes o asemenea funcțiune.

Întrebare

Cât timp a durat această consfătuire secretă și cum s'a produs plecarea celor prezenți?

Răspuns

Consfătuirea a durat aproximativ dela ora 8 jumătate seara, până în jurul orei 11. Eu și cu PATRASCANU am plecat primii la poartă ne aștepta IONEL BALACRANU cu mașina, care ne-a condus până în str. Batiște, colț cu str. Dionisie Lupu, de unde eu cu PATRASCANU am mers pe jos până în dreptul casei mele unde aștepta mașina lui PATRASCANU. Acesta s'a urcat în mașină și a plecat acasă iar eu am urcat în locuința mea.

Întrebare

Arată în continuare, activitatea d-tale și a celorlalți în cadrul acțiunii complotiste, după consfătuirea dela NEANȚU de care ai vorbit mai sus?

Răspuns

A doua sau a treia zi după consfătuirea dela OCTAVIA NEANȚU am luat masa cu HALL și l-am povestit în mod detaliat cele discutate acolo și hotărârile luate. În acest sens i-am propus să organizez în zilele următoare o întâlnire secretă între dânsul și PATRASCANU, pentru ca acesta să-i confirme personal înțelegerea Montă și să-i spună punctul meu de vedere pentru a-l transmite forurilor competente la Washington.

HALL mi-a mulțumit pentru activitatea mea și mi-a cerut să-i organizez întâlnirea cu PATRASCANU până în câteva zile, deoarece trebuind să plece la Viena în foarte scurt timp, voia să transmită ultimele informații în legătură cu organizarea năpădrii anticomuniste.

./.

sa/H. ZILBER

Imediat am luat contact cu PATRASCANU și am stabilit ca întâlnirea să aibă loc seara la LENA CONSTANTE fixând întâlnirea pentru una din primele zile ale lunii Noembrie 1946.

Am luat apoi contact cu LENA CONSTANTE și am rugat-o să-mi pună la dispoziție apartamentul ei pentru câteva ceasuri. Nu sunt sigur, dar cred că i-am spus că e vorba de o întâlnire cu un american. Apoi am auzit pe HALL și pe PATRASCANU asupra zilei și orei convenite (în jurul orei 9 seara). În ziua întâlnirii m'am întâlnit cu HALL și vine la mine la birou și i-am indicat unde trebuie să vie seara, bineînțeles, înaintea sosirii lui PATRASCANU. HALL a venit la ora convenită iar PATRASCANU ceva mai târziu. Întâlnirea a durat circa o oră, eu fiind de față la discuții. Discuția a avut loc în limba engleză, eu traducând.

Intrebare

ce s'a discutat cu acest prilej?

Răspuns

PATRASCANU i-a spus că a ajuns la un acord de principiu cu POGONIANU, STARCHI, ALISTEFANESCU și RADU BURESTI pentru organizarea unei acțiuni destinate să ducă la răsturnarea prin lovitură de stat a guvernului Gроза și i-a arătat și lui motivele pentru care acțiunea trebuia grăbită la maximum. Totodată i-a spus părerea lui asupra rezistenței insuficiente a anglo-americanilor în alcătuirea tratatului de pace, cerându-i să intervină pe lângă forurile conducătoare dela Washington, pentru a face îneficace articolele din tratat favorabile Uniunii Sovietice și Partidului Comunist. Deasemenea a insistat asupra necesității ca SUA, - serviciul de spionaj american - să organizeze în cel mai scurt timp contrabanda de arme, deoarece în țară se găsea puțin armament și de origine foarte diversă.

HALL i-a răspuns că va transmite întocmai dorințele lui PATRASCANU și a fost de acord cu aceasta că în cursul anului 1947 vor fi momente prielnice pentru o lovitură de stat.

După acestea s'au mai schimbat câteva cuvinte, apoi PATRASCANU a plecat. La scurt interval a plecat și HALL, iar eu am rămas până s'a întors LENA CONSTANTE, căreia i-am predat cheia apartamentului său.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cu voce tare și corespunde întocmai cu cele ce am declarat.

Anchetator

ss/H. ZILBER

Cpt. Gh. Moraru

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestatul EILSEN HERBERT, născut la 14 Octombrie 1906
în Tp. Frumosa, reg. Iasi, fost director al Institutului de Conjunc-
tură și profesor universitar, cu ultimul domiciliu în București
str. Dionisie Lupu 2.

20 August 1963, București

Interog. a început la ora 18

" s'a terminat " 23.-

Intrebare

În procesele verbale de interogatoriu anterioare d-
ai făcut declarații privitor la două întâlniri secrete ale gru-
pului complotist, ce au avut loc la locuința lui OCTAVIAN NEAMTU,
în toamna anului 1946, la care ai participat și d-ta. La ce altele
întâlniri secrete ale grupului complotist sau cu membri ai gru-
pului complotist ai luat parte d-ta?

Răspuns

La mijlocul lunii Ianuarie 1947 m'am întâlnit cu
VICTOR RADULESCU-POGONEANU la OCTAVIAN NEAMTU. Apoi am luat part
la o întâlnire cu PATRASCANU, POGONEANU și RADU NICULESCU BU-
ZESTI, în prima jumătate a lunii Martie 1947, care a avut loc la
LENA CONSTANȚA. În spre jumătatea lunii Mai am participat la o
întâlnire cu PATRASCANU, POGONEANU, ION STARCHI și RADU NICULESCU
BUZESTI la OCTAVIAN NEAMTU.

Intrebare

Arată cum a fost organizată prima din întâlnirile
arătate de d-ta mai sus și cine a luat parte și ce s'a discutat?

Răspuns

Spre mijlocul lunii Ianuarie 1947 a venit la mine
la birou OCTAVIAN NEAMTU cu HARY BRAUNER și m'a invitat la masă,
spunându-mi că m'ajută și RADULESCU POGONEANU, care ursea să mă vadă.
Am acceptat. La masă au luat parte: POGONEANU, OCTAVIAN NEAMTU,
HARY BRAUNER, LENA CONSTANȚA și MARI POPESCU. În timpul mesei au
avut loc discuții generale, convenționale.

După masă, POGONEANU m'a luat într-o cameră alăturată
și mi-a spus că a primit răspuns de la GRIGORE NICULESCU BUZESTI

./.

ca/H. EILSEN

la comunicarea pe care i-o făcuse cu privire la înțelegerea cu PATRASCANU. NICULESCU BUZESTI era foarte mulțumit de acordul intervenit și i-a răspuns să țină să-l vadă pe PATRASCANU cu ocazia prilejului pe care acesta urma să-l facă la Paris pentru semnarea tratatului de pace. În cazul în care dintr'un motiv sau altul ar fi pus în imposibilitate de a fi la Paris, NICULESCU BUZESTI, ruga insistent pe PATRASCANU să facă tot posibilul pentru a veni el în Elveția pentru 24 de ore. În acest caz NICULESCU BUZESTI urma să-l auzireze pe PATRASCANU la Paris, printr'un om de încredere, asupra locului întâlnirii.

POGONAMU m'a rugat să insist pe lângă PATRASCANU ca să nu piardă această ocazie de a pune la punct problemele acțiunii noastre. Apoi POGONAMU m'a rugat să fac intervenții la GCU pentru a obține credite pentru STABCA, al cărui reprezentant devenise.

Întrebare

Ai comunicat cele de mai sus lui PATRASCANU.

Răspuns

Da, am comunicat acestea lui PATRASCANU și acesta m'a încredințat să-i spun lui POGONAMU că va face tot posibilul pentru a se întâlni cu GRIGORE NICULESCU BUZESTI în străinătate.

Întrebare

Care a fost scopul întâlnirii din Martie 1947, ardată de data mai sus și cum a fost organizată?

Răspuns

După întoarcerea lui PATRASCANU de la Paris acesta mi-a spus că la văzut pe GRIGORE NICULESCU BUZESTI și pe VISOIANU și mi-a cerut să aranjez o întâlnire secretă la LENA CONSTANȚE cu RADULESCU POGONAMU, RADU BUZESTI și STABCA pentru a-i pune la curent cu cele hotărâte cu prilejul întâlnirilor ce le-a avut în străinătate.

M'am dus apoi la RADULESCU POGONAMU și i-am comunicat dorința lui PATRASCANU. Acesta mi-a răspuns că este gata oricând să vie împreună cu RADU BUZESTI, însă STABCA nu poate veni neapărat în București. Ne-am înțeles asupra zilei când va avea loc întâlnirea și am fixat ca ora de sosire pentru el și RADU BUZESTI, urmând ca PATRASCANU să vie după câștigii. Apoi l-am auzit pe PATRASCANU și am rugat-o pe LENA CONSTANȚE să-mi pună la dispoziție apartamentul. Aceasta mi-a dat cheia și întâlnirea a avut loc conform planului făcut.

Întrebare

Ce s'a discutat la această întâlnire?

Răspuns

PATRASCANU i-a pus la curent cu situația personală
s/./.

es/H. ZILBER

a lui MISOLIANU și GRIGORE NICULESCU BUCUREȘTI (admitate, etc), apoi le-a povestit că a spus lui BUCUREȘTI și MISOLIANU motivele care-l fac să colaboreze la acțiunea de răsturnare a guvernului Gроза, și acela pentru care crede că un ritm mai accentuat este indispensabil. GRIGORE NICULESCU BUCUREȘTI l-a informat că în discuțiile pe care le-a avut după discuțiile pe care le-a avut cu reprezentanți ai Statelor Unite și Marii Britanii, nu vede nici un motiv ca să schimbe planul trasat înainte de plecarea lui din țară. A fost însă de acord să treacă la concentrarea grupurilor clandestine anticomuniste existente în țară și la crearea de noi grupuri. De asemenea a fost de acord cu PATRASCANU să-și delege pe cineva în comitetul secret din străinătate, ca să PATRASCANU a refuzat din motive de oportunitate, în fine NICULESCU BUCUREȘTI credea că POGONCIANU ar fi fost mai util în străinătate decât în țară.

Cât privește acțiunea din țară BUCUREȘTI a fost de acord ca grupul nostru de inițiativă în fruntea PATRASCANU să facă tot ce este posibil pentru o desuflare a activității clandestine, urmând ca el să dea noi directive după întâlnirile ce le va avea cu conducătorii anglo-americani.

POGONCIANU și RADU BUCUREȘTI a luat notă de cele comunicate de PATRASCANU și a rămas stabilit că POGONCIANU să convoace o nouă întâlnire de îndată ce STANCIU va fi în București, pentru a pune la punct organizarea pe țară a acțiunii clandestine.

Întrebare

Cum s'a produs sosirea și plecarea participanților la această întâlnire?

Răspuns

POGONCIANU și cu RADU BUCUREȘTI au venit în jurul orei 8, fiind așteptați de mine, iar PATRASCANU la circa o jumătate de oră după dânsii. Discuțiile au durat aproximativ o oră, după care PATRASCANU s'a scuzat spunând că a intervenit ceva neașteptat și că trebuie să plece. După el, la o jumătate de oră a plecat și POGONCIANU și RADU BUCUREȘTI. Eu am rămas până la sosirea LENKİ CONȘTANTE, carea i-am predat cheia.

Întrebare

Cum a fost organizată întâlnirea următoare - despre care ai vorbit mai sus - cine au fost participanții și cum au venit la întâlnire?

Răspuns

În a doua jumătate a lunii Mai POGONCIANU a venit la mine la birou, mi-a spus că STANCIU a venit în București și

./.

ss/H. ZILBER

ca ar urea sa se ne intalnim cu PATRASCANU pentru a incepe organizarea de organizare a miscarii clandestine pe tara, in lumina rezultatelor converbirilor lui PATRASCANU cu GRIGORE NICULESCU BUIESTI in straintate. Ne-am inteles ca dupa ce voi fi finit cu PATRASCANU stua intalnirii sa-l vizitez pe dñeul cu 48 ore inainte, pentru ca el sa poata lua dispozitiile necesare in vederea noii intalniri, care urma sa aiba loc tot la OCTAVIAN HERZU in aceleasi conditii in care au avut loc intalnirile din Octombrie 1946. In particular RADULESCU FOGONIANU trebuia sa aiba grija ca IONELU BALACRANU sa vie la mine acasa dupa ora 8 seara, pentru a ad lua pe mine si PATRASCANU.

Am comunicat cele de mai sus lui PATRASCANU si ne-am inteles asupra zilei cand ocea sa se fina consfaturrea. După aceea i-am comunicat prin telefon lui RADULESCU FOGONIANU, in limba conventionala.

IONELU BALACRANU a venit la mine conform celor hotarate cu FOGONIANU, PATRASCANU si-a licentiat pagina pentru ote-va ore si am plecat la OCTAVIAN HERZU, unde ne-a primit acasa, la uşa. Am stat acolo pe RADULESCU FOGONIANU, RADU BUIESTI si ION STANCA.

Intrebare

Ce s'a discutat la aceasta consfaturre secretar?

Răspuns

La aceasta consfaturre s'a discutat modul cum trebuia procedat pentru organizarea unui comandament unic al grupurilor anticomuniste existente si cum trebuia sa functioneze acesta. După discutii - unele contradictorii - la care au participat toti cei prezenti, s'a ajuns la urmatoarele concluzii:

1.-Sa se faca o inventariere a grupurilor cunoscute, urmand sa in acest scop RADULESCU FOGONIANU si RADU BUIESTI sa ia contact cu MINALACHE, STANCA sa ia contact cu BUCOI si alii conducatori de grupuri clandestine; AL. STEFANESCU urma sa ne comunice grupurile cunoscute de serviciul de spionaj britanic, iar FOGONIANU trebuia sa ia contact cu reprezentantii SUA pentru a obtine aceleasi informatii sau pentru a ad pune pe mine in contact cu un reprezentant al Serviciului de spionaj american pentru ca eu sa obtin asemenea informatii privitoare la organizatii subversive cunoscute de ei. In fine, PATRASCANU trebuia sa aduca si el unele informatii cu privire la grupurile existente.

2.-Odata inventarul grupurilor anticomuniste finit, urma sa tragem pe acelea care le consideram serioase si sa cerem ca fiecare sa delege ote un reprezentant in comitetul comun de

conducere, care avea să delimiteze zonele de acțiune și să le direcționeze pentru activitatea fiecăruia. 571
572

3.-Din sânul acestui comitet de conducere militar trebuia să se formeze un serviciu de informații și contrainformații, un serviciu de aprovizionare cu armament și un comandament militar unic, cu care PATRASCANU urma să aibă legătură directă.

4.-RADU BUZEȘTI și cu STANCUA urmau să colaboreze direct în organizația militară, în timp ce AL. STEFANESCU și cu mine trebuia să ținem legătura cu serviciile de spionaj englez și american, cu care trebuia să imi cu orice preț din nou contact.

RADULESCU FOCONEANU și STANCIU urmau să țină legătura cu comitetul secret din străinătate, cu regele și cu conducerea PNT.

Acestea au fost în esență discuțiile și hotărârile ce s-au luat la această consfătuire, după care eu cu PATRASCANU am plecat, cu marea lui IONESCU BALACANU, care ne aștepta. Cei doi nu știu cum au plecat.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cu voce tare și corespunde întru totul cu cele ce am declarat.

Anchetator

an/H. ZILBER

Upt. de Securitate

Gh. Moraru

Scut

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU
=====

Arestatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Octombrie 1901 în com. Târgul Frumos-Iagi, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu Nr. 2

16 Septembrie 1953, București

Interog. a început la ora 18

" s'a terminat " 23,30

Întrebare

Arestă dta în ce împrejurări te-ai strecurat în delegația română la Conferința de Pace de la Paris?

Răspuns

În urma dispozițiilor primite de la maiorul HALL, am făcut o serie de intervenții, în urma cărora am obținut numirea mea ca expert economic în delegația română la Conferința Păcii de la Paris.

Întrebare

Ce scop s'a urmărit prin strecurarea d-tale în delegația română la Conferința Păcii și ce misiune ai primit de la serviciul de spionaj american, respectiv de la HALL, în cadrul acestei delegații?

Răspuns

În primăvara anului 1946 am primit de la maiorul HALL dispoziția de a face tot posibilul pentru a fi trimis ca expert economic la Conferința Păcii. HALL mi-a cerut insistent acest lucru și mi-a precizat ceea ce trebuia să fac parte din delegația română. La Paris urma să iau contact cu MCKENY și CAMPBELL, secretarii delegației americane și reprezentanții ai serviciului de spionaj american pentru a le furniza informații asupra intențiilor delegației române și date economice pe care delegația americană să le utilizeze pentru a discredita Uniunea Sovietică și Guvernul Croa. De altă parte, printr-o intensă pseudo-activitate și prin contactul zilnic cu delegații PCR în cadrul delegației guvernamentale, trebuia să captez încrederea acestora, așa încât imediat după Conferința Păcii să fiu trimis în misiune economică la Washington, unde urma să fiu folosit de serviciul de spionaj american.

Întrebare

Ce intervenții ai făcut și cum ai obținut numirea d-tale

././ ca/H. ZILBER

În delegația română la Conferința Pacii?

573

Răspuns

Cele de mai sus, adică insistențele lui HALL de a face tot posibilul să plece la Paris cu delegația română și obiectivele urmărite prin aceasta, le-am comunicat lui PATRASCANU și i-am cerut la rândul meu să facă tot posibilul pentru a fi trimis ca delegat la Conferința Pacii. PATRASCANU a fost de acord și a cerut lui TATARASCU să mă propună ca membru al delegației române. Pe baza propunerii lui TATARASCU, PATRASCANU a cerut Biroului Politic P.C.R. să ratifice numirea mea, însă acesta a refuzat, cu toate insistențele lui PATRASCANU. Atunci, de acord cu HALL și PATRASCANU, am cerut lui PETEA să mă propună el, justificându-i cererea mea cu acela că la Paris ar putea fi util organului de stat în care lucra el. După unele ezitări PETEA a acceptat să mă propună ca delegat. Totuși, și de această dată Partidul a refuzat. În urma insistențelor mele PETEA a intervenit din nou la Partid, intervenția lui fiind și de această dată susținută de PATRASCANU și TATARASCU. Până la urmă Partidul a aprobat să fiu trimis ca expert economic în delegația română la Conferința Pacii de la Paris.

Întrebare

Ce instrucțiuni ai mai primit de la HALL înainte de plecare?

Răspuns

Înainte de plecare HALL mi-a spus ca imediat ce voi sosi la Paris să iau contact cu MOSLEY și CAMPBELL, să urmez instrucțiunile lor și să lucrez mână în mână cu I. CRISTU, care se pusese de acord cu BERRY asupra celor ce are de făcut la Paris.

Întrebare

Când ai plecat de la Paris, cu cine și ce ai făcut după sosirea la Paris?

Răspuns

Am plecat la Paris în ziua de 11 Iulie 1946 împreună cu CRISTU și CRISTUREANU, ambii experți economici ca și mine în delegația română - cu un avion special. Imediat - respectiv a doua zi, am luat contact cu MOSLEY, secretarul delegației americane - la hotelul în care locuia delegația americană, viz-a-viz de hotelul în care locuiam noi. Acesta mi-a dat instrucțiuni despre ceia ce aveam de făcut.

Întrebare

Cu CRISTU ai discutat despre aceste chestiuni până la data luării contactului cu MOSLEY?

Răspuns

Cu CRISTU am discutat numai după sosirea noastră în

Paris. El mi-a spus că are o scrisoare de recomandare dela BERRY către delegația americană, la care eu i-am spus că și eu am o astfel de scrisoare. Ne-am pus de acord să luăm mână în mână cu delegația americană pentru a prezenta în fața Conferinței Măii în culori negre situația din România și a dovedi prin date false, exagerate, privitoare la armistițiu, că principala cauză a acestei situații este Uniunea Sovietică, pentru a o discredita. A doua zi am fost la MOSLEY și apoi am luat masa împreună cu MOSLEY și CRISTU.

Întrebare

Ce instrucțiuni ai primit dela MOSLEY?

Răspuns

MOSLEY mi-a dat următoarele instrucțiuni:

1) CRISTU în calitate de conducător al delegației să dea un interviu ziarului "New-York Herald Tribune", în care să arate că Uniunea Sovietică, sub pretextul executării Convenției de Armistițiu, scutulește România din punct de vedere economic și o aservește. Prin aceasta se va crea delegației americane la Conferința Măii un pretext pentru a deșina pe scară mondială Uniunea Sovietică. Dacă în urma acestui interviu situația lui CRISTU ar fi fost periclitată, acesta trebuia să desvină intervioul și în cazul cel mai rău să demisioneze din delegația română și apoi să înceapă o intensă campanie de presă împotriva Uniunii Sovietice și a guvernului Groza.

2) CRISTU și eu mine trebuia să înalțăm imediat Conferinței Măii un memoriu prin care să dovedim că din cauza executării Convenției de Armistițiu România a ajuns la capăt de lemn și să cerem un moratoriu și revizuirea clauzelor economice a Convenției de Armistițiu. În chipul acesta delegațiile sovietică și română ar fi fost puse în fața unui fapt împlinit înainte de deschiderea Conferinței Măii în August 1940 și ar fi ajutat delegația americană să deșineze în fața "opinii publice mondiale" Uniunea Sovietică.

3) Eu și CRISTU trebuia să luăm contact cu delegații Franței, Australiei și Africii de Sud la Conferința Măii pentru a indica în ce fel trebuie să atace Uniunea Sovietică și Guvernul Groza în cursul dezbaterilor la Conferința Măii. Delegația austriacă și sud-africană primiseră dispoziția din partea Marelui Britannie și a Statelor Unite ale Americii de a ataca Uniunea Sovietică, pentru a da impresia că poziția antisovietică a acestora coresponde "opinii publice mondiale". În fine delegația Franței, în apărarea unor grupuri de capitaliști francezi (Venger, etc) care colaboraseră cu Hitleriștii, voia să dovedească că Uniunea Sovietică și România a făcut bunuri franceze.

4) Să țin contact permanent cu dânsul (MOSLEY) și cu locuitorul său CAMPBELL și să le dau toate informațiile economice și politice de care dispunem.

Intrebare

De unde știi d-ta că delegațiile australiana și sudafricană, «primisera» dispoziția din partea Marii Britanii și a Statelor Unite ale Americii de a ataca Uniunea Sovietică?»

Răspuns

Mi-a spus MOSLEY atunci când mi-a dat instrucțiunile arătate mai sus.

Intrebare

Cum urma să luați - d-ta și CRISTU - contactul cu delegații Australieni și sudafricani? Ce indicații și ce instrucțiuni ai primit în acest sens?

Răspuns

MOSLEY mi-a indicat numele delegatului australian - ministrul de externe de atunci al Australiei - al cărui nume nu mi-l amintesc și pe FISCHER, delegat sudafrican, cu care trebuia să luăm legătura. Urma să ne adresăm secretariatelor delegațiilor respective, cerându-le să ne pună în legătură cu aceștia.

Intrebare

Când ai primit aceste instrucțiuni de la MOSLEY? Când l-ai văzut singur sau când ți l-ai luat masa împreună cu CRISTU?

Răspuns

Instrucțiunile le-am primit când am luat prima dată contact cu MOSLEY, singur, după care le-am comunicat lui CRISTU. Când am luat masa toți trei împreună le-am rediscutat și MOSLEY ne-a dat unele instrucții suplimentare și detalii în legătură cu felul cum trebuia să procedăm - așa cum le-am arătat în întregime mai sus.

Intrebare

Cum ți ai executat - d-ta și CRISTU - instrucțiunile primite de la MOSLEY?

Răspuns

1) La câteva zile după aceea CRISTU a dat ziarului "New-York Herald Tribune" un violent interviu antisovietic în care a spus că «sângere curge din tot corpul României». După cum era de așteptat, acest interviu (apărut în prima pagină a ziarului) a provocat valul. Prof. S. STOILOV, ambasadorul României la Paris (comunist), a luat imediat contact cu BOGOMOLOV, ambasadorul Uniunii Sovietice la Paris și cu guvernul român, însă - după cât am aflat mai târziu, - în urma intervenției lui PATRASCANU și TATARASCU, nu s'a luat nici o măsură împotriva lui CRISTU. Pentru acoperire, am hotărât împreună cu CRISTU și MOSLEY ca ziarul "New-York He-

rald Tribune" să publice o scurtă descriere a interviului, în pagina a doua a ziarului, într'un loc aproape invizibil.

2) Eu am alcătuit un memoriu asupra "Capacității de plată și transfer a României în perioada 1946-1952" din care, odată executarea Convenției de Armistițiu "va duce România la o lungă și grea criză de subproducție" din cauza cererilor sovietice. În argumentarea mea am falsificat realitatea asupra următoarelor puncte:

a) Am evaluat venitul național al României în dolari 1938 în loc de dolari 1945-46, ceea ce făcea ca venitul național să apară ca jumătate din ce era în realitate;

b) Am evaluat livrările în contul armistițiului prin transformarea de lei de inflație în dolari la cursul bursii negre în loc să le calculez pe bază de prețuri reale americane în dolari, ceea ce a făcut ca livrările să apară cu 50% mai mari decât erau în realitate,

c) Am adăugat la "contul armistițiului" costul campaniei antihitleriste a Armatei Române din perioada 1944-45, ceea ce da impresia că am livrat Uniunii Sovietice cu încă 40% mai mult față de cifra obținută prin calculul fals al prestațiilor reale;

d) În fine, am subevaluat partea din "venitul național marfar".

Combinând aceste falsuri, am ajuns la "concluzia" că livrările în contul Armistițiului fuseseră de două ori mai mari decât cele reale și constituiau 50% (jumătate) din venitul național al României care la rândul său fiind cu 30% mai mic decât în 1938 - situația României apărea catastrofală.

Acest memoriu l-am arătat lui MOSLEY, care însă a revenit asupra hotărârii de a-l înainta Conferinței P40ii, deoarece m'ar fi compromis iremediabil. De aceea a hotărât să utilizeze datele conținute în memoriu la momentul prielnic, adică atunci când se vor discuta la Conferința P40ii clauzele economice ale Tratatului de Pace.

3) Am luat contact cu ministrul de Externe al Australiei - numele mi scapă - și cu FISHER, delegat al Africii de Sud, cărora le-am dat cifre fantaziste asupra livrărilor în contul armistițiului și a situației economice din România și le-am cerut să insiste la Conferința P40ii ca delegația română să răspundă oficial la întrebări asupra situației economice. Același lucru l-a făcut CRISTU în discuțiile avute cu HELPHAUD, conducătorul economic al ministerului de Externe al Franței și delegat la Conferința P40ii. În plus CRISTU și eu mine ne-am luat angajamentul de a susține în cadrul delegației române drepturile Franței asupra a 7 vagoane aur care se aflau în tezaurul Băncii Naționale a României și asupra societă-

ților petrolifere "Columbia" și "Concordia".

4) I-am predat lui MOSLEY copii după întreg materialul documentar pe care-l aveam eu și CRISTU, totodată i-am arătat că delegația română și cea sovietică vor apăra drepturile României asupra celor 7 vagoane aur, a conductei de petrol Ploiești-Frăin și vor respinge cererile de despăgubiri pentru societățile petrolifere și de navigație, arătându-i și cum se poate combate argumentarea noastră.

La 5 August 1946 a sosit la Paris delegația română, din acel moment J.G. MAUKER a devenit conducătorul subsecției economice a delegației române. Prin atitudinea mea am cutat să dau impresia că mă abțin să găsesc argumente pentru a apăra poziția României și a Uniunii Sovietice.

Conform înțelegerii luate cu MOSLEY și după plecarea acestuia cu CAMPBELL, precum și cu delegații australieni, sudafricani și francezi - reprezentanții "Națiunilor Unite", comisia Economică a Conferinței Big 4 a pus delegației române un mare număr de întrebări cu privire la situația economică a României și la liardurile în contul Armistițiului.

De acord cu FATRASCANU și CRISTU am redactat răspunsul la întrebările puse - pe baza unor calcule false și cifre nereale - în așa fel ca să poată fi utilizate de delegațiile americană, engleză și cele de sub influența lor pentru a calomnia și ataca Uniunea Sovietică și guvernul Crova. Astfel arătam că jumătate din buget merge la Armistițiu, că până în acel moment Uniunea Sovietică luase mărfa în valoare de 1,550 milioane dolari în loc de 150 milioane că România nu mai are de exportat, etc. Răspunsul astfel redactat l-am trimis la Conferința Big 4. În aceeași noapte însă ON. GHEORGHIU DEJ aflând de conținutul provocator al răspunsului trimis la chestionarul delegațiilor engleză, americană, franceză și alții, ne-a dat dispoziții să facem tot posibilul pentru a-l înlocui cu un alt corespunzător realității. În cursul azeleor nopți am întocmit un alt răspuns, care a fost substituit în locul celui trimis înainte și astfel delegațiile statelor capitaliste nu și-au putut desfășura atacul antisovietic pe baza unor date oficiale românești.

I-am comunicat lui CAMPBELL cele întâmplate și acesta s'a hotărât să publice sub formă de articol de fond în ziarul "New-York Herald Tribune" materialul conținut în memoriul asupra "capacității de plată și transfer a României", precum și alte date furnizate de mine. Articolul a apărut sub semnătura lui HAROLD KING, corespondentul agenției "Reuters" la Paris. Pe baza materialului cuprins în articolul lui HAROLD KING și a celorlalte date furnizate de mine, THORP, conducătorul delegației economice a SUA și-a putut

s./s. ss/H. ZILBER

deafigura atacul la Conferința Măii împotriva Uniunii Sovietice și României.

Printre documentele secrete date de mine lui CAMPBELL menționez următoarele: 1) o copie după un raport intern asupra lucrărilor în contul armistițiului făcut de Comisia Română pentru executarea armistițiului și aflat în posesia lui V. CONSTANTINESCU, delegatul acestei comisii la Paris, 2) un raport intern asupra navigației fluviale și altele pe care nu mi le mai amintesc.

Intrebare

În afară de cele de mai sus ce mai ai de a da de arstat în legătură cu activitatea criminală de trădare deafigurată de dă în cadrul delegației române la Conferința Măii dela Paris?

Răspuns

Nu mai am nimic de adăugat.

Prezentul proces-verbal de interogatoriu a fost citit de mine cuvânt cu cuvânt și corespunde întru totul cu cele declarate de mine.

se/H. JILBER

Anchetator

Cpt. de Securitate

Gh. Moraru

PROCES VERBAL DE INTEROGATORIU

Arestatul HERBERT ZILBER, născut la 14 octombrie 1901
în Tg. Frumos-, Reg. Iași, fiul lui CAROL și ROZA (decedați) cu ulti-
mul dom. în Buc. str. Dionisie Lupu Nr. 2

6 martie 1954, București

Interog. a început la ora 10,45

" s'a terminat " 14,30

Intrebare

În declarațiile anterioare, date de dta în fața organe-
lor de anchetă, ai vorbit despre CRISTUREANU. Arată cînd și în ce
împrejurări l-ai cunoscut?

Răspuns

Pe CRISTUREANU TITUS l-am cunoscut în anul 1935, cînd
am fost amîndoi redactori la ziarul "Prezentul". În perioada 1935-
1936 am fost colegi de redacție.

Intrebare

Ce cunoștințe aveai dta despre T. CRISTUREANU înainte
de a-l cunoaște personal?

Răspuns

Am luat cunoștință de existența lui CRISTUREANU T., ci-
tînd articole publicate în presă (Adevărul, Stînga, Cuvîntul liber)
și aveam părerea că este un om de stînga. În momentul cînd am
început să colaborez la ziarul "Prezentul" am aflat de la V. MADGHIA-
RU că CRISTUREANU este membru al PNT; că MADGEARU l-a trimis la
Londra, ca bursier, pînă la a face studii economice, și că în acel mo-
ment (1935) MADGHIARU îl considera un comunist.

Intrebare

Care au fost relațiile dintre dta și T. CRISTUREANU, după
ce l-ai cunoscut?

Răspuns

Ca redactori la ziarul "Prezentul", am avut relații
cordiale, de colegi și de oameni care erau de acord asupra proble-
melor politice interne și externe de atunci.

În anul 1937, am fost amîndoi angajați ca redactori la
revista săptămînală "Buletinul Săptămîinii", proprietatea lui MARIN

./.
ss/H. ZILBER

SIMIONESCU RAMNICEANU și în această calitate am avut relații cordiale și linie politică comună. La începutul anului 1938 când s-a format guvernul Groza, MARIN SIMIONESCU RAMNICEANU a schimbat linia politică, democratică a revistei transformînd-o într-o revistă huli-ganică destinată publicului democratic, căruia se adresase mai înainte.

În acel moment eu am demisionat dela revistă, însă CRISTUREANU a rămas, devenind principalul ei colaborator. Din acel moment am rupt relațiile cu dînsul și am evitat orice întîlnire. Ulterior am aflat, dela MADGIARU, PLUTON COTARU și FLORIN ZAHARIA că, CRISTUREANU umblă pela diferite firme industriale (Malaxa și altele) cerînd subvenție pentru "Buletinul săptămîinii" și justificînd aceste cereri prin argumentul că apără "dreapta", căreia îi aparține "viitorul".

La sfîrșitul anului 1938 sau începutul anului 1939 am aflat că MITITA CONSTANTINESCU (ministru Economiei Naționale) l-a trimis pe CRISTUREANU ca atașat comercial la Moscova. Întrebînd pe D. N. IORDAN, pe vremea aceia secretar general la Ministerul Economiei Naționale, cum se explică că l-au ales tocmai pe CRISTUREANU, acesta mi-a răspuns că l-au ales tocmai pentru că are faima de comunist. Ulterior am aflat, dela funcționarii oficiului de studii al Ministerului de Finanțe (D. GEORGESCU și alții) că rapoartele trimise de CRISTUREANU dela Moscova, sunt extrem de anti-sovietice și că nu trimite numai rapoarte pentru Ministerul Economiei, ci și pentru Biroul II M. S. M. Aceleași lucruri mi-au fost confirmate de V. MADGIARU.

În cursul anului 1939 am aflat dela MADGIARU, COTARU și alte persoane că CRISTUREANU s-a întors dela Moscova și că umblă din om în om făcînd propagandă anti-sovietică.

Spre sfîrșitul anului 1939 sau începutul anului 1940, după ce nu-l mai văzusem pe CRISTUREANU de peste doi ani, acesta, în cursul unei vizite pe care o făcuse la București, a venit la Institutul de Conjunctură, unde eu lucram.

Mi-a spus că a aflat că-l înjură în toate părțile și a venit să mă convingă asupra situației catastrofale de URSS. Discuția a fost violentă. La urmă m-a întrebat dacă ași fi bucuros ca Basarabia să intre în URSS.

La răspunsul meu afirmativ, mi-a replicat că merit să fiu imediat împușcat în piața publică. Apoi a plecat și nu l-am mai văzut pînă în 1943. În 1943, spre surprinderea mea am fost chemat la telefon de CRISTUREANU, de cîteva ori, cerîndu-mi o întrevedere. M-am eschivat, însă într-o zi m-a întîlnit pe stradă și mi-a cerut insistent să merg la el acasă deoarece are să-mi comunice ceva foarte important.

Am acceptat. În cursul vizitei pe care i-am făcut-o,

./... ss/H. ZILBER

acesta mi-a spus că a format un grup ilegal antihitlerist și mi-a cerut să colaborez. Am refuzat. Apoi mi-a spus că are unu sau două posturi de radio-emisiune, pe unde scurte, pe care le-a primit dela Ankara și mi-a cerut să le pun în funcțiune, pentru a avea legături cu englezii. Am refuzat și această propunere. Apoi nu l-am mai văzut decât în anul 1945, când mi-a propus să trec dela Divizia Economică a Ministerului de Externe la Ministerul Economiei Naționale. Am refuzat.

În 1946 (vara) am fost numit împreună cu CRISTUREANU, CHRISTU și MIRCEA NICOLESCU ca experți economici la conferința păcii. Am plecat împreună, cu avionul, în ziua de 11 iulie 1946, am sosit în aceiași zi la Paris și am tras împreună la hotel "Continental". În timpul șederii noastre la Paris, în vederea conferinței, am avut diferite discuții cu privire la articolele economice ale tratatului de pace.

După întoarcerea dela Paris, l-am mai întâlnit odată sau de două ori, în interes de serviciu și am avut un schimb de cuvinte ne semnificative.

Întrebare

Arată dă tot ce cunoști în legătură cu activitatea profesională și politică a lui T. CRISTUREANU în afara de cele arătate mai sus?

Răspuns

Stiu dela CAIUS BARDORI (fostul sub. dir. gral. la CEC), prieten și coleg de școală cu CRISTUREANU că în cursul activității lui ca atașat comercial la Moscova, a făcut avere (ș-a cumpărat un apartament mare și o mașină Bulk), că a făcut trafic de aur, devize și mărfuri, în URSS, și că a fost în excelente relații cu ambasadorii Angliei și Japoniei la Moscova.

Stiu dela I. CHRISTU că în vremea când acesta era ministrul României la Sofia (în cursul războiului), a făcut oficiul de curier între CRISTUREANU, care era la București și serviciul de spionaj britanic din Istanbul (DE CHASTELAINE și alții). CHRISTU îmi spunea că a transmis rapoartele lui CRISTUREANU din București, către serviciul de spionaj britanic și instrucțiuni și bani, din partea serviciului de spionaj britanic către CRISTUREANU.

În timpul șederii noastre comune la Paris, (vara 1946) CHRISTU mi-a spus că a primit vizita lui DE CHASTELAINE și că acesta i-a povestit că i-a cerut o întrevvedere lui CRISTUREANU, care însă se eschiva. Nu am putut afla, dacă DE CHASTELAINE l-a văzut pe CRISTUREANU.

Cu privire la legăturile lui CRISTUREANU cu serviciul de spionaj britanic, am avut două confirmări și anume CONSTANTIN VISOIANU mi-a spus în cursul anului 1945, că CRISTUREANU a fost pe

rînd agentul ~~Bittu~~ului II al M.St.M. al Serv.de spionaj britanic, iar în acel moment funcționa ca agent al Serviciului Secret Român.

În 1943 sau 1944, PLUTON COTARU mi-a povestit că într-o discuție avută cu CRISTUREANU, acesta i s-a plîns că-l înjur în fel și chip și că-l acuză de a fi spion englez. Textual, CRISTUREANU i-a spus "da eu sunt agent britanic, dar aceasta nu este antiromînesc. ZILBER este agent sovietic și asta este antiromînesc".

Din punct de vedere politic, știu de la CRISTUREANU și de la alții, că pînă în toamna anului 1944, CRISTUREANU a fost membru al P.N.T. Magiaru și Vișoianu mi-au spus că după numirea lui Cristureanu ca atașat comercial la Moscova, acesta a influențat direct și persistent conducerea P.N.T-ului, în sens antisovietic. Începînd din toamna anului 1944, am aflat că Cristureanu devenit membru al

P.C.R- și că în această calitate i s-au încredințat diferite misiuni în străinătate și în țară. De altfel, gazetele au publicat în 1945, o declarație de adeziune la FND a grupului CRISTUREANU. Din cîte îmi amintesc, acest grup se compunea din: CRISTUREANU T. BELIGRADEANU, ROMAN CRESIN, MONCIU și încă una sau două persoane.

Țin să subliniez că BELIGRADEANU a fost spion britanic, iar ROMAN CRESIN are o familie de agenți de siguranță (tatăl său pare să fi fost agent al Ohranei și cu certitudine al Siguranței generale, iar fratele său Dr. ANATOL CRESIN, pare să fi fost agent al Siguranței generale). Țin de asemenea să subliniez că în cursul anilor 1945-1946 CRISTUREANU a făcut numeroase încercări, pe linie de partid, ca să fie numit consilier economic la Londra sau Stockholm.

Cum aceste încercări n-au dus la niciun rezultat, în calitate de dir. al acordurilor din Ministerul Comerțului Exterior a propus și a obținut ca ROMAN CRESIN să fie numit consilier economic, la Londra. Nu-mi amintesc dacă știu chiar de la ROMAN CRESIN, sau din altă sursă, că numirea lui ROMAN CRESIN la Londra, avea ca scop să ocupe postul de acolo, cu un om al său, urmînd ca la momentul oportun să ia el locul rîvuit.

În afară de activitatea gazetărească, a lui CRISTUREANU, despre care am vorbit mai sus și în care a fost demascat ca plagiator (articole în revista Excelsior copiate din revistele economice engleze).

Știu că CRISTUREANU a fost funcționar la Ministerul Economiei Naționale, înainte de război, apoi atașat comercial la Moscova și Ankara, consilier economic în Ministerul de Externe și dir. al acordurilor cu străinătatea, în Ministerul Comerțului Exterior. În această ultimă calitate, a participat la negocieri comerciale cu URSS, Polonia, Bulgaria și alte țări.

./.

ss/H. ZILBER

Intrebare

În ce împrejurări ți-a vorbit I. CRISTU despre legăturile lui CRISTUREANU, cu serviciul de spionaj britanic, din timpul războiului?

Răspuns

În cursul anului 1946, discutând cu CRISTU, despre excesul de zel, partinic și profesional, al lui CRISTUREANU și spunându-i că eu nu am niciun fel de încredere în acesta, CRISTU mi-a confirmat părerea mea despre CRISTUREANU și mi-a povestit cele relatate mai sus.

Intrebare

Ce alte persoane mai cunoști d-ta care mai au cunoștință de faptul că T. CRISTUREANU a fost agent al serviciului de spionaj englez?

Răspuns

În anul 1948, aflându-mă în arestul securității împreună cu un cunoscut al meu, anume STELESCU (STERLING) acesta mi-a povestit că până în 1941 sau 1942 a fost "recrutorul" serviciului de spionaj britanic la București și Istanbul.

După aceea s-a certat cu englezii și a fost deportat în Kenia. Întrebându-l ce persoane cunoaște dintre acelea care au fost în serviciul de spionaj britanic, printre alții mi-a vorbit de CRISTU, CRISTUREANU și TELEMAC.

Intrebare

În ce împrejurări ți-a vorbit VISOIANU, în 1945, despre acțiunea de spionaj și de agent al M. St. M. a lui T. CRISTUREANU?

Răspuns

CRISTUREANU în 1945, ducea o campanie violentă împotriva lui PETALA (șeful diviziei economice din Ministerul de Externe) și a unor colegi de ai săi din minister. Indignat de atitudinea lui CRISTUREANU, ca și mai târziu CRISTU, VISOIANU l-a înjurat și mi-a desvâluit, care a fost și era activitatea lui CRISTUREANU.

Intrebare

Ce alte cunoștințe mai ai d-ta cu privire la legăturile lui T. CRISTUREANU cu DE CHASTELAINE în timpul conferinței de pace de la Paris?

Răspuns

Nu afară de cele arătate mai sus, nu mai am nicio cunoștință.

După ce am citit prezentul proces-verbal de interogator cuvânt cu cuvânt și am constatat că corespunde în totul cu cele declarate de mine, îl susțin și semnez.

ss/H. ZILBER

Anchetator
Lt. maj. de Securitate
T. Drăghici

N O T A

=====

ZILBER HERBERT, în discuțiile ce le-a purtat în celulă cu un alt arestat privitor la T. CRISTUREANU a spus următoarele:

T. CRISTUREANU a fost prin 1937-38 atașat comercial la Moscova. Cum însă, de câte ori venea în țară, înjura copios URSS, el a fost rechemat și numit în aceeași calitate la Ankara. Aici CRISTUREANU a fost recrutat de Intelligence Service. Acesta avea ca rezident pe consulul din Constanța, numit, pare-se CANDEL. CRISTUREANU a făcut deci spionaj britanic. Totuși după 23 Aug. 1944, el a reușit să se facă folosit de SSI-ul român și în această calitate - pretinde ZILBER - a fost numit în comisiile delegației române la Conferința Păcii din 1946, dela Paris. Aici CRISTUREANU urmărea în special pe CRISTU și pe ZILBER. E celiace i-a relevat lui ZILBER, ION CRISTU, atrăgându-i (lui ZILBER) atenția că serviciul de spionaj englez l-a prevenit pe el (pe CRISTU), asupra lui CRISTUREANU. CRISTU și ZILBER au manevrat deci așa fel, încât CRISTUREANU T. ("care pare-se se angajase la alți stăpîni") a fost trimis în țară de către I. GH. MAURER.

ZILBER a mai spus despre CRISTUREANU că acesta a luat legătura cu DE CHASTELAINE, care a fost parașutat de englezi în România, în timpul războiului. Acest DE CHASTELAINE se afla pare în 1946 la Paris.

Proces-Verbal de interogatoriu

Arestatul Herbert Zilber, născut la 14 octombrie 1901
 în Trg. Frumos Reg. Jasi, fiul lui Carol R. Roza (decedat)
(Date de stare civilă, ultimul domiciliu)
 cu ultimul dom. în Buc. str. Albănișii după D. 2

G. martie 1954.

Orașul București.

Interogatoriul a început la ora 10 și min. 45

s'a terminat " " 14 " " 30.

Intrebare: În declarațiile anterioare, date de sta în
 fața organelor de anchetă, ai vorbit despre Cristu-
 reanu. Arată când și în ce împrejurări
 l-ai cunoscut?

Răspuns: Pe Cristureanu Titus, l-am cunoscut
 în anul 1935, când am fost amândoi redactori
 la ziarul „Prezentul”. În perioada 1935-36, am
 fost colegi de redacție.

Intrebare: Ce cunoștiute areai sta despre T. Cristureanu
 înainte de a-l cunoaște personal?

Răspuns: Am luat cunoștiute de existența lui
 Cristureanu T. citind articole publicate în presă
 („Adversarul”, „Stănga”, „Curentul liber”) și aveam înțeles
 că este un om de stănga. În momentul
 când am început să colaborez la ziarul
 „Prezentul”, am aflat de la V. Maghiaru că Cri-
 stureanu este membru al P.M.T.; că Maghiaru
 l-a trimis la Londra, ca burier, pentru

Iscałitura,

H. Zilber

2
Urmare: a face studi economice, si ca in acel
moment (1935) Maghiar il considera un
comunist.

Luthebas: Care au fost relatile dintre asta si
T. Cristureanu, dupa ce l-ai cunoscut?

Răzguns: La redactori la ziarul "Prezentul",
am avut relatii cordiale, de colegi si de
camerai care erau de acord asupra proble-
melor politice interne si externe de atiner.
In anul 1937, am fost amândoi angajati
ca redactori la revista saptamanala "Bule-
tinul Saptamânii", proprietatea lui Marin
Simionescu Râmniceanu, si in aceasta
calitate am avut relatii cordiale si linie
politica comuna. La inceputul anului 1938
când s-a format "guvernul Goga", Marin Simi-
onescu Râmniceanu a schimbat linia politica,
democratica, a revistei, transformându-se intr-o
revista bulgărească destinata publicului demo-
cratic, cămină si adhesionă năoi înainte.

In acel moment eu am demisionat dela
revista, însă Cristureanu a rămas, devenind
principalul ei colaborator. Din acel moment
am rupt relatile cu clăusul si am evitat
onăe intălniri. Ulterior am aflat, dela
Maghiar, Pluton Cotari si Florin Zaharia ci,
Cristureanu umblă jela diferite prime in-
dustriale (Molera si otel) cerând subventie
pentru "Buletinul Saptamânii" si justificând
aceste cereri prin argumentul că apară
"dreapta", căreia îi aparține "vitorul".
La sfârșitul anului 1938 sau începutul anului

Iscălitura,

H. Ziller

Urmare: 1939, am aflat că Mitita Constantinescu (născută Zeceamăi Națională) l-a trimis pe Cristureanu ca atașat comercial la Moscova. Întrebând pe S. N. Jordan, pe vremea aceia secretar general la ministerul Economiei Naționale, cum se explica, că l-au ales tocmai pe Cristureanu, acesta mi-a răspuns că l-au ales tocmai pentru că are forma de comunizant. Ulterior am aflat, de la funcționarii oficiului de studii al Ministerului de Fărăte (al. Georgescu și alții) că rapoartele trimise de Cristureanu, de la Moscova, sunt extrem de anti-sovietice și că nu trimite numai rapoarte pentru Ministerul Economiei, ci și pentru Biroul U. M. S. M.. Aceleasi lucruri mi-au fost confirmate de V. Măgghiu.

În cursul anului 1939, am aflat de la Măgghiu, totam și alte persoane, că Cristureanu s-a întors de la Moscova și că umblă din om în om făcând propagandă anti-sovietică.

Spun sfârșitul anului 1939 sau începutul anului 1940, după ce nu-l mai făcusem pe Cristureanu de peste doi ani, acesta, în cursul unei vizite pe care o făcuse la București, a venit la Institutul de Conjunctură, unde eu lucram.

Mi-a spus că a aflat că-l iungă în toate țările și a venit să mă convingă asupra situației catastrofale de din URSS. Aluziunea a fost foarte lentă. La urmă mi-a întrebă dacă nu fi bine ca Basarabia să intre în URSS.

La răspunsul meu afirmativ, mi-a replicat că merit să fiu, imediat, împuscat în spate.

Semnătura,
H. Zeller

Urmare: publica. Apoi a plecat si un la un mai
 vâzut joiu in 1943. In 1943, spre surprinderea
 mea am fost chemat la telefon de Cristureanu, de
 câtera ori, cerându-mi o intervedere. M-am echu-
 rat însă intru și mia întoluit se stiodo și
 mia cerut insistent să merg la el acasă deoarece
 de să-mi commie era foarte important.

Am acceptat. In cursul vizitei pe care i-am
 făcut, acesta mia spus că a format un
 grup ilegal: antu. Hitlerul și mia cerut să colu-
 bonez. Am refuzat. Apoi mia spus că ar
 suna sau două fortu de radio-cumșine, pe unde
 seute, pe care le-a primit dela Aulhara și
 mia cerut să le pun in functiue, pentru
 a avea legaturu cu englezii. Am refuzat
 și această propunere. Apoi un la un mai
 vâzut decot in anul 1945, când mia propus
 să trec dela dirigiă becomiue la a Ministerulu
 de Externe la Ministerul Beocomiei Natiouale.

Am refuzat.

In 1946 (vora) am fost numit impreună cu
 Cristureanu, Christu și Mircea Niculescu ca
 experti economici la conferinta jocii. Am plecat
 impreună, cu avionul, in ziua de 11 Iulie 1946,
 am sosit in aceiași zi la Paris și am tras
 impreună la hotel "Continental". In timpul sederi
 noastre la Paris, in vederea conferintei, am avut
 diferite discuti cu priuți la articolele economice
 ale Tratatulu de Pace.

Aluși intervecia dela Paris, la un mai întoluit
 odoto sau de două ori, in interes de serviciu și am.

Semnătura,

H. Filler

Urmare: avut un schimb de cuvinte menamificative.

Intrebare: Arata este tot ce cunosti in legatura cu activitatea profesionala si politica a lui T. Cristureanu, in afara de cele notate mai sus.?

Raspuns: Stiu dela Rainer Bardon (fostul subaliat gol la C.E.C.), prieten si coleg de scoala cu Cristureanu ca in cursul activitatii lui era atasat Comercial la Moscova, a facut oare (si a cumparat un apartament mare si o masina Buick.); ca a facut trofeu de aur, de bronz si marfuri, in URSS, si ca a fost in excedente relatie cu ambasadorii Angliei si Japoniei la Moscova.

Stiu dela Y. Christu ca in vremea cand acesta era ministrul Romaniei, la Sofia, (in cursul razboiului) a facut oficiul de curier intre Cristureanu, care era la Bucuresti si serviciul de spionaj britanic din Istanbul (ale Chastolain si altu.). Christu imi spunea ca a transmis rapoartele lui Cristureanu, din Bucuresti, catre serviciul de spionaj britanic, si instructiuni si bani, din partea serviciului de spionaj britanic, catre Cristureanu.

In timpul sederii noastre comune, la Paris, (vara 1946) Christu mi-a spus ca a primit vizita lui ale Chastolain si ca acesta i-a povestit ca i-a cerut o intervedere lui Cristureanu, care insa se eschiva. Nu am putut afla, daca ale Chastolain l-a vizitat pe Cristureanu. Cu privire la legaturile lui Cristureanu cu serviciul de spionaj britanic, am arit oare confirmari si oare; Constantin Vizogianu mi-a spus in cursul anului 1945, ca Cristureanu

Semnatura,
H. Zeb

Urmare: a fost pe rând agentul Broulin II al M.S.M.; al Serv. de Sioniști Britanici, iar în acel moment fiind ova ca agent al Serviciului Secret Român.

În 1943 sau 1944, Pluton Cotan m-a povestit că într-o discuție avută cu Cristureanu, acesta i-a plâns că-l îngur în fel n. chip și că-l acuză de a fi Sion englez. Textual, Cristureanu i-a spus: "da eu sunt agent britanic, dar aceasta nu este adev. românească: Zilber este agent sovietic și asta este adev. românească." ~~Și~~ alin jumatate de vedere solite, stii de la Cristureanu și de la alții, că făcând în toamna anului 1944, Cristureanu a fost membru al P.N.T.-ului. Maghin și Visoianu mi-au spus că după minia lui Cristureanu ca atar comercial la Moscova, acesta a influențat direct și persistent conducerea P.N.T.-ului, în sens adev. sovietic. Începând din toamna anului 1944, am aflat că, Cristureanu a devenit membru al P.C.R. și că în această calitate i-au încredințat diferite misiuni în străinătate și în țară. De altfel, gazetele au publicat, în 1945, o declarație de adeziune la P.N.D. a „grupului Cristureanu”. Și câte îmi amintesc, acest grup se compunea din: Cristureanu T., Beligrădeanu, Roman Cresin, Monciu și încă una sau două persoane.

Tin să subliniez, că Beligrădeanu a fost sion britanic, iar Roman Cresin se află de agent de siguranță (tatăl său jure și fi) fost agent al O.N.A. și cu certitudine al siguranței generale, iar tatăl său dr. Anatol

Semnătura,
H. Filu

Urmare: (Cresin, care sa fi fost agent al sigurintei
generale.). Trii deasemeni sa sublinieze ca, in
cursul anilor 1945-1946 Cristurescu a facut numeroase
incercari, si lina de totid, ca sa fie numit ~~statal~~
Consilier economic la Londra sau Stockholm.

Cum aceste încercări n-au dus la nici un rezultat, în calitate de dir. al acordurilor din Ministerul Comertului. Înțeleg, a propus și a obținut ca Roman Ciresni să fie numit consilier economic, la Londra. Nimeni nu întese dacă știu chiar de la Roman Ciresni, sau din alta sursă, că nunțarea lui Roman Ciresni, la Londra, a rea ca scop să ocupe postul, de acolo, cu un om al său, urmând ca la momentul oportun să ia el locul răvnit.

În afara de activitatea gazetărească, al lui Gustureanu, desigur că am vorbit mai sus, n'îm care a fost acuzat ca plagiat (ortocole din reviste britanice, copiate din revistele economice engleze...).

Stii că, Cristureanu a fost funcționar la
Ministerul Economiei Naționale, înainte de război,
apoi atașat comercial la Moscova și Ankara,
cautător economic în Ministerul de Externe și
dir. al acordurilor cu străinătatea, în Ministerul
Comertului Extern. În această ultimă cali-
tate, a participat la negocieri comerciale cu
URSS, Polonia, Bulgaria și alte țări.

Yuthebe. In ce împrejurari tina vorbit Y. Christu
despre legatunile lui Cristianism cu serviciul de
Ssiouopi. In toamna, din timpul razboiului?

Răspuns: În cursul anului 1946, discutând cu

Semnătura,
H. Ziller

Urmare: Christu, despre excesul de zel. pentru n. pro-
ferenod, al lui Cristureanu n. sfidându-i că
cu un am. micșun fel de iocacole în acesta,
Christu mia confirmat jorerea mea despre
Cristureanu n. mia povestit cele relatate mai
sus -

Intrebare: Ce alte persoane mai cunosti dă care mai au
cunoștință de faptul că T. Cristureanu a fost agent
al serviciului de spionaj englez.?

Răspuns: În anul 1948, aflându-mă în acestul
scurtă impregnă cu un cunoscut al meu, am.
Steleșcu (Sterling) acesta mia povestit că
până în 1941 sau 1942 a fost "recrutat" al ser-
viciului de spionaj britanic, la Buenos Aires n. Istanbul.
Aluă aceia via certat cu englezii n. a fost depor-
tat în Kenya. Intrebându-l ce persoane ~~...~~
cunoaste dintră acelea care au fost în serviciul
de spionaj britanic, printre alții mia vorbit
de Christu, Cristureanu și Telemac.

Intrebare: Ince impregnă tra vorbit Visoianu, în 1940,
despre actiunea de spionaj n. de agent al M. S. M. a
lui T. Cristureanu?

Răspuns: Cristureanu, în 1940, ducea o campanie
violenta împotriva lui Petala (seful diviziei econo-
mice din Ministerul de Interne) n. a unor colegi
de ai săi din minister. Indignat de atitudinea
lui Cristureanu, ca n. mai târziu Christu^{Visoianu} l. a
îngnat și mia desvâluit, care a fost n.
era activitatea lui Cristureanu.

Intrebare: Ce alte cunoștințe mai ai etă cu
privire la legăturile lui T. Cristureanu cu de

Semnătura,

H. Z. 11

Urmare: Chastelain, in timpul Conferintei de Pace, de la Paris. ?

Răspuns: In afara de cele citate mai sus, nu mai am nicio cunoștință.

Subiți ce am citit prezentul proces-verbal de interogator curând eu, curînd n-am constatat că, corespunde in total cu cele declarate de mine, și l susțin și acum.

Anchetator

Le Maj. de Sa.

Tr. Mier

Anchetat

H. Hill

Semnătura,

DECLARAȚIE

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Dec. 1901 în com. Tg. Frumos-lăști, fiul lui (+) CAROL și (+) ROZA, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2, declar următoarele:

În primăvara anului 1946, am primit de la matorul HALL dispoziția de a face tot posibilul pentru a fi trimis ca expert economic la Conferința Păcii. HALL mi-a cerut insistent acest lucru și mi-a precizat că trebuia să fac parte din delegația română. La Paris urma să iau contact cu MOSLEY și CAMPBELL, secretarii delegației Americane și reprezentanți ai Serviciului de Spionaj American pentru a le furniza informații asupra intențiilor Delegației Române și date economice pe care Delegația Americană să le utilizeze pentru a discredita Uniunea Sovietică și Guvernul GROZA. De altă parte, printr-o intensă pseudo-activitate și prin contactul zilnic cu delegații P.C.R. în sânul delegației guvernamentale trebuia să captez încrederea acestora, așa încât imediat după Conferința Păcii să fiu trimis în misiune economică la Washington unde urma să fiu folosit de Serviciul de Spionaj American.

Am comunicat acestea lui PATRASCANU și i-am cerut la rândul meu să facă tot posibilul pentru a fi trimis ca delegat la Conferința Păcii. PATRASCANU a fost de acord și a cerut lui TATARASCU să mă propună ca membru al Delegației Române. Pe baza propunerii lui TATARASCU, PATRASCANU a cerut Biroului Politic P.C.R. să ratifice numirea mea, însă acesta a refuzat, cu toate insistențele lui PATRASCANU. Atunci, de acord cu HALL și PATRASCANU, am cerut lui PETEA să propună trimiterea mea la Paris ca delegat al Serviciului de Contrainformații.

Pe lângă de PETEA am justificat cererea mea prin aceea că la Paris aş putea fi util Serviciului de Contrainformații. După unele ezitări, PETEA a acceptat să mă propună ca delegat. Totuși și de această dată Partidul a refuzat. În urma insistențelor mele, PETEA a intervenit din nou la Paris, intervenția lui fiind și de această dată susținută de PATRASCANU și TATARASCU. Până la urmă Partidul a cedat și am fost trimis la Paris. Înainte de plecare, HALL mi-a spus că

./.

ss/H. ZILBER

587
580

imediat ce voi sosi la Paris să iau contact cu MOSLEY și CAMPBELL, să lucrez mând în mând cu I. CHRISTU și să urmez instrucțiunile lor.

În ziua de 11 Iulie 1946, am plecat la Paris împreună cu I. CHRISTU și am sosit acolo în după amiaza aceleiași zile (cu avionul). A doua zi am luat contact cu MOSLEY, secretarul Delegației Americane care mi-a dat următoarele instrucțiuni:

1) CHRISTU, în calitate de conducător al delegației, să dea un interview ziarul "New-York Herald Tribune" în care să arate că Uniunea Sovietică, sub pretextul executării Convenției de Armistițiu, seodtuește România din punct de vedere economic și o aservește. Prin aceasta se crea Delegației Americane la Conferința Păcii un pretext pentru a defăima pe scară mondială Uniunea Sovietică. Dacă în urma acestui interview, situația lui CHRISTU ar fi fost pereclitată acesta trebuia să desmintă interviewul și în cazul cel mai rău să demisioneze din Delegația Română și apoi să înceapă o intensă campanie de presă împotriva Uniunii Sovietice și a Guvernului GROZA.

2) Eu și CHRISTU trebuia să luăm contact cu delegații Franței, Australiei și Africii de Sud la Conferința Păcii pentru a le indica în ce fel trebuie să atace Uniunea Sovietică și guvernul GROZA în cursul dezbaterilor la Conferința Păcii. Delegația australiană și sudafricană primiseră dispoziția din partea Marii Britanii și Statelor Unite de a ataca Uniunea Sovietică pentru a da impresia că poziția antisovietică a acestora, corespunde "opinionii publice mondiale". În fine Delegația Franței, în apărarea unor grupuri de capitaliști francezi (Veuger, etc.) care colaboraseră cu hitleriștii, voia să dovedească că Uniunea Sovietică și România au jefuit bunuri franceze.

3) CHRISTU și eu trebuia să înaintăm imediat Conferinței Păcii un memoriu prin care să dovedim că din cauza executării Convenției de Armistițiu, România a ajuns la sapă de lemn, să cerem moratoriu și revizuirea clauzelor economice a Convenției de Armistițiu. În chipul acesta delegațiile sovietice și române ar fi fost puse în fața unui fapt îndeplinit înainte de deschiderea Conferinței Păcii în August 1946 și ar fi ajutat Delegația Americână să defăimeze în fața opiniei publice Uniunea Sovietică.

4) Să țin contact permanent cu dânsul (MOSLEY) și cu CAMPBELL, locțiitorul său și să le dau toate informațiile economice și politice de care dispuneam.

Am comunicat lui CHRISTU instrucțiunile lui MOSLEY și am început să le executăm:

1) La câteva zile după aceia, CHRISTU a dat ziarului "New-York Herald Tribune" un interview în care să arate că Uniunea Sovietică și România au jefuit bunuri franceze.

./.

ss/H. ZILBER

York Herald Tribune" un interview, violent antisovietic în care spunea că "sângele curge din tot corpul României". După cum era de așteptat, acest interview (apărut în prima pagină a ziarului) a provocat valul. Prof. S. STOILOV, Ambasadorul României la Paris (comunist) a luat imediat contact cu BOGOMOLEV, ambasadorul Uniunii Sovietice la Paris și cu guvernul Român, însă în urma intervenției lui PATRASCU, TATARASCU și MAURER, nu s'a luat nici o măsură împotriva lui CHRISTU. Pentru acoperire, am hotărât cu acesta și cu MOSLEY, ca ziarul "New-York Herald Tribune" să publice o scurtă dezmințire a interviewului în pagina doua a ziarului, într'un loc aproape invizibil.

2) Am luat contact cu W. (numele îmi scapă), ministrul de Externe al Australiei și FISHER, delegat sud-african, le-am dat cifre fantesiste asupra livrărilor în contul armistițiului și a situației economice a României și le-am cerut să insiste la Conferința Păcii ca delegația română să răspundă oficial la întrebări asupra situației economice. Acelaș lucru l-a făcut CHRISTU în discuțiile avute cu HELPHAUD, conducătorul economic al Ministerului de Externe a Franței și delegat la Conferința Păcii. În plus, CHRISTU și cu mine ne-am luat angajamentul de a susține în cadrul delegației Române, drepturile Franței asupra 7 vagoane aur cari se găseau în tezaurul Băncii Naționale și asupra societăților petroliere "Columbia" și "Concordia".

3) Eu am alcătuit un memoriu asupra "Capacității de plată și transfer a României în perioada 1946-1952" din care rezulta că executarea Convenției de Armistițiu "va duce România la o lungă și grea criză de subproducție" din cauza cererilor sovietice. În argumentarea mea am falsificat realitatea asupra următoarelor puncte: a) am evaluat venitul național a României în dolari 1938 în loc de dolari 1945-46, ceea ce făcea ca venitul național să pară jumătate din ce era în realitate; b) am evaluat livrările în contul armistițiului prin transformarea de lei de inflație în dolari la cursul bursei negre "în loc să le calculez pe bază de prețuri americane reale în dolari, ceea ce a făcut ca livrările să apară cu 50% mai mari decât fuseseră în realitate; c) am adăugat la "contul armistițiu" costul campaniei antihitleriste a Armatei Române din perioada 1944-45, ceea ce da impresia că am livrat Uniunii Sovietice cu 40% mai mult decât rezulta din cifra obținută prin calculul fals al prestațiilor reale; d) în fine, am subevaluat "venitul național marfar". Combinând aceste falsuri, am ajuns la concluzia că livrările în contul Armistițiului, fuseseră de două ori mai mari decât cele reale și constituia 50% (jumătate)

./ . ss/H. ZILBER

din venitul național al României, care la rândul său, fiind cu 30% mai mic decât în 1938, situația României apărea catastrofală.

Am arătat acest memoriu lui MOSLEY care însă a revenit asupra hotărârii de a-l înainta Conferinței Păcii, deoarece ne-ar fi compromis în mod iremediabil. De acela a hotărât să utilizeze datele conținute în memoriu la momentul prielnic, adică atunci când se vor cere la Conferința Păcii, clauzele economice ale Tratatului de Pace.

4) I-am predat lui MOSLEY copii după întreg materialul documentar pe care-l aveam eu și CHRISTU. Totodată i-am arătat că Delegația Română și cea Sovietică, vor apăra drepturile României asupra celor 7 vagoane de aur, a conductei de petrol Ploiești-Brăila și vor respinge cererile de despăgubiri pentru societățile petroliifere și de navigație, arătându-i și cum se poate combate argumentarea noastră.

La 5 August 1946, a sosit la Paris, delegația Română în frunte cu GH. GHEORGHIU DEJ. Din acel moment, I. Gh. MAURER a devenit conducătorul subsecției economice a delegației noastre. Necunoscând părerile acestuia, la început am avut o atitudine rezervată, dând impresia că mă zbat să găsesc argumente pentru a apăra poziția României și Uniunii Sovietice. Ulterior însă mi-am schimbat atitudinea conform înțelegerii luate cu MOSLEY și după plecarea acestuia cu CAMPBELL - , precum și cu delegații australieni, sudafricani și francezi, reprezentanții "Națiunilor Unite", Comisia Economică a Conferinței Păcii, a pus Delegației Române un mare număr de întrebări cu privire la situația economică a României și livrărilor în contul Armistițiului. De acord cu PATRASCANU, CRESTU și MAURER, am redactat răspunsul la întrebările puse așa încât să se vadă "jaful sovietic" și "situația nenorocită" a României. Astfel arătam că jumătate din bugetul merge la armistițiu că până în acel moment sovieticii luaseră mărfuri în valoare de 1,550 milioane dolari în loc de 150 milioane, că România nu mai are ce export ș.a.m.ă. Spre surpriza mea I. G. MAURER, a fost de acord cu răspunsul redactat de mine, l-a semnat și l-am trimis la Secretariatul Conferinței Păcii. În aceeași noapte însă delegația Uniunii Sovietice și GH. GHEORGHIU DEJ aflând despre conținutul răspunsului trimis la chestionarul delegațiilor englezi, americani, francezi și alții, ne-au cerut să facem tot posibilul pentru a-l înlocui cu altul corespunzător realității. În cursul aceleiași nopți am întocmit un alt răspuns care a fost substituit celui trimis înainte și astfel delegațiile statelor capitaliste nu și-au putut desfășura atacul antisovietic pe baza unor date oficiale românești. I-am comunicat lui CAMPBELL cele întâmplate și acesta s'a hotărât să publice sub formă de articol

./.. ss/H. ZILBER

de fond în ziarul "New-York Herald Tribune" materialul conținut în memoriul asupra "capacității de plată și transfer a României" precum și alte date furnizate de mine. Articolul a apărut sub semnătura lui HAROLD KING, corespondentul Agenției "Reuter" la Paris.

Pe baza materialului cuprins în articolul lui HAROLD KING și a celorlalte date furnizate de mine, THORP, conducătorul delegației economice U.S.A. și-a putut desfășura atacul la Conferința Păcii împotriva Uniunii Sovietice și României. Am discutat cu I.G. MAURER cele întâmplate și de comun acord am ajuns la concluzia că nu trebuie întreprins nimic pentru a dezminți cele afirmate de THORP și HAROLD KING.

Printre documentele secrete livrate de mine lui CAMPBELL menționez următoarele: 1) O copie după un raport intern asupra livrărilor în contul armistițiului făcut de Comisia Română pentru Efectuarea Armistițiului și aflat în posesia lui V. CONSTANTINESCU, delegatul acestei comisii la Paris; 2) un raport intern asupra situației în navigația fluvială aflat în posesia lui I.G. MAURER.

În afară de PATRASCANU și CRISTU care cunosc întreaga mea activitate dușmănoasă dusă la Paris de mine, asupra unei părți din aceasta au cunoștință I.G. MAURER, EMANOIL și G. PASCU.

Aceasta îmi este delegația pe care o dau liber și nesilit de nimeni.

ss/H. ZILBER

15 Sept. 1953.

Tin să mai amintesc că împreună cu I.G. MAURER și sub semnătura acestuia am înaintat Conferinței Păcii o adresă în care afirmam că până în acel moment, România livrase Uniunii Sovietice mărfuri în valoare de peste 1 miliard dolari, cifră cu mult mai mare decât cea reală.

ss/H. ZILBER

DECLARAȚIE

*****

Subsemnatul ZILBER HERBERT, născut la 14 Oct. 1901 în com. Tg. Frumos-Iagî, fiul lui (+) CAROL și (+) ROZA, cu ultimul domiciliu în București str. Dionisie Lupu 2, declar următoarele:

În primăvara anului 1946, am primit de la maternal HALL dispoziția de a face tot posibilul pentru a fi trimis ca expert economic la Conferința Pacii. HALL mi-a cerut insistent acest lucru și mi-a precizat căse trebuia să fac parte din delegația română. La Paris urma să iau contact cu MOSLEY și CAMPBELL, secretarii delegației Americane și reprezentanți ai Serviciului de Spionaj American pentru a le furniza informații asupra intențiilor Delegației Române și date economice pe care Delegația Americană să le utilizeze pentru a discredita Uniunea Sovietică și Guvernul GROZA. De altă parte, printr-o intensă pseudo-activitate și prin contactul zilnic cu delegații P.C.R. în cadrul delegației guvernamentale trebuia să captez încrederea acestora, apoi însăși imediat după Conferința Pacii să fiu trimis în misiune economică la Washington unde urma să fiu folosit de Serviciul de Spionaj American.

Am comunicat acestea lui PATRASCANU și i-am cerut la rândul meu să facă tot posibilul pentru a fi trimis ca delegat la Conferința Pacii. PATRASCANU a fost de acord și a cerut lui TATARASCU să mă propună ca membru al Delegației Române. Pe baza propunerii lui TATARASCU, PATRASCANU a cerut Biroului Politic P.C.R. să ratifice numirea mea, însă acesta a refuzat, cu toate insistențele lui PATRASCANU. Atunci, de acord cu HALL și PATRASCANU, am cerut lui PETEA să propună trimiterea mea la Paris ca delegat al Serviciului de Contrainformații.

Faptul de PETEA am justificat cererea mea prin acela că la Paris aş putea fi util Serviciului de Contrainformații. După unele ezitări, PETEA a acceptat să mă propună ca delegat. Totuși și de astă dată Partidul a refuzat. În urma insistențelor mele, PETEA a intervenit din nou la Paris, intervenția lui fiind și de astă dată susținută de PATRASCANU și TATARASCU. Faptul la urmele Partidului a cedat și am fost trimis la Paris. Înainte de plecare, HALL mi-a spus ca

./.

aa/H. ZILBER

imediat ce voi sosi la Paris să iau contact cu MOSLEY și BELL, să lucrez mînd în mînd cu I. CHRISTU și să urmez instrucțiunile lor.

În ziua de 11 Iulie 1946, am plecat la Paris împreună cu I. CHRISTU și am sosit acolo în după amiaza a celeiași zile (sau seara). A doua zi am luat contact cu MOSLEY, secretarul Delegației Americane care mi-a dat următoarele instrucțiuni:

1) CHRISTU, în calitate de conducător al delegației, să dea un interviu starul "New-York Herald Tribune" în care să arde că Uniunea Sovietică, sub pretextul executării Convenției de Armistițiu, seodăuește România din punct de vedere economic și o aserește. Prin această se crea Delegației Americane la Conferința Pații un pretext pentru a deșina pe acasă mondială Uniunea Sovietică. Dacă în urma acestui interviu, situația lui CHRISTU ar fi fost periclitată acesta trebuia să deșină interviul și în cazul cel mîrdu să demisioneze din Delegația română și apoi să înceapă o inter-campanie de presă împotriva Uniunii Sovietice și a Guvernului GROM.

2) Eu și CHRISTU trebuia să luăm contact cu delegații Franței, Australiei și Africii de Sud la Conferința Pații pentru a le indica în ce fel trebuie să atace Uniunea Sovietică și guvernul GROM în curent dezbaterilor la Conferința Pații. Delegația australiană și sudafricană primiseră dispoziția din partea Marelui Britanii și Statelor Unite de a ataca Uniunea Sovietică pentru a da impresia că poziția antisovietică a acestora, corespunde "opinieii publice mondiale". În fine delegația Franței, în apărarea unor grupuri de capitaliști francezi (Veuger, etc.) care colaboraseră cu hitleriiștii, voia să dovedească că Uniunea Sovietică și România au fesuț bunuri franceze.

3) CHRISTU și eu ntre trebuia să înaintăm imediat Conferinței Pații un memoriu prin care să dovedim că din cauza executării Convenției de Armistițiu, România a ajuns la asă de lărm, să cerem moratoriu și revizuirea clauzelor economice a Convenției de Armistițiu. În chipul acesta delegațiile sovietice și române ar fi fost puse în fața unui fapt îndeplinit înainte de deschiderea Conferinței Pații în August 1946 și ar fi ajutat Delegația Americă să deșineze în fața opiniei publice Uniunea Sovietică.

4) Eu și în contact permanent cu dișoul (MOSLEY) și cu BELL, locșitorul meu și să le dau toate informațiile economice și politice de care dispunam.

Am comunicat lui CHRISTU instrucțiunile lui MOSLEY și am început să le executăm:

1) La cîteva zile după asta, CHRISTU a dat starului "New-

../. ss/H. ZILBER

York Herald Tribune" un interviu, violent antisovietic în care spunea că "sângele curge din tot corpul României". După cum era de așteptat, acest interviu (apărut în prima pagină a ziarului) a provocat valul. Prof. S. STOILOV, Ambasadorul României la Paris (comunist) a luat imediat contact cu BUGGULEV, ambasadorul Uniunii Sovietice la Paris și cu guvernul român, însă în urma intervenției lui M. TRĂILĂNU, TATARASCU și MAURER, nu s'a luat nici o măsura împotriva lui CHRISTU. Pentru acoperire, am notat cu acesta și cu MOSLEY, că ziarul "New-York Herald Tribune" că publică o scurtă denunțare a interviului în pagina doua a ziarului, într'un loc aproape invizibil.

2) Am luat contact cu E. (numele îmi scapă), ministrul de Externe al Australiei și FISHER, delegat sud-african, le-am dat cifre fantaziste asupra livrărilor în contul armistițiului și a situației economice a României și le-am cerut să insiste la Conferința Pacii ca delegația română să răspundă oficial la întrebări asupra situației economice. Același lucru l-am făcut CHRISTU în discuțiile avute cu HELPHAU, conducătorul economic al Ministerului de Externe a Franței și delegat la Conferința Pacii. În plus, CHRISTU și cu mine ne-am luat angajamentul de a susține în cadrul delegației române, drepturile Franței asupra 7 vagoane aur cari se găseau în tezaurul Bancii Naționale și asupra societăților petrolifere "Columbia" și "Concordia".

3) Eu am alcătuit un memoriu asupra "capacității de plată și transfer a României în perioada 1946-1952" din care rezulta că executarea Convenției de Armistițiu va duce România la o lungă și grea criză de subproducție "din cauza cererilor sovietice. În argumentarea mea am falsificat realitatea asupra următoarelor puncte: a) am evaluat venitul național a României în dolari 1938 în loc de dolari 1945-46, ceea ce făcea ca venitul național să pară jumătate din ce era în realitate; b) am evaluat livrările în contul armistițiului prin transformarea de lei de inflație în dolari la cursul bursei negre "în loc să le calculez pe bază de prețuri americane reale în dolari, ceea ce a făcut ca livrările să apară cu 50% mai mari decât fuseseră în realitate; c) am adăugat la "contul armistițiu" contul campaniei antihitleriste a Armatei Române din perioada 1944-45, ceea ce da impresia că am livrat Uniunii Sovietice cu 40% mai mult decât rezulta din cifra obținută prin calculul fals al prestațiilor reale; d) în fine, am subevaluat "venitul național marxist". Combinând aceste falsuri, am ajuns la concluzia că livrările în contul armistițiului, fuseseră de două ori mai mari decât cele reale și constituisă 50% (jumătate) ... ca/H. ZILBER

din venitul național al României, care la rândul său, fiind cu 30% mai mic decât în 1938, situația României apărea catastrofală.

Am arătat acest memoriu lui MOSLEY care însă a rămas neapăsura hotărârii de a-l înainta Conferinței Pații, deoarece ne-ar fi compromis în mod iremediabil. De aceea a hotărât să utilizeze datele conținute în memoriu la momentul prielnic, adică atunci când se vor cere la Conferința Pații, clauzele economice ale Tratatului de Pace.

4) I-am predat lui MOSLEY copii după întreg materialul documentar pe care-l aveam eu și CHRISTU. Totodată i-am arătat că Delegația Română și cea Sovietică, vor apăra drepturile României asupra celor 7 vagoane de aur, a conductei de petrol flopeti-Braila și vor respinge cererile de despăgubiri pentru societățile petrolifere și de navigație, arătându-i și cum se poate combate argumentarea noastră.

La 5 August 1946, a sosit la Paris, delegația Română în frunte cu GH. GHEORGHIU DMI. Din acel moment, I. G. MAURER a devenit conducătorul subsecției economice a delegației noastre. Recunoscând părerile acestuia, la început am avut o atitudine rezervată, dând impresia că mă zbat să găsească argumente pentru a apăra poziția României și Uniunii Sovietice. Ulterior însă mi-am schimbat atitudinea conform înțelegerii luate cu MOSLEY și după plecarea acestuia cu CAMPBELL - , precum și cu delegații australieni, sudafricani și francezi, reprezentanții "Națiunilor Unite", Comisia Economică a Conferinței Pații, a pus Delegației Române un mare număr de întrebări cu privire la situația economică a României și a librărilor în contul armistițiului. De acord cu PATRASCANU, CHRISTU și MAURER, am redactat răspunsul la întrebările puse așa încât să se vadă "jaful sovietic" și "situația nemerită" a României. Astfel arătam că jumătate din bugetul merge la armistițiu și până în acel moment sovieticii luaseră măruri în valoare de 1.550 milioane dolari în loc de 150 milioane, că România nu mai are ce export ș.a.m.d. Spre surpriza mea I. G. MAURER, a fost de acord cu răspunsul redactat de mine, l-a semnat și l-a trimis la Secretariatul Conferinței Pații. În aceeași noapte însă delegația Uniunii Sovietice și GH. GHEORGHIU DMI aflând despre conținutul răspunsului trimis la chestionarul delegațiilor englezi, americani, francezi și alții, ne-au cerut să facem tot posibilul pentru a-l înlocui cu altul corespunzător realității. În cursul aceleiași nopți am întocmit un alt răspuns care a fost substituit celui trimis înainte și astfel delegațiile statelor capitaliste nu și-au putut desfășura atacul antisovietic pe baza unor date oficiale românești. I-am comunicat lui CAMPBELL cele întâmplate și acesta s'a hotărât să publice sub formă de articol

/s/ ss/H. ZILBER

de fond în ziarul "New-York Herald Tribune" materialul conținut în memoriul asupra "capacității de plată și transfer a României" precum și alte date furnizate de mine. Articolul a apărut sub semnătura lui HAROLD KING, corespondentul Agenției "Reuter" la Paris.

Pe baza materialului cuprins în articolul lui HAROLD KING și a celorlalte date furnizate de mine, THOMP, conducătorul delegației economice U.S.A. și-a putut desfășura atotul la Conferința Păcii împotriva Uniunii Sovietice și României. Am discutat cu I.C. MAUREN cele întâmplate și de comun acord am ajuns la concluzia că nu trebuie întreprins nimic pentru a dermînți cele afirmate de THOMP și HAROLD KING.

Printre documentele secrete livrate de mine lui CAMPBELL menționez următoarele: 1) O copie după un raport intern asupra livrărilor încontul armistițiului făcut de Comisia Română pentru Renunțarea Armistițiului și aflat în posesia lui V. CONSTANTINESCU, delegatul noștrii la Paris; 2) un raport intern asupra situației în navigația fluvială aflat în posesia lui I.C. MAUREN.

În afară de PATRASCANU și CRISTU care cunosc întreaga mea activitate după aceeași ducă la Paris de mine, asupra unei părți din aceasta au cunoștință I.C. MAUREN, ELACIL și C. PASCU.

Aceasta îmi este delegația pe care o dau liber și nesilit de nimeni.

ss/H. ZILBER

15 Sept. 1953.

În să mai amintesc că împreună cu I.C. MAUREN și sub semnătura acestuia am înaintat Conferinței Păcii o adresă în care afirmăm că până în acel moment, România livrase Uniunii Sovietice mărfuri în valoare de peste 1 miliard dolari, cifră cu mult mai mare decât cea reală.

ss/H. ZILBER

Declarație

Subsemnatul Zilles Herbert, născut la 14 Dec. 1901, în Com. Tg. Frumos, Jap., fiul lui (1) Carol (2) Roga, cu ultimul domiciliu în București, Str. Dionisie Lugea 2, declar următoarele:

În primăvara anului 1946, am priimit dela neasrului Hall dispoziția de a face tot posibilul pentru a fi trimis ca expert economic la Conferința Păcii. Însușirea Hall m-a avut insistent acest lucru și mi-a precizat că trebua să fac parte din Delegația Română. La Paris urma să iau contact cu Mosley & Campbell, secretarii delegației Americane și reprezentanți ai Serviciului de Spionaj American pentru a le furniza informații asupra intențiilor Delegației Române și date economice pe care Delegația Americană să le utilizeze pentru a discredita Uniunea Sovietică & Guvernul ^{francez} Goga. De altă parte, priinții intensă pseudo-activitate și contactul ^{prin} personal zilnic cu delegații P.C.R. în cadrul delegației Guvernamentale ^{hebra} și captez încrederea acestora, așa încât imediat după Conferința Păcii să fie trimis în misiune economică la Washington unde urma să fie folosit de Serviciul de Spionaj American -

Au comunicat acestea lui Patrascanu care și i-am cerut la rândul meu să facă tot posibilul pentru a fi trimis ca delegat la Conferința Păcii. Patrascanu a fost de acord și a cerut lui Tătărașcu să mă propună ca membru al Delegației Române. Pe baza propunerii lui Tătărașcu, Patrascanu a cerut Biroului Politic P.C.R. să ratifice misiunea mea, însă acesta a refuzat, în toate insistențele lui Patrascanu. Atunci, de acord cu Hall & Patrascanu, am cerut lui Pitea să mă propună ca trimiteren mea la Paris ca delegat al Serviciului de Informații.

H. Zilles

598 599

Într-o dată de Petre au justificat cererea mea prin adresa
la Paris aș putea fi util Serviciului de Contrainformații. După unele
ezități, Petre a acceptat să mă folosească ca delegat. Totuși,
și de asta dată Partidul a refuzat. În urma insistențelor
mele, Petre a intervenit din nou la Partid, intervenția lui
fiind și de asta dată susținută de Patrascoiu și Tătarascu.
Până la urmă Partidul a cedat și am fost trimis la Paris.
Înaintea de plecare, Hall mi-a spus că imediat ce voi
 sosi la Paris să iau contact cu Mosley și Campbell, și să
luerez mâna în mâna cu J. Christu și să luarez instrucții
lucr.

La ziua de 11 Iulie 1946, am plecat la Paris împreună cu
J. Christu și am sosit acolo în după amiaza aceleiași zile
(cu avionul). Chiar de A doua zi am luat contact cu
Mosley, Secretarul Delegației Americane care mi-a dat
următoarele instrucțiuni:

- 1) Christu, în calitate de conducător al delegației, și alina un
interview într-un ziarul "New York Herald Tribune" în care
să arate că Uniunea Sovietică, sub pretextul secretarilor Comente
de Amintire, secretește România din punct de vedere
economic și o aserveste. Prin aceasta se creează Delegației
Americane la Conferința Păcii ~~pe~~ ~~pe~~ un pretext pentru
a defăima pe scară mondială Uniunea Sovietică. și Dacă în
urma acestui interview, situația lui Christu ar fi fost periclitată
acesta ~~nu~~ trebuia să desumită interviul și în cazul cel
mai rău să denunțeze din Delegația Română și apoi să
înceapă o intensă campanie de presă împotriva Uniunii
Sovietice și a Guvernului Goga -
- 2) Eu și Christu trebuia să luăm contact cu delegații Francezi,
Australiai și Africii de Sud la Conferința Păcii pentru a
le arăta ~~formulele~~ ~~de~~ indica în ce fel trebuie să atace
Uniunea Sovietică și Guvernul Goga în cursul dezbaterilor
la Conferința Păcii. Delegația australiană și sud-africană
promisese dispoziția din partea Marei Britanii și Statelor Unite
de a ataca Uniunea Sovietică pentru a da impresia că
poziția antisovietică a acestora, conștinde "opinie publică mondială".
În fine Delegația Franceză, în apărarea unor grupuri de capitaliști
francezi (Venger etc) care colaboraseră cu hitleriști, vor să
H. Zilber

3

dovedea că cu Uniunea Sovietică și România au găsit
bunuri franceze. -

3) Christu și cu mine trebuia să rămânem imediat
Conferința. Păcii sau memorie priu care să dovedim că din
cauza executării Convenției de Armistițiu, România a ajuns la
săpă de lemn, să cerem revocării și neprimirea clauzelor economice
a Convenției de Armistițiu. În chipul acesta delegațiile sovietice
și române ar fi fost puise în fața unui fapt împlinit rămânând
de deschiderea Conferinței. Păcii în August 1946 și ar fi ajutat
delegatia americană să se facă uz în fața opiniei publice
Uniunii Sovietice.

4) Să țin contact permanent cu dănsul (Mosley) și cu Campbell,
Institutul său și să le dau toate informațiile economice și politice
de care dispuneam.

Au comunicat lui Christu instrucțiunile lui Mosley și am
încăput să le executăm:

1) La câteva zile după aceea, Christu a dat ziarului "New-
York Herald Tribune" un interviu, violent antisovietic în care
spunea că "sângere curge din tot corpul României". După cum
era de așteptat, acest interviu (apărut în prima pagină a
ziarului), a provocat valul. Prof. S. Stoilov, Ambasadorul Român
la Paris (Comunist), a luat imediat contact cu Bogdanov,
ambasadorul Uniunii Sovietice la Paris și cu guvernul Român, în
do, în urma intervenției lui Patrascanu, Tătărescu și Maurer,
nu s'a luat nici o măsură împotriva lui Christu. Pentru
acoperire, am hotărât cu acesta și cu Mosley, ca ziarul
"New-York Herald Tribune" să publice o scurtă dezmințire
a interviului în pagina doua a ziarului, într-un loc
aproape invizibil. -

2) Am luat contact cu W. (numele meu scapă), ministrul de
Externe a Australiei și Fischer, delegat sud-african, le-am
dat cifre fantaziste asupra livrării în cadrul Armistițiului
și a situației economice a României și le-am cerut să
insiste la Conferința Păcii ca delegația Română să răspundă
oficial la întrebări asupra situației economice. Melby, lucru
l-a făcut Christu în discuțiile avute cu Helphand, conducător
economic al ministerului de Externe a Franței și delegat
la Conferința Păcii. În plus, Christu și cu mine ne-am

H. Z. Ilus

4
luat angajamentul de a sustine în cadrul delegației
Române, drepturile frontei asupra 7 vagoane au cari se
în țigăruile Băncii Naționale și asupra societăților petroli
Columbia și Concordia.

3) Eu am alcătuit un memoriu asupra „Capacității de plată
și transfer a României în perioada 1946-1952” din care rezultă
că executarea Convenției de Amnistie „Va duce România la
o lungă și grea criză de ^{subproducție} ~~subproducție~~” din cauza cererilor
sovietice. În argumentarea mea am falsificat realitatea
asupra venimintelor punte: a) am evaluat venitul național
a României în dolari 1938 în loc de dolari 1945/46, ceea
facea ca venitul național să pară jumătate din ce
era în realitate b) am evaluat livările în contul Amnistiei
prin transformarea de lei de inflație în dolari la cursul
„bursei negre” în loc să le calculez pe baza de preturi
„americane ^{reale} ~~reale~~ în dolari, ceea ce făcea ca livările să
apară cu 50% mai mari decât fuseseră în realitate c) am
adăugat la contul Amnistiei „contul campaniei anti-
hitleriste a Armatei Române din perioada 1944/45, ceea
da impresia că am livrat Uniunii Sovietice cu 40% mai
mult decât rezultă din cifra obținută prin calculul fals
al prestativelor reale d) în fine, am subevaluat „venitul
național marfar”. Combinaând aceste falsuri, am ajuns
la concluzia că livările în contul Amnistiei, puse
de donații mai mari decât cele reale și constituite
50% din (jumătate!) din venitul național al României
care, la nivelul său, fiind cu 30% mai mic decât
în 1938, situația României aparea catastrofală.

Un arătat acest memoriu lui Mosley care turso a
revenit asupra hotărârii de a-l înainta Comitetului
Păcii, deoarece se-ar fi compromiș în mod ireversibil.
De aici a hotărât să utilizeze datele continute în memoriu
la momentul finalizării, adică atunci când se vor
la Conferința Păcii, clauzele economice ale Tratatului
de Pace. -

4) I-am predat lui Mosley copii după întreg materialul
H. Filbr

documentar pe care îl aveam eu la Christu. Tot adată i-am arătat că Delegația Română și Uniunii Sovietice, vor apărea drepturile României asupra ~~unor~~ celor 7 vasele de aur, a conductei de petrol Ploesti-Braila și vor respinge cererile de despăgubiri pentru societățile petrolifere și de navigație, arătându-i și cum se poate combata argumentarea noastră. -

La 5 August 1946, a sosit la Paris, delegația Română în frunte cu Gh. Gheorghiu-Dej. Din acel moment, J. G. Maurer a devenit conducătorul sub secției economice a delegației noastre. - Rememorați păreile acestuia, la început am avut o atitudine rezervată, claud improprie că ne-a zbat să găsim argumente pentru a apăra poziția României și Uniunii Sovietice. Ulterior însă mi-am schimbat atitudinea. Conform înțelegerii făcute cu Mosley și după plecarea acestuia cu Campbell, precum și cu delegații australien, sud-africani și francezi, reprezentanții "Națiunilor Unite", a Comisiei Economice a Conferinței Păcii, a fost Delegația Română un mare număr de întrebări cu privire la situația economică a României și livrării în contul Armisteliului. De acord cu Patrascanu și Christu, ^{și Maurer} am redactat răspunsul la întrebările puse și așa încât să se vadă "papelul sovietic" și "situația venovită" a României. Astfel arătam că jumătate din buget merge la armistit, că până în acel moment sovieticii luaseră înapoi în valoare de \$ 1500 mil. ^{cau} dolari în loc de 150 mil. van, că România nu mai are ce exporta și c. a. m. d. - Spre surpriza mea J. G. Maurer, a fost de acord cu răspunsul redactat de mine, l-a semnat și l-a trimis la Secretariatul Conferinței Păcii. În aceeași seapte însă delegația Uniunii Sovietice și Gh. Gheorghiu-Dej, aflând despre conținutul răspunsului trimis la chestionarul delegațiilor engleze, americane, franceze și alții, ne-au cerut să facem tot posibilul pentru a-l îmbăci în altul convingător realității. - În cursul aceluiași noapți am întocmit un alt răspuns care a fost substituit celui trimis ~~cu~~ înainte și astfel delegația statelor capitaliste nu și-au putut desfășura atacul.

pe baza anticomunistă pe baza unor date oficiale românești.
 I-am comunicat lui Campbell cele întâmplate și acesta
 s'a hotărât să publice sub formă de articol de
 fond în ziarul "New-York Herald Tribune", materialul
 conținut în memoriul asupra "capacității de plată și
 transfer a României", precum și alte date furnizate de
 mine. Articolul a apărut sub semnătura lui Harold
 King, corresponsentul Agenției "Reuter" la Paris. —
 Pe baza materialului cuprins în articolul lui Harold King
 și a celorlalte date furnizate de mine, prin Thorp, conducător
 delegației economice U.S.A., s'a putut desprinde atacul
 la Conferința Păcii împotriva Uniunii Sovietice și României. —
 Am discutat cu J.G. Maurer cele întâmplate și de comun
 acord am ajuns la concluzia că nu trebuie întreprins
 nimic pentru a dezminți cele afirmate de Thorp și
 Harold King. —

Printre documentele secrete livrate de mine lui Campbell
 menționez următoarele: 1) ^{conținut după} un raport intern asupra livrării
 în cadrul Armistitiului făcut de Comisia Română pentru
 Executarea Armistitiului și aflat în posesia lui V. Constantin
 delegatul acestei comisii la Paris 2) un raport intern
 asupra situației în navigația fluvială aflat în posesia
 lui J.G. Maurer.

În afară de Patrascanu și Christu care eusec întreaga
 mea activitate dusemăsură dusă la Paris de mine, ~~mai~~
 asupra unei părți din aceasta am consultat J.G. Maurer,
 Emmanuel și G. Pascu. —

Acum este declarată pe care o dau liber și
 veridic de mine.

H. Ziller

15 Sept. 1953. —

În o mai amănunțită că împreună cu J.G. Maurer și sub
 semnătura acestuia, am înaintat Conferinței Păcii un oadron
 în care afirmam că până în acel moment, România livrase
 "Uniunii Sovietice" ~~pe~~ ^{prin} mijlocuri în valoare de peste 1 miliard
 dolari, ceea ce înseamnă cu mult mai mare decât cea reală.

H. Ziller